29
F. 1ª

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
24 G
7

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13-14'A'10

28
0
32

Decret p. 1.

28
6
58

Digitized by Google

DECRETA

SCRIPTORVM ECCLESIASTICORVM, CONCILIORVM, ET ROMANORVM PONTIFICVM,

Dn. Gratiani opera congeſta, ſuasque in claſſes diſtributa: & ſuccinctis Antonij Democharis παρατίτλοις illuſtrata.

Unà cum duobus locupletiſsimis Indicibus, ad expeditam Canonum, rerumq́ue inſigniorum inuentionem plurimùm profuturis.

IN VIRTVTE

T FORTVNA.

LVGDVNI,

Apud Gulielmum Rouillium.

1555

Colleg. Rom. Societ. Iesu. Cat. insc.
ex leg.to Card. Tol.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Vita Gratiani, ex variis biographis excerpta.

BIBLIOTECA N. ROMA VITTORIO EMANUELE

GRATIANVS ſancti Proculi monachus, patria Hetruſcus, Ginſæ ciuitatis Tuſciæ, aut (vt alij volunt) Claſsiæ natus eſt. Hic anno Domini M.C.XLIX. apud Bononiam Italiæ vrbem ob eius ingenij & doctrinę magnitudinẽ in pretio eſt habitus: vbi fuit monachus ſancti Felicis, ordinis ſancti Benedicti (vt in ambitu ſuperiori carmina oſtendunt eum condidiſſe) cùm inter cætera ſuarum lucubrationũ opera Decretorum librum accuratiſsimè collegit. Quod quidem celeberrimum opus Eugenius Tertius adprobauit, & legendum publicis gymnaſiis cõceſsit: quanquã & ante hunc Iſidorus & Iuo Carnotenſis collegerant. Hoc Decretorũ opus commentariis illuſtrarunt Hugo & Ioannes Teutonicus. Apparatum quoque ſcripſit Archidiaconus, quod dicitur Roſariũ Decreti. Nonnulli referunt Gratianum, Pe

 trum

trum Lombardum,& Petrum cognomento Comeſtorem,fuiſſe germanos ex adulterio natos. Quorum mater cùm in extremis peccatum ſuum confiteretur,& confeſſor obiurgaret crimẽ perpetrati adulterij, quòd eſſet graue flagitium,ob idque ad indolentiam & pœnitentiam hortaretur,illa reſpondit: Pater, ſcio adulterium peccatũ magnum eſſe: ſed cùm cõſidero,quantum hi tres mei filij eccleſiã iuuerint, vix eſt vt pœniteat me. Cõfeſſor verò ad eam: Quòd filij tui celeberrimi viri eccleſiæ Dei tanto adiumento fuerint, hoc non ex te, ſed Dei dono proficiſcitur: ex te autem adulterium: quare indoleas ob tantum ſcelus. Et ſi tanto dolore affici minimè poſsis, quantùm ipſa facinoris indignitas poſtulat, hoc ſaltem doleas quòd dolere non poſsis. Sunt tamen nõnulli, qui hos nec germanos, nec contemporaneos fuiſſe, etſi tempore vicinos, negent. Claruit enim Gratianus temporibus Henrici quarti, anno Domini M.C.XX. Petrus Lombardus, ſub Conrardo Imperatore Tertio, anno Domini M.C.XL. & Petrus Comeſtor ſub Frederico Imperatore Primo, anno Domini M.C.LX.

Gulielmus Rouillius Iurisprudentiae

ſtudioſis S.

CVM ANTE quadrienniũ Iuris ciuilis Pandectas, doctiſsimorum hominum, mihiq́; amiciſsimorum hortatu, minoribus hiſce typis excudendas ſuſcepiſſem, reliquas mihi Iuris vtriuſque partes attingendas non putabam: propterea quòd in tam diſpari ſermonis cultu parem me à ſtudioſis gratiam initurum non ſperarem. Tantum tamen apud me valuerunt aſsiduæ ſtudioſorum efflagitationes, vt (quod nunquam futurum rebar) illorum victus importunitate, de ſententia fuerim depulſus. Etenim cùm primum illum Pandectarum fœtum miro quodam applauſu excepiſſent, contendere deinceps à nobis, flagitare, extorquere denique non deſtiterunt, vt Iuſtiniani quoque Codicem, & Nouellas Conſtitutiones ad eandem amuſsim excuderemus: neque auguſtum illud Iuris ciuilis corpus tam inſignibus membris truncũ

relinqueremus. Qua in re cùm illorum iam mo rem geſsiſſem voluntati, iámque & illorum vo tis ſatisfactum, & me omni in poſterum id genus moleſtia defunctum arbitrarer, præter omnem expectationem mihi euênit, vt ijdem illi, qui ſemel atque iterum aleæ iaciendæ mihi autores ex titerant, etiam atque etiam inſtarent & tantùm non cogerent, vt quod in Iure ciuili non peſsimè nobis ceſſerat, in Iure quoque Pontificio experiremur. Eſſe enim quoddam indiſſolubile harum diſciplinarum vinculum, alterúmque alteri velu ti mutua quadam ope adminiculari. Quid multa? cùm illi inſtandi finem non facerent, quibus nihil neque debeo, neque poſſum pernegare, eò tãdem res adducta eſt, vt hoc quoque tædij mihi deuorandũ putarem. Exorſus itaque à ſanctorũ patrum Decretis, quibus primæ meritò partes de bebantur, quantuncunque doctorum hominum adminiculo, quantum vetuſtiſsimorum codicum præſidio conſequi potui, operam dedi, vt vniuerſum quoque Iuris Canonici corpus, & ſumma fide, & noua hac typorum commoditate excuſum, ex officina noſtra prodiret. Cuius officij nomine nihil à vobis, Iuriſprudentiæ ſtudioſi, remunerationis repoſco, quàm vt hoc quicquid eſt operis, quod vobis potiſsimùm, veſtríſque ſtudijs deſuda uimus, eâdem, qua noſtra omnia ſoletis animi alacritate excipiatis. Valete.

Digitized by Google

Reuerendiſsimo Cardinali Castellionenſi Oddoni Collignio, Archiepiſcopo Toloſano, Epiſcopoque ſuo Bellouaco, Antonius Demochares Reſſonęus felicitatem.

QVVM OMNIBVS ferè innatum ſit, Cardinalis reuerẽdiſsime, ſua tueri magis, quàm extera cõſeruare: mirabitur forſan aliquis, præſertim his temporibus, quid mihi in mẽtem venerit, in quibus quotidie noua quædam in lucem prodire videntur, vt illa veterum ſanctorúmque patrum de inſtitutione eccleſiaſtica Decreta, quæ ex immenſis antiquorum ſcriptorum voluminibus non minus diligenter, quàm ſcitè collegit & ordinauit Gratianus, reſtituere multis laboribus curarem, reſtituta ſuis, à quibus decerpta ſunt, autoribus, adſcriberem. Mirabitur procul dubio, quicunque vulgi opinionem ſequetur, vel ob id maximè, quòd hoc genus laboris parum gratiæ, gloriæ minus, etiam quantumuis illud lectoribus ſit vti-

le, autori conciliare ſoleat. Veruntamen ſi quis paulò altius animum attollat, is confeſtim mecum planè intelliget, ſtudioſius eſſe multò, antiqua illa, tum autoritate nobilia, tum religione conſtantia maiorum dogmata, illuſtrare atque tueri, quàm noua quædam nullius momenti adinuenire, quibus hodie tam multi gloriæ inanis cupidi, magis curioſè, quàm feliciter, omnibus neruis incumbunt. Glorioſius enim ſemper exiſtimaui antiquas & illas reipublicæ perneceſſarias vrbes conſeruare, quàm his ſpretis, viculos, neſcio quos, ſine vſu ac fructu nouos condere, vtiliusq; antiqua caſtra firmiſsimis extructa fundamentis reſtaurare, quàm mox caſura magnis ſumptibus conſtruere. Quare optimos autores, quos prima illa tulit ætas, vt fide & ſanctitate clariſsimos, ita doctrina ac autoritate maximos, amplecti pulchrius eſſe duxi, ab iiſque ſanctiſsima noſtræ religionis dogmata, certáſque eccleſiaſticæ vitæ regulas, quas ſequerer, ſequendáſque cunctis proponerem, malui producere pro noſtræ fidei confirmatione aduerſus huius ſeculi hæreſes, quàm temerè atque peruerſè his poſthabitis hac noſtra tempeſtate aliquid ſingere, qua tot illegitimos partus conſpicimus. Quos vtinam tantùm præcocibus ac rudibus ingeniјs, & non multò magis peruerſis acti ſpiritibus inſuam & aliorum ruinam

emitt

emitterent. Tunc facilem liceret profectò his ad ſalutis viam modum reductionis adhibere. Nam ſtatim demonſtrata cognitáque veritatis luce, hi errorum nebulas deponerent, eíſque depoſitis rectè monentibus acquieſcerent. At verò vbi gloriæ principatúſque ſui gratia errores amplexantur, tantum abeſt vt rectè docentibus aſſentiant, vt ſuis etiam erroribus profligatas hæreſes, partim apertè, partim occultè, ſuperinducere haud ceſſent. Vnde, quæſo, tam varia opinionum falſarum ſchiſmata, tot ſectarum monſtra enata ſunt? Nónne ab his, qui aliena aſpernari dogmata conſueuerunt, quíque firmis ſanctorum patrum Decretis inhærere dedignantur? Vnde tot effecti ſunt, ſiúntque quotidie errorum magiſtri? Nónne ab his, qui veritatis declaratæ ac receptæ diſcipuli fieri refugiunt, quibus permoleſta ſunt ſanctorum doctorum commentaria, quibus magis contradixiſſe, quàm ſubſcripſiſſe, ſpiritu contradictionis inflati gloriantur? Vnde tot morum corruptorum confuſiones? Nónne ab his qui nullis contineri legibus affectant, qui ſanctiſſimas maiorum regulas infringunt, quas illi tam ſanctè ac vtiliter ſanxerunt, poſteríſque ad communem vitæ humanæ tranquillitatem, ad religionis Chriſtianæ conſeruationem, & ad cohibendam omnem impietatem ſalubriſtu-

dio relinquere cūrarunt? Quam enim conſtitutionem mihi quiſpiam proferet, quam obſernent hodierni hæretici? Quarum legum dicet aliquis hos ſtudioſos eſſe? quippe qui ſacroſanctos conciliorum Canones nequaquam verentur infringere, qui cunctas rectè poſitas de morum eccleſiaſticorum inſtitutione, de Chriſtiana religione regulas floccipendunt, quas multis verbis & quidem contumelioſis criminari ac reprehendere ſolent. Optimarum legum conditoribus detrahunt: in antiquos & percelebres humanarum conſtitutionum ſcriptores armantur: illos omni ſcribendi genere impugnare conantur. Adeò impudentes ac inuerecundi, vt nulli maiorum, quibus pro beneficijs gratias agere maximas debent, parcant: ſed omnes conuicijs & maledictis laceſſunt. Adeò faſtuoſi, vt nullum per quem profecerint agnoſcant: verùm quantò quis meliora ſcripſerit, præſtantioraq́; tradiderit, is eſt contra quem acrius ac pertinacius pugnant. Quis enim ex omni ſcriptorum catalogo, qui de re ſingulis eccleſiaſticis ſimul ac Chriſtianis neceſſaria, magis ſcripſit, quàm Gratianus? Quis tam copioſum opus de inſtitutione eccleſiaſtica ab Apoſtolis ad nos vſque perducta ex ſanctorum Decretis collegit? Quid huius opere vtilius, quo omnis vitæ forma, quam ſequi debent cuiuſuis ordinis eccleſiaſtici,

deſcr

deſcribitur? Quod opus huic iure conferri poterit, quod pluribus confirmatum ſit maiorum omnium Canonibus, Decretis, legibus, dogmatibus, ſententiis, ad Dei cultum ac Chriſtianam pietatem ſpectantibus? hoc tamen opus vnum eſt, quod non modò exulare, ſed omnibus quoque locis priuari, ſupprimíque cupiunt: quod crudelibus flammis, vt ſuam vehementius inſaniã exererent, addixerunt. Cæterùm illud, quò plures huiuſmodi nactum eſt hoſtes, eò clarius ac potentius euaſit. Quoniam quæ ſpiritu ſunt diuino conſtituta, nulla quoruncunque hominum poteſtate ſuperari poſſunt, ſed firmiora conſiſtunt, quando æſtimantur ſuccumbere. Quàm iniqui & crudeles, in ſanctos Dei omnipotẽtis Martyres exiſtant, vel hoc vno argumento apertiſsimè indicant, quòd tam præclara ipſorum de recta morum educatione dogmata, egregias ſententias, ſelectas inſtitutiones, in ignes proiicere minimè reformidant. Quis boni æquíque æſtimator, non continuò perſpicit, iſtos multò immitiore contra pios illos ſcriptores animo commoueri, quorum monumenta, reliquias, ac documenta ſancta, in flammas furioſè præcipitant. Quandoquidem dum Gratiani opus tam præclarum antiquitatis venerandæ monumentum deſtruere moliuntur, quid aliud quàm receptam ſanctorum patrum traditionem perſequuntur?

Dum

Dum illud ſupprimunt, nónne maiorum Decreta celant? nónne in idem ſacrilegij crimen recidunt? Quid enim Gratiani rhapſodia complectitur, niſi ſanctorum conciliorum ac maiorum Decreta, quæ ad confirmationem vnius eiuſdémque ſententiæ maiorem ſemper multiplicare conſueuit? Hinc colliqueſcit, omnes illos, qui maiorum Decretis à Gratiano ſtudioſè collectis reclamant, multò amplius omnium Imperatorum regúmque, niſi pœnæ metu coërcerentur, reclamaturos. Quomodo nanque ferret æquo animo leges ſeculares, qui religioſiſſimis ſanctorum ſynodis, quibus Spirituſſanctus præeſſe dignatus eſt, iniuriam inferre nequaquam pertimeſcit? Quomodo ſanctiones Ethnicorum impiorumq; principum arbitrabimur ſuſcepturos, qui Chriſtiana Apoſtolicáque dogmata, quæ modis omnibus ipſa ratio ſuadet eſſe ſeruanda, deſpicere conſpicimus? Quapropter omnibus qui præſunt, ſi ſuas leges iuráque integra permanere velint, diligenter vigilandum eſt, ne vlla ex parte ſacros Canones violari, perpetíque vllam vel minimam contra leges mutationem permittant. Nam quibus ſemel variare, vel infringere, vel ſpernere traditionem aliquam permiſſum fuerit, illi facilè diſcent aſſueſcéntque temerè & impudenter reliquas leges contemnere. Siquidem vbi facilis

ac lib

ac libera quorundam ſtatutorum diſſolutio conceditur, ibi ſtatim omnis virtutis forma corrumpitur, ibi vitia regnare incipiunt, ibi leges vigere nequeunt. Vbi multorum ore ſacro conſtitutæ leges ſanctorum vilipenduntur, vbi doctorum veterum fidelis comprimitur autoritas, vbi fides ipſa conculcatur catholica, quis ibi leges tum Imperatorum, tum Regum, vim habere putabit? Itaque quos hos ſacroſanctos maiorum Canones nihili facere cognoſcimus, eoſdem non vnius conſtitutionis particulam infringere, ſed hoc priore ingreſſu ac principio ad reliquarum omnium contemptum feſtinare, haud dubitandum. Quamobrem valde neceſſarium eſſe putaui, his inſultibus barbaris occurrere: vt quem omnibus telorum generibus aggrederentur, defendere ſuſciperem, defenſum in medium producerem, productum ab improbis illorum conatibus illæſum vindicarem. Etenim hunc Canonum autoribus muniui, qui hunc contra aduerſarios generoſiſſimè defenderent, omniúmque tela contunderent. Adieci quoque ad ſubſidium numeros & indices, qui Canonum aſſertores, libros, & capita fideliter ſuggerent. Cuius quidem defenſio reſtitutióque, quàm alicuius noui operis compoſitio, mihi magis neceſſaria nunc viſa eſt. Quoniam nihil eſt eccleſiaſticæ inſtitutionis

defenden

defendendæ conuenientius, quàm demonſtrare illam ipſam catholicorum patrum ſtatutis congruere, quàm firmis ſanctorum Doctorum autoritatibus, quas eccleſia firmiter amplexatur, corroborari, quàm Decretis conciliorum, quæ Spirituſancto dictante irreprehenſibiliter definita ſunt, cohærere. Hac profectò ratione certiſsima nepharios omnium hæreticorum auſus comprimimus, & bene inſtitutam religionem noſtram haud dubiè concludimus. Verùm huius confirmationis parandæ defendendæq; veritatis Gratianus ipſe arma omnibus eccleſiaſticæ fidei militibus cōtra impiorum mendacia abundè in toto hoc opere ſuppeditat, vt in Apoſtolicæ doctrinæ caſtris tutius quietiúſque perſeuerent: nempe qui hæc omnia indefeſsis laboribus comparata, ſingulis ad fidei armaturam gratis promptéque offert. Ego pro mea in religionem & omnes obſeruantia, vt quantum poſſum, illam noſtram fidem, quā beati patres ab Apoſtolis, hiq; à Chriſto Domino ſibi traditam prædicauerunt, confirmem: volui hoc opus, velut antidotum quoddam, quod è ſanctorū Decretis compoſitum eſt, aduerſus, quas ſuſcitant, hæreſes, opponere: vt ſicut illi varias omniū veterum hæreticorum hæreſes, diuerſorúmque temporum, in medium proferunt, ita nos ſana ſanctorum patrum Decreta, quæ vno volumine pulcherrimè

deſcri

deſcripta ſunt, pro certa noſtræ religionis confirmatione, emittimus. Cuius quidem doctrinam boni Chriſtiani diligenter ſuſcipient, vt conſtanter, quod credunt, teneant: Antichriſtiani verò, vt à perfidia ſua poſt agnitam in eo veritatem diſcedant, magíſque ſequantur & credant, quæ hic ex ſanctis Dei Apoſtolis & Apoſtolica traditione ſcribit & docet, quàm quæ Diabolus mendacij pater, & humanæ ſalutis hoſtis inſuſurrauerit. Chriſtiani igitur erit pectoris, Cardinalis Reuerendiſſime, qualencunque hunc noſtrum laborem, quem tibi pia ſedulitate offerimus, boni conſulere: quem ſtudioſis iucundum fore arbitramur, his præſertim, qui vel vno intuitu, ex quibus hæc deſumpta ſint Decreta, clarè conſpicere deſiderant. Vtilem etiam, quòd illa adiectis exemplarium locis, numeris, ac libris, mutuò conferre poterunt. Quibus certè ſicut tunc maiorem adhibebunt fidem, quando vtrobique verbis & ſententiis concurrere perſpicient: ſic perfectiorem colligent intelligentiam, quando vnum alteri collatum fuerit. Diligentiam ſimul intelligent noſtram ac in omnes beneuolẽtiam, quibus magnis laboribus hoc mare magnum & ſpatioſum, in quo piſcaremur, Decretorũ opus perluſtrauimus: vt amplioribus vigiliis, è quibus ſcaturiret & fontibus & fluuiis, demonſtraremus. Opportunum inſuper putaui

omnib

omnibus, tam his, qui ad concilium Tridentinum iam congregati circunferuntur, quàm his, qui aduerſus hæreticos congredi coguntur, vtpote qui ex hoc vno volumine ſolidiſsimas patrum ſanctorum aſſertiones, ſiue pro religionis catholicæ confirmatione, ſiue hæreticæ opinionis euerſione decerpere poſſunt. Hunc denique laborem boni Decretorum profeſſores & aſſeclæ ingratum nequaquam habere poterunt: quem omnes (quos certè nactus eſt Gratianus percelebres) vident Gloſſarios libenter nobis reliquiſſe. Nam hi licet Gloſſas varias & quæſtiones pro controuerſiis forenſibus, quarum nullus eſt finis, ediderint dirimendis: nullus tamen in hoc ſtudij genere (quod præcipui erat negotij) verſatus eſt, vt contextum ad exemplarium veritatem reponeret, integrum redderet, demonſtraret à quibus conciliis Decreta proficiſcerentur, indicarétque quibus autoribus adſcribenda eſſent ſingula. Sed omnes ad quæſtiones conuerſi ſunt, pro quibus finiendis collectum fuerat hoc Gratiani opus. Proinde non mirum eſt, ſi ſæpius portentoſos caſus ab inſtitutóque valde alienos, confingant: nempe qui nec, de quibus loquantur, nec quæ loquantur, cognoſcant. Huic tamen operi haud poſtremam manum appoſuimus, vt quas dicunt rubricas emendaremus, & falſos titulos ac peruerſas lectiones: quòd propediem hæc commen-

tariis præſtaret curare, egeréntque fuſioribus ſcriptis, quàm ſimplex contextus & exiguus liber ferre poſsit. Neque tam repentè ad perfectum perueniunt omnia. Oportuit igitur primùm his minimis annotationibus, veluti quibuſdam præludiis, ſtudioſos præmonere, quibus iam præparatos ad id, quod futurum eſt, acceptandũ paratiores habeamus: quia facilè mihi benè ſperare licebit de reliquo, ſi hunc primum laborem probauerint, túque maximè eundem ad te confugientem pro tua humanitate benignè ſuſceperis: quem tibi libentius fidentiúſque ſuſcipiendum, tuóque patrocinio protegendum offerimus, quòd te non minus Decretorum, quàm ſentẽtiarum ſanctorum patrum, ſtudioſum eſſe cognoſcimus. Quam ob rem, ſicut aliquando nobis per tuam erga omnes literatos beneuolentiam, Petri Lombardi librum ſententiarum noſtris laboribus reſtitutum ac illuſtratum ſub tuo nomine in lucem emittere licuit ſuperioribus annis: ita nunc eodem fauore congruum eſt valdè, vt Gratiani opus Decretorum te autore ſtudioſi accipiant. Nam ita fiet, vt qui tibi multa debere ſeſe ex priore beneficio ingenuè fatentur, ex hoc inſuper copioſiori munere multò maiora tibi debeant, ſeſéque debere proteſtentur, gratiáſque tibi agant prorſus incredibiles, quòd duos tam celebres antiquorum monumentorum ſcriptores tuo munere acceperint, in cuius ſolius erat pote-

ß ſtate

ſtate poſitum, vt vtroque priuarentur vel abundarent. Quare meo vel ſtudioſorum nomine vehementer orabo obteſtabórque ſummam tuã dignitatem, vt hoc præclarum opus tua nobili ſuffultum autoritate in lucem venire patiaris: quod ſi conceſſeris, me tibi deuinctum deuinctiorem reddes. Vale Archipræſul Præſúlque digniſſime.

Ex Sobornicæ familiæ collegio, octauo Idus Ianuarij, Anno 1547.

Digitized b

Scriptorum eccleſiaſtico- RVM, OPERVM, PONTI- FICVḾQVE ROMANORVM,

Conciliorum item catalogus, è quibus hanc Decretorũ farraginem Gratianus concinnauit.

SCRIPTORES ET OPERA.

Albinus ſiue Alcuinus.
Ambroſius.
Athanaſius.
Auguſtinus.
Baſilius.
Beda.
Benedictus Abbas.
Canones Apoſtolorum.
Capitularia.
Capitulorũ liber Caroli & Ludouici.
Caſsiodorus.
Chryſoſtomus.
Codex Iuſtiniani.
Conſtantini priuilegium.
Cyprianus.
Cyrillus.
Digeſta.
Eccleſiaſtica hiſtoria.
Ennodius.
Euſebius Pamphilus.
Euſebius Emiſenus.
Geſta Romanorum Pontificum.
Gregorius Nazianzenus.

Hermes.
Hieronymus.
Honorius Imperator.
Inſtitutiones iuris ciuilis.
Iſidorus.
Iſychius.
Iuo Carnotenſis.
Nouellæ conſtitutiones Iuſtiniani.
Ordo Romanus.
Origenes.
Paulinus.
Petrus Epiſcopus.
Pontificalis liber.
Proſper.
Rabanus.
Tharaſij Conſtantinopolitani epiſtola.
Theodori Cantuarięſis Pœnitentiale.
Tripartita hiſtoria.

PONTIFICES.

Agatho.
Alexander ſecundus.
Anacletus.
Anaſtaſius Patriarcha.
Anaſtaſius ſecundus.
Anicetus.
Athanaſius.
Antherius.
Benedictus.
Bonifacius Martyr.
Bonifacius tertius.
Caius.
Calliſtus.
Clemens primus.
Cœleſtinus primus.
Cornelius.
Damaſus primus.
Deuſdedit.
Dionyſius.
Eleutherius.
Euariſtus.
Eugenius.
Euſebius.
Eutychianus.
Fabianus.
Felix primus.
Felix ſecundus.
Gelaſius primus.
Gelaſius ſecundus.
Gregorius primus.
Gregorius tertius.
Gregorius quartus.
Gregorius ſeptimus.
Hadrianus.

Hilarius.

Hilarius.
Hormiſda.
Hyginus.
Innocentius primus.
Innocentius ſecũdus.
Ioannes primus.
Ioannes tertius.
Ioannes ſeptimus.
Ioannes octauus.
Iulianus.
Iulius primus.
Leo primus.
Leo quartus.
Leo nonus.
Liberius.
Lucius.
Macarius.
Marcellinus.
Marcellus.
Martinus primus.
Milciades.
Nicolaus primus.
Nicolaus ſecundus.
Paſchalis ſecundus.
Paſchalis quartus.
Pelagius primus.
Pelagius ſecundus.
Pius.
Pontianus.
Sergius.
Simplicius.
Smaragdus.
Soter.
Sozimus.
Stephanus primus.
Stephanus tertius.
Stephanus quintus.
Syluerius.
Sylueſter.
Symmachus.
Syricius.
Teleſphorus.
Victor.
Vrbanus primus.
Vrbanus ſecundus.
Xyſtus tertius.
Zacharias.
Zepherinus.

CONCILIA.

Agathenſe.
Agrippinenſe.
Ananetenſe.
Ancyritanum.
Ancyrenſe.
Antiochenum.
Aphricanum quartum.
Arelatenſe primum.

Arelatenſe ſecũdum.
Arelatenſe tertium.
Aruernenſe.
Auraïcenſe.
Aurelianenſe primũ.
Aurelianẽſe tertium.
Aurelianenſe quartũ.
Bellouacenſe.
Bracharẽſe primum.
Bracharenſe ſecundum
Bracharenſe tertium.
Bylonenſe.
Cabilonenſe.
Cæſarauguſtanum.
Caroli Imperatoris concilium.
Chalcedonenſe.
Carthaginienſe primum.
Carthaginienſe ſecũdum.
Carthaginienſe tertium.
Carthaginienſe quartum.
Carthaginienſe quintum.
Carthaginienſe ſeptimum. apud Compendium conciliũ.
Conſtãtinopolitanũ.
Elibertanum.
Epanenſe. apud Fauentiam conciliũ.
Gangrenſe.
Gerundenſe.
Hiſpalenſe primum.
Hiſpalenſe ſecũdum.
Hipponenſe.
Ilerdenſe.
Laodicenſe quartum.
Leonis concilium.
Lugdunenſe.
Macienſe.
Maguntinenſe.
Martini Papæ capitula ſynodorũ Grecarum.
Manetenſe.
Maticenſe.
Matiſconenſe. apud ſanctũ Medardum concilium.
Mediomatricis concilium.
Meldenſe. apud Mereh concilium.

Mileuitanum.
Nanetenſe.
Nauatenſe.
Neocæſarienſe.
Nicenum.
Pariſienſe.
Rhemenſe.
Rhothomagenſe.
Romanum ſub Hadriano.
Romanum ſub Syl-ueſtro.
Sardicenſe.
Spalenſe ſecundum.
Tanſiatenſe.
Tarraconenſe.
Triburienſe.
Toletanum primũ.
Toletanum ſecundum.
Toletanum tertiũ.
Toletanum quartũ.
Toletanum ſeptimum.
Toletanum octauũ.
Toletanum nonum.
Toletanum decimũ.
Toletanum vndecimum.
Toletanum duodecimum.
Turonenſe. apud Valentiam concilium.
Vaſenſe. apud Vermeriam.
Vormacienſe.
Vrbanenſe.

Synopſis Compendiaria

OMNIVM, QVAE IN HAC DECRETORVM RHAPſodia κατὰ τίτλα tractantur.

PRIMA PARS.

Quæ centum & vnam diſtinctiones complectitur.

Diſtinctio I.

Hominem diuina & humana lege regi. Quid lex, mos, conſuetudo, tractatur in genere.

Diſtinctio II.

Ius Quiritium, ac eiuſdem partitio.

Diſtinctio III.

Conſtitutionum diuiſio, & earundem partes. Canonem, Regulam, Priuilegiũ definit.

Diſtinctio IIII.

Legis cauſa, qualitas, eiuſdemq; poteſtas. Leges moribus vtentium adprobat. Cõtrarium ieiunio quinquageſimali exemplificat.

Diſtinctio V.

Ius naturale coæuum homini ac immutabile

bile. Contrarium de introitu mulieris in templum eiusq́; purgatione mouet.

Diſtinctio VI.

Ad quæſtionem de pollutione,& aliis nocturnis imaginibus ex occaſione obiter digreditur. Ad contrarium ſuprà motum reſpondet.

Diſtinctio VII.

Legum conditores enumerat.

Diſtinctio VIII.

Differentia iuris naturalis à conſuetudine & conſtitutione. Veritatem conſuetudini præfert.

Diſtinctio IX.

Ius naturale conſtitutionibus anteponit. Sacram ſcripturam veram eſſe dicit, aliorum verò,niſi ſacræ ſcripturæ teſtimoniis,ratione, atque exemplis probetur,dubiam.

Diſtinctio X.

Imperatorum leges in eccleſiaſticis cauſis poſtponit Canonibus.

Diſtinctio XI.

Conſuetudinem fidei catholicę conſonam laudat.

Diſtinctio XII.

Conſuetudinem rituum eccleſiaſticorum indifferentium , ſeruandam adprobat.

Diſtinctio XIII.

Ius naturale eſt indiſpenſabile.

Diſtinctio XIIII.

Rigor conſuetudinis, ſeu conſtitutionis, nonnunquam relaxatur,& temperatur. In dubiis, & obſcuris conſiderandum, ne quod præceptis Euangelicis, neque ſanctorum patrum Decretis aduerſum inuenitur,ſequamur.

Diſtinctio XV.

Quando Canones generalium conciliorũ cœperint. Qui libri in eccleſia recipiantur, quíve vt Apocryphi reiiciantur,oſtendit & enumerat.

Diſtinctio XVI.

Canones Apoſtolorum adprobantur. Conciliorum generalium catalogus deſcribitur.

Diſtinctio XVII.

Conciliorum generalium congregandorum autoritatem penes Apoſtolicam ſedem eſſe.

Diſtinctio XVIII.

Concilia Epiſcopalia, ſeu prouincialia ad definiendum, & conſtituendum, non autem ad corrigendum eſſe inualida: & non niſi Metropolitanorum, & Epiſcoporum conſenſu fieri poſſe, bisque aut ſaltem ſemel in anno celebrari debere.

bere.

Diſtinctio XIX.

Decretales Epiſtolas, omneſque ſanctorum patrum ſanctiones, in quibus nihil Euangelicis præceptis contraire inuenitur, licet non omnes in Canonum corpore inſertæ ſint, cum Canonibus tamen conciliorum obſeruandas eſſe probat.

Diſtinctio XX.

Conciliorum Canonibus, & Decretalib. epiſtolis in iudiciis prius deferendum: his verò deficientibus ſanctorum patrũ dicta conſulenda docet.

Diſtinctio XXI.

Miniſtrorum Eccleſiaſticorum vocabula & nomina exponit. Romanum Pontificem ſe non habere ſuperiorem: & quòd maior à minore iudicari, benedici, aut etiam maledici non poſsit.

Diſtinctio XXII.

Primam ſedem Romanæ eſſe eccleſiæ, Secundam Alexandriæ, Tertiam Antiochiæ.

Diſtinctio XXIII.

Quo pacto Epiſcopus, & omnes eccleſiæ miniſtri ordinari, verſarique debeant, oſtendit.

Diſtin

Diſtinctio XXIIII.

Ordinandi prius examinentur.

Diſtinctio XXV.

Officia & miniſteria omnium clericorum ordine repetit, obiter quædam de purgatorio igne diſſerens.

Diſtinctio XXVI.

Digamum in Sacerdotem ordinari nō debere, non quia ſecūdam accipiendo vxorem deliquerit, ſed quia prærogatiua exutus eſt Sacerdotis.

Diſtinctio XXVII.

Qui vxores habent, vel accipere volunt, nec Diaconos, nec Sacerdotes fieri poſſe, niſi continentiam profiteantur.

Diſtinctio XXVIII.

Ordinandi ſacris continentiam profiteantur.

Diſtinctio XXIX.

Capitula, regulæ & Canones ſanctorum patrum pro tempore, loco, & perſona, & negotio, inſtante neceſsitate ſunt conſideranda: nec ad inſtar imperiti medici, vno collyrio omnium oculi curandi.

Diſtinctio XXX.

Manichæi, qui coniugium & cætera deteſtabantur, in Gangrenſi concilio ex cauſa & tempore anathematizantur.

Diſtin

Diſtinctio XXXI.

Multa ex temporis circunſtantia conſtituuntur.

Diſtinctio XXXII.

Omnibus in ſacris ordinibus conſtitutis continentiam ſeruandam eſſe cõcludit. Concubinas habentium clericorum ſacramenta vitanda ſuadet, vt verecundia ſuffuſi reſipiſcant.

Diſtinctio XXXIII.

Non modò digamos, ſed & qui pręter vxorem concubinam poſt baptiſma habuerint, Sacerdotes fieri non poſſe.

Diſtinctio XXXIIII.

Epiſcopus mulierum conſortia vitet, & à venatione abſtineat.

Diſtinctio XXXV.

Epiſcopos & eccleſiaſticos ſobrios eſſe oportet.

Diſtinctio XXXVI.

Prælatis bonam conuerſationem, & morum honeſtatem non ſufficere, niſi addatur doctrinæ ſcientia.

Diſtinctio XXXVII.

Clericis gentilium libros, niſi quatenus vtilia inuenerint, legere non licere.

Diſtinctio XXXVIII.

Ignorantiam cùm laicis, tum maximè clericis obeſſe.

Diſtin

Diſtinctio XXXIX.

Epiſcopum oportere, non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam in ſecularibus negotiis eſſe peritum.

Diſtinctio XL.

Epiſcopos & eccleſiaſticos virtutibus ornatos eſſe debere. Sacerdotem non loca, ſed vitam & mores ſanctum facere.

Diſtinctio XLI.

Clericos habitu, inceſſu, & cibo & potu profeſsionem ſuam modeſtam probare debere.

Diſtinctio XLII.

Sacerdotem etiam hoſpitalem eſſe oportere, non curioſum: ſed citra curioſitatem inſtar Abraham omnes recipere.

Diſtinctio XLIII.

Sacerdotem eſſe diſcretum oportere, ne in prædicatione aut tacenda proferat, aut dicenda taceat.

Diſtinctio XLIIII.

Clericos decet tam in priuatis, quàm ſolennibus conuiuiis, ingluuiem, auiditatemque fugere.

Diſtinctio XLV.

Percuſſorem Epiſcopum eſſe prohibet.

Quatenus quis Chriſtianus ad fidem cogendus ſit, & caſtigandi temperamen-

tum oſtendit.

Diſtinctio XLVI.

Litigioſos in Epiſcopos non eſſe ordinandos.

Diſtinctio XLVII.

Cupidos, vſurarios, eosque qui ſuæ domui præeſſe neſciunt, ordinari non debere.

Diſtinctio XLVIII.

Neophytos in Epiſcopos ordinari prohibet.

Diſtinctio XLIX.

Vitia, quibus carere debet, qui offert panes Deo ſuo, Leuit. 21. exponit.

Diſtinctio L.

Clerico poſt lapſum magnum ad altiores gradus aſcẽdere vix licere, multis, pro, & contrà, ſcripturis ac autoritatibus diſſerit. De homicidio & pœnitentia quædam interſerit.

Diſtinctio LI.

Curiales, milites, in foro decertantes, à ſacris ordinibus prohiberi.

Diſtinctio LII.

Præpoſteros ordines in eccleſia non admitti.

Diſtinctio LIII.

Curiales, milites & forenſes, quò minùs ordinentur, rationem dicit.

Diſtin

Diſtinctio LIIII.

Quando ſerui,& liberti ad clericatum aſſumi poſsint,explicat.

Diſtinctio LV.

Corpore vitiati quatenus ad officia ſacra admittuntur.

Diſtinctio LVI.

Presbyterorum filios ad ſacra officia non eſſe admittendos.

Diſtinctio LVII.

Aegritudine vrgente baptizatum ordinari non debere: quia fides ſua non præſumitur voluntaria.

Diſtinctio LVIII.

Monachum ad eccleſiaſticum officium nō aſſumi citra conſenſum Abbatis.

Diſtinctio LIX.

Rudes & idiotæ non ordinentur. Sacerdotem per ſingulos ordinum gradus,nō per ſaltum ordinari debere.

Diſtinctio LX.

Archiepiſcopus,Archipresbyter, Epiſcopus,Præpoſitus,Decanus, ex quibus ordinibus ſint eligendi,docet.

Diſtinctio LXI.

Epiſcopum eligēdum eccleſiæ, in qua per omnia officia tranſegit ætatem: ſi verò dignus reperiri non poteſt,tunc aliunde aliquem poſtulari poſſe.

Diſtin-

Diſtinctio LXII.

Epiſcopos à clericis eligendos, à populo verò expetendos eſſe.

Diſtinctio LXIII.

Laicos nullo modo ſe debere electioni inſerere, conſentire autem poſſe dicit.

Diſtinctio LXIIII.

Epiſcopus à tribus Epiſcopis conſentiente Metropolitano eſt ordinandus.

Diſtinctio LXV.

Contradicentibus nonnullis in ordinatione Epiſcopi, ſententia plurimorum obtineat.

Diſtinctio LXVI.

Epiſcopum à tribus, Archiepiſcopum verò ab omnibus ſuæ prouinciæ Epiſcopis ordinari.

Diſtinctio LXVII.

Presbyteros & Chorepiſcopos ab vno Epiſcopo, omneſque ieiuno ſtomacho ordinari debere.

Diſtinctio LXVIII.

Eccleſiam non iterum conſecrandam niſi ex cauſa. Chorepiſcopi & Epiſcopi differunt.

Diſtinctio LXIX

Ordines inferiores à quibus conferantur.

Diſtinctio LXX.

Nullus abſolutè, id eſt ſine titulo ordinandus.

Diſtinctio LXXI.

Clericos ab Epiſcopo alterius ciuitatis nõ eſſe ordinandos.

Diſtinctio LXXII.

Dimiſſorias literas, niſi rogatus non tribuat Epiſcopus. Clericum alienũ, ſine epiſcopi ſui epiſtola dimiſſoria, à nemine retineri debere. Lectores, Pſalmiſtas & oſtiarios nomen retinere clerici.

Diſtinctio LXXIII.

Dimiſſoriæ literæ quomodo fiant.

Diſtinctio LXXIIII.

Ordines ſuſcipere, aut ſuſceptos augere, inuitum neminem cogendum.

Diſtinctio LXXV.

Temporibus certis, prǽſertim ſabbati die, & cum ieiunio ordinationes fieri debere.

Diſtinctio LXXVI.

Quibus temporibus ieiunia ſint ſeruanda.

Diſtinctio LXXVII.

Ordines ſacri per interualla temporum conferantur.

Diſtinctio LXXVIII.

Qua ætate eccleſiaſtici ſint ordinandi.

Diſtin

Diſtinctio LXXIX.

Pontificis ſummi electio eſt Cardinalium & ſpiritualium populorum: eiectio verò Domini.

Diſtinctio LXXX.

Quibus locis Prælati eccleſiæ præficiantur.

Diſtinctio LXXXI.

Criminoſi non ordinentur, & ordinati deponantur.

Diſtinctio LXXXII.

Pauperibus neceſſaria largiri Epiſcopi intereſſe. Deinde rurſus in fornicarios inuehitur

Diſtinctio LXXXIII.

Conſentientes, & peccatis alienis fauentes, non ordinentur.

Diſtinctio LXXXIIII.

Pauperes iterum commendat Epiſcopis. Caſtitatem ſeruandam: Presbyter quid ſit explicat.

Diſtinctio LXXXV.

Epiſcopum hoſpitalem, non tenacem eſſe debere.

Diſtinctio LXXXVI.

Epiſcopum oportere eſſe doctorem, nõ negligentem, ſed largum, liberalem, miſericordem, non venatorem, non percuſſorem.

Dinſtinctio L X X X V I I.

Epiſcopi ſint viduarum, orphanorum, pauperum protectores.

Diſtinctio L X X X V I I I.

Sacerdotibus negotiationes eſſe prohibitas. Mercatores obiter tractat.

Diſtinctio L X X X I X.

Singula eccleſiaſtici iuris officia, ſingulis quibuſque perſonis ſigillatim committi debere.

Diſtinctio X C.

Litigioſos, diſcordes, murmurantes, contentioſos non eſſe ordinandos.

Diſtinctio X C I.

Clericum abſque officij ſui detrimento, artificiolum, ſeu agriculturam, aut literas exercere debere, non otioſum in foro deambulare, non interemptorem agere.

Diſtinctio X C I I.

Clericos magis corde, quàm voce, canere. Epiſcopos à parœcia ſua eiectos, debere ſuſtinere, quid de eis ſanctum velit iudicare concilium.

Diſtinctio X C I I I.

Obedientiam maiori à minore in omnibus deberi ordinibus.

Diſtinctio X C I I I I.

Papam etiam Subdiacono ſua poſſe committe

mittere negotia. Archidiaconum in Preſbyteros per cupiditatem & auaritiam nihil poſſe præſumere.

Diſtinctio XCV.

Epiſcopos Presbyteris eſſe maiores.

Diſtinctio XCVI.

Laicis nullam de eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi facultatem attribui. Priuilegium Cōſtantini Imperat.

Diſtinctio XCVII.

Conſtitutiones à laicis, vel etiam Imperatoribus de rebus eccleſiaſticis pro infectis haberi, niſi ſubſcriptione Romani Pontificis fuerint roborata.

Diſtinctio XCVIII.

Tranſmarinos, & peregrinos homines, niſi quinque Epiſcoporum habeant teſtimonia, non eſſe ordinandos.

Diſtinctio XCIX.

Patriarchæ & Primates ſunt quidem diuerſorum nominum, ſed eiuſdem officij, quibus Archiepiſcopi obediant.

Diſtinctio C.

Pallium, quod ad Epiſcoporum conſecrationem, & miſſarum ſolennia pertinet, expeti atque percipi oportere.

Diſtinctio CI.

Metropolitanos Epiſcopos duos in eadem

eadem prouincia eſſe non poſſe

DECRETORVM PARS SECVNDA CAVSAS COMPLECTItur ſex & triginta.

Cauſa prima ſeptem tractat quæſtiones.

Quæſtio prima concludit.

Sacramenta, & alia ſpiritualia emere peccatum eſſe ſimoniacum. Sacramenta poſſe conferri ab hæreticis eadem forma, ſed non eodem effectu. Sacramenta alia eſſe dignitatis, alia neceſsitatis.

Quæſtio II.

Pro ingreſſu religionis nihil eſſe exigendum: poſt ingreſſum verò aliquid offerre non prohiberi.

Quæſtio III.

Non modò eos qui eccleſiaſticas res, ſed etiam temporales eis annexas pretio accipiunt, ſimoniacos eſſe.

Quæſtio IIII.

Paternum crimen ignoranti filio non imputari.

Quæſtio V.

Paruulos adhuc parentum pecunia præbendas adipiſcentes ex miſericordia in-

cis

eis miniſtrare permitti.

Quæſtio VI.

Electus ignorans, pecunia ab aliis pro electione data, excuſatur.

Quæſtio vltima.

Renuntiantem ſuæ hæreſi, pietatis, neceſſitatis, & vtilitatis cauſa in ſua dignitate recipi poſſe.

Cauſa ſecunda octo tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Sine iudiciario ordine neminem eſſe damnandum.

Quæſtio II.

Expoliatum ante iudicem ſtare non poſſe.

Quæſtio III.

In accuſatione deficientem infamiæ iacturam, id eſt, exiſtimationis diſpendium ſuſtinere.

Quæſtio IIII.

Teſtimonio duorum vel trium, Epiſcopũ conuinci, vel damnari poſſe.

Quæſtio V.

Accuſatoribus deficientibus ad purgationem reum non eſſe cogendum.

Quæſtio VI.

Cauſam vitiatam appellationis remedio ſubleuari poſſe. Appellationes verò

non cõfidentia iuſtæ cauſæ,ſed cauſa dif ferendæ moræ factas recipi non poſſe.

Quæſtio VII.

In accuſatione maiorũ,laicos, monachos, & quoslibet inferiores audiendos.

Quæſtio vltima.

Accuſationem à præſenti accuſatore inſcriptionis vinculo fieri debere.

Cauſa tertia undecim tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Expoliatos, officio iudicis ante omnia reſtituendos.

Quæſtio II.

Poſt integram reſtitutionem expoliato priùs quàm accuſantium propoſitionibus reſpondeat, anniuerſarias, vel ſex menſium inducias eſſe indulgendas.

Quæſtio III.

Poſt vocationem venientem ad iudicium viginti dierum gaudere induciis.

Quæſtio IIII.

Illegitimè coniunctos infames, raptores, conſpiratores, anathematizatos, apoſtatas,inſidiatores, detractores, ſacrilegos in nullius accuſatione eſſe recipiendos.

Quæſtio V.

Inimic

Inimicos accuſantes aut teſtificantes, ſeu iudicantes non eſſe audiendos, neque admittendos.

Quæſtio VI.

Cauſam ibi, vbi crimen admittitur, agendam eſſe.

Quæſtio VII.

Iudicaturos alios prius ſeipſos iudicare, id eſt, à crimine mundos eſſe debere.

Quæſtio VIII.

Epiſcopum non niſi à pluribus audiri, iudicariq́ue debere.

Quæſtio IX.

Abſentem per alium accuſare, aut accuſari non poſſe.

Quæſtio X.

Accuſatores ſeu teſtes, in primo capitulo deficientes, ad ſequentia admitti non debere.

Quæſtio vltima.

Accuſationem ab accuſato in accuſatorē non vertendam.

Cauſa quarta ſex tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Excommunicatos, aliosq́ue criminoſos, accuſare alios non poſſe, antè quàm pœniteant, proprioq́ue crimine exuantur.

Quæſtio. II.

Teſtem intra decimumquartum ſuæ ætatis annum in criminali cauſa non admittendum.

Quæſtio III.

Qui ad accuſandum non admittuntur, eos & teſtimonium dicere prohiberi.

Quæſtio IIII.

Accuſatorem, iudicem, ſimul & teſtem eundem eſſe non poſſe.

Quæſtio V.

Accuſatum ad cauſam ſuam dicendam euocatum non occurrentem, à communione ſuſpendendum.

Quæſtio vltima.

Accuſatorem culpabilem, non niſi in propria deinde cauſa admittendum.

Cauſa quinta ſex tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Famoſum ſcribentem libellum, aut flagellandum, aut anathematizandum eſſe.

Quæſtio II.

Venientem fortè ad ſynodum Epiſcopum, accuſanti, niſi ſuo tempore canonicè vocatus fuerit, reſpondere non cogi.

Quæſtio III.

Abſentem per procuratorem defendi poſſe.

poſſe.

Quæſtio IIII.

Epiſcopum, niſi in legitima ſynodo, audiri, vel iudicari, damnaríve, non debere.

Quæſtio V.

Maleuolum non eſſe iudicandum, qui crimen alterius indicat.

Quæſtio vltima.

Crimen falsò inferenti, aut lingua capulanda, aut caput amputandum.

Cauſa ſexta quinque tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Acccuſare, detrahere, obtrectare, ſummam eſſe iniquitatem

Quæſtio II.

Alieni ſceleris conſcium, quandiu probare id non poteſt, proferre nihil debere.

Quæſtio III.

Suum quenque iudicem audire, non alienum expetere oportere, niſi appellationis tempore.

Quæſtio IIII.

Epiſcopis iudicibus inter ſe diſcrepantibus, vicinæ prouinciæ metropolitanum diiudicantem audiendum, quo repudiato, Primati definienti contradicendum non eſſe.

Qua

Quæſtio vltima.

Deficiente accuſatore reum ad probandum non cogi.

Cauſa ſeptima duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Viuenti Epiſcopo, alium, niſi ex cauſa, ſurrogari, aut ſuperordinari non poſſe.

Epiſcopum Epiſcopatus labore relicto, non debere monachi otium & quietem quærere. Epiſcopo à ſubditis obſtinatis licet recedere.

Quæſtio vltima.

Morbo caduco frequenter laborantem à regimine, & miſſæ celebratione ſuſpendendum.

Cauſa octaua quinque tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Epiſcopo ſucceſſorem ſibi, niſi conſenſu eccleſiæ, inſtituere non licere.

Quæſtio II.

In electione nulla perſonarum patrocinia conualeſcere.

Quæſtio III.

Eligendum Epiſcopum, de dando aut remittendo aliquid, iurare non teneri:

elect

electum verò de bonis eccleſiæ conſeruandis rectè iurare.

Quæſtio IIII.

Clericis ab Epiſcopo ſuo, ante ſententiæ tempus, pro dubia ſuſpicione non diſcedendum.

Quæſtio vltima.

Epiſcopos accuſatos, ſine literis à ſede Apoſtolica formatis, reuerti nō debere.

Cauſa nona tres tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Ordinationem ab excommunicatis celebratam, eſſe irritam.

Quæſtio II.

Clericos, ſine propriæ regionis Epiſcopi literis, alieno Epiſcopo ordinare non licere.

Quæſtio vltima.

Archiepiſcopum ſui Suffraganei clericos, illo inconſulto ſine tamen prꝑſumptione, & temeritate, damnare, vel abſoluere poſſe. Romanum Pontificem à nemine, niſi à Deo poſſe iudicari.

Cauſa decima tres tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Eccleſias cum omnibus rebus ſuis, non ad laicos, ſed ad Epiſcopum, & clericos pertinere. Viſitationis onus Epiſcopis

Quæſtio vltima.

Deficiente accuſatore reum ad probandum non cogi.

Cauſa ſeptima duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Viuenti Epiſcopo, alium, niſi ex cauſa, ſurrogari, aut ſuperordinari non poſſe.

Epiſcopum Epiſcopatus labore relicto, non debere monachi otium & quietem quærere. Epiſcopo à ſubditis obſtinatis licet recedere.

Quæſtio vltima.

Morbo caduco frequenter laborantem à regimine, & miſſæ celebratione ſuſpendendum.

Cauſa octaua quinque tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Epiſcopo ſucceſſorem ſibi, niſi conſenſu eccleſiæ, inſtituere non licere.

Quæſtio II.

In electione nulla perſonarum patrocinia conualeſcere.

Quæſtio III.

Eligendum Epiſcopum, de dando aut remittendo aliquid, iurare non teneri: elect

electum verò de bonis eccleſiæ conſeruandis rectè iurare.

Quæſtio IIII.

Clericis ab Epiſcopo ſuo, ante ſententiæ tempus, pro dubia ſuſpicione non diſcedendum.

Quæſtio vltima.

Epiſcopos accuſatos, ſine literis à ſede Apoſtolica formatis, reuerti nō debere.

Cauſa nona tres tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Ordinationem ab excommunicatis celebratam, eſſe irritam.

Quæſtio II.

Clericos, ſine propriæ regionis Epiſcopi literis, alieno Epiſcopo ordinare non licere.

Quæſtio vltima.

Archiepiſcopum ſui Suffraganei clericos, illo inconſulto ſine tamen pręſumptione, & temeritate, damnare, vel abſoluere poſſe. Romanum Pontificem à nemine, niſi à Deo poſſe iudicari.

Cauſa decima tres tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Eccleſias cum omnibus rebus ſuis, non ad laicos, ſed ad Epiſcopum, & clericos pertinere. Viſitationis onus Epiſcopis

pis incumbere.

Quæſtio II.

Epiſcopum rerum eccleſiaſticarum cuſtodem, & diſpenſatorem non alienatorem eſſe.

Quæſtio III.

Epiſcopum pro honore cathedræ ſuę plus duobus ſolidis poſſe tollere.

Cauſa undecima tres tractat quæſt.

Quæſtio I.

Clericum apud ſeculares iudices non eſſe accuſandum.

Quæſtio II.

Clericum non poſſe ad ſeculare iudicium pertrahi.

Quæſtio vltima.

Epiſcopi ſententiam ſiue iuſtam, ſiue iniuſtam, timendam, non contemnendam.

Cum excommunicatis non eſſe communicandum.

Cauſa duodecima quinque tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Clericos debere omnia habere communia magis, quàm propria.

Quæſtio II.

Eccleſiæ res non niſi pro pauperibus nutriendis, & captiuis redimendis alienari

nari poſſe.

Quæſtio III.

Clerici ante ordinationem nihil haben-
tis,bona poſt ordinationem adquiſita,
mortis tempore,niſi de iis diſpoſuerit,
eccleſiam vindicare.

Quæſtio IIII.

Ex propriis bonis, & bonis eccleſiæ, à
clericis adquiſita compenſatione æ-
quari.

Quæſtio vltima.

Epiſcopum res ante Epiſcopatum aquiſi-
tas teſtamento cui vult, conferre poſſe.
Inteſtato autem defuncto eccleſiam ſuc
cedere.

Cauſa XIII. *duas tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Decimarum ius rebus prædialibus quo-
cunque modo tranſlatis,transferri non
poſſe.

Quæſtio vltima.

Præſcriptione temporis percipiendi deci-
mas,& funerandi ius tolli. Pro ſepul-
turæ loco nihil exigendum. Mortuis
viuentium preces prodeſſe

Cauſa XIIII. *ſex tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Clericis licere ſua repetere.

Quæſtio II.

Clericos in cauſa Eccleſię teſtes eſſe poſſe.

Quæſtio III.

Vſurã eſſe, quicquid vltra ſortẽ exigitur

Quæſtio IIII.

Non vſuram exigi poſſe.

Quæſtio V.

De vſuris & malè quæſitis reſtituendis, eleemoſynam fieri non poſſe.

Quæſtio vltima.

Peccatum non dimitti niſi ablatum reſtituatur.

Cauſa decimaquinta octo tractat quæſt.

Quæſtio I.

Alienata mente,ſeu non voluntariè facta, non imputari.

Quæſtio II.

Pro impenſis patrociniis clericos nihil debere exigere.

Quæſtio III.

Ex mulieris confeſsione clericum, niſi in crimine maieſtatis, condemnari non poſſe.

Quæſtio IIII.

Die dominico, & aliis feſtis cauſas non ventilandas.

Quæſtio V.

Accuſatoribus, & teſtibus deficientibus,

iuramenti ſufficere purgationem.

Quæſtio VI.

Confeſsionem cruciatibus non eſſe extorquendam.

Quæſtio VII.

Sacerdotem abſque ſynodali audientia non damnari.

Quæſtio vltima.

Clericum corporale peccatum committentem, non poſſe offerre.

Cauſa X V I. *ſeptem tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Monachos clericos clericorũ officia peragere poſſe. Decimas ſemper antiquioribus eccleſiis eſſe perſoluendas.

Quæſtio II.

Parœcias monachorum Abbatis conſenſu Sacerdotibus committendas.

Quæſtio III.

Aedificando Eccleſiã, Epiſcopũ in alieno territorio ius conſecrandi nõ vindicare.

Quæſtio IIII.

Præſcriptione temporis iura tolli.

Quæſtio V.

Monaſteria non niſi xl. annis præſcribi.

Quæſtio VI.

Eccleſiæ debita ſine iudicis autoritate repeti non poſſe.

Quæſtio vltima.

Fundatores eccleſiarum in bonis eccleſiæ, ſine conſenſu Epiſcopi, nihil iuris præſumere poſſe.

Cauſa XVII. *quatuor tractat quæſt.*

Quæſtio I.

Vota Deo neceſſariò reddenda.

Quæſtio II.

Votum religionis, ante annum probationis non tenet.

Quæſtio III.

Abbati ſemel ſubiecto abire retro non licere.

Quæſtio vltima.

Abire è religione volenti, ſua non reddenda, ſed dimittenda eſſe, ne peius ſequatur.

Cauſa decimaoctaua duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Abbatem Epiſcopum electum adquiſita monaſterio relinquere debere.

Quæſtio vltima.

Abbatem ab Epiſcopo eſſe eligendum, & ordinandum.

Cauſa XIX. *tres tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Epiſc

Epiſcopum clerico monaſterij ingreſſum negare non poſſe.

Quæſtio II.

Clericum, Epiſcopo etiam inuito, monaſterium ingredi poſſe.

Quæſtio vltima.

Canonici regulares ad monaſteria trãſire prohibentur.

Cauſa XX. quatuor tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Monachum aut paterna deuotione, aut propria fieri profeſsione.

Quæſtio II.

Monaſteria ante pubertatis annos ſua ſpõte ingreſſos, parentes reuocare poſſe.

Quæſtio III.

Ad religionem inuitus nemo cogendus.

Quæſtio vltima.

Ab vno monaſterio in aliud diſtrictius ire licere.

Cauſa XXI. quinque tractat quæſt.

Quæſtio I.

Clericum in duabus eccleſiis non poſſe conſcribi.

Quæſtio II.

Clericum ſua eccleſia relicta, ad aliam, ſine dimiſſoriis literis, tranſire non poſſe.

Quæſtio III.

Clericum ſecularium negotiorum procuratorem eſſe non poſſe.

Quæſtio IIII.

Veſtitum clerici, aut vilem, aut mediocrem eſſe debere.

Quæſtio vltima.

Clericos in cauſis ad ſecularem iudicem confugientes, eccleſiæ communione priuandos.

Cauſa XXII quinque tractat quæſt.

Quæſtio I.

Iuſiurandum non ob veritatis confirmationem, ſed periurij periculum prohiberi.

Quæſtio II.

Credentem iuranti nequiter decipere, periurium eſſe.

Quæſtio III.

Epiſcopo, niſi ſententia condemnato, conſuetam obedientiam eſſe iurandam.

Quæſtio IIII.

In malis promiſsis fidē non eſſe ſeruandā.

Quæſtio vltima.

Compellentem, & compulſum peierare, periurum eſſe vtrunque.

Cauſa uigeſimatertia octo tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Militare non eſſe delictum.

Quæſtio II.

Bellum iuſtum eſſe, quo iniuria quocunque modo vlciſcitur.

Quæſtio III.

Iniuriam ſociorum auxilio, amore iuſtitię propulſari poſſe.

Quæſtio IIII.

Vindictam nō amore ipſius vindictæ, ſed zelo iuſtitiæ, inferendam.

Quæſtio V.

Malos à legitima poteſtate impunè poſſe interfici.

Quæſtio VI.

Malos ad bonum eſſe cogendos.

Quæſtio VII.

Ab hæreticis malè poſſeſſa, à catholicis iuſtè auferri poſſe.

Quæſtio vltima.

Epiſcopis à principibus defenſionem eccleſiæ poſtulare licere.

Cauſa uigeſimaquarta tres tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Extra eccleſiæ vnitatem neminem poſſe excommunicari.

Quæſtio II.

Neminem poſt morte m excommu nican dum, niſi hæreticu m.

Quæſtio vltima.

Pro alicuius peccato, non totam eius familiam eſſe excom municandam.

Cauſa uigeſimaquinta duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Canones eſſe ſeruandos, ſaluis Papæ priuilegiis.

Quæſtio vltima.

Priuilegia non ita ſeruanda, vt eis iuſtis ex cauſis interuenientibus derogari non poſsit.

Cauſa uigeſimaſexta ſeptem tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Sortilegos eſſe, qui per ſortes, aut ſcripturarum inſpectionem diuinant, futuraque promittunt.

Quæſtio II.

Sortibus, diuinationibus, auguriis, magicis, & mathematicis nō eſſe credendū.

Quæſtio III.

Diuinationis gen⁹ à Perſis allatū eſſe ferē.

Quæſtio IIII.

Diuinationis duo genera eſſe, artem & furo

furorem.

Quæſtio V.

Sortilegos eſſe excommunicandos.

Quæſtio VI.

Sacerdotem, inconſulto, à quo excommunicatus eſt Epiſcopo, pœnitentem reconciliare non poſſe, niſi vltima cogat neceſsitas.

Quæſtio vltima.

Viuis, non morituris, imponenda pœnitentia. Dies, menſes, & annos non eſſe ſuperſtitiosè obſeruandos.

Cauſa XXVII. *duas tractat quæſt.*

Quæſtio I.

Vouentes caſtitatem matrimonia contrahere non poſſe.

Quæſtio vltima.

Deſponſatam alteri, alterum in matrimonium accipere non poſſe.

Cauſa XXVIII. *tres tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Coniugium eſſe etiam inter infideles.

Quæſtio II.

Vxore infideli diſcedente, aliam duci non poſſe.

Quæſtio vltima.

Digamum etiam eſſe, qui ante baptiſma vxorẽ habuit, & poſt baptiſma alterã.

Cauſa uigeſimanona duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Inter eam & eum, qui putabatur eſſe ſponſus, & tamen non erat, non poſſe eſſe coniugium.

Quæſtio ultima.

Fœminam ingenuam, quę ſeruo ſciens nupſerit, non poſſe diſcedere.

Cauſa trigeſima quinque tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Suſcipientem filium ſuum de baptiſmate non ideo ab vxore ſeparari.

Quæſtio II.

Coniugium in cunabulis contractum ante annos diſcretionis, non tenere.

Quæſtio III.

Inter proximos ſpirituales non poſſe fieri matrimonium.

Quæſtio IIII.

Relictam compatris vxoris ſuę nullum in coniugium ducere poſſe.

Quæſtio ultima.

Coniugia manifeſtè nō occultè, fieri debere: incerta enim de incertis eſſe iudicia.

Cauſa XXXI. tres tractat quæſtiones.

Quæſtio

Quæſtio I.

Adulterio pollutã ab adultero, priore marito ſine ſuſpicione mortuo, duci poſſe.

Quæſtio II.

Matrimonia non coacta, ſed libera eſſe debere.

Quæſtio vltima.

Parentes non debere ſponſaliorum fidem frangere.

Cauſa XXXII. *octo tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Meretricem, niſi ſpem habeas reſipiſcentiæ, vxorem ducendam non eſſe.

Quæſtio II.

Vxorem non modò prolis, ſed etiam incontinentiæ cauſa duci poſſe.

Quæſtio III.

Aui ingenui electionem in nepte elocanda filio originario præiudicare.

Quæſtio IIII.

Ex ancilla vxore viuente non licere liberos quærere.

Quæſtio V.

Pudicitiam violenter eripi non poſſe.

Quæſtio VI.

Adulterum adulteram dimittere nõ poſſe.

Quæſtio VII.

Vna vxore dimiſſa, aliam duci non poſſe.

Quæſtio vltima.

Vxore priore relicta, aliam prætextu religionis ducere non licere.

Cauſa trigeſimatertia quinque tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Impoſsibilitatem reddendi debitum coniugale vinculum ſoluere.

Quæſtio II.

Nemini licere propria autoritate vxorem dimittere. Quæſtio tertia ſeptem habet diſtinctiones.

De pœnitentia, diſtinctio prima.

Sola cordis contritione, & ſecreta ſatisfactione, abſque oris confeſsione (quemadmodum tenet eccleſia) Deo ſatisfieri non poſſe.

Diſtin. II.

Sicut nemo repentè fit ſummus, ita neminem ſtatim perfectam poſſe habere charitatem, ſed quaſi de virtute in virtutẽ ſubinde augendam & perficiẽdam eſſe.

Diſtin. III.

Pœnitentiam generalem nõ modò ſemel, id eſt ab initio, veluti in baptiſmate, aut primo conuerſionis tempore, ſed ſemper iteratam, ſubindeque repetitam vtilem & efficacem eſſe.

Diſtin

Diſtin. IIII.

Bona, quæ peccato moriuntur, per pœnitentiam reuiuiſcunt ad præmium.

Diſtin. V.

In pœnitentia criminis qualitatem ſecundùm locum, tempus, perſonam, perſeuerantiam & varietatem conſiderandam eſſe.

Diſtin. VI.

Sacerdotem, cui peccata ſunt confitenda, debere eſſe ſcientem ligare, & ſoluere.

Diſtin. vltima.

Melius eſſe ſanum pœnitere, quàm pœnitentiam in vltimum vitæ articulum differre.

Quæſtio IIII.

Orationis, & ieiunij tempore à coniuge abſtinendum eſſe.

Quæſtio vltima.

Coniuges ſine mutuo conſenſu continentiam vouere non poſſe.

Cauſa trigeſimaquarta duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Adulterij ream eſſe, quæ viuente viro nubit alteri.

Quæſtio vltima.

Mulierem abſente viro nubentem alteri,

ad ro

ad redeuntem virum cogi redire.

Cauſa trigeſimaquinta decem tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Virum ex ſua cognatione, id eſt ex conſanguineis vxorem non poſſe ducere.

Quæſtio II.

Virum etiam ex defunctæ vxoris conſanguinitate vxorem ducere non poſſe.

Quæſtio III.

Vſque ad ſeptimum gradum & à propriis & ab vxoris conſanguineis abſtinendũ eſſe.

Quæſtio IIII.

Sicut ſex ætatibus mundi generatio, & hominis ſtatus finitur, ita propinquitatem generis totidem gradibus terminari.

Quæſtio V.

Gradus conſanguinitatis, quod ad matrimonia attinet, non ſingulos, ſed binos numerari, ita quòd ſacri Canones duas in vno gradu perſonas conſtituant.

Quæſtio VI.

Conſanguinitatem in cauſa ſeparationis per parentes, propinquos, antiquiores & veraciores teſtes iureiurando probandam

dam ac dirimendam eſſe.

Quæſtio VII.

Inceſtuoſorum natos pro filiis non reputandos, nulloque parentibus iure ſuccedere.

Quæſtio VIII.

In quarto vel quinto cõſanguinitatis gradu coniunctos, ſeparari debere.

Quæſtio IX.

Poſt ſeparationem, alia contracta coniugia, ſi falsò elicita fuit ſeparatio, diſſolui debere.

Quæſtio vltima.

Mulieris ad ſecundas nuptias tranſeuntis liberos prioris mariti liberis coniungi non poſſe vſque ad quartam generationem.

Cauſa trigeſimaſexta duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Raptum admitti, cùm puella violenter à domo patris abducitur.

Quæſtio vltima.

Raptorem raptam peracta pœnitentia, cõſenſuque parentum accedente, ducere poſſe.

DEC

DECRETORVM PARS TERTIA QVINQVE habet diſtinctiones.

De conſecratione, diſtinctio prima.

Miſſam non niſi in ſacratis locis fieri: vaſa mundè ſeruari, certos hymnos, cum aliis precibus atque ieiuniis non negligi, miſſam denique dignè celebrari audirique debere.

Diſtin. II.

Pane & vino ritè conſecrato corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti myſterium & ſacramentum confici, in eoque vnitatis, pacis, charitatis, gratiæ, reconciliationis & peccatorum remiſſionis munera largiri, & conferri.

Diſtin. III.

Feriarum & præcipuè Paſchæ dies, & ieiunia religioſè celebranda & ſeruanda. Imagines ſanctorum non eſſe confringendas.

Diſtin. IIII.

Renaſci hominē ex aqua, id eſt, ſymbolo baptiſmi, ſacramento viſibili, & ſpiritu inuiſibili. Paruulis fidē eorum, à quibus conſecrandi offeruntur, prodeſſe. Baptiſma ſiue ab hæretico, ſiue à quocunque ſumatur, non eſſe iterandum.

Diſtin.

Diſtin. vltima.

Confirmationis ſacramentum manuum impoſitione poſt baptiſma augere gratiam, ad huius mundi agones armare atque inſtruere, Spiritusque ſancti munera plenius conferre.

Quadrageſimam eſſe anni decimas, ideoque ſumma obſeruatione obſeruandam abſoluendamque.

Ieiunium magnum, & generale eſſe, ab iniquitatibus, ab otio, & ab illicitis ſeculi voluptatibus abſtinere.

ANTI

ANTIDOTVS AD LECTOREM.

Pleraque ſunt, fateor, in his Decretis iam abſoleta, & quæ à præſenti conſuetudine eccleſiaſtica abhorrent, nonnunquam etiam (ut uidetur) inter ſe ex diametro pugnantia. At utut ſe habeãt, oportuit tamen, ut curioſo Lectori ſatisfaceremus, in hunc indiculum ea referre. Si tantùm quæ nunc uſu eccleſiaſtico recepta ſunt, excerpere uoluiſſem, bona ſui parte mancus eſſet, ac proinde præſtiterat in totum omiſiſſe, quàm ita truncatum emittere. Quare, rogo, ne diligentiam noſtram calumniæ uertas, protinusq; hæc à me δογματικῶς iſta proferri clamites, quin cãdido potius animo in bonam interpretator partem: quippe cùm ipſius Gratiani Mercurium tantùm agam. Vale.

Index

Index Canonum Decreto RVM ORDINE ALPHABETICO.

AB antiqua pag. 2681
Abbas, 1. 18. quæ. 2. 1561
Abbas, 2. 18. q. 2. 1564
Abbati, 396
Abbatẽ, 1. 18. q. 2. 1561
Abbatẽ, 2. ibid. 18. q. 2. 1568
Abbates, 1568
Abbatibus, 12. q. 2. 1310
Abbatib⁹, 18. q. 2. 1569
Ab eo, 877
Ab Epiſcopis, 477
Ab exordio, 234
Ab excommunicatis, 1130
Abiit Iudas, 1244
Ab illo, 1384
Ab Imperatorib⁹, 1701
Ab infirmis, 2002
Ab iſto die, 35. q. 6. 2508
Ab iſto die, ibidẽ. 2509
Abſens, 1. 3. q. 9. 994
Abſens, 2. 3. q. 9. 996
Abſente, 1. 3. q. 9. 991
Abſente, 2. 3. q. 9. 993
Abſit, diſtinct. 50. 347
Abſit, 11. q. 3. 1210
Acacius, 1. 24. quæ. 1. 1847
Acaci⁹, 2. 24. q. 1. 1848
Accedens, 333
Accuſatus, 971
Accuſatum, 853
Accuſator, 1059
Accuſatori, 990
Accuſatores, d. 46. 309
Accuſatores, 1. 3. q. 5. 962
Accuſatores, 2. 3. q. 5. 964
Accuſatores, 3. 3. q. 5. 966

966
Accuſatores,3.q.8.989
Accuſatorum, 940
Accuſatoribus, 962
Accuſatio,1.2.q.7.903
Accuſatio, 2. *eadem q.* 906
Accuſationes, 964
Accepiſti,1. *de conſecr. diſtin.*4. 2700
Accepiſti,2.*ibid.*2700
Acceſſerunt, 2632
Accipite, 2630
Acolytus, 152
Actione, 1657
Acutius,*diſtin.*26.172
Acutius,.28.q.3 2098
Adam,*diſt*.40. 265
Adã,*de pen.diſt*.1.2285
Adam,33.q.5. 2458
Ad Deum,32.q.5.2188
Addidiſtis, 1589
Additur, 2046
Ad eius verò, 15
Ad Epiſcopos, 1540
Ad fidem, 790
Ad hæc, 350
Ad hoc,*diſ*.89. 1579
Ad hoc, 16.q.1.14.72
Ad hoc,*de cõ.d*.4.2728
Ad huc inſtant perfidi, 2377
Adiicimus, 1439
Ad limina, 2115
Ad menſam, 1217
Admittuntur, 395
Adminiſtratores, 788
Admonere, 16. q. 1. 1438
Admonere, 33.q.2. 2226
Admonemus, 1481
Admoneant, 2008
Admonendi, 938
Ad nuptiarum, 2553
Ad reatum, 535
Ad Romanã,1.2.q.6. 868
Ad Romanam,2.869
Ad ſedem Apoſt.2488
Aduerſitas, 1097
Adulterij, 2206
Adulterio, 2135
Aduocauit, 1864
Aegrotantes, 2693
Aequaliter, 2481
Affectum, 2006
Afros, 645

Agatho, 446
Agathuſa, 2052
Agapetus,16.q.1.1437
Agapet⁹de cõ.d.1.2545
Agite, 2258
Agnouimus, 2000
Agunt homines, 2703
Ait Cœleſtinus, 1877
A iudicibus, 889
Aliud eſt, de conſecra. diſ.4. 2673
Aliud quidẽ,11.q.1.1191
Aliud quidem,de pœn. diſ 1. 2278
Alius item, 1421
Aliorũ hominum,1145
Alia cauſa, 1433
Alienus,diſ.90. 581
Alienus, 24.q.1.1861
Alieni,2.q.7. 908
Alieni,3.q.4. 957
Alienum,diſ.50. 374
Alienum,19.q.2. 1580
Alienationes, 1307
Aliter legitimum, 30. q.5. 2127
Aliter ſe Orientalium, diſ.31. 205
Aliquando, 2163
Aliquanti, 1979
Aliquantos, 376
Aliquos, 1403
Alligant, 2007
Altare, 772
Altaris palla, 2550
Altaria,1. de conſecra. diſ.1. 2548
Altaria,2.de con. diſ.1. ibidem.
A malis, 1707
Amputato, 1948
Animas, 1530
Anaſtaſius Secũdus,113
Ancillam, 2166
Animaduertẽdũ, 1633
Animæ defunctorum, 1365
Annus ſingulis, 101
An non diſtricta,1909
An putatis, 555
An q̃d in ſubditos,2223
Anteceſſor, 1257
Anteriorum, 879
Ante baptiſmũ, 2685
Ante benedictionem, 2592
Ante omnia,di.35. 238
Ante omnia, diſt. 40

264
Ante triennium, 198
Ante viginti, 2885
Antiqui, 2238
Antiquos, 1153
Antiquis, 1145
Antiquitus, 837
A paruulo, de conſecr. diſt.4. 2724
Apertè inquit, 1878
Aperiant, 2142
*Apoſtolus,*diſt.81. 522
Apoſtolus, 32.q.7. 2202
*Apoſtolus,*de pœniten. diſtinct.2. 2346
*Apoſtol⁹,*33.q.4.2448
*Apoſtolorũ Canones,*75
Apoſtolicus, 514
Apoſtolicis, 1477
Apoſtolicos, 1291
*Apoſtolica,*diſ.56.412
*Apoſtolica,*8.q.1.1109
*Apoſtolica,*de conſecra. diſt.1. 2565
*Apoſtolicæ,*24.quæ.3. 1906
*Apoſtolicæ,*35.q.9.2517
Appellantem, 867
Apud miſericordem, 32.q.1. 2155
*Apud nos,*32.q.5.2196
Apud omnipotentem, 36.q.2. 2530
Apud veros, 23.q.1. 1691
Aquam ſale, 2643
*A quibus ordinibus,*diſtin.35. 233
A quodã Iudæo, 2660
Archidiaconum, diſt. 81.534
*Archidiaconum Florentinũ,*diſ.85. 549
Archiepiſcopus, diſtin. 66. 469
Archiepiſcopus ab omnibus, ibid.
Archiepiſcopus, 9.q.3. 1141
A recta ergo, 1855
Arguta, 873
Arianorum, 2544
Arianos, 703
Artaldus, 1126
A ſanctis patribus, 1938
Aſſumi aliquem, 184

A Sub

A Subdiacono, 594
Atho, 2009
Attendendum, 1540
Audacter, 1118
Audi denique, 1212
Audire Epiſcopum, 165
Audite chariſsimi, 226
Audiuimus, 1.q.3. 759
Audiuimus, 3.q.2. 950
Audiuimus, 24.q.1 1846
Audiuimus, 33.q.2. 2234
Auditum eſt, 856
Augurijs, 1980
Auguſtino, 1285
Aurelius, 1995
Aurum eccleſia habet, 1326
Aut facta, 2244
Autoritatem 1420

B

Baptiſmus, 2661
Baptiſmi vicem 2668
Baptizantur, 2364
Baptizari, 14
Baptizandi, 1. de conſecra. diſt. 4. 2659
Baptizandi, 2. de conſecra. diſt. 4. 2686
Baptizandis, 731
Baptizandos, 2686
Baſilicas. 2538
Beatus, 3.q.4. 957
Beatus Petrus, 6.q.1. 1038
Beatus Paulus, 22.q.2. 1636
Beata Maria, 2042
Beati Petrus, 921
Benedictio, 660
Benedictus, 2408
Bene nouit, 431
Bene quidem, 620
Bene valet, 345
Biduum, 883
Bonæ rei, 1330
Boni Principis, 638
Bonorum autori, 314
Breuiter quæ inter, 137
Breuiter monſtratum, 432

C

Calumniator, 839
Canon, 7
Canones, diſtin. 15. 60

Canones,diſt.16. 75
Canones,diſt.50. 370
Canonũ ſtatutis, 1380
Canonica ſanctorum, 3.q 5. 964
Canonica inſtituta, 11. q.3. 1259
Cantantes, 586
Carnem cuiquã, 2750
Caſellas, 1158
Catholicus, 889
Catholica eccleſia, 44
Catechiſmi, 2686
Catechumenum, 2672
Catinenſis, 430
Caue, 2094
Cauete, 1668
Caueant iudices, 990
Cauẽdũ eſt,1.q.7. 794
Cauẽdũ eſt,10.q.3. 1171
Cauendum nobis, de pœnit.diſt.3. 2396
Cauſa verò, 9
Celebritatem, 2644
Cellulas. 1567
Cenomanenſem, 412
Certe ego, 1277
Certis de cauſis, 1411
Certum eſt,diſt.10. 37
Certum eſt,diſt.10. 40
*Certum eſt,11.q.3.*1226
Certũ eſt.24.q.3. 1901
*Certũ eſt,de cõ.d.1.*2539
Cæterũ dei traditio 559
Charitas quæ, de pœni. diſt.2. 2307
Charitas eſt, de pœnitẽ. diſt.2. 2308
Charitas nunquàm ,de pœnit.diſt.2. 2312
Charitas eſt aqua, de pœnit.diſt.2. 2315
Charitas in quibuſdã, de pœnit.diſt.2. 2321
Charitatem tuam, 1311
*Chartæ quas dedit,*997
Chorepiſcopi, 474
Chriſtus quid fecit ,1. q.1. 715
Chriſtus panis, de conſ. diſt.2. 2605
Chriſtiano,diſ.34. 226
Chriſtiano,33. quæ. 4. 2245
Chriſtianis, 1180
Chriſtiana, 2198
Circunciſio, 2325
Circuncelliones, 1769

Cito

Cito turpem, 665
Citius ad hoc, 2348
Clemens, 1115
Clementis librum, 75
Cleri plebíſque, 451
Cleros & clericos, 119
Clericus profeſſionem, diſt.41. 271
Clericus,1.diſt.46. 308
Clericus,2. 309
Clericus,3. ibidem.
Clericus ſolus, diſt. 81. 530.
Clericus,1.diſt.91. 585
Clericus,2. 586
Clericus ab inſtanti, q.1. 1606
Clericus aduerſus, 2. q.7. 902
Clericus verò, 3. q. 4. 959
Clericus ſiue laicus, 11. q.1. 1202
Clericus q,11.q.3. 1221
Clericus qui,12. quæ.1. 1266
Clericus,24.q.3. 1915
Clerici,diſt.23. 154
Clerici,diſt.33. 221
Clerici,diſt.44. 287
Clerici vel continentes, diſt.81. 535
Clerici verò,di.91.586
Clerici omnes, 1. q. 2. 757
Clerici,13 q.2. 1358
Clerici ab indignis,14. q.4. 1380
Clerici,16.q.3. 1492
Clerici qui,19.q.1.1580
Clerici,23.q.8. 1824
Clerico iaciente, 359
Clericum ſcurrilem,di. 46. 309
Clericũ qui,diſt.50 .331
Clericum alienũ,diſtin. 72. 482
Clericum cuiuslibet,11. q.1. 1176
Clericũ nullus,1.11.q.1. 1183
Clericum nullus, 2. 11. q.1. 1200
Clericum,21.q.1.1607
Clericũ,22.q.1. 1626
Clericos aũt,1.q.2.754
Clericos aut laicos,2.q. 7. 539

Clericos in ſingulis, diſtin.71. 479
Clericos qui, de cõſe. diſtin.1. 2549
Cœpiſti, 1227
Cœpit Ermigild⁹, 1884
Cogitatio, 2247
Cogitationis, 2243
Cognouimus, 12. q. 2. 1304
Cognouimus, 16. q. 6. 1505
Cognouimus, 18. q. 2. 1569
Cognoſcamus, 230
Comeſſationes, 285
Commendauit, 2607
Communis filius, 149
Cõmuniter diffinimus, 221
Comperimus, 14. q. 6. 1393
Comperimus, 24. q. 3. 1897
Comperimus, de conſec. diſt.2. 2576
Comprouinciales, 462
Comprouincialiũ, 464
Concedimus, 2548
Conceſſo 1302
Concilia Sacerdotũ, 91
Concubinæ ad tempus, 2162
Concubuiſti, 2212
Concuſſionis, 747
Confirmãdum eſt, 373
Confidimus, 1932
Congregato, 1509
Congregatio, 1529
Coniunx, 2044
Coniuges, *ibidem.*
Coniunctiones, 2477
Coniurationum, 1185
Connubia, 2181
Conqueſtus eſt, 1143
Conſanguinitas, 2487
Conſanguinei, 961
Conſanguineorũ, 958
Conſanguineos, 2502
Conſecrationem, 2534
Conſentire, 543
Cõſequens, diſt.11. 41
Cõſequẽs eſt, di.88. 567
Conſiderandum nobis, diſt.50. 366
Conſiderãdum, 16. q. 7. 1526
Conſidera, 1626

Conſi

Conſideranda, 557
Conſideret, 2422
Conſpirationum, 1185
Conſpiratores, 959
*Cõſtãtinus,*1.*d.*96.632
*Conſtantinus,*2. *ibidẽ.*
*Cõſtantinopolitanæ,*135
*Conſtat autem,diſt.*2. 5
*Conſtat baptiſma,de cõ ſecr.diſt.*4. 2659
Conſtat multos, 1.*q*.1. 738
*Conſtat quia,de pœ.diſtin.*4. 2400
*Conſtitutio,diſt.*2. 5
*Cõſtitutio,di.*63. 457
Conſtituimus, diſt. 76. 498
*Cõſtituimus,*3.*q*.5. 965
*Cõſtitutũ eſt,*7.*q*.1.1081
Cõſtitutum eſt, 16.*q* .1. 1471
*Conſtituit,*16.*q*.7.1528
*Cõſtituit,*17.*q*.4.1548
*Cõſtituit,*20.*q*.3. 1603
*Cõſtitutiones,di.*10. 35
*Cõſtitutiones,di.*10. 37
Conſtitutiones, 16.*q*.7. 1518
*Cõſuetudo autẽ,diſt.*1.2
*Conſuetudo,diſt.*8. 28
*Conſuetudo.di.*12. 49
*Cõſuetudo,*15.*q*.6.1503
Conſuetudinis, 42
Conſuetudinem, 44
Conſuluiſti, 859
Conſuluit, 493
Conſulto omniũ, 2554
Conſulendum, 191
Continua, [illegible]77
Contra idolorum, 26. *q*.5 1979
*Cõtra morẽ,d.*100.653
Contra ritum, 4. *q*.4. 1014
Contra ſanctorum, 16. *q*.7. 1523
*Contra ſtatuta,*25.*q*.1. 1935
Contradicimus, 2485
Contrariũ verò, 2428
*Contraria,de conſ.di.*5. 2744
*Cõtumaces clerici,*344
Conuenit, 2741
Conuenior, 1833
Conuenientibus, 794
Conſideratio, 1438

Conuertimini, 2252
Conuiuia, 284
Corpus & ſanguinem, de conſec.diſt.2. 2607
Corpus Chriſti, de conſ. diſ.2. 2623
Corpore verò vitiati, 398
Corpora ſanctorũ, 2550
Corporalia, 691
Co[illegible]oreum, 2631
Corripiantur, 1907
Credo, 1613
Credere in Ieſum, 2606
Crimen vel pœna, 774
Criminationes, 936
Crucis domini, 2642
Cuius rei, 2107
Cui eſt illata, 1227
Cui portio, 12.q.1. 1267
Cum autem vinolẽtus, diſt.44. 284
Cùm autem ad eccleſiam, diſt.92. 586
Cùm à Iudæis, 1823
Cùm accuſatus, 953
Cũ ad celebrãdas, 2584
Cùm ad verum, 626
Cũ apud Theſſalonicã, 1237
Cùm aliquis, 1260
Cũ aliqs, 24.q.3. 1900
Cùm baptizat, 2662
Cùm beatus, 2662
Cùm beatiſsimus, 1858
Cùm caput, 2457
Cùm de quorundam, 547
Cũ deuotiſsimam, 1288
Cùm eccleſia, 949
Cùm enixa, 13
Cùm ergo, 22.q.3. 1650
Cùm ergo, 24.q.3. 1903
Cùm exaudiero, 343
Cum exc[o]municato, 1211
Cùm frangitur, 2590
Cùm grauia, 1362
Cùm Hadrianus, 454
Cùm homo, 1784
Cùm humilitatis, 1640
Cùm igitur, 2471
Cũ in captiuitate, 2463
Cùm in præterito, 547
Cùm in lege, 1714
Cùm initiatur, 1.27.q.2 2044
Cũ initiatur, 2.27.q.2. 1161

Cùm

Cũ ita puniãtur, 2420
*Cùm itaque,di.*38. 253
*Cùm itaque,de conſec. diſt.*4. 2707
Cùm liqueat, 664
Cùm longè, 450
Cùm maiores, 1047
Cùm multa, 553
Cùm multæ, 1428
Cùm miniſter, 1783
Cùm omnis auaritia, 669
Cùm omne crimẽ, 2571
Cum omnibus, 583
Cũ ordinaretur, 664
Cùm paſtoris, 538
Cùm Paulus, 677
Cùm per bellicã, 2460
Cùm percuſsio, 1061
Cùm piæ, 1948
Cũ pro vtilitate, 1448
Cũ pro paruulis, 2694
Cùm quibus, 1916
Cùm quiſque, 1718
Cùm renũtiatur, 2154
Cùm redemptor, 1324
Cùm ſancti, 1905
Cùm ſanctam, 2317
Cùm ſcriptura, 708
Cùm ſimus, 1140
Cùm ſocietas, 2048
Cùm tantum, 2682
Cunctis fidelibus, 1456
Cuncta per mũdum, 1.9 q.3. 1147
Cũcta per mũdũ, 2. *ibi.*
Curandum ergo, 228
Curæ ſit omnibus, 1212
Curiales autem, 381
Cuſtodi intus, 1229
Cyprianus, 1614

D

D Aibertum, 810
Dæmoniũ, 2011
Damnationis, 1889
De abiectione, 461
De accuſationibꝰ, 963
De accuſatoribus, 990
De affinitate, 2476
De aliena, 479
De Arianis, 2706
De Benedicto, 2152
Debet homo, 1768
Debent duodecim, 1259
De capitulis, 39
De catechumenis, 2658
De cætero, 737

Deceſſo

Deceſſorum, 1952
Decernimus,di.18. 101
Decernimus,d.28.182
Decernim⁹,3.q.9.993
Decernimus, 16.q.7. 1525
Decēter omnibus, 578
Decimæ, 1476
Decimas à populo,16. q.1. 1460
Decimas, 1.16.q.7. 1509
Decimas, 2.16.q.7. 1512
Decimas,3.16.q.7.ibi.
Decimas, 4.16.q.7. 1527
De clericis verò, 478
De communione, 1885
De conciliis, 94
De Conſtantinopolitana, 135
De coniugali, 2070
De conſanguinitate, 2482
Decreuit ſancta ſynodus,diſ.88. 567
Decreuit,22.q.5.1676
Decreuimus, 1153
Decreto noſtro, 871
Decretis ergo, 117
Decreta, 2056
Decretū eſt,2.q.7.901
Decretū eſt,10.q.1.1151
Decretales itaque,114
De crimine, 15.q.3. 1411
De crimine, 15.q.3. 1416
De decimis, 1458
Dedit baptiſmum,689
De diuerſis, 1198
De eccleſiaſticis, 1947
De eo autem,di.50.358
De eo autē,14.q.2.1375
De eo qđ,30.q.1. 2114
De epiſtolis,di.19. 102
De Epiſcopis, 1822
De eſu carnium, 2638
De eulogiis, 98
De excommunicationis, 1906
De fabrica, 2545
Defenſionis, 564
De filia, 2027
Deficientibus. 846
De forma, 1677
De gradibus, 2511

De hac

De hac quidem, 2623
De hymnis, 2558
Dehinc iterum, 2688
*De his clericis,di.50.*331
De his quæ, 1152
De his qui,di.12. 53
*De his qui,30.q.1.*2139
*De his qui,31.q.1.*5129
De his qui,de pœn.di.5. 2429
De his qui,35.q.2.&3. 2480
De his quos,di.28. 183
De his verò,di.50. 356
De his verò, 26. q.6. 1997
De his verò, 26. q. 7. 2003
De his verò, 33. q. 2. 2233
De his verò,de conſec. diſ.5. 2738
De homine, 2740
De ieiunio, 498
De illicita, 1898
De illo clerico, 209
De illis, 6. q.3. 1054
De illis presbyteris,11. q.3. 1260
De illis,24.q.3. 1901
De inceſtis, 2449
Deinde à Sacerdote, de conſe.di.4. 2689
Deinde opponitur,diſt. 26. 173
De induciis, 3.q.3. 953
De Iudæis, 294
Delator, 1034
Delatori, *ibid.*
De laicis, 1312
De lapſis, 1506
De libellis, 115
De libertis, 1321
Deliciæ quælibet, 268
De Liguribus, 1797
De locorum, 2537
De manifeſta, 828
De monachis, 16. q.1. 1432
De monachis, 18.q.2. 1567
De neptis, 2145
Denique Sacerdotes, diſtin.4. 11
Denique ſi in epiſtola,di.21. 128
*Denique hi,di.96.*626
Denique,6.q.3. 1053

Deniq

Denique,7.q.1. 1066
Denique,14.q.5.1387
Denique,31.q.1. 2136
Denique & puellæ,36. q.2. 2531
De nominibus, 2568
Denuntiamus, 1955
De obſeruatiōe, 2646
De occidendis, 1775
De ordinationib⁹, 741
De parentela,1.35.q.6. 2506
De parentela,2.35.q. 6. 2507
De pertuſo, 2418
De perſona,d.65.456
De perſona,11.q.1.1194
De Petro, 313
De pœnitentibus,2641
De precariis, 1165
De præſentium, 1440
De presbyterorū, 1545
De primatibus, 645
De propinquis, 2477
De pudicitia, 2188
De puellis, 2529
De quibus, 117
De quibuſdam, 250
De quotidianis, 2365
De raptoribus, 2526
De rebus verò, diſtin. 54 386
De rebus,12.q.2.1298
De reditibus, 1303
De ſeruorum ordinatione, 385
Deſignata ſunt, 377
De ſpiritu, 2755
Deſponſatam, 2056
Deſponſatas, 2068
De Cyracuſanæ, 187
Deteriores, 1044
Detractores, 960
Detrahe verbum, 693
De trina merſiōe,2695
De viduis,27.q.1.2037
De viduis,27.q.1.2017
De viro nefando, 1293
Deuotam, 2028
Deuotis, 1593
Deus definitionem, de pœni.diſt.1. 2284
Deus ergo,3.q.1. 947
Deus maſculum,31.q.1. 2143
Deus omnipotens, 2. q.1. 83
Deus qū,24.q.3.1918

Diacon

Diaconus,diſt.23. 150
Diaconus,di.27. 177
Diaconus,di.93. 599
Diaconi eccleſiæ,diſt. 93. 594
Diaconi ita,di.93.598
Diaconi qui,di.93 596
Diaconi quicunque,diſtin.28. 185
Diaconi ſeptem,di.93. 596
Diaconi ſunt,diſt. 93. 600
Diaconi vel Presbyteri,12.q.2. 1306
Diaconum verò, 577
Diaconos propriã,597
Diaconiſſam, 2026
Dicat aliquis, 23. q. 5. 1787
Dicat aliquis,32.q.4. 2180
Dicenti, 1949
Dictum eſt nobis, diſtin.81. 526
Dictum eſt,di.94.611
Dictum eſt,1.q.1. 719
Dictum eſt, 734
Dictũ eſt,29.q.2.2109
Dictũ eſt,30.q.2.2114
Dictum eſt nobis, de conſec.di.5. 2740
Didici à diligẽdo,804
Didicimus,24.quæſ.1. 1871
Didicimus, de conſec. diſt.2. 2570
Differt autem, 24
Diffinitio, 1657
Diffinimus,di.22. 137
Diffinimus,4.q.1.1003
Diffinimus,18.q.2.1571
Diffinit, 1551
Dignum eſt, 992
Dilectio tua, 1489
Dilectionis tuæ, 505
Dilectiſsimi, 1123
Dilectiſsimis, 1263
Dimiſſorias verò, 482
Diſciplina, 298
Diſcipulos, 274
Diſcordantes, 580
Diſcutere. 971
Diſsidentes Epiſcopos, 582
Diſpar, 1826
Diſpenſatio, 283
Diſpenſationes, 805

Diſplic

Diſplicet, 1745
*Diuina clemẽtia,*2421
Diuinæ retributionis, 564
*Diuinis præceptis,*1932
Diuortium, 2247
Diuturni mores. 49
Dixit Apoſtolus, 24. q.3. 1913
*Dixit dominus,*14.q.5. 1388
*Dixit dominus,*32.q.1. 2151
*Dixit dominus, de pœniten.diſ.*4 2400
Dixit Sara, 32. q. 4. 2176
Dixi confitebor, 2240
Doctos, 1441
Doctorem autem, 551
Docendus eſt, 433
Domeſticarum, 223
Dominus ad illud, 32. q.7. 2203
Dominus declarauit, 1.q.1. 712
*Dominus noſter,di.*56. 409
Dominus noſter,di. 93. 608
Dominus noſter, 23. q.2. 1693
*Dominus non vult, diſtin.*86. 557
Domino ſancto, 348
Domui quoque, 575
Donare res ſuas, 554
Donatum autem, 807
*Dudum,*3.q.6. 973
*Dudum,*18.q.2. 1575
*Duæ ſunt eleemoſynæ, diſ.*45. 302
*Duæ ſunt,*19.q.2. 1581
*Duo iſta,*23.q.4.1740
*Duo mala,diſt.*13. 55
*Duo ſunt quippe, diſtin.*96. 629
*Duo ſunt genera,*12. q.1. 1267
*Duo tempora,de conſ. diſt.*4. 2654
Duobus modis, 2071
Duodecim, 1026
Dupliciter, 2599

E

EA enim, 1159
*Ea q̃ à ſanctis,*761
Ea vindicta. 1765

Eadem

Eadem lege, 748
Ebron. 1351
Ecce à quibus, 322
Ecce autem, 1908
Ecce dico, 1672
Ecce ego dico, 615
Ecce in præfatione, diſtin.99 648
Ecce inquiunt, 1704
Ecce nunc tẽpus, 2257
Ecce oſtẽſum, di.28.181
Ecce oſtenſum, di. 60. 418
Ecce plenariè, 260
Ecce quibus, 267
Ecce quòd criminoſi, 375
Ecce quòd iſta, 32.q.6. 2198
Ecce quòd in ſacris, diſtin.33. 219
Eccleſia, 1.q.4. 777
Eccleſia, 16.q.1. 1434
Eccleſia Chriſti, de pœ. diſtin.1. 2281
Eccleſia, de conſecrat. diſt.1. 2539
Eccleſia, de conſecrat. diſ.4. 2682
Eccleſia antiquitus, 16. q.1. 1458
Eccleſiæ charitas, de cõſe.di.4. 2727
Eccleſiæ meæ, diſ. 97. 640
Eccleſiæ principes, diſtin.35. 235
Eccleſiæ vel altaria, de conſec.diſ.1. 2543
Eccleſiam, 1. de conſec. diſ.1. 2547
Eccleſiam, 2. de conſec. diſ.1. ibid.
Eccleſiarũ ſeruos, 1325
Eccleſiis ſemel, diſ.68. 472
Eccleſiis ſemel, de conſe. diſ.1. 2544
Eccleſias, 13.q.1. 1342
Eccleſias, 16.q. 7. 1523
Eccleſias, de conſe. di. 1. 2544
Eccleſias de conſe.diſ.1. 2542
Eccleſiaſtica, diſ.23. 148
Eccleſiaſtica, diſtin.38. 259

Eccleſiaſticæ, 1948
Eccleſiaſticis, 1324
Eccleſiaſticarum, 42
*Ego autem,*1.q.6. 789
Ego Berengarius, de conſec.di.2. 2592
*Ego dixi,*34.q.1. & 2. 2466.
Ego Lodouicus, 455
*Ego ſolis,*diſt.9 32
*Egreſſus itaque,*2064
Eiectis, 950
Eiectionem verò, 519
*Eiiciens Dominus,*570
Ei qui appellat, 894
Eleemoſyna, 1386
*Eleutherius,*di.91.584
Eleutherius, 18.q.2. 1577
Emendari, 734
Emerſiſti, 2699
Engeltrudam, 961
Enimuero, 107
Eodem modo, 2696
Eorum qui accuſantur, 11. quæſtione 3. 1240
Eorum qui pauperes, diſt.90. 582
Eos ad ſacrificia, 2[illegible]
Eos autem, 2029
Eos etiam, 529
*Eos qui poſt,*diſtin. 32. 215.
Eos qui ad eccleſiam, diſt.87. 565
*Eos qui per pecunias,*1. q.1. 670
*Eos qui,*1.q.5. 786
*Eos qui,*3.q.10. 998
*Eos qui,*20.q.3. 1599
*Eos qui,*36.q.2. 2528
Eos quos, 2710
Eos ſacerdotes, 1093
Eos verò, 362
Epheſius, 283
Epiphanium, 1034
Epiſcopus ad ſynodum, diſt.18. 98
*Epiſcopus,aut Presbyter,*diſt.35. 234
*Epiſcopus aut Presbyter,*diſt. 47. 310
*Epiſcopus aut Sacerdos,*di.88. 568
*Epiſcopus benedictionem,*diſtinct. 77. 509

Epiſcop

Epiſcopus cùm ordinatur,diſt.23. 147
Epiſcopus de loco, 7. q.1. 1089
Epiſcopus Deo,de conſecratione diſtinct.1. 2562
Epiſcopus dum fuerit, diſt.61. 427
Epiſcopus; eccleſiaſticarum,12.q.1. 1280
Epiſcopus gentilium, diſt.37 243
Epiſcopus gubernationem,diſt.88. 569
Epiſcopus habeat, 10. q.2. 1166
Epiſcopus in eccleſia, diſt.95. 618
Epiſcopus in quolibet, ibidem.
Epiſcopus in diœceſi,7. q.1. 1083
Epiſcopus in ſynodo,35. q.6. 2506
Epiſcopus nec,14. q.1. 1373
Epiſcopus non debet, diſtin.18. 99
Epiſcopus non eſt, diſtinct.65. 465
Epiſcopus nullius,15.q.7. 1425
Epiſcopus nullum, de conſec.diſt.1. 2565
Epiſcopus nullam, diſtinct.88 569
Epiſcopus pauperibus, diſtin.82. 536
Epiſcopus, Presbyter, 11.q.3. 1235
Epiſcopus qui filios,12. q.2. 1306
Epiſcopus qui inuitum, diſ.74. 487
Epiſcopus qui mancipium,12.q.2 1317
Epiſcopus Sacerdotibus, diſt.67. 470
Epiſcopus Sacerdotibus, 15.q.7. 1426
Epiſcopus ſi clerico, 6. q.2. 1050
Epiſcopus ſi infirmitate,de conſecrat. diſtinct.3. 2636
Epiſcopus ſi tertiam, 22.q.3. 1334

Epiſcopus ſine conſilio, diſ.24. 160
Epiſcopus ſubiecto, diſtin.72. 482
Epiſcopus tuitionem, diſ.88. 569
Epiſcopus vilem, di.41. 271
Epiſcopi ab omnibus, diſ.64. 461
Epiſcopi de rebus, 12. q.1. 1278
Epiſcopi, eorúmque miniſtri, 26.q.5 1980
Epiſcopi iudicio, diſ. 24 158
Epiſcopi electioni, 2.q. 7. 939
Epiſcopi non in caſtellis, diſ.80. 520
Epiſcopi, Presbyteri, 21.q.4. 1617
Epiſcopi qui, 9.quæſ.2. 1136
Epiſcopi ſi à propriis, 3. q.1. 945
Epiſcopi ſi Sacerdotali, 11.q.3. 1207
Epiſcopi vel Presbyteri, 7.q.1. 1089
Epiſcopo non liceat, 1.8. q.1. 1107
Epiſcopo non liceat, 2. 1108
Epiſcopo non liceat, 16. q.6. 1507
Epiſcopo ſcribit, 9.q.3. 1143
Epiſcopum, aut Presbyterum, di.45. 296
Epiſcopum de diœceſi, 7.q.1. 1082
Epiſcopum non oportet, diſ.61 424
Epiſcopum non debere, 9.q.2. 1135
Epiſcopum oportet, diſ. 64. 463
Epiſcopum per cunctas, 10.q.1. 1154
Epiſcopum Presbyterum, diſ.34. 225
Epiſcoporum etiam, di. 74. 488
Epiſcoporum igitur, diſtin.18. 94
Epiſcopos autem, diſ. 100. 649

Epiſco

Epiſcopos per Aemiliã, diſ.63. 442
Epiſopos, Presbyteros, diſ.31. 199
Epiſcopos ſecundùm, diſtin.17. 93
Epiſcopis ſuis, 944
Erga eum, 2006
Erga ſimoniacos, 737
Erit autem, 9
Error cui non reſiſtitur, 543
Erubeſcant, 215
Eſau venator, 555
Eſt & aliud, 1854
Eſt etiam contra, 1651
Eſt iniuſta. 1739
Eſt ordo, 2456
Eſto ſubiectus, 617
Eſtote ergo, 743
Eſt probanda. 557
Eſt vnitas, 2683
Et dixit Dominus, 2582
Eſt hoc attendendum, de conſe.diſt.1. 2557
Et hoc diximus,16. q. 7. 1512
Et hoc quoque, 35.q.2. & 3. 2481
Etiam corde, 690
Et iurabunt, 1625
Et purgabit, 340
Et qui emendat, 301
Et quia aliquos, 2032
Et ſi ad tempus, 1229
Et ſi illa, 809
Et ſi illi, 1309
Et ſi Iudæorum, 393
Et ſi non frequentius, 2577
Et ſacrorum, 1292
Et ſancta, 2608
Et temporis, 1461
Et venit, 2259
Eum qui aſſeuerat, diſtin.50. 363
Eum qui,7.q.1. 1090
Eunuchus, 401
Euphemium, 84
Ex antiquis, 386
Ex autoritate, 1442
Ex catholica, 681
Excellentiſſimus, 1255
Excommunicati, 1129
Excommunicatos, 1211
Excõmunicatorũ, 1802
Exẽplũ Domini, 1272

Ex eo quodplibet, 1411
Ex epiſtola, 150
Ex his autem, 1279
Ex hinc iam, 2687
Exigunt cauſæ. 806
Exiſtimãt quidã, 1244
Ex merito, 1043
Ex multis temporibus, 766
Exorciſta, 152
Expedit, 1273
Ex pœnitentibus, 368
Experientiæ, 1182
Ex præmiſſis, 329
Ex quo inſtituta, 2651
Extra catholicam, 702
Extra conſcietiã, 462
Extra prouinciã, 969
Extraneo clerico, 481
Extraordinaria, 2481

F

Faciat homo, 1643
Facientis, 551
Facilius, 2251
Factus eſt, 1063
Facta ſubditorũ, 1146
Factæ ſunt, 9
Facultates, 1350
Falſas pœnitẽtias, 2430
Fatendum eſt, 1370
Felix Epiſcopus. 15. q. 7. 1424
Felix Epiſcopus, 16. q. 1. 1463
Fœminæ, 2130
Ferrum de terra, 343
Fertur ſimoniaca, 678
Ficta charitas, 2314
Fidelis fœmina, 2204
Fidelior factus, 367
Fieri poteſt, 2203
Filius Dei, 2652
Filium veſtrum, 744
Filijs vel nepotibus, 1524
Firma autem, 1589
Firmum Dei, 2324
Firmiſſimè, 1. q. 1. 694
Firmiſſimè, 15. q. 1. 1401
Firmiſſimè, de conſec. diſtin. 4. 2650
Fixum ab hinc, 1339
Flagitia, 2207
Fleat pro te, 2284
Fœminas, 534
Fortè aliquis, 1385
Fortè dicas, 2595
Fortè in populo, 1709

Fortè nata, 2321
Fornicari hominibus, 570
Fortitudo, 1700
Frater & Coëpiſcopus, 1539
Frater noſter, 1463
Frater veſter, 363
Fratris & Coëpiſcopi, 1195
Fratrem noſtrum, 553
Fratres noſtros, 2431
Fratres non ſolùm, 2444
Fratres quos, 1148
Fraternitas, 1290
Fraternitatis, diſtinc. 34. 227
Fraternitatis veſtræ. 35.q.10. 2520
*Fraternitatem tuam, diſt.*71. 480
*Fraternitatem tuam, diſt.*80. 522
*Fraternitatẽ veſtram, diſt.*54. 392
Frequens, 388
Frigentius, 1522
Fruſtra, 26
Fucare, 2754
Fuerunt autem, 23
Fugitiui, 1316
Fuit ſemper, 1144
Fur autem, 1394
Fures, 1371
Futuram, 1274

G

Generalis, 390
Generale, 1937
Generalia quoque, 88
Generaliter etiam, diſt. 82. 535
Generaliter ſancimus, 16.q.1. 1453
Genuit Ioſeph, 2064
Geſta quæ nobis, 488
Gloria Epiſcopi, 1327
Gonſaldus, 1532
Gratia ſi non gratis. 1. q.1. 659
*Gratia, quæ per Chriſtum, de conſecra. diſtinc.*4. 2728
Gratiam, 665
Graue non, 2518
Graue ſatis, 1240
Gregorius, 2518
Guiliſarius, 1735

H

Habeo librum, 77

Habet hoc proprium, 848

Habemus, 1627

Habent forſitan, 1369

Habuiſſe te, 222

Habebat Dominus, 1277

Habita dinumeratione, 877

Habetur quoque, 991

Habeatur ſemel, 95

Hac conſona, 1937

Hac ratione, 2140

Hadrianus Papa, 1. 435

Hadrianus Papa, 2. 447

Hoc de ordinãdis, 522

Hæc quæ de priuilegiis, diſt.5. 13

Hæc autem ſcripſimus, 196

Hæc autem verba, 2244

Hæc autem vita, 1711

Hæc de charitate, 2358

Hæc eſt fides, 1856

Hæc huius placiti, 1308

Hæc imago, 2456

Hæc quæ de priuilegiis, 13

Hæc quippe, 974

Hæc ſalubriter, 2512

Hæreſis, 1912

Hæreticus, 1912

Hæretici cum à fide, 24.q.1. 1871

Hæretici non poſſunt, de pœniten. diſtin. 4. 2421

Hæ verò, 2019

Hãc conſuetudinẽ, 1156

Hanc ergo, 1556

Hanc regulam, 695

Hanc ſocietatem, 2413

Hic ergo, 2542

Hi de quibus, 2673

Hi duo ſolũmodo, 2559

Hi ergo, 2021

Hinc conſiderãdum eſt, 460

Hinc eſt etiam, 1451

Hinc etenim, 322

Hi qui arborem, di.50. 364

Hi qui altario, 365

Hi

Hi qui altario, 15. q.8. 1427
Hi qui baptiſma, 691
Hi qui de paginis, 1962
Hi qui Epiſcopos, 960
Hi qui in furtis, 1394
Hi qui in eccleſia, 1615
Hi qui intrant, 2579
Hi qui matrimonium, 2213
Hi qui poſt ſanctam, 375
Hi qui ſe carnali, 400
Hi quoſcunque, 688
His à quibus, 1843
His igitur, 144
His qui tempore neceſſitatis, 1998
His qui diuerſorum, 2004
His temporibus, 506
Hiſtoria, 2223
Hi verò qui vxores, 32. q.7. 2212
Hi verò hæretici, de con.diſt.4. 2698
Hoc ad nos, 417
Hoc capitulo, 639
Hoc eſt quod dicimus, 2597
Hoc etiam placuit, 892
Hoc habet, 306
Hoc ipſum, 2231
Hoc nequaquã, 1094
Hoc nobis, 2418
Hoc quoque, 2563
Hoc ſanctum, 2169
Hoc ſacramentum, 2608
Hoc ſit poſitum, 2005
Hoc ſolùm, 2453
Hoc tantùm, 1560
Hoc tamen, 1773
Hoc veſtræ, 45
Hoc videtur, 1670
Homo Chriſtianus, 263
Homini, 775
Homines, 1634
Homicidium, 2250
Homicidiorum, 2249
Homicidas, 1790
Honeſtum, 1676
Honoratus, 491
Honorantur, 2167
Horrendus, 2195
Hortamur, diſtinct.71. 481

Hortamur, 3.q.9. 997

Hortatu, 1827

Hoſpitalitas verò, 549

Hoſpitalem, 272

Hoſpitiolum, 218

Huic ſoli, 89

Huiuſmodi, 1163

Huius obſeruātiæ, 500

Humanum genus, 1

Humanæ, 1672

I

IAcobus frater, 2554

Iam itaque, 775

Iam nunc, 2079

Iam verò, 1812

Ibi adunati, 1101

Ibi ſemper, 969

Idcirco fratres, 2439

Id conſtituimus, 1552

Ideo diuina, 1930

Ideo huic ſanctæ, 2.q. 6. 875

Ideo huic ſanctæ, 2.q. 6. 870

Ideo permittente, 1938

Ideo prohibetur, 252

Idololatria, 2076

Id ſemper, 2741

Ieiunium, diſtinct. 76. 498

Ieiunium quarti, diſt. 76. 501

Ieiunium, de conſe. diſtin. 3. 2640

Ieiunium, de conſe. diſt. 5. 2746

Ieiunia, de conſe. diſt. 5. 2744

Ieiunia, de conſe. diſt. 3. 2641

Ieſus, 344

Igitur cùm ſæpe, 1825

Igitur genus, 1969

Igitur poſt ſanctæ, 500

Igitur ſecundùm ſanctorum, 1945

Ignis ſuccenſus, 2392

Ignorantia, 253

Illa anima, 2327

Illa autem, 50

Illa cauenda, 1403

Illa præpoſitorum, 1237

Illæ autem, 2193

Ille gladium, 1742

Ille pœnitentiam, 2362

Ille procul dubio, 595

Ille qui, 1669

Ille Rex, 2370

Illi autem, 1282
Illi offerunt, 697
Illi qui aut, 5.q.5.1030
Illi qui illa, 6.q.1.1037
Illi qui peregrinos, 1911
Illiteratos, 239
Illos planetarios, 1967
Illud autem, di.30.193
Illud autem, diſtinc. 40. 265
Illud autem, di.93.600
Illud autẽ, diſt.96.619
Illud autem, 20.quæſ.1. 1593
Illud breuiter, 48
Illud diuini, 1074
Illud etiã, 13.q.21. 354
Illud etiam, 23.quæſtio. 4. 1760
Illud etiam, 30.quæſtio, 3. 2123
Illud generaliter, 464
Illud inferendum, 1120
Illud magnitudinem, 1174
Illud nos, 506
Illud perſcrutari, 2652
Illud planè, 1247
Illud quidem, 1122
Illud quod, 12.q.2.1313
Illud quod, 26.quæſtio. 2. 1963
Illud quoque, di.50.373
Illud quoq;, di.71.479
Illud quoque, 21.quæſt. 1. 1608
Illud relatum, 1399
Illud ſacramẽtũ, 2506
Illud ſanè, diſt. 80.521
Illud ſanè, 24.q.3.1915
Illud ſtatuẽdũ, d.23.146
Illud ſtatuendum, 16.q. 6. 1507
Illud ſuperfluum, 613
Illud te volumus, 1169
Illud verò, 4.q.6.1016
Illud verò, 31.q.1. 2136
Illud verò, de pœnit. di. 3. 2372
Imitare Petrum, 1041
Immolans, 1384
Imperium veſtrum, 38
Imperiali, 1949
Imperatores, di.9. 30
Imperatores, 11.q.3. 1252
Importuna, 2268
Impudicas, 2020

In actio

In actione, 2288
In adoleſcentia, 2235
In altari, 2634
In antiquis, 1287
Inanis eſt, 2363
In apibus, 1091
In baptiſmate, 2704
In calicem, 2628
In canonicis, 108
In capite, 372
In Canonibus, 1468
Incauti ſunt, 1641
In catechiſmo, 2703
Incaſſum, 2364
Inceſtuoſi,23.q.5. 1786
Inceſtuoſi,35.q.8. 2513
In cœna domini, 2578
In Chriſto pater, 2624
In Chriſto ſemel, 2600
In clericorum, 1202
Incommutabilis, 1655
In coniugio, 2151
In copulatione, 2482
In criminalibus, 1025
In cunctis, 1228
In decima actione, 1572
Indicas, 994
Indicatum eſt, 577
In die, 2442
Indignè, 1292
Indignum, 259
Indignantur, 2200
In dolo, 1633
In dominicis diebus, 1134
In domo patris, 2410
Induciæ,1.3.q.3. 954
Induciæ,2.3.q.3. ibidē
In ea ſynodo, 651
Inebriauerunt Loth, 1405
In eccleſia,1.q.1. 699
In eccleſia,de conſe. diſtin.4. 2722
In eccleſiaſtico, 1360
In eo, 2182
In eum, 747
Infans, 1591
Infamis perſona, 979
Infames.3.q.7. ibid.
Infames,6.q.1. 1045
Inferior ſedes, 127
Inferiorum, 551
Infideles, 1715
In Galliarum, 1945
In grauibus, 986
In his rebus, 44

In illo ſacramēto, 2630
In illis verò, 520
In iſtis tēporalibus, 10
In ipſarum, 1638
Iniquum eſt, 2200
Iniuſtum iudicium, 11. q.3. 1249
Iniuſtum videtur, 12. q.2. 1316
In lectum, 2466
In legibus, 1289
In libro, 860
In literis, 1103
In loco, 1027
In malis, 1652
In mandatis, 281
In memoriam, 106
In neceßitate, 2660
Innocens, 1662
In nona actione, 1520
In nouo teſtamēto, 125
In nouo teſtamento, 22. q.1. 1624
Innouamus, 419
In nomine Domini, 137
In nomine Patris, 484
In nullo loco, 1572
Inolita, 1197
In omni, 2061
In omnibus, di.81. 533
In omnibus, de conſe.diſtin.5. 2752
In oratorio, 276
In ordinatione, 428
In parœcia, 1447
In præſenti, 1364
In primis, 816
In qualibet ciuitate, 1838
Inquit Apoſtolus, 2624
In quibus, 22.q.2. 1658
In quibus, de conſe.diſtin.2. 2590
In ſabbato, 2713
In ſacerdotibus, 421
In ſacramento, 2570
In ſacramentorū, 2568
In ſacris, 1467
In ſalicibus, 2386
In ſancta Romana. di. 92. 587
In ſancta Apoſtolica, de conſe.di.1. 2552
In ſancta Nicena, 2.q. 7. 900
In ſcripturis, diſtin.96. 628

In ſcri

In ſcripturis,2.q.2.837
In ſcripturis,8.q.1. 1111
In ſede, 1856
In ſingulis,di.77. 507
In ſingulis,di.86. 559
Inſolitum eſt, 1320
In ſynodo,di.63. 448
In ſynodo,de conſe.diſt. 4. 2697
Inſtitutio, 2585
Inſtitutionis, 1946
Inſtitutum eſt, 2062
Intantum,di.21. 130
Intantum hominum,de pœni.diſt.3. 2381
Integritas, 2157
Intelligi, 1963
Inter cætera ,10. q.3. 1172
Inter cætera , 22. q.4. 1660
Interdixit, 217
Interdicimus, 1435
Interfectores, 2225
Inter hæc,33.q.2. ibid.
Inter hæc, de pœn.di.2. 2323
Inter hæc hircum, 1.de pœn.di.3. 2382
Inter hæc hircum, 2.de pœ.di.3. 2384
Inter hæreſim, 1911
Inter memoratos,1488
Intermittentes, 2418
Inter nos, 457
Inter querelas, 1732
Interrogo, 717
Interrogatum eſt, 863
Interueniente, 2201
Inter verba, 1230
Intra catholicam , 705
In venditionibus, 1554
Inuenta eſt, 2066
Inuenimus, 2567
Inuentum eſt, 1527
In veteri lege, 509
Inuitat dominus,2614
In vna autem, 655
Inutile, 569
Ioannes Chryſoſtomus, 336
Ipſe ligandi, 1233
Ipſa pietas, 1725
Ipſi Apoſtoli, 922
Ipſi Sacerdotes, 716
Ipſi ſunt Canones,1146
Ira ſæpe, 1237
Irreligioſum, 564

Irreli

Irreligioſa, 2635
Irriſor eſt, 2362
*Irritā eſſe,*3.q.6. 976
*Irritā eſſe,*11.q.3. 1223
Is autem, 1635
Iſmaël, 410
Is qui in infirmitate, 1997
Is qui non habet, 225
Iſte Abrahæ, 2171
Iſtud eſt, 1184
Ita corporis, 1251
Ita diligere, 2120
Ita dominus, 109
Ita ergo, 1624
Ita fit verbum, 707
Ita ne, 2186
*Ita nos Syllanorū,*1956
Ita planè, 1705
Itaque cẽſuimus, 1909
Item aduerſus, 54
Item laici, 420
Itẽ ex monachali, 414
Item qui eccleſiaſticis, 415
*Itẽ q ĩ ægritudine,*414
*Iteratur quotidie,*2615
*Iubemus,*1.q.1. 746
*Iubemus eos,*16.q.3. 1499
*Iubem⁹,de cõ.d.*1.2563
*Iudas,*17.q.4. 1550
*Iudas pœnituit, de pœn. diſt.*3. 2385
Iudex criminoſum, 2.q.1. 815
Iudex non eſt, 23.q.5. 1789
*Iudæi baptizati,*1.q.4. 775
*Iudæi,*28.q.1. 2090
*Iudæi quorum, de con. di.*4. 2701
Iudæorum, 2091
Iudicare, 1233
Iudicantem, 2133
Iudices autem, 11. q.1. 1177
*Iudices inqt,*1.q.1. 672
*Iudicet ille,*3.q.7. 985
*Iudicet ſeipſum, de pœ. di.*1. 2289
Iudicium verò, 1052
Iulianus, 1250
Iuramenti, 1674
Iurauit Dauid, 1652
Iuratos, 1422
*Ius autem,di.*1. 3

Ius autem, di. 7. 22
Ius ciuile, 4
Ius generale, 2
Ius gentium, 4
Ius militare, 4
Ius naturale, 3
Ius poteſtatis, 2266
Ius publicum, 4
Ius Quiritum, 4
Iuſtitiæ, 1938
Iuſtum eſt bellum, 23. q. 2. 1692
Iuſtum eſt principem, di. 9. 31
Iuſtum eſt vt qui, 23. q. 3. 1701
Iuuenculas, 1594
Iuxta Chalcedonenſis, 1436
Iuxta ſanctorum, 593

L

L*Acrymæ*, 2240
Laici in accuſatione, 903
Laici nullo modo, 434
Laici Presbyteros, 1526
Laici qui, 222
Laico non liceat, 899
Laicos non accuſaſſe, 900
Laicis quamuis, 1521
Lator Nemeſion, 2. q. 7. 932
Lator præſentium, di. 55. 402
Lator præſentium, 16. q. 5. 1484
Latorem præſentium, 1. q. 1. 744
Latorem præſentium, 33. q. 2. 2235
Lauamini, 2364
Lector cùm ordinatur, di. 23. 153
Lector ſi viduam, diſt. 34. 231
Lectores cū ad annos, 214
Lectis ſagacitatis, 444
Legatur, 1886
Legant Epiſcopi, 245
Lege Imperatorum, 35
Lege Iulia, 747
Legē quā piiſſimus, 381
Leges eccleſiæ, 977
Legi epiſtolam, 1449
Legi Syromaſten, 1827

Legitur quòd beatus, 532
Legimus aliqua, diſt. 37 448
Legimus de beato, diſ. 37. 246
Legimus in Eſaia, diſt. 93. 604
Legimus quoſdã. 2750
Legum eccleſiaſticarũ, 822
Lex continentiæ, 20
Lex diuinæ, 2048
Lex eſt, diſt. 1. 2
Lex eſt, diſt. 2. 5
Lex æterna, 1783
Lex illa, 27.q.2. 2069
Lex illa, 36.q.1. 2525
Libenter ignoſco, 2261
Liberi dicti, 2184
Liberorum ~, ibid.
Liberti, diſt. 87 566
Liberti eccleſiæ, 1.12.q. 2. 320.
Liberti eccleſiæ, 2.12 q1 2. 1323
Libertos, 565
Licet aliquid, 1968
Licet appellatori, 867
Licet ergo, 1116
Licet in regulis, 1487
Licet nonnunquã, 295
Licet omnibus, 563
Licet plerunque, 293
Liceat etiam, 76
Licitè dimittitur, 2201
Ligna eccleſiæ 2550
Liquidò, 2601
Litigioſus, 579
Literas charitatis, 442
Literis veſtris, 2642
Loci noſtri, 2515
Locutio diuinarũ, 259
Longinquitate, 1322
Loquitur Dominus, 1859
Lotharius, 2146
Lugdunenſis, 1137
Luminoſo, 1563
Luxuriam facit, 236
Luxurioſa res, 235

M

M*Agnus Epiſcopus* 383
Magna pietas, 2240
Magnum quidẽ, 1188
Magnæ ſapientiæ, 1655
Magis, 2189
Maiores, 15.q.7. 1512

Maiores, 24.q.1.1848
Maiorum quiſpiã, 902
Mala autem conſuetudo, 26
Maledicam, 705
Mali ſunt, 1768
Mancipia Chriſtiana, 391
Mandamus, 1583
Mandaſtis, 851
Manet ergo, 1853
Manifeſta, 2.q.1 827
Manifeſta, 12.q.1.1278
Manifeſtum eſt, 1.q.1. 699
Manifeſtum eſt, 33.q.5. 2455
Manus impoſitio, 1.q.1. 704
Manus quoque, de cõſ. diſt.5. 2738
Marcion, 698
Maritum duarum, 220
Mater eccleſia, 2727
Matrimonium, 2041
Maximanus, di.81.525
Maximianus, 23. q.3. 1698
Maximum quoque, 807
Medicina, 2283
Medicamentum. 2284
Meliore, 2026
Memor ſum, 1855
Mennam 349
Menſuram autem, 2290
Meretrices eſſe, 2182
Meritò quæritur, 15.q.1. 1398
Meritò, 32.q.2. 2169
Metropolitano, 445
Metropolitanum, 933
Metuentes, 1549
Mihi autem, 1641
Miles, 1782
Militare, 1690
Miniſtri altaris, diſ.81. 529
Miniſtri, 14.q.4.1380
Miniſtrum, 155
Miniſtrare, 1994
Miramur tantum diſ.61 422
Miramur, 24.quæſ. 1. 1878
Miratus valde, 592

Mi

Mirandum eſt, 2347
Miror autem, de pœn. diſt. 1. 2268
Miror minùs, diſt. 50. 330
Miror quomodo, 17. q. 4. 1537
Miſerum eſt, 422
Miſſas die, 2564
Miſſarum ſolennia, 2541
Moderamine, 1442
Moyſes, diſt. 7. 22
Moyſes, 8. q. 1. 1108
Moyſes, 32. q. 2. 2164
Mollitijs, 1614
Monachus verò, diſtin. 77. 510
Monachus, 16. quæ. 1. 1433
Monachi, 1. 16 quæ. 1. 1448
Monachi, 2. Ibid.
Monachi ſibi, de cō. diſ. 4. 2704
Monacho, 20. quæ. 4. 1604
Monacho, 27. q. 1. 2030
Monachū, 20. q. 1. 1590
Monachum, 20. q. 4. 1604
Monachos quoq;, 1445
Monaſterium, 1525
Monaſteria, 1. 18. q. 2. 1569
Monaſteria, 2. ibi. 1572
Monaſterijs, 1585
Monemus, 1295
Monomachiam, 862
Mos antiquus, 457
Mos eſt, diſ. 1. 2
Mos eſt, 12. q. 2. 1304
Mouet te, 1629
Mulier debet, 33. q. 5. 2458
Mulier quāuis, diſt. 23. 155
Mulier quamuis, de conſec. diſ. 4. 2659
Mulier quæ acceſſerit, 15. q. 1. 1403
Mulier ſi fide, 22 q. 4. 1659
Mulier ſi quippiam, 32. q. 2. 2168
Mulier ſi ſine, 33. q. 5. 2450
Mulierē conſtat, 2458

Mulieres, diſt.32. 218
Mulieres, 27.q.1 2030
Multum ſtupeo, 972
Multi bene, de pœn.diſ. 2. 2347
Multi corrigũtur, 2.q.1. 829
Multi ſacerdotes, diſtin. 40. 266
Multi ſecularium, 1.q.1. 709
Multi ſine, 14.q.5. 1386
Multi ſunt, de conſecr. diſt.4. 2696
Multiplex, 2262
Multorum autoritatibus, 1.q.2. 758
Multorum relatione, diſt.32 208
Multorum relatione, 27.q.2. 2051
Multorum relatione, 35.q.6. 2508
Multis ab vrbe, di.44. 287
Multis conciliis, 16. q.1. 1463
Multis denuò, diſ.17. 90
Multos de eccleſiaſtica, 397
Multæ autem operationes, 684
Mutationes, 1085

N

NAbuchodonoſor, 1719
Nam qui Deo, 1482
Nam ſicut, 200
Nã ſi cõſenſerimus, 179
Naſci de adulterio, 408
Naum Prophetam. 2376
Ne amiſſo, 1740
Nec aliqua, 2015
Nec artificioſo, 1641
Nec damnoſa, 1949
Nec eam quam, 2480
Nec extra, 992
Nec emeritis, 427
Nec foris, 682
Nec hoc prætereundum, 1381
Nec illud, 30.q.5. 2131
Nec illud, 33.q.5 2459
Nec is qui inuitus, 1406

Nec

Nec licuit, 85
Nec mirum, 1984
Nec Moyſes, 2630
Nec nouum, 1118
Nec numerus, 1170
Nec quenquam, 2713
Nec quiſquam, 1888
Nec ſolo, 2192
Nec ſufficere, 1122
Nec vxorem, 2447
Neceſſe eſt, diſtinct. 29. 192
Neceſſe eſt, 1. q. 1. 717
Neceſſe eſt, 3. *quæ.* 4. 997
Neceſſe eſt, 22. *quæ.* 6. 1656
Neceſſe eſt, de conſecr. diſ. 1. 2556
Neceſſarium eſt, 2649
Neceſſaria, 1. *quæ.* 7. 799
Neceſſaria, 12. *quæ.* 1 1265
Neceſſariè, 2624
Ne fortè, 2420
Ne forſitan, 2282
Neganda, 1. 3. *quæ.* 11. 99
Neganda, 23. *quæ.* 11. 100
Negare, 31.
Negotium, 2430
Negotiatorem clericum, 570
Negligere, 937
Nemo ad ſacrum, 216
Nemo contemnat, 1221
Nemo de annorum, 1500
Nemo deſperãdus, 2438
Nemo eccleſiam, 2540
Nemo Epiſcopus, 824
Nemo Epiſcoporum, 1225
Nemo iudicabit, 1145
Nemo peritorum, 1243
Nemo p̄ ignorãtiã, 2551
Nemo poteſt, 16. *quæ.* 1. 1432
Nemo poteſt, de pœ. di. 1. 2263
Nemo Presbyter, 512
Nemo quippe, 543
Nemo qui rapit, 1385
Nemo rectè, 523
Nemo ſibi, 2177

Nemo tollit, 2727
Nemo vel in foro, 2240
Nemo vnquam, 1176
Nemini eſt, 17. q. 4. 1548
Nemini præterquam, 15. q. 3. 1414
Nemini Regum, 16. q. 7. 1527
Neminem abſolutè, di. 70. 477
Neminem exire, 3. q. 6. 978
Neminem putes, de pœnit. di. 1. 2258
Neminem quiſquam, diſ. 45. 292
Neophytus, 426
Neophyti, 2741
Ne pro cuiuslibet, 1450
Neque ad Cain, 580
Neque apud altare, 574
Neque decennij, 1502
Neque enim, 1386
Neque furioſos, 2214
Neque in homine, 682
Neque poteſt, 718
Neque quorumlibet, 34
Neque viduas, 2015
Ne quis arbitretur, 22. q. 2. 1642
Ne quis ieiunet, de con. diſ. 3. 2641
Ne quod abſit, 2703
Nerui teſticulorum, 55
Ne tales, 2748
Nicena ſynodus, 203
Nihil contra, 2. quæ. 1. 815
Nihil contra, 7. quæ. 1. 1075
Nihil enim prodeſt, de conſ. diſ. 5. 2745
Nihil enim ſic, ibidem, 2748
Nihil eſt aliud, de conſ. diſ. 4. 2694
Nihil illo, diſtinct. 83. 544
Nihil iniquius, 32. q. 6. 2199
Nihil in ſacrificiis, de conſ. diſ. 2. 2573

Nihil Iudæ, de pœnitẽ. diſ.3. 2387
Nihil prodeſt, de pœnit. diſ.3. 2366
Nihil ſic debet, 11.q.3. 1222
Nihilo minùs quoque, 996
Nimium certè, 23.q 8. 1823.
Nimium ſunt, 23.q.4. 1742
Niſi aut in cœnobijs, 411
Niſi bella, 1684
Nobis Dominus, 444
Nobilis homo, 853
Nobiliſsimus vir, 643
Nocte ſancta, 2555
Noli exiſtimare, 1688
Noli frater, 33
Noli meis literis, 31
Noli putare, 2250
Nolite errare, 41
Nolite nos exiſtimare, 127
Nolite recedere, 1214
Nolite timere, 1245
Nolite velle, 1384
Nolo vt aliquis, 1270
Noluit itaque, 2457
Nomen Presbyteri, 825
Non æſtimemus, 1363
Non afferamus, 1863
Non autem, 1070
Non confidat 370
Non cogantur, 268
Non debet, di.65. 465
Non debet, 11. quæſt.3. 1234
Non debet, 30. quæſ.1. 2118
Non debere, 521
Non decet, 47
Non dico, 2744
Non dicatis, 1272
Non dubito, 2732
Non enim, 2156
Non eſt à plebe, 899
Non eſt aqua, 2684
Non eſt credẽdũ, 1000
Non eſt crudelis, 1789
Non eſt contra, 1. 22.q. 1. 1625
Non eſt contra, 2. ibid. 1628
Non eſt culpãdus, 2158

Nõ eſt dubium, 2047
Non eſt facile, 262
Non eſt innocentia, 1793
Non eſt iniquitatis, 1783
Non eſt noſtrum, 1781
Non eſt obſeruandum, 1656
Non eſt peccatum, 20
Nõ eſt permittendum, 438
Non eſt putanda, 677
Nõ eſt q̃d cuiquã, 1405
Non eſt tam, 2325
Non erit turpis, 2154
Non exemplo, 1963
Non ex quo, 2729
Non fidelibus, 2187
Non fruſtra, 1783
Non furem, 1068
Non habenti, 1314
Non hoc corpus, 2596
Non illud, 2667
Non imputantur. 777
Non iſte panis, 2604
Non inuenitur, 1754
Non inuitati, 1136
Non in perpetuũ, 1898
Non inferenda, 1700
Non in vobis, 2680
Non ita, 2.q.6. 875
Non ita, 22.q.2. 1641
Non licet, diſt.10. 37
Non licet, diſt.46. 310
Non licet, di.63. 439
Non licet, 11.q.3. 1239
Non licet, 26. quæ. 7. 2008
Non licet, 33. quæſ.4. 2747
Non licet, 1. de conſ. di. 4. 2704
Non licet, 2. ibidem. 2705
Non liceat, 1. diſt. 23. 156
Non liceat, 2. ibidem.
Non liceat, d.44. 290
Non liceat, di.86. 562
Non liceat, di.92. 588
Non liceat, 1.q.1. 699
Non liceat, 3. quæſt.6. 977
Non liceat, 1. 12. q.2. 1296

Non liceat, 2. ibidem. 1311

Non liceat, 3. ibidem. 1313

Non liceat, 19. quæ. 3. 1587

Non liceat, 26. quæ. 5. 1976

Non liceat, de con. di. 3. 2637

Non liceat, de con. d. 4. 2686

Non loca, 263

Non mœchaberis, 32. q. 5. 2194

Non mœchaberis, 32. q. 6. 2200

Non mediocriter. 2745

Non multum, 652

Non negamus, 421

Non nocet, 716

Non nos Beatum, 261

Non obſeruetis, 2009

Non omnis, diſtinct. 37. 253

Non omnis, 5. q. 5. 1029

Non omnis, 2. q. 7. 917

Nō omnis, 32. q. 2. 2166

Non omnis, de conſe. di. 2. 2607

Non omnes, 917

Non oportet, di. 18. 96

Non oportet, 1. diſt. 23. 155

Non oportet, 2. ibid.

Non oportet, 3. 156

Non oportet, 1. diſ. 42. 275

Non oportet, 2. ibid.

Non oportet, 1. diſ. 44. 286

Non oportet, 2. diſ. 44. 290

Nō oportet, d. 69. 476

Non oportet, diſtinc. 81. 533

Non oportet, 1. diſt. 93. 598

Non oportet, 2. diſ. 93. ibidem.

Non oportet, diſtin. 95. 95. 618

Non oportet, 1. quæſt. 1. 698

Non oportet, 3. quæſ. 9. 991.

Non oportet, 7. quæſ. 1. 1081

1081
Non oportet, 25.q.5. 1977
Non oportet, 28.q.1. 2094
Non oportet, 30.q.3. 2122
Non oportet, 1. 33.q.4. 2447
Non oportet, 2. ibid.
Non oportet, de conſec. diſ.1. 2547
Non oportet, de conſec. diſ.2. 2570
Non oportet, de conſec. diſ.3. 2637
Non oportet, 1. de conſe. diſ.5. 2754
Non oportet, 2. ibid.
Non oſculatur, 1030
Non peierabis, 1656
Non pila, 1823
Non placuit, 1521
Non plures, 2704
Non poteſt, 2.q.7. 908
Non poteſt, 23.q.4. 1737
Nō poteſt, 32.q.5. 2189
Non poteſt, 1. de pœnit. diſ.1. 2257
Non poteſt, 2. ibidem 2258
Non poteſt, de conſecr. diſ.4. 2651
Non prohibeat, 2609
Non putes, 1792
Non quales, 712
Non ratione, 2654
Non regenerabantur, 1725
Non reuertebantur, 1313
Non ſanat, 691
Non ſanè, 1390
Non ſatis, 556
Non ſatis, 2463
Non ſemel, 1577
Non ſemper, 11.q.3. 1250
Non ſemper, 22.q.4. 1656
Non ſolent, 886
Non ſolùm, 1.q.3. 770
Non ſolùm, 1. 11.q.3. 1241
Non ſolùm, 2. 11.q. 3.

3. 1245
Non ſolùm, 22. q. 4. 1653
Non ſolùm, 23. q. 5. 1789
Non ſolùm, 28. q. 1. 2078
Non ſolùm, 32. q. 7. 2207
Non ſolùm, 32. q. 8. 2216
Non ſufficit, 2277
Non ſunt audiendi, 1231
Non ſtatim, 1962
Non turbatur, 1854
Non vos hominum, 1794
Non vos iudicetis, 1028
Nónne directa, 8. q. 4. 1127
Nónne Sodomitæ, 1. q. 1. 683
Nónne vobis, diſtin. 37. 243
Nonnulli Diaconi, 599
Nonnulli enim, 2267
Nos ad fidem, 625
Nos autem, 2592
Nos conſecrationem, 1129
Nos conſuetudinẽ, 49
Nos in hominem, 1132
Nos in quenquam, 815
Nos nouimus, 1533
Nos qui præſumus, 262
Nos ſacramentum, 846
Nos ſanctorum, 2. q. 5. 846
Nos ſanctorum, 15. q. 6 1422
Nos ſequentes, 1046
Nos ſi incompetenter, 926
Noſſe credo, diſtin. 76. 504
Noſſe deſideras, 30. q. 1. 2113
Noſſe tuam, diſtin. 63. 441
Noſſe vos, de conſe. diſt. 3. 2643
Noſtrates, 2128

Noſt

Noſtri, 1699
Notandum eſt, 23.q.2. 1694
*Notandum eſt,*24.q.3. 1916
Notificaſti, 2449
Notificamus, 2504
Notum ſit, 823
Nouatianus, 1064
Nouerint, 12
Nouiſſimè, 2739
*Nouit Deus,de pœn. diſtin.*4. 2409
*Nouit Dominus,de pœni.diſt.*1. 2277
Nouit fraternitas. diſt. 12. 50
*Nouit ſanctitas,d.*100. 650
Nubendi, 2026
Nullus Abbas, 1. q. 2. 752
*Nullus Abbas.*19. q.3. 1583
*Nullus Acolytorum,diſtin.*24. 157
*Nullus ad eccleſiaſticum,diſt.*58. 414
Nullus aliqua, diſ. 98. 644
*Nullus alterius,*9.q.2. 1132
*Nullus anathematizatorum,*3.q.4. 959
Nullus aut viduam, 36.q.2. 2530
*Nullus autem.de conſ. diſt.*4. 2675
Nullus clericus , 1 .11. q.1. 1177
*Nullus clericus,*2.11 q. 1. 1191
Nullus clericorum, 14.q.4. 1381
Nullus clericorum, 17.q.4. 1542
*Nullus debitæ,de pœni. diſt.*1. 2258
Nullus decimas , 16 q. 2. 1482
Nullus ducat,31. q . 1. 2135
*Nullus eorum,*21. q.4. 1617
Nullus eorum , 28.q.1. 2091
*Nullus eorum,de pœn. diſ.*2. 2324

Nullus

Nullus Epiſcopus, diſt. 38. 259
Nullus Epiſcopus, diſt. 60. 418
Nullus Epiſcopus, 1. q. 1. 732
Nullus Epiſcopus, 1. q 1. 746
Nullus Epiſcopus. 5. q. 4. 1026
Nullus Epiſcopus, 11. q. 1. 1178
Nullus Epiſcopus, 15. q. 4. 1416
Nullus Epiſcopus, 22. q. 5. 1680
Nullus Epiſco. de conſ. di. 1. 2561
Nullus Epiſcoporũ, diſ. 54. 382
Nullus Epiſcoporum, 2. q. 2. 837
Nullus Epiſcoporum, 15. q. 4. 1415
Nullus ex eccle. 22. q. 5. 1679
Nullus expectet, de pœ. di. 7. 2440
Nullus fidelis, 30. quæſtio. 5. 2128
Nullus in Epiſcopum, di. 62. 434
Nullus in Epiſcopatũ, di. 60. 420
Nullus in Præpoſitum, di. 60. 419
Nullus inuitis, diſt. 61. 428
Nullus introducatur, 4. q. 4. 1013
Nullus itaque, 1. quæ. 1. 743
Nullus iudicum, 11. q. 1. 1176
Nullus laicus, 2. q. 7. 899
Nullus laicorum, diſt. 63. 434
Nullus laicorum, 16. q. 7. 1519
Nullus miniſtrorum, de conſ. di. 4. 2723
Nullus miſſam, diſ. 32. 209
Nullus monachus. 2. q. 7. 937
Nullus monachus, 18. q. 2. 1567

Nullus

Nullus mortuus, 13. q.2. 1362.
Nullus omnino,6.q.1. 1049
Nullus omnino ,16.q. 7. 1516
Nullus ordinetur, diſt. 24. 157
Nullus Patriarcharũ, di.99. 648
Nullus pœnitentem,di. 55. 399
Nullus Pontifice, diſt. 79. 516
Nullus poteſt,2. quæſt. 2. 838
Nullus Presbyter,9.q 2. 1134
Nullus Presbyter, de conſ.di.1. 2542
Nullus Presbyter , de conſ.di.1. 2546
Nullus Presbyterorũ, di.44. 288
Nullus Presbyterorũ, de conſ.di.5. 2753
Nullus Primas, 9 . q. 2. 1133
Nullus Primas,9,quæſtio.3. 1141
Nullus res eccleſiæ,17. q.4. 1554
Nullus Sacerdotum, 1225
Nullus ſeruus,3.quæſt. 5. 966
Nullus vnquàm ,diſt. 79. 515
Nullus vnquàm,4 .q. 4. 1012
Nullius, 773
Nulli Archiepiſcopi,diſtin.99. 647
Nulli ciuium,de conſe. di.3. 2636
Nulli clerico,diſt. 44. 286
Nulli de ſeruili,di.54. 383
Nulli dubiũ,3.q.1.946
Nulli dubium,12. quæ. 5. 1337
Nulli Epiſcopi , diſtin. 42. 275
Nulli Epiſcoporum , 3. q.5. 967
Nulli Epiſcoporum,12. q.1. 1283

Nulli Epiſcoporum, 16. q. 1. 1472
Nulli eſt, de conſecra. di. 4. 2722
Nulli ex propinquitate, 35. q. 2. 2483
Nulli fas, di. 19. 108.
Nulli fas eſt, 25. quæſt. 1. 1933
Nulli liceat, 12. quæſt. 2. 1286
Nulli Sacerdotum, di. 38. 254
Nulli vnquàm, 3. quæſ. 4. 960
Nulla ædificia. 12. q. 1. 1266
Nulla officia, diſtinct. 54. 391
Nulla præter, de conſe. di. 4. 2728
Nulla ratio, diſtinctio. 62. 433
Nulla ratione, diſtin. 93. 595
Nullam dãnationem, 2. q. 5. 866
Nullam poteſtatem, 18. q. 2. 1565
Nullum abſque formata, di. 71. 482
Nullum ante, 30. quæſ. 5. 2133
Nullum Epiſcopum, 9. q. 2. 1134
Nullum facere, diſtin. 28. 181
Nullum in vtroque, 35. q. 2. 2479
Nullum ſine dote, 30. q. 5. 2130
Nunc autem, diſtinct. 21. 128
Nunc autem, de conſe. di. 4. 2682
Nunc quæritur, 36. q. 2. 2528
Nunc verò, 1148
Nuntiatum eſt, 546
Nunquam aqua, de conſ. di. 4. 2654
Nunquam de manu, de conſ. di. 5 2751
Nunquam de Pontificibus, di. 96 632
Nunquam de vitiis, di. 56. 407
Nunquam diuinatio. 1. q. 1.

1.q.1. 675
Nunquid Cain, de pœ. diſt.1. 2249
Nunquid nõ erunt, 28. q.1. 2074
Nunquid non omnia, de conſe.di.5. 2741
Nuper Foropopulenſis, 1156
Nuptiæ terram implēt, 2156
Nuptiarum bonum, 2034

O

Obedientiam, 591
Obeuntibus, 459
Obitum victoris, di.61. 429
Obitum, 12.q.5. 1338
Obiiciuntur, 2179
Oblationes diſsidentiũ, 580
Obſeruandum quoque, 1408
Obtineri, 1719
Occidit Phinees, 1827
Octaua diſcuſsio, 1320
Odi & proieci, 1869
Odio habeantur, 551
Odit Deus, 697
Offerebat, 2206
Officij noſtri, 1856
Officia, 1783
Olim idem erat, 614
Olim iuſſus, 1110
Omnis ætas, 12. quæſt, 1. 1263
Omnis autem, di.3. 8
Omnis Chriſtianus, 11. q.3. 122
Omnis Chriſtianus, de conſ.di.1. 2565
Omnis cuiuslibet, 1.q. 1. 739
Omnis electio, diſtinct. 63. 438
Omnis homo, de conſ. di.2. 2579
Omnis iactura, 21.q. 4. 1616
Omnis iniquitas, de pœ. di.1. 2249
Omnis oppreſſus, 2.q. q.6. 867
Omnis Presbyter, de conceſ.di.4. 2705
Omnis qui aliis, 5. quæſ. 6.

6. 1032
Omnis qui gemebat, 7. q.1. 1087
Omnis qui iam, de cōſ. di.4. 2702
Omnis qui iuſtè, diſt. 45. 301
Omnis qui non diligit, de pœ.di.1. 2256
Omnis qui recedit, 24. q.1. 1865
Omnis res, 27. quæſt. 2. 2043
Omnes baſilicæ, 16. q. 7. 1515
Omnes baſilicæ, de cōſ. di.1. 2537
Omnes cauſationes, 2204
Omnes decimæ, 16. q. 7. 1511
Omnes deinceps, 28. q. 1. 2092
Omnes eccleſiæ, 17. q. 4. 1536
Omnes Epiſcopi, 2. q. 6. 868
Omnes fœminæ, 27. q. 1. 2031
Omnes fideles, de conſ. di.1. 2564
Omnes fideles, de conſ. di.5. 2736
Omnes hæ ſpecies, diſt. 3. 7
Omnes huius, diſtinct. 47. 311
Omnes illi, 6. q.1. 1038
Omnes itaque, 11. quæſ. 1. 1192
Omnes leges, di.1. 2
Omnes leges, 2. q.2. 837
Omnes Presbyteri, 17. q.4. 1546
Omnes pſallentes, diſt. 38. 255
Omnes qui aduerſus, 3. q.5. 966
Omnes qui in peregrinatione, di.98. 645
Omnes quos, 3. quæſt. 4. 959
Omnes quos, 30. quæſ. 1. 2117
Omnes quos, de conceſ. diſt.3. 2647
Omnes ſiue Patriarchæ, di,22. 131

Omnes verò, 6. quæſt. 1. 1037
Omne genus, 22. quæſ. 2. 1643
Omne itaque, 27. quæſ. 2. 2045
Omne quod, 22. quæſt. 1. 1622
Omne quod, 25. quæſt. 1. 1935
Omnem vim, 245
Omnino confitemur, di. 31. 203
Omnino puniendus eſt, 2. q. 6. 878
Omni die, de conſecra. di. 5. 2741
Omni timore, 23. quæſ. 8. 1825
Omni tempore, de conſ. di. 4. 2712
Omnium Sacerdotum, di. 32. 207
Omnium veſtrum, 23. q. 5. 1801
Omnia decretalia, 25. q. 1. 1937
Omnia quæ aduerſus, 3. q. 9. 991
Omnia quæcunque, de conſe. di 2. 2621
Omnia ſacramenta, 1. q. 1. 706
Omnia talia, diſtinct. 12. 52
Omnibus conſideratis, 24. q. 1. 1862
Omnibus modis, 2514
Omnibus nobis, 29. q. 2. 2105
Omnibus quibus, 4. q. 6. 1017
Omnibus ſeruis, diſt. 34. 225
Omnibus vobis, 2. quæſtio. 5. 857
Oportet Epiſcopum, 28. q. 3. 2098
Oportet eum, 8. quæſt. 1. 1115
Oportet infantes, 20. q. 2. 1597
Oportet ordinandum, di. 36. 239
Oportet quoque, diſt. 40. 261
Oportet Sacerdotes, di. 81. 531

Opor

Oportet vt primùm, 3. q.2. 949
Oportebat, 515
O Propheta, 707
Optatum tibi, 651
Oratorium, 275
Ordinatos, 417
Ordinationes, diſtinct. 64. 461
Ordinationes, 1. *diſtin.* 75. 494
Ordinationes, 2. *diſtin.* 75. 495
Ordinationes, 3. *diſtin.* 75. 497
Ordinationes, 1. *quæſt.* 1. 739
Ordinationes, 9. *quæſt.* 1. 1131
Origo, 2178
Oſius Epiſcopus, diſtin. 61. 426
Oſius Epiſcopus, 6. *q.* 4. 1058
Oſius Papa, diſtinct. 56. 406
Oſtendit Propheta, 1702
Oſtenditur illos, 1666
Oſtiarius, 153
Oues paſtorem, 6. *q.* 1. 1040.
Oues quæ ſuo, 2. *q.* 7. 902.

P

Pacem igitur, 2574
Pagani, 909
Palàm eſt, 44
Pallium tibi, diſt. 100. 652
Pallium vobis, di. 100. 655
Panis eſt, de conſecratione diſtinctione 2. 2603
Panis & calix, de conſecratione diſtin. 2. 2591
Panē de altari. 2608
Paratus, 1685
Parentelæ, 2498
Parſimoniam, 270
Paruuli, 22. *quæſtiones*. 1675
Paruuli, de conſecratione diſtinctione 4. 2726

Paruuli, de conſe. di. 4. 2693
Paruulo, de conſe. di. 4. 2724
Paruulos, de con. di. 4. 2706
Paſce fame, 560
Paſchæ ſolẽnitas, 2645
Paſtor eccleſiæ, 754
Paſtoralis officii, 1092
Patet profectò, 9. q. 3. 1144
Patet ſimoniacos, 1. q. 7. 813
Paternarum, 1910
Patrem, 2170
Paulus Deaclinie, 2. q. 7. 931
Paulus dicit, 2. quæſt. 7. 916
Paulus Petrum, 2. q. 7. 920
Paulum itaque, 840
Paulianiſtæ, 693
Pauper, 1239
Peccatum, 2401
Pecunia, 1541
Pœna illorum, 1771
Pœnale, 1389
Pœnæ ſicut, 2244
Pœnitentia, de pœnitẽ. di. 1. 2277
Pœnitentia, 1. de pœnit. di. 3. 2359
Pœnitentia, 2. de pœn. di. 3. ibid
Pœnitentiam, 33. quæſ. 4. 2448
Pœnitentiam, de pœn. di. 3. 2360
Pœnitentem, 2006
Pœnitentes, di. 50. 371
Pœnitentes. di. 55. 400
Pœnitentes, de pœnitẽ. di. 3. 2362
Pœnitentibus, 2004
Pennata, 2312
Per adoptionem, 2123
Per aquam 2652
Per baptiſmum, 2649
Per Eſaiam, 729
Per illicitam, 1. q. 7. 811
Per illicitam, 9. q. 1. 1129
Per laicos, 1519
Per principalem, 1. q. 1. 745
Per principalem, 9. q. 3.

3. 1148
Per ſcripta, 941
Per ſingulas, 1. 9.q.3. 1138
*Per ſingulas,*2. 1139
Per ſingulas, 16.q.3. 1485
Peracta conſecratione, 2574
Peregrina iudicia, 975
Perfecta pœnitentia, de pœ.di.1. 2361
Perfecta pœnitẽtia , de pœ.di.3. 2257
Periculosè, 2248
Perlatum ad nos , de con.di.3. 2646
Perlatum eſt , di.88. 568
Perlatũ eſt,di.90. 583
Perlatum eſt, 19.q.3. 1586
Perlatum eſt , 29.q.2. 2108
Perlectis, 161
Perniciosè decipiũtur, 2248
Pernicioſam, 1573
Peruênit ad me. de conſe.di.3. 2638
Peruênit ad nos , 2.q. 7. 938
Peruênit ad nos , 7.q. 1. 1080
Peruênit ad nos,di.50. 333
Peruênit ad nos,*diſtin.* 101. 655
Peruênit ad nos, 16.q. 7. 1510
Peruênit ad nos,1. q.3. 771
Peruênit ad nos,30.q. 1. 2111
Peruênit ad nos, 18.q. 2. 1570
Peruênit ad nos,26.q. 5. 1979
Peruênit ad nos,16.q.1. 1435
Peruênit ad nos,*diſtin.* 84. 545
Peruênit ad nos, 27.q. 1. 2021
Peruênit ad nos,*diſtin.* 93. 599
Peruênit ad nos,11.q.1. 1199

1199
Peruênit ad noſtras, di.18. 196
Peruênit ad notitiam, de conſe. di.2. 2584
Peruênit ad ſanctum, diſ.93. 597
Peruênit ad ſanctam, di.86. 962
Peruênit ad me, 18. q.2. 1574
Peruênit in ſanctam, 21.q.3. 1612
Peruênit quoque, diſtin.95. 612
Peſſimam, 1844
Petimus, 1184
Petiſti, 1077
Petrus cùm Simon, 1. q.1. 669
Petrus Diaconus, diſtin.39. 261
Petrus debuit, de pœn. diſt.1. 2240
Petrus poteſtatem, 2. q.7. 925
Petrus qui T habitum. 33 q.8. 1828
Piæ mentis, 1522
Pium eſt, 2395
Placet omnibus, 466
Placita ſecularia, 1415
Placuit communi, 16. q.1 1434
Placuit de infantibus, 1. q.4. 773
Placuit de infantibus, de conſec.di.4. 2706
Placuit Epiſcopos, diſtin.32. 216
Placuit eorum, 2.q.7. 936
Placuit etiam, diſ.90. 582
Placuit huic ſanctæ, diſtin.16. 76
Placuit huic ſanctæ, 16.q.3. 1490
Placuit igitur, de conſecra.diſt.4. 2734
Placuit omnibus, diſtin.12. 54
Placuit omnibus, 10. q.1. 1154
Placuit omnibus, 16. q.1. 1431
Placuit per omnia, 13.q.2. 1355

Placuit pro communi, 6.q.3. 1054
Placuit ſancto conuentui,4.q.2. 1006
Placuit vniuerſo,11.q.3. 1207
Placuit vt altaria, de conſe.diſt.1. 2546
Placuit vt à nullo,7.q.1. 1083
Placuit vt à quibuſcunque,2.q.6. 869
Placuit vt ante,20.q.1. 1594
Placuit vt clericus, 21.q.5. 1618
Placuit vt deinceps, 9.q.2. 1133
Placuit vt deinceps, de pœ.di.6. 2437
Placuit vt hi, 23.q.5. 1782
Placuit vt hi, 36.q.2. 2533
Placuit de ordinatione, 671
Placuit vt nullus, 1.q.1. 733
Placuit vt nullus, 10.q.3. 1167
Placuit vt vnuſquiſque,1.q.1. 733
Placuit vt conſeruato, di.18. 94
Placuit vt quicunque, di.72. 483
Placuit vt quicunque, di.74. 488
Placuit vt quicunque, 1.de con.di.4. 2735
Placuit vt quicunque, 2.de con.di.4. *ibid.*
Placuit vt quicunque, 3.de con.di.4. 2736
Placuit vt quicunque, 16.q.6. 1504
Placuit vt quicunque, 11.q.1. 1179
Placuit vt quicunque, 14.q.3. 1495
Placuit vt omnes, de con.di.3. 2637
Placuit vt venerabilis,de con.di.3. 2645
Placuit vt poſtquam, de con.di.3. 2645
Placuit vt ante, diſt.77. 509

Placuit vt nemini, 7.q. 1. 1081
Placuit vt ordinandus, diſt.38. 256
Placuit vt quiſquis. 11. q.1. 1198
Placuit vt Presbyteri, 2.q.6. 890
Placuit vt Presbyteri, 12.q.2. 1314
Placuit vt quotiens, 1. q.2. 750
Placuit vt quotienſcũq; diſt.18. 98
Placuit vt quotienſcunque, 3.q.10. 998
Placuit vt ſi quis, 2.q. 4. 865
Placuit vt ſi quis, 21.q. 2. 1610
Placuit vt pœnitentes, diſtin.50. 374
Placuit de ordinatione, 1.q.1. 669
Placuit vt Epiſcopi, 12. q.3. 1332
Placuit vt Epiſcopi, 21. q.3. 1613
Placuit vt ſi quando, 6. q.2. 105
Placuit vt ſi, 33.q.2. 2231
Placuit vt ſecundùm, 32 q.7. 2203
Plebs Diotrenſis, 441
Plebiſcita, 5
Plerique, 8.q.1. 1108
Plerique, 14.q.3. 1379
P leriq;, de conſec.di.4. 2701
Plerũq; boni, 2.q.7. 911
Plerunque cõtingit, 11. q.3. 1247
Pluit Dominus, 2388
Plures, 1466
Plurimos Sacerdotes, 538
Ponderet, 337
Pontifices, 7.q.1. 1063
Pontifices, 12.q.3 1334
Porrò de affinitate, 35. q.5. 2497
Porrò duorum, 35.q.2. 2497
Porrò & Hieroſolymitanus, diſt.66. 470
Porrò gloria, de conſec. diſtin.1. 2561.

Porrò

Porrò illi, de pœ. diſtin. I. 2251
Porrò Moyſi, diſt. 84. 548
Porrò ſcias, di. 63. 438
Porrò ſi, 16. q. 3. 1494
Poſſeſſio, 1484
Poſſeſſiones, 16. quæſ. I. 1471
Poſſeſſiones, 16. q. 4. 1501
Poſt appellationē, 886
Poſt baptiſmum, 2700
Poſt Paſcha, 504
Poſt quingentos, 1491
Poſt ſuſceptum, 2123
Poſt uxoris, 2126
Poſtea ſignatur, de con. diſt. 4. 2687
Poſtea tangūtur, 2888
Poſteaquam, 1953
Poſtquam aſcendit, de conſe. di. 4. 2699
Poſtquam hoſtilis, 16. q. I. 1462
Poſtquam pretio, 13. q. 2. 1360
Poſtquam quenquam, diſtin. 50. 334
Poſtquam ſe, de conſec. diſtin. 4. 2687
Poſtquam vos credere, 2694
Poſtulatus, 986
Poteſt diſcurſus, de pœniten. diſt. 2. 2313
Poteſt fieri, de pœni. diſtinc. I. 2264
Precariæ, I. 10. quæſti. 2. 1164
Precariæ, 2. ibid. 1165
Precariæ, 12. q. 2. 1311
Præceptum, 2. quæſtio. 2. 838
Præceptū 32. q 5. 2197
Præcepta canonica, diſtin. 55. 403
Præcepta ſynodalia, de conſec. diſtinc. I. 2537
Præcepit, 2196
Præceptis Apoſtolicis, 47
Præcepimus, diſt. 34. 228
Præcipimus, diſtin, 90. 583
Præcipimus, diſtin. 93. 609

Præcipimus, 12. q. 1. 1281

Præcipimus, 16. quæſt. 1. 1465

Præcipimus, 16. q. 2. 1481

Præcipimus, 21. q. 4. 1618

Præcipimus, 21. quæſt. 2. 1611

Præcipuè, 1204

Præcipiendum eſt. 1361

Prædia, 1287

Prædixerat, 2282

Prædicator, 1473

Prædicandum eſt, 1632

Præſumunt, 907

Præſul non damnetur, 865

Præſulum, 1486

Præſens, 1600

Præſenti concilio, diſt. 54. 394

Præſenti decreto, 5. q. 2. 1021

Præſente presbytero, 598

Præſentium latoris, 7. q. 1. 1061

Præſentium portitorẽ, 1. q. 5. 787

Presbyter ante, 30. di. 78. 513

Presbyter aut Diaconus, di. 81. 527

Presbyter aut Diaconus, 15. q. 5. 1417

Presbyter cùm ordinatur, di. 23. 147

Presbyter cùm diœceſim. 12. q. 4. 1337

Presbyter Euchariſtiã, de conſecra. diſtinc. 1. 2633

Presbyter inconſulto, 1. 26. q. 6. 1994

Presbyter inconſulto, 2. 26. q. 6. 2002

Presbyter manè, diſt. 91. 584

Presbyter præſente, di. 95. 619

Presbyter quidam, di. 32. 218

Presbyter ſi vxorem, di. 28. 185

Presbyter ſi fornicationem, di. 82. 540

Presbyter

Presbyter ſi per pecuniam.1.q.1. 659
Presbyter ſi à plebe.2.q.5. 853
Presbyt. vel quilibet 2.q.5. 848
Presbyteri baptizatos, de conſe.diſt.4. 2711
Presbyteri diaconi, di.24. 158
Presbyteri, Diaconi, diſtin.34. 232
Presbyteri, Diaconi, 11.q.3. 1222
Presbyteri de occultis, 26.q.6. 1995
Presbyteri ruris in eccleſia, diſt.95. 619
Presbyteri qui diœceſanas, de con.di.4. 2712
Presbyteri qui per diœceſes, diſt.95. 614
Presbyteri quos, di.68. 471
Presbyteri verò, diſtin.67. 470
Presbyterum, diſt. 28. 190
Presbyterũ, di.50. 330
Presbyterorum etiam, diſt.56. 406
Presbyterorũ filios, ibi.
Presbyteros, diſtin. 50. 354
Presbyteros, diſtin.95. 612
Presbyteros, 16. q.1. 1450
Presbyteri, di.27. 180
Presbyteris, de conſec. diſt.4. 2711
Præter hoc, 210
Præterea deuotionis, 23.q.8. 1826
Præterea frequenter, diſtin.51. 377
Præterea placuit, diſt.28. 184
Præterea ſciſcitaris, di.23. 150
Pridẽ præcepimus. 1593
Primus homo, 2327
Prima actione, 16.q.3. 1493
Prima annotatio. diſt.16. 83
Prima autem, diſtinc.16. 81

Prima

Prima conſolatio, de pœni.di.3. 2389
Prima igitur, de con. diſt.4. 2691
Prima quidem, de conſec.diſt.2. 2595
Prima ſalus, 25. quæſt. 1. 1936
Primum eſt, 22. quæſt. 2. 1638
Primùm itaque, diſtin. 25. 171
Primùm interrogetur, de conſec.diſt.4. 2782
Primæ ſedis, 647
Primo gradu, 35. q. 5. 2499
Primò ſemper, 2. q.1. 825
Primatus Epiſcopus, 481
Primates, 815
Principatus, 676
Princeps vitiorũ, 2327
Principes, 1785
Principali, 443
Principium, 2353
Priſca conſuetudo, 650
Priſcis igitur, di.55. 398
Priſcis quidem, 10.q.3. 1168
Priuilegium, 1234
Priuilegia, diſt.3. 8
Priuilegia, 1. 25. q. 2. 1944
Priuilegia, 2.25.q.2. ibidem.
Priuilegia, 3 25. q. 2. 1952
Prius ergo, 3.q.2. 950
Prius eſt, 3.q.11. 1001
Priuſquàm, diſt.28. 182
Priuſquàm conueniręt, 27.q.2. 2065
Probinum, 1439
Procliuis, 1598
Prodeſt, 1772
Pro dilectione, 2633
Productior eſt, 2361
Progeniẽ ſuam, 2782
Prohibendum, 398
Prohibentur, diſtinc. 48. 319
Prohibentur, d 88. 566
Prohibẽtur, 2. q.1. 826
Prohibete, 154
Pro impenſis, 1408
Pro membris, 1699

Pronun

Pronuntiandum, 2634
Pro obeuntibus, 1364
Propter eccleſiaſticas, di.18. 95
Propter eccleſiaſticas, di.18. 100
Propter eos, 7.q.1. 1082
Propter gloriã, de cõſ. di.4. 2689
Propter ſuperfluam, 2.q.6. 876
Propter totius, di.19. 113
Propter vitandum, de con.di.4. 2698
Propriè, 2654
Prophetauit, 706
Propoſitum, 1198
Propoſito, 2186
Propoſuiſti. 536
Pro qualitate, 2005
Pro reuerentia, 290
Prouidendum quoque, 542
Prouinciæ, 646
Pſalmiſta, 153
Pudenda, 1873
Pudicus, 276
Pudor eſt, 2159
Pueri ad ſacros, 1.q.1. 743
Pueri ante annos, 22.q.5. 1676
Puella, 1596
Puellæ, 1591
Pulchra etiam, 558
Pulſatus, 970
Pura & ſimplex, 996
Puto Chriſtianum, 32.q.5. 2194
Puto quòd ſine, 2.q.7. 920
Putant quidam, 1378
Pyctacium, 2121

Q

QVa autem. 839
Quacunque arte, 1671
Quadrageſima, di. 4. 11.
Quadrageſima, de con. di.5. 2742
Quædam etiam, 6
Qualis condemnatio, 2.q.7. 901
Qualis debeat, 2129
Qualis enim, 8.q.1. 1120

1120
*Qualis hinc, diſtinc.*25. 170
Qualis nos, 1798
Qualiter Epiſcopus, di. 24. 157
Qualiter ordinati, 7.q. 1. 1071
Qualiter verò, diſt. 63. 483
Qualitas lucri, 2428
Quàm magnum, 1798
Quamobrem, 2279
Quàm periculoſum, 1065
Quàm pio mentis, 751
Quàm præpoſterum, 1367
Quàm ſit neceſſarium, 1561
Quamuis cautè, diſtinc. 50. 371
Quamuis cautè, de pœ. *diſtin.*3. 2366
Quamuis Chorepiſcopis.di.68. 473
Quamuis dictum, 22.q. 1. 1629
Quamuis errare, diſtin. ...
38. 257
Quamuis liceat, 3.q.6. 972
Quamuis plenitudo, de pœ.di.1. 2304
Quamuis ſit triste, 7. q.1. 1072
Quamuis vera, 11. q.3. 1240
Quamuis vniuerſæ, di. 21. 126
Quamuis vnũ, de con. di.4. 2663
Quanquam omnes, di. 23. 146
Quanquam Sacerdotũ, 14.q.2. 1377
Quanquam ſecundùm vocabula, 2.*quæſt*.7. 920
Quando ab Hieroſolymis, de con.di.4. 2731
Quando Adam, de pœ. *diſt*.2. 2327
Quando autem, diſtin. 44. 288
Quando autem, de con. *diſtin*.1. 2566
Quando Epiſcopus, di. 24.

24. 159
Quando ergo, 11. *quæ*. 3. 1216
Quando & vbi, diſtin. 75. 497
Quando neceſsitas, diſt. 86. 552
Quando Presbyteri. di. 28. 182
Quando Presbyteri, di. 38. 254
Quando Presbyteri, di. 44. 289
Quando quis, de conſe. diſtin. 4. 2716
Quando vult Deus, 23. q. 4. 1749
Quanto à nobis, 2. q. 5. 850
Quantò apoſtolicæ, diſt. 63. 440.
Quanto tempore, 3. q. 2. 949
Quantum dicit, 364
Quantumlibet, 318
Quantus, 1711
Quantuslibet, 2265
Quapropter, 2. *quæſ*. 7. 934
Quapropter, 27. *quæſt.* 2. 2062
Qua traditione, 135
Quatuor autem, 12. q. 2. 1302
Quatuor modis, 11. q. 3. 1242
Quæ ad perpetuã, 1933
Quæ Chriſto, 2019
Quæ circa ordinandos, 644
Quæ contra mores, 26
Quæ de cauſa, 851
Quæ dignior, 1868
Quæ ipſis Sacerdotibus, 254
Quæ Lotharius, 827
Quæcunque contentiones, 11. q. 1. 1178
Quæcũque enim, de pœ. diſt. 4. 2400
Quæcunque inquiunt, 25. q. 2. 1952
Quæcunque mulier, di. 30. 194
Quæcunque res, 10. q. 1. 1152
Quædam capitula, diſt. 96. 626

Quædam

Quædam cum fratre, 32.q.7. 2211
Quædam etiam, diſtin. 2. 6
Quædam lex Romana, 25.q.2. & 3. 2483
Quælibet occulta, 265
Quem pœnitet, 2302
Quem progenitores, 1591
Quemadmodum, di.12. 50
Quemadmodum, 23.q.7. 1819
Quemadmodum, 32.q.7. 2205
Quærat hic aliquis, 2393
Quærendum eſt, 2.q.7. 905
Quærendum eſt, de pœ. di.2. 2311
Quæris à me, de con. di. 4. 2717
Queritur pater, 2.q.7. 921
Quæritur, 22.q.2. 1647
Quæro ergo, 1047
Quæſitum eſt, 1.q.3. 760
Quæſitum eſt, 13.q.2. 1371
Quæſitum eſt, 23.q.4. 1759
Quæ ſemel, 1584
Queſta eſt nobis, 1559
Queſti ſunt, 16.q.1. 1459
Queſti ſunt, 17.q.4. 1555
Quæſtionem, 1319
Qui abſtulerit, 1287
Qui accuſare, 992
Qui admiſſa, 1. de pœ. di.3. 2363
Qui admiſſa, 2. 2364
Qui admiſit, 1427
Qui aliorum, 1914
Qui ambulat, 1031
Qui apud, 773
Qui autem, di.91. 584
Qui autem, 5.q.6. 1032
Qui bona agunt, 1531
Qui bis ignoranter, 2709
Qui bene, 2633

Quibus,

Quibus, 1220
Qui calumniam, 1032
Qui cathedram, 593
Qui Chriſti, 1285
Qui clementiam, 560
Qui communicauerit, 1212
Qui compulſus, 1668
Qui conſentit, 1254
Qui contra, 1873
Qui contempta, 27
Qui crimen, 2.q.8. 941
Qui crimen, 3.q.6. 978
Qui crimen, 6.q.1. 1039
Qui de menſa, 249
Qui deſpõſatam, 2046
Qui die ſolenni, 2565
Qui diſcordat, 2608
Qui diuina, 1369
Qui diuinationes, 1976
Qui diuini, 2400
Qui dormierit, 27.q.2. 2059
Qui dormierit, 32.q.7. 2211
Qui ea quæ Dei ſunt, 257
Qui eccleſiaſticis, diſtinctio. 56. 239
Qui eccleſiaſticis, diſtin. 59. 415
Qui egerit pœnitẽtiam, 2438
Qui Epiſcopus, 142
Qui Epiſcopatum deſiderat, 1114
Quieſcamus, 274
Quieſcite, 1042
Qui & diuinis, 1300
Qui ex famulis, 384
Qui exigit, 1669
Qui habetis, 1389
Qui in caſtigatione, 2445
Qui in maternis, 2709
Qui in aliud, 171
Qui in aliquo, 378
Qui in qualibet, 802
Qui in eccleſia, 1914
Qui in alterius, 1018
Qui iubente, 1224
Qui iuſtus eſt, 1249
Qui malos, 1789
Qui manducant, de conſecra. diſt. 2. 2605
Qui manducat, ibidem, 2622
Qui meritò, 1221

Qui

Qui natus eſt, 2256
Qui nec regiminis, 919
Qui negligunt, 1897
Qui nō probauerit, 839
Qui oblationes, 1. 13. q. 2 1357
Qui oblationes, 2. *ibid.* 1358
Qui occiderit, 1547
Qui omnipotentem, 1251
Qui partem, 400
Qui peccat, 1751
Qui peierat, 1668
Qui peierare, 1674
Qui per pecuniam, 662
Qui perfectionem, 667
Qui plures, 1607
Qui poteſt, 1701
Qui Presbyterum, 1545
Qui propinquā, 2478
Qui rapit, 1542
Qui rectè iudicat, 1236
Qui recedit, 2417
Qui recedunt, 1996
Qui religioſis, 1567
Qui reſiſtit, 1251
Qui ſaccum, 363
Qui ſanctus, 2278
Qui ſacramento, 1655
Qui ſceleratè, 2581
Qui ſecundùm carnem, 1711
Qui ſe ſcit, 1. 2. q. 6. 872
Qui ſe ſcit, 2 *ibid.* 873
Qui ſemel, 330
Qui ſyncera, 292
Qui ſine peccato, 984
Qui ſine crimine, 177
Qui ſine Saluatore, 1966
Qui ſitit, 2454
Qui ſpiritualem, 2125
Qui ſtudet 663
Qui ſub gradu, 354
Qui Subdiaconū, 1546
Qui ſuis Epiſcopis, 595
Qui venatoribus, 1. *diſt.* 86. 554
Qui venatoribus, 2. 555
Qui verè, 1436
Qui verò, *diſt.* 50. 361
Qui verò, *diſt.* 52. 380
Qui verò, 11. *quæſt.* 3 1224
Qui verò, 21. *quæſt.* 2. 1609
Qui viderit, 2192

Qui

Qui vitijs, 1793
Qui vos ſpernit, 1115
Qui vult confiteri, de pœn.diſt.6. 2432
Qui vult facere,de pœ. diſt.2. 2320
Qui vult ordinatè, de pœn.diſt.3. 2365
Qui vxorem ſuam, 2454
Quia Agatho, 2054
Quia alij, 1367
Quia aliquanti, 530
Quia autem, 1590
Quia cognouimus. 1171
Quia corpus, 2580
Quia di s, 2750
Quia diuinitatis, 2282
Quia ea, 952
Quia Epiſcopus, 1025
Quia ergo,diſt.22. 131
Quia ex ſola, 1863
Quia frater, 1078
Quia igitur, 439
Quia ingrediētib', 1586
Quia in quibuſdā, 477
Quia Ioannes, 1338
Quia iuxta,5.q.6. 1032
Quia iuxta, 16.quæ.1. 1470
Quia morte, 2599
Quia paſſus eſt, 2588
Quia per ambitiones, 462
Quia Præſulatus, 774
Quia radix, 2314
Quia res, 1202
Quia Sacerdotes, 1155
Quia ſancta, 453
Quia ſanctitas, 340
Quia ſimpliciter, 413
Quia ſunt, 185
Quia te quaſi, 359
Quia tua fraternitas, 1268
Quia verò de na.diſ.6. 17
Quia verò, de pœ.diſ.2. 2306
Quia verò,de pœn.diſt. 4. 2398
Quibus Epiſcopi,11.q.3. 1220
Quibus peccata, 13.q.2. 1362
Quibus temporibus,diſ. 76 498

Quibuſdam narrantibus, 741
*Quicquid,*1.q.1. 732
Quicquid, 12.q.2.1307
Quicquid, 32.q.2. 2161
*Quicquid,*32.q.5. 2197
Quicquid,de conſecrat. diſt.5. 2747
*Quicunq;,diſt.*31. 201
*Quicunq;,diſt.*50. 353
*Quicunq;,diſt.*50. 368
*Quicunq;,diſt.*54. 384
*Quicunq;,diſt.*77. 507
*Quicunq;,diſt.*81. 524
Quicunq;,1.1.q.1. 659
Quicunq;,2.1.q.1. 664
Quicunq;,1.q.5. 785
Quicunq;,2.q.6. 877
Quicunq;,6.q.1. 1046
Quicunq;,11.q.1. 1192
Quicũq;,1.11.q.3. 1209
Quicunq;,2.*ibid.* 1223
Quicunq;,3.*ibid.* 1243
Quicũq;,1.12.q.2.1286
Quicunq;,2.*ibid.* 1323
Quicunq;,12.q.3. 1333
Quicunq;,12.q.4. 1336
Quicunq;,12.q.5. 1340
Quicunq;,14.q.5. 1382
Quicunq;,16.q.1. 1458
Quicunq;,16.q.3. 1487
Quicunq;,16.q.7. 1511
*Quicunq;, ibidem,*1523
Quicũq;,1.17.q.4. 1535
Quicũq;,2.17.q.4.1557
Quicunq;,20.q.1. 1590
Quicunq;,23.q.7. 1815
Quicũq;,1.23.q.8.1824
Quicunq;,2. *ibid.*
Quicunq;,3. *ibi.*
Quicũq;,24.q.1. 1869
Quicũq;,26.q.5. 1983
Quicũq;,27.q.2.2044
Quicunq;,33.q.2. 2226
Quicunq; , de pœniten. diſt.1. 2241
*Quicunq;, de conſe. diſtin.*4. 2660
*Quid autem,di.*45.291
Quid autem, 8.q.1.1121
Quid autem,24.q.3. 1913
Quid crudele, 1759
Quid culpatur, 1689
Quid dicam, 1383
*Quid enim prodeſt,*543
*Quid ergo,*11.q.3. 1253
Quid ergo, 23. quæſtio. 4.

4. 1703
Quid ergo, 23. quæſt.5. 1774
Quid ergo, de pœniten. diſt.3. 2396
Quid eſt aliud, diſt. 88. 574
Quid eſt Chriſtum, de conſe.diſt.2. 2597
Quid eſt hoc, di.50. 342
Quid eſt manus, diſtin. 78. 512
Quid eſt quicunq; , 35. q.7. 2510
Quid eſt quod dcitur, de pœni.diſt.4. 2416
Quid faciet, 1729
Quid in omnibus, 2208
Quid obeſt, 1228
Quid prodeſt ieiunare, 555
Quid proderit, 424
Quid ſit ſanguis, 2619
Quid verò, 1.q.6. 787
Quidam autem hæretici, 24.q.3. 1918
Quidam cum bonorũ, 33.q.4. 1716
Quidã clerici, d.81. 534
Quidam Deo, de pœni. diſt.1. 2305
Quidam deſponſauit, 2059
Quidam fornicatus, 2468
Quidam maligni, 5.q. 1. 1019
Quidam monachi, 16. q.1. 1438
Quidam monachorum, 18.q.2. 1565
Quidam nubentes, diſt. 27. 178
Quilibet fratrum, 1127
Quinque modis, 2744
Quis aliquando, 2291
Quis aut leges, 389
Quis autem, diſt.10. 40
Quis autem, de conſecr. diſt.4. 2728
Quis dubitet, 629
Quis enim veſtrũ, 1802
Quis exiſtimaret, 2010
Quis ignoret, 2179
Quis locus, 773
Quis neſciat, di.9. 33
Quis neſciat, diſt.11. 45
Quis nos, 1757

Quiſquis Chriſtianus, 23.q.4. 1767
Quiſquisclericus,d.84. 548
Quiſquis cũ militibus, de pœn.diſt.1. 2241
Quiſquis dixerit, de cõ. diſt.4. 2736
Quiſquis Epiſcopus.12. q.2. 1295
Quiſquis Epiſcoporum, 4.q.5. 1015
Quiſquis ex concupiſcẽtia,de conſecr.diſt.4. 2726
Quiſquis ille,2.quæſt.8. 940
Quiſquis inuentus, 17. q.4 1543
Quiſquis metu, 11. 3.q. 1243
Quiſquis in negotijs,di. 87. 564
Quiſquis per pecuniã, 1.q.1. 660
Quiſquis per dolũ, 24. q.3. 1909
Quiſquis præceptis.14. q.1. 1375
Quiſquis pro aliquo. 24.q.1. 1880
Quiſquis probatus, 2. q.6. 875
Quiſquis rebus,diſt.41. 267
Quiſquis vel quod, 23. q.4. 1705
Quo auſu, 1840
Quod abſq;, 46
Quod ad nos, 319
Quod ait Sodomitis,59
Quod à patribus, 495
Quodam loco, 1975
Quod autem ,diſt.9.30
Quod autem , diſt.47. 310
Quod autem,15.quæ.1. 1396
Quod autem,de cõ. diſ. 4. 2651
Quod autem, diſt. 27. 177
Quod autem pro peccato.24.q.3. 1892
Quod autem , 24.q.1. 1847
Quod autem,31.quæ.2. 2144

Quod

Quod autem, 26. queſ. 2. 1960
Quòd autem, 36. q. 1. 2525
Quòd autem, 23. q. 6. 1808
Quòd autem. 28. q. 1. 2072
Quòd autem, 1. 33. q. 1. 2218
Quòd autem, 2. 33. q. 1. 2219
Quòd autem, diſtin. 95. 611
Quod autem, 26. q. 5. 1975
Quod autem, 29. q. 1. 2100
Quod autem, 24. q. 2. 1885
Quod autem, 7. quæ. 1. 1060
Quod autem, 33. quæ. 2. 2222
Quod autē, 23. q. 7. 1818
Quod autem, 9. quæ. 3. 1138
Quod autem, 30. quæ. 1. 2111
Quod autem, 26. q. 6. 1993
Quod autem, 22. q. 5. 1667
Quod autem, 23. q. 4. 1702
Quod autē, di. 47. 310
Quod autem, 32. quæ. 2. 2159
Quod autem, 8. quæſ. 3. 1224
Quod autem, 6. q. 5. 1508
Quod autem, 16. q. 7. 1058
Quod autem, 22. quæ. 5. 1667
Quod autem, 32. q. 4. 2159
Quod autem, 27. q. 2. 2057
Quod autem, 4. quæſ. 1. 1004
Quod autem, 17. quæ. 3. 1534
Quod autem. 7. quæ. 2. 1103
Quod autem. 23. quæ. 2. 1644

Quòd autem, 30.q.4. 2126
Quòd autem, 20.q.3. 1598
Quòd autem, 6.q.2. 1050
Quod autem, 1.32.q.1. 2150
Quod autem, 2.32.q.1. 2153
Quòd autem, 32.q.5. 2185
Quòd autem, 35.q.1. 2470
Quòd autem, 23.q.5. 1769
Quòdautem, 14.q.1. 1373
Quod autem, 8.q.1. 1106
Quod autem, 35.q.5. 2498
Quod autem, 32.q.4. 2170
Quod bene, 1057
Quod Chriſtus, 1730
Quod conditio, 2044
Quod David, 1652
Quod debetur, 1374
Quod deo pari, 2450
Quod dicit Dominus, 269
Quod dicitis, 88
Quod die dominico, 496
Quod errauerat, 1810
Quod interrogaſti, 179
Quod iuramentū, 1622
Quod militare, 1682
Quod nullus, diſtin. 25. 161
Quod prædeceſſor, 1258
Quod priori, 1342
Quod pro remedio, 800
Quod p neceſsitate, 686
Quod propoſuiſti, 2209
Quod quidam, 720
Quod quis commiſit, 2516
Quod ſi accuſatorū, 4. q.6. 1017
Quod ſi dormierit, 2143
Quòd ſi pœnitentiam, 27.q.1. 2016
Quod ſuſpecti, 967
*Quod verò, diſt.*11. 41
Quod verò, 32. *quæſ*.3. 1694

Quod

Quod verò, 25.*quæſ*.1. 1948
Quod verò, 1. *quæſt*.5. 784
Quod verò, 11.q.2.1203
Quod verò, 32.*quæſ*.2. 2164
Quod verò, 28.*quæ*.2. 2906
Quodcunque, 1853
Quo iure, 24
Quomodo exaudit, de conſ.diſt.4. 2676
Quomodo renouari, de pœn.diſt.2. 2326
Quomodo Sacerdos, 11.q.3. 1226
Quomodo virginibus, 31.q.1. 2140
Quoniam à quibuſdã, 19.q.3 1584
Quoniam de iure, 60
Quoniam diuerſarum, 21.q.2. 1609
Quoniã Feſtus, diſt. 61. 432
Quoniã idem. diſt.10. 39
Quoniam inueſtituras, 16.q.7. 1517
Quoniam in quibuſdã, diſt.32. 217
Quoniam in quibuſdã, 16.q.7. 1520
Quoniam in Romani, diſt.31. 204
Quoniam mos, diſt.65. 467
Quoniam multi, diſt. 47. 311
Quoniam multi, 14.q.4. 1382
Quoniam multos, 11.q.3. 1256
Quoniam multa, diſt. 48. 320
Quoniam non cognoui, diſt.88. 572
Quoniam quicquid, 1.q.7. 803
Quoniam quicquid, 16.q.1. 1477
Quoniam quidam, diſt. 75. 649
Quoniam quidam, diſ. 100. 649
Quoniam quidem.diſt. 18. 97

Quoniam ſanctæ, diſtin. 16. 78
Quoniam ſunt, de con. diſt.3. 2637
Quoniam Velina, 12.q. 1. 1274
Quoniam vetus, 24.q. 1. 1866
Quoniam videmus, diſt. 69. 476
Quorum vices, 475
Quorundam clericorũ, diſt.23. 151
Quorundã, diſt.34. 223
Quorundam, diſt.74. 489
Quos à paganis, 2684
Quos conſtiterit, 660
Quos Deus coniunxit, 2237
Quotidie, 2576
Quotiens à populis, 1.q. 7. 804
Quotiens, 24.q.1. 1856
Quotiens, 1.q.7. 800
Quotiens, 2.q.6. 878
Quotiens, 22.q.5. 1679
Quotiens frater, 2.q.5. 854
Quotiens poſt, 1.quæ.6. 878
Quotienſcũque, 2444
Quotquot, 2027

R

Radicata eſt, 2308
Raptor, 2060
Rapinam emere, 1385
Raptores igitur, 2528
Raptus eſt, 2069
Raptus quoque, 2525
Ratio nulla, 1535
Rationis ordo, diſt.100. 654
Rationis, 16.q.7. 1525
Reatina eccleſia, 443
Rebaptizare, 2705
Recurrat, 2172
Recedite, diſt.45 304
Recedite, 23.q.4. 1707
Redintegranda, 3. q.1. 945
Redintegranda, 3.q.1. 946
Regũ officium, 1786
Regula veſtra, diſt.17. 89
Regula, diſt.3. 7
Regulæ ſanctorũ, 192

Regenda eſt, 1151
Regenerante, 2725
Relatio, 1608
Relatum nobis, diſ.37. 251
Relatũ eſt, 31.q.1. 2137
Relatum eſt, de conſe. diſt.2. 2574
Relatũ eſt, 10.q.3. 1174
Relatum, 11.q.1. 1181
Relatum eſt, 5.quæſ. 2. 1021
Relata eſt, 1153
Relegentes, 1799
Reliqui Sacerdotes, 470
Religioſam, 1331
Relictam, 2124
Remittuntur, 1803
Remiſsionem, 684
Remoto, 1084
Renouantes, 136
Reos ſanguinis, 1775
Reperiuntur, 1. quæ.1. 660
Reperiuntur, de pœ.diſtin.3. 2359
Reprehenſibile, 1831
Requiſiſti, 2219
Requiritis, 798
Res autem, 1786
Res eccleſiæ, 1.q.3. 771
Res eccleſiæ, 12.q.1. 1283
Res in Epiſcopatu, 1291
Reſponſa prudentũ, 6
Reſecandæ, 1907
Reſuſcitatus, 2253
Reſcripta, 1949
Retulerunt, 2698
Reũ ad eccleſiam, 1538
Reuertimini, 1474
Reuertar, 2400
Reuera, de conſe.diſt.2. 2610
Reuera, 3.q.9. 994
Reuera, 32.q.5. 2186
Rex debet, 1794
Rhodiæ, 7
Ridiculum eſt, diſt. 12. 48
Ridiculum eſt, 11. q. 3. 1226
Rogo & moneo, 1219
Rogamus vos, 1857
Rogationes, 2636
Romanus, di.81. 527
Romanus Pontifex, de conſe.di.4. 2660

Rurſus

Rurſus, 1223

S

Sabbato, 2639
Sacerdos, 26.q.7. 2005
*Sacerdos,*3.q.7. 987
Sacerdos, de conſecra. diſt.2. 2630
*Sacerdos,*1.q.2. 756
*Sacerdos,*de pœniten.diſtin.6. 2436
*Sacerdos,*diſt.81. 525
*Sacerdos,*diſt.50. 345
Sacerdote, 2564
Sacerdotes, de conſecr. diſt.4. 2688
*Sacerdotes,*di.37. 243
*Sacerdotes,*6.q.1. 1039
*Sacerdotes,*2.q.7. 936
Sacerdotes, 12.quæſ.4. 1338
*Sacerdotes,*1.q.1. 716
*Sacerdotes,*di.49. 328
*Sacerdotes verò,*diſ.93. 595
*Sacerdotes,*diſ.50. 356
*Sacerdotes,*2.q.7. 901
Sacerdotum, 2584
Sacerdotium, 1615
*Sacerdotibus,*11.quæ.1. 1196
Sacerdotibus, diſtin.31. 199
*Sacerdotibus,*de conſe. di.3. 2637
Sacerdotale officium, 420
Sacratas, 154
Sacramētum hactenus, 846
Sacramenta, 1.q.1. 682
*Sacramenta altaris,*de conſe.diſt.1. 2555
*Sacrificium,*de pœ.di.1. 2240
*Sacrificiū,*de cōſe.di.2. 2585
Sacrilegium, 1536
Sacroſancta religio, 1.q.1. 717
Sacroſancta Romana, diſt.22. 132
Sacrorum Canonum, diſt.63. 458
Sacrorum Canonum, 12.q.2. 1292
Sal cæleſtis, 2688

Sal

Saluator,1.q.3. 762
Saluator, de conſe. diſtin.5. 2756
Salomon, 2183
Salonitanæ, 449
Saluo in omnibus, 1140
Saluberrimum, 807
Sancimus,12.q.2. 1305
Sancimus,1.q.7. 812
Sancitũ eſt,7.q.1. 1085
Sancitum eſt, 23. q.8. 1840
Sancta Romana, di. 15. 64
Sancta octo, diſt.16. 79
Sancta quippe, 2. q. 7. 538
Sanctum eſt, 2670
Sanctiſsimo in Chriſto, 486
Sanctimoniales, 1594
Sanctimonialis, 154
Sanctis quippe, 1261
Sanctorum Canonum, diſtinct.70. 477
Sanctorum patrum, 10.q.1. 1156
Sanctorum patrum, 1.q.1. 662
Sana quippe, 34
Sanè cauendum, de pœnitentia diſtinctio.3. 2365
Sanè conſanguinitas, 35.q.2. 2881
Sanè diximus, 15. q. 1. 1404
Sanè percuſſor, diſ.45. 306
Sanè profertur, 24. q. 2. 1889
Sanè quia,16.quæſt.2. 1482
Sanè quiſquis, 15. q. 3. 1413
Sanè quod ſuper, 24. q.2. 1887
Sanè ſi communi, diſtin.65. 464
Sanè ſi ex conſenſu, 2. q.6. 890
Sanè Theſſalonicenſi, 16.q.7. 1518
Sapiens non eſt, 6. q.1. 1044
Sapiens nunquam, de pœnitentia diſtin. 2. 2328

Satag

Satagendum, 1936
Satis euidenter,diſ.96. 627
Satis hinc apparet,33.q.5. 2456
Satis oſtendimus, de conſe.diſt.4. 2683
Satis peruerſum,di.56. 409
Satisfactio pœnitentiæ, 2359
Satyca, 6
Scelus, 836
Sceleratior omnibus; 2387
Scenicis, 2634
Schiſma, 1875
Schiſmatici, 1809
Scit ſancta, 48
Scitote, 1052
Sciant cuncti, 940
Scias frater, 1087
Sciatis fratres, 2443
Scire debet,diſtin.76. 5?3
Scire debes,7.quæſt.1. 1065
Scire vos oportet,23.q.8. 1825
Scimus autem,diſ.43. 283
Scimus vos non ignorare,12.q.1. 1269
Sciendum,8.q.1. 1113
Sciendum, 26.q.3.& 4. 1971
Sciendum eſt, 27.q.1. 2032
Sciendum,de pœni. diſtin.2. 2322
Sciendum,di.29. 192
Scindite corda, 2252
Sciſcitaris, 1096
Sciſcitatur, 2124
Sciſcitantibus, 1429
Scriptura dicit, 2569
Scripſit mihi,7.quæſ.1. 1060
Scripſit nobis, 27.q.2. 2055
Scriptum eſt, 6.quæ.3. 1052
Scriptum eſt,14.q.5. 1387
Scriptorũ veſtrorum, 655
Seculares, 33.quæſt.2. 2223

Secu

Seculares, de conſec. diſtin.2 2578
Secunda quæſtio, 29. q.2. 2104
Secunda, de pœni. di.1. 2282
Secundùm canonicam, 23.q.8. 1839
Secundùm catholicam, 11.q.3 1227
Secundùm eccleſiæ, diſtin.19. 110
Secundùm verba, 33. q.5. 2452
Sicuti ſunt, 2. quæſt. 7. 917
Sed adhuc. 758
Sed cùm in Epiſcoporum, 1158
Sed differentia, 1696
Sed & continuò, 2250
Sed & illud, 1967
Sed illud, 304
Sed nec Adam, 2328
Sed notandum, 192
Sed penſandum, 19
Sed quæritur, diſt. 37. 243
Sed ſi fortè, 530
Seditionarios, 309
Sedulò monendi, 258
Semel Chriſtus, de conſecra. diſt.2. 2599
Semel immolatus, de conſecra. diſt.2. 2600
Sententia Cham, 2.q.7. 902
Sententia paſtoris, 11. q.3. 1203
Sententiam Romanæ, 2518
Senatuſconſultum, 5
Senti, 1228
Sæpe contingit. diſt.50. 364
Sæpe contingit, 2. q.5. 863
Sæpe fit, 12.q.2. 1329
Sæpe malorum, 28. q.1. 2091
Sæpe Principes, 23.q. 8. 1843
Sæpe ſe vitia, diſt. 41. 271
Septuaginta, 86
Septies in die, 2369
Sequitur non, diſt.45. 291

Sequitur in epiſtola, diſtin. 46. 306
Sequitur in vtraque, diſt. 26. 172
Sequitur, non percuſſorem, diſt. 45. 291
Sequitur ſecunda, 1. q. 2. 749
Sequitur ſecunda, 27. q. 2. 2040
Sequitur ſexta, 2. q. 6. 867
Seruatis priuilegiis, 1946
Seruanda eſt, 207
Seruetur, 1239
Serui autem. 382
Seruitium, 1579
Series conſanguinitatis, 2488
Seriatim, 216
Serpens decepit, 2260
Sexaginta. 75
Sexto die, 236
Sexta actione, 15. q. 7. 1423
Sexta ſynodus, d. 16. 80
Sextam ſanctam, de conſec. diſt. 3. 2647
Sextam ſynodum, diſt. 16. 77
Si accuſatorum, 3. q. 10. 999
Si accuſatorum, 4. q. 6. 1017
Si ad ſcripturas, 32
Si ad peccatum, 22. q. 4. 1659
Si ad matris, de conſecra. diſt. 4. 2708
Si agamus, 2278
Si aliquid, 22. *quæſ.* 4. 1657
Si aliquid, 22. *quæſ.* 4. 1653
Si aliqua cauſa. 1627
Si aliquis, 1998
Si Apoſtolus, 2360
Si apud, 1787
Si audieris, 1790
Si auerterit, 2417
Si autem aliquis, 9. q. 3. 1141
Si autem necdum, 36. q. 2. 2531
Si autē presbyteri, 15. q. 7. 1425
Si autem prouocatum, 2. q. 6.

2.q.6. 893
Si autem ſine, 17. q. 4. 1535
Si autem vobis, 11. q.3. 1209
Si baptizata eſt, 2723
Si cauſa. 2444
Si clericus, 1200
Si clerici, 1.11.q.1.1186
Si clerici.2. *ibid.*
Si clericatus, 1444
Si concupiſcentia, 1405
Si conſuetudinem, 27
Si credis, 2630
Sic autem, 681
Sic in ſanctificando, 2569
Sic decet, 1955
Sic enim, 2081
Sic non ſunt, 2181
Sic omnes, 106
Sic populus, 697
Sic quippe, 2066
Sic viue, 1444
Sicut Apoſtoli, 1211
Sicut Achab, 2375
Sicut ait, 2376
Sicut alterius, 1089
Sicut antiquitus, 1537
Sicut bonum, 2012
Sicut Chriſtus, 705
Sicut crudelis, 2150
Sicut diœceſim, 1486
Sicut Domini, 1519
Sicut eccleſia, 1314
Sicut enim, 2189
Sicut enim, 11.q.1.1189
Sicut Epiſcopum, 753
Sicut ergo, 2519
Sicut eſt verus, 2629
Sicut eunuchus, 680
Sicut excellentiā, 1761
Sicut fœmina, 2165
Sicut ficti, 682
Sicut hi, 314
Sicut inquit, 933
Sicut in ſacramentis, 2733
Sicut in ſanctificando, 2569
Sicut in vnaquaq;, 1611
Sicut Iudas, 1609
Sicut is, 789
Sicut Neophytus, 321
Sicut non alij, 2541
Sicut non eſt, 1719
Sicut non omnis, 2159
Sicut non ſuo, 310

Sicut noſtis, 2687
Sicut omnino, 1293
Sicut primi, 2287
Sicut quædam 60
Sicut quæus, 638
Sicut qui, 1540
Sicut qui monaſteria, 1592
Sicut Sacerdotes, 900
Sicut ſancti, 63
Sicut ſatius, 2180
Sicut ſemel, 471
Sicut ſemina, 2165
Sicut ſeta, 2321
Sicut ſine, 815
Sicut ſtellas, 256
Sicut tribus, 2322
Sicut vir, 1068
Sicut viri, 264
Sicut vrgeri, 689
Sicubi, 1340
Si cui etiam, 2250
Si cuius patruus, 2523
Si cuius vxorem, 229
Si cupis, 1433
Si cuſtos, 2023
Si de area, 1968
Si Decreta, 116
Si de rebus, 1817
Si Diaconus, 527
Si dicat vir, 2448
Si dominus, 1250
Si ducturi, 2199
Si duo fortè,di.79. 517
Si duo fratres, diſt.50. 365
Si duo viri,35.quæſ. 6. 2505
Si ea de quibus, 1764
*Si ea deſtruerem,*1945
Si eccleſia, 1755
Si ægrotans, 1224
Si enim, 2066
Si enim, de pœ. diſt.2. 2333
Si eos de quibus, 2731
Si Epiſcopus, diſt. 50. 332
Si Epiſcopus fortè,11.q. 3. 1205
*Si Epiſcopus,3.q.2.*951
Si Epiſcopus,1.11. q. 3. 1205
Si Epiſcopus,2.11.q.3. 1224
Si Epiſcopus,16.quæ.3. 1492
Si Epiſcopus,12.q.2 1330

1330
Si Epiſcopus Metropol. di.18. 99
Si Epiſcopus,12. quæ.5. 1340
Si Epiſcopo, 864
Si Epiſcopum, 1505
Si Epiſcoporum, 1620
Si ergo, 1117
Si euangelica, 404
Si ex bono, 2402
Si ex laicis, 1150
Si expoſitus, 566
Si fœmina, 2107
Si fœneraueris, 1378
Si fortè,di.63. 460
Si fortè, de pœn. diſt. 1. 2242
Si fortè,17.q.4. 1541
Si fortè diſt.65. 468
Si fortè,21.q.5. 1620
Si fortaſsis, 1506
Si fur aut latro, 1371
Si gens Anglorum, 411
Significaſtis, 711
Signum eſt, 2585
Si habes, 1894
Si hæreticus, 910
Si homo, 35. q. 2. & 3. 2478
Si homo,27.q.1. 2025
Si homicidum, 1794
Si igitur, 1902
Si ille qui, 369
Si illic, 1733
Si Imperator, 631
Si in adiutorium, 39
Si infidelis,28. quæſ.1. 2078
Si infidelis,28 . quæſ.2. 2096
Si in laicis, 254
Si inimicus eſt, diſt.93. 591
Si inimicus,11. quæſt.3. 1211.
Si in morte, 1832
Si in plebibus, 445
Si in qualibet, 1595
Si inter bonos, de conſe. diſt.4. 2661
Si inter Epiſcopos,6 q. 4. 1056
Si is qui præeſt,11. q.3. 1254
Si is qui,23.q. 4 1733
Si iubet, 1993

Si Iudas, 2399
Si iuſtus, 681
Si iuxta Apoſtolũ, 256
Si laicus, 201
Si laici uxor, 229
Si lapſis, 329
Si legitimi, 852
Si mala fama, 854
Si metropolitan⁹, 1056
Similiter, 3.q.5. 965
Similiter, 16.q 1. 1469
Simili modo, 2075
Similem Dei, 2328
Si monachus, 1442
Si motum fuerit, 2543
Si mulier, 14
Sine exceptione, 1315
Sine literis, 1127
Sine ornatu, 1617
Sine pœnitentia, 2703
Si non ſunt, 2577
Si nõ ſanctificat, 2690
Si non ex fidei, 167
Si non licet, 1778
*Si nulla, de conſec. diſtin.*4. 2708
*Si nulla,*23.q.8. 1828
Singuli autem, 2623
Singula eccleſiaſtici, 575
Si nupſerit 179
Sint manifeſta, 1269
*Sint tibi quotidiana, de conſe. diſt.*5. 2744
*Sint tibi ieiunia, de conſe. diſt.*5. ibid.
Si officia. 416
Si omnia in hoc ſeculo, 1039
Si Papa. 263
Si pater, 2125
Si Paulus, 2190
*Si peccatũ,*22.q.1. 1628
*Si peccatũ David, de pœ. diſt.*1. 2287
Si peccauerit, 832
Si per ordinationẽ, 438
Si per ſortiarias, 2221
Si p negligentiã, 2583
*Si Petrus,*24.q.1. 1858
*Si Petrus,*8.q.1. 1106
Si plures, 1526
Si poſt ordinationẽ, 335
*Si presbyter,*1.q.1. 697
Si Presbyter, 26.q.6. 2000
Si primates, 1023
Si priuatum, 1284

Si prop

Si ppteréa,23.q.5.1791
Si propterea, *de pœni. diſt*.1. 2250
Si publicis, 1651
Si qua de rebus,12.q.2. 1310
Si qua fœmina,*diſ*. 50. 362
Si qua fuerit,31.*quæſ*.1. 2138
Si qua monacharum, 27.q.1. 2028
Si qua mulier,1. 35. q. 10. 2523
Si qua mulier,2. 35. q. 10. 2524
Si qua mulier , 3. 35.q. 10. *ibid.*
Si qua mulier , 31. q. 1. 2138
Si qua mulier,*diſt*.30. 194.
Si qua mulier,*de conſ. diſtin*.4. 2709
Si qua mulier ,*diſt*.30 . 194
Si qua mulier,19. q.3. 1587
Si qua vidua,*d*.28.187
Si qua virgo , 27. q.1. 2026
Si.qñ,*de pœ.diſ*.3. 2395
Si quando,2.q 6. 893
Si quãdoque à Sacerdotibus, 1418
Si quatuor, 1846
Si quæ cauſæ, 1187
Si quælibet, 1644
Si quem à clericatu, 16.q.1. 1447
Si quem fortè , 24.q.1. 1882
Si quem pœnituerit, 2. *quæſ*.3. 842
Si qui apud , *de conſec. diſtin*.4. 2663
Si qui à Pſeudoëpiſco. 1.q.1. 685
Si qui à ſimoniacis , 1. 1.q.1. 736
Si q clerici,*di*.74.488
Si q clerici,11.q.1.1186
Si qui clericorũ, 11.q.1. *ibidem*
Si quidem, 1151
Si qui Epiſcopi , 1.q.1. 687
Si q Epiſcopi,*d*.92.589

Si qui Epiſcopi, 25.q.2. 1955
Si q ex fratribus, 1191
Si qui filij, *diſ*.30. 193
Si qui inuenti, 5.q.1. 1020
Si quilibet, 393
Si qui neceſsitate, *de conſe.diſt*.4. 1658
Si qui parentes, 31.q.3. 2149
Si qui Presbyteri, 1.q.7. 790
Si qui ſine examinatione, *di*.81 524
Si qui ſunt vituperatores, 2.q.7. 905
Si qui ſunt, *di*.81. 528
Si qui vel propria, 1.q.7. 803
Si qui voluerint, 1.q.7. 800
Si qui verò, 7.q.1.1081
Si qui verò, *de pœ.di*.5. 2429
Si qui verò, *di*.32. 208
Si quicquid, 2670
Si quid de quocunque, 15.q.7. 1424
Si quid, 2.q.7. 935
Si quid inueniſti, 14.q.5. 1385
Si quid veri, *di*.37.250
Si quid verò, *d*.86.560
Si quis Abbas, 18.q.2. 1568
Si quis ab Epiſcopo, 2.q.7. 906
Si quis abſciderit, *di*.55. 400
Si quis acceperit, 33.q.1. 2221
Si quis à catholica, 23.q.4. 1706
Si quis ad te, 22.q.2. 1543
Si quis à Medicis, *d*.55. 401
Si quis Apoſtolicæ, *di*.79. 514
Si quis à proprio, 11.q.3. 1203
Si quis à proprio, 21.q.5. 1619
Si quis à vero, 3.q.4. 958
Si qs amodo, *di*.81.529
Si quis ancillam, 29.q.2.

q.2. 2106
Si quis artē, d.37.248
Si quis auſus, diſt.71. 479
Si quis autem, de conſe. di.4. 2657
Si quis autem, diſt.18. 99
Si quis autē, 1.q.6.788
Si quis autē, di.94.610
Si quis autem, de pœn. di.7. 2439
Si quis autem, de pœn. di.3. 2397
Si quis baſilicam, de cō ſe.di.1. 2540
Si quis Calendas, 2008
Si quis carnem, diſt.30. 196
Si quis clericus, diſt.81. 526
Si quis, 16.q.7. 1518
Si quis, 14.q.4. 1381
Si quis, 17.q.4. 1541
Si quis, 26.q.5. 1979
Si quis, 3.q.6. 978
Si quis, 11.q.1. 1179
Si quis clericorum, di. 47. 313
Si quis circa, 2.q.3.839
Si quis coactus, 22.q.5. 1668
Si quis confugerit, 1.q. 1. 692
Si quis coniugatus, 27. q.2. 2053
Si quis contumax, 17. q.4. 1542
Si quis contriſtatus, di. 90. 582
Si quis conuictus, 22.q. 5. 1670
Si quis cum clerico, 11. q.1. 1198
Si quis cum duabus, 33. q.2. 2237
Si quis cū duabus, 34. q.1. 2467
Si quis, 33.q.2. 2237
Si quis, 34. q.1. & 2. 2467
Si qs, 35.q.2.et 3.2478
Si quis cum militibus, 6.q.1. 1048
Si quis cum nouerca, 32.q.7. 2212
Si quis cuiuslibet, 21.q. 5. 1619

Si quis dator, 1.quæſ.3. 759
Si quis de alio, de conſe. di.4. 2712
Si quis de alterius, diſt. 58. 414
Si quis de clericis, 1.12. q.2. 1305
Si quis de clericis, 2.12. q.2. 1309
Si quis de corpore, 26. q.6. 1995
Si quis dederit, 24.q.1. 1883
Si quis deinceps, 17.q. 4. 1544
Si quis deinceps, 16.q. 7. 1516
Si quis de ordine, 7.q. 1. 1085
*Si quis de laicis, di.*34. 227
Si quis de potentibus, 24.q.3. 1909
Si quis de religioſo, di. 77. 510
*Si quis deſpicit, di.*42. 273
Si quis deſponſata, 27. q.2. 2062
Si quis deſponſauerit, 1. 27.q.2. 2046
Si quis deſponſauerit, 2. 27.q.2. 2047
Si quis Diaconus, diſt. 50. 351
*Si quis diſcernit, di.*28 190
Si quis diuinis, 30.q.5. 2132
Si quis dixerit, 11.q.3. 1232
*Si quis docet, diſtin.*30. 195
*Si quis docuerit, di.*28. 190
Si quis dogmata, 25.q. 2. 1952
Si quis eccleſiam, 17. q.4. 1541
*Si quis eorum, diſt.*30. 195
*Si quis eorum, diſt.*32. 214
Si quis Epiſcopus, diſt. 81. 527
Si quis Epiſcopus, 26. q.5. 1978

Si quis

Si quis Epiſcopus, 23.q. 8. 1841
Si quis Epiſcopus, 1.q. 3. 760
Si quis Epiſcopus, diſt. 83. 542
Si quis Epiſcopus, 16.q. 7. 1517
Si quis Epiſcopus, 7.q. 1. 1084
Si quis Epiſcopus, 1.q. 7. 808
Si quis Epiſcopus, 6.q. 4. 1057
Si quis Epiſcopus, 2.q. 6. 890
Si quis Epiſcopus, 2.q. 7. 935
Si quis Epiſcopus, 1.11. q.3. 1206
Si quis Epiſcopus, 2.11. q.3. ibid.
Si quis Epiſcopus, 3.11. q.3. 1249
Si quis Epiſcopus, 1.diſt. 92. 589
Si quis Epiſcopus, 2.di. 92. 590
Si quis Epiſcopus, 3.di. 92. ibi.
Si quis Epiſcopus, 6.q. 4. 1055
Si quis Epiſcopus, 6.q. 4. 1056
Si quis Epiſcopus, 27. q.1. 2017
Si quis Epiſcopus, 10.q. 2. 1167
Si quis Epiſcopus, 1.q.1. 661
Si quis Epiſcopus, 21.q. 5. 1620
Si quis Epiſcopum, 2.q. 3. 839
Si quis Epiſcoporum, 16.q.3. 1484
Si quis Epiſcoporum, 3. q.6. 970
Si quis Epiſcoporum, di.18. 100
Si quis erga, 2. q. 7. 905
Si quis etiam, de conſe. di.1. 2549
Si quis ex clericis, diſt. 23. 154
Si quis ex Epiſcopis, di. 79. 515

Si quis ex Sacerdotibus, di. 79. 516
Si quis extra eccleſiã, di. 30. 195
Si quis ex vno, 2125
Si quis falſum, 5. q. 6. 1035
Si quis filiaſtrum, 30. q. 1. 2113
Si quis fortitudinẽ, 23. q. 3. 1700
Si quis frater, 11. q. 3. 1220
Si quis fuerit, 32. q. 7. 2205
Si quis gentilis, 28. q. 1. 2075
Si quis habuerit, 28. q. 2. 2096
Si quis hæreticæ, 1. q. 1 686
Si quis hariolos, 26. q. 5. 1976
Si quis hominem, 11. q. 3. 1232
Si quis homicidium, di. 50. 361
Si quis iam, 21. quæſ. 2. 1610
Si quis in atrio, 17. q. 4. 1537
Si quis in clero, 7. q. 1. 1083
Si quis incognitus, 17. q. 2. 1534
Si quis in ægritudine, di. 57. 414
Si quis ingenuus, 29. q. 2. 2107
Si quis in infirmitate, di. 55. 402
Si quis in Metropolitana, di. 65. 467
Si quis inquit, 1. q. 1. 700
Si quis iratus, 2. q. 3. 840
Si quis iratus, de pœ. di. 1. 2248
Si quis iraſcitur, 13. q. 2. 1357
Si quis inſaniens, 15. q. 1. 1407
Si quis in tantam, 1. q. 4. 783
Si quis intrat, de conſe. di. 2. 2578
Si quis Iudaicæ, 28. q. 1. 2095

2095
Si quis iudicem, 2.q.6. 876
Si quis laicus, 16. q.1. 1457
Si quis laicus, 11.q.3. 1220
Si quis laicus, 22.q.5. 1678
Si quis liber, 29.q.2. 2105
Si quis membrorum, 23.q.8. 1844
Si quis monachus, diſt. 90. 581
Si quis monachus, 16. q.1. 1445
Si quis necandi. de pœ. di.1. 2242
Si quis neceßitate, 34. q.1. 2465
Si quis neque, 1.quæ.1. 741
Si quis non dicam, 36. q.2. 2529
Si quis non dicam, de pœ.di.1. 2240
Si quis non iratus, 15. q.1. 1507
Si quis non recto, 24. q.3. 1897
Si quis nuptias, di. 30. 195
Si quis obiecerit, 1.q.3. 762
Si quis obligatus, di.54. 386
Si quis oblitus, 14.q.4. 1381
Si quis omnem, 1.q.7. 791
Si quis ordinatus, diſt. 92. 588
Si quis Papa, diſtinct. 79. 514
Si quis pecunia, diſtin. 79. 517
Si quis peierauerit, 22. q.5. 1669
Si quis per capillum, 22.q.1. 1626
Si quis per ignorantiā, 1.q.1. 696
Si quis per ſuperbiam, di.30. 195
Si quis per ebrietatem, de conſe.di.2. 2583
Si quis per vetus, 22. q.2.

q.2. 1644
Si quis poſt acceptum, di.33. 219
Si quis poſitus, de pœn. di.7. 2438
Si quis poſt acceptum, diſt.51. 378
Si quis poſt remiſſionẽ, diſt.50. 370
Si quis poteſtatem, 23. q.4. 1737
Si quis præbendas, 1.q. 3. 772
Si quis præpoſtera, diſt. 50. 348
Si quis Presbyter, diſt. 24. 160
Si quis Presbyter, de con.di.4. 2695
Si quis Presbyter, 2.q. 5. 847
Si quis Presbyter, 7.q. 1. 1082
Si quis Presbyter, 2.q. 5. 847
Si quis Presbyter, diſt. 30. 197
Si quis Presbyter, diſt. 50. 344
Si quis Presbyter, diſt. 92. 591
Si quis Presbyter, 15. q.8. 1428
Si quis Presbyter, 11. q.3. 1205
Si quis præuentus, 22. q.4. 1658
Si quis Principum, 16. q.7. 1522
Si quis propter, 1. q.2. 755
Si quis propter Deum, di.30. 194
Si quis pro ægritudine, di.55. 402
Si quis pulſatus, de pœ. diſt.1. 2242
Si quis putauerit, 2.q. 6. 874
Si quis putauerit, 2.q. 6. 869
Si quis qualibet, 12.q. 2. 1316
Si quem pœnituerit, 842
Si quis rapuerit, 27.q. 1. 2029
Si quis reliquerit, diſt. 30.

30. 196
Si quis Romipetas, 24. q. 3. 1910
Si quis Sacerdos, 30. q. 1. 2118
Si quis Sacerdotum, di. 81. 519
Si quis Sacerdotum, 11. q. 1. 1183
Si quis ſacro, 27. q. 1. 2022
Si quis ſeruum, 1. 17. q. 4. 1553
Si quis ſeruum, 2. 17. q. 4. 1554
Si quis ſemel, de pœ. di. 2. 2707
Si quis ſponſam, 27. q. 2. 2060
Si quis ſuadente, 17. q. 4. 1547
Si quis ſuper his, 2. q. 7. 931
Si quis tam maſculum, de pœ. di. 1. 2242
Si quis tanquam, di. 30. 194
Si quis triceſimum, di. 78. 512
Si quis tumidus, 15. q. 7. 1424
Si quis vel virginitatem, di. 30. 194
Si quis veſtrum, 2. q. 6. 868
Si quis verò, 11. quæſt. 3. 1210
Si quis verò, 5. quæſ. 6. 1035
Si quis viduam, di. 50. 332
Si quis viduam, 1. diſt. 34. 230
Si quis viduam, 2. ibid.
Si quis viduam, 32. q. 7. 2211
Si quis virginem, 36. q. 2. 2529
Si quis virorum, di. 30. 196
Si quis vituperat, 201
Si quis viuente, 31. q. 1. 2137
Si quis vnus, 30. q. 4. 2125
Si quis voluntate, diſt. 50.

50. 362
Si quis voluerit,de con. di.4. 2712
Si quis votum, 27.q.1. 2038
Si quis vſuram, 14.q. 4. 1383
Si quis vult, 16. q. 7. 1528
*Si quis vult,di.36.*242
Si quis vxorem, 1.32. q.1. 2152
Si quis vxorem, 2.32. q.1. 2153
Si quis vxorem, 27.q. 2. 2047
Si quiſquam, 1182
Si quiſpiam, 531
Si quod verius, 2229
Si quos de ſeruis, 22.q. 2. 1317
Si quos,23.q.4. 1761
Si quotienſcũque, 2575
Si refugientes, 2418
Si res aliena, 1392
Si reuera, 2664
Si Romanorum, 102
*Si Sacerdos,6.q.1.*1036
Si Sacerdos,de pœ.di.1. 2270
Si Sacerdotes, 1491
Si ſeculi, 1289
Si ſe cuiquam, 186
Si ſermo meus, 2322
Si ſeruus,di.54. 394
Si ſeruus, 394
Si ſolus, 29
Si Subdiaconus, 231
*Si tantũ Epiſcopus,*1051
Si teſtes omnes, 1006
Si tranſitus, 518
Sit rector diſcretus, 276
Si tributum, 1188
Si triginta annorũ, 513
Si tu abſtines, 2054
Siue de coniugij, 33.q. 2. 2224
Siue hæreticus, de conſ. di.4. 2684
Siue paruuli, de con.di. 4. 2685
Si verò, 369
Si verum, 2144
Si vir ſimplex, 178
Si vir & vxor,35.q.2. 2482
Si vir & vxor,27.q.2. 2054

2054
Si virgo, 2465
Si vos contra, 1792
Si vobis fratres, 1842
Si vxorem, 2196
Solet quæri, 2162
Solet etiam, 2664
Solent plures, 2556
Solennitates, de con. di. 1. 2543
Solennitates, de con. di. 1. ibid.
Solicitum quoque, 5.;5
Solicitudo, 380
Solicitatores, 2243
Sors non eſt, 1961
Sortes, 1978
Sortilegi ſunt, 1960
Species & ſimilitudo, 2585
Spirituſſanctus, 1. q. 1. 695
Spirituſſanctus, de con. di. 5. 2737
Sponſus ille, di. 56. 409
Sponſus & ſponſa, diſt. 23. 156
Sponſus & ſponſa, 30. q. 5. 2130
Sponſalia, 2119
Statuit quoque, 863
Statuimus, 16. *quæſt.* 1. 1466
Statuimus, 19. q. 3. 1583
Statuimus, 20. *quæſt.* 2. 1597
Statuimus, di. 4. 10
Statuimus, 12. q. 2. 1305
Statuimus, di. 61. 425
Statuimus, 11. q. 1. 1190
Statuimus etiam, diſt. 76. 499
Statuimus decretum, 1. q. 1. 736
Statuimus vt ſeptē, 10
Statuimus vt ſicut, 735
Statutis, 822
Statutum eſt, 27. q. 2. 2060
Statutū eſt, 2. q. 6. 892
Statutū eſt, 18. q 1. 1559
Statuēdum nobis, 1483
Studeat ſanctitas, 360
Studendum eſt, 582
Studij veſtri, 429
Subdiaconus, diſt. 77. 508
Subdiaconus, di. 23. 152

Subdia

Subdiaconus, 24. q.1. 1881
Subdiacono etiam, 609
Subdiaconis, 215
Submittitur, 130
Sufficit pœnitēti, de pœ. di.1. 2277
Sufficit Sacerdoti, 2558
Sufficiat, 2042
Suggeſtum eſt, 1095
Suggero, 990
Summa iniquitas, 6.q. 1. 1044
Summa militiæ, 23.q. 1. 1691
Summopere, 1238
Sunt in eccleſia, 1119
Sunt nanque, 303
Sunt nonnulli, 16.q.1. 1443
Sunt nōnulli, 1.q.1.740
Sunt nonnulli, diſt.46. 307
Sunt nonnulli, 2. q. 7. 906
Sunt plures, 2389
Sunt plurimi, 1041
Sunt quædam, 17.q.1. 1530
Sunt quædam, 23.q.5. 1793
Sunt qui arbitrantur, 2267
Sunt qui dicunt, 2050
Sunt qui opes, 1536
Sunt quidā, 1.q.1.746
Sunt quidam, 25.q.1. 1934
Super cauſa, 852
Super quibus, 2122
Super tribus, de pœ.di. 1. 2281
Super tribus, de pœ.di. 2. 2323
Super prudentia, 1376
Superueniente, 702
Suppliciter, 1830
Suſcipitis ne, 38
Suſpectos, 963
Suum verò, 1618
Sylueſter, 1180
Symbolum, 2685
Synodū Epiſcoporū, 88

T

Tabernaculum, 2134
Talis mihi, 2374
Tali coniugio, 805

Tales

Tales ad miniſterium, 145
Tales etſi, 1483
Talia quidem, 1124
Talibus Deum, 2324
Tam diu, 1180
Tam ſacerdotes, 1906
Tantùm valet, 2214
Tantis Daniel, 523
Tanta nequitia, 1.q.7. 803
Tanta nequitia, di.86. 560
Temerarium, 1228
Tẽpus quod inter, 1365
Tempus autem, 993
Tempus quoque, 198
Tempus verò, 1365
Tẽporis qualitas, 1063
Tempora pœnitudinis, 2003
Tenere debet, 200
Teneamus, 694
Tertiò quæritur, 1409
Terrulas, 1315
Teſtamentum, 17
Teſtamenta verò, 1337
Teſtes per quācunque, 995
Teſtes abſque, 923
Teſtes autem, 1005
Teſtimonium, 1168
Teugualdum, 1208
Tibi domino, 457
Timorem, 2585
Tolle charitatem, 2325
Tolerandi ſunt, 1702
Tolerabilius, 2181
Tonſura verò, 476
Totum, 761
Totam pœnitẽtiā, 2369
Tranſmarinos, 644
Transferunt, 1914
Tres perſonas, 1710
Tres ſunt autem, 2255
Tria legitima, 2531
Tria ſunt genera, 302
Tribus ex cauſis, 2550
Tribus gradibus, 2580
Tributum, 1837
Triforme eſt, 2579
Tua ſanctitas, 2145
Tu bonus, 1703
Tu dixiſti, 1781
Tu malum, 1625
Tunc eis, 2631
Tunc ſaluabitur, 2453
Tunc vera, 1234

Tunc valere, 2680
Turbat acumen, 247
Turbatur nauicula, 782

V

VÆ eis, 2420
Væ q dicitis, 1233
Valet interdum, 526
Valentinanius, 436
Valentino clerico, 232
Valida eſt, 2309
Valde neceſſarium, 609
Vaſa, in quibus, 2553
Vaſis iræ, 1720
Vbi iſta didiciſti, 490
Vbi non eſt, 2119
Vbi ſana, 1870
Vbi pars eſt, 2623
Vbinam legiſtis, 626
Vbicunque, 16. q. 1. 1438
Vbicunque, 1. 13. q. 2. 1355
Venit Sacerdos, 2690
Veniſti ad fontẽ, 2699
Veniam nunc, 2517
Ventum eſt, 667
Vendentes, 769
Venerabilis, 2658
Venerabiles, 2647
Venter mero, 235
Verbum Dei, 2263
Verus baptiſmus, 2732
Veritate, 27
Vera iuſtitia, 303
Vereor, 1121
Verum hoc, diſtin. 14. 59
Veſtram flagitamus, 41
Veſtimenta eccleſiæ, 2552
Victor Honorius, 642
Vide benignum, de pœ. diſ. 1. 2280
Vide quantũ, 1. q. 1. 698
Vides fili, diſ. 10. 40
Vides, vt opinor, 23. q. 6 1811
Vident homines, 555
Videntes autem, 1275
Videtur nobis, 2502
Vidua, 27. q. 1. 2031
Vidua eſt, diſ. 34 231
Vidua, 20. q. 1. 1594
Viduæ ſi, 27. q. 1 2032
Viduæ quæ ſtipendio,

diſt.

diſ.81. 5315
Viduæ quæſe, 27.q.1. 2030
Viduas autem, 27.q.1. 2018
Viduas honora, 1.q.2. 753
Viduas quæ, 27.quæ.1. 2022
Viduas à propoſito, 27. q.1. 2013
Viduis autem, 563
Viduitatis, 2031
Viginti tantùm, 87
Viliſsimus, 689
Vino inebriantur, 244
Vinolentum ſacerdotē, 236
Violatores, 1934
Vir cum propria 2445
Virum catholicum, 2314
Virginem, 2020
Virgines non velentur, 20.q.1. 1594
Virgines, 27.q.1. 2021
Virgines, diſ.27. 181
Virgines ſacræ, 20.q. 4. 1603
Virginibus, 2021
Viſum præterea, 2567
Viſis literis, 1479
Viſitandi, 1576
Vltra prouinciarū, 970
Vltima voluntas, 1353
Vnus ex vobis, 816
Vnaquæque mulier, 13.q.2. 1351
Vnaquæque, 3.q. 6. 977
Vna tantùm, 176
Vna ſola, 2452
Vnctio inuiſibilis, 2312
Vnde quæritur, 2514
Vnde ipſe, 1107
Vndecunque, 487
Vnio noſtra, 1168
Vnius vxoris, 172
Vnicuique, 11.q.3. 1243
Vnicuique fidelium, de con.diſ.1. 2549
Vnum abbatem, 1607
Vnum orarium, 165
Vnum ſolum, 1771
Vnuſquiſque, 1653
Vobis enim, 1299
Vocatio autem, 5.q.2. 1020

Vocatio ad ſynodum,5. q.2. 1021
Volumus vt frater,diſt. 89. 576
Volumus,diſ.81. 532
Volumus,16.q.4. 1502
Volumus,11.q.1. 1193
Voluiſſent, 2271
*Vos ante omnia,*2704
Vos autem, 1446
Vota ciuium, 452
*Vouentibus,diſ.27.*178
*Vouentibus,17.q.1.*1530
Vrbes & loca, 519
Vſqueadeo, 32. q. 7. 2215
Vſqueadeo, diſtin. 33. 221
*Vſus naturalis,*32.*quæ.* 7. 2207
*Vſus autoritati, diſ.*11. 41
Vſura eſt, 1379
*Vt calix Domini,*2554
Vt cognouerunt, 2328
*Vt conſtitueretur,*346
Vt Epiſcopi, 2739
Vt euidenter, 708
Vtilem, 1646
Vt ieiuni, 2739
Vt illud, 2562
Vtinam omni tempore, 505
Vt lex, 2033
Vt noueritis, 1624
Vt oſtenderet, 2724
Vt pridem, 1829
Vt presbyteri, 1546
Vt quid paras, 2597
*Vtrum ſola, de pæn. diſ.*1. 2239
*Vtrum ſub figura, de con.diſ.*2. 2616
Vt veterum, 32
Vulgaris, 2243
Vulterana, 1300
Vxor à viro, 32.*q.* 7. 2209
*Vxor Felicis ,*17.*q.*4. 1550
*Vxor legitima,*28.*q.* 1. 2076

FINIS.

Index copioſiſsimus rerum memorabilium.

Aron charitas declaratur. 2330

Abbas à quib⁹ debeat ordinari & institui. 1560. 1561. & 1562

Abbas non poteſt duobus monaſterijs praeeſſe. 1607

Abbas non poteſt cogi ab Epiſcopo ad concilium ire, niſi rationabili cauſa. 99

Abbas non poteſt vendere quidquã ſine licẽtia Epiſcopi. 1554. 1555

Abbas (et) monachus nõ debent de baptiſmo filios ſuſcipere, nec commatres habere. 2704

Abbas non eſt cogẽdus ad ſynodum ire. 1579

Abbas locũ ſuum deſerere poteſt cum permiſſione Epiſcopi. 1564

Abbas quatenus ab honore ſuo arcẽdus. 1568

Abbatis electio qualis eſſe debet. 1529

Abbati non licet, monacho licentiam retro abeundi dare. 1535

Abbates quibus ab Epiſcopis manus imponitur, tonſurare poſſunt. 476

Abbates poſſunt in proprio monaſterio impoſitione manus lectores creare. 476

Abbates in Epiſcoporũ poteſtate conſiſtant. 1568

Abbates abſque Epiſcopi conſilio in parœcialibus eccleſiis Presbyteros non ordinent. 1435
Abbates monaſteriorũ eſſe non poſſunt, qui eccleſiis quoquo modo militant. 1450. 1451
Abbates pro ſuo arbitrio expellere aut alios ordinare non licet monachis. 1565
Abbatibus qui neque ſub Epiſcopo neque ſub Metropolitano, neque ſub Primate, neque Patriarcha ſunt, nullus Epiſcoparũ Epiſcopalia adminiſtret. 1569
Abbatia de manu laici ſuſcipi nõ debet. 1516
Abbatiſſa ne ſint iuuencula. 1594
Abortum procurãs antequam anima corpori ſit infuſa, homicida non eſt. 2164
Abraham non eſt reus adulterij qui uxore viuente filios ex ancilla ſuſcepit. 2176
Abraham à Chaldæis cum fratre ſuo in ignẽ proiectus eſt. 2473
Abraham quomodo excuſatur à mendacio, quia Saram ſororem ſuam eſſe dixit. 1645
Abraham quomodo excuſetur à crimine fornicationis. 2171
Abſcindens ſe, non ordinetur. 220. 400. & 401
Abſcindens ſe caſu, à clero non prohibetur. 402. & 403
Abſciſus per languorem à medicis ad clerum poteſt admitti. 401. & 402
Abſolutio vera eſt præſidentis cùm interni ſequitur arbitrium iudicis. 1234
Abſens per alium nec accuſare, nec accuſari

pot

poteſt. 996
in Abſentem non eſt ferenda ſententia. 994
Abſente altera parte, diffinitiua non feratur ſententia. 993
in Abſentes geſtantur, omnino euacuentur. 991
Abſentes nec accuſari, nec iudicari poſſunt. 993
Abſolui non poſſunt ab eccleſia, qui in hac vita ab ea noluerunt abſolui. 1885
Acacius hæreticus. 110
Accuſare qui non poſſint. 965. 966. *&* 967
Accuſare non poſſunt infames, eos qui ſunt bonæ famæ. 957
Accuſatores non admittunt eccleſiaſticæ leges, quos ſeculi leges repellunt. 1046
Accuſare Chriſtianum non poteſt infamis vel ſacrilegus. 960
Accuſare Chriſtianos, hæretici, Iudæi, vel pagani non poſſunt. 909
Accuſare Chriſtianos, vel in eos teſtificari non poſſunt, qui fidẽ acceptam deſeruerũt. 908
Accuſare clericum laicus non debet. 899. *&* 903
Accuſare Epiſcopos laici non poſſunt. 899. *&*. 900
Accuſare Epiſcopos nõ poſſunt detractores, & inimicorum actores. 960
Accuſare fideles non poſſunt anathematizati. 959
Accuſare hæreticum hæreticus poteſt, & cõtra eum teſtificari. 909. *&* 910

Accuſare homines bonæ famæ non poſſunt hæretici & infames. 908

Accuſare maiores natu non debent, niſi qui ſint rectæ fidei & cõuerſationis. 905

Accuſare prælatos ſuos ſubditi non debent. 1043

Accuſare Prælatos nõ omnes ſubditi, ſed criminoſi tantùm prohibentur. 907

Accuſare prælatos ſuos ſubditi poſſunt. 933

Accuſare non poteſt Sacerdotes, qui criminoſus fuerit. 1039

Accuſare nõ poteſt Sacerdos anathematizatus. 900

Accuſare Sacerdotes non valent, qui Sacerdotes eſſe non poſſunt. 922. 923. & 936

Accuſare Sacerdotes monachi non poſſunt, vel in eos teſtificari. 936

Accuſari Sacerdos non permittitur à criminoſis, & infamibus. 1037

Accuſari nullus debet, dum ſuis rebus fuerit ſpoliatus. 836. & 837

Accuſari Sacerdotes non poſſunt, niſi à viris idoneis. 903

de eo quem pœnitet criminaliter Accuſaſſe. 842. & 843

Accuſans criminaliter, vel accuſatus, per ſe experiatur. 1025

Accuſans Epiſcopum, priùs diſcutiẽdus eſt. 905

dum poſſeſſiones vel res Epiſcopi detinentur, aliquid ſibi obiici non poteſt. 949

Accuſandi vel teſtificãdi licentia denegatur his, qui religionem Chriſtianam neglexerunt

runt. 957
Accuſatio quibus denegatur, in propriis cauſis agere non vetãtur. 1077
Accuſatio ſemper fiat, in ſcriptis. 940. 941
Accuſatio per ſcripta non ſuſcipiatur. 941
Accuſationis formula. 109
Accuſationis libell⁹ fruſtra offertur reo abſente. 997
in Accuſationis primo capite deficientes, an ſint admittendi ad ſequentia. 998. & 999
ad Accuſationem non admittatur, qui in excommunicatione perſeuerat. 1003
ad Accuſationem non admittantur excommunicati ante ſatisfactionem. 1038
ad Accuſationem non admittantur aliorum crimina ſponte confitentes. 1031
de his qui Accuſationẽ deſerũt, vt eccleſiaſticos ordines accipiant. 841
de eo qui promiſſione illectus Accuſationem deſerit. 840
ad Epiſcoporum Accuſationem nõ admittãtur clerici ſine examinatione. 938
in Accuſatione qui nõ ſint recipiendi. 959
ab Accuſatione qui prohibeantur, & qui recipiãtur. 826. & 827
ab Accuſatione Epiſcoporum qui repellãtur. 963. & 964
in Accuſatione Epiſcoporum quare laici nõ audiantur. 903
in Accuſatione laicorũ clerici nõ ſunt audiendi, nec econtra. 901
in Accuſatione maiorũ recipiãtur tãtũ hi qui ſũt irreprehẽſibiles. 936

in Accuſatiõe monachi nõ ſunt audiendi. 939

Accuſationes Epiſcoporum non recipiantur abſque duobus vel tribus teſtibus. 906

ab Accuſationibus clericorũ repellãtur, quos leges ſeculi non admittunt. 963. & 964

Accuſator & accuſatus ſimul debent adeſſe. 997

Accuſator & teſtis, vel iudex, aliquis ſimul eſſe non poteſt. 1012. & 1013

Accuſator nõ audiatur, niſi reo præſente. 991

Accuſator in accuſatione deficiens qua pœna plectendus ſit, docetur, c. 2. q. 3. 893

Accuſator ſi in accuſatione defecerit, talionẽ recipiat. 839

Accuſatores qui eſſe non poßint. 963

Accuſatores eſſe non poſſunt nuper inimici. 962

Accuſatores falſi excõmunicentur ab Epiſcopo. 309

Accuſatorum temeritas tribus modis detegitur. 845

Accuſaturus Epiſcopos aut alios monſtranda documẽtis inferat. 935

Accuſaturus Epiſcopũ, debet eum prius familiariter cõuenire, q alio qui communione priuetur. 905

Accuſatus nõ niſi in foro ſuo audiatur. 970

Accuſati niſi prius ſe purgauerint, alios accuſare non poſſunt. 999

Acephalitæ hæretici. 1928

Achab pœnitentia, 2373

Acolytus quomodo ordinetur. 152

Acolyti officiũ. Ibidẽ.

Acolytus vel Subdiaconus rem conſecratam à Presbytero aliis non porrigat. 157
Acolyti munus. 162
Acolyti qui. 124
Actor forum rei ſequitur. 1182
Adam extra paradiſum factus eſt, Eua autem intra. 265
Adam moriturus erat non neceſsitate naturæ ſed merito peccati. 2734
Adæ pœnitentia, liber apocryphus. 70
de *Adæ filiabus vel Geneſis liber apochryphus.* 69. & 70.
Adamiani hæretici. 1920
Aduerſitas bonorum, probatio eſt virtutis, non reprobatio. 1097
Adulator Clericus degradetur ab officio. 38
Adulatores taxantur. 37. & 38
Adulter eſt in ſuā vxorem amator ardētior. 2175
Adulter Diaconus aut Presbyter reparari non poſſunt. 351
Adulteri viri grauius puniendi de adulterio quàm mulieres. 2200
Adulterorū filij abominatio ſunt domino, explicatur. 413
Adultera pbatur quæ viuēte viro, alteri nubit, 2203
Adultera an poſsit adultero nubere. 2135 2136. & ſeq.
Adulteræ debitum reddens, tribus annis pœniteat. 2153
Adulterā ſuā vxorem occidere non licet, & pœnitentia eius qui tale patrauit. 2225
Adulterando grauius peccat vir quàm mulier. 2200
Adulteriū quid. 2526

Adulterium quando cō mittatur. 2194
Adulterium perpetrat cùm innupta turpiter concupiſcitur. 2192
Adulteriū cōmittit, qui viuente vxore ſua alteram cognoſcit. 2194
Adulterium in vtroque ſexu pari ratione punitur. 2198
Adulteriū ſecundū in pœnis obtinet locum. 2208
Adulterij crimine damnatur, qui in ea quæ legitima vxor non eſt committit. 2177
Adulterij conuictus clericus in monaſterium trudatur. 526
ex Adulterio natus à Sacerdotio nō prohibetur. 409 & 410
Adulterio purgato per pœnitentiā poteſt fieri reconciliatio coniugij. 2152. & ſeq.
Adulteria non ſunt facienda, etiam voluntate generādi filios. 2181
Aduocationis officium per ſurreptionem arripi vetatur. 2241
Aegyptiaci dies, & Calendæ, non ſunt obſeruandæ. 2008
Aariana hæreſis. 81
Ariani hæretici. 1923
Aetiani hæretici. 1924
Afflictio addi non debet flagellatis. 1103
Affines in quinta generatione copulari poſſunt, in quarta ſi fuerint inuenti, non ſeparentur. 2477
Affinitas in ſuperſtite marito, altero defuncto non deletur. 2520
Africana ſynodus. 84
ad Agapē vocati clerici partes ſibi non tollant. 275
Agapen in eccleſiis facere, & intus comedere, vel accubitus ſternere non licet. 275

Agapæ pauperib. conuiuia exhibita. 273
Agatenſis ſynodus. 85
Agatho Papa. 82
Alba diaconus nõ vtatur, niſi tẽpore oblationis & electionis. 598
Albinus Andegauenſis Epiſcopus. 85
Albugo myſticè explicata. 325
Aleæ luſus clericis prohibitus. 234
Alexander Alexandrinus. 81
Alexandrinus Epiſcopus habebat poteſtatẽ Aegyptiorũ Libyæ, & Pentapoleos. 467
Alexandrina eccleſia ſecundũ obtinet locũ à Romana. 131. & 133
Alexandrinæ eccleſiæ à Romana diſſentire non licet. 1858
Alienam rẽ cõſecrans, eius æſtimationem reſtituat. 1393
Aliena rapere non licet exemplo Iſraëlitarum ſpoliantium Aegyptios. 1388
Alienare non licet acquiſita in Epiſcopatu. 1291
Alienare non licet res eccleſiæ. 1310
Alienans aliquid de iure eccleſiæ honore priuetur 1535
Alienatio rei eccleſiaſticæ quatenus rata eſſe poßit. 1314. 1316. 1318. & 1325
Alienationes factæ ab intruſis & ordinationes ſine conſenſu clericorum, irritæ ſunt. 1307
Alleluia quare in ſeptuageſima intermittitur. 2560. & 2561
Alogij hæretici. 1921
Altare nõ erigatur in eccleſia cõſecrata, abſque Epiſcopi permiſſu. 2546
Altaria chriſmatis vnctione

ctione & Sacerdotali benedictione ſacrantur. 2544
Altaria nõ vngantur chriſmate, niſi fuerint lapidea. Ibid.
Altaria euertãtur quæ ſine ſanctorũ reliquiis eriguntur. 2545
Aluernenſis ſynodus. 85. & 86
Amalechitæ interpretantur lingentes ſanguinem. 779
Ambroſius cùm nondũ eſſet baptizatus, in Archiepiſcopum eſt electus, 426. & 436
Ambroſij Mediolanẽſis Epiſcopi opera catholica. 65
Ambroſij nomine liber Phyſologus, apocryphus. 70
Amphilochij Iconenſis Epiſcopi opera recepta. 79
Anaſtaſius, 2. diuino nutu percuſſus. 113
Anathema non debet imponi, niſi pro mortali crimine. 1225
Anathematizari non poteſt filius pro peccato patris. 1894
Anathematizans quẽpiam iniuſtè, ſibi non alijs nocet. 1247
Anatolius Cõſtãtinopolitanus Epiſcopus. 82
Ancillã in matrimonio ſuſceptam viro dimittere non licet. 2105
Ancillam ſuam occidẽs mulier, quãto tempore pœniteat. 362
Ancyritana ſynod⁹. 83
Andreæ apoſtoli euangelia apocrypha. 69
Andreæ apoſtoli actus, liber apocryphus. ibid.
Angelici hæretici. 192
Anglia tẽpore Gregorij nuper fidelis. 50. & 1268
Anglis quare olim permiſit Gregorius vt in quarta & quinta generatione

neratione cõnubio iun gerentur, 2059
Anima in ſanguine habitat. 2165
Animæ defunctorum quatuor modis ſoluũtur. 1365
Anniuerſarius dies defunctorum. 288
Annulus à ſponſo cur ſponſæ detur. 2131
Antiochena eccleſia tertium locum tenet poſt Romanã. 131.133
Antiochena ſynod⁹. 84
Antiphonarius ſacerdotibus diſcendus. 255
Anthropomorphitæ hæretici. 1923
Antidicomaritæ hæretici. 1925
Antiſtes quis dicatur. 122
Apellitæ hæretic. 1920
Apocrypha recenſentur. 110.111.112.et 113
Apollinariſtæ hær. 1925
Apoſtatæ ad clericatus officium non admittantur. 375
Apoſtolorum locum tenent Epiſcopi in eccleſia. 475
Apoſtolorum Canonũ liber apocryphus. 75
Apoſtolorum Canones ſunt recipiendi 75
Apoſtolicus damnatur qui ſuæ & fraternæ ſalutis eſt negligens. 263
Apoſtolici Canones recepti in ſexta ſynodo. 79
Apoſtolica ſententia poteſt aliquando mutari. 2517.2518
Apoſtolicæ ſedis præeminentia. 144.145.146.147. & 148
Apoſtolicæ ſedis iudicium à nemine eſt retractandum. 1144
Apoſtolicæ ſedis decreta nulli temerare licet. 1937. & 1938
Apoſtolicæ ſedis auctoritas contra ſanctorũ ſtatuta

ſtatuta aliquid condere non valet. 1935
Apoſtolicæ ſedis decreta pro temporum neceſsitate temperantur. 799
à ſede Apoſtolica vocatus Epiſcopus domum non reuertatur, niſi purgatus, & apoſtolicis literis inſtructus. 1127
Apoſtolicæ ſanctiones ſunt obſeruandæ. 106
Apoſtolici hæretici. 1921
Apoſtolica decreta nulla præſumptione violentur. 1946
Apoſtolicis inſtitutis obtemperandum. 45
Apoſtolicis præceptis qui obedire noluerit à Pontificalibus ſit alienus officiis. 108
Apoſtolicis præceptis nullus ſuperbè reſiſtat. 47
de his qui cauſa dilationis Appellant. 277
Appellare licet ante datam ſententiam. 876
cùm poſſeſſor Appellat, dum euentus cauſæ dubius eſt, poſſeſsionis fructus ſequeſtretur. 878
Appellet maiorem ſedem, qui à proprio metropolitano ſe grauari putauerit. 868. 869
Appellet ſedẽ Romanã qui iudicem ſuſpectũ habet. 874
ab omnibus Appelletur ad Romanam eccleſiam. 868. & 869
Appellet apoſtolicã ſedẽ q grauioribus cauſis pulſati fuerint. 868
à quo Appellatur, ad quẽ appellatũ fuerit. dimiſſoriæ literæ dirigantur. 877
A quibus iudicibus puocari nõ licet. 889. 890
Appellari ab his iterũ nõ debet ad quos puocatum

catũ fuerit. 892.893
quando Appellandũ ſit primo vel ſecũdo. 883
Appellandũ intra quod tempus ſit poſt latam ſententiam. 876
Appellãs iniuſtè omnino puniendus eſt. 878
Appellanti audiẽtia nõ denegetur. 869.874
Appellãtem non debet afflictio vlla aut carceris, aut retẽtionis in iuriare cuſtodia. 867
Appellantiũ iudicia ab eis ſunt audienda ad quos appellatur. 872
Appellatio non denegetur ei quẽ in ſuppliciũ ſententia deſtinauit. 876
Appellationis cauſam cognoſcere non licet, niſi ei ad quem appellatur. 871
Appellationis remediũ intra decem dies conceditur. 878. & 879
cùm per Appellationẽ ſententia ſoluitur, nõ debet obeſſe ei qui nõ iniquo animo iudicauit. 892
per Appellationẽ recedere licet ante exitum cauſæ. 875
Appellationẽ in cauſa capitali vel ſtatus interpoſitam, per procuratorem exequi non licet. 893
de Appellatione plura vide, 893. 894. 895 896.897. & 898.
Aqua luſtralis dum cõſecratur quare ſale conſpergitur. 2643
Aqua quare in ſacrificio miſceatur. 2628
Aquam conſecratam in ſabbato Paſchæ vel Pentecoſtes ſi quis velit domum aſportare poteſt ante infuſionem chriſmatis. 2713
Aquarij hæretici. 1921
Arabici hæretici. 1927
Arcadium imperatorẽ

excommunicauit Innocentius. 630
Archiepiſcopus quid. 120
Archidiaconus niſi Diaconus aut Presbyter ordinetur. 419
Archidiaconi munus. 163
Archidiaconi ſup Presbyteros iuriſdictionē non exerceant. 611
Archiepiſcopus ab omnibus ſuæ prouinciæ Epiſcopis debet ordinari. 469
Archipresbyter nō ordinetur niſi Presbyter. 418. & 419.
Archipresbyteri munus. 164
Archipresbyteri electio fiat cum clero & populo. 445
Archonciaci hær. 1920
Arelatenſis ſynodus, 1. 84
Arelatenſis ſynodus, 2. 85
Arelatenſis ſynodus, 3. ibid.
Arelatenſis ſynodus, 4. ibid.
Arelatenſis ſynodus, 5. ibid.
Ariminenſis ſynodus ſub Conſtantino Conſtantini filio damnata. 68
Arioli vnde dicti. 1969
Arreptitij altari non miniſtrent. 221
Arriani hæretici. 1925
Arriani quando baptizantur, & econtrà. 2706
Arriana hæreſis dānata in cōcilio Niceno. 61
Arrogantes neſciunt inferre humiliter quæ docent. 306
Artotyritæ hæret. 1921
Aſclepius. 336
Aſtrologi. 1970
Aſperſionis ſanctificatio vnde originē duxerit. 2713. 2714. 2715 & 2716.

Aſtul

Aſtulphi pœnitẽtia qui vxorem ſuam interfecit. 2226
Athanaſij Alexandrini Epiſcopi opuſcula catholica. 65
Athanaſij Epiſcopi Alexãdrini opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Athanaſij epiſtola. 86
Athletæ non ſunt diuinæ vitæ. 2749
Attẽtare pudicitiam quid. 2242
Auari taxantur, 310 311. & 314.
Augures qui. 1970
Auguria vnde dicta. ibidem
Auguria obſeruare idololatria eſt. 1967
Auguria Phryges inuenerunt. 1986
Auguſtinus Valerio Hipponenſi Epiſcopo aditus eſt Coëpiſcopus. 1070. & 1071.
Auguſtini Hipponenſis Epiſcopi opera catholica. 65
Auguſtini modeſtia. 32
Auraſiacenſis ſynodus, 85
Aurelianenſis ſynodus, 1. ibidem
Aurelianenſis ſynodus, 2. ibidem
Aurelianenſis ſynodus, 3. ibidem
Aurelianus Arelatenſis Epiſcopus. ibid.
Aurelianus Carthaginienſis Epiſcopus. 84
Auſpicia vnde dicta. 1970
Auſpiciorum duo genera. ibidem
Auxentius Arrianæ pſidiæ magiſter. 436

B

Baptizare licet quouis tẽpore, neceſsitate cogẽte. 2658
Baptizare nemo præſumat niſi Sacerdos. 2659
Baptizare non præſumat mulier. ibid.

BaptiZare laici poſſunt neceſsitate cogente. 2660
BaptiZat Chriſtus per bonos & malos miniſtros. 2673. & 2674
non BaptiZatur cũ matre, qui in eius vtero eſt, & quare. 2708. & 2709
BaptiZari nullus debet ſine exorciſmis & exſufflationibus. 2684 & ſeq.
BaptiZentur, de quibus ignoratur, an ſint baptiZati. 2706. 2707 & 2708
non BaptiZatur in homine, quicquid in eo eſt. 2670
quare BaptiZatur, qui de baptiZato naſcitur. 2723
BaptiZãtur paruuli aliorum fide & profeſſione. 2693
de infantibus, qui ab hæreticis baptizãtur. 773
RebaptiZentur qui in nomine Trinitatis baptiZati non fuerint. 2698
De his qui ingnorãter ſiue de induſtria rebaptiZãtur. 2709. 2710
RebaptiZare quatenus liceat. 2664
RebaptiZare non licet hæreticum hominem, qui Trinitatis ſigna ſuſceperit. 2706
RebaptiZentur & reordinentur, qui de Paulianiſtis & Cataphrygis redeunt. 692
Qui BaptiZandi recipit officiũ, ſine chriſmate ꝓficiſci nõ debet. 2713
Baptizandus debet fide incarnationis inſtrui, & ſic ad baptiſmum credulus admitti. 2685
ſuper BaptiZandũ cur dicãtur oratiões. 2687
RebaptiZãdus non eſt, qui ab hæreticis baptiZatur.

Zatur. 2684
Baptizandus quare ſignetur in corde & fronte. 2687
Baptizandi examinentur. 2686
Baptizandi ſunt ægrotantes aliorum teſtimonio. 2693
Baptizandi quare exorcizantur & exſufflantur. 2687
Baptizandi ſymbolum diſcant, & feria quinta nouiſsimæ ſeptimanæ Epiſcopo vel Preſbytero reddant. 2686
Baptizandorum catechiſmi à Sacerdotibus cuiuſuis eccleſiæ fieri poſſunt. ibid.
Baptizandis numerus non imponatur. 1170
Baptizandis Iudæis pœnitentia quadraginta dierũ indicetur. 2703
Baptizandis non eſt neceſſaria pœnitẽtia. Ibi.
Baptizati Chriſto incorporantur, & eius membra fiunt. 2728
Baptizati extra eccleſiam, virtutem Spiritusſancti non accipiunt. 2663. 2664
Baptizati extra eccleſiam, perniciẽ ſibi cumulant, ſi ad eccleſiã non redierint. 694
Baptizati extra eccleſiam, vel rebaptizati, ad eccleſiaſticam militiam non admittantur. 802
Baptizati ab hæreticis, per manus impoſitionẽ confirmentur. 691
Baptizati ab hæreticis in nomine Patris, quomodo recipiantur ab eccleſia. 2681
Baptizati cur inunguntur. 2689
Baptizati à non baptizatis, an ſint baptizati. 2664
Baptizati peregre ad clerum nõ ſunt promouendi

uendi. 645

Baptizati à Sacerdote cur vngantur, & in qua pte. 2699. 2700

Baptizatis paruulis parentum non nocet perfidia. 2717

Baptizatos chriſmate vngere licet Presbyteris, in pectore tantū, in fronte verò Epiſcopis, 2711

non Baptizati de hoc ſeculo tranſeuntes, ſempiterno igne punientur. 2650

Si quis infirmus decedat imbaptizatus culpa Presbyteri, deponatur Presbyter ipſe. 2660

Baptiſma generale non niſi ſabbato ſancto Paſchæ & Pentecoſtes celebretur, & quare. 2644. 2454

Baptiſma ſemel traditum, amplius non eſt reiterandum. 695

Baptiſma quod in nomine ſanctæ Trinitatis miniſtratur, non reiteratur. 2663

Baptiſma Chriſti etſi nulla peruerſitate violetur, apud hæreticos tamen caret effectu. 690. & ſeq.

Baptiſma hæreticorū in fide ſanctæ Trinitatis præſtitum non reiteratur. 2666

Baptiſma valet, quod à laico miniſtratᵘ. 2670 & 2671

Baptiſma non reiteretur, cuius formā conſtat integrè collatam eſſe. 2673

Baptiſma nō reiteretur quod à pagano miniſtratur. 2660

Baptiſma ſiue ab adultero, ſiue à ſure detur, ad percipientē munus peruenit illibatū. 111

Baptima mali nō ſua poteſtate, ſed Chriſti virtute miniſtrāt. 2676

Baptiſma & baptizādi

poteſtatem ſchiſmatici non amittũt. 2675
Baptiſma & ius dandi non amittit, qui recedit ab eccleſia. 720
Baptiſma valet ad ſalutem, etſi nõ ea fide paruuli oblati ſunt. 2667
Baptiſma de veteri chriſmate conſecrare non licet. 2712
De his qvſq; ad exitũ vitæ ſuſcipere baptiſma differũt. 2716. & ſeq.
Baptiſmatis myſteriorum ſignificatio. 2691
poſt Baptiſma, cõfirmationis ſacramentũ præſtetur. 2737
per Baptiſma corporis & ſanguinis ſimus participes. 2722
per Baptiſma & fidem iuſtificamur à peccatis. 2652
in Baptiſmate oĩa peccata moriũtur. 2724
in Baptiſmate trina demerſio ſepulturã Chriſti triduanam imitatur, & ab aquis eleuatio reſurgentis inſtar de ſepulcro. 2655
in Baptiſmate virtus Chriſti operatur, nõ meritum miniſtri. 2661
in Baptiſmate fides aliorum ſaluat. 2722
in Baptiſmate offerentiũ fides paruulis prodeſt. 2651. & ſeq.
Baptiſmus nulli differatur. 14
Baptiſmus ſiue per bonum, ſiue per malum miniſtretur, reiterari non debet. 689
Baptiſmus defuit corporaliter in latrone, ſed ſpiritualiter affuit. 2669
Baptiſmus hæretici ritè celebratus, valet. 213
Baptiſmus hæreticorũ, non eſt ipſorũ ſed Chriſti. 2682
Baptiſmus qñ pſit ei, q fictè illũ accepit. 2680

Baptiſmus extra eccleſiam accipi poteſt, ſed non prodeſt. 2682
Baptiſmus verus conſtat non tam ablutione corporis, quàm fide cordis. 2732. *& ſe.*
Baptiſmi forma. 2655
Baptiſmi aqua nūquā purgaret peccata, niſi tactu dominici corporis eſſet ſanctificata. 2654
Baptiſmus aquæ per bonum ac malum miniſtrum miniſtratur. 2661
per Baptiſmi aquā, de terreno fit homo cæleſtis. 2652. *& ſeq.*
ad Baptiſmi aquā non tranſit malitia benedicentis. 2684
Baptiſmi vicem effuſio ſanguinis implet, 2668
ante Baptiſmum Diabolo, & eius operibus renuntiare debemus. 2702
per Baptiſmum Chriſti id agitur, vt caro peccati euacuetur: nō autem ſic euacuatur, vt in carne cōcupiſcentia innata non ſit. 2649
ante Baptiſmum pœnitentiam agere debemus. 2702
in Baptiſmo puerum ſuſcipere vir & vxor ſimul non poſſunt. 2126
in Baptiſmo Ioannis nō erat peccati remiſsio. 2725
ſine Baptiſmo Saluatoris noſtri & pœnitentiæ confeſsione gratiā vitæ cœleſtis accipere non poſſumus. 2651
in Baptiſmo quare trina merſio celebretur. 2694. 2695. 2696.
in Baptiſmo non ſolùm originalia, ſed etiam actualia remittuntur peccata. 2725
in Baptiſmo remittitur pecca

peccatum, & tamen eius pœna reſeruatur. 2294
Baptiſterium Sacerdotibus diſcendum. 255. *& ſequen.*
Baptiſterium in monaſterio non permittitur fieri. 1563. *& ſeq.*
Barnabæ euang. apocrypha. 69
Bartholomæi Euangelia apocrypha. ibid.
Baſilica quæ conſecratur à diœceſana lege non ſegregetur. 1150. *&* 1151
Baſilicæ omnes ad eum pertinent Epiſcopum, in cuius territorio poſitæ ſunt. 1515
Baſilicæ recens conditæ ad Epiſcopũ pertinẽt, cuius conuentus eſſe conſtiterit. 1484
Baſilidiani hæretici. 1919
Baſilij Cappadocenſis Epiſcopi opera inter catholica recenſentur. 1919
Baſilij Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Bellum quod iuſtũ ſit. 1692
Bellũ gerere an liceat, tractatur cauſa. 23. *q.* 1. 1682
Bellum ad quid ſuſcipiendum. 1688
nihil ad iuſtitiam intereſt, ſiue apertè, ſiue ex inſidijs aliquis pugnet. 1693
Bellũ inire licet in quadrageſima neceſſitate vrgente. 1828
Bello ſunt coërcendi inimici religionis eccleſiaſticæ. 1761
Bello qui tuetur patriã, plenus eſt iuſtitia. 1700
in Bello quæ iure dãnãtur. 1689
Bella carnalia, bellorũ

ſpiritualium ſiguram gerunt. 1684
Bella gerentes autore Deo, nequaquã trãſgreſsi ſunt præcepta non occidendi. 1778
Bella pacata ſunt, quæ geruntur vt mali coërceantur, boniq; ſubleuentur. 1691
Beneficia eccleſiaſtica hæreditario iure non poßideantur. 1109
Beneficia eccleſiaſtica comparans pecunia, careat honore acquiſito. 772
Beneficia, vel eccleſiaſtica officia vẽdens Epiſcopus, ab officio ſuſpẽdatur. 760
Berẽgarij palinodia & confeßio. 2592
Blaſphemia in Spiritũ ſanctum quæ ſit. 2385
Boni & mali ex bonis & econuerſo naſcuntur. 2172
Boni à malis nunquam in hac vita penitus poſſunt ſeparari. 1711
Boni cùm malè afficiuntur, non mirandum. 2397
Bonos linguæ malorũ impetunt, ne extollantur. 1041
Bonos & malos eccleſia ſimul recipit. 1711
Bonoſiani hæretici. 1926. & 2698
Bonum mediocre magno præferendum non eſt. 2745
Bona non agenda, vt remunerationem hic habeamus. 2396
Bona pẽſat Deus etiam inter multa mala. ibidem.
Bonifacij epiſtola ad Honorium Auguſtũ. 640

C

Cæcus, myſticè intellectus. 323
Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus 84. & 85

Caina

Cainani hæretici. 1921
Calicis & patinæ materia quæ. 2554
Calices ne ſint lignei. ibidem.
Calopodius Neapolitanus. 83. ad fin.
Calumniator qua pœna ſit plectẽdus, 1032 *& tribus ſeq.*
Calumniari quid. 843
Canõ, Latinè regula. 7
Canon duplex, ibidem
Canones Apoſtol. an recipiendi. 75. & 76
Canones Apoſtol. recepti in ſexta ſynodo. 76
Canones Apoſtolorum ſunt recipiendi. 75
Canonum Apoſtolorum liber apocryphus. 70. 75. & 76.
Canones Sacerdotibus nõ licet ignorare. 254
Canonum Decreta pietatis intuitu nonnunquam relaxãtur. 803
Canonum miniſtri, ſunt Põtifices Præſules, & reliqui ſacerdotes. 117
Canonũ obſeruatores cũ hæreticis nullũ debent inire certamen. 1916
Canonum regulæ pro varietate temporũ, locorum, perſonarum variant. 192
Canonum rigor pro perſona aliquãdo diſpenſatur. 803
Canonicorũ regula præſcripta, 2752. & 2753
Canonicus præbẽdarius niſi unius eccleſiæ, in qua cõſcriptus eſt, eſſe non debet. 479. & 480
Cantare quomodo & quid debeant eccleſiaſtici. 586. & 587
Cantandi officium Diaconi nõ uſurpent. 587
Cantor quare ſic vocatus. 123
Cantores quando inſtituti. 118
Cantorum duo genera. 118

Carnis

Carnis eſum execrantes quid de his. 197
Carnem monacho guſtare non licet. 2750
Carnium eſus poſt diluuium conceſſus, poſt Chriſti aduentum inhibitus. 234
Carnium eſu abſtinendum diebus ſabbati. 2750
Carnium eſu quo tẽpore abſtinendum. 2638
Carpocratiani hæretici. 1919
Carthaginẽſis ſynodus. 84
Capelle triginta paſſus in circuitu habeant. 1537
Capelle quæ clericos ſuſtentare non poſſunt, earũ diſpoſitio Præpoſito maioris eccleſiæ, cui ſubditæ ſunt, immineant. 479
Capraria inſula. 334
Caßiani præsbyteri Galliarum opera apocrypha. 71
Caſtitas, virtus eſt animi. 2200
Caſtitas nonnunquam amittitur intacto corpore. 2192
Caſtrans ſeipſum clericus fieri nõ poteſt. 220
Caſtrans ſe non ordinetur. 400. & 401
Caſtrãtes ſeipſos ne promoueãtur ad clerum. 239
Caſus fortuiti, volũtario exilio luebantur olim apud Græcos. 2247
Cataphrygæ hæretici. 1822. & 2698
Catechumenus etiam ſi rectè viuat, ſine baptiſmo non poteſt ſaluari. 2672
Catechumenus catholicus hæretico baptizato præfertur. 2732
Catechumini baptizentur in ſolennitate Paſchali & Pentecoſtes. 2658

Catechumeni quo tempore ad exorciZandũ ſint deferẽdi. 2685
Cathari hæretici. 1922
Cathedraticũ vltra vetuſtũ morẽ non exigatur. 1170. & 1171
Cathedratici tãtùm honorẽ per diœceſim exigat Epiſcopus. 1167
Catholica opuſcula recẽſentur. 65. & 66
Catholici non habeãtur qui in Natali Domini, Paſcha, Pentecoſte non cõmunicauerint. 2578
Cauſa eſt audienda intra prouinciam & à cõprouincialibus. 970
Cauſa ibi vẽtiletur, vbi crimen admittitur. 969. & 978
Cauſæ vitiatæ remediũ appellationis ſubueniat. 867
Cauſæ inter clericos & laicos ortæ, ab Epiſcopis audiantur. 1187
Cauſæ ſeculares ſolennibus diebus & legitimorum ieiuniorũ agi non debent. 1415
Cauſas clericorum Epiſcopus, niſi cum ſenioribus eccleſiæ, non audiat. 1424. & *à quot Epiſcopis audiẽdæ.* ibi.
Cauſas ventilare die dominico miniſtri eccleſia non debent. 1415
Celans crimẽ magis nocet, quàm qui amicabiliter indicat. 1028
Cenſum perſoluere non cogatur Presbyter de agro eccleſiæ. 1839
Cerdoniani hæretici. 1921
Cereorum accenſio lætitiæ indicium. 124
Cerinthiani hæretici. 1919 ad finẽ, & ſeq.
Cibus in culpa non eſt, ſed appetitus. 268
Cibi abſtinentia quomodo iuſtitiã pariat. 269
Cibi delicati quomodo proban

probandi aut improbandi. 267.& 268

Cibi ſint parabiles. 2748

Ciborũ abſtinentia multi cõualuerunt. 2750

Ciborum temperantia quid præſtet, quid cõtrà intẽperãtia. 2748

Ciborum temperantia laudatur. 270

Cibis vilioribus uti diuites nõ cogantur cõtra infirmitatis ſuæ cõſuetudinẽ. 268. & 269

Cibis vti debemus pro moribus eorũ quibuſcum verſamur. 267

Cilia. 63

Circũcelliones hæretici. 1926

Chalcedonẽſis ſynodus, 62.& 82

Charitas quid. 2308

Charitas radix omniũ bonorum. 2314.ad fi.

Charitas vbi nõ eſt, nõ põt eſſe iuſtitia. 1870

Charitas perfectiſsima in hac vita haberi nõ poteſt. 2321. ad fin.& 2322.in prin.

Charitas ficta eſt quæ deſerit in aduerſitate. 2314

Charitas Moſis declaratur. 2329.& ſeq.

Charitas, quæ deſeri poteſt, nunquàm vera fuit. 237.ad fin.

Charitatis commoda. 2308

Chorepiſcoporũ & Epiſcoporum differentia. 473

Chorepiſcoporum ordo à ſede ſacra reprobatur. 474

Chriſma petant Presbyteri ab Epiſcopis ſuis, ſingulis annis. 614

Chriſma quotãnis quinta feria ante Paſcha conficiendum eſt, & vetus cremãdũ. 2642

Chriſma non niſi à proprijs Epiſcopis Presbyteri accipiant. 2712

Chriſma

Chriſma conficere, & per diœceſes deſtinare omni tempore Epiſcopo licet. ibidem.
Chriſmate in frontibus baptizatos tangant Presbyteri, vbi Epiſcopi deſunt. 612
Chriſtianorum nomen primũ Antiochiæ exortum. 134
Chriſtianorum duo genera. 1267
Chriſtus idem eſt Sacerdos & ſacrificiũ. 2631
Chriſtus in cœna fuit cõuiua & cõuiuiũ. 2630
Chriſtus non eſt pingendus agni ſpecie, ſed hominis. 2647
Chriſtus vt deſtruxit mala priora in homine, ita remunerabit bona. 2395
Chriſtus eſt panis viuus etiam ſecundum carnem. 2605
Chriſtus quotidie myſticè pro nobis immolatur, quia quotidie labimur. 2617
Chriſtus quomodo ſit immolatus ſemel, & quotidie immolatur. 2599. & 2600
Chriſtus quare in ſpecie panis & vini ſacramentum ſuũ nobis miniſtrauit. 2588. & ſe.
Chriſtus ſolus dimittit peccata. 2727
Chriſtus non ſolùm voluit de alienigenis cõmiſtionibus, ſed etiam de adulterinis naſci. 409. ad fin. & ſeq.
qui à corpore Chriſti præciditur, ſpiritum iuſtitiæ tenere non poteſt. 1819
Chriſti inuiſibilem carnem & ſanguinem honoramus ſub ſpecie panis & vini. 2592
Chriſtum manducare & bibere quid. 2605
Chriſtũ negare quis dicatur. 1244. & 1245

Chriſti caro in ſacramẽto, eadem eſt cum ea quæ nata eſt de Maria, & paſſa in cruce, & reſurrexit de ſepulcro. 2621. & 2622
Chriſti caro & ſanguis quot modis intelligatur. 2599
Chriſti carnem & verum ſanguinem manducamus & bibimus. 2629. & ſeq.
Chriſti carnẽ ſpiritualem edimus. 2630
Chriſti corpus manducare quid. 2597
Corpus Chriſti dupliciter intelligitur. 2607
Chriſti corpus quomodo fit de pane. 2602. ad fin. & 2603. & ſe.
Chriſti corpus quomodo viſibiliter in ſacramentis, ſpiritualiter manducatur. 2605
Chriſti corpus quemadmodum de virgine per Spiritumſanctum creatur, ita per eundẽ ex ſubſtãtia panis & vini myſtici idem corpus cõſecratur. 2616
Chriſti corpus non cõficiunt Sacerdotũ merita, ſed verba. 716
Chriſti corpus à bono & malo Sacerdote æquè conficitur in eccleſia catholica. 705
Chriſti corpus accipit, qui indignè accipit. 2609
Chriſtus quamuis quotidie manducatur, integer tamen permanet. 2622
Chriſti corpus quomodo per partes manducatur & integrum permanet. 2614
Chriſti corpus verum, & ſanguinem quotidie manducamus & bibimus. 2631. ad fin. & 2632
Chriſti corpus in ſingulis portionibus ſinguli totum

totum accipiunt. 2623
Chriſti corpus unum atque idem eſt, etiam ſi multis locis conſecretur. 2620
Chriſti corpus, non corpus ſed animam reficit. 2604. & ſeq.
Chriſti corpus ieiuni debemus accipere. 2601
Chriſti corpus quomodo eſt ſpiritualiter accipiendum. 2606
in Chriſti corpus & ſanguinem quomodo præter naturam ſubſtantia panis & vini converti probetur. 2609 ad fin. & 2610
Chriſti corpus & ſanguinem ſecundùm ſe nulli edere licet. 2623
Chriſti corpus & ſanguinem non carnaliter, ſed ſpiritualiter debemus accipere. 2595
Chriſtus in veritate ſui corporis & ſanguinis præſentauit, quod Melchiſedech ſacramentaliter obtulit. 2630
Chriſti corpus quod ſumitur de altari, figura eſt in ſpecie, & veritas in ſubſtantia. 2623
Chriſti corporis & ſanguinis veritas, quomodo ſit in elementorum ſpecie. 2594
in Chriſti corporis myſterio nihil à bono maius, nihil à malo minus perficitur Sacerdote. 2617
Chriſti corporis & ſanguinis ſacramentum, non ſolùm ſub figura, ſed in veritate celebratur. 2616
Chriſti verbum non minus eſt, quàm corpus eius. 717
Chriſti ſanguis qui verè nunc ſumitur, olim præfigurabatur in ſanguine agni. 2618. ad fin. & 2619
Chryſoſtomus damnatus

tus in exilium, & reuocatus. 336
Claudus myſticè explicatus. 323
Clementis Alexandrini apocrypha opera. 71
Clericatus officium non poſſunt adipiſci apoſtatæ. 375
Clericatui non adſcribatur, qui præter vxorẽ aliã cognouerit. 227
Clericus nullus ordinetur ante probationẽ. 157
Clericus eccleſiæ ſuæ deeſſe non debet diebus ſolennibus. 1083
in duabus eccleſijs Clericus conſcribi nullo modo debet. 1606
Clericus vnius eccleſiæ in aliena non ordinetur, niſi autoritate Apoſtolica. 479. & 480
Clericus in aliqua eccleſia ſine literis Epiſcopi ſui non ſuſcipiatur. 481
Clericus ſine literis commendatitijs extra eccleſiam ſuam non miniſtret. 481
Clericus non eſt publicè examinandus. 1778
Clericus profeſſionem ſuam & habitu & inceſſu probet. 271
Clericus victum ſibi artificiolo paret abſque officij ſui detrimento. 585
Clericus nihil ſeculare poſſideat, 1266. nec proprium, 1267. & 1268. & ſeq.
Clericus negotiator fugiendus eſt. 570
Clericus ratiociniorum cauſas non aſſumat. 569
Clericus non deuocetur in teſtimonium illius cauſæ, cuius primùm cognitionem ſuſcepit. 892
Clericus conueniri non poteſt

poteſt coram iudice ſeculari. 1176
pro patrocinio Clericus mercedem non accipiat. 1408
Clericus non niſi à clerico iudice audiatur. 1179. & 1180
Clericus non vocetur, niſi ad Epiſcoporum iudicium. 1180. *ad fin.* & *ſeq.*
Clericus clericum ad ciuilem iudicem perducens, anathemati ſit obnoxius. 1179
Clericus apud ciuilem iudicem iudicari non debet. 1198
Clericus clericum ad publica iudicia non pertrahat. 1194. *ad fin.* & 1195. & *qua pœna ſit feriendus.* 1197
Clericus ad ſecularia iudicia non eſt pertrahẽdus. 1177. & 1178
Clericus propter aliquã cauſam ne intret curiam. 1191
Clericus aduerſus clericum negotium habẽs, ad ſecularia iudicia non concurrat. 1199. & 1200
Clericus in ciuili cauſa ante ciuilem iudicem eſt conueniendus. 1190
Clericus non accuſetur, niſi ante eccleſiaſticũ iudicem. 1198
Clericus Epiſcoporũ iudicio cõdẽnatus, nõ defenſetᷓ ab aliquo. 1619
Clericus non niſi in foro ſuo audiatur. 1201. *ad fin.* & 1202
Clericus adulterij conuictus in monaſterio retrudatur. 526
Clericus, quem ebrium fuiſſe cõſtiterit, triginta diebus à cõmunione ſubmoueatᷓ. 238
Clericus ſacrilegus, an in ſuo debeat recipi gradu. 344
Clericus capitale com-

mittens crimen cadat ab officio, 332
Clericus lapſus in peccatum carnis poſt adeptum ordinem, reparari non poteſt. 333
Clericus qui fieri nõ poſſit. 228
Clericus non fiat, qui ſecunda coniugia ſortitur. 230
Clericus non ordinetur, qui poſt baptiſma duarum matronarũ maritus fuerit. 220
Clericus non fiat, qui viduam aut relictam ab alio duxerit. 230
Clericus viduam ducẽs, aut ſecundam vxorẽ, laica communione ſit contentus. 548
Clericus fieri non poteſt qui poſt remiſsionem peccatorũ militiæ cingulum habuit. 370
Clericus non poteſt fieri ex pœnitente, niſi neceſsitatis cauſa. 373. & 374
Clericus fieri pœnitens non poteſt. ibid.
Clericus non ordinetur ex pœnitentibus, & ſi ordinatur, deponitur. 368
Clericus maledicus, ſcurra, inuidus, non promoueatur. 309
Clericus non fieri poteſt homicida quocunque modo. 332
Clericus deponatur, qui ab Epiſcopo commonitus matutinis, vel veſpertinis horis adeſſe neglexerit. 590. et 591
Clericus ad iudicem ſecularem confugiẽs, de communione eccleſiæ depellatur. 1618
Clericus inobediens ſuo Epiſcopo, depoſitus curiæ tradatur. 1883
Clericus degradetur, q adulator & proditor fuerit. 308
Clericus ad maiorem

gra

gradum peruenire non poteſt, qui paganum oc cîdit. 331

Clericus matronarũ domicilia frequentans, deponatur. 530

Clericus deponatur, qui tabernam exercuerit. 286

Clericus q vſuras acceperit, degradãdus. 313

Clericus percutiens, ab officio deijciatur. 296

Clericũ eccleſiaſticæ diſciplinæ regulã fugientem defenſans communione priuetur. 1620

Clericum alienum, niſi concedente eius Epiſcopo, nemo audeat vel retinere vel promouere. 482

Clerici vnde dicti. 119. & 1266

Clerici omnes ſunt, qui in eccleſia Chriſti deſeruiunt. 120

Clericorum nomina.ibi.

Clerici qui ſacramenta dignè tractare nõ poſſunt, ad miniſterium diuinum non eligantur. 145

Clerici fieri non prohibentur, qui tempore baptiſmi vxores habent, ſi poſtea caſtè vixerint. 222

Clerici alterius ciuitatis ab Epiſcopo non ordinentur. 479

Clerici peregrini abſque formata non ſuſcipiãtur. 482

Clerici ab Epiſcopo alterius parœciæ ordinati, à proprio in ſuis ordinibus recipi poſſunt. 1137

Clerici non debent ſecularium poſſeſſionum procuratores & conductores eſſe. 1613 & 1614

Clerici ſecularia non curent. 1612. 1613. & *ſeq. Et rurſum* 566. 567. & *aliquot ſeq.*

Clerici turpibus lucris ne inſeruiant. 562
Clerici à iudicibus non ſunt opprimendi. 1195
Clerici & monachi debent habere immunitatem tutelæ. 1453
Clerici ſtipendiis eccleſiæ ſuſtētari illi debēt, quibus parentum & propinquorum nulla ſuffragantur bona. 753. ad fin. & 754
Clerici excommunicentur, qui relicta ſua eccleſia ad eam redire noluerint. 1081
Clerici non habitent cū mulierib⁹, niſi fœdere naturali cōiūctis. 217
Clerici mulierum confabulationes & conſortia vitent. 530. 531. & duobus ſeq.
Clerici comam nutrire prohibentur. 154. 156
Clerici ne tabernas intrent. 286
Clerici q non poſſunt ordinari. 219. 220. 222
Clerici aut Sacerdotes habendi non ſunt, qui Epiſcopi diſciplina nō gubernantur. 595
Clerici exceſſus ſui Epiſcopi auribus deferant Roma. Pōtificis. 934
Clerici vſuras exigētes, niſi deſierint, deponantur. 310. & 311
Clerici poſt lapſum in ſuis ordinibus reparari poſſunt. 337. & ſeq.
Clerici lapſi, in ſuum ordinē reparari non poſſunt. 329. & 333
Clerici litigantes, & diſcordantes deiiciātur. 579
Clerici voluntariè arma ſumentes, gradu amiſſo in monaſterio trudantur. 1824
Clerici in obſidione ſi neceſſitate ſanguinē hoſtilem fuderint, poſt duorum annorum pœnitentiam, reſtituuntur.

tur. 358
Clericorum abſtinētia tractatur,diſ.35. pag. 233.& deinceps per totam diſt.
Clericorum conuerſatio. 144
Clericorum lapſorum res,unà cum ipſis,monaſterio tradantur. 1506
Clericorum qualis debeat eſſe veſtitus .21. q.4.pag.1615. & deinceps ad finem uſque quæſtionis.
Clericorum purgatio, quo pacto fieri debeat ſi conuinci non potuerint. 852.& 853
Clericorum percuſſores qua pœna feriantur. 1545.1546. & *duobus ſeq.*
Clericorum nomen lectores, pſalmiſtæ, & oſtiarij retinēt. 482
de Clericorū bonis tractatur 12, q.3.1332. per totā eam q. & ſe.
Clericorum morientiū bona ſi rapuerint laici,excommunicentur. 1312
Clericis omnia communia eſſe debent. 1269
*Clericorum vita communis debet eſſe.*1263 & 1264
Clericis an liceat proprium habere .1262. 1263
Clericorum habitacula. 1255
*Clericis vſuras exigere minimè licet.*309.310
Clericis non licet alterius ſectæ vxorem ducere. 217
Clericis ab Epiſcopo ſuo diſcedere non licet ante tempus. 1127
*Clericis non imponitur manus tanquā pœnitentibus.*373. & 374
*Clericos lapſos quare poſt pœnitētiā eccleſia nō reſtituit.*346.et ſe.

κλῆρ☉ quid, 120. & 1266
à Clero nõ prohibetur, qui preſſus languore per communionẽ pœnitentiæ benedictionẽ acceperit. 369
Coadiutor eſt dandus ſeneƈtute grauato, cui morienti ſuccedet. 1077
Coadiutor viuenti Epiſcopo datur, non ſucceſſor. 1078
Codex Gregorianus, Hermogenianus, Theodoſianus. 23
Cæleſtinus Papa. 82
Cœtus quid. 63
Cogitatio non meretur pœnã. 2243 & 2247
Cognationis gradus variè ſupputãtur. 2485
Collectionis mẽtio. 289
Collitiani hæretici. 1925
Colonaria conditio. 565
Columbas vẽdit, qui eccleſiam indiſciplinatis cõmittit. 1512. & 1513
Comam nutrire clerici prohibentur. 156
Comam ſibi reſecãs mulier, anathema ſit. 194
ad Comitatum proficiſci Epiſcopi nõ audeãt abſque autoritate Romani Põtificis. 1840. & ſeq.
Comitiali morbo laborantes Sacerdotes, ceſſent ab officio, & regimine ſuæ eccleſiæ. 1103 & ſeq.
Cõmatres duas in vxores ducere non licet, aliàs octo annis pœniteat. 2124. & 2125
Commatres ſibi facere monacho non licet. 1570
Compatris vxorẽ ducere poteſt quis, cuius ipſa commater nõ fuerat. 2125
Communio non eſt accipiẽda de manibus hæreticorum. 702

Communio laica. 332. 334. 405. 548. 659. & 776
Cõmunio nõ deneganda his, qui in patibulis ſuſpenduntur. 1370. *ad fin. & ſeq.*
Cõmunio ꝑegrina. 344
Communionẽ debemus accipere etiam in cœna Domini. 2578
non eſt à Cõmunione ſuſpendẽdus, qui die ſtatuta ad cauſam venire non potuit. 1015
à Cõmunione abſtinens ꝓpter luxuriã proiciatur ab eccleſia. 2578
Communicare nolẽtes, corripiantur. 2579
Cõmunicare debent ter in anno fideles. 2577. & 2579
Communicare non licet his, qui excõmunicatis communicant. 1219
Cõmunicare non debet vir tẽpore quo vxori debitum reddit. 2443
Communicãs lapſis ante reſtitutionem, à cõmunione abſtineat, 357. *ad fin.* & 358
Communicantes & ſcelerate viuentes, non mundantur, ſed inficiuntur, & damnationem ſibi acquirunt. 2581
Communicaturi abſtineãt ab vxore. 2579
Compagæ, genus calciamenti. 599
Cõpetẽtiũ mẽtio. 2686
Compotationes Presbyteris vetantur. 2753
Cõprouinciales & Metropolitani Epiſcoporum cauſam audire poſſunt, ſed definire nõ poſſunt. 972
Computus Sacerdotibus diſcendus. 255
Concentor quis dicatur. 124
Concilium vnde dicatur. 62
Concilium non eſt ratũ abſq

abſque autoritate Romanæ eccleſiæ. 89

Concilium non eſt, ſed conciliabulum, quod ſine autoritate ſedis Apoſtolicæ celebratur. 190

Concilium congregare non licet abſque autoritate Romanæ eccleſiæ. 88

ad Conciliū vocati Epiſcopi, eant. 96

ad Conciliū vocati Epiſcopi, corripiantur, ſi ire noluerint. ibid.

ad Concilium ire qui nō poſſunt, literis ſe excuſent. 98. ad ſi. & 99

ad Conciliū ire non tardet Epiſcopus ſine graui neceßitate. 98

ad Concilium cogi non poteſt Abbas ab Epiſcopo, niſi rationabili cauſa. 99

Concilium ſaltem ſemel in anno qui celebrare negligit Metropolitanus, canonicis ſubiaceat pœnis. 97

Concilium Conuicinienſe. 35

Concilium Epiſcopalebus in anno celebretur. 94. & 95

Concilium prouinciale celebrabat̃ quotannis vndecimo Calēdas Nouembris. 2645

Concilium quintum aduerſus Theodorum. 64

Concilio adeſſe contemnens, communione abſtineat. 99

Concilio intereſſe poßūt Imperatores ad fidem confirmandam, non potentiam oſtentandam. 625

in Concilio Epiſcopi ſecundùm ordinationis ſuæ tempus ſedeant, & ſententiam ferant. 93. & 94

Concilia ordine recenſentur. 81. 82. & dein

deinceps.
Concilia quatuor principaliora. 61.& 62.
Concilia octo autoritate Rom.pontificis corroborantur. 79
Concilia Epiſcoporum quantæ ſint autoritatis 94
Concilia Epiſcoporum bis in anno celebrentur. ibidem
Cōcilia Epiſcoporū quo tēpore celebranda. 95
Concilia quæ Romana eccleſia ſuſcipiat. 64
Concilia prouincialia irrita ſunt ſine Ro. Pontificis præſentia. 91. & deinceps.
ad Concilia non cogantur Presbyteri eulogias deferre. 98
Concilia celebrari non debent, præter conſcientiā Romani Pontificis. 973
Concilia dū diſcordant, quæ tenenda. 351
Conciliorum alia vniuerſalia, alia prouincialia. 7
Conciliorum ſaluberrima in eccleſia vtilitas. 94
Conciliorum generaliū Canones quando inceperint. 60. & ſeq.
Conciliorū ſtatuta ſinguli Epiſcopi ſuis eccleſiis manifeſtent. 101
Conciliorum quatuor autoritas. 63
Conciliorum octo, tempora. 80
Conciliis Epiſcoporum Presbyteri & Diaconi adeſſe debent. 96
Concordiam reſpuentes excommunicentur. 580.& 583
Concubinam habentis miſſa non audiatur. 209.& 210
Concubinam habentes clerici eccleſiaſtico careant beneficio & officio. 181.& 182
de quo

de quodam Epiſcopo, qui ante ſui Epiſcopatus apicem concubinã habuit. 222 *. ad fin. & ſequen.*

Concubinam habens Presbyter quibus interdicatur. 210

Concubinæ ad tempus adhibitæ etiam ſi cauſa ſobolis concumbãt, iuſtum non faciunt cõcubinatũ ſuum. 2162

Concumbere vir cum muliere, antequàm purificetur, vel puer ablactetur, non debet. 15

Condemnari quis non debet, nec ſuſpicionis arbitrio nec ante verum & iuſtum iudicium. 825

Confertorum mentio. 290

Confiteri poſſumus proximo, ſi deſit Sacerdos . 2303. *&* 2442

Confitẽda peccata. 2251

Confitendum Sacerdotibus. 2302

Confeßi ſemel Sacerdoti de vno peccato, non eſt neceſſe denuò confiteri. 2292

Confeſſa peccata Sacerdos detegens deponatur. 2436.*&ſeq.*

Confeſſurus quærat Sacerdotem ſcientem ligare & ſoluere. 2303 *&* 2432.

Confeſſurus peccata, antè à reatu ſuæ præuaricationis, quo æterna ſibi debebantur ſupplicia, per gratiam interna compunctionis abſoluitur. 2254

Confeßio fit ad oſtenſionem pœnitentiæ, non ad impetrationem veniæ. 2256 *. ad fin. &* 2257

Confeßio illa nos liberat à morte quæ fit cum pœnitentia. 2257

Confeßio ſufficit pœnitenti

tenti quæ primùm Domino offertur, deinde Sacerdoti, qui pro delictis pœnitentiū precator accedit. 2277 & 2304
Confeßio humilis in malo, melior eſt, quā in bonis ſuperba gloriatio. 1249
Confeßio miniſtrorum non ſit extorta, ſed ſpontanea. 1418
Confeßionis efficacia. 2257
Confeßionis contempt⁹ & obſtinatio animi, quædā mors eſt impietatis. 2294
Confeßionis votum reputatur pro opere vocis, cùm deeſt facultas confeßionis. 2293
citra cōfeßionē oris an aliqs ſola cordis cōtritione & ſecreta ſatiſfactione Deo ſatisfacere poßit. 2239. et ſe.
ſine Confeßione neminem à peccato poſſe mundari probatur. 2242. & ſeq.
de Confeßione duplex opinio. 2305
Confirmare baptizatos nō niſi ieiuni Epiſcopi debent. 2739
Confirmatio ſemel fiat, nec iteretur. 2740
Confirmationis ſacramentum poſt batiſma præſtetur. 2737
Confirmationis ſacramentū quare baptizato tradatur. 2738. ad ſin. & ſeq.
ad Cōfirmationē veniāt ieiuni & cōfeßi. 2739
Cōfugiētes ad eccleſiā, extrahere nō licet. 565
Coire ſecūdū naturā minus eſt quā cōtra naturā delinquere. 2206
Coniugales actus dum aguntur, Spiritusſancti præſentia non datur. 2161. ad fi. & ſe.
Coniuges ſunt, qui cauſa

ſa ſolius incontinentiæ ſibimet inuicem copulantur. 2162
Coniuges verius appellantur à prima fide deſponſationis. 2044
Coniuges orationi vacare nõ poſsũt, niſi ex cõſenſu cõmuni. 2448
Coniugium quid. 2100
Coniugium quodnam verum ſit. 2073
Coniugium ritè vocatur, cùm deſponſa fuerit tradita & in vſum deducta. 2062
Coniugium incipit in deſponſatione. 2061
Coniugium an ſit inter infideles. 2072. & ſe.
Coniugium contrahi nõ poteſt ante tempus cõſentiendi. 2119
Coniugium illegitimũ eſt, niſi tradatur à parentibus. 2167
Coniugium multiplex. 2095
Coniugiũ nulla ratione diſſoluitur, quod ſemel initũ probatur. 2201
Coniugij triplex bonũ fuit in parentibus Chriſti. 2045
Coniugij immoderatus vſus, culpa non eſt nuptiarum, ſed hominũ vitium. 2161
Coniugij vinculum fornicatione non poteſt diſſolui. 2201
Coniugij ſacramẽti tanta eſt vis, vt ex violatione voti, diſſolui nõ poſsit. 178
Coniugii lex non aboletur in baptiſmate, ſed culpa dimittitur. 173. & ſeq.
Coniugio adſtrictus, in Sacerdotem aſſumi non debet. 184
Coniugia tria legitima. 2531
Coniugia non ſunt miſcenda cũ Iudæis & hæreticis. 294
Coniugia vouentiũ non ſunt

ſant diſſoluẽda. 2034
Coniugia ſolui nõ debẽt cauſa religionis. 250
Coniugia ſolui non licet ob infirmitatem vel dãmna corporis. 2213
Coniugia ſeruorũ legitima, ſua autoritate dñi nõ dirimãt. 2109
Coniugia poſt pœnitentiam legitimam ex indulgentia non negentur. 2234
Coniugia ſecunda licita ſunt. 2143
Coniugia in quinta & ſexta generatione vetantur. 2485
Cõiugia quare olim permiſit Gregorius Anglis in quarta & quinta generatione. 2483. ad fin. & ſeq.
Coniugia denegantur his qui ſuas coniuges occidunt. 2225
Connubia clandeſtina fieri nõ debent. 2127 & deinde.
Conſanguinitas eadem in parentela propria, & coniugis, eſt obſeruanda. 2481
Conſanguinitas quare vſque ad ſextũ gradũ obſeruetur. 2487
Conſanguinitas vxoris quare ad virũ pertinere dicitur. 2497
Cõſanguinitatis gradus quomodo cõputandi: & ĩ eis enumeratio diuerſa ab illa Iuſtiniani. 2488. & 2489
Conſanguinei qui dicantur. 2467
Conſanguinearum connubia quare olim conceſſa. 2473. 2474
Conſanguineorum coniunctio quibus accuſantibus vel teſtificantibus dirimenda ſit. 2502. & 2503
Conſanguineorum maleficia in nullo clericis obſunt, niſi conſcij fuerint. 774

Conſan

Conſanguineorum coniunctiones, quamuis Euangelicis & Apoſtolicis præceptis non inueniantur prohibitæ, ſunt tamen fugiendæ, quia eccleſiaſticis inſtitutionibus inueniuntur terminatæ. 2475
Conſanguineas vxores nõ ducere quare cõſtitutum. 2471. *& ſeq.*
Conſecratus ſemel, iterum conſecrari non debet. 471
Conſecratus ab eo qui ius conſecrãdi non habet, iterum conſecrari debet. 472
Conſecrata Domino ad ius pertinent Sacerdotis. 1286
Conſecratio nõ eſt, quæ ab excõmunicatis illicitè celebratur. 1129
poſt Conſecrationem ſi miniſter cõmunicare contẽnit, eccleſiaſticis liminib' careat, 2574
poſt Conſecrationem licet figura panis & vini remaneat, tamen nihil eſt ibi niſi corpus & ſanguis Chriſti. 2621
Conſenſus quid. 2100
Conſenſus duplex. 2102
Conſentire conuincitur qui cũ poſſit, peruerſis negligit obuiare. 937
Cõſentit erroribus, qui eis non reſiſtit. 543
Conſentiens peccanti, reus eſt peccati, 1251. *& apud Deum maledicitur.* 1254
Conſobrinorum duorũ coniuges vni eidémque nubere non poſſunt. 2486
Conſpirantes clerici deponantur. 1185
Conſtantinopolitanus Epiſcopus autoritate Romani Pontificis ordinatur. 135
Conſtãtinopolitana eccleſia

cleſia ſecundũ locum poſt Rom. poſteà obtinuit. 136. & 137
Conſtantinopolita. eccleſia Romanæ ſubiecta eſt. 135
Conſtantinopolitana ſynodus prima. 81
Conſtantinus quæ priuilegia conceſſerit Romanis Pontificibus. 632. 633. & aliquot alius ſequen.
Conſtantinus Impe. coronam & omnem regiam dignitatem Papæ reliquit. 632
Conſtantini in Pontifices Romanos beneficia & munificentia. 1275
Conſtantiniana baſilica. 137. ad fin.
Conſtantinopolitanæ ſynodi, ſiue concilia. 61 80. 81. & 82
Cõſtitutio quid. 6. ad fi.
Conſtitutio alia ciuilis, alia eccleſiaſtica. 7
Conſtitutio facta aduerſus Euangelicam & Propheticam doctrinam, ſtare non poteſt. 1935
Cõſtitutiõis exordiũ. 22
Conſtitutiones naturali legi cedunt. 30
Conſtitutiones nullius ſunt momenti aduerſus Decreta Roma. Pontificum & bonos mores. 3. 7. ad fi. & ſe.
Conſtitutiones quatenus mutandæ. 59. ad fin. & 60. in prin.
Conſtitutiones Principum quatenus amplectendæ. 39.
Conſtitutiones Principum eccleſiaſticis obſequuntur. 35
Conſtitutiones prædeceſſorum ſuorum Apoſtolicus deſtruere non debet. 1945
Conſtitutiones quælibet iuri naturali repugnantes, penitus exclu

cludendæ. 35
à Conſtitutionibus patrum nō diſcedere, & fidei regulā cuſtodire prima ſalus eſt. 1936
Conſuetudo quid. 2. & 3
Conſuetudo duplex. 3
Conſuetudo legibus cedit. 41
Conſuetudo locum commendat, non locus cōſuetudinem. 50
Conſuetudo maneat immota, q̄ cōtra fidē nihil vſurpare noſcit. 49
Conſuetudo, quæ nō eſt cōtra fidem & bonos mores, indifferenter eſt habenda. 50
Conſuetudo laudanda, quæ nihil fidei contrarium vſurpat. 44
Cōſuetudo legē & rationē vincere nō pōt. 42
Cōſuetudo rationi cōiūcta tenenda eſt. 49
Cōſuetudo q̄ nō autoritati ſcripturarū, nec conciliis, nec moribus vniuerſalis eccleſiæ nititur, reſecanda eſt. 52
Cōſuetudo populi & maiorum inſtituta, vice legis ſeruātur, vbi autoritas deficit. 44
Cōſuetudo inuiolabilis, quæ nec humanis legibus, nec ſacris Canonibus repugnat. 42
Cōſuetudo cuiuſquā ſtatutis Pontificū refragari non poteſt. 41.
Conſuetudo rationi fruſtra opponitur. 28
Cōſuetudini nō reſiſtendū, cui canonica non obſtat autoritas. 48
Conſuetudo veritati & rationi eſt poſtponenda. 27. & 29
Conſuetudo pernicioſa eſt euellenda. 27
Conſuetudini lōgæ quicquid aduerſatur, reuocandum eſt. 49
à Conſuetudine Romanæ eccleſiæ non licet mēbris diſſentire. 41

Conſue

Conſuetudines, quæ fidei nõ obſunt, vt à maioribus tradita ſunt, obſeruentur. 48
Conſueſcere quando cœperint homines. 21
Contentioſi locum non habeant in cognitione cauſarum. 1027
Continentiæ meritũ habet, qui pro incontinẽtia vxoris debitũ ſibi reddere cogitur. 2452
Continentiam in omnibus ſeruent qui ſacramentis diuinis inſeruiunt. 547
Cõuẽtus vnde dict⁹. 63
Conuentus qui in baſilicis ſanctorum fiunt, ſi quis per ſuperbiam contempſerit, anathemati ſubiicitur. 195
Conuerti peccator quomodo dicatur. 2293. *ad fin. & in prin ſeq.*
Conuerſio quid. 2252
Conuiciũ non eſt pro accuſatiõe habẽdũ. 940
Conuicia perditorum à via rectitudinis nos mouere nõ debẽt. 319
Conuiuia clericorũ qualia eſſe debent. 287. 288. *vſque ad fi. diſt.*
Conuiuia de conſertis clericis facere non licet. 290
Conuiuia non celebrent Christiani ex ſymbolis. 290
Conuiuiis Sacerdotum ſacra lectio miſceatur. ibid.
Conuiuiis occupatus Epiſcopus corripiendus. 287
Corona clericorũ quid deſignet. 1268
Corpus Chriſti ſine eius ſanguine Sacerdos nõ debet accipere. 2579
Corp⁹ Chriſti quare diuidit in tres ptes. 2579
Corpus Chriſti & ſanguis non natura naſcitur, ſed conſecratione conficitur. 2591

Corpus Domini non in ſerico ſed lineo panno, conſecretur. 2554

Corporis Domini reſidua non reſeruentur in craſtinum, ſed à clericis cõſumantur. 2580

Corporis & ſanguinis Chriſti veritas in ambiguum nulli venire debet. 2591

Corrigere primùm noſmetipſos debemus, deinde proximos. 986

Corrigere negligens, quod poteſt, facientis culpam habet. 551 *ad fin & ſeq.*

non Corrigens crimina, quæ poteſt emendare, ea ipſe committit. 1826

Corrigendi quãdo ſint aliqui, quando verò tolerandi. 829

Corrigendum eſt, quod illicitè admittitur, aut à prædeceſſoribus admiſſũ inuenitur. 2516

Correctio qualis debeat eſſe. 293. 294 *& aliquot ſeq.*

Correctionis modum ſi excedat Epiſcopus, veniam petat à Domino, non à ſubditis. 552

Correctionem Epiſcopi contemnentes, careãt beneficijs eccleſiaſticis. 1618

in Correctione malorũ Deus omnipotens placatur. 1761

à Correctione nõ eſt ceſſandum. 1719

Corripimur variè à Deo. 1810. *ad fi. & ſeq.*

nõ amatur ſeruus vel filius, cùm non Corripitur. 1792

Nec qui parcit, eſt amicus: nec qui verberat, eſt inimicus. 1029

non odio habetur, ſed diligitur, qui caſtigatur. 1030

Corrumpi nõ poteſt corpus

pus

pus, niſi priùs fuerit corrupt⁹animus. 2189
Corrumpi non poteſt caro, niſi mens fuerit corrupta. 2185
Credere in Chriſtum quid. 2315. *& ſeq.*
Credere in Chriſtũ, eſt mãducare eum. 2597
Credere in eccleſiam quid. 2693
Crimen quid. 523
Criminis nomine quodlibet peccatũ intelligitur. 166
Crimen capitale committẽs clericus, cadat ab officio. 332
Crimen alienum neſciẽtem nõ maculat. 773
Crimina maiora maioribus abluantur fletibus. 2284
Criminoſi nõ ordinẽtur, & ordinati deponanẽ. di. 82.522. *& mul.ſe.*
Crucis dominicæ inuentio ab omnibus ſeruetur. 2642
Crucis dominicæ inuentæ ſcripta, an apocrypha. 2942
Crudelis nõ eſt, qui crudeles iugulat. 1789
Culpa non aliena ſed propria, aliquem ab eo quo fungitur gradu deijcit. 409
Culpam ſuam agnoſcere, vbi culpa non eſt, bonæ mentis eſt. 16
Cupiditas radix omniũ malorum. 2315. *ad fin.*
Cupiditatem niſi abſciderimus, bonorũ autori adhærere non poterimus. 314
Curiæ obnoxius, non poteſt fieri clericus. 229
Curiales à ſacris prohibentur ordinibus. 375 376. *&* 377
Curiales quare ordinari non debent. 381
Cypriani Carthaginiẽſis opera, & eius ſynodus in ſexta ſynodo admiſſa. 79

Cypriani opuſcula catholica. 65
Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus. 82
Cyrillus Epiſcopus Hieroſolymitanus. 81.336
Cyrilli opera in ſexta ſynodo recepta. 79

D

Dæmones quot modis futura præcognoſcant. 1971
Dæmoniaci clerici ordinari non poſſunt. 221.& ſeq.
Dalmaticis uti abſque licētia Apoſtolica Epiſcopis & Diaconis nō licet. 144
Damaſci tria ſcelera explicantur. 2281.ad fin.
Damaſus Papa. 81
Damnare quenquam iudex nō debet, quē ſolus peccaſſe nouit. 832
Dānari non poteſt, niſi aut cōuictus, aut ſpōte confeſſus. 815. & ſeq.
Dānatio Epiſcopi iniuſta, irrita eſt & in ſynodo retractāda. 976
Dānati iniuſtè, reſtitutionē, & oppreſſi auxiliū à Romana eccleſia debent habere. 870
Daniel ſciētia Chaldæorū eruditus fuit. 247
Dauid charitas. 2330
Decanus nō ordinetur, niſi Presbyter. 419
Decemuiri creati ad xij. leges ſcribundas. 23.ad fi.& ſeq.
Decimæ perſoluendæ à laicis. 1481.ad fin.& pag. ſeq.
quòd Decimæ Sacerdotibus ſunt tradendæ. 1476
Decimæ diſtribuantur iuxta diſpoſitionē Epiſcopi. 1467
Decimæ veterum exemplo ſoluantur. 1512
Decimæ baptiſmalibus eccleſiis dari debent. 1458.ad fin.

Decimæ à laicis nõ poſſideantur. 1509
Decimæ non ſunt à populo redimendæ. 1512
Decimæ ſi Deo nõ redduntur, indictio fiſci accedit. ibi.
Decimas ſoluere de propriis laboribus monachi & canonici non cogantur. 1460
Decimas non perſoluãt Abbates & Epiſcopi de ꝓpriis prædiis. 1459
Decimas vel oblationes non perſoluens baptiſmali eccleſiæ, communione priuetur. 1467
Decimas & oblationes diſpẽſans ꝑter Epiſcopi conſcientiã, anathemati ſit obnoxius. 1468
Decimas Sacerdotibus non ſoluẽs, reus apud Deũ habetur. 1474
Decimas cõcedere liberum eſt clericis, monachis, et religioſis. 1477
Decimas & eccleſias à laicis monachi non ſuſcipiant, ſine Epiſcoporum volũtate. 1527
Decimas fideliter dat, qui omnium ſuorum decimas ſoluit. 1511
Decimas Sacerdotibus dare nolentes, excommunicentur. ibid.
Decimas retinentes, à communione eccleſiæ ſeparantur. 1466
Decimationum prouentum priori eccleſiæ auferre non poterit, qui res ſuas alicui dare de legauerit. 1457. ad ſi.
Decimis, nec vlla poſſeſſione priuentur antiquiores eccleſiæ. 1458
Decipere nullo modo debemus. 1641
Decretum neceſſitatẽ facit, exhortatio voluntatem excitat. 13
Decreta ſedis Apoſtolicæ pro tẽporum neceſſitate tẽperãtur. 799
Decreta Rom. Põtificũ non

non habentes, vel non obſeruantes, corrigendi ſunt. 116
Decretales epiſtolæ cũ veneratione ſuſcipiendæ. 66
Decretorũ Pontificum miniſtri, ſunt Pontifices, Præſules, & reliqui Sacerdotes. 117
Decretales epiſtolæ inter canonicas ſcripturas cõnumerãtur. 108
Decretales epiſtolæ vim autoritatis habent. 102.103.104.& ſeq.
pro Dedicandis eccleſiis nihil exigatur. 750
in Dedicatione quid agendum Epiſcopo. ibi.
Dedicationum ſolennitates ſingulis annis celebrentur, & quot diebus. 2542.& 2543
in Definiendis negotiis & ſcientia & autoritas requiritur. 114
Definitum rationabiliter, in nullo debet violari. 1947
Definitum ſemel retractari non licet, niſi vbi maior autoritas fuerit. 1057
Defuncti iuuãtur ſacrificiis & eleemoſynis ante diẽ iudicij. 1365
Defunctorum animæ quatuor modis ſoluuntur. ibidem.
Defunctorum commemoratio quare ſeruetur certis diebus. 1367
Defunctorum oblationes qui retinẽt, vt infideles, ab eccleſiis eiiciantur. 1358
Defunctorũ oblationes qui negauerit eccleſiis excõmunicetur. 1357
Defunctorum voluntates piæ non ſunt caſſandæ. 1438
pro Defunctis oratio fiat in omnibus miſſarum ſolennibus. 2567
Defunctis in pœnitẽtia bona viuentium proſunt

ſunt. 1364
Defunctis damnatis nõ proſunt orationes viuentium. 1364
Deleri de libro vitæ ſecundũ præſcientiam, eſt ad mortẽ præſciri. 2409
Deliciæ quælibet ſi abſque deſiderio percipiãtur, non officiunt. 268
Delictũ perſonæ in dãnum eccleſiæ conuerti non debet. 1505
Delinquit nihilò minùs cui ſola deeſt facultas. 2250
Depoſitus Presbyter vel Diaconus, Imperatorẽ nõ adeat. 1619
Depoſito ab ordine ob ſcelus aliquod debet aßignari locus pœnitentiæ ab Epiſcopo. 525
Detrahere & accuſare ſumma iniquitas. 1044
Deus quandoque mutat ſtatuta. 1655
Deus mutat ſentẽtiam, ſi emendauerimus delictum. 2277. ad fin.
Deus vitiis iraſcitur, non hominibus. 2279
q quæ Dei ſunt ſapiũt, à Domino ſapiuntur, & qui ignorant, ignorantur. 257
Diabolus in baptiſmo opprimitur. 2716
Diaboli filij ſumus peccato. 2256
Diabolum poſſe internas animi cogitationes ex corporis motibus cognoſcere. 1974
Diabolicã afflictionem paſſus clericus ordinari non poteſt. 221
Διακόνιον quid. 155
Diaconus quomodo ordinetur. 150
Diaconus ante xxv. annos nõ ordinetur. 509
Diaconus nõ ordinetur niſi caſtitatem fuerit profeſſus. 177. ad fin. & pag. ſeq.

Diaconus fieri non poteſt, qui ſpectaculis mancipatam, vel eiectam, vel ancillam duxerit vxorem. 231
Diaconus Sacerdotib. non præferatur. 609
Diaconus orario vti nõ debet. 155
Diacon⁹ homicida qua pœna plectendus. 361
Diaconus, præſente Presbytero, Euchariſtiam corporis Chriſti populo (ſi neceſſitas cogit) iuſſus eroget. 598. *ad fin.*
Diaconus alba tantùm tempore oblationis & lectionis vtatur. 599
Diaconi ætas. 183
Diaconi munus. 162
Diaconi manus chriſmate perungere in cõſecratione nõ licet. 150
de Diaconi vxore, ſi ſe alteri cõiunxerit. 107
Diaconi iidem ſunt cũ Leuitis, ſeu miniſtris. 123
Diacono non licet calicem benedicere, & panem dare. 598
Diaconi, oculi Epiſcopi. 594
Diaconi non ordinentur, ſi caſtitatem non profiteantur. 184
Diaconi ſe Presbyteris inferiores cognoſcant. 597. & 599
Diaconi miniſtrẽt Preſbyteris. 598
Diaconi debent Preſbyteris ſubeſſe. 604
Diaconi ſeptem debent eſſe in vnaquaque ciuitate. 596
Diaconi compagis ne vtantur. 599
Diaconi nihil vendicẽt eorũ quæ ſunt decreta primis ordinibus. 597
Diaconi abſtineant ab vxorib. 216
Diaconi poſt adeptum ordinem vxoribus vacantes, careant officio

& beneficio. 215

Diaconi non prohibeãtur à miniſterio pro nuptiis, ſi in ordinatione dicant ſe continere non poſſe. 185

Diaconorũ officiũ. 594

Diaconorum non eſt cãtare. 587

Diaconiſſa nulla conſecretur ante xl. annos. 512

Diaconiſſa non ordinetur ante annos quadraginta. 2026. *ad fi.*

Dialectica quatenus non improbetur. 948

Die dominico Epiſcopus non deſit eccleſiæ. 2636

Die ſabbati non feriandum. 2638

Digamus eſt, qui ante baptiſmũ habuit vnã, & poſt aliam duxerit 176

Digamus clericus non fiat. 228

Digamus ad clericatũ nõ poteſt aſcẽdere. 217

Digamus non eſt, qui ante baptiſmũ habuerit vnam, & poſt baptiſmum alterã. 2098

Digami reputãtur, qui virginitatem pollicitam præuaricantur. 2027

Digami reputãtur, qui ante baptiſmum habuerũt vnam, & poſt baptiſmum alteram. 2075

Digami non applicentur ſacris miniſteriis. 370

Dignitas accepta tempore integritatis, ſequenti debilitate non amittitur. 403

Diligere deũ q̃d. 2309

Diligere Deũ pluſquã ſe, qui dicantur. 2311

Diligere proximũ quis dicatur. 2310

Diligere proximũ, ſicut ſeipſum quomodo homo debeat. 1768

Dili

Diligendi ſunt homines, verùm peccata ódio habenda. 551
Dilectionis ordinē qui peruertant. 2309. ad fin. & deinceps.
Dimiſſoria vel commēdatitia epiſtola quomodo faciēda. 483. 484. & ſeq.
de Dimiſſoriis libellis. 886. ad fi. & pag. ſe.
Dimiſſorias literas Epiſcopus, niſi rogatus, nō tribuat. 482
Dimiſſus ab vxore, vel dimiſſa à viro, ad pœnitentiam redigantur niſi aut continenter viuere, aut ſe reconciliare voluerint. 2203
Dimittere non licet mulieri, quē ſciens ſeruū accepit in virū. 2107
Dimitti non poteſt ſeruitutis occaſione, quæ poſt controuerſiam ſtatus ſe in libertatem aſſeruerit. ibid.
vir qui ſemel placuit, non eſt Dimittendus, nec item vxor. 2195. & 2196.
Diœceſes triginta annis ab Epiſcopis poſſeſſæ, immobiles permaneant. 1486
Diœceſes non habeant Epiſcopum, quæ nunquam habuerunt, niſi voluntate Epiſcopi, à quo retinentur. 1463
Diogenes, liber apocryphus. 70
Dionyſij Alexandrini Epiſcopi opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Dioſcorus Alexandrinus Antiſtes. 130
Dioſcori hæreſis. 62
Diſcipuli Chriſti baptiſmo eius baptizati fuerunt. 2731
Diſciplina non eſt ſeruanda ſine miſericordia. 298
Diſpenſatio quatenus aduerſus ius naturale admit

admittitur.54.ad ſin. & ſeq.
*Diſpenſatiuè quadã tolerãtur, quæ Canonũ rigor cõdemnat.*804
Diuina natura magis prona ad miſericordiam quàm vindictã. 2282
Diuina mandata contemnens, ſeuerus corrigatur vindictis. 1701
Diuinatio in malã accipitur partem. 665
Diuinationis genera. 1969
Diuinationi ſtudẽs, ab eccleſia extraneus habeatur. 1978
Diuinationes expetẽs, quinquennio pœniteat. 1976
Diuini vnde dicti. 1969
Diuini tropologicè qui dicantur. 244
Diuinis non eſt adhibenda ſides. 1963
*Diuortium non eſt verum niſi quod animo perpetuam cõſtituendi diſceſsionem ſit.*2247
Docere viros in cõuentu mulieri nõ permittitur. 155
*Docendo bene, & malè viuendo, Deũ inſtruimus quomodo debeat nos condemnare.*266
Docti ab indoctis, clerici à laicis, quandoque meritò reprehẽdũtur. 917.ad ſin.& deinde.
Doctor ſe debet ad captum auditorũ attemperare. 1115
Doctoris perſonam nõ rectè ſuſcipit, qui verbis nõ operibus docet. 523
Doctores literarũ, & liberaliũ artium locis congruis Epiſcopi conſtituant. 250
Dominica die quid agendum. 2647
Domus Dei, templum Dei eſt. 2410

Dona Dei per malum miniſtrum ad eos per ueniunt, qui cum fide accipiunt. 715
Donatiſtæ hæretici. 1925. ad fin. & 1926
Donatiſtæ & Nouatiani, quamuis reprehenſibiliter ordinati, tamen ex neceſsitate tolerantur. 807
Dubia certa non definiãtur ſentẽtia. 1240

E

EBrietas quàm perniciosa. di. 35. pa. 233. per totam diſt.
Ebrietas ubi eſt, ibi libido dominatur & furor. 235. ad fin.
Ebrietas clericis vitanda. 233. & multis ſeq.
Ebrietas Noë nobis ſuadet ſobrietatem. 237
Ebrius ſi fuerit clericus, à communione triginta diebus ſubmoueatur. 238
Ebrij veniam habent eorum quæ ignorantes committunt. 1404
Eccleſia una eſt & eadem in toto orbe. 606
Eccleſia tribus modis regitur. 44
Eccleſia conductitiis Presbyteris non committatur. 1511
Eccleſia iuſtè perſequitur malos. 1755. ad fi. & pag. ſeq.
Eccleſiæ gubernacula rudibus & imperitis non ſunt committenda. 425
Eccleſia vacare Pontifice non debet vltra tres menſes. 335
Eccleſia non eſt conſecranda, in qua paganus ſepultus inuenitur. 2547
Eccleſia reſtaurata quatenus cõſecranda. 254
Eccleſia non cõſecretur, quæ pro quæſtu cupiditatis ædificatur. 2540
Eccleſia ſemel Deo conſecra

ſecra

ſecrata, quando eſt ite rum conſecranda. 2544. & ſeq.
Eccleſia quãdo iterum eſt conſecranda quid fiat. ibi.
Eccleſia noua non dedicetur abſq; autoritate ſummi Põtificis. 2537
Eccleſia non debet inſtitui ſine nutu ſedis Apoſtolicæ. ibid.
Eccleſia vna duobus diuidi non poteſt. 1611
Eccleſia vnius Epiſcopi, ab alio diſponi non debet. 1089
Eccleſia maior per circuitum quadraginta paſſus habeat, minor triginta. 1537
Eccleſia non debet ſuſcipere, quæ exhæredato filio ſibi offerũtur. 1557
Eccleſia auxiliũ petat à Regibus aduerſus inimicos ſuos. 1754
Eccleſia ab Imperatore auxiliũ poſtulare debet aduerſus ſuos hoſtes. 1698
Eccleſia Alexandrina ſecũdum locum tenet poſt Romanam. 113
Eccleſia Antiochena, tertium. ibid.
Eccleſia Conſtantinopolitana ſecũdum poſtea obtinuit locũ. 135. 136
Eccleſia Hieroſolymitana quintum obtinet locum. 136. & 137
Eccleſia Romana primatum habet ab ipſo Chriſto. 124. & 132. ad fin. & pag. ſeq.
Eccleſia Romana cæterarum primatum tenet. 131. & 133
Eccleſia Romana in ſpeculum & exemplum propoſita eſt. 107
Eccleſiæ Romanæ cõceſſa nullus vſurpet. 189
Eccleſiæ Romanæ obſeruationes tenendæ. 45
Eccleſiæ Romanæ ſtatuta obſeruanda. 107

Eccleſiæ autoritas valet ad fidem catholicam. 44. ad fin.
Eccleſiæ charitas peccata dimittit vel tenet. 2727
Eccleſiæ cuicũq; ſuus honor obſeruetur. 467
Eccleſiæ precibus diuinis conſecrẽtur. 2541. ad fin.
Eccleſiæ vniuerſalis relinquens vnitatẽ, non habet deũ patrẽ. 1861
extra Eccleſiæ ſanctæ vnitatẽ Spirituſſanctus nõ accipitur. 1859
nec peccatis ſolui nec cœleſte regnum ingredi põt, qui ab vnitate Eccleſiæ eſt diuiſus. 1869
Eccleſiæ princeps aliquando nõ datur Dei arbitrio, ſed prout merita noſtra poſcunt. 1118
Eccleſiæ quies Principum ſeueritate iuuatur. 1772
reditus Eccleſiæ quadrifariã diuidatur. 1302. & 1303
Eccleſiæ prædia vendere non licet. 1275. ad fin. & 1276
res Eccleſiæ, quæ ex cõſecratione proueniũt, in ſuum ius vi vel aliquo munere conuertere quis non debet. 771
Eccleſiæ res ſunt in Epiſcopi poteſtate. 1281
Eccleſiæ facultates cõmunes eſſe debent. 1273
Eccleſiæ res quaſi communes, Epiſcopus diſpenſet. 1283
Eccleſiæ res non licet Epiſcopo in proprium vſum conuertere. Ibi.
ex rebus Eccleſiæ Epiſcopus, ſi indiget, ſibi & ſuis neceſſaria ſumat. 1279
Eccleſiæ res diſpenſandi poteſtatem habeat Epiſcopus. 1166. ſi alie

naue

nauerit,reſtauret, & deponatur.Ibidem, & 1167
Eccleſiæ res licitè impẽdũtur pro captiuorum redemptione. 1292
Eccleſiæ redituum quarta pars clericis eſt diſtribuenda. 1472
Eccleſiæ iura iudicio, non manibus,defendãtur. 1503
Eccleſiæ res Principum autoritate diſtribui non poſſunt. 1470
Eccleſiæ prædia vexans qua pœna feriatur. 1540 *ad fin.*
*Eccleſiæ res,& Epiſcopi bona inuadentes,eãdẽ plectũtur pœna.*1469
Eccleſiæ ornamenta ſurripiens, Iudæ ſimilis, probatur. 1541
Quadruplum reſtituat, qui res Eccleſiæ inuadit. 1287
Eccleſiæ res ſurripiens, in decuplum reſtituat quod abſtulit. 1289
pro Inuentarij labore nihil accipiant œconomi de rebus Eccleſiæ. 1311
qui res Eccleſiæ malè viuendo diſpergunt, ab adminiſtratione remoueantur. 952
Eccleſiæ res dedicatæ, non debent in vſus laicorum conuerti. 2550
Eccleſiæ res quatenus diſtrahendæ. 1314. 1315 1316.& 1317
*Eccleſiæ res alienari nõ debẽt.*1158.1295.1296 & *duob.ſeq.*& *rurſum* 1306.& 1307
Eccleſiæ de iure quidquam alienans honore priuetur. 1535
Eccleſ.poſſeſſiones derelictas nulli ſit alienandi licentia. 1471
Eccleſiæ res vendi ſi neceſſitas vrgeat,non diſtrahantur,niſi inſinuetur Primati. 1554

Eccleſiam ædificans, nihil ſibi præ cæteris vēdicet. 1522
Eccleſiam nullus ædificet ſine deſignatione Epiſcopi loci. 2540
Eccleſiā indiſciplinatis committens, columbas vendere in templo dicitur. 1512. *ad fin.*
Eccleſiam violans, non eſt dignus illius ingreſſu. 1540
Eccleſiam metu hoſtiū relictā, repetat poſtea Epiſcopus. 1092
Eccleſiam ſuſcipiens de manu laici, excommunicetur, nec inueſtituræ ſumat fructū 1517
Eccleſiam ſuam non deſerat Epiſcopus perſecutionis tempore. 1096. *& quando liceat deſerere.* 1101
ad aliam Eccleſiam tranſire clerico non licet, ſi proprijs miniſterijs ſua fuerit deſtituta. 1616
extra Eccleſiam eſſe probatur, qui pacem cum proximo non habet. 580
Eccleſiam maximè lædit, qui ſub nomine ſanctitatis delinquit. 543
Eccleſiam Dei deſtruit, meliores laicos eſſe, quàm clericos. 1121
de Eccleſia quæ pactione conſecratur. 777
in vna Eccleſia duo Prælati eſſe non debent. 1091
Eccleſia propria relicta, ad alias migrare non debent Epiſcopi. 1093
non eſt in Eccleſia, qui cum Epiſcopo pacem non habet. 1065
in Eccleſia quomodo ſint aliqua tolerāda. 809
Eccleſiæ non ſcindantur. 1519
Eccleſiæ baptiſmales in vna terminatione plu-

plures eſſe nõ poſſunt. 1465
Eccleſiæ ſemel conſecratæ iterum conſecrari non debent, niſi exuſtæ aut ſanguinis effuſione, aut ſemine fuerint pollutæ. 473. ad fin.
Eccleſiæ conſecrentur, de quarum conſecratione dubitatur. 2543
Eccleſiæ cũ dotibus ſuis in Epiſcopi poteſtate conſiſtant. 1151
Eccleſiæ ruſticanæ apud Epiſcopos qui eas poſſident, triginta annis ſine violentia permaneant immobiles. 1485
Eccleſiæ Imperatoribus nõ ſunt obnoxiæ. 1833
Eccleſiarum fundatores, ſi in inopiam incidant, ab eiſdem alimenta accipiant. 1523
Eccleſiarum duarum Canonicus præbendarius eſſe non debet. 479
Eccleſiarum prouentus quadrifariam diuidatur. 1302
Eccleſiarum violatores excommunicantur. 1259
Eccleſiarum conſecratio abſque miſſa fieri non debet. 2532
Eccleſias ſingulas ſinguli Sacerdotes habere debent. 1342
Eccleſiis duabus præeſſe Epiſcop⁹ quatenus debeat. 1608
Eccleſiaſticæ religionis inimici etiã bellis ſunt coërcendi. 1761
Eccleſiaſtica beneficia hereditario iure non vendicentur. 1108. & 1109
Eccleſiaſtica beneficia & officia, non tribuantur ſine conſenſu Epiſcopi. 1107. & 1108
Eccleſiaſtica officia

non committat Epiſcopus propinquis vel ſiuore coniunctis. 578
Eccleſiaſtica prædia inuadens, excõmunicatur. 1286. & 1287
Eccleſiaſtica priuilegia calcans diuini muneris participatione priuetur. 1300
Eccleſiaſticæ res iudicio & poteſtate Epiſcopi gubernentur. 1152
Eccleſiaſticarum rerum precaria qualiter fieri debeant. 1164. & 1165
Eccleſiaſticarum rerum inuaſores pro tenore ſecularium legum puniantur. 1288
Eccleſiaſticarum rerum inuaſoribus quæ pœna ſit imponenda. 1293
Eccleſiaſticas res Epiſcopus diſpenſet. 1280
Eccleſiaſticas res vendens, ad altare non audeat accedere. 1297
Eccleſiaſticas res inuadens autoritate Principum, excommunicetur. 1298
Eccleſiaſtici gradus & ordines. 118
Eccleſiaſtici quomodo & quid cantare debeant. 586
Eccleſiaſticorum origo & inſtitutio. 117. ad fin. & 118.
Eccleſiaſticorum graduum nomina recẽſentur. 119. ad fin. & 120
Eccleſiaſticarum officia. diſ. 25. 161. 162. & ſeq.
in Eccleſiaſticis cauſis regia voluntas Sacerdotibus eſt poſtponenda. 37
Eccleſiaſticis ſcriptoribꝰ quatenus aſſentiendum. 32
Eccleſiaſticis in ſcriptoribus multa corrigenda inueniuntur. 15

Edictum quid.5.*ad fin.*
Eiecta quæ dicatur. 231
Eiectionem ſummorum Pontificum ſibi Dominus reſeruauit. 519
Eligere non eſt plebis, ſed electioni cõſentire. 451
Eligere non debet populus ad clerum promouendum. 439
Eligendus in Epiſcopũ, de rebus eccleſiaſticis aliquam ſecuritatem nulli faciat. 1124
de eo qui pecunia vel populari tumultu Eligitur. 517
Eligentium vota cùm ſe diuidunt in duas partes, uter ordinãdus ſit. 460
Electus in Epiſcopum ne ob id inſoleſcat. 1119.*&* 1120
Electi duo ſi fuerint temeritate concertantium, quid agendum. 517
Electio qualis eſſe debeat.428.429. *& ſeq.*
Electio debet venire ex iudicio non ex fauore. 1118
Electio fiat cum ſolennitate decreti omnium ſubſcriptionibus reborati. 427
ſicut Electio vel conſenſus, & ordinatio ſine venalitate, debet præferri. 789
Electio irrita ſit, quæ non à catholicis facta probatur. 1132
Electio Epiſcopi Sacerdotum eſt, populi verò conſentire. 442
Electio Epiſcopi irrita ſit à Principibus facta. 439
Electioni Pontificis populus & clerus intererunt. 440
Electioni Pontificum

non ſe ingerant laici. 334.335.*& ſeq.*
Electioni Epiſcoporum Imperator intereſſe non debet. 436
Electioni Epiſcopi populus debet adeſſe. 441
Electionem Papæ Lodouicus conceßit Romanis. 455
poſt Electionem pro indemnitate eccleſiæ licet electo iuramentũ præſtare. 1126
in Electione Antiſtitis communi vtilitati, nõ ſuo lucro quiſque proſpiciat. 1123
in Electione Epiſcopi non munerum datio, nec aliquorum patrocinia conualeſcãt. 122
in Electione Epiſcoporum, principis deſideratur aſſenſus. 450
Electiones Romanorũ Pontificum & aliorũ Epiſcoporum, quare Imperatoribus & principibus referuntur. 452
Eleemoſyna à morte liberat, quomodo exponitur. 2269
Eleemoſyna quæ placeat Deo. 1386
Eleemoſyna cordis maior eſt, quàm eleemoſyna corporis. 302
Eleemoſynæ fieri non poſſunt de vſuris. 1384
de malè acquiſitis bonũ fieri poteſt, & bene expendi. 1389. & 1390
non eſt aliquid rapiendum diuitibus, vt detur egenis. 1385
Eleemoſyna non eſt facienda ex pecunia ſimoniacè acquiſita. 667
aliud eſt propter peccata Eleemoſynas facere, aliud propter Eleemoſynas peccata perpetrare. 668
Eleemoſynæ & ſacrifi-

tia non placent Deo, quæ offeruntur ex ſcelere. 1387
Eleemoſynarum multa genera. 302
Encratitæ hæretici. 1921
Energumeni ſingulis diebus exorcizentur. 2741
Enixa mulier gratias actura eccleſiã intrare hora eadem nõ prohibetur. 14
Enixa mulier, vel quod ex ea natũ eſt, baptizari eadem hora nõ prohibeatur. 14
Epanenſis ſynodus. 85
Epheſina ſynodus, ſiue cõcilium. 62. 80. & 81
Epiſcopus unde dicatur. 121
Epiſcopus generale nomen. 121. ad finem.
Epiſcopus & Presbyter olim idem erant. 604. & 614
Epiſcopus eligendus, nõ ſit reus criminũ, quæ ſacra lex morte punit. 431
Epiſcopus poſtulari poteſt ſcholaſticus ex foro, aut ex adminiſtratione. 426
Epiſcopus non eſt eligẽdus, niſi quẽ vita probabilis commendat. 424
Epiſcopus nullus eligatur, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus. 420
Epiſcopus eligi non debet, qui longam corporis ſui continẽtiam non habet. 182
Epiſcopus eſt eligendus autoritate Apoſtolica, non Regio fauore. 438
Epiſcopus ante annos xxx. nõ ordinetᷓ. 509
Epiſcopus ordinandus, quomodo examinetur. 142
Epiſcopus ordinandus

debet à die baptiſmi ſine crimine eſſe. 171
Epiſcopus ordinandus à quibus immunis eſſe debet. 380
Epiſcopus ordinandus nõ eſt, qui ante baptiſmum vnam, & pòſt aliam vxorem habuerit. 172. & 2098
Epiſcopus ordinandus debet carere omni crimine. 523. ad fin.
Epiſcopus ordinãdus ſine crimine & graui peccato debet eſſe. 522
Epiſcopus ordinandus, poſt baptiſmum debet eſſe monogamus. 172
Epiſcopus ordinandus quæ ſcire debet. 255 ad fin. & 256
Epiſcopus non ordinetur extra conſcientiã Metropolitani. 462 & 465. ad fin.
Epiſcopus regia ordinatione conſtitutus, non recipiatur à comprouincialibus. 438
Epiſcopus ordinari prohibetur, qui domui ſuæ præeſſe neſcit. 318
Epiſcopus dum ordinatur, ſi duo vel tres cõtradicãt, obtineat ſententia plurimorum. 464. ad finem.
Epiſcopus non erit, qui præter Metropolitani conſcientiam fuerit ordinatus. 464
Epiſcopus non eſt conſecrandus, niſi canonicè electus. 434
Epiſcop' nõ minùs, quã à tribus Epiſcopis ordinari debet. 470
Epiſcopus ſi ſolus remãſerit fortè in prouincia, ad conſecrationẽ Epiſcopi de vicina prouincia cõuocentur. 468
Epiſcopus ordinat' abſente Metropolitano, debet ſe ei poſt duos mẽſes præſentare vt ab eo iſtruat. 467. 468

Epiſcopus quomodo ordinetur. 147
Epiſcopus ne fiat ex neophyto. 320. & 321
Epiſcopus non dominū, ſed collegā ſe Presbyterorū cognoſcat. 618
Epiſcopus non eſt, qui in locum viuentis irrepſerit. 1064
Epiſcopus viuenti alteri ſuccedere nō valet. 1063
Epiſcopus vacantem eccleſiam non adeat ſine conſilio integri ordinis. 590
Epiſcopus Primatus ſui iudicio tatùm ſe ſubiiciat, non aliorū. 1053
Epiſcopus quem ſua paræcia non recipit, Sacerdotis officium gerat. 588
Epiſcopus qualis eſſe debet. 166
Epiſcopus vicedominū & œconomū habeat. 576
Epiſcopus habere non debet prauos in ſua ſocietate. 938. *ad finem.*
Epiſcopus quot teſtes habere debeat, dum ſacrificat. 2562. & 2563
Epiſcopus communione priuetur, qui ſibi commiſſam eccleſiam adire neglexerit. 590
Epiſcopus libros gentilium non legat. 243
Epiſcopus rerum ſecularium peritiam quoque debet habere. 261
Epiſcopus ne erubeſcat à minimis diſcere. 259 *ad finem.*
Epiſcopus nō eſt, ſed canis impudicus, qui ſuſceptum officium nō adminiſtrat. 919
Epiſcopus gregem ſuū non relinquat pro infeſtationibus malorū. 1095
Epiſcopus nō deſit eccleſiæ die dominico. 2636
Epiſcopus faciat ſynodum

dum annis ſingulis. 101
Epiſcopus, vel quilibet clericus, relicta ſua eccleſia, non debet ad aliam tranſire. 1080
Epiſcopus non debet aliquem proprijs manibus cædere. 562
Epiſcopus ad vindictam ne ſit procliuis. 560
Epiſcopus non clericos ordinet ſine clericorũ ſuorum concilio 160
Epiſcopus qui inuitum ordinare præſumpſerit, per annum integrum miſſas non faciat. 487
Epiſcopus Sacerdotibus ac miniſtris honorem dare poteſt, ſolus auferre non poteſt. 470. ad fin.
Epiſcopus tuitionẽ teſtamentorum & curam rei familiaris nõ ſuſcipiat, nec gubernationẽ viduarum & pupillorum. 569
Epiſcopus nè ſit ſuis conſanguineis nimium familiaris. 223
Epiſcopus non priuetur ſuo honore pro moleſtia corporis. 1060
Epiſcopus venationi ne ſit deditus. 225
Epiſcopus non verberib. ſed verborũ correctione timeri debet. 291
Epiſcopus monachalem vitam ſuſcipiens, ad Pontificatum redire non poteſt. 1094
Epiſcopus non debet priuari loco ſuo infirmitatis cauſa. 1060. 1061
Epiſcopus, qui in eccleſia ſua reſidere cõtemnit, in monaſterium deputetur. 1080
Epiſcopus metu hoſtilitatis ad alium tranſiens, poſtea ad ſuam eccleſiã redire oportet. 1092
Epiſcopus non proferat quod probare non po

poteſt 1051

Epiſcopus alicui crimen obijciens, in ſynodo probet, quod obiicit. 1050

Epiſcopus cauſæ ſuæ detrimentum patiatur: qui eccleſias ſuas ab alio detentas propria autoritate quærit adire. 1504

Epiſcopus remouendus eſt ab eccleſia, cui irrepſerit, & ad ſuam cogẽdus eſt redire. 1084

Epiſcopus corripiendus, qui cõuiuiis occupatur. 287

Epiſcopus qui alienam cathedram appetit, ab ea expulſus, etiam propria careat. 1084

Epiſcopus homicida qua pœnitentia dignus. 361

Epiſcopus parœcianum alterius quando excõmunicare poteſt. 1054

Epiſcopus qui in reatũ inciderit, à quot Epiſcopis audiatur. 990

Epiſcopus iudicari vel audiri non debet, niſi in legitima ſynodo. 1026

Epiſcopus in quacunq; cauſa non producatur ante ciuilẽ iudicẽ. 1178

Epiſcopus accuſatus, à duodecim audiatur, cauſæ verò finis ad ſedem Apoſtolicam deferatur. 1026

Epiſcopus, qui ab Epiſcopis ſuæ prouinciæ cõſonam ſententiam reportauerit, ab aliis iudicari non poterit. 1057

Epiſcopus damnari non poteſt præter conſcientiam Romani Pontificis. 973

Epiſcopus non niſi à pluribus audiatur & iudicetur. 989

Epiſcopus miſerrim⁹ eſt qui malorum laudibus gloriatur. 544

Epiſcopus corripiatur, qui

qui circa officium ſuū negligens extiterit. 545
Epiſcopus percuſſor, ab officio deiiciatur. 296
Epiſcopus, qui de monacho ordinatur, quod ante conſecrationem habuit, monaſterio: quod poſt conſecrationem acquiſiuit, propriæ eccleſiæ derelinquat. 1559
Epiſcopus hæredem nō habens non alium quàm eccleſiam hæredem inſtituat. 1306
Epiſcopi de iure ſuæ diœceſis nihil præſumant auferre. 1471
Epiſcopus turpis lucri gratia nihil à monachis vel clericis ſuis exigere debet. 1473
Epiſcopus qui in alterius diœceſi eccleſiam ædificat, eius conſecrationem ſibi vendicare non valet. 1484
Epiſcopus à clericis & piis locis nō exigat præter ſtatuta patrum. 1472
Epiſcopus nihil exigat per diœceſes, quàm cathedraticum. 1167
Epiſcopi electio debet fieri cum ſolennitate decreti omnium ſubſcriptione roborati. 427
Epiſcopi electio irrita ſit, à Principibus facta. 435
Epiſcopi ordinatio differtur, quòd vxorem habet & filios. 187
Epiſcopi nomen reuerentiam nō meretur, ſed vita. 917
Epiſcopi nomen maiorem non facit, ſed vita. 920
Epiſcopi nomen portatur inane ſine liberalitate. 553
Epiſcopi, cubicularij, ſint clerici ſiue electi monachi. 938

Epiſco

Epiſcopi gloria eſt, pauperum opibus prouidere. 1327. ad fin.
Epiſcopi mortui res non rapiant clerici. 1311. nec *Metropolitani.* 1313
Epiſcopi munus. 163
Epiſcopi nullius fiat electio, niſi poſt diem tertium depoſitionis alterius. 516
Epiſcopo nulli cõceditur principalem cathedrã relinquere, & ad aliã eccleſiam ſe transferre. 1081
Epiſcopo nõ licet eccleſiam ſuam dimittere. 1069
Epiſcopo non licet eccleſiã relinquere & ad aliam tranſire. 1082
Epiſcopo non ſufficit ad ſalutem, moribus & vita populo adæquari. 1122
Epiſcopo grauato infirmitate alius ſubrogari poteſt. 1071
Epiſcopũ non facit dignitas, ſed vita. 917
ad Epiſcopũ eligẽdũ ſufficiat eccleſiæ matricis arbitrium. 459
Epiſcopum non eligant Canonici maioris eccleſiæ abſque religioſorũ virorũ concilio. ibid. ad fin.
Epiſcopũ eligere de propria diœceſi liberũ ſit clero & populo. 459
Epiſcopum Metropolitanus non ordinet abſque primatis conſenſu. 466
Epiſcopum oportet ſacrarum literarum peritum eſſe. 239
Epiſcopum non oportet præter iudicium Metropolitanorum & finitimorum Epiſcoporum conſtitui. 424
Epiſcopũ nõ habeãt diœceſes, quæ nunquã habuerunt, niſi voluntate Epiſ

te Epiſcopi, à quo retinentur. 1463
in Epiſcopũ electo ſi aliqua obiiciũtur, quinq; vel ſex Epiſcopi ad eius purgationem conueniant. 146
Epiſcopũ appellantẽ ſedẽ Rom. dãnare nõ licet. 88. ad fi. & pri. ſe.
in Epiſcopo requiſita. 142. & 143.
de Epiſcopo ordinato, quẽ ſua parœcia non recipit. 589
de Epiſcopo, quodã qui antequã miſſarũ ſolẽnia celebraret die dominico ad exarãdã meſſẽ cuiuſdã pfectus eſt. 560. ad fi. et deĩde.
Epiſcopi vñ dicti. 605.
Epiſcopi ſpeculatores interpretantur. 121
Epiſcopi ſuperintẽdẽtes dicuntur Latinè. 1114
Epiſcopi & Presbyteri iidẽ, olim fuerũt. 122. ad fi. & in pri. pag. ſe.
Epiſcopi legitimi & veri qui. 139
Epiſcopi locum Apoſtolorum tenent in eccleſia. 475
Epiſcopi licet pares ſint meritis, gradu tamen differunt dignitatis. 920
Epiſcopi non ſunt habẽdi, qui nec à clericis eliguntur, nec à plebibus expetuntur. 433
Epiſcopi quare electi qui præficerẽtur cæteris Presbyteris. 605. ad fin. & pag. ſeq.
Epiſcopi ibi ſunt ordinandi, vbi multitudo fideliũ excreuit. 1465
Epiſcopi ab omnibus cõprouincialibus ordinentur. 461
Epiſcopi poſſunt ordinari ſabbato magno poſt horam baptiſmi. 505
Epiſcopi conſecrari poſſunt à tribus Epiſcopis cæteris aſſentiẽtibus, iuſſu

iuſſu Archiepiſc. 462
Epiſcopi à ſuo Metropolitano, & ipſe ab eiſdem conſecretur. 462
Epiſcopi aliquot ex laicis facti recenſetur. 425. ad fin.
Epiſcopi ſecundũ ordinationis ſuæ tempus in cõcilio ſedeant. 93
Epiſcopi abſtineant ab vxoribus. 216
Epiſcopi ſinguli habeãt ſuos œconomos. 1519. ad fin.
Epiſcopi ſemper ſecũ habeant viros boni teſtimonij. 939
Epiſcopi debent agnoſcere Metropolitanũ ſuum. 1139. & nihil agere ſine conſenſu eius. 1138. & 1139
Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint vigilantes, caſti, nõ digami. diſ. 84. 544. ad fin. & deinde per totam diſtin.
Epiſcopi de rebus propriis vel aquiſitis, hæredibus ſuis ſi velint, relinquant: ſecus de bonis eccleſiæ. 1278
Epiſcopi doceant & corripiant, & liberales ſint. diſt. 86. pag. 550. ad fin. & 551.
Epiſcopi implorantibus patrocinia ſua non denegent. 563
Epiſcopi ſint viduarũ, orphanorum & pauperum protectores. 563
Epiſcopi ſint hoſpitales. di. 85. 549. & 550
Epiſcopi ſoli chriſmate frontem ſignant & Paracletum dãt. 122
Epiſcopi non ſint litigioſi. 579
Epiſcopi ſingulis annis viſitent limina Apoſtolorum. 593
Epiſcopi taxantur, qui filios ſuos ſecularibus erudiunt literis. 245
Epiſcopi non debent militari

litaribus occupari negotiis, nec in mortem cuiuſlibet hominis ſe immiſcere. 1831. 1832
Epiſcoporum ordo quadripertitus. 120
Epiſcoporum electioni Imperator intereſſe non debet 436
Epiſoporum ordinatio vltra tres menſes nõ differatur. 494
Epiſcoporum ordinationes qua hora fieri debeant. ibid.
in Epiſcoporum cauſis nõ eſt diffinitiua ferẽda ſentẽtia ante Apoſtolicam cenſurã. 972
Epiſcoporũ cauſæ corã Principibus examinari nõ debent. 1620. ad fin.
Epiſcoporũ cauſam audire poſſunt cõprouinciales & Metropolitani, ſed non diffinire. 972
Epiſcoporum quorũdã depoſitionem contra conſcientiam Romani Pontificis, pro pace tolerauit eccleſia. 974. & 975
Epiſcoporum mutationes fieri poſſunt, ſed neceſſitatis vel vtilitatis cauſa. 1086. ad fin. & ſeq.
Epiſcopos à iuriſdictione Archiepiſcopi poteſt eximere Papa. 1463
Epiſcopis ordinandis cõciliorum decreta prælegantur. 256
de Epiſcopis qui talem conſecrant, qualem conſecrare non licet. 651. ad fin. & 652
perditionem ſibi acquirunt, qui ab Epiſcopis recedentes, vnitatem eccleſiæ ſcindunt. 1066
Epiſcopalis autoritas diuitiis non quæratur, ſed meritis fidei

&

& vitæ. 271
Epiſcopalis honor nullis poteſt comparationibus adæquari. 630
ad Epiſcopalem dignitatem nullus per ambitum accedat. 743
Epiſcopales ſedes non longo interuallo à ſe debent diſiungi. 522
Epiſopatus nomen eſt operis, nõ honoris. 1114
Epiſcopatus de manu laici ſuſcipi non debet. 1516
Epiſcopatus duos in vnum redigere Apoſtolica poteſt autoritas. 1461
Epiſtolæ Decretales vim autoritatis habent. 102. 103. *& aliquot ſeq.*
Epiſtolæ Decretales inter canonicas ſcripturas connumerantur. 108
Errat qui putat ſcire quod neſcit. 257
Errante damnabilior eſt, qui eius defendit errorem. 1914
Errantes & in errorẽ mittentes excommunicentur. 1906
Errores quorundam in ſacrificio altaris. 2271 2272. & 2273
Eua intra Paradiſum facta eſt; Adam verò extra. 265
Euangelium non habetur ſine fide & charitate. 698
Euangelia apocrypha quæ. 69
Euangelia ſtando audire debemus. 2585
Euangeliʒantibus neceſſaria ſubtrahẽs ſeipſum cõdẽnat. 1477
Euchariſtia, bona gratia interpretatur. 710
Euchariſtiæ cõmunionem qui quotidie accipit, nec reprehẽditur, nec laudatur. 2576
Euchariſtiam ſi negli-

gēter cuſtodierit Preſbyter qua pœnitentia plectendus. 2633
Veritatem dominici corporis & ſanguinis ſumimus. 2624. ad fin. & pag. ſeq.
Euchariſtiā paratam pro infirmātibus ſemper Presbyter habeat. 2633
Euchariſtiam euomēs, qua pœnitentia plectendus ſit. 1583
Eulogias deferre ad cōcilia nō cogantur Preſbyteri. 98
Eunuchus vi vel natura, pōt ordinari Epiſcop⁹. 401. ad fi. 402
Eunuchi illi placent domino, quos volūtas caſtrauit, nō neceſſitas. 2454
Euſebius Palæſtinēſis Epiſcopus. 84
Euſebij Pamphili hiſtoria apocrypha. 70
Euſtachij hæreſis. 83
Eutychis Conſtantinopolitani hæreſis. 62. 82
Eutychiani hæretici. 1928
Examē ordinādorū qñ & quomodo fiat. 159
De his qui ſine examinatione ordinati ſunt. 160
Examinatores quales eſſe debēt. 159. & 1510
Excōmunicans malos obedit euāgelio. 1916. ad fin. & 1917
De iis q excōmunicāt innocētes aut minimis cauſis culpabiles. 1207
Excommunicare non licet Epiſcopo pro iniuria propria. 1731
non ſoluit vel ligatur, niſi quod autoritas Beati Petri ſoluerit vel ligauerit. 1853
Excommunicetur, qui iudicibus ſuis obtemperare non vult. 876. ad fin.
Excōmunicetur catholicus,

licus, qui committit cauſam ſuam iudicio alterius fidei. 889
Excõmunicari quis non debet ante cauſam examinatam. 824
quibus ex cauſis quis Excõmunicetur. 1225
Excõmunicari poſſunt hæretici poſt mortem. 1889
Excommunicans illicitè ſemetipſum condemnat. 1897
Excommunicans illicitè qua pœna feriatur. 1898
Excommunicatus excommunicare alium non poteſt. 1849
Excõmunicatus ab hæreticis pro aliquo facinore, à catholicis non eſt recipiendus. 1880
Excommunicatus à ſuo Epiſcopo, non eſt recipiendus ab alio. 1203. *ad fin. & pag. ſeq.*
Excommunicati ordinatio, an rectè valeat. 1129. & 1130.
Excommunicato communicans Epiſcopus, deponatur. 1208
cum Excommunicato comedere non licet. 1217
Excommunicati nõ habentur, qui ab hæreticis excommunicantur. 1878
Excommunicati ad iudicandum non recipiantur. 1878
Excommunicati quomodo reconciliantur. 1260
Excommunicati Sacerdotes ſi ſacrum miniſterium contingant, qua pœna plectendi. 1260. *ad finem.* & 1261
Excommunicatorũ nomina omnibus palàm & publicè annuntientur. 1212
de his qui Excõmunica-

tis cõmunicant. 1256
Excommunicatis cõmunicãtes, pro modo peccati, puniantur. 1261
Excommunicatis fidelitatem nullus ſeruare cogitur, antequam reconcilientur. 1422
Excommunicatis non cõmunicat, qui eis animo nõ conſentit. 1258
Excommunicatis qui cõmunicare poßint. 1256
Excommunicatis communicans, excommunicatus eſt. 1211
Excommunicatis vinculo fidelitatis non tenemur obnoxij. 1422
Excõmunicatio & anathema quid differant. 961
Excommunicationis forma. 1258
Excõmunicationis ſententia procedat, ſecunda vel tertia admonitiõe interpoſita. 1906
Excõmunicationis meretur ſententiam, qui excommunicatis communicat. 1204
de iis, qui tempore Excõmunicationis communicant. 1207. *ad fi. &* 1208
Exemplis ratio ſana præferatur. 34
Exigere quid, & quatenus, à ſuis parœcianis Epiſcopi debeant. 1167. 1168. 1170. 1171. *& ſeq. vſque ad fi. q.*
Exorciſta quomodo ordinetur. 152
Exorciſtæ munus. 161
Exorciſtæ qui. 124
Exorciſtæ quando inſtituti. 118
Exorciſmis dæmonia expelluntur. 2688
Exorcizare non debẽt, qui necdum ab Epiſcopis ſuis ſunt promoti. 476
Expoſitiones ſacræ ſcripturæ an ſint pari autoritate

toritate cum Decretis Pontificum.114.& ſeq.

Expoſititios defendat eccleſiá. 566

Extranei emeritis in ſuis eccleſiis non præponantur. 427

F

FAlcidius Trib.ple. legis Falcidiæ lator. 6

Falli in his, quæ ad fidem nō pertinent, aut paruum, aut nullū eſt peccatū. 1637.*ad fin.*

Falli in his quæ ad fidē pertinent, grauius eſt, quàm alios decipere. 1638

Falſarius ab officio deponatur. 332

Falſa obiicientes, vſque ad exitum non communicēt. 998.& 999

Falſum de alio proferens, & ei credens, vterque reus eſt. 1241

Falſum teſtimonium dicens clericus, ab officio deponatur. 332

Famæ ratio habenda. 1331

Fame morientem paſcere debemus, alioqui homicidæ erimus. 560

Fas quid. 2

Fauſti Manichæi opera apocrypha. 71

Fauſtini Reginēſis, Galliarum opera apocrypha. 71

Feſta ſingula celebranda per annum enumerantur. 2634. *ad fin.* & 2635

Fides pactionis & conſenſus. 2071

Fides vbi ſana non eſt, iuſtitia locum non habet. 1870

Fides meritum non habet, ſi vita deeſt. 669

Fides aliorum in baptiſmate paruulos ſaluat. 2722. & 2726

Fides etiam hoſti ſeruanda. 1688

Fidei ratio quotiens vẽtilatur, ad Romanã eccleſiam refertur. 1856

Fidei ſacramentum, nõ ipſa fides paruulũ facit fidelem. 2694

Fidei merito, bellorum parat̃ victoria. 1763

Fidei meritum. 2410

Fidelis infidelem diſcedentem ſequi non cogitur. 2075. *& ſeq.*

Fidelis non diſcedat à fide propter coniugem infidelem. 2078

Fideles infidelibus non ſunt coniugio copulandi. 2094

in Fidelitate quæ ſint ſeruanda. 1676

Fidem violat, qui agit aduerſus eius matrẽ Rom. eccleſiam. 132

Fidem Chriſto non exhibet, qui corpus eius diſcerpit. 1864

Filius quatenus recipiatur in cauſa patris. 2504

Filius æquatur vel præponitur patri non in honore, ſed in veritate. 921

Filij non ſunt quærendi ex ancilla. 2180

Filij ex ſecundis nuptiis quæſiti, non poſſunt cũ prioris mariti ſobole matrimonio cõiungi. 2524

Filij fideles ſeparentur, à parẽtum infidelium conſortio. 2091

Filij parentes occaſione cultus Dei negligere non debent. 193

Filij vel filiæ, ante vel poſt compaternitatẽ, legitimè coniungi poſſunt. Paſchalis verò negat. 2122

Filii deteriorem conditionem parentum ſequuntur. 2184

Filij ſanctorum ſunt, qui exercẽt opera eorum. 262

Filij Dei quot modis dicantur. 2415
Filij Presbyterorũ à ſacris prohibentur officiis. 406
Filij Presbyterorũ non ꝓhibẽtur ab Epiſcopatu, ſi cæteræ virtutes in eis inueniãtur. 412
Filij Presbyterorũ, ſi religioſi inuenti fuerint, ordinentur. 411
Filij Presbyterorũ aliquot recenſentur, qui Pontifices fuere. 406 & 407
Filia ſpiritualis carnali filio nullo modo nubere poteſt. 2121
Filiorum quanta cura debet eſſe. 316
Filios ſua culpa condẽnat, non parentũ. 408
Filios proprios relinquẽs, & nõ alens prætextu continentiæ, anathemati obnoxius eſt. 196
Filiis vitia parentum non imputantur. 407
Filiis obeſſe nõ poſſunt parẽtũ iniqtates. 409
abſque Filiis mori, ſanctius eſt, quàm ex illicito concubitu prolem quærere. 2180
Flagitia enormia per ſeculi iudices corripiãtur. 1793
Flagitia cõtra naturã grauiora ſunt, qualibet inceſta macula. 2207
Flamines qui, & vnde dicti. 122
Floriani hæretici. 1925
Fœneratores altaris miniſtri excommunicẽtur. 1380
Forenſes prohibentur à ſacris ordinibus. 375 *ad fi. & pag. ſeq.*
Formata quid. 482
Formata epiſtola quomodo facienda. 483 484. *& ſeq. vſque ad fin. diſt.*

Formatæ mentio. 2645
Fornicari conuincitur ſecundùm veritatis rationem, qui ſecundam duxit vxorem. 2140
Fornicarij ſunt, non cõiuges, qui ſterilitatis venena procurant. 2163
Fornicatio quid. 2525
Fornicatio duplex. 2208
Fornicatio eſt quæuis immũda pollutio. ibi.
Fornicantium officium non recipiatur. 212
Fortunatus Epiſcopus poſt damnationem reſtitutus. 336
Frater ſponſam fratris poſt eius mortem ducere nõ poteſt. 2046 ad ſin. & pag. ſeq.
Frumentici opera apocrypha. 71
Fucare ſe nõ debet mulier. 2754
Fugiens ad eccleſiam, inde non extrahatur, niſi data ſecuritate, 1551. & 1552
Fugientẽ ad eccleſiã ſeruũ vel diſcipulũ verberãs ſegregetur ab eccleſia. 1542
Fugientem ad eccleſiã nemo audeat abſtrahere. 1538
Fugitiui alienantur, qui teneri nõ poſſunt. 1316
Fundamentum, liber apocryphus. 69
Fundator eccleſiæ, nihil ſibi præ cæteris in ea vendicet. 1522
Fundatoris eccleſiæ hæredes pro ea ſolicitudinẽ gerere debẽt. 1524
Fundatores baſilicarũ nullam in eis habeãt poteſtatem. 1152
Fundatores eccleſiarũ ordinandos in eis Epiſcopo offerant. 1525
Fundatores eccleſiarũ ſi ad inopiam redigãtur, ab eiſdem alimẽta ac

ta accipiat. 1523
Furioſus clericus fieri non poteſt. 220
Furioſus & furioſa matrimonium contrahere non poſſunt. 2214.
Furē non facit neceſſitas, ſed volūtas. 2747
Furtū cōmittit, qui inuentū nō reddit. 1385 ad fin. & pag. ſeq.
Furtū cōmittens clericus qua pœna feriendus. 1541. & 1542
Furta in monaſterio ſi fiant iudicio monachi ſe expurgent. 863
Furti nomine intelligitur omnis illicita vſurpatio rei alienæ. 1388 ad fin.
Furti tenetur, qui ſolo timore non furatur. 2250

C

GAianitæ hæretici. 1928
Galli opera apocrypha. 70
Gangrenſis ſynodus. 83
Gangrenſis concilij capita aliquot recenſentur. 193 194. 195. 196
Germani Conſtantinopolitani Epiſcopi opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Genethliaci qui, & cur ita dicti. 1970
Gentilium vanitas retunditur ex autoribus ſuis. 250
Genua non flectantur in die dominico, nec in die Pentecoſtes. 2637. ad fin.
Gibboſus myſticè explicatus. 324
Giezi ſemē cur in æternum damnatur. 655
Gillādi Presbyteri cauſa. 852
Gladium accipere quis dicatur. 1742
Gloria in excelſis Deo, quare in ſeptuageſima ītermittitur. 2560 ad finem.

Gloria in excelſis, in cœna Domini decantatur. 2561
Gnoïtæ, aut (vt alij legunt) Agnoïtæ hæretici. 1929. *& ſequen.*
Gnoſtici hæretici. 1919
Gradus eccleſiaſtici. 118
Graduũ eccleſiaſticorũ nomina vnde deducta. 119. *ad fin.* 120. *& ſeq.*
Graduũ & ordinũ diſtributio eccleſiaſticã vnitatẽ cõſeruat. 579
Graduũ nomina, tã ſuperiorũ, quã inferiorũ, & ex latere venientiũ. 2499. *& deinde vſque ad fi. quæſ.*
Græcorũ voluminum fides conſulitur in examinãdis noſtris. 32
Grammatica quatenus non improbetur. 249
Grammaticam docere non debent Epiſcopi. 552. *ad fi. & pag. ſeq.*
Gratia & peccata remittit, & ne reiterentur adiuuat. 2735
Gratia, quæ per Chriſtũ datur, nõ ſolũ peccata dimittit, ſed etiã legẽ ĩplere facit. 2728
Gratiæ effectusæquè cõfertur per bonũ ac malũ miniſtrum. 671
Gratiæ maioris eſt offerre quod non debeas, quàm reddere quod exigeris. 2453
Gratiam Dei cæleſtis non poteſt quis accipere, niſi prius purgatus fuerit ab omni ſorde peccati per pœnitẽtiæ cõfeſſionem. 2258
ſine Gratia diuina mandata impleri non poſſunt. 2736
Gregorius Pontifex redarguẽdi ſe licentiam aliis præſtat. 931
Gregorius Conſtantinopo. Epiſcopus. 83
Gregorij Naxianxeni Epiſcopi opuſcula catholica

tholica. 65
Gregorij Naxianzeni cognomento Theologi opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Gregorij Nyſeni opera in ſexta ſynodo recepta. ibidem.
Gregorij Trimegiſti Neocæſariẽ. Epiſcopi opera in ſexta ſynodo recepta. ibid.
Gregorij paßio apocrypha. 66.& 70.
Gregorianus codex. 23
Gorgonia inſula. 333
Gubernatio populi diuina electione præſtetur. 1117
Gulæ vitium quinque modis nos tẽtat. 2744 ad fin. & 2745

H

Hæreſis unde dicatur. 1912
Hæreſis Arriana. 61
Hæreſis Dioſcori. 62
Hæreſis Eutychis. ibid.
Hæreſis Macedoniana. 61
Hæreſis Neſtoriana. 62.& 82
Hæreſis Theodori. 64
Hæreſis ius ſoluendi & ligãdi nõ habet. 2264
non vltra in eũ procedi oportet, qui in Hæreſim damnatã recidit. 1848. ad fi. & 1849
non eſt retractandum, quod ſemel ſynodus ſtatuit contra vnamquãq; hæreſim. 1848
in Hæreſim labitur, qui priuilegiũ Ro. eccleſiæ auferre conatur. 132
qui in iam damnatam Hæreſim labitur, eius damnationis ſe participem facit. 1847
Qui redeũtes ab Hæreſi, in ſuis ordinib' recipiantur. 791. & 792 & mult. ſeq.
qui ab Hæreſi ad eccleſiam redeunt, in quo inueniũtur ordine, ex bñficio perſeuerẽt. 739

ab Hæreſi redeuntes, hæreſim & eius autores publicè deteſtētur. 808
ab Hæreſi redeuntes, poſt publicam profeſſionem in ſuis ordinibus recipi poſſunt. 807
ab Hæreſi redeuntium iuramentū. 800. *& ſe.*
Hæreſes quare primū exortæ. 60. *ad fi. et* 61
an Hæreticus neſciens, grauius peccet, an auarus ſciens, dubium eſt. 1047
Hæreticus Epiſcopus nec conſecrat, nec cōſecratur. 1873
de manu Hæretici neſciens prohibitam cōmunionem accipiens, poſteà reſciſcens, per annū pœniteat. 1883
potius eſt mortem arripere, quàm de manu Hæretici communionem accipere. 1884
ab Hæretico pœnitentiam accipere poſſumus in extremo poſiti. 1882
Hæretica non recipit Romana eccleſia. 68
Hæretici qui propriè dicantur. 1912
Hæretici a ſeculi poteſtatib. coërceantur. 1797
Hæretici ad ſalutē etiā inuiti ſunt trahendi. 1745
Hæretici res eccleſiaſticas iniuſtè poßident. 1818
Hæretici probātur, qui ſchiſmate, vel excommunicatione ab eccleſia ſunt ſeparati. 1004
Hæretici vtiliter patiūtur, quæ catholici vtiliter inferunt. 1749
Hæretici vbi à fide receſſerint, ſpiritus perfectionē amittunt. 1871
Hæretici penitus carēt ſacrificij poteſtate. ibi.
Hæretici catholicorum ſimij.

ſimiȷ́. 700
Hæretici non ſunt qui, non ſua audacia, ſed aliena ſeducuntur in errorem. 1913
Hæretici etiã poſt mortem excommunicari poſſunt. 1889.
Hæretici ſunt qui quod praué ſapiunt, contumaciter defendunt. 1914. ad fin. & 1915
Hæreticorum ſectæ recenſentur, 1918. ad fi. & 1919. & mult. pag. ſequen.
Hæreticorum conſortia à catholicis ſunt vitanda. 1863. ad fi. & pa. ſeq. & rurſus. 1868
Hæreticorum benedict. Deus maledicit. 705
Hæreticorũ cõuiuia & ſodalitates clerici vitare debent. 1918
de his, qui inuiti ad Hæreticorum ordinationem trahũtur. 738
Hæreticorum benedictio, maledictio eſt. 698
Hæreticorum, Sacerdotes, Chriſti honorib. nõ habentur digni. 703
quantum intereſt inter perſecutionẽ Hæreticorum & Catholicorum. 1699
Hæreticorum ſacramẽta quatenus valida. 213. & 214
Hæreticis fauentes, in eorum facinore & pœnis, duces & autores deſtinantur & participant. 701
ab Hæreticis redeuntes ſunt reordinandi. 810 ad fin. & deinde, vſq; ad fin. quæſt.
cum Hæreticis coniugia non ſunt miſcenda. 2094
ab Hæreticis ordinatũm nulla portio læſionis attingat. 110 & 111.
non licet cum Hæreticis

tis orare. 699
non placent Deo, quæ ab Hæreticis offeruntur. 697
Hæreticos eſſe quare diuina prouidentia permittit. 1930
aduerſus Hæreticos catholici à poteſtatib. ordinatis defenſionē poſtulare debent. 1699
Hæreticos eccleſia ratione perſequitur. 1751
Haruſpices qui, 1976 ad ſin.
Haruſpicinæ artem primus Hetruſcis tradidit Tages. 1986
Habionitæ hæretici. 1923
Hebræorum voluminū fides reqritur in examinandis noſtris. 32
Heliſæus boues ſuos occidit, vt paſceret pauperes. 557
Heluidiani hæretici. 1926
Heraclitæ hæretici. 1923
Herbam myſticè producere quid. 2319
Hermiti Angelus dñi apparuit in habitu paſtoris, & pcepit, vt Paſcha die dominico celebraretur. 2643
Hermogenianus codex. 23
Hermogeniani hæretici. 1922
Hiebuſæi interpretantur conculcatio. 1215
Hierico luna interpretatur. 779
Hieronymus ab Angelo verberatur. 246
Hieronymi Presbyteri opera catholica. 65
Hieroſolymitana eccleſia quintum obtinet locum. 136
Hilarius Epiſcopus. 85
Hilarij Epiſcopi Pictauienſis opera catholica. 65
Hircij opera adulterata Euangelia, apocrypha. 69

Hiſtrio

Hiſtrionibus res ſuas erogare immane peccatum eſt. 554

Holocauſta tot offerantur, quot populo ſufficere debeant. 2580

Homicida eſt qui fratri ſuo mala perſuadet. 2250

Homicida eſt qui publicam functionem non habens aliquem occidit vel debilitat. 1845

Homicida quocunque modo clericus non ordinetur. 332

Homicida non eſt, qui abortū procurat, antequā anima corpori ſit infuſa. 2164

Homicida eſt, qui ſponte occidit, quos iudex iubet occidi. 1783

Homicida à communione abſtineat quinquēnium. 362

Homicidæ clerici qua digni pœnitentia. 357

Homicidæ non ſolùm probantur, qui manibus occidunt, ſed etiā quorū conſilio & fraude alij occiduntur. 2248

Homicidæ nō ſunt, qui aduerſus excommunicatos zelo matris eccleſiæ armantur. 1802

Homicidæ communione priuentur. 1909

Homicidium perpetrās Presbyter ira commotus, licet extra animum, officio careat perpetuò. 360

Homicidium eſt, cùm quis ad nocendum mouetur. 2250

Homicidij caſu vel voluntate perpetrati pœnitentia. 362. 363. & aliquot ſeq.

Homicidium caſu perpetrans clericus, in ordine ſuo permanere poteſt. 159

Homicidiū patrantes obſidionis neceſſitate clerici

clerici, poſt duorum annorum pœnitentiam reſtituuntur. 358
Homicidij reus non eſt miles, qui poteſtati obediens hominem occidit. 1782
Homicidio perpetrato ſacerdotale officiũ miniſtrari nõ poteſt. 330
Homicidiorum tria genera. 2249
Homines quando cœperint conſueſcere. 21
Honor ille legitimus putandus nõ eſt, qui fuerit contra diuinæ legis præcepta collatus. 423
Honorem ſibiinuicem deferant Epiſcopi & clerici. 617
Honoratus Velitrenſis Epiſcopus. 86
Honorij reſcriptum ad Bonifacium Papam. 642
Horoſcopi qui. 1971
Hortenſius vicus. 85
Hoſpitalitas Sacerdotũ tractatur. 272. & ſe.
Hoſpitalitatis commendatio. ibi.
Hoſpitalitatem neſciẽs, nõ ſiat Epiſcopus. 549
Hoſpitum recipiendorũ nulla diſtinctio debet eſſe. 274
Hoſtia dum frangitur, paſſio Chriſti ad memoriam redit. 2590
Hoſtiæ impiorum abominabiles ſunt Domino, quæ offeruntur ex ſcelere. 667
Hoſtiis non tam ſanctificamur, quàm pro peccato polluimur. 707
Humanum genus, iure naturali & moribus regitur. 1
Hydromãtici qui. 1985
Hymni ab Angelis in nouo teſtamento decãtati inueniũtur. 2559
Hymnos ſcripſerunt Hilarius & Ambroſius. 2358

Hym

Hymnos cantare docemur exemplo ſaluatoris & Apoſtolorum. ibidem.
Hyperberetæus menſis. 96
Hypocriſis ſpecies ſuperbiæ. 2300
Hypodiaconi. 123

I

Iacob teſtamentum, liber apocryphus. 70
Iacobus cognomento Iuſtus primus Archiepiſcopus Hieroſolymitanus. 470
Iactare ſe nemo debet. 1041
Ianuarius Beneuentanus. 83
Iamnæ & Mambræ, liber apocryphus. 70
Ibæ epiſtola. 64
Idolis immolatum ſi quis emat ignorans, immunis eſt à peccato. 1968. ad fi. & pag. ſeq.
Idololatria eſt, auguria ſeruare & ſtellarum requirere curſus. 1967
Idololatræ clerici an reparari poßint. 254
Ieiunent quinquageſimā eccleſiaſtici viri. 11
Ieiunare debemus ſabbato ob reuerentiam ſepulturæ Dominicæ. 2639
Ieiunare clericos quinquageſimam, Teleſphorus decreuit. 10. & 11
Ieiunare nihil prodeſt, niſi mens ab iniquitate vacet. 2745
Ieiuniū generale & magnum eſt, abſtinere ab iniquitate. 2746
Ieiunium non eſt celebrādum die dominica quinta feria. 2640
Ieiunium ſoluere poſtremæ ſeptimanæ quadrageſimæ non licet. 2637
Ieiunans die dominico ſuperſtitioſè, anathemati obnoxius. 194

Ieiunantium cibi. 12
Ieiunantes die dominico abſque neceſsitate, anathemati obnoxij. 197
Ieiunij prima inſtitutio. 233
Ieiunia cõſtituta nõ ſoluantur, niſi neceſsitatis cauſa. 2743
Ieiunia quibus temporibus ſint ſeruãda, diſ. 76. pag. 498. 499. & deinde uſq; ad fi. diſt.
Ieiunia ſunt ſeruanda quarta & ſexta feria. 2641
Ieiunia qualia eſſe debent. 2744
Ieiunia eccleſiaſticorũ. 11. & 12
Ieſu epiſtola ad Agbarum apocrypha. 71
Ignatius Epiſcopus Antiochiæ cõſtitutus à Petro. 134
Ignorantia Sacerdotibus vitanda. 253
Ignorãtia ſcripturarũ, eſt ignorantia Chriſti. 256
Ignorãtia q̃ ſit immunis à pœna, & q̃ non. 253
Illiterati non promoueãtur ad clerũ. 239. 240 & 400
Illuſionum nocturnarũ genera. 17. & 18.
Imagines diuorum quonam pacto venerentur & adorent Chriſtiani. 2646. ad fi. & 2647
Imagines diuorum non violandæ. 2646
Imaginibus nocturnis illudi quatenus peccatum ſit. 20. 21. & 22.
Immiſericors, quamuis ſit ſpiritualis, legem Chriſti nõ implet. 560
Immundum tãgere, metaphoricè eſt peccatis conſentire. 1707
Immunditia & luxuria appellant, extraordinaria voluptas, & inuerecũda opera nuptiarũ. 2182. ad fi. & 2183

Impe

Imperator iura Pontifi cis non vſurpet. 626
Imperator ius habet eligendi Pontificem. 447. & 448
Imperator electioni Epiſcoporum intereſſe non debet. 436
Imperatoris epiſtola in electionis confirmatione deſideratur. 444
Imperatori agere non licet, quod Euangelio repugnet. 37
Imperatores debent Pontificibus ſubeſſe, non præeſſe. 631
Imperatores ad fidem confirmãdam, non potentiam oſtentandam, concilio intereſſe poſſunt. 625
Imperatorum auxiliũ implorandum ad tuẽdam eccleſiam. 1701
Imperatorum conſtitutiones de rebus eccleſiaſticis, niſi à Papa cõfirmentur, irritæ ſunt. 639. 640. & aliquot ſe.
Imperiali iudicio Apoſtolicus ſe emendare permittit ſi quid erga ſubditos iniuſtos cõmiſerit. 926. 927 & aliquot ſeq.
Impetigo myſticè explicata. 326. ad fi. & 327
Impietas infidelitatis eſt, ab illo qui iuſtus eſt, & iuſtitia, dimidiã ſperare veniam. 2390
Impœnitentes, tanquã Ethnici habeantur. 2006. & ſeq.
Impœnitentibus venia concedi non poteſt. 348
Impoſitio manuum non ab aliis, quam Epiſcopis, perfici poteſt. 2738
Impoſitionis manuum ſacramentum dignius eſt baptiſmi ſacramento. 2737. ad fin. & 2738
Incãtatores qui. 1969

Incantatores obſeruans anathemati obnoxius eſt. 1976
Incantatores clerici ab eccleſia eiiciãtur. 1977
Incantationes nihil remedij præſtant infirmitatibus hominũ. 2008
Incantatores & ſortilegos, velut Chriſti inimicos, inſequi oportet. 1979
Incantationibus deſeruiens, ab eccleſia ſeparetur. 1980
Incendiarius eccleſiæ qua pœna plectendus. 1541
Incendiarius excommunicetẽ. 1845. *& pag. ſe.*
Incenſum circa altaria deferre moniales vetãtur. 155
Incorrigibiles debẽt ex cõmunicationis ferro abſcindi. 1908
Inceſtus quid. 2526
ex Inceſtu nati filij, non reputantur filij. 2510
Inceſtuoſi qui. 2479
Inceſtuoſi nullo ſunt digni nomine coniugij. 2480
Inceſtuoſorũ pœna. ibid.
Inceſtuoſorum coniugum pœna. 2513
Inceſtæ ſunt virgines quæ poſt conſecrationẽ nubunt. 181
Inceſtuoſæ nuptiæ tractantur, pag. 2479. 2480. *& ſeq.*
Indifferenter eſt habendum, quod nec contra fidem nec bonos mores eſt. 51. *ad. fin. & pag. ſe.*
Induciæ quot menſium Epiſcopis præſtandæ ſunt. 953
Induciæ nõ negẽtur ad iudiciũ venienti. ibid.
Induciæ reſtitutionis cõceduntur iuxta tempus ſpoliationis. 949.
de Induciis præſtandis. 954. & 955
Infamia quotupliciter irrogatur. 983

Infa

Infamia notantur, qui conſanguineas ducunt vxores. 244
Infamis eſt inceſtus macula pollutus. 958
Infamis efficitur, qui Epiſcopum ſuum accuſauerit, & inſidiator extiterit. 959. *ad fin.*
Infamis efficitur, qui ſciens peierare præſumit. 1046
Infamis vel ſacrilegus religioſum Chriſtianũ accuſare nõ poteſt. 960
Infames quæ perſonæ habeantur. 1045
Infames ſunt à ſuo propoſito diſcedentes. 958
Infames ſunt, qui regnum Dei conſequi non valent. 1037
Infames ſunt, qui aduerſus patres armantur. 966. *ad fin.*
Infames efficiuntur, infidelitatis nota inſperſi. 2644
Infames efficiuntur clerici & laici, qui nõ obediũt Epiſcopis. 1209
Infames & exules fiãt, qui Epiſcopos perſequuntur. 960
Infames, eos qui ſunt bonæ famæ, accuſare non poſſunt. 957
Infames iudices eſſe non poſſunt. 979
Infames & hæretici homines bonæ famæ accuſare nõ poſſunt. 908
Infames non poſſunt eſſe procuratores vel patroni cauſarũ. 979
Infamib⁹ quatenus poſtulare liceat. 980 & ſe.
de Infantia Saluatoris, liber apocryphus. 69
Inferiores maiorib⁹ nec benedicere nec maledicere poſſunt. 128
Inferiorum facta ſuperiorum ſententijs obnoxia ſunt. 127
Inferiorum culpæ, rectorum negligentiæ imputandæ. 551

Infideles non aſperis, ſed blandis verbis ad fidem ſunt alliciendi. 292

inter Infideles an coniugium ſit. 28. *quæ.* 1. 2072. 2073. *& ſeq.*

Infidelium colloquia & conuiuia non ſunt euitanda. 1715. *ad finẽ.*

ab Infidelibus coniugibus licet recedere, ſed non expedit. 2081

Infirmitas vetus in baptiſmo non penitus abſumitur, ſed vires amittit. 2729

Iniquitatem patrum filiis quomodo Deus reddit. 2416

Iniuria ſemel dimiſſa, iterum reuocari non debet. 1733. *ad fin.*

Iniuria ſacramentorũ Chriſti à Regibus eſt vindicãda. 1791. *ad fi.*

Iniuria ſociorum an armis ſit propulſanda docetur, 23. *q.* 3. *pagina,* 1694. *& ſeq. vſque ad fin. quæſt.*

Iniuriã faciẽs nõ ſolùm punitur, ſed is qui adminicula quoquo modo iniuriæ ſuggeſſerit. 2242

Iniuriã qui nõ repellit ſui ſocij cũ poſsit, ſimilis eſt inferenti. 1700.

Innocẽtis officiũ eſt, nulli nocere, & peccantẽ punire. 1793

Innocentiæ primus gradus, odiſſe nefanda. 552

Inobediẽs ſacris Canonibus, nõ cõmunicet ſacris altaribus. 1938. *ad finem.*

Inſanus mente, clericus fieri non poteſt. 221

Inſidias parãs ſuo Epiſcopo, curiæ tradatur. 1190. *ad fin.*

Inſtituta prædeceſſorũ ſuorũ ſucceſſores non violent. 1948

Interceſſori cathedram cui datus eſt, tenere nõ licet.

licet. 1081

Interceſſores apud Deũ pro populo debent eſſe immunes à vitiis. 322

Inteſtato Epiſcopo eccleſia ſuccedat. 1340

Intitulatus in vna eccleſia, debet in ea perpetuò manere. 477. ad fin. & pag. ſeq.

Inuadere non licet alienam eccleſiam. 1314

Inuadens locũ alterius, deponatur. 1091. ad fi.

Inuadẽs vinctus locũ, nõ eſt defendendus. 1068

Inuentũ nõ reddẽs, furtũ cõmittit. 1386. ad fi.

Iob teſtamentum, liber apocryphus. 70

Ioãnis Baptiſtæ capitis inuẽti hiſtoria an apocrypha. 67

Ioannis Chryſoſtomi opera catholica. 65

Iouinianiſtæ hæretici. 1927

Ioſeph ad nuptias Mariæ nõ peruẽnit. 2056

Iouiniani opera apocrypha. 70. ad fi.

Ira Dei qualis. 2361

Itinerarium Petri, apocryphum. 69

Iudæus niſi ad fidem acceſſerit, ſeparetur ab vxore fideli. 2090

Iudæo iuncta matrimonio, communione Chriſtiana careat. 2095

Iudæum vel Paganum occidens, xl. dies in pane & aqua pœniteat. 361

Iudæi quomodo ex patre Diabolo ſunt. 656

Iudæi nõ ſunt ad fidem cogẽdi, ſed ſi inuiti ſuſceperint, cogẽdi ſunt retinere. 294

Iudæi potius ad fidẽ rationis & manſuetudine ſunt puocandi, quã aſperè. 292. & 293

Iudæi quot menſibus inter catechumenos habeantur. 2701

Iudæi redeuntes ad Iudaiſ

daiſmum, reuocentur ad cultum Chriſtianæ religionis. ibidem.
Iudæorum conuiuia & cōſortia vitāda. 2092
Iudæis ad fidem venientibus, cum infideli nulla ſit communio. 2091
Iudæis officia publica non ſunt committenda. 391
Iudæos perſequi non debemus, ſed Saracenos. 1826
cum Iudæis nec manducandum, nec bibendum, nec ab eis medicamētum accipiendū eſt. 2091. ad fin.
Iudas quamuis ſacrilegus & fur, pro dignitate officij ſui, beneficia per eum data detrimenta nō ſenſerūt. 111
Iudex habetur ſuſpectus, de cuius domo vel accuſator vel teſtis producitur. 1014
Iudex non eſt autor ſceleris, homines vinciendo. 1789
Iudicis nō eſt, ſine accuſatione dānare. 1737
Iudices electi ſi de ſententia inter ſe diſcordes extiterint, de vicina prouincia Archiepiſcopus aduocet. 1056
Iudices alterius prouinciæ ſuper appellatione adire nō oportet. 978
Iudices vt nō fiant quot modis impediuntur. 979
Iudices eſſe nō poſſunt, qui inimici ſunt. 967
Iudices extranei adiri nō poſſunt, abſq; Apoſtol. ſedis decreto. 977
Iudicum, alij ordinarij, alij arbitrarij. 889
Iudicet ille de alterius errore, qui nō habet in ſeipſo qđ puniat. 985
Iudicare paræcianū alterius eccleſiæ nullus præſumat. 1052. 1132

Iudicare nõ valet grauatus criminibus. 986
Iudicans iuſtè, miſericordiam cum iuſtitia ſeruat. 301
Iudicari à minoribus maiores nõ poßũt. 130
Iudicari nõ debet quis, antequam examinetur. 1240
Iudicari vel condemnari quis nõ debet, priuſquam habeat præſentes accuſatores, locúmque defendendi ad abluenda crimina. 991
Iudicari poſſunt manifeſta ſine accuſatione. 827. *ad fin. &* 828
Iudicari non debent incerta & dubia. 825
ad Iudicandum excommunicati non recipiãtur. 1878
Iudicium fieri non debet ante probationẽ, aut demonſtrata certa indicia. 2133. *ad fin. & ſeq.*
Iudicium integrum eſt, quod plurimorum ſententiis roboratur. 462
Iudicium iuſtum vendi non debet. 1240
de Iudicium peruertente. 1242
Iudicium humanum, quatuor modis peruertitur. ibid.
Iudicium temerarium iudicanti nocet. 1238
Iudicium ſi renouetur, Beati Petri memoria eſt habenda. 1058
Iudicium ſanguinis agitare non debent, qui ſacramenta Domini tractant. 1843
Iudicium nullum ſeruetur niſi rationabiliter habitum. 1843
Iudicium aliarum prouinciarum nulli liceat expetere. 977
Iudicio nulli ſubeſt Romana ſedes. 129. *ad fin. & pag. ſeq.*
Iudicia peregrina in

omnibus ſunt ſubmouenda. 977
Iugum à ſancta ſede impoſitum tolerãdum. 106. ad ſin. & ſeq.
Iulitæ paſſio apocrypha. 66. & 71.
pietas fuit, quòd Dauid Nabal ſicut Iurauerat, nõ occiderit. 1752
de eo qui calliditate verborum Iurat. 1671
de eo qui Iurat falſum, quod putat verũ. 1635
licet vti fide eius, qui vt eam ſeruet, per dæmonia Iurat. 1629
Iurare peccatum non eſt, ſed peierare. 1624. & 1628
Iurare Deus non prohibet, ſed peierare. 1628
Iurare non præſumat clericus cuiquam laico. 1679
Iurare quãdo prohibemur. 1676
Iurare infirmis conceditur. 1626
Iurare per Deum permittitur, ne per idola iuretur. 1625
Iurare per Deum, maius eſt, quàm per Euãgelium. 1627
Iurare nemo cogatur ante rationabiles annos. 1675
Iurare non cogatur quis antè decimũquartum annum. 1676
Iurare verum, in neceſſariis peccatum non eſt. 1624
Iurare Deus quando dicatur. 1655
Iurans malè, pœnitentiam agat. 1656
Iurans illicitè, qua pœna plectendus. 1655
Iurans per creaturas pertinaciter clericus, excõmunicetur. 1626
Iurans per capillũ, ſi clericus ſit, deponit: ſi laicus anathematizatur. ibi.
Iuramentũ non tanquã malum euitãdum, nec

nec tanquam bonũ appetendum. 1624
inter Iuramẽtũ & locutionẽ fidelitũ, nulla debet eſſe differentia. 1674
Iuramentũ p fœdere pacis eſt faciendũ. 1622
Iuramentum accipere nõ prohibemur. 1629
Iuramentũ exigẽs ab eo quem neſcit falſum iurare, nõ peccat. 1669
Iuramentum non exigat Epiſcopus à ſuis clericis. 1618
Iuramẽtũ à Sacerdotib' nõ eſt exigẽdũ. 846
Iuramẽtũ nõ implere, tolerabili' eſt, quã qđ turpe eſt, facere. 1653. *ad fi.* & 1654
Iuramentũ non eſt ſeruandum, quo malum incautè promittitur. 1653. & 1657
Iuramentum illicitũ nõ eſt ſeruandum. ibid.
quędã licet à Deo prohibeantur, tamen iuramento firmata non ſunt ſeruanda. 1662. & 1663
à Iuramento fidelitatis nonnullos abſoluit Põtifex. 1421
Iuramenta contracta, tribus modis ſoluuntur. 1658
Iuramenta illicita in irritum deducit Apoſtolica autoritas. 1420
Iuramenta quæ fiunt cõtra diuina mãdata nõ obſeruentur. 1658
Iuramenta præſtentur à ieiunis. 1676
Iuratio non eſt prohibẽda, nec tanquã bonũ appetẽda. 1623. 1624.
Iuſiurandum quos debeat habere comites. 1633
Iuſiurandum ab Epiſcopo non efflagitetur ad teſtimonium. 1179
Ius nomen generale. 2
Ius vnde dicitur. ibid.

Ius ciui

Ius ciuile quid. 4
Ius gentium. ibid.
Ius naturale quid. 1. 3
Ius naturale ab exordio cœpit, & immutabile pmanet. 13. et 21
Ius naturale præualet conſuetudini. 25
aduerſus Ius naturale agere non licet. 26
aduerſus Ius naturale quatenus diſpenſatio admittatur. diſ. 13. 54 ad fin. & pag. ſeq.
Ius Quiritium quid, & quibus cōſtet. 4. & 5.
Ius publicum quid. 4
Iuris ſpecies. 3
Iuris diuini & humani differentia. 24
Iuris naturalis, conſuetudinis, conſtitutionis differentia. ibid.
Iuri ſuo quis cedere nō debet. 1065
Iuri naturali repugnātia volūtati diuinæ reſiſtunt. 35
Iure naturali omnia cōmunia. 24
Iuſtus miſeris compatitur, delinquētibus indignatur. 303
Iuſti vocabulum non amittitur, ſi per pœnitentiam reſurgatur. 2369
Iuſtificari non poteſt quiſquam, niſi peccatum antè fuerit confeſſus. 2257
Iuuenalis Conſtantinopolitan' Epiſcopus. 82
Iuuenalis Hieroſolymitanus Epiſcopus. ibid.

K

Kalendarū obſeruationes agere non licet. 2008
Kalendis conueniebant olim Presbyteri ad collectionem. 289

L

Labor eccleſiaſticorum. 584
Laborent ita eccleſiaſtici, vt cultum diuinum non deſerant. 584

Laborabant manibus ſuis apoſtoli, ne quem grauarent. 2751
Lacrymæ lauant delictum, quod pudor eſt confiteri. 2240
Laicus, cuiuslibet ſit meriti, ad ſummum non adſpiret Sacerdotium. 417
Laicus eccleſias vel eccleſiarum bona nō occupet. 1519
Laicus non habet facultatem aliquid ſtatuendi in eccleſia. 1521
Laicus ſacrilegus habetur, qui diſpoſitionē vel dominationē rerū eccleſiaſticarum vſurpat. 1522
Laicus excommunicetur, qui Epiſcopum cōprehenderit, percuſſerit, niſi canonicè iudicatum. 1544. & 1545
Laicus non ſedeat in cōſenſu Prebyterorū, dū miſſa celebratur. 2584
Laicus clericum nō accuſet. 899. & 901
Laici vnde dicantur. 1266
Laici diſponere non poſſunt eccleſiaſticas dignitates. 1521
Laici de rebus eccleſiaſticis nihil ſtatuant. 619. & 620
Laici iudicare de eccleſiaſticis nō debēt. 626
Laici non poſſunt iudicare clericos. 191
Laici non ſunt conſtituendi œconomi Epiſcoporum. 1520
Laici non ſe ingerant electioni Pontificum. 434
Laici Presbyteros de eccleſiis non eiiciant. 1523
Laici non eiiciant de eccleſiis Presbyteros ſine cōſenſu Epiſcoporū. 1526. ad fin. & 1527.
Laici baptizare poſſunt neceſ-

neceſsitate cogente. 2660

Laici in Epiſcoporũ accuſatione non ſunt recipiendi. 899

Laici quare in accuſatione Epiſcoporum nõ audiantur. 903

Laici in his quæ ad cõmunis vitæ vſum pertinent, debent inuicẽ operari. 1190

Laicis non licet Preſbyteros de eccleſia eijcere 1126

Laicis, qui contra decreta Canonũ ad Epiſcopatũ promouentur, ex miſericordia ſuſceptũ officiũ relinquit. 806

Laodicẽſis ſynodus. 84

Lapſus clericus in peccatũ carnis, reparari non poteſt. 333

Lapſus poſt ordinationem, ſacra myſteria nõ debet tractare. 335

Lapſus difficile ad priſtinũ gradũ redit. 353

Lapſus poſt pœnitentiam, altario tantùm miniſtret. 254

Lapſi loco alius ordinãdus. 334. *ad fi.* & *ſe.*

Lapſi clerici in ſuo ordinẽ reparari non poſſunt. 329. & 330.

Lapſi reparari poſſunt. 340

Lapſi qui reparentur, vel non. 349. & 350

Lapſi reparantur poſt pœnitentiam acerrimam 342

Lapſi in ſuis ordinibus reparari poſſunt, ſed non ad maiora conſcendere. 365. & 366

Lapſi clerici in ſuis ordinibus reparari poſſunt. 337

Lapſis cõmunicãs ante reſtitutionẽ, à cõmunione abſtineat. 338

Lapſos poſt actã pœnitentiã proprios gradus licitè poſſe adminiſtrare, & ad maiores poſſe con

ſe cōſcēdere.335.& ſe.
Lateranenſis Baſilica. 137. ad fin.
Latro fuit baptizatus in cruce. 2668. 2669
Laurentius Mediolanenſis Epiſcopus 93
Legatum ſedis Apoſtolicæ impēdiens excommunicetur. 610
Legati non violandi iure gentium. 4
Legationē ſine ſignatis apicibus non ſuſcipit Romana eccleſia. 643
Lectio Epiſcopis quæ nā eſſe debeat, tractatur di. 37. pag. 243. & ſe.
Lectio librorū in eccleſia p anni circulū. 72
Lectionarius Sacerdotibus diſcendus. 255
Lectio quomodo ordinetur. 153
Lectoris munus. 162
Lectores unde dicti. 123
Lectores in eccleſia inſtituti. 118
Lectores aut uxores ducant, aut continentiā profiteantur. 214
Lectoribus nemo annis meretur minor xviij. annis. 512
Lepotius, liber apocryphus. 70
Lentitij opera apocrypha. 69
Leo Papa. 82
Leo Pontifex quomodo ſe purgauerit. 856
Leonis Epiſcopi purgatio. 848
Leonis Papæ epiſtola ad Flauianū Epiſco. Conſtantinopolitanum catholica. 66. ad fin.
Leontius Patriarcha Antiochenus. 337
Leuitæ conſecrentur à vigeſimoquinto anno. 509
Leuitæ ab Apoſtolis ordinati. 119
Leuitici locus ex cap. 21. explicatur. 322. ad fin. & 323

Lex

Lex quid. 2. & 5.
Lex Falcidia. 6
Lex Imperatorum eccleſiaſtica iura diſſoluere non poteſt. 35. & ſeq.
Lex Romana nullius temeritate debet corrumpi. 41
Lex Satyra. 6
Legis qualitas. 9
Legis autoritate diſſoluitur, quod cõtra eam fit. 40
Legis diuinæ & humanæ diſcrimen. 2
in Lege præcepta quædam moralia, quædã myſtica. 21
Leges duodecim tabularũ. 22. ad fin. & 23.
Leges aut diuinæ aut humanæ. 2
Leges humanæ inter ſe diſcrepant. ibid.
Leges Imperatorum in adiutorium eccleſiæ licet aſſumere. 39
Leges Imperatorum cuſtodiendæ. ibid.
Leges Imperatoriæ quatenus amplectendæ. 35. & 36
Leges principum, aut regulas patrum contemnere non licet. 49
Leges Principũ naturali nõ prualẽt iuri. 30
Leges Rhodiæ. 7
Leges Romanorum Principum ſeruandæ ab omnibus. 40
Legũ dominationes. 6
Legum officium. 8
Legum ſcopus. 9
quæ cõtra Leges fiunt, pro infectis habentur. 1449
Legibus ſuis obtẽperare debẽt principes. 31
de Legibus tunc eſt iudicandũ, cũ inſtituuntur, non cùm inſtitutæ ſunt. 10
Legiſlatores diuerſarũ gentiũ. 22. & deinde.
Libellum famoſum ſcribens flagelletur, niſi probæ

probauerit. 1918. *ad fin.& 1919*
Libellorum conceptio qualis. 941
de Libellis dimiſſoriis. 886.*ad fin*. & 887
Libellos famoſos in eccleſia ponentes anathematizentur. 1020
Liberalitati modus imponendus. 554
in Liberalitate quæ ſunt ſeruanda. 556. 557.*& mult.ſeq.*
Liberi qui ſint. 2184
Liberorum procreatio laudatur in matrimonio. 2184
Liberti eccleſiæ faciant profeſſionem ſuæ conditionis. 1322
Liberti eccleſiarum reuocentur in ſeruitutē qui contra eius libertatē ſuperbiunt. 1320. *ad fin.&* 1321
Liberti nõ promoueantur ad clerum, quorũ patroni in ſeculo fuerint. 398
Liberti, nec eorum poſteri, à patrocinio diſcedant eccleſiæ. 1223
Liberti ad ſacros ordines promoti, à patrocinio eccleſiæ non diſcedant. 1321
Libertos legitimè factos eccleſia tueatur, 565
de Libertis eccleſiæ, qui ab eius patrocinio diſcedunt. 1320
Libido aliena neminē polluit. 2186
Libri ſacri, qui leguntur in eccleſia per anni circulum. 72
Libros Gētilium Epiſcopus non legat. 243
Ligare vel ſoluere viuentes eccleſia poteſt, non mortuos. 1886
Ligandi & ſoluendi non habet poteſtatem, qui vnitatē eccleſiæ catholicæ non tenet. 1862

Ligandi ſoluẽdíque poteſtate ſe priuat, qui hãc iniuſtè exercet. 1233

Linguas hominũ non curare debemus, ſed conſcientias. 1230

Litaniæ ante Aſcenſionẽ Domini tribus diebus celebrẽtur. 2636

Literas ignorans, clericus nõ põt fieri. 229

Litigare non debet Epiſcopus pro rebus trãſitoriis. 1373. ad fi. 1374

Litigãtes & diſcordes clerici deiiciant̃. 580

Litigantium fratrum dona & oblationes non recipiantur. 580

Litigioſi non ſunt Epiſcopi. 579

Litigioſi ꝓhibẽtur ĩ Epiſcopos ordinari. 307

Litigioſi qui ſint. ibid.

Lippus myſticè explicatus. 325

Locus nõ ſanctificat hominẽ, ſed hõ locũ. 266

Loci aut generis nobilitas nõ nobis gratiã cõparat, ſed virt⁹. 265

Loca vel ordines non Deo nos ꝓximos reddũt ſed merita. 263

Loca non ſaluant animam, ſed gratia. 265

Loca ſanctum non faciunt, ſed vita & mores. 261

Loca amanda ſunt pro rebus non pro locis. 50

Loth non de inceſtu ſed ebrietate culpat̃. 1405

Lotharij regis ſcel⁹. 836

Loqui & dicere in Trinitate quomodo intelligendum. 2756

Luciani euangelia falſata apocrypha. 69

Luciferiani hæretici. 1926

Lucrũ turpe ſequitur, qui minoris emit, vt pluris vendat. 1382

Lucra turpia ſectantes eiiciantur à clero. ibi.

Lucris turpib⁹ clerici inſeruire non debẽt. 563

Lucris

Lucris tẽporalibus deſeruientes, nequaquã Deo militare probantur. 311
Lugere mortuos, ex puſilanimitate contingit. 1368
Lugdunenſis ſynodus. 1. 86
Lugdunenſis ſynodus. 2. ibid.
Luminaria in templis. 124
Luthobius Epiſcopus Maguntinus. 87
Luſanæ liber apocryphus. 70
per Luxuriæ vitia dæmones maxime coluntur. 2183
Luxuriam facit & nutrit vini perceptio nimia, non natura 236
Lycurgus Lacedæmoniis iura ex Apollinis autoritate cõfinxit. 22

M

MAcarius Antiochenus Epiſcopus hæreticus. 83
Macarius Epiſcopus Hieroſolymitanus. 81
Macedonij hæreſis. 71. & 81.
Macedoniani hæretici. 1925
Magi qui. 1985
Magi & hiſtriones à cõmunione arceãtur. poſt conuerſionem tamen non deneganda eſt. 2633. & 2634
Magos conſulens Epiſcopus honore priuetur. 1978
Magicis non vtendũ. 1956
Magiſtratus imperiũ vtile ad corrigendos malos. 1742
Magiſtratibus obediendum. 1787
Magiſtrũ fieri miſerũ eſt eũ, q nec dũ didicit eẽ diſcipul⁹. 320. 422
Magiſtri liberalium artium congrui locis conſtituendi. 250

Maiores à minoribus iudicari nō poſſūt. 130
Malus non te maculat ſi ei non conſentis, ſed ipsū redarguis. 1706
Mali à bonis penitus ſeparari non poſſunt. 1214
Mali propter bonos tolerandi. 1704. 1705
Mali tolerandi ſunt à bonis. 1703
Mali quomodo toleran di, & quomodo ab eis recedendum ſit. 1710
Mali, quos eccleſia recipit, nec expellit à bonis ſunt tolerandi, non iudicandi. 1708
Mali ab eccleſia ſunt eliminandi. 1907
Mali non ſunt interficiendi, ſed flagellis emendandi. 1769
Mali obdurantur flagellis, boni emendantur. 1719. *ad fi. & ſe.*
Mali ſi hic affligātur, tolerabilius illis erit in iudicio. 2397
Mali cogendi ſunt ad bonum. 1757. *& ſeq.*
Mali prohibendi ſunt à malo, & cogendi ad bonum. 1771. *& ſeq.*
Mali cogantur ad bonum medicinali ſeueritate 1729
Mali non prohibeantur de menſa Domini manducare. 2609
Mali ſi proſperè agāt, ob id non turbemur. 2396
Malorum communio nō maculat aliquem participatione ſacramentorum, ſed conſenſione factorū. 1706
Malorum impietati fauet, qui obuiare ceſſat. 1701
Malis ſociari quid ſit. 1705
Malos iuſtè perſequitur eccleſia. 1755. *ad ad fin. & ſeq.*
pro Malis eccleſia intercedat

tercedat,nõ eos temerario auſu defendat. 1394
Malis non caret vllus hominum cœtus. 318
*Malũ minus de duobus malis eligẽdũ eſt.*55. 56.57.58. & 1653
*Malũ min⁹ nõ eſt eligẽdũ ĩ diuerſis pſonis.*59
Mala quædam puniẽda & quædam toleranda. 1716
Maledicũt viri ſancti nõ ex voto vltionis,ſed amore iuſtitiæ. 1905
Maledici etiam nõ corde,inquinamenta incurrunt. 1897
Maledictio diuina meritum maledicti deſignat. 1918
*Maledictionis & benedictionis figura.*1907
Maledicta aliorum nõ timeant,quos cõſcientia iuſtificat. 1238
ab omni Maledicto fideles immunes eſſe oportet. 1902
de Maleficiatis vide, 2221
Mambra & Iamnæ liber apocryphus. 70
Mandata Dei ſine gratia diuina impleri nõ poſſunt. 2736
Manichæi hæretici. 1923
Manichæi ieiunabant die dominico. 197
*Manichæi vtebantur Euãgeliis Thomæ.*69
Manifeſta cauſa ordinem iudiciarium non deſiderat. 828
Manifeſta, accuſatione non indigent. 827
Manifeſta feriẽda ſunt ſine accuſatione. 836
*Manna & aqua de petra,quõ fuit idẽ cũ noſtro cibo et potu.*2624
Manſuetudo & diſtrictio ab inuicem non ſeparentur. 303
Manumiſſos in eccleſia non licet in ſerui-

 tutem

ſtutem reuocare. 565
Manus citò imponere quid. 423
Manus nemini citò impoſueris, neque communices peccatis alienis, explicatur. 423
Manus immunda tacta inquinat, non mũdat. 717
Manus impoſitio nõ eſt ſacramenti iteratio. 704
Manus non imponitur clericis, tanquam pœnitentibus. 373. 374
Manũ ad aratrũ mittere quid. 2313. ad fi. & pag. ſeq.
Mappulis clerici ſine licentia Apoſtolica non vtantur. 600
Marcellus Epiſcopus Ancyræ Galatiæ. 336
Mare rubrũ ſacramentũ baptiſmi fuit. 2716
Marcellinus Epiſcopus Roman. 129
Marcioniſtæ hæretici. 1921
Maria coniũx dicitur more ſcripturæ, cũ ſimpliciter ſponſa eſſet. 2065
Maria vxor Ioſeph appellatur, quia ſic ab eo putabat futura. 266
Mariæ tranſitus, liber apocryphus. 70
Mariam matrem Dominus non commẽdaſſet diſcipulo, ſi eam Ioſeph cognouiſſet. 2066
Maris & fœminæ copulatio, quantum ad genus humanum attinet, ſeminariũ quoddã charitatis eſt. 2473
Martianus Epiſcopus Andronopolites. 336
Martyrum natales nõ licet in quadrageſima celebrare. 2447
Martyrum geſta, quæ inter catholica. 66
Maticẽſis ſynod'. 2. 86
Mathematici qui. 1967. & 1971
Mathematicis non credendum. 1996. 1979

Matricidæ pœnitentia. 2235
Matrimoniũ qd. 2100
Matrimonium non facit coitus ſed volũtas. 2043
Matrimoniũ facit coniugalis pactio, non defloratio virginitatis. 2044
Matrimoniũ perficit cõiũctorũ cõmiſtio. 206
Matrimonium ſponſali coniunctione initiatur, commiſtione perſicitur. 2061. *ad fin.*
Matrimonium non eſt appellãdũ, ſed adulteriũ, in quo vxor viro ſuo nõ ſecundũ ꝑcepta Chriſti iungitur. 2159
Matrimonium an verũ ſit, vbi error inuenitur perſonæ. 2100
Matrimoniũ contrahere non poſſunt furioſus & furioſa. 2214
Matrimonium legitimum conſtat inter patronũ & libertã. 2106
Matrimoniũ inter eos nõ eſt, quos nõ copulat cõmiſtio ſexus. 2048
Matrimoniũ quibus ex cauſis diſſoluatur. 2211
in Matrimonio contrahendo quæ obſeruanda. 2129
Matrimonia ĩter quas perſonas cõtrahi nõ poſſint. 2120. 2121. *& ſe.*
Matrimonia ſecũda cõceduntur, vt vitetur periculum fornicationis. 2140
Matrimonia licet ſeruo contrahere. 2105
Matrimonia contrahere pœnitentes prohibẽtur. 2233
Matrimonia non prohibentur cõtrahere, quorum inceſtum ignorãtia excuſat. 2467
Matrimoniorum multiplicitas condemnanda non eſt. 2142
Matutinis vel veſpertinis

tinis officiis ſe ſubtrahentes clerici, corripiantur. 584
Maurinus Arelatenſis Epiſcopus. 84
Maximus Epiſcopus Conſtantino. 113
Maximi Salonitani Epiſcopi purgatio. 850
Maximillæ opera apocrypha. 70.*ad fin.*
Medicinæ præcepta diuinæ ſunt conditioni contraria. 2744
Melchiſedechiani hæretici. 1921
Melianus Rhodonenſis Epiſcopus. 85
Membra detruncans excõmunicetur. 1844
Mẽbra à capite diſcrepare non debẽt. 2649
Menandriani hæretici. 1919
Mẽdacium quid. 1637
Mendacium quantum malum. 1244
non omne Mendacium æquè peccatũ eſt. 1641
Mendacium eſt in ſimulatis operib'. 1679
Mendacium Abrahæ quomodo excuſetur. 1647.*& deinde.*
obſtetrices de pietate remuneratæ, de Mendatio ſunt punitæ. 1644.*ad fi.* & 1645
Mendacij genera. 1639.*ad fi.* & 1640
Mendacia non admittũt ſacræ ſcripturæ. 32
Mendacia non reputãtur, cũ ea quæ nõ ſunt ioco dicũtur. 1644
Mendaciorum duo ſunt genera, in quibus non eſt magna culpa. 1642
Mennæ Epiſcopi purgatio. 848
non Mentitur, qui animum fallẽdi non habet. 1637
Mentiri nõ eſt, dicere falſum, quod putat verum. 1635

Menti

Mentiri nõ licet alicui humilitatis cauſa. 1640. ad fi. & pa. ſe.
Mentiri non debet perfectus vir pro tẽporali vita alicuius. 1642
Mentiri non licet veterum exemplo. 1644
Mentiri Deo poſſumus ſed ipſum fallere non poſſumus. 2608
Mentiri nõ licet, vt arrogãtia vitetur. 1641
Mente captus clericus fieri non poteſt. 220
Menſtruata mulier eccleſiã intrare, prohiberi non debet. 16
Menſtruatæ communio nõ denegetur. ibid.
Mẽſtruata cũ muliere vir concumbere non debet. 15
Mercator ſine mendacio & periurio eſſe nõ poteſt. 571
Mercenarius tolerandus. 1710.
Mercenarius intelligit quoq; q honorẽ ab hominibus appetit. 1119
Nercenariis Presbyteris eccleſia non committatur. 1611
Mercurius Trimegiſtus primus leges Aegyptiis tradidit. 22
Meretrix q̃ dicat. 231
Meretricẽ vxorẽ ducere, nõ eſt peccatũ. 2158
Meretricia voluptas in vxore dãnat. 2184
Merita perſonarum, Deus nõ cõſiderat, ſed Sacerdotũ officia. 708
Merſio trina quare in baptiſmo celebretur. 2594. ad fin. & aliquot ſeq.
Merſio vna tantùm fiat. 2698
Metãgiſmonitæ haeretici. 1925
Metropolitanus vnde dicatur. 120
Metropolitanus eſt ordinãdus clericorũ & ciuium volũtate. 445

Metropolitanus, ſine Epiſcoporum cōſenſu vel præſentia, alicuius eorum nō audiat cauſas. 1140. ad fi. & 1141
Metropolitanus nihil agat in Suffraganei parœcia, abſque eius conſilio. 1143
Metropolitanus dignitatis ſibi traditæ antiquitus, ius intemeratum obtineat. 1945 ad fin. & pag. ſeq.
Metropolitani qui. 120
Metropolitani duo in vna prouincia eſſe nō debent. 655. & 656
Metropolitani debent poſt tres menſes fidem ſuā exponere, & pallium ſuſcipere. 649
Metropolitanorum priuilegia inconuulſa ſeruari oportet. 1946
Milites Deo placere poſſunt. 1688
Miles homicidij reus nō eſt, qui poteſtati obe-
diēs hominem occidit. 178[illegible]
Militare an liceat, tractatur cauſa 23. q. 1. pag. 1682. & deinde.
Militare an liceat clericis. 1822. 1823. & aliquot ſeq.
Militare clerici non debent. 331
Militare non eſt peccatum. 1690
Militantes poſt baptiſmum, prohibētur à ſacris ordinibus. 376
Militiæ mūdanæ ſe implicās, nō eſt liber à laqueis Diaboli. 2428
Militiæ ſumma laus eſt, reipu. vtilitat. obedietiā exhibere. 1691
Miniſter Dei eſt, qui inuitus homicidiū facit. 1406
Miniſter eſt Dei, qui malos percutit in eo quod mali ſunt. 1789
Miniſtris non ſacratis, vaſa dominica tangere non

re non licet. 156
Miniſtri ſacramentorum continentiam ſeruent. 547. & 548
Miniſtris altaris cum Epiſcopis & Presbyteris eadem lex eſt cõtinentiæ. 202
Miniſteria diuina nuptiarum non præſtentur ornatibus. 2553
Minores nõ debent accuſare maiores. 902
Minores maioribus obedientiã exhibeãt. 594
Misereri pauperi non debemus in mala cauſa. 1740
Miſerendum homini, ſed peccanti iraſcendũ. 1740. ad ſi. 1741
Miſericordia, non eſt ſeruanda ſine diſciplina. 298
Miſericordia plenitudo virtutum. 559. ad ſin.
Miſericordiæ operibus Deum nõ emimus, ſed nosmetipſos redimimus. 2283
Miſericordiam cum iuſtitia ſeruat, qui iuſtè iudicat. 301
Miſericordiam qui nõ impendit patientibus neceſſitatem, Chriſtũ negare conuincitur. 1088. & ſeq.
Miſericors non eſt, qui vitiis nutriendis parcit. 1793
Miſericordia potior holocautomatibus. 339
de Miſericordia duplici. 1739
Miſſa à quibus fuit edita. 2554
Miſſa non debet celebrari, niſi in locis Deo conſecratis. 2541
Miſſa quomodo in eccleſia combuſta poſſit celebrari. 2548
Miſſa cõcubinã habẽtis nõ audiatur. 209. 210
Miſſam celebrare propter pollutionẽ quatenus Sacerdos prohibeat.

vel non. 18

Miſſam non intermittat Sacerdos alteri peragendam, ſed perficiat, niſi interuenerit affectio. 2561

Miſſam celebrare in altari Presbyter non audeat, in quo eadem die Epiſcopus celebrauit. 2634

Miſſam celebrare etiã prima diei parte licet. 2556

Miſsã celebrare Preſbyter non præſumat, niſi duobus præſentibus. 2563

Miſſam non audiat parœcianus in alia parœcia, ſua contempta. 1134

Miſſæ quo tempore celebrandæ. 2555

Miſſæ peculiares non ſunt in publico cãtandæ. 2557

Miſſarum ſolennia clericus non ingrediatur cũ baculo aut capite velato. 2561

Miſſarũ ſolennia qui non audierint uſq; ad finem, communione priuentur. 2564

Miſſarum ſolennia pari modo vbique peragantur. 2585

Miſſas ſi celebrent Sacerdotes in locis non ſacris, abiiciantur. 2542

Miſſas die dominico ex integro audire ſeculares debent. 2564

Miſſas quot in die celebrare licet Sacerdoti. 2557

Miſſas publicas in cœnobio Epiſcopi non celebrent, nec aliquod eis grauamen inferant. 1563

Mœchatur, qui alicui præter matrimonij fœdus miſcetur. 2194

Mœchatur, qui dimiſſa vxore ob fornicationem

tionem, aliã ducit. 2205
Mœchatur, qui à viro dimiſſam ducere præſumit. 2204
Mœchari corpore quis nõ poteſt, niſi pri⁹ animo mœchetur. 2188
Mœchatur mulier ſimulacrũ faciẽs. 2078
Mœchiæ nomine intelligitur illicitus concubitus, & omnis non legitimus vſus illorum membrorum. 2182
Monachus ſecundùm etymologiam nominis ſui ſolitariam vitam ducat. 1434
Monachus paſcitur, clerici paſcunt. 1433. ad fin. & ſeq.
Monachus non habet officium docentis, ſed plangentis. 1433
Monachus non audeat prædicare, præter Sacerdotes domini. 1439
Monachus dignè in monaſterio viuens, per populi electionem ad clericatum poterit promoueri. 1444
Monachus Presbyter beneficiis eccleſiaſticis liberè perfruatur. 1442
Monachus Defenſor fieri non debet. 1440
Monachus propoſitum ſponte ſuſceptũ nõ poteſt deſerere. 1598. & 1599
Monachus vouere non poteſt ſine cõſenſu Abbatis. 1604
Monachus in quo loco iudicauerit Abbas, eligatur, & ab Epiſcopo Sacerdos ordinetur. 1445
Monachus cellulam cõſtruere nõ præſumat ſine Abbatis vel Epiſcopi voluntate. 1567
Monachus non ordinetur clericus, niſi volũtate Abbatis Epiſcopo fuerit oblatus. 414
Monachus factus ex cleri

clerico, proprio Epiſcopo ordinare poterit eligi & cōſecrari 1448
Monachus vxorem ducens, nunquam ſacri gradus mereatur conſortium. 2030
Monachus ſi connubio ſe iunxerit, excommunicetur. 2020
Monachus vxorib. ſociatus, in monaſterio recludatur. 2033. & ſeq.
Monachus impudicus qua pœna feriendus. 220
Monachi propoſitū appetentibus clericis non negari debet ingreſſus. 1580
Monacho nō licet commigrare ad aliud monaſterium ſine Abbatis permiſſu. 1604
Monacho carnem guſtare non licet. 2750
Monacho cōmatres ſibi facere, neque ad fœminas accedere licet. 1570
Monachum fieri licet clerico, inuito Epiſcopo. 1581
Monachum facit, aut propria profeſſio, aut paterna deuotio. 1590
Monachū de monaſterio extrahere parentibus non licet, quē in annis infantiæ fecerint ordinari. 1589
Monachi promoueri poſſunt ad ordinē clericatus. 1444
Monachi Presbyteri honore decorati, poteſtatem habent ligandi & ſoluendi. 1443
Monachi non vſurpet Epiſcopalia iura, abſque Epiſcoporum conſenſu 1435
Monachi, qui ſine licentia Epiſcopi vagātur, ad propria loca redire cogantur. 1438
Monachi Presbyteri non

nō phibeant clericorū officia celebrare. 1441
Monachi in populari frequentia eſſe non debent. 1433
Monachi qui ad clericatum promouentur, à priori propoſito diſcedere non debent. 1431
Monachi non eligantur ad clericatus officium ſine teſtimonio Abbatis. 1448
Monachi fieri non poſſunt ex Canonicis regularibus, niſi conceſſione patrū ſuorū. 1583
Monachi intra clauſtra morātes, clericorum officia exterius non miniſtrēt. 1436
Monachi infantes oblati à parētibus, ſub plurimorū teſtimonio ſuſcipiantur. 1597
Monachi circumuagātes per defenſores ſunt compellendi. 1439
Monachi qui ſunt in ciuitatibus, Epiſcopo debēt eſſe ſubiecti. 1436
Monachi & monachæ in nullo ſimul habitēt loco. 1572
Monachi nō ſuſcipiāt à laicis decimas vel eccleſias ſine voluntate Epiſcoporum. 1527
Monachi tempore maturitatis eccleſiaſticis promouentur ordinibus. 1445. ad fin. & 1446
Monachi eccleſiaſtica officia nec auida electione ſuſcipiant, nec blandiente deſidia reſpuant. 1446
de Monachorum libertate. 1561
Monachorum conuerſatio ab omnibus debet eſſe diſcreta. 1433
Monachorū bōa monaſterio cedūt. 1586. et ſe.
Monachorum eccleſiæ, Epiſcoporum ſubdantur regimini. 1483

Mona

Monachorũ opera docentur. 2751. *& ſeq.*
Monachis non licet habitare cũ ſanctimonialibus. 1571
Monachis teſtari non licet. 1586
Monachis non licet aliquid agere ſine Preſbyterorum conſilio. 2434
Monaſterium nullus ædificet, ſine conſcientia Epiſcopi. 1566. *ad fin. & ſeq.*
Monaſterium à dominio conſtructoris non eſt auferendum. 1525
Monaſterium viſitandi & exhortandi gratia Epiſcopus adire poteſt. 1576
Monaſterium in ſuum ius vertere nulli liceat. 1527. *ad fin. & pag. ſeq.*
Monaſterium in aliũ locum ponere ad meliorandum, Epiſcopi & fratrum conſilio non prohibetur. 1528
Deſponſa puella nõ prohibetur monaſterium eligere. 2055
Monaſterij utilitates à proprio Epiſcopo debent diſponi. 1569
Monaſterij diſtrictionem & eccleſiaſticũ miniſterium quilibet ſimul tenere non poteſt. 1432
Monaſterij res nullo titulo ab eius iure ſegregari poſſunt. 1554
Monaſterij poſſeſſiones pro peccato Abbatis Epiſcopo tollere non licet. 1507
an pro ingreſſu Monaſterij ſit exigenda pecunia, & exacta ſit perſoluenda. 749
Monaſterio deputatus ad militiam & honores ſeculares redire non poteſt. 1599
in Monaſterio non prohiben

hibentur miſſæ celebrari, & mortui ſepeliri. 1447
in Monaſterio incognitus non ſuſcipiatur ante probationem triennij. 1534
Monaſterio quod conſtituit, Epiſcopo non licet vltra quinquageſimã partem conferre. 1330
à Monaſterio aliquid exigere Epiſcopus non debet, præter conditiones, quas dedicationis tempore conſtituerit. 1577. & ſeq.
in Monaſterio perpetuò maneant, qui à parentibus traditi ſunt. 1590
Monaſteria à quibus libera ſint. 1579
Monaſteria angariis & obſequijs ſecularibus non ſubiaceant. 1556
Monaſteria nullo modo grauentur pro Abbatis vel monachi promotione. 1450
Monaſteria conſueta ſeruitia Epiſcopis exhibeant. 1579
Monaſteria frequenter Epiſcopi viſitent, & quæ corrigenda ſunt corrigant. 1577
Monaſteria, clericorũ aut laicorum habitacula fieri non debent. 1574 ad fin. & 1575
Monaſteria puellarum monachorum præſidio & miniſterio regantur. 1572. ad fin. & 1573
Monaſteria puellarum longius à monachorũ monaſteriis conſtruantur. 1572
Monaſteria vel monachorum diſciplina ad eum pertineant Epiſcopum, in cuius ſunt territorio conſtituta. 1569
Monaſteria ſemel dedica

dicata ſemper monaſteria perſeuerent. 1584
Monaſteriorum deſertores ad clericatus militiam non eligantur. 1449
Monaſteriorum ædificijs res eccleſiæ iure proprietatis tradere licet. 1330
Monaſteriorum Aegyptiorum mos. 2752
extra voluntatem propriam retruſi in Monaſteriis non teneantur. 1595
Monaſteriis duobus vnus Abbas præeſſe nō poteſt.1607.ad fin.& pag.ſeq.
Monaſterijs collata ab Epiſcopo reuocare non licet. 1338
in Monaſteriis nullam habeant poteſtatem qui in ſacro ordine ſunt conſtituti. 1575
Monaſterialib.diſciplinis nullus inuitus ſubijciatur. 1600
Monialis puella vſque ad annos duodecim paternæ voluntatis ſubiaceat arbitrio. 1596
Monialis veſtitus quis. 155
Monitoris perſonam non rectè ſuſcipit, qui verbis non operibus, docet. 523
Monomachia non recipitur in nouo teſtamēto. 862
Montani opera apocrypha. 71
Montani hæretici.1923
Mos quid. 2
Mores diuturni pro lege ſunt habendi. 49
Morbi ex nimia ſaturitate generātur. 2748
Mortem languentibus probatur inſligere, qui hanc, cùm poſſit, non excludit. 842

pro

pro *Morte noſtra, nec aliorum, triſtari debemus.* 136
Mortui ex ſe neſciunt quid hic à viuis geratur. 1370
Mortui non obuoluantur veſtimentis altaris. 2551
de *Mortuis triſtari non debent, qui ſpem reſurrectionis habent.* 1369
Moyſes Hebræis leges diuinas edidit. 22
Moyſes non crudelitate, ſed dilectione, populum flagellauit. 1753
Moyſes ſcientia Aegyptiorum eruditus fuit. 247. & 249
Moyſis charitas declaratur. 2328. & 2329
Mulier quare ex coſta Adæ facta. 2459
Mulier in conuentu ne viros doceat. 155
Mulier virili veſte ne utatur. 194
Mulier comam ſibi amputans &c. anathema ſit. 194
Mulier quare velare debet caput ſuum. 2458
Maneat innupta, quandiu vixerit vir ſuus, quæ in captiuitate ductum ſequi noluerit. 2465
Mulier ſubiecta eſt dominio viri, nec ullam autoritatem habet, nec docere poteſt, nec teſtis eſſe, nec fidē dare, nec iudicare. 2458
Mulier viri arbitrium ſequi debet in omnibus. 2457. *ad fin.* & *ſeq.*
Mulier ſi negat ſe cognitam à viro, in veritate viri conſiſtat. 2220. *ad fin.* & *ſeq.*
Mulier quæ probauerit à marito ſe nunquā cognitam fuiſſe, ſeparetur. 2057

Mulier non poteſt vota continentiæ Deo offerre abſque viri conſenſu. 2450
Mulieris non debet extorqueri conſenſus ad continentiam Deo vouendam. 2449
Mulieri quæ virum adulterum dimittit, aliij nubere non licet. 2204
Mulieri licet alteri nubere, quam ob frigiditatem vir cognoſcere non poteſt. 2219
Mulieres viris ſuis debent ſubeſſe. 2456
Mulieres etiam virgines in ſacra ſcriptura appellantur. 2169
in Mulieres quæ filios ſuos aliis nutricib. alendos tradunt. 15
Mulierum vſus immoderatus, Salomonem ad idololatriam traxit. 2183
Mundus hic duobus regitur autoritatibus. 629. & ſeq.
Mundus exordiũ ſumpſit die dominico. 496
Munerum multiplex genus. 741
Murmurantes à fratrum vnitate alieni efficiantur. 581
Mutari nõ debent, quæ ad perpetuam ordinantur vtilitatem. 1933
Mutationes Epiſcoporum neceßitatis vel vtilitatis cauſa fieri poſſunt. 1085. ad fin. & 1066. & rurſus 1093
Myſterium quare ſic dicatur. 710

N

NAſus paruus myſticè explicatus. 323. ad fin.
Natalitia non licet in quadrageſima celebrare: 2447
Nathinnæi iidem qui Subdiaconi. 123

de Natiuitate Saluatoris & de ſancta Maria, & de obſtetrice Saluatoris, liber apocryphus. 69
Nazaræi hæretici. 1920
Neceßitas legem non habet. 2541
Neceßitatis cauſa quædam in eccleſia tolerantur. 803. & *ſeq.*
Neceßitate ceſſante debet ceſſare quod vrgebat. 686. & 801
Necromantici. 1985
Nectarius Epiſcopus Alexandrinus. 81
Nectarius Epiſcopus Conſtantinopolitanus. 80. & 81
Negligentia nouerca eruditionis. 544
Negotiari clerico non licet. 570. & 1380
Negotiatores quinam mali ſint. 572. & 573
Negotia alia ſunt eccleſiaſtica, alia ſecularia. 567
in Negotiis definiendis ſcientia & autoritas requiritur. 115
Neocæſarienſis ſynod⁹. 83
Neophytus quis, & vnde dicatur. 321
Neophytus ne fiat Epiſcopus. 320
Neophyti à quibus abſtinere debeant. 2741
Neſtorius Auguſtæ vrbis Epiſcopus 80
Neſtorij hæreſis. 62. & 81
Neſtoriani hæretici. 1928
Nicenum concilium primum quando cœptum. 61
Nicena ſynodus. 80. & 81
Niceni concilij viginti tantùm capitula habentur. 87
Nicenæ ſynodi 70. ca-

pitula. ibid.
Nicolaus ex laico electus eſt in Epiſcopum. 426
Nicolaitæ hæretici. 1919
Niniuæ à rege Medorum ſubuerſa eſt, regnãte apud Hebræos Ioſia. 2376
Noëtiani hæretici. 1924
Nomina non ſunt recitanda à Sacerdote ante preces. 2568
Nouatiani hæretici. 1923
qui ex Nouatianis ad eccleſiã redierint, iterum ordinentur. 800
Noxa publica, publico eget remedio. 2297
Nubere velle vouentibus dãnabile eſt. 178
Nubere nõ cogatur puella inuita. 2144
Nubere alteri licet mulieri, quæ à viro ſuo ob frigiditatẽ cognoſci non poteſt. 2219
Nubere non valet, quæ finxerat ſe ſanctimonialem. 179
quare Nubentes fœminæ velantur. 2130 & 2131
Nubendi licentia eis nõ tribuitur, qui continẽtiam ſeruare decreuerunt. 2026
Nubens alteri mulier, quæ putauerit virum ſuum mortuum eſſe, illi reuerſo adhærere debet. 2460. & 2461
Nubentes poſt votum, non ſunt ab inuicem ſeparandi. 178
Numa Pompilius Romanis leges præſcripſit. 22
Nuptiæ unde dicũtur. 2131
Nuptiæ inceſtuoſæ tractantur 2478. 2479 & aliquot ſeq.
Nuptiæ publicè celebrari debent. 2128

Nup

Nuptiarum tempus. 2447.& 2448

Nuptiarum pluralitas improbatur. 2156

Nuptiis multis copulatus, ad pœnitentiã eſt cogendus. 2205

Nuptias occultas celebrare non licet. 2127

Nuptias celebrare in diebus quadrageſimæ non licet. 2447

Nuptias abominans, anathemati obnoxius. 194

Nuptias qui vituperat, anathemati obnoxius eſt. 201

Nuptias qui contempſerit, anathemati obnoxius eſt. 194

Nuptiarũ conuiuiis clerici intereſſe non debent. 232

Nuptiarum veritas nõ conſiſtit in commiſtione maris & fœminæ. 2156

in Nuptiis deſideratur paternus affectus. 2167.& ſeq.

Nurus pro filia putanda eſt. 2482

Nyctages hæreti. 1927

O

OBedientia victimis præponitur. 1115. ad fin.

Obedientia ſicut iure laudatur, ita reprehẽditur qui ſibi non conceſſa vſurpat. 1783

Obedientiã maioribus quiſque exhibeat, quã ab inferioribus deſiderat. 873

Obediendum Epiſcopo. 1209.& 1210

Obediendũ non eſt Epiſcopo qui pro hæreticis miſſam canere iubet. 1249

Obediendum non eſt in his, quæ cõtraria ſunt Deo. 1250.& 1254

Oblatio nulla corpori et ſanguini Chriſti cõparari valet. 2574

Oblatio benedicta, aſcripta, rata, rationabilis, acceptabilis, quo pacto dicatur. 2618. *ad fin. & pag. ſeq.*

Oblatio de rapina reprobatur. 1384. 1385

Oblatio eius non reſpuatur, qui feſtinãs ad pœnitentiam, Sacerdotẽ inuenire non potuit. 1998. *ad fin. &* 1999

Oblationes eccleſiæ laicis vſurpare non licet, nec ab ea auferre. 1155 1156. *& ſeq.*

Oblationes diſsidentiũ fratrum non recipiantur. 580

Oblationum medietatẽ ſibi vendicet Epiſcopus. 1153

Oblationes qui ſpreuerit, anathemati obnoxius ſit. 195

Oblationes defunctorum qui negauerit eccleſiis, excommunicetur. 1557. *ad finem.*

Pro iis qui ſeipſos Occidunt oratio nulla fiat. 1782

Nemini licet ſibi manus inferre. 1782

Occidens nocentem ex officio, non peccat. 1794

Occidere hominem ex officio, non eſt peccatum. 1776

Occidens Presbyterũ Diaconum aut clericum, qua pœna plectatur 1545. *ad finẽ. &* 1546

Occidens Paganum ſe defendendo, Sacerdotali careat officio. 331

Occidens aliquem caſu propter diſciplinam innocens eſt. 1407. *& ſequen.*

Occidens quempiam inſanus, ad ſe reuerſus pœnitentiam agat. 1407

Occidentis matrem pœniten

nitentia. 2235. & 2236

Occiſus in bello aduerſus infideles, regnum cœleſte meretur. 1801 & 1825

Occidentalis, non Orientalis eccleſia, votum caſtitatis obtulit. 205. ad fin. & ſeq.

Oculum habens erutum Sacerdotij iure frui non poteſt. 404 ad fin. & 405

Odire inimicum, & diligere amicum, in lege permittebatur. 1714

Oœconomos conſtituat Metropolitanus, quos Epiſcopus habere neglexerit. 1140

Offerendum eſt ſemper aliquid ad miſſarum ſolennia. 2566. 2567

Officia duo nō cōmittātur vni perſonæ. 575

Officialem librū ab Epiſcopo accipiant Preſbyteri cùm ordinantur. 254

Officiorum ordo in matutinis & veſpertinis officiis vnus & idem ſit. 54

Officiorum ordo in eccleſiis paßim obſeruādorum. 274

Opera monachorū tractantur. 2751. & ſeq.

Ophitæ hæretici. 1920

Orarium veſtimenti genus. 148

Orarijs vti non licet Diaconos, lectores, oſtiarios, pſalmiſtas. 155

Orarium Sacerdos in vtroque humero gerit, Diaconus in ſiniſtro. 165. ad fi. & 166

Orare nihil ꝓdeſt abſq; puritate mētis. 2745

Oratio nulla fiat pro his qui ſeipſos interficiūt. 1782

Oratio vel oblatio non offeratur pro clerico,

in bello aut rixa moritur. 1824
Orantes à die Paſchæ vſque ad Pentecoſten ſeſe proſternere non debent. 197
Oratorium priuatum domi licet habere, ſed non miſſam celebrare. 2549
in Oratorio nihil aliud geratur, vel condatur quàm quod diuinis miniſteriis conueniat. 275. ad fin. & ſeq.
Oratoria habentes extra parœciam, quibus diebus ad parœciam redire cogãtur. 2549
Origeniani hæretici. 1924
de his qui Ordinant acceptis muneribus. 759
Ordinare qui non poſſint. 1131
Ordinare alienos clericos, & altaria conſecrare Epiſc. nõ licet. 1083
Ordinare clericos cuiuſlibet eccleſiæ Papa valet. 1148
Ordinare clericos alterius nullus Epiſcopus præſumat. 1134
Ordinetur nullus clericus, tranſmarinus homo ſine multis chirographis. 644
Ordinetur nullus inuitus. 488
Miniſtri eccleſiæ abſq; vlla venalitate ab Epiſcopis ordinentur. 796
De his qui per ignorantiam ordinantur, ante quã baptizẽtur. 696
Ordinentur iterum, qui ex Nouationis ad eccleſiam redierint. 800
Ordinari nullus debet abſolutè. 477
Ordinari non debent vſurarij. 313
Ordinari in aliena eccleſia clericus non debet abſque dimiſoriis literis. 1609
Ordinari prohibetur q

pelli

pellicem vel meretricem maritali cognouerit affectu. 228
Ordinari vetantur conſentientes & fauentes peccatis alienis.di. 83. 542. & ſeq.
Ordinari contẽnentes ab Epiſcopis, à locis ſuis deiiciantur. 488
Ordinari quales debeant. 743
Ordinari minores debent, ſi maiores contẽpſerint. 493
Ordinãs aliquẽ pter Canonũ formã, annuæ ſuſpẽſiõi ſubiaceat. 399
Ordinans pretio à lepra non officium confert. 654. ad fin.
Ordinans & ordinatus anathemati ſubiiciuntur, ſi pro ordinatione munera accipiantur. 671
Ordinandi, feria quarta examinentur ante ordinationem. 159
Ordinãdi voto adſtringantur. 146
Ordinandi promittant ſe caſtè victuros. 182
Ordinandi non ſunt ſeditioſi. 309
Ordinandus, ſit domui ſuæ bene præpoſitus. 316
Ordinandi ius amittit, qui immeritum conſecrat. 1955
Ordinandi in qua ætate ſint eccleſiaſtici. 512
ab Ordinando non debet aliquid exigi: ſed ſponte oblata reſpui non debent. 753
Ordinatus inuitus ab Epiſcopo, annuæ ſuſpenſioni ſubiaceat ordinans. 487
Ordinatus vel promotus in eccleſia Dei per pecuniam, acquiſita dignitate careat, 652. *ad fin. &* 653.
Ordinatus in vna eccleſia, in alia non ſuſcipiatur.

piatur. 483
Ordinatus in eccleſia Romana, ab ea vlterius egredi nō poterit. 744. & 745
De his qui ſine examinatione ordinati ſunt. 160
Ordinati ſine examinatione, & poſtea peccata ſua profeſſi, quid de his. ibid.
Ordinati ne ducāt vxores, & ſi ducant, ſeparentur. 180
Ordinati ſi vxorem ducant, aut concubinam habeant, eccleſiaſtico beneficio & officio careant. 182
Ordinati à non Epiſcopis, an iterum conſecrandi. 471
Ordinati per ignorantiam ſi olim lapſi fuerint, deponantur. 524
de Ordinatis à Pſeudoēpiſcopis. 671. & 672
Ordinata rationabiliter, & vtiliter, mutari non expedit, ſed roborare. 2514. & 2515
Ordinatio ſit irrita ſine titulo. 478. ad fin.
Ordinatio eius ſit irrita, qui ſine ſui Epiſcopi conſenſu ordinatur. 479
Ordinatio rata non eſt, cùm Epiſcopus manū imponit & alius orationem dicit. 150. ad fin. & ſeq.
de his qui pro muneribus Ordinationem faciunt. 788
in Ordinatione Pontificis voluntas Principis deſideratur. 439
Ordinationes gratis fiant 741
Ordinationes, quæ ſimoniacè fiunt, falſæ iudicantur. 739
Ordinationes ab excommunicatis non ſimoniacè factæ, ex miſericordia tolerantur.

tur. 1130
Ordine careat quē præſtat, qui indignum ordinat. 523
Ordines eccleſiaſtici. 118 *ad fin.*
Ordines non celebret Epiſcopus ſine conſilio ſuorum clericorum. 160
Ordinem ſacrum adipiſci non poteſt, qui ſecundis nuptiis poſt baptiſma copulatur, aut concubinam habet. 219
*Ordines ſacri per interualla conferantur. diſtinct.77.pag.*506. *& ſeq.*
ad Ordines ordinatè aſcendendum. 321
Ordines non accedat, qui virginem non duxit vxorem. 228
Ordines ſacros non accedat, niſi virgo aut probatæ caſtitatis. 216
ad Ordines ſacros nullus neque fauore neque venalitate promoueatur. 743
Ordines ſacri nec prece nec pretio, nec gratia, concedendi. 743
Ordinum conferendorum tempus. 493. *& ſeq.*
Qui ab hæreticis redeūt ſine ſpe promotionis in ſuis ordinibus recipi poſſunt. 686
Origenis pœnitentia, liber apocryphus. 70
Origenis opuſcula quædam ab Hieronymo verſa. 68
Originale peccatum nunc in baptiſmate, olim in circunciſione remittebatur. 2651
Ornatus Chriſtianorū. 2754
Oroſij opera. 68
Oſius Cordubenſis. 83
Oſtiarius quomodo ordinetur. 153

Oſtiarij qui, & cur inſtituti. 124
Oſtiarij quando inſtituti. 118
Oſtiarius orario uti nõ debet. 155
Oſtiarij munus. 161
Otho primus Rex Theutonicorum. 448
Othonis iuramentum quod fecit Ioanni Papæ. 457. & ſeq.
Otioſius omnis in deſideriis eſt. 2752

P

Pallium dari non debet, niſi poſt conſuetam fidei profeſſionem. 651
Pallium accipere deſiderans, prius à ſe amouere illicita promittat. ibid.
Pallij honor quib. detur. 650
cum Pallij uſu aliqua priuilegia debet concedi. 654. & 655.
Pallio uti non licet, niſi ad miſſarum ſolennia. 652
Panis per benedictionem corpus efficitur Chriſti. 2607
Panis & vinum & aqua in ſacramentis ſunt offerenda. 2568. 2569. & ſeq.
Panem de altari ſpiritualiter manducare, eſt innocentiam ad altare portare. 2608
Papa non vocetur uniuerſalis. 648
Papa non eligatur, niſi ex Cardinalibus. 515
Papa non ordinetur niſi eius decretum Imperatori primum præſentetur. 446
Papa ordinabatur præſentibus legatis Imperatoris, & his inconſultis Hadrianus ſecundus electus. 453. 454. & 455.
Papa non eſt, vel Apoſtolicus, qui ſine concordi

cordi Cardinalium electione inthroniZatur. 514
Papa ſuperſtite, eo incõſulto de electione futuri Pontificis nemo audeat loqui. ibid.
Papa poteſt cuiuſlibet eccleſiæ clericos ordinare. 1148
Papa à nullo iudicatur niſi à fide aberret. 263
Papa non ſubeſt humanarũ legum iudicio, ſed eccleſiæ tantũ. 632
Papa à ſeculari poteſtate nec ligari nec abſolui poteſt. 627
Papa nullius ſubeſt iudicio. 129
Papa iura Regia ne vſurpet. 626
Papæ electio non niſi iuſtè & canonicè fiat. 457
Papæ electio nullum obſtaculum patiatur ab Imperatore vel nuntiis eius. ibid.
Papæ electio nõ ſolùm ad Cardinales pertinet, ſed & ad alios religioſos clericos. 459
Papæ electionem Ludouicus conceßit Romanis. 455
Papæ ſententiam & ſtatutum nemini licet retractare. 1548
Papæ facta Imperator iudicare non debet. 628
Papæ quando liceat nouas condere leges. 1934. & 1935.
Papã eligẽdi ius habet Impator. 447. 448
Papatũ inuadere volẽs & electioni refragans excommunicetur. 516
Parentes negligere nõ debent filij prætextu cultus Dei. 193
Parẽtũ culpa filios nõ condẽnat, ſed propria. 408

Parentum iniquitates filiis obeſſe non poſſunt. 409
Parentum peccata non imputantur his, qui ab eis perſonaliter di uiſi probantur. 775
Parentum uitia filiis non imputantur. 407
Parentum uitia etiam ad poſteros transferuntur. 411
Parentũ perfidia filiis obeſſe non debet. 775
Parentelæ gradus quomodo computantur. 2498
Parœcia quæque Epiſcopi prouiſione regatur. 1151
in Parœcia alterius nihil attentet Epiſcopus niſi eo uocato. 1133. & 1134
Parœciarũ ſtatus nec præſumptione, nec tẽporis præſcriptione mutari poteſt. 1487
Paruuli non ſolùm pœnã, ſed etiã culpã à parẽtibus trahunt. 2735
Paruuli baptizantur aliorum fide & profeßione. 2693
Paruuli baptizati inter credentes reputãtur. 2652
Paruuli morientes in originali peccato, æterno igne punientur. 2650
Paſcha celebrandum die dominico. 2643
Paſchæ dies formatarum ſubſcriptione indicebatur. 2645
Paſchæ ſolennitas una die & tempore celebranda eſt. 2646
in Paſchæ ſolennitate non licet ciuibus in uilla degere. 263
Paſtoris liber, apochryphus. 69
Paſtor diligẽdus. 1710
Paſtor ſimoniacus nullam ouibus præbet medicinã. 668. & 669

Pater quatenus recipiatur in cauſa filij 2504
Paterniani hæretici. 1927
Patiētiæ præcepta virtute animi, non oſtentatione corporis, ſeruāda ſunt. 1685. 1686
Patriarchæ dignitas, & nominis ratio. 120. & 121
Patriciani hæretici. 1925
Patrinus vnus & idē fieri poteſt in baptiſmo & confirmatione. 2703
Patrinus non baptizatus, non poteſt alium ſuſcipere in filiolum. 2704
Patripaßiani hæretici. 1924
Paulus Deaclinæ ciuitatis Epiſcopus ſubditorum accuſatione cōuictus deponitur. 932
Pauli reuelatio, liber apocryphus. 70
Pauliani hæreti. 1922
Paulianiſtarum error. 693
Pauperes opprimentium dona à Sacerdotibus refutanda ſunt. 580. & 582
Pax eccleſiæ mœſtitiā conſolatur perditorū. 1802
Pacem qui non habet cum proximo, extra eccleſiam eſt. 580
Pacem non debemus offerre ante confecta myſteria. 2574
ad Pacem firmiter tenendam viciſſim conſilium & auxilium præſtent Epiſcopi. 583
Pacificus eſt, qui corrigit quod poteſt, vel excludit à ſe, quod nō poteſt. 1705
Peccantes manſuetudine prouocentur, non auſteritate abiiciantur. 304

Peccantibus publicè, nõ proprium, ſed eccleſiæ ſufficit meritũ. 2304
Peccator aliqua ſorde maculatus, de eccleſia Chriſti non poteſt appellari. 2281
Peccator ſit eò culpabilior, quò eſt Deo acceptior. 2424
Peccator non ſacerdotali iudicio, ſed largitate diuinæ gratiæ emundatur. 2253
Peccatum non niſi voluntate perſicitur. 2189. & 2190
ad Peccatũ tribus gradibus peruenit. 2322
Peccatum modis tribus impletur. 19. & 20. & rurſus 2322. & pag. ſeq.
Peccatum minus eſt eligendum, in una & eadem ſcilicet perſona. 55. 56. & ſeq.
Peccatum minus non eſt eligendum in diuerſis perſonis. 59
Peccatum non remittitur ſine confeßione oris, & ſatisfactione operis. 2271. & 2272
Peccatum nullum adeò veniale, quod non fiat criminale, dum placet. 167
Peccatum aut donatur aut deletur, aut tegitur. 2371
Peccatum, quod tantũ iudici notum eſt, ab eo damnari non poteſt. 832
Peccati & iniquitatis differentia. 2371
Peccati cauſam penitus non extinguit, qui in illã poſtea recidit 2307
Peccato noſtro alterius ſaluti conſulere non debemus. 1643
Peccata capitalia quæ. 168
Peccata venialia remittebantur per ceremonias

nias. 2435

Peccata venialia ſunt quæ poſt hanc vitam purgantur. 170

Peccata venialia multa recenſentur. 169

Peccata remittuntur virtute Spirituſſancti, non meritis hominum. 708

Peccata dimittit ſolus Chriſtus. 2727

Peccata quomodo remittantur ſecundùm præſcientiam, & ſecundùm iuſtitiam. 2411

Peccata ſemel dimiſſa, an replicentur ad pœnam, tractatur diſtinct. 4. de pœnitentia. 2398. & ſeq.

Peccata redire quomodo intelligātur. 2418

Peccata parentum quomodo redeunt in filios. 2421. & 2422

Peccata odio habenda, ſed homines diligendi. 551

Peccata citius delebis, ſi eorum frequenter recorderis, & pro eis depreceris. 2293

Peccata in Deum impunè dimittens, valde offendit. 1733

Peccata nolentium nō ſunt, niſi neſcientium. 1398

Peccata ignorantium minora ſunt, quàm ſcientium. 2205

Peccatorum compenſatio periculoſiſsimè admittitur. 59

à Peccatis nemo mundus. 2336

Pecuniæ nomine intelligitur, quicquid poſsidetur. 761. & 762

Pecuniam exigere nō oportet à baptizandis vel conſignandis, nec à percipiente gratiam communionis, nec pro dedicandis baſili-

cis, vel ſacramentis eccleſiæ conferendus. 731.732.& ſeq.

Pecus ad quod mulier acceſſerit, cur quoq; occidatur. 1403

Peierat, qui aliter facturus eſt, quàm promittit. 1633

Peierare compellẽs, & qui compellitur, uterque periurus. 1668

Peierans neceſſitate coactus, qua pœna feriendus. ibid.

Peierans, & alios peierare faciens, qua pœna ſit feriendus. 1669

Peierantis in manu Epiſcopi, aut in cruce conſecrata pœnitentia. 1668

Pelagiani hæretici. 1937

Pentametrum de Chriſto Virgilianis compaginatum verſibus apocryphũ. 69. ad fi.

Peregrinari non debẽt clerici ſine iuſſu Epiſcopi, nec laici ſine formata. 2754

Peregrinus nullus ordinetur ſine multis chirographis. 644

Periurus eſt, qui ſuper lapidem falſum iurat. 1672

Periurus iam eſt, qui contra conſcientiã iurare parat. 1674

Periurium caueatur non ſolùm in altari vel reliquiis, ſed etiã in communi loquela. 1627

ad Periurium hominem compellens homicidam uincit. 1669

ad Periuria alios trahens, uſque ad extremum vitæ non communicet. 1670

Periurij pœnitentiam agere nolens, fidelium conſortio careat. 1632

Perſequi debent Chriſtiani

ſtiani, quæ veritati cō traria ſunt. 1767
Perſecutionis tempore Epiſcopus eccleſiā deſerere nō debet. 1096
& quando liceat deſerere 1101
Perſequutor eſt, qui nō ad bonū, ſed malum cogit. 1794. *& ſeq.*
in perſona Petri ligandi & ſoluendi eccleſia poteſtatem accepit. 1853
in Perſonam delinquētis, non in facultates eius, vltio procedat. 1505
Percuſſores Epiſcopi quinam intelligendi. 302. 305. *&* 306.
Pes fractus myſticè explicatus. 224
Petrus præfuit cæteris Apoſtolis. 134
Petrus Ananiam & Sapphiram increpando morrti tradidit. 1828
Petrus & Paulus æquales fuerunt meritis, licet gradu differentes. 921. *&* 922
Petrus & Paulus eodem die paßi. 126
Petrus ſolus accepit mandatum vt hamo piſcem caperet. 1854
Petrus à fidelibus interrogatus, cur ad Gentes intraſſet, non ex poteſtate reſpondit, ſed humiliter rationem reddit. 925
Petrus poſt negationem in fide & gradu profecit. 367
Petrus poſt culpam negationis, princeps Apoſtolorum à domino eſt inſtitutus. 366. *ad fin. &* 367
Petrus Linum & Cletum adiutores ſibi adſciuit. 1106
à Petri ſoliditate recedens, miniſterij diuini ſit exors. 109

& ſeq.
Petri Itinerarium apocryphum. 69
Petri actus, liber apocryphus ibid.
Petrus Rauennatis eccleſiæ Epiſcopus. 93
Philippus Viennenſis Epiſcopus. 86
Philippi actus, liber apocryphus. 69
Phoroneus rex Græcis primus leges tulit. 22
Photinus Diacon⁹ Theſſalonicenſis. 113
Photiniani hæretici. 1924
Phylacteriorum opus apocryphum. 71
Phyſiologus liber nomine Ambroſij, apocryphus. 70
Pictura præſtat id idiotis, quod legentibus ſcriptura 2645
Plebiſcitum quid. 5
Pœnæ aut ſunt factorum, aut dictorum, aut ſcriptorum, aut conſiliorum. 2244. ad finem. & 2245
Pœnæ legum interpretatione molliẽdæ ſunt potius, quàm minis exaſperandæ. 2244
Pœnarum circunſtantiæ. 2245. 2246. & ſeq.
Pœnis variis ſunt afficienda varia crimina. 1863
Pœniteant decennio, qui poſt pœnitentiam ad ſecularem militiam redeunt. 2429
Pœnitere, eſt pœnam tenere. 2360
Pœnitere Dei, quid. 1656
Pœnitere dignè non poteſt, quem non ſuſtinet vnitas eccleſiæ. 2433
Pœnitere publicè non debet presbyter, ſicut laicus. 541
Pœnitendi tempus & modus delinquẽtibus

praeſ

præſidentium imponatur iudicio. 2005
Pœnitens quis dicatur. 375
Pœnitens eccleſiaſticũ, non forenſe, iudicium expetat. 1192
Pœnitens laboret in eccleſia eſſe, & ad eccleſiæ vnitatem tendere. 2433
Pœnitẽs ne negotietur. 2428
Pœnitens ne fiat clericus. 228. *ad fi. & ſeq.*
Pœnitens clericatũ adipiſci non poteſt. 373. *et* 374
Pœnitens non debet fieri Sacerdos. 421
Pœnitens in monaſterio recluſus, Presbyter ordinari non poteſt. 369
Pœnitẽti neceſſaria magis mortificatio vitiorum, quàm abſtinentia ciborum. 2290
Pœnitentem reconciliare quatenus Presbytero liceat. 2002
Pœnitentem ex intimo cordis affectu ſuſcipere debemus. 2006
Pœnitentes, non ordinẽtur. 400
Pœnitentes ad clerum non admittuntur, niſi cauſa neceſſitatis. 374. & 375
Pœnitentes clerici fieri non poſſunt. 370
Pœnitẽtes quomodo ad pœnitentiam accedãt. 371
Pœnitentes quare poſt ſeptennium in priſtinum ſtatum reuocantur. 2231
Pœnitentes matrimonia contrahere prohibentur. 2233
Pœnitentes recedentes de corpore ſine manus impoſitione reconciliẽtur. 1996

Pœnitentes remiſſionē accipiant feria quinta ante Paſcha: ſi ægritudo periculoſiſſima interuenerit relaxandū eſt. 2641
Pœnitentibus indulgentiam negans, ab eccleſia eliminandus eſt. 2380
Pœnitentia quid. 2257. 2296. 2359. 2360. & 2368
Pœnitentia duplex. 2295
Pœnitentia triplex. 2367
Pœnitentia fructifera quæ. 2257. 2258. & 2352
Pœnitentia qualis agē da. 2258
Pœnitentia ſit integra. 2389
Pœnitētia non agitur, ſi aliena res non reſtituatur. 1392
Pœnitentia Deo ſatiſfaciendum eſt, etiam ſi à malis præteritis receſſerint. 2277
Pœnitentia falſa quæ ſit. 2430
Pœnitentia inanis quæ 2362. & 2363
Pœnitentia Iudæ & Cain inanis. 2385. 2386. & 2387
Pœnitentia nulli in peccato perſeueranti vtilis eſt. 2395
Pœnitentia imploranti detur, ſine perſonarū acceptione. 2005
Pœnitentia morientibus non eſt denegan da. 2000
Pœnitentia coniugatis non niſi ex conſenſu cõmuni danda. 2448
Pœnitentia dilata in vltima neceſſitate ægritudinis, anceps eſt, & periculoſa. 2438. & ſeq.
Pœnitētia ſolennis. 371
in Pœnitentia ſolenni quæ ſint ſeruāda. 372

Pœnitẽtia publicæ qui mortalia crimina defleuerit, clericus ordinari non poteſt. 220
Pœnitentia Adæ, liber apocryphus. 70
Pœnitentia Cypriani, liber apocryphus. ibi.
Pœnitentia Origens, liber apocryphus. ibi.
Pœnitẽtia eius qui matrem occidit. 2235. & ſeq.
Pœnitentiæ ſatisfactio, eſt peccatorum cauſas excidere, nec earum ſuggeſtionibus aditũ indulgere. 2359
Pœnitentiæ tempus eſt vſque ad articulum vitæ. 2438
Pœnitentiæ tempus pro qualitate peccati impendatur. 2005
Pœnitentiæ tẽpus quare ab eccleſiæ præpoſitis conſtituatur. 2289
Pœnitentiæ tẽpora præfigantur præſidẽtium arbitrio. ibid.
Pœnitentiæ tẽpora pro arbitrio Epiſcopi & qualitate peccati diſtribuantur. 2005
Pœnitentiæ tres actiones. 2285
in Pœnitentiæ actione doloris mẽſura potius, quàm temporis conſideranda eſt. 2288. ad fin. 2289. & 2290
Pœnitentiæ quantitas non eſt imponẽda, ſed innoteſcenda morituris. 2002
Pœnitentiæ publicæ mẽtio fit. 197
Pœnitentiæ publicæ ſubiiciantur, qui circumueniendo aliquos, tondere præſumunt. 1528. & 1603
Pœnitẽtiã agere quid. 2361
Pœnitentiam quis dignè agat. 2362
Pœnitentiam ſi agamus, Deum pœnitebit ſenten

ſententiæ ſuæ. 2278
Pœnitentiam verè non agit, qui continentiā non ſeruat. 2445
Pœnitentiā agens, non ſolùm diluere peccatum lacrymis debet, ſed etiam emendationibus operire & tegere delicta ſuperiora. 2262
poſt Pœnitentiam ad militiam ſecularem redire nō licet. 2428. & 2429
poſt Pœnitentiam qui ad ſecularia redeunt, à communione ſuſpendantur. 2429
Pœnitentiam publicam clerico agere nō licet. 373
Pœnitentiam morientibus abnegans Presbyter, reus ſit animarū. 2000
in Pœnitentia quid peccatorem conſiderare oportet, docetur diſt. 5. de pœ. 2422. & ſeq.
Pœnitentiales Canones Sacerdotib. diſcendi. 255
Pœnitētialem ſuam cognoſcens Sacerdos, qua pœna feriendus. 2117. & 2118
Poëtica ſigmenta legere quare prohibeatur Chriſtianis. 252
Pollutio ex ſuperfluitate & imbecillitate natura. 17
Pollutio ex intemperantia gulæ. 18
Pollutio ex turpi cogitatione. ibid.
Pollutio extraordinaria in naturalibus nō impedit matrimoniū. 2481
Pollutionum genera. 17. & 18
Polocronius Hieroſolymæ Epiſcopus. 336
Polycarpus Smyrnæorum Epiſcopus, & Ioānis Euangeliſtæ auditor.

tor. 1886

Pontifex quis. 121

*Pontifex Romanus nullius ſubeſt iudicio.*128. & 129

*Pōtificis ſummi electio quo pacto fiat.*137.138. & *ſeq.*

Pontificis officia. 121

Pontifices ſunt à Deo inſtituti. 118

Pontifices pro infirmitate vel ægritudine nō ſunt abiiciendi, nec in eorum locum alij ſubſtituendi. 1063

Pontificū Decreta præponuntur expoſitionibus ſacræ ſcripturæ. 114.115.& *ſeq.*

Ponderis morbus, myſticè explicatus. 327

Populus docendus, non ſequendus. 433

*Populus Sacerdotes arguere vel increpare non poteſt.*1039. ad *ſi.* & 1040

Populus iudicabit Epiſcopum ſua officia non agentem. 1121

Porcis & canib. ſacra non ſunt committēda. 281.ad *ſi.*& 282

*Poſſeſsio territorij conuentū nō adimit.*1486

Poſſeſsio tricennalis intra vnam prouinciā ſeruari debet. 1487

Poſſeſſa quietè triginta annos repeti nō poſſunt. 1491

Poſſeſſori cuncta ſunt reſtituenda ante litem conteſtatam. 837

Poſtulare quid. 979

Poſtulare in iudicio vetatur, niſi poſtulator myſteriis catholicæ religionis imbutus ſit. 2240.& 2241

*Poſtulare qui non poſſint.*979.& 980

Poſtulantium tres ordines. 979

Poteſtatibus obediendum. 1787

*Præcentor quis.*123.ad *ſin.*

ſin.& 124
Prædeſtinati & ſecundùm propoſitũ vocati ſancti, qui ſint. 2405
Prædicator ſi delinquẽtes palpat, ira Dei ſæuit in populum. 204. & ſeq.
Prædicator non qualis ſit, ſed quid prædicet, attendendum. 112
Prædicator non eſt mũdus à ſanguine ſubiectorum, ſi cõſiliũ Dei eis non annũtiat. 283
Prædicator grãde crimen incurrit, ſi ſemen verbi Dei non ſpargit. 284. & ſeq.
Prædicatoris conditiones. 279. 280. & ſeq.
Prædicatio quàm cauta eſſe debet. 284
Prædicationis ignari Sacerdotes taxantur. 281. ad ſin. & 282
Præfationes quæ in miſſis ſunt cãtãdæ. 2567
Præfationibus nouem miſſæ, decima addita eſt ab Vrbano. 479
Prælati eccleſiæ quibus locis præficiantur, di. 80. 519
Prælatis non ſufficit bona conuerſatio, niſi addatur ſcientia doctrinæ. 241. ad ſi.
Præordinationes Dei duæ. 2411
Præſcribere aliquid tricennio temporis Abbates vel monachi nõ valent. 1501
Præſcripta triginta annis ab Epiſcopis, iure ab eis vendicantur. 1350
Præſcribi non poſſunt priuilegia Romanæ eccleſiæ, niſi centum annorum ſpatio. 1500. ad ſi. & 1501
Præſcribi non poteſt limitis poſſeſſio. 1488. ad ſi. & 1489
Præſcribi non poſſunt quæ humanitatis intuitu

tuitu aliquibus præſtantur. 1493
Præſcribi non poſſunt, quæ in beneficiis poſsidentur. 1492
Præſcribi non poſſunt tempore, quæ fuerint definita ſpatia. 1494
Præſcriptio tēporis non obiicitur, vbi hoſtilitatis metus interuenerit. 1493. & 1494
Præſcriptio quadraginta annorum religioſis domibus conceditur. 1502
Præſidentium integritas ſalus eſt ſubditorū. 422
Præſtigium inuenit Mercurius. 1986
Præuaricator vnde dicatur. 844
Præuaricari quid. 843
Precariæ & commutationes ab inuaſoribus factæ irritæ fiant. 1311
Presbyter non modò ætatis, verùm etiam honoris eſt vocabulū. 122
Presbyter fieri non poteſt, niſi gradatim inferiores ordines adeptus fuerit. 380
Presbyter non ordinetur ante annos 30. 509. 512. & 513
Presbyter ab vno Epiſcopo ordinari poteſt. 470
Presbyter quomodo ordinetur. 148
Presbyter, cùm ordinatur, orario humeri tegantur, item cùm offert. 148
Presbyter nec pœnitentem reconciliare, nec chriſma, nec puellas cōſecrare poteſt. 1993. & ſeq.
Presbyter conſecrare virgines poteſt permiſsione Epiſcopi. 1994

Presbyter non ordinetur, qui in ægritudine baptizatur. 414
Presbyter in aliquo crimine captus, deponatur: ſed communione non priuetur. 527
Presbyter, qui ante ordinationem confitetur ſe corporaliter lapſum, poſtea non offerat. 1427
Presbyter homicida qua pœnitentia plectitur. 361
Presbyter non legalibus nuptiis detentus, ab officio abſtineat. 190. & ſeq.
Presbyter cauſa religionis non contemnat propriam vxorem. 190. 202. & 203
Presbyter vxorem ſuã quaſi ſororem diligat, & quaſi hoſtẽ fugiat. 218
Presbyter vxorem accipiens, vel acceptam retinens, beneficio priuetur. 529
Presbyter ducens vxorem, ab ordine deponatur. 185
Presbyter vel diaconus ſine concilij examinatione eiici non debet. 1423
Presbyter ſi contra laicum, vel laicus contra Presbyterum querimoniam habeat, Epiſcopo præcipiente terminetur. 847
Presbyter apud Epiſcopum tantùm iudicari debet. 1194
Presbyteri munus. 163
Presbyteri manus in conſecratione perungere chriſmate non licet. 150
Presbyteri concubinã habentis miſſa non audiatur. 209. 210. & *ſequen.*
de *Presbyteri vxore, quæ alteri nupſerit.* 186

186

Presbytero de fornicatione conuicto, quæ pœnitentia ſit imponenda. 540. & *ſeq.*

Presbytero nō licet pœnitētem in eccleſia benedicere. 1994

Presbyteri non propter decrepitam ætatē, ſed ſapientiam nominantur. 548. ad fi. & 549

Presbyteri typum gerunt ſeptuagintaduorum diſcipulorum. 126. & 127

Presbyteri ordinari poſſunt 25. anno, ſed neceſſitate vrgente. 513. ad fi.

Presbyteri cùm ordinātur, libellum officialē ab Epiſcopo accipiāt. 254

Presbyteri in monaſteriorū eccleſiis per Abbates inſtituantur. 1479

Presbyteri abſtineant ab vxoribus. 216. & *ſeq.*

Presbyteri Epiſcopos non præcedant, ſed comitentur. 618

Presbyteri & reliqui clerici nihil agant in ſua parœcia ſine Epiſcopi ſui cōſenſu. 1456. & *ſeq.*

Presbyteri pœnitentes reconcilient de occultis peccatis, iuſſu Epiſcopi. 1995

Presbyteri à quibus abſtineant. 2753. 2754. & *ſeq.*

Presbyteri vltra modum ſuum contendere non præſumant. 612

Presbyteri fornicarij non ingrediantur eccleſiam. 528

Presbyteri ſi filios procrearint, à miniſterio fiant alieni. 525

Presbyteri eccleſiaſtico honore priuentur, qui filios procrearint. 536

Preſ

Presbyteri lapſi perfecta pœnitentia reſtitui poſſunt. 539. 540. *& ſeq.*

Presbyterorum ordinationes quare die dominico celebrentur. 496

Presbyterorum & Leuitarum ordinationes qua hora fieri debeãt. 495

Presbyterorum preces horariæ. 584. *ad fi. &* 585

Presbyterorũ aliquot filÿ recenſentur, qui Pontifices fuere. 406. *&* 407

Presbyterorum filÿ ad ſacra officia non ſunt admittendi. 406

Presbyterorum filÿ ſi religioſi inuenti fuerint, ordinentur. 411. *&* 412

Presbyterorum filÿ nõ prohibentur ab Epiſcopatu, ſi cæteræ virtutes conueniant. 412

Presbyterum coniugatum qui diſcernit à cõmunione nuptiarum occaſione, anathema ſit. 190

Presbyteros turba contemptibiles facit. 607

Presbyteros iudicare non poſſunt laici. 191

Presbyteris coram Epiſcopis docere licet. 615

de Presbyteris, qui ordinantur ab eis, quos conſtat Epiſcopos non fuiſſe. 471

de Presbyteris filios procreantib. 528. 529

Presbyteræ quæ dicantur. 218. *&* 219

Presbyterium, locus in quo Sacerdotes, & reliqui clerici conſiſtũt, quando miſſa celebratur. 2584

Presbyterÿ faſtigium talis accedat, vt & nomen

nomen ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia ante acta teſtentur. 416

Primates non vocentur niſi qui primas ſedes tenent. 647

Primates, & Patriarchæ, in quibus locis debeant ordinari. 519

Primates & Patriarchæ diuerſorum ſunt nominum, ſed eiuſdem officij. 645

Primati deferuntur negotia quæ Metropolitanus explicare non valet. 1056

Primatibus & Patriarchis quæ obedientia ſit exhibenda. 646

Primatum deſiderãtes taxantur. 266. *& ſeq.*

Primicerij munus. 164

Princeps eccleſiæ non datur aliquando Dei arbitrio, ſed vt merita noſtra poſcunt. 1118

Principis boni eſt ac religioſi, eccleſias contritas reſtaurare. 638

Principes populis parcere non debent. 1790

Principes corrigant, quos eccleſia corrigere non valet. 1164. *& ſeq.*

Principes tenentur ſuis legibus obtemperare. 31

Principum leges naturali non præualent iuri. 30

Principatus, quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit, vix bono peragitur fine. 422

Principio malo inchoata, difficilè bono peraguntur exitu. 666. *ad fin.*

Priſcillæ opera, apocrypha. 70

Priſcillianiſtæ hæreti-

ci. 1926
Priſcus Lugdunenſis Epiſco. 86
Priuilegium quid. 8
Priuilegium amittit, qui ſua autoritate non legitimè vtitur. 1955
Priuilegio ſuæ dignitatis aliquis eccleſiam exire non debet. 1945
Priuilegio careat, qui eo abutitur. 1234
Priuilegia vnde dicantur. 1942
Priuilegia eccleſiarum Apoſtolicus debet ſeruare illæſa. 1947
Priuilegia eccleſiarum cunctis temporibus intemerata ſeruentur. 3944
Priuilegia eccleſiarum nulla debent improbitate conuelli. 1952
Priuilegia eccleſiarum nec nouitate mutari, nec improbitate conuelli debent. 1944
Priuilegia triginta annis poſſeſſa, immobiliter obſeruari debent. 1490
Priuilegia Metropolitanorum inconuulſa ſeruari oportet. 1946
Probare qui non poteſt quod obiicit, decætero ad arguendum non admittitur. 999
Probationis onus reo nõ incumbit. 1058. *ad fin.* & 1059
Proceſſionis mentio. 2444. & *ſeq.*
Proceſſiones publicæ nõ fiant in oratoriis, quæ præter autoritatem ſedis Apoſtolicæ conſecrantur. 3925
Proprium quid habere non licet his, qui ſuis renuntiant, & communiter viuere

ſpon

ſpondent. 1273
Profeſſio alterius, non valet ei, qui per ſe reſpondere poteſt. 2694
Profeſſionis viduitatis ſolennitas. 2032. & ſeq.
Prophetæ in ſcripturis aliquando Doctores vocantur. 277
Promiſſio turpis non adimplenda. 1652
Promiſſionis ſtultæ vota melius eſt non implere, quàm crimen committere. 1651
Promiſſum non ſeruare aliquando expedit. 1651
Promiſſa non omnia ſoluenda. 1656
Propinquitatem coniugatorum qui iureiurando firmare debeant, & quomodo iurent. 2504
Proſperi opera catholica. 66
Proſtratio in oratione inter Paſcha & Pentecoſten fieri nõ debet. 197
Prouerbiorum liber ab hæreticis tranſcriptus, apocryphus. 70
Prouincia quot ciuitates habere debeat. 1052
Prouincialia concilia. 8. ad fin. & 9.
Proximus quis ſit. 2310
Proximum diligere quis dicatur. 2310
Pſallere aut legere in pulpito non debent, niſi qui ab Epiſcopo ordinati ſunt lectores. 588
Pſallendi modum eundem prouinciales cum Metropolitana eccleſia teneant. 53
Pſallendum corde, non voce. 586. & 587
Pſalmiſta quomodo ordinetur. 153
Pſalmiſta orario uti non debet. 155

Pſalmiſtæ officium. 162
Pſalmiſtæ unde dicti 123
Pſeudoprophetæ tropologicè qui dicantur. 244
Pudicitia, virtus eſt animi. 2188
Pudicitia in corpore violari non poteſt, ſi mens inuiolata ſeruetur. 2188. & ſeq.
Pudicitia non eſt vera hominis infidelis cum coniuge infideli. 2073
Pudicitiam attentare quid ſit. 2242
Puerpera ſtatim à partu eccleſiam ingredi nõ prohibetur. 14
Punire crimen pro Deo, non eſt crudelitas, ſed pietas. 1827
Puniendi ſunt ſubditi pro diuerſitate culparum. 1907
Puniendi ſunt rei præter ſupplicium mortis. 1771
Punienda ſunt ſeuerius ab eccleſia delicta manifeſta, quàm occulta. 1718
Puniens ſacrilegos, & homicidas, ſanguinem non effundit. 1790
Punientes aliorum vitia, ſua prius corrigere ſtudeant. 984
Puniuntur in hoc ſeculo nonnulli, ne in æternum flagellentur. 1774
Puniuntur peccata nonnunquàm per populos iuſſu diuino excitatos. 1803
Punitio malorum ſi differatur, ad iram Deus prouocatur. 1764
Purgatio deferenda eſt Diacono qui de crimine conuinci non poterit.

terit. [1416

Purgatorius ignis excellit omnem pœnam, quam vnquam aliquis paſſus eſt in hac vita. 2442

Purgatorij ignis quantus. 171

Purgatorij aſſertio. 171

Purgatorio igne purgandus eſt, qui in aliud ſeculum diſtulit fructum conuerſionis. 2442

Pythoniſſæ, quæ. 1970

Q

Qvadrageſima celebranda ante ſolennitatem Paſchæ. 2637

Quadrageſima ſex ſeptimanas habet. 11

in Quadrageſima qua hora comedere liceat. 2526

Quadrageſimæ ieiunium, excepto die dominico, non ſoluatur. 2637

de Quadrageſimæ obſeruatione. 2742. & ſeq.

Quæſtio de ſeruis contra dominos quatenus rata ſit. 1319. & 1320

Quæſtio facta per candens ferrum & feruentem aquam, ab eccleſia prohibetur. 860

Quinquageſimam inſtituit Teleſphorus. 11

Quirici paßio apocrypha. 66

Quirici paßio & Iulitæ, apocrypha. 71

R

Rapere violenter, maioris eſt pœnitentiæ, quàm furari 1389

Rapere non licet hominem vel aliquid de eccleſia 1537

Rapina dupliciter fieri dicitur. 2527

Raptor quatenus raptā ducat vxorem. 2531

Raptor cum rapta ſi ad eccleſiam confugerit, quid fieri debeat. 2526 *& ſequen.*
Raptori vel raptæ poſt pœnitentiam licita cõiugia conceduntur. 2531
Raptores ſacrarum virginum, capitali pœna feriuntur. 2529
Raptores cum voluntate patris raptas habere non poſſunt coniuges. 2533
Raptores puellarum, viduarum, & facinori conſentientes excommunicentur. 2528
Raptus quid. 2069. *&* 2526
Raptus vbi admittitur. 2525
Raptus quando admitti dicatur. 2069
Rapta ſi non raptorem deſeruerit, & ad ſponſum redire noluerit, cõmunione priuetur. 2069
Raptæ deſponſæ reddẽdæ ſunt ſponſis. 2068
Raptam ſi ſponſus recipere noluerit, liceat ſibi aliȷ nubere. 2061
Raptas cum voluntate parentum in coniugiũ habere permittitur. 2531
Raſio capitis quid deſignet. 1268
Ratiociniorũ cauſas clericus non aſſumat. 569
Reconciliari nolentes à communione expellendi. 583
Recõciliatus metu mortis, conualeſcens ſine communione pœnitentiæ impleat tempus. 1996
Reconciliatio non eſt neganda his, qui tempore neceſſitatis eam implorant. 1998
Reconciliationem cum fratre reſpuẽs, inediis mace

maceretur. 582
Rectorem ſubditis, matrem pietas, diſciplina verò patrẽ exhibeat. 305
Rectores diligentiſsimi ſunt, qui malos, vt à malo fugiant, perſequuntur. 1792
Regia poteſtas quare inſtituta. 1783. *ad fin. & 1784*
Regiminis locus affectantibus eſt denegandus, at fugientibus offerendus. 1111
Regnum cœlorum ſunt homines iuſti. 2410
Regula quid. 7
Regulares canonici monachi fieri non debent, niſi conceſsione patris. 1584
Religionis propoſitum ſine vxoris conſenſu, vir ſumere non poteſt. 2054
Religionem Chriſtianam in paucißimis & manifeſtißimis celebrationum ſacramentis liberam Deus eſſe voluit. 53
Religioſæ perſonæ diſtrictè & canonicè viuant. 1274
Reliquiæ auferantur eccleſiarum, ſi plures hæredes de eis contenderint. 1526
Reparationis beneficium non niſi poſt pœnitentiam poteſt cõcedi. 347
Res terrenæ aut diuino aut humano iure tenentur. 1815
Rerum vſus in cibis, non in culpa eſt, ſed libido. 267. & 268
Reſcriptum meretur effectum, quod cum iuris & legum ratione concordat. 1949
Reſponſa prudentum quæ. 6
ante litem cõteſtatam

violenter ablata Reſtituantur. 949
Reſtituendus eſt, quem neque conuictum, neque confeſſum conſtat eſſe eiectum. 823
poſt Reſtitutionem induciæ præſtandæ. 950
Retributionum differẽtiæ. 1696
Reuocare quod malè locutum eſt, ſapientis eſt. 1655
Reus voluntate, non neceſſitate cõſtringitur. 1404
Reus quibus temporum ſpatiis vocetur ad cauſam. 1021
Rei ſanguinis ab eccleſia defendi debent. 1775
Regis officium. 1794
Reges Pontificibus pro æterna vita, & Pontifices Regibus pro tẽporalibus indigent. 39
Reges olim iidem erãt & Sacerdotes. 121
Reges ſacerdotib⁹ ſubiiciuntur. 38
Regum officium eſt malos comprimere, & bonos ſubleuare. 1786
Rhodiæ leges. 7
Rigor Canonũ pro perſona aliquando diſpenſatur. 803
Rixoſi corripiãtur. 581
Rogationes ante Aſcenſionem Domini tribus diebus celebrentur. 2636
Romana eccleſia mater aliarum eccleſiarum. 47
Romana eccleſia Primatum cæterarum tenet. 131. ad fin. & ſeq.
Romana eccleſia Primatum priuilegiũ habet à fundatore Chriſto. 131. 132. & 133
Romana eccleſia præ cæteris Chriſtianæ religionis Zelum habuit. 1856
Romana eccleſia in ſpeculum

culum & exemplum propoſita eſt. 107
aliud quàm Romana eccleſia, neque ſentire, neque velle, permittitur. 857
Romana eccleſia nullis hæreſibus ſuccubuit. 1856
Romanæ eccleſiæ fides omnem hæreſim deſtruit, nullam fouet. 1855.
à Romanæ eccleſiæ conſuetudine non licet mẽbris diſſentire. 41
aduerſus Romanæ eccleſiæ diſciplinam, ſine diſcretione iuſtitiæ, agere non licet. 47
Romanæ eccleſiæ obſeruationes ſequendæ. 46.47.& ſeq.
Romanæ eccleſiæ ſtatuta obſeruanda. 107
Romanæ eccleſiæ conceſſa nullus vſurpet. 189
Romanam eccleſiã non ſequens, extra eccleſiam eſt. 593
aduerſus Romanam eccleſiam agẽs, quæ mater fidei eſt, fidẽ ipſam violat. 132
Romanam ſedem Paulus & Petrus martyrio conſecrarunt. 133
à Romana eccleſia recedens, miniſterij diuini ſit exors. 109. & ſequen.
à Romana eccleſia expulſum nemo ſuſcipere debet. 592
Romanus Pontifex nullius ſubeſt iudicio. 128. & 129
Romanorum Pontificum Decreta ſeruare contemnens, anathema ſit. 1952
Romanorum Pontificum cenſuram violãs, anathema apud Deũ fiat. 1937
Romipetas, peregrinos, & mercatores infe-

ſtantes communione priuentur. 1910
Rothardus Epiſcopus Sueſsionenſis. 337
Rufini operũ cenſura. 67

S

Sabbato ieiunare debemus ob reuerentiam ſepulturæ dominicæ. 2639
Sabbato non feriandum. 2638
Sabelliani hæretici. 1925
Sacerdos unde dicatur. 122
Sacerdos verus quis. 713
Sacerdos verus non eſt omnis, qui nominatur Sacerdos. 266
Sacerdos ne fiat, cuius vxor fuerit adultera. 229
Sacerdos fieri non debet coniugio mancipatus. 184
Sacerdos perpetuò matrimonio carere debet. 201
Sacerdos ex pœnitente fieri non debet. 421
Sacerdos quotiens miſſam celebrat, totiens ſacram cõmunionem percipiat. 2574. ad fin. & 2575
Sacerdos de altari viuere debet, non luxuriari. 285
Sacerdos orarium in vtroque humero gerit. 165
Sacerdos cùm ordinatur, orario humeri ambiantur: item cùm ſacrificat. 148
Sacerdos ipſe ſit immunis à peccato, qui audit confitentem. 2434
Sacerdos primùm ſua peccata, deinde aliena detergat. 987
Sacerdos ad pœnitentiã non ſuſcipiat alteri Sacerdoti commiſſum ſine eius conſenſu. 2437

2437
Sacerdos inutilis eccleſiam ſuam dignitate non priuat. 1507. ad fin. & ſeq.
Sacerdos malus de Sacerdotio crimen acquirit non dignitatẽ. 266
Sacerdos pœnitentiali ſuæ concumbens, qua pœna plectendus. 2117
Sacerdos non accuſetur ante iudicem ciuilem. 1181
Sacerdos ſi à populo fuerit accuſatus, iuramento innocentiam ſuam affirmet. 848
Sacerdos perpetrato homicidio officium ſuum adminiſtrare non poteſt. 330
Sacerdos non poteſt reſtitui in gradum, cuius crimen manifeſtum fuerit. 356
Sacerdos quid agat, dum confitentem audit. 2435
Sacerdos deponatur, q̃ peccata confeſſi eliminat. 2436. & ſeq.
Sacerdotis eſt legis ſcientiam habere: non bellis, ſed orationibus vacare. 242
Sacerdotis inceſſus qualis. 272
Sacerdotis veſtimenta bona opera ſignificant. 279
Sacerdotis ignominia eſt, propriis ſtudere diuitiis. 1328. ad fi. & ſe.
Sacerdotem nec implicari errore nec violari cupiditate oportet. 314
Sacerdotes ſunt à Deo inſtituti. 118
Sacerdotes eſſe cenſentur magiſtri & patres Principum. 629
Sacerdotes nomẽ Domini inuocant: Dominus autem benedictionem præſtat. 719
Sacerdotes & Põtifices

Chriſtus honorauit. 608

Sacerdotes à Regibus ſunt honorandi, non iudicandi. 1196

Sacerdotes non loci vel generis, ſed morum nobilitas, claros reddat. 262

Sacerdotes non niſi per ſe diuina ſacramenta miniſtrent. 2584

Sacerdotes facilius tantò exaudiuntur, quātò apud Deum ſunt digniores. 716

Sacerdotes non prædicantes taxātur. 276. 277. & ſeq.

Sacerdotes quàm cautè fieri debeant. 421

Sacerdotes ex laicis nō ſunt ordinandi. 420. & ſeq.

Sacerdotes fieri non poſſunt, niſi continentiā profiteantur. 177. 178

Sacerdotes literis diuinis vacent. 253

Sacerdotes non niſi à coæqualibus accuſari debent. 1038

Sacerdotes quomodo ſe purgare debeant. 848 849. & ſeq.

Sacerdotes damnari nō poſſunt, niſi in ſynodo canonicè vocati. 1426

Sacerdotes ab Epiſcopis ſuis vltra modum nō grauentur. 1174

Sacerdotes abſtineant à complexu ſuarum vxorū tempore oblationis. 204

Sacerdotes vxoribus, quas in laicali habitu, vel in minoribus ordinibus conſtituti, ſibi legitimè copulauerunt, neceſſaria miniſtrare & debita reddere non valent. 203

Sacerdotes reprehenduntur, qui omiſsis Euangeliis Comœdias legunt. 243

Sacerdotes vinum &

ſic

ſiceram bibere prohibentur. 236
Sacerdotum officium nõ confert ſed amittit licentiam delinquendi. 261.*&* 262
Sacerdotum Deus officia conſiderat, non merita perſonarum. 708
Sacerdotum merita nõ conſideranda, ſed quæ docent & miniſtrant. 711
Sacerdotum princeps, vel ſummus ſacerdos, non appelletur, niſi primæ ſedis Epiſcopus. 647
Sacerdotum hoſpitalitas tractatur diſt. 42. *pag.* 272. 273. *&* ſeq.
Sacerdotum ſobrietas tractatur diſtin. 44. *pag.* 284. *&* ſeq.
Sacerdotũ habitus qualis. 267
Sacerdotum inſcitia, inexcuſabilis. 254
Sacerdotum crimen vltra modum deteſtabile eſt, qui non prius ſe indicant, & alios alligant. 2434
Sacerdotum quæ ſunt, Regib. vſurpare non licet. 38
Sacerdotium ſummũ non affectet diſciplinarum eccleſiaſticarũ ignarus. 415. *&* 417
Sacramentum quid & vnde dicatur. 710. *&* 2585
Sacramentum fit, dum verbum accedit ad elementum. 693. *&* ſeq.
Sacramentum non polluit Sacerdotum immunditia. 712. *ad fi. &* 713
Quantitas viſibilis in ſacramento æſtimanda non eſt, ſed virtus ſacrementi ſpiritualis. 2623
Sacerdotibus Reges ſubiecti. 38
Sacerdotibus caſtitas obſer

obſeruanda præcipitur. 199

Sacerdotibus non licet Canones ignorare. 254

Sacerdotibus non ſufficit bona conuerſatio, niſi doctrinæ iuncta ſit ſcientia. 242. *ad fi.*

Sacerdotibus quæ ſint neceſſaria vt ſciant. 254. *ad fin. & pag. ſeq.*

Sacerdotibus ignorantia vitanda. 253

Sacerdotibus imperitia debet eſſe aduerſa. 252

qui Sacerdotibus opprobrium & calumniam inferunt, excommunicentur. 947

Sacerdotalis promotionis ſacramentum præ cæteris magis accuratè & dignè dandum, vel accipiendum. 688. *ad fi. & pag. ſe.*

Sacerdotale officium pretio interueniente non reſtituatur. 746

Sacerdotale officiũ nullus niſi per ſingulos gradus approbatus, accedat. 416

Sacerdotali careat officio, qui Paganum occiderit ſe defendendo. 331

Sacerdotium non niſi per gradus adipiſci oportet. 506

Sacerdotium corrumpitur, niſi legitimè & iuſtè ſeruetur. 264

ad Sacerdotium non eligatur, niſi qui cæteris & ſanctior & doctior habetur. 1116

Sacerdotij iura nõ ſunt præſtanda ei, cui oculus erutus eſt. 404. *ad fi. & pag. ſeq.*

à Sacerdotio non prohibetur ex adulterio natus. 409. & 410

Sacramenta alia neceſſitatis, alia dignitatis.

tis. 685
Sacramẽta omnia crucis ſignaculo perficiũtur. 2740
Sacramenta non niſi in fide eccleſiæ celebrantur. 702
Sacramenta dignè qui tractare non poſſunt, ad miniſterium diuinum non eligantur. 145
Sacramẽta indignè administrantes quid cõferant. 211. 212. & 213
Sacramenta nõ prophanat hominum malitia. 673
Sacramenta non prophanat peccatum miniſtri. 111
Sacramenta æqualem vim habẽt per miniſtrum bonum & malum exhibita. 671
Sacramenta licet mali miniſtrent, remiſſionem peccatorum non præſtant. 684
Sacramerta mali habere poſſunt, licet virtutem Spiritusſancti habere non poſſint. ibid.
Sacramenta ſimoniacorum effectu gratiæ carent. 670
Sacramenta à malis miniſtris non ſuſcipiantur præter neceſſitatem. 212
Sacramenta licitè ſumuntur de manu Sacerdotis, qui ab eccleſia toleratur. 1429
Sacramenta dominica à quibus ſunt contrectanda. 2580
Sacramenta eccleſiæ cõmunia ſunt tam bonis, quàm malis. 2683
Sacramenta communia ſunt omnibus, ſed non communis gratia. 2401
Sacramenta omnia obſunt indignè tractantibus. 706
Sacramenta quamuis obſint

obſint indignè tractã tibus, proſunt tamen dignè ſumẽtibus. 729 & ſeq.
Sacramenta altaris à ieiunis celebrentur. 2555
Sacramẽta diuina virtus ſanctificat, nõ merita Sacerdotũ. 709
Sacramenta, quæ non mutantur, catholicis & hæreticis communia probantur. 672
Sacramẽta, quæ extra eccleſiã conferũtur, nõ reiterant. 2680. & ſe.
Sacramenta diuina ſe ſubducunt impiorum manibus. 699
Sacramenta extra eccleſiam miniſtrari poſſunt, ſalutem verò cõferre non poſſunt. 700
Sacramenta hæreticorum quatenus valida. 212
Sacramentorum liber Sacerdotibus diſcendus. 255. ad fi. & ſeq.
Sacramentis Epiſcopi malitia non nocet. 716
Sacramentis inſeruientes continenter viuere debent. 199. & ſeq.
Sacramentis Spirituſſanctus nõ adeſt quæ per criminoſos miniſtrantur. 617
Sacrarium Subdiacon is ingredi non licet. 155
Sacrificans Sacerdotẽ ſibi vicinum habeat, qui cœpta ſacramenta expleat ſi ei aliqua neceſſitas ingruerit. 1074. & 1075
Sacrificantes ſi non edunt, rei ſunt dominici ſacramenti. 2575
Sacrificantes idolis an reparari poßint. 354
Sacrificium quid. 2585
Sacrificium vnde dicatur. 700
Sacrificiũ eccleſiæ duobus

bus modis conficitur. 2597.ad fi.& ſeq.
Sacrificium quotidianum, non iteratio eſt paßionis Chriſti, ſed commemoratio.2615. & ſeq.
ex ſola eccleſia Sacrificium dominus accipit.1863.ad fi.& ſeq.
Sacrificium Deo non offerat, qui vitiis eſt maculatus. 322
Sacrificium ex rapina, abominabile Deo. 667
Sacrificium altaris, ſacramentum eſt vnitatis. 2608
Sacrificij poteſtate penitus carent hæretici. 1871
Sacrificia non niſi ſuper altare & locis Deo conſecratis offerantur. 2541
Sacrificia eorum non ſuſcipiuntur, quorum fides reprobatur & vita. 1879.& ſeq.
Sacrificia non ſunt vera extra eccleſiã.699
Sacra non ſunt committenda porcis. 282. & ſequen.
Sacra loca, diuerſoria publica faciens, ſi clericus ſit, deponatur, ſi laicus, excommunicetur. 1584
Sacra vaſa non niſi à ſacratis hominibus cõtrectentur. 2552
Sacrarum literarũ expoſitores an exæquentur Decretis Pontificum.114.& ſeq.
Sacræ res quibus ex cauſis alienari debeant. 1326
Sacrilegus quis. 1542
Sacrilegus eſt, qui eccleſiam Dei vaſtat, & eius Sacerdotem inſequitur. 1540
Sacrilegus eſt, qui Iudæis publica officia committit. 1548

Sacrilegus clericus an debeat recipi in ſuo gradu. 344.& 345

Sacrilegus qua pœna puniendus. 1542

Sacrilegi ſunt iudicandi, qui eccleſiam Dei non permittunt regulariter ordinari. 746

Sacrilegi iudicantur, qui eccleſiæ facultates alienant. 1536

Sacrilegium quot modis fiat. 1543.& ſeq.

Sacrilegium maius eſt peccatum fornicatione. 1540

Sacrilegium incurrit, qui reuocandum putat, quod eccleſiæ contulit. 1536

Sacrilegium committit, qui ſacris locis derelicta retinere contēderit. ibid.

Sacrilegij multiplex genus, & eiuſdem pœna. 1543.& ſeq.

Sacrilegij crimen incurrit qui prædia eccleſiaſtica vexat. 1287

Sal cur baptizando adhibetur. 2687. ad fin. & 2688.

per Salem verbi ſapientia deſignatur. 279

Saltores. 1471

Saliua quare nares & aures tanguntur in baptiſmo. 2688. & ſequen.

Salomonis contradictio apocrypha. 71

Salomonem ad idololatriam traxit mulierum immoderatus vſus. 2183

de Saluatoris infantia, liber apocryphus. 69

Sanguis Domini ſi negligentia deſtillarit, quid agendum, & pœnitentia eius qui effuderit. 2583

Sanguis Chriſti qui verè nunc ſumitur, olim præfigurabatur in ſanguine

guine agni. 2619
Sanguis indicium, eſt omnis iniquitas, oppreſsio, & iniuſtitia. 2250
cum Sanctimoniali mœchatus clericus, deponatur, laicus excommunicetur. 2017
Sanctimonialibus receptacula ſeu domicilia priuata habere non licet. 1573
Sanctimonialibus præponendus examinetur. 1567
Sanctiones Apoſtolicæ obſeruandæ. 106
Sancta non ſunt committenda porcis & canibus. 1216
Sancta nocent malis, & mala proſunt bonis. 2608. & 2609
Sanctorum loca quibus ex cauſis mutanda ſint, & quando non liceat. 2550
Sanctorum memorias qui contempſerit, anathemati obnoxius ſit. 195
de his qui Sanctis malè vtuntur. 706
Sapientiæ eſt, reuocare quod malè locutum eſt. 1655
Sardicenſe concilium autoritate Apoſtolica receptum. 88
Sardicenſis ſynodus. 83
Sarpidius Arelatenſis Epiſcopus. 85
Satanæ traditur quis duobus modis. 1212. & 1213
Satanæ traditur, qui ab eccleſia excommunicatur. 1221
Satisfactio peccati quæ dicatur. 2395
Saturninus Presbyter. 333
Satyra lex. 6
Scabies miſticè explicata. 326

x 2 Scan

Scandalizatur ille in in Deum, qui non obedit Epiſcopo. 595
Scenicus qui fuerit, clericus fieri nō pōt. 220
Scientia pietatis quæ ſit. 249
Schiſma ſciſſuram ſonat. 1876
Schiſmatici & hæretici differre dicuntur. 1912
Schiſmaticis conſentiens, vnitati non communicat. 1875
σκοπεῖν quid. 121
σκέπος quid. 1114
Scortatorum officium non recipiatur. 170
Scribi in libro vitæ ſecūdùm præſcientiam, eſt ad vitam prǽordinari: quod ab æterno factum eſt. 2408
Scribi in libro vitæ ſecundùm iuſtitiam, quid. 2409
Scriptoribus eccleſiaſticis & canonicis ſcripturis, par reuerentia non debetur. 34
Scriptoribus eccleſiaſticis quatenus aſſentiendum. 32
Scriptura ſacra literis Epiſcoporum præponitur. 33
Scripturæ canonicæ mēdacia non admittunt. 32
Scripturæ ſacræ inhærētes, non obſcurantur iniquitate mundana. 256
Scripturæ ſacræ mendaciis non fulciuntur. 32
Scripturæ ſanctæ autoritas cùm deficit, ad quos recurrendum. 117
Scripturarum ignorantia eſt Chriſti ignorātia. 256
Scripturarum locutio ſecūdùm cuiuſque linguæ proprietatem accipienda eſt. 259

Scriptu

Scripturis canonicis tractatorum literæ deſeruiunt. 31
Scripturas malè intelligentes, vino inebriantur, & vuam acerbã comedunt. 244
Seculares literæ an conueniant eccleſiaſticis. diſt.37. pag.243. vſq; ad fi. diſt.
Seculares literas legere clerici non prohibẽtur. 247
Seculares literæ legendæ, ne ignorentur. 248
Secularia negotia non curent clerici. 566. & 567. & ſeq.
Secularia clerici nõ tractent. 1612. 1613. & ſeq.
Secularium literarum peritia neceſſaria ad ſcripturarum intelligentiam. 251
de Secularibus negotiis Epiſcopus cognoſcere non debet. 1189
Secularibus viris res eccleſiæ non committantur. 577
Sedes Romana nullius ſubeſt iudicio. 1145. 1146. & ſeq.
Sedis Apoſtolicæ præceptis obedire nolens, à Pontificalibus officiis ſit alienus. 108
Seditioſi non ſunt ordinandi. 309
Sedulij opera catholica. 68
Senatuſconſultũ quid. 5
Sententia præcipitanter ferenda non eſt. 834
Sententia vltima debet ex ſcripto proferri. 822
Sententia non eſt ferenda in abſentem. 994
Sententia iuſtitiæ nõ eſt pro p̃mio ferẽda. 1236
Sententia feriatur, qui cauſæ ſuæ negligit adeſſe. 993

Sententia à quo ſit ferenda, quando comprouinciales Epiſcopi diſcordant. 1055
Sentētia Apoſtolica poteſt in melius retractari. 2518
Sententiæ citra furorē ſunt dictandæ. 1238
Sententia paſtoris timēda eſt. 1203. & 1220
Sententiam ferre non licet abſente aduerſario. 990
Sententiam proferens ex ira grauiter peccat. 1237
Separari qui poſſint, vel non poſſint, docetur cauſa 30. q. 1. pag. 211. 212. 213. & *ſeq.*
non Separat homo, quos pœna condemnat. 2237
Separetur ab vxore, qui filiaſtrum ſuum coram Epiſcopo tenuit. 2113
Separentur, qui filiolā ſuam, vel ſpiritualem matrem, ducunt in vxorem. 2114
Separentur viri ab vxoribus, qui aliquo caſu natos proprios coram Epiſcopo tenent. 2111
non Separetur à viro, ſed pœnitentiam agat, quæ filium ſuum coram Epiſcopo fraudulenter tenuit. 2113
non Separetur à viro, quæ filiaſtrū ſuum de ſacro fonte leuauit. ibi.
Separari non cogitur quis à filia commatris ſuæ, quam duxit in cōiugium. 2125
Sepeliri in eccleſia qui debeant. 1363
Quare mortui iuxta eccleſiā ſepeliātur. ibi.
Sepultura in eccleſia quibus proſit. 1362
in Sepulcro patrum ſuorum filij ſunt collocandi. 1351

ad Sepulcra defunctorum nõ licet prandia deferre, & ſacrificare mortuis. 2547
in Sepulcris in cãpo non diſtribuãtur ſacra myſteria. ibid.
Sepulturam eligere ibi quiſque debet, vbi decimas perſoluerit. 1355
Sepulturam parentum propria temeritate relinquere non licet. ibid.
pro Sepultura nihil muneris exigendum. 1359
Sermo malus quoties de ore noſtro procedat. 1679
Serpens quare de culpa requiſitus non eſt. 1832
Seruitus non erat ante vinum inuentum. 237
Seruus ad clericatus officium promoueri nõ poteſt. 382. *& ſeq.*
Seruus nec ad clericatus officium, nec ad religioſæ vitæ propoſitum, ſine domini conſenſu admittatur. 390
Seruus ſi ſciente & nõ contradicente domino in clero fuerit ordinatus, liber & ingenuus erit. 384. *& ſeq.*
Seruus clericus factus, ſeruituti obnoxius maneat. 388
Seruus ſi latenter irrepſerit ad Sacerdotiũ, peculij amiſsione mulctetur. 386. *ad fin. &* 387
Seruus Chriſtianus Iudæo non ſeruiat. 392. *&* 393
Seruus Iudæi aſſeratur in libertatem, cui impreſſum fuerit ſignaculũ circũciſionis. 1550
Seruus non contemnat dominum religionis cauſa.

cauſa. 1553
Seruus teſtamentum facere non poteſt. 1354
Seruus fugitiuus ab eccleſia redire cogatur ſecuritate recepta ad ratiocinia reddendā. 1550
Seruo licet matrimonia contrahere. 2105
Seruum inſciente domino, ſi ſciens Epiſcopus ordinet, ſatisfactione duplici domino tenetur. 394
Serui eccleſiæ poſt donū libertatis ad clerum reuocantur. 384
Serui eccleſiarum publicis angariis non fatigētur. 1325
Serui eccleſiarum poſſunt manumitti miſerationis & pietatis intuitu. 1324
Serui eccleſiarum in eorum dominium tranſferri poſſunt, qui eccleſiaſticis vtilitatibus deſeruiunt. ibid.
Serui ad clericalē gradum ſuſcipiuntur, qui nullo obſequio retento, à dominis ſuis libertatem percipiunt. 384
Serui qui ab infidelitate ad fidem accedunt, in libertatem vindicentur. 392
Serui à Iudæis comparati, ad libertatem perducantur. 391
Serui reſtituantur dominis, poſt præſtitam ſecuritatem, qui ad eccleſiam confugerūt. 1549
Serui monachis dati, ab Abbate manumitti non poſſunt. 1554. *ad fi. & pag. ſeq.*
Seruū monaſterij Abbati vel monacho non licet manumittere. 396
Serui libertate donandi non ſunt ab Epiſcopo, qui eccleſiæ nihil confert.

confert. 1309
de Epiſcopo, qui non retento patrocinio ſeruos eccleſiæ manumittit. 1317. *ad fi. & pag. ſeq.*
Sethiani hæretici. 1921
Seueriani hæretici. ibi.
Seuerus ex lanificio aſſumptus eſt in Archiepiſcopum. 425. *ad fin.*
Sicera quid. 236
Signum quid. 2585
Simonis damnatio pariter dantem & accipientem inuoluit. 650
Simoniacus eſt, qui vt eligatur præmia largitur. 789
Simoniacus infidelis eſſe probatur. 659
Simoniacus eſt Epiſcopus, qui decimas & oblationes laicis, non clericis, diſtribuit. 770
Simoniacus per prauã manus impoſitionem, nõ benedictionem, ſed damnationẽ præſtat. 657
Simoniacus paſtor nullam ouibus præbet medicinam. 668. *ad fin. &* 669
Simoniacus, clericus fieri non poteſt. 220
deiiciatur à clero, qui muneribus eccleſiam acquirere tentat. 1085
Qui eccleſiaſtica beneficia emerit, eccleſias quoque emere probatur. 762
Qui dona Dei vendunt vel emunt, pariter à Deo damnãtur. 769. *&* 770
de quodam pro quo incuria parentum pecuniam dedit non Epiſcopo, ſed vni principum. 787
Qui gratiam, quam à Deo accipiunt, nõ gratis exercẽt, venditores

columbarum ſunt. 770
de eo qui ordinatur ab illo, quem ſcit Simoniacum eſſe. 737
de his qui non Simoniacè à ſimoniacis ordinantur. 736
nec altaria nec præbendas Epiſcopis vendere licet. 760
ab his qui ad conuerſionem accedunt, nullus Abbas pretium ſumere vel exigere audeat. 751
de his qui eccleſiam vel eccleſiaſtica beneficia vendunt. 759. & ſeq.
De paruulis qui cupiditate parentum eccleſias emunt. 785
Quicquid data vel promiſſa pecunia in ſacris ordinibus acquiritur, irritum habeatur. 361
Simoniacè ordinãs Epiſcopus, damnatur. 651. ad fin. & 652
Simoniacè ordinatus anathematis ſententia damnatur, & à corpore Domini alienatur. 650. ad fin. & pag. ſeq.
Simoniacè ordinatus, inaniter Sacerdos dicitur. 649
Simoniacè obtinens eccleſiam, honore ſpolietur. ibid.
Simoniaci hæretici. 1919
Simoniaci in ordine malè accepto pœnitentiã agere non poſſunt. 798
Simoniaci rei ſunt infidelitatis eorum qui à ſe ſcãdalizantur. 688
Simoniaci fidei integritatem non habẽt. 659
Simoniaci etſi fidem tenere videantur, infidelitatis tamen perditioni ſubiiciuntur. ibidem.

Simoniaci Sacerdotes eſſe non poſſunt. 654
Simoniaci gratiam non præſtant, quã vendere quærunt. 649
Simoniacorum benedictio in maledictionem vertitur. 656
Simoniacorum multiplex genus. 740
Simoniacorum hereſis cæteris damnabilior eſſe probatur. 660
Simoniacorum exitiũ infelix. 653
Simoniacorum officium non recipiatur. 212
Simoniacorum ſacramenta effectu gratiæ carent. 670
Simoniacis in dignitate ſeruanda nulla eſt impendenda miſericordia. 737
Simoniacis miſericordia poteſt impendi, in dignitate ſeruanda, ſi eos vita commendat. 786
in Simoniacos niſi quis exarſerit vehemẽter, partem habebit cum Simone. 650
Simplicitatem eccleſiaſticam, & ſolœciſmos ne contemnant ſcholaſtici. 258
Simulatio vtilis eſt, & in tempore aſſumenda. 1646
Soboles ex ſecundis nuptiis genita, conſanguineis prioris viri copulari non debet. 2523
Sobrietas clericos decet. diſt. 35. pag. 233. & multis ſeq.
Sociari malis quid ſit. 1705
Solennitates Paſchæ celebrare nõ licet in villis. 2536
Solennitatibus ſanctorum diuinis officiis, nõ ſaltationibus & cantilenis vacandum. 2635.

2635.& ſeq.
Solon Athenienſibus leges tulit. 22
Sophidinus Epiſcopus Placentinus. 337
Sororem vxoris ſuæ polluens, neutram poteſt habere. 2059. & 2211
Sors nihil aliud eſt, quã diuinatio & maleſicium. 1978
Sors Apoſtolorũ, liber apocryphus. 70
Sortibus vti an licitũ, docetur cauſa 26. q. 2. pag. 1960. 1961. & aliquot ſeq.
Sortibus non eſt indifferenter credendum. 1962
Sortilegus clericus excõmunicetur. 1979
Sortilegam & magicã artem Epiſcopi omnibus modis eliminare ſtudeant. 198. & ſeq.
Sortilegi. 1960
Spectacula edentes à ſacris prohibentur ordinibus. 376
Spectacula adiens die ſolenni, prætermiſſo eccleſiæ conuentu, excommunicetur. 2565
Spectaculis intereſſe nõ debet clericus. 2754
Spirituſſanctus quomodo manet in filio & in nobis. 2311
Spirituſſanctus procedit à patre, & filio. 2755
Spiritualis nũquàm carnalẽ perſequitur, ſed econuerſo. 1711
Spiritualia, & his annexa temporalia, an emantur, tractatur cauſa 1. q. 3. 758
Spirituſſanctus non accipitur extra vnitatem ſanctæ eccleſiæ. 1859
Spirituſſanctus quid cõferat in baptiſmate & confirmatione. 2737
Spiritumſanctum vendit

dit, qui decimas pro pecunia tribuit. 772
contra Spiritumſanctũ verbum dicitur, cùm ex diſperſione nunquã reditur. 707
in Spiritumſanctũ blaſphemant, qui ſacros Canones violant. 1934
Spoliantes clericũ pauperẽ, vel religioſum, excommunicentur. 1909
Spoliatus quis rebus ſuis accuſari non debet. 837
Spoliatis vel eiectis omnia ſunt redintegranda. 945. *& ſeq.*
Spoliatis vel eiectis induciæ ſex menſiũ præſtentur. 959
Sponſalia filiorum ſuorum frangere non licet parentibus, ſi eorum conſenſu contrahuntur. 2148. *&* 2149
Sponſus & ſponſa quomodo benedicendi. 156.
Sponſus & ſponſa quomodo ad benedictionẽ accedant. 2130
Sponſæ coniuges, & ſpõſi viri appellantur conſuetudine ſcripturæ. 2064
Sponſæ poſt pactũ quare non ſtatim tradantur. 2062
Sponſæ fratris concumbẽs, mœchus eſt. 2059
Spurij honeſti & ſalui erunt, ſi Deum rectè colant, & parentum vitia non ſectentur. 2180
Statuta priorum ſucceſſores ſeruare oportet. 1952
Stephani reuelatio apocrypha. 70
Sterilem vxorẽ dimittere non licet. 2214
Sterilitatis venena procurantes, fornicarij ſunt,

ſunt, non coniuges. 2163

Stipendia clerici accipiant iuxta laboris ſui meritum. 757

Stipēdia ab eccleſia nō accipiat, qui ſumptibus proprius ſuſtentari poteſt. 754

Stipendiis eccleſiæ non debet ſuſtentari, qui ſua relinquere non vult. 755

Stuprum quid. 2525

Stuprum omne, adulterium eſt. 2177

Subdiaconus non fiat, niſi caſtè victurum ſe promittat. 181. & 198

Subdiaconus nō minor viginti annorum ordinetur. 508

Subdiaconus quomodo ordinetur. 152

Subdiaconi ætas. 183

Subdiaconi munus. 162

Subdiaconi unde dicti. 123

Subdiaconi abſtineant ab uxoribus. 216

Subdiaconi continentiā obſeruent. 215

Subdiaconi excludendi à dignitate ſui gradus ſi incontinenter viuāt. ibid.

Subdiaconis ſacrarium ingredi non licet. 155

Subdiaconis connubiū non conceditur. 207

Subdiaconis vices ſuas Apoſtolica committit eccleſia. 609

Subdiaconatum adeptu ri continentiam profi teantur. 183

Subdiaconus ſecundam ducens uxorem, inter oſtiarios, & lectores deputetur. 231

Subditi quare prælatos ſuos reprehendere non poſſunt. 906

Succentor quis dicatur. 123. ad fin.

Succeſſorem ſibi inſtituere an liceat Epiſcopo, tractatur 8. q. 1. 1106.

1106.1107. & ſeq.
Superſtitioſum quid. 1963. *ad fin.* & *ſeq.*
Surſum corda quare in præfatione dicatur. 2566
Suſceptores paruulorũ in baptiſmo, pro eis apud Deum fideiuſſores ſunt. 2704
Suſceptus de ſacro fonte, filius eſt ſuſcipientis. 2120
Syagrius Auguſtodunenſis Epiſcopus. 93
Syluester urbis Romæ Epiſcopus. 84
Sylueſter Papa Romanus. 81
Sylueſtri Papæ actus, an apocryphi. 67
Symbolum ſecundũ edidit Nicenum concilium. 61
Symbolũ ante dies octo dominicæ reſurrectionis, prædicandum. 2685. & *ſeq.*
Synodus quid. 62
Synodus ſexta bis congregata. 77. & *ſeq.*
Synodus ſexta quando congregata, & aduerſus quos. ibidem.
Synodus ſexta autoritate Hadriani corroboratur. 76
Synodus ſexta Canones ſcripſit. 77. & 78
Synodi ſextæ conſtitutiones. 78. & 79
Synodi receptæ in ſexta ſynodo. 79
Synodus Agathenſis. 85
Synodus Aruernenſis. ibid.
Synodus Aurelianenſis 1. *ibid.*
Synodus Aurelianenſis 2. *ibid.*
Synodus Aurelianenſis 3. *ibid.*
Synodus Epanenſis. ibidem.
Synodus Maticenſis 1. 86

Synodus Maticenſis 2. ibid.

Synodus Lugdunẽſis 1. ibid.

Synodus Lugdunẽſis 2. ibid.

Synodi regulæ obſeruãdæ. 1938

Synodi vniuerſalis conſtitutum Romanam ſedem ſeruare oportet. 1932

Synodo qui non adfuerit Epiſcopus à Metropolitano vocatus, communione priuatur. 100

Synodum aliquibus cõgregare abſque Romanæ ſedis autoritate nõ licet. 189

Synodum in ſua diœceſi conuocet annis ſingulis Epiſcopus. 101

ad Synodum Metropolitanam conueniant Presbyteri, Diaconi, & cuncti, qui ſe læſos exiſtimant. 100

ad Synodum pro ſe Legatum mittat, quem grauis neceſſitas præmit. 1024

Synodi Epiſcoporũ bis in anno celebrentur. 94

Synodi Epiſcoporũ quo tempore celebrandæ. 65

Synodi celebrabantur vndecimo Calẽdas Nouembris. 2645

Synodis Epiſcopalibus Presbyteri & Diaconi adeſſe debent. 96

T

Tabernas ne clerici intrent. 286

Tabula ſecũda poſt naufragium eſt, culpam ſimpliciter confiteri. 2282

Tages haruſpicinæ artem primus Hetruſcis dedit. 1986

Tatiani hæretici. 1921

de Templorum ædificatione vide 2535. 2536. *& ſeq.*

& ſeq.
Templum Dei violat, qui poſt fidem Chriſti fornicatur. 2183
Tentatio humana quæ. 2323
Tergiuerſari quid. 843
Terminos patrum tranſferre qui dicantur. 1914
Tertulliani opera apocrypha. 70
Tertullianiſtæ hæretici. 1927
Teſſareſcædecatitæ hæretici. ibid.
Teſtari de rebus eccleſiæ, quomodo Sacerdotibus liceat. 1337. & 1339
Teſtamentum Vetus ad fidem voluminum Hebræorum, Nouum ad Græcorum examinandum. 32
in veteri Teſtamento quædam licebāt, quæ in nouo prohibentur. 1827
in Teſtamēto veteri quidam fuere ſpirituales, vt in nouo carnales. 2733
Teſtamentum Iob, liber apocryphus. 70
Teſtamentum facere ſeruus nō poteſt. 1354
Teſtamenta condere an liceat eccleſiaſticis. 1337
Teſtamenta condere monachus licentia non datur. 1586
Teſtamentorum tuitionem Epiſcopus nō ſuſcipiat. 569
Teſtatoris arbitrium ſeruari oportet. 1438
Teſtimonium ferre poſſunt clerici pro ſua eccleſia. 1376
Teſtimonium clerici aduerſus laicum nemo recipiat. 1178
Teſtimonium non dicāt aduerſus extraneos, cōſanguinei & familiares.

res. 961
ad Teſtimonium nõ vocentur Sacerdotes in ſecularibus negotiis. 1377
Teſtimonium dicere mulier non poteſt adulterij condemnata. 1411.*&* 1412
Teſtimonium falſum dicẽtes, Iudæ ſceleris participes fiunt. 1244
Teſtis ad ſeriem geſtorum ex ſuo nihil adiiciat. 996
Teſtis conditiones. 2504
Teſtes eſſe qui non poſſint. 963
Teſtes eſſe non poſſunt nuper inimici. 962
Teſtes non dicant teſtimoniũ, niſi de his quæ coràm & veraciter nouerunt. 955
Teſtes corporaliter præſtito iuramento teſtimonium dicant. 997
Teſtes pretio non conducantur. 1006
Teſtes falſi communione priuentur. 1909
Teſtes eſſe qui non poſſint. 965.*&* 966
Teſtes non admittuntur ad teſtimonium, quos non eodem tempore negotio interfuiſſe conſtiterit. 996
Teſtes non admittãtur, qui ad accuſationẽ nõ admittuntur, vel de domo accuſatoris ſunt producti. 1005.*& ſeq.*
de Teſtibus tractatur copioſè 1005.1006 *& ſe.*
quot Teſtibus quiſque clericorum conuinci debeat. 865.866. *& ſeq.*
Thaddæi Euangelia apocrypha. 69
Theclæ & Pauli actus, liber apocryphus. 70
Theodorus hæreticus. 64
Theodori Meſochæni hæreſis. 82
Theodoſius Epiſcopus con

concilij Laodicenſis autor. 84
Theodoſius Seguinæ Epiſcopus. 337
Theodoſium magnum Imperatorem excommunicauit Ambroſius. 630
Theodoſianus codex. 23
Theodoſiani hæretici. 1928
Theſaurarij munus. 165
Theſaurus, liber apocryphus. 69
Theophili Alexandrini opuſcula recepta in ſexta ſynodo. 79
Theutonicorum Rex primus Otho. 448
Thomæ Euangelium apocryphum. 69
Thomæ actus, liber apocryphus. ibidem.
Thomæ reuelatio liber apocryphus. 70
Timothei Alexandrini Epiſcopi opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Tolerare quomodo oporteat malos. 1702. & 1703
Tolerandi aliquando mali. 1703
Tolerandi mali propter bonos. 1708. & 1709
Tolerandi ſunt mali à bonis, quos eccleſia patitur. ibid.
Toleranda ſunt, quæ publicis documentis probari non poſſunt. 911
multi per Tolerantiam ſuſtentandi ſunt, quãuis ſententia diuini iudicij ſint condemnati. 816
Tondentes aliquos per auaritiam ſiue Epiſcopi, ſiue Abbates, publicæ pœnitentiæ ſubiaceant. 1528
Tonſurari quis non debet, antequam bien-

nium in conuerſione cō pleuerit. 1585

Tonſura vel veſtis religioſa in minori ætate ſuſcepta à parentibus irrita fieri poteſt. 1595

Tonſuram clerici de manu Abbatis ſuſcipere poſſunt, ſi ipſis manus impoſitio ab Epiſcopo facta ſit. 476

Traditiones à patribus inſtitutæ, non ſunt infringendæ. 49. & ſequen.

Tranſitus ſanctæ Mariæ, liber apocryphus. 70

Tribulationum flagellis aliquando perfidia caſtigatur. 1790. & 1791

Tributum Imperatori eccleſia denegare non debet. 1188

Tributa ſoluunt eccleſiæ de ſuis exterioribus. 1837

Tributa poteſtatib' ſunt perſoluenda. 1188

Trinitatis fides qualis tenenda. 2647. ad fin. & 2648

Tritoïtæ, ſiue potius Tritheitæ, hæretici. 1929 & 1930

Tutelæ immunitatem debent habere clerici & monachi. 1453

V

VAcare vltra tres menſes Pontifice eccleſia non debet. 335

Valentiniani hæretici. 1920

Vaſa debent eſſe commoda ad baptizandū, & lauandis corporalibus & pallis altaris peculiaria. 2705

Vaſa ſacra non ſunt alienanda, niſi pro redemptione captiuorū. 1291

Vaſa ſacra lectores non attingant 156

Vaſa ſacra altaris miniſtrò

ſtri non tangant. ibi.
Vaſa ſacra mulieres tãgere non debent. 154. & ſeq.
Vates vnde dicantur. 122
Velare virginem vel viduam Abbatiſſa non præſumat. 1597
Velamẽ virginibus quãdo imponendum. 1592 & 1593
Velatam cum alio, non tamẽ illi nuptam, vxorem ducens, Sacerdos fieri non prohibetur. 232
Venationi ne ſit deditus Epiſcopus. 224. & 225
Venator nullus in ſcripturis inuenitur ſanctus. 555
Venatorem ſanctum nõ legimus. 224
Venatores ab Epiſcopis ali non debent. 555
Veneris portus. 334
Venia nõ poteſt impetrari abſque humilitate. 2301
Venialia peccata multa recenſentur. 169
Venialia peccata ſunt, quæ purgantur poſt hanc vitam. 171
Venter & genitalia ſibi vicina ſunt. 285
Venter mero æſtuans, citò ſpumat in libidinẽ. 235. ad fin. & pag. ſe.
Ventris ingluuies ad luxuriam prouocat. 285
Venter pinguis ſenſum craſſum generat. 290. ad fin.
Verba erroris per imperitiam prolata nõ impediunt aquæ ſanctificationem. 2690
Verba per ignorantiã prolata non irritant ſacramentum. 2698 & ſeq.
Verba noſtra apud Deum non ex ore, ſed ex corde procedũt. 1672

de his qui veritatem oc cultant metu poteſtatis. 1243
Veritatem prodit non ſolùm, qui pro veritate mendacium loquitur, ſed etiã, qui veritatẽ non liberè prædicat. 1246
Veſtis candida cur traditur Chriſtianis in baptiſmo. 2700
Veſtem religioſam abiiciens, recludatur in monaſterio. 2023
Veſte virili mulier ne vtatur. 194
Veſtium temperantia laudatur. 270
Veſtimenta altaris ne tãgant mulieres. 154. & *ſeq.*
Veſtimẽta eccleſiæ qualia. 2552. & 2553
Veſtimenta ſacra, & vaſa præ vetuſtate conſumpta, incendantur, & cineres in loca occulta proiiciantur. 2550
Veſtitus clericorũ qualis debeat eſſe tractatur 21.q.4.pag.1615. & *deinde per totam queſt.*
Vicedominus, pro vicario Epiſcopi. 577
Vicedomini officium. ibid.
Victoris Pictauienſis opera apocrypha. 71
Vidua quæ dicatur. 231. & 232
Viduæ non permittitur continẽtiæ votum deſerere poſt profeſſionẽ. 2031
Vidua quo pacto religionis propoſitum aſſumat. 1594. *ad fi.* & 1595
Viduæ poſt promiſſam caſtitatem nubentes, primam fidem irritam faciunt. 2037. *ad fin.* & 2038
Viduam, aut relictam ab alio qui duxerit,

non admittatur ad clerum. 332
Viduam ducens vxorem, Subdiaconus fieri non poteſt. 231
Viduam ducens vxorē, ſiue ante baptiſma, ſiue poſt, non admittitur ad clerum. 230
Viduæ & virgines ante votum, nubant ſi velint. 2169
Viduæ nubant, quibus volunt, ante profeſſam continentiam. 2130. & ſeq.
Viduæ non poſſunt trāſire ad nuptias poſt religionis propoſitum. 2015
Viduæ, quæ religioſo habitu abiecto nuptias elegerint, excommunicentur. 2012
Viduis fas non eſt poſt ſuſceptum velamen à ſacro propoſito diſcedere. 2022
Vincentius Capuanus Epiſcopus. 83. ad fin.
Vincentij opera. 68
Vincula eccleſiaſtica nō contemnenda. 1221
Vindicare cupiens ſuas iniurias, non ſolùm de futuris peccatis veniam non merebitur, ſed etiam præterita, quæ iam ſibi dimiſſa credebat, ad vindictam replicabuntur. 2400
Vindicta non ſemper exercenda in eos qui peccant. 1725. 1726. & ſeq.
Vindicta quæ ad correctionem valet, non eſt prohibenda. 1765
Vinum ſine aqua, vel econuerſo, in ſacramentis offerri non licet. 2569
Vir imago Dei. 2456
Vir non poteſt continentiam ſeruare, niſi vxoris conſenſu. 2448
Vir non poteſt continen

tiæ vota reſcindere, quæ eius aſſenſu mulier Deo promiſerit. 2450

Vir non eſt ſuſcipiendus in monaſterium, niſi vxor conuertatur. 2054

Vir tempore quo vxori debitum reddit, à communione abſtineat. 2443

Vir cum propria vxore dormiens, ab ingreſſu eccleſiæ temperare ſe debet. 2445. *ad fi. & pag. ſeq.*

Virgo non eſt adultera, quæ neſciens viro nupſit alieno. 2456

Virgo ſacra, ſi nupſerit, excommunicetur. 2020

Virginem ſacram in vxorem ducens, qua pœna plectendus. 2021

Virgines non conſecrentur ante viginti quinque annos. 509

Virgines non poſſunt tranſire ad nuptias poſt religionis propoſitum. 2015

Virgines quæ ſpõte virginitatis votum ſuſceperint, nuptias eligere non poſſunt. 2013

Virgines non ſunt admittendæ ad pœnitentiam, ſi publicè poſtea nupſerint. 2019

Virgines ſacras attentans, capitali feriatur pœna. 2240

Virgines oppreſſæ, aliis virginibus ſe comparare non audeant. 2193

Virgines ideo plus amat Chriſtus, quia ſponte tribuunt, quod ſibi non fuerat imperatum. 2453

Virginibus ad aliud tranſire monaſteriū

quãto

quatenus liceat. 1603
Virginitas carnis non ſeruatur, niſi mente corrupta. 2190
Virginitas mentis melior, quàm carnis. 2185
Virginitas abſque cæteris operibus nõ ſaluat: ſed omnia opera abſq; virginitate, puritate, continentia, caſtitate imperfecta ſunt. 2453
Virginitas conſilio ſuadetur, non ex imperio præcipitur. 2157
Virginitatis votũ quo tempore firmum eſſe incipit. 1589
Virginalis caſtitas non præfertur cõiugio Abrahæ. 2179
Virtutis alia exordia, aliud virtutis profectus, aliud perfectio. 2317
Viſibiles creaturæ in Chriſti corpus & ſanguinem inuiſibiliter conuertuntur. 2586
Viſitantes Epiſcopi à clericis ſuis quid exquirere debeant. 1154
Viſitatio diœceſis per Epiſcopum. 1153. 1154. & ſeq.
Viſitationis officium alius committat Epiſcopus morbo laborans. 1154
Vitam prælatorum ſubditi nulla diſſimulatione negligant. 933
Vitalis Antiochenus Epiſcopus. 83
Vitalis Epiſcopus Salonitanus. ibid.
Vitia ſæpe virtutes mentiuntur. 271
Vitia Prælatorum ſubditi reprehendere ſtudeant. 938
Vitiati corpore, à ſacris officiis prohibentur. 398.
Vitiatus corpore quis dicatur. 400

Vitiatus corpore ne fiat clericus. 228
Vitiati corpore non promoueantur ad clerum. 239
Vnctio inuiſibilis, Spiritusſanctus eſt, & charitas. 2312
Voluntas quid. 1396
Voluntas vltima defuncti ſeruari debet. 1355
Voluntas in maleficiis pro opere reputatur. 2249
Voluntas punitur æquè ac factum. 2241. & 2242
Voluntate propria trahimur ad culpam. 1406
Votum reputatur pro opere. 2240
Votum continentiæ violantes, peiores ſunt adulteris. 2026
Votũ continentiæ non licet vxori ſuſcipere, niſi eandem vitam vir eius elegerit. 2055
de his quæ Votum virginitatis habẽtes nubunt, necdum ſacro velamine tectæ. 2019
à Voto diſcedens & qui ſeipſum voto ſubtraxerit, dignus eſt ſupplicio. 1530
Vota reddenda. 1530
Vota ſuæ promiſſionis ſpondeãt, quos eccleſiaſtica promouet diſciplina. 146
Vota abſtinentiæ quæ mulier permittente viro promiſerit, illo prohibente ſeruare non cogitur. 2455
Vota monachi ſine conſenſu Abbatis ſui irrita ſunt. 1604
Vota continentiæ ſine vxoris conſenſu reddi non poſſunt. 2452
Vſura eſt, quicquid ſorti accedit. 1379
Vſura eſt, quicquid ſupra datum exigitur. 1378

Vſura etiam laicis damnabilis eſt. 1381

Vſuram ab illo exigere poſſumus, cui iure nocemus. 1384

non minùs eſt crudelis, qui pauperem trucidat fœnore, quàm qui diuiti aliqua rapit. 1383

Vſuram accipiens, rapinam facit. 1383

Vſuras expetit, qui plus quàm dederit, accipit. 1378

Vſuras accipiens clericus, degradandus. 313

Vſuras exigere clericis minimè licet. 310

Vſuras qui acceperint, clerici ordinari non poſſunt. 220

Vſuras aut ſuperabundantiam exigens, alienetur à clero. 1381

Vſurarij non debēt promoueri ad ſacros ordines. 313

Vſus bonus non iuſtificat iniuſtè quæſita. 1386

Vtilitatis intuitu quædam in eccleſia temperantur. 805. *& ſequen.*

Vuas nemo coniungat in oblationis ſacrificio. 2570

Vxor poſt propoſitum continentiæ ducta, dimitti non debet. 1533

Vxor idololatra dimittatur à viro. 2078

Vxor ſine culpa relinquitur, quæ cum fideli habitare noluerit. 2076

Vxor licitè dimittitur, quæ virum ſuum cogere quærit ad malũ. 2077 *ad fin. & ſeq.*

Vxor non poteſt dimitti, item nec vir, niſi fornicationis cauſa. 2195. *&* 2196

Vxor legitima eſt, quæ concubinam habenti nubit

nubit. 2166
ſine Vxoris voluntate viro continere non licet. 2054
Vxori & viro religionis cauſa diuertere nõ licet ſine conſcientia Epiſcopi. 2055
Vxorem nullus ducat ſine publicis nuptiis. 2190
Vxorem nullus ducat de ſua cognatione vſque ad ſeptimam generationem. 2476. & 2478. & rurſus 2483
Vxorem nullus ducat de propria conſanguinitate ſeu cognatione, vſque dum generatio recordatur. 2482
Vxorem ducere non poteſt, quam conſanguineus deſponſauerat. 6204
Vxorem nullus ducat à conſanguineo cognitam, vel aliqua pollutione maculatam. 2480
Vxorem conſanguineã non ducere quare conſtitutum. 2471. & ſeq.
Vxorem propinquam ſanguinis ducentes, ſi ſeparantur, non licet eis quandiu vtrique viuunt, alias vxores ducere, niſi ignorãtia excuſentur. 2478
Vxorem ducere non poteſt puellam alij deſpõſatam. 270
Vxorem ingenuam ducere, abiecta ancilla à toro, profectus honeſtatis eſt. 2166
de eo qui ancillam duxit in Vxorem, quam putabat eſſe liberam. 2107
Vxorem aliam ducere non poteſt, viuente alia, quæ ante baptiſmum ei virgo copulata fuerit. 2096

Vxo

Vxorem aliam ducere ei non permittitur, qui ſuam velare permiſerit. 2454

Vxorem aliam ducere non poteſt, ſi alicui mulieri conſenſus fidem fecerit. 2071

Vxorem aliam ducere fideli licet, quam Chriſtianæ fidei odio infidelis dimittit. 2096. ad fi. & ſeq.

Vxorem viro non licet deſerere, quam præmiſſis dotibus & publica atteſtatione duxit. 2146

Vxorem dimittere non licet conſanguineam, niſi coram eccleſia conſanguinitas probetur. 2508. ad fi. & ſeq.

Vxorem legitimam dimittere non cogitur, qui neſciens dormiuit cũ eius ſorore. 2466

Vxorem dimittere non licet alicui, niſi cauſa diſsidij primùm eccleſiæ comprobetur. 2222

Vxorem ſuam fornicationis cauſa dimittere non poteſt, qui ipſemet fornicatur. 2199

Vxorem dimittens cauſa adulterij, continentiam ſeruet. 22.2

Vxorem ſuam dimittẽs extra cauſam fornicationis, cõmunione priuetur. 2197

Vxorem ſuam adulteram dimittere nolens, patronus turpitudinis eſt. 2150

Vxorem ſuam adulteram dimittere nolẽs, duobus annis pœniteat, ſi ei debitum reddat. 2152

Vxorem adulterã vir poteſt recipere, peracta pœnitentia adulterij. 2152

Vxorem vir dimittat cauſa fornicationis, nõ tamen adulteram ducat

cat. 2151

Vxorem ſterilem dimittere non licet. 2214

Vxorem aliam ducere licet viro, cui ſua ob infirmitatem corporis debitum reddere non valet. 2209

Vxorẽ ducere meretricẽ non eſt peccatũ. 2158

Vxorem qualẽ quiſque vult inuenire, talẽ ſe ſeruet eidem. 2199

Vxorem ſuam amare, quaſi adulterã, nihil eſt fœdius. 2178

Vxorem ducẽs poſt profeſſam continentiã, ab ea ſeparetur. 2033

ad Vxorem redire cogatur, qui ſine eius conſenſu religioſam veſtẽ ſuſceperit. 2052. & ſe.

Vxore dimiſſa cauſa fornicationis, alterã habere prohibetur. 2202

Vxore mortua licet viro aliam ducere, ſed non repudiatam vel deſponſam. 2046

Vxores duas ſimul habẽs excõmunicetᷣ. 1909

Vxores plures habebãt Patriarchæ nõ concupiſcentia explendæ libidinis, ſed cauſa numeroſæ prolis. 2179

Vxores ſuas clerici quomodo tractare debeãt, ſi peccauerint. 2231

Vxores conſanguineas ducentes infamia notantur. 2477

Vxoribus abſtinendum diebus feſtis & diebus ieiuniorum. 2444

X

XYſti Pythagorici dictum. 2178

Xyſti tertij purgatio. 851

Z

ZIzebuti Principis tempore, Iudæi multi ad fidem cõuerſi. 295

FINIS.

Decreta tum Conciliorvm, tvm svmmorvm pontificvm, eccleſiaſticorum denique ſcriptorum, à D N. Gratiano excerpta, ac in ſuas claſſes ordine concinno digeſta.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EM.LE

De iure diuinæ & humanæ conſtitutionis. Diſtinctio prima.

A HVMANVM GENVS duobus regitur, naturali videlicet iure, & moribus. Ius naturale, eſt quod in lege & in euangelio continetur: quo quiſque iubetur alij facere quod ſibi vult fieri: & prohibetur alij inferre, quod ſibi nolit fieri. vnde Chriſtus in euan *Matth.7.b* gelio: Omnia quæcunque vultis vt faciãt vobis homines, & vos eadem facite illis. Hæc eſt enim lex, & prophetę. Hinc Iſidorus in v. lib. etymologiarum cap. 2. ait:

Diuinæ leges natura, humanæ moribus conſtãt. A

OMnes leges aut diuinę ſunt, aut humanæ. Diuinæ natura, humanæ moribus conſtant: ideoq́ue hæ diſcrepant, quoniam aliæ alijs gentibus placent. Fas lex diuina eſt: ius lex humana. Tranſire per agrũ alienum, fas eſt: ius nõ eſt. Ex verbis huius auctoritatis euidenter datur intelligi, in quo differãt inter ſe lex diuina, & humana: cũ omne quod fas eſt, nomine diuinæ vel naturalis legis accipiatur: nomine verò legis humanæ, mores iure conſcripti B & traditi intelligantur. Eſt autẽ ius generale nomen multas ſub ſe continens ſpecies.

Lib.5. ca.3 Vnde in eodem libro etymologiarum Iſidorus ait:

De iure & eiuſdẽ multiplicitate.

Ius genus, lex autem ſpecies eius eſt.

IVs generale nomẽ eſt: lex autem iuris eſt ſpecies. Ius autẽ eſt dictũ, quia iuſtũ eſt. Omne autẽ ius legibus & moribus cõſtat.

Iſid. ibidẽ

Quid ſit lex.

LEx eſt conſtitutio ſcripta.

Iſido. ibid.

Quid ſit mos. C

MOs eſt longa conſuetudo de moribus tantummodo tracta.

Iſido. ibidẽ continuo.

Quid ſit conſuetudo.

COnſuetudo autem eſt ius quoddã moribus inſtitutum: quod pro lege ſuſcipitur, cùm deficit lex. Nec differt, an ſcriptu-

A ptura,an ratione conſiſtat: quoniam & le-
gem ratio commendat. Porrò ſi ratione
lex cõſiſtat,lex erit omne iã quod & ratio
ne conſtiterit duntaxat,quod religioni cõ-
ueniat,quod diſciplinæ congruat,quod ſa
luti proficiat. Vocatur autem conſuetudo
quod in communi eſt vſu. Cùm itaque di
citur, non differt vtrum conſuetudo ſcri-
ptura,an ratione cõſiſtat:apparet quòd cõ-
ſuetudo eſt partim redacta in ſcriptis, par
tim moribus tantùm vtentium eſt reſerua
B ta.Quæ in ſcriptis redacta eſt, conſtitutio
ſiue ius vocatur. Quæ verò in ſcriptis
redacta nõ eſt,generali nomine cõſuetudo
videlicet appellatur. Eſt & alia diuiſio iu *2.pars.*
ris:vt in eo.lib.teſtatur Iſidorus,ita dicẽs: *Ca. 4. lib.5*

Quæ ſint ſpecies iuris.

IVs autem aut naturale eſt,aut ciuile,aut
gentium. *Quid ſit ius naturale.*

IVs naturale,eſt commune omnium na- *Iſido. ibid.*
tionum:eò quòd vbique inſtinctu natu-
ræ,non cõſtitutione habetur aliqua, vt vi
C ri & fœminæ coniunctio,liberorum ſuc-
ceſsio,& puerorum educatio, communis
omnium poſſeſsio, & omnium vna liber-
tas,acquiſitio eorum quæ cælo,terra, ma
rique capiũtur.Itẽ depoſitę rei vel cõmen ** Commo-*
datę * pecunię reſtitutio,violẽtię per vim *data.*
repulſio.Nã hoc,aut ſi quid huic ſimile eſt

nũquã iniuſtũ,ſed naturale,æquũq; habet. A

Quid ſit ius ciuile.

Iſido. ca.5. eiuſd. IVs ciuile,eſt quod quiſq; populus vel * ciuitas ſibi proprium diuina humanaque cauſa conſtituit. ** quaque ciuitas.*

Quid ſit ius gentium.

Iſid. cap.6 IVs gentium,eſt ſedium occupatio,ædificatio,munitio,bella,captiuitates,ſeruitutes,poſtliminia,fœdera pacis, induciæ, legatorum non violandorum religio,cõnubia inter alienigenas prohibita.Hoc inde* ius gentium appellatur, quia eo iure omnes ferè gentes vtuntur. B ** Et inde*

Quid ſit ius militare.

Iſid.ca.7. continuo. IVs militare,eſt belli inferendi ſolennitas,fœderis faciendi nexus,ſigno dato * egreſsio in hoſtem, vel pugnę commiſsio. Item ſigno dato receptio.Item flagitij militaris diſciplina, ſi locus deſeratur. Item ſtipendiorum modus, dignitatum gradus, præmiorum honor: veluti cùm corona vel torques donatur.Item prædæ deciſio: & pro perſonarum qualitatibus & * laboribus iuſta diuiſio,ac principis portio. C ** cõgreſsio* ** laboris*

Quid ſit ius publicum.

Iſid .ca.8. IVs publicum, eſt in ſacris,& ſacerdotibus,& magiſtratibus.

Quid ſit ius Quiritum.

Iſid. cap. 9 eiuſdem. IVs Quiritum,eſt propriè Romanorum, quod

A quod nulli tenent niſi Quirites,id eſt Romani.In quo agitur de legitimis hæreditatibus,vel curationibus,vel de cõtractibus, de tutelis,de vſucapionibus:quę iura apud nullum alium populum reperiuntur, ſed propria ſunt Romanorum,& in eos ſolos conſtituta.

De iure Quiritum,& partibus eiuſdem. Diſtinctio ij.

B CONSTAT autem ius Quiritũ ex legibus, & plebiſcitis,& ſenatuſconſultis,& conſtitutionibus principum, ex edictis ſenatorum,ſiue reſponſis prudentum. *Iſid. cap.9 lib. 5. etymolo.*

Quid ſit lex.

LEx, eſt conſtitutio populi, qua maiores natu ſimul cum plebibus aliquid ſanxerunt. *Idẽ cap.10*

Quid ſit plebiſcitum.

PLebiſcita,ſunt quæ plebes tantùm conſtituũt:& vocãtur plebiſcita eò, quòd
C ea plebs ſciat, vel quòd ſciſcitatur & rogat vt fiant. *Idẽ Iſido. cap.11*

Quid ſit ſenatuſconſultum.

SEnatuſconſultum,eſt quod tantùm ſenatores populis conſulendo decernũt. *Idẽ cap.12*

Quid ſit conſtitutio vel edictum.

COnſtitutio vel edictum, eſt quod tantùm rex vel imperator conſtituit, *Idẽ cap.13*

* edicit. vel * edidit. A

Quæ ſunt reſponſa prudentum.

Iſid. cap. 14 eiuſdem. RESponſa prudentum, ſunt quæ iuriſconſulti reſpondere dicuntur conſulentibus. Vnde & reſpõſa Pauli dicta ſunt. Fuerunt enim quidam prudentes & arbitri æquitatis, qui inſtitutiones ciuilis iuris compoſitas ediderunt: quibus diſsidentium lites contentionesq́ue ſopirent.

Quæ ſunt tribunitiæ vel conſulares leges.

2. pars. Iſid. cap. 15 lib. 5. etym. QVædam etiam leges dicuntur ab iis qui eas condiderunt: vt conſulares, tribunitiæ, Iuliæ, Corneliæ. nã ſub Octauiano Cæſare ſuffecti conſules Papius & Pompeius legem tulerunt, quæ à nominibus eorũ appellatur Papia & Pompeia: cõtinens patrum præmia pro ſuſcipiendis liberis. Sub eodem quoque imperatore Falcidius tribunus plebis legem fecit, ne quis plus extraneis teſtamẽto legaret, quàm vt quarta pars ſupereſſet hȩredibus: ex cuius nomine lex Falcidia eſt nominata. B

Quæ ſit lex Satyra. C

Iſid. cap. 16 eiuſdem. SAtyra verò lex, eſt quæ de pluribus ſimul rebus loquitur, dicta quidem à copia rerum, & quaſi à ſaturitate. vnde & ſatyram ſcribere eſt, poëmata varia condere: vt Horatij, Iuuenalis, & Perſij.

Quæ ſint Rhodiæ leges.

Rhod

A RHodiæ leges naualium commerciorũ ſunt, ab inſula Rhodo cognominatæ: *Idem ca.17* in qua antiquitus mercatorum vſus fuit.

De diuiſione conſtitutionum & earundem partibus.

Diſtinct. iij.

OMNES hæ ſpecies ſecularium *1. pars.* legum partes ſunt, ſed quia conſtitutionum alia eſt ciuilis, alia eccleſiaſtica: ciuilis verò foren- B ſe vel ciuile ius appellatur: quo nomine eccleſiaſtica cõſtitutio appelletur, videamus. Eccleſiaſtica conſtitutio canonis nomine cenſetur. Quid autem ſit canon, Iſid. in *Iſid. cap. 16 lib. 6* lib. v. etymolog. declarat, dicens:

Quid ſit canon.

CAnon Græcè, Latinè regula nuncupatur. *Iſido. ibidẽ.*

Vnde dicatur regula.

REgula dicta eſt eò, quòd rectè ducit, ** aliquando.* C nec* aliquem aliorſum trahit. Alij verò dixerunt regulam dictã vel quòd regat, vel quòd normã rectè & bene viuendi prębeat, vel quòd diſtortũ prauũq; corrigat. Porrò canonum alij ſunt decreta pontifi- *2. pars.* cum, alij ſunt ſtatuta conciliorum. Conciliorum verò alia ſunt vniuerſalia, alia ſunt prouincialia. Prouincialium alia celebrantur

tur auctoritate pontificis Ro.præſente vi A
delicet legato ſanctæ Rom.eccleſ. Alia ve
rò auctoritate patriarcharum vel prima-
tum, vel metropolitanorum eiuſdem pro-
uinciæ. Hæc quidem de generalibus regu-
lis intelligenda ſunt. Sunt autem quædam
priuatæ leges tã eccleſiaſticæ, quàm ſecu
lares, quæ priuilegia appellantur. De
9.pars. Cap.18 quibus v.lib.etymolog. Iſidor.ait.

Quid ſit priuilegium.

PRiuilegia, ſunt leges priuatorum, qua-
ſi priuatæ leges. Nam priuilegium di- B
ctum eſt eò, quòd in priuato feratur. Offi-
cium verò ſecularium ſiue eccleſiaſticarũ
legum eſt præcipere quod neceſſe eſt fieri,
aut prohibere quod malum eſt fieri: per-
mittere vel licita, vt præmium petere: vel
Cap.19.eiuſdem. & ca. 20.lib.2 etiam quędam illicita, vt dare libellum re
pudij: ne fiant grauiora. Vnde in eodem
lib. Iſid. ſcribit, dicens:

Quid ſit officium legis.

OMnis autẽ lex aut permittit aliquid, C
vt vir fortis petat præmium: aut ve-
tat, vt ſacrarum virginum nuptias nulli
petere liceat: aut punit: vt qui cędem fece-
rit, capite plectatur. eius enim præmio
Deute. 6.a aut pœna vita moderatur humana. diui-
na autem præcipit, vt Diliges dominum
Deum tuum.

De

A De cauſa & qualitate legis, eiuſdemq́ poteſtate.
Diſtinct. iiij.

CAVSA verò conſtitutionis legum eſt humanam coërcere audaciam, & nocendi facultatem refrenare: Sicut in eodem li. Iſidor. teſtatur, dicens: *Iſid. ca. 20. lib. 5. etym.*

Quare leges factæ ſunt.

B FActæ ſunt autem leges, vt earum metu humana coërceatur audacia, tutaq; ſit inter imprbos innocẽtia, & in ipſis improbis formidato ſupplicio refrenetur audacia, & nocendi facultas. Prętereain ipſa conſtitutione legum maximè qualitas conſtituendarũ obſeruãda eſt, vt contineat in ſe honeſtatẽ, iuſtitiã, poſsibilitatẽ, conueniẽtiã, & cętera quę in eodẽ lib. Iſidor. enumerat, dicens: *Qualis debet eſſe lex.* *2. pars.* *Ca. 21. lib. 5 etymol. & ca. 10*

C ERit autẽ lex honeſta, iuſta, poſsibilis, & ſecundùm naturam, & ſecundùm conſuetudinem patriæ: loco temporiq; conueniens, neceſſaria, & vtilis: manifeſta quoque: ne aliquid * per obſcuritatem incautum captione contineat, nullo priuato cõmodo, ſed pro communi ciuium vtilitate conſcripta. Ideo autẽ in ipſa conſtitutione iſta conſideranda ſunt, quia cũ leges inſti- ** per obſcuritatem in captione contineat.*

tutæ fuerint,non erit liberum iudicare de A
3.pars. ipſis,ſed oprrtebit iudicare ſecundũ ipſas.
Cap.13. Vnde Aug.ait in lib.de vera religione.

De legibus tunc eſt iudicandum,cùm inſtituũtur,non cùm inſtitutæ ſunt.

IN iſtis temporalibus legibus quanquam de his homines iudicent, cùm eas inſtituunt:tamen cũ fuerint inſtitutæ & firmatæ,non licebit iudici de ipſis iudicare,ſed ſecundùm ipſas. Leges inſtituuntur, cùm promulgantur:firmantur,cũ moribus vtẽtium approbantur. B Sicut enim moribus vtentium in contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt:ita moribus vtentiũ ipſæ leges confirmantur.Vnde illud Theleſphori papæ: quo decreuit vt clerici generaliter à quinquageſima ieiunandi propoſitũ ſuſciperẽt,& à carnibus & deliciis abſtinerent,quia moribus vtẽtium approbatum nõ eſt, aliter agẽtes trãſgreſsionis reos non arguit. Vnde Teleſphorus vrbis Romę archiepiſcopus omnibus epiſcopis. C

Septem hebdomadibus à carne & deliciis ante paſcha clerici abſtineant.

STatuimus vt ſeptem hebdomadas plenas ante ſanctum paſcha omnes clerici id eſt in ſortem domini vocati,à carne ieiunent : quia ſicut diſcreta debet eſſe vita clericorum à laicorum conuerſatione : ita

& in

A & in ieiunio debet eſſe diſcretio. Has ergo ſeptem hebdomadas omnes clerici à carne & deliciis ieiunent: & hymnis & vigiliis atque orationibus * inhærere die noctuque ſtudeāt. Item Ambro. in lib. ſermonū.

* domino inhærere. ſermone 33 Ambroſi.

Septimam hebdomadam Teleſphorus quadrageſimæ addidit.

QVadrageſima vj. ſeptimanas habet: cui addit Teleſphorus pontifex ſeptimam hebdomadam: & vocatū eſt hoc tempus quinquageſima. Quod ſimiliter

B de eo capitulo eſt intelligendum quod beatus Gregorius, Auguſt. Anglorum epiſcopo ſcribit, dicens:

A quinquageſima ieiunandi propoſitum ſumant, quos eccleſiaſtici gradus dignitas exornat.

DEnique ſacerdotes, & diaconi, & reliqui omnes, quos dignitas eccleſiaſtici gradus exornat, à quinquageſima propoſitum ieiunandi ſuſcipiant: quò & aliquid

C ad penſum ſanctæ inſtitutionis adiiciant: & eorum qui in laicali ordine conſiſtunt, obſeruantiā ſicut loco, ita & religione, pręcellant. De ipſa verò die dominica hæſitamus quidnam dicēdum ſit, cùm omnes laici & ſeculares illa die plus ſolito cæteris diebus accuratius cibos carniū appetāt: & niſi noua quadā auiditate vſq; ad medias no-

noctes ſe ingurgitent, non aliter ſe huius A
ſacri temporis obſeruationem ſuſcipere
putant. quod vtiq; nõ rationi, ſed volupta
ti, imò cuidã mentis cæcitati aſſcribendũ
eſt: vnde nec à tali cõſuetudine auerti poſ-
ſunt: & ideo cũ venia ſuo ingenio relin-
*Adde ſe quẽdi ſunt, ne fortè peiores exiſtant, * ſi à
rè ſimile ꝑ tali conſuetudine prohibeantur. Vt enim
Iaſo. in l. ait Salomon: qui multum emungit, elicit
cũctos. col. ſanguinem. Et poſt pauca. Par autẽ eſt vt
12. C. de nos qui his diebus à carnibus animalium
ſum. trini. abſtinemus, ab omnibus quoq; quæ ſemẽ- B
tinã trahunt originẽ carnis, ieiunemus: à
lacte videlicet, caſeo, & ouis. Et poſt pau
ca. Cæterũ piſciũ eſus ita Chriſtiano re-
linquitur, vt hoc ei infirmitatis ſolatiũ nõ
luxurię pariat incendiũ. Denique qui à car
ne abſtinẽt: nequaquã ſumptuoſiora ma-
rinarũ beluarum cõuiuia præparẽt. Vinũ
quoq; ita bibere permittitur, vt ebrietatẽ
omnino fugiamus: alioquin reſtat vt o-
mnia quæ corporibus libent ſimiliter fa-
4. pars ciamus. Hæc etſi legibus cõſtituta ſint: ta C
men quia communi vſu approbata non
ſunt, ſe non obſeruantes tranſgreſsionis
reos non arguunt: alioquin his non obediẽ
tes proprio priuarentur honore, cùm illi
qui ſacris neſciunt obedire canonibus, pe-
nitus officio iubeantur carere ſuſcepto:

niſi

A niſi fortè quis dicat hæc non decernendo eſſe ſtatuta, ſed exhortãdo conſcripta. Decretum verò neceſsitatem facit: exhortatio autem liberam voluntatem excitat.

De naturali iure coæuo homini ac immutabili. Diſtinctio V.

HAEC quæ de priuilegijs & cęteris infrà poſitis ſcripta ſunt tam ſecularibus quã eccleſiaſticis legibus conueniunt. Nũc,
B autem ad doctrinam naturalis iuris & cęterorũ reuertamur. Naturale ius inter omnia primatum obtinet tempore & dignitate. Cœpit enim ab exordio rationalis creaturæ: nam nec variatur tempore, ſed immutabile ſemper permanet. Sed cũ naturale ius in lege & in euangelio ſupra dicatur eſſe comprehenſum: quædam autem contraria his quæ in lege ſtatuta ſunt, nũc inueniantur conceſſa: non videtur ius naturale immutabile permanere. In lege nãque
C pręcipiebatur, vt mulier ſi maſculum pareret, xl. ſi verò fœminam, lxxx. diebus à templi ceſſaret ingreſſu. nunc autem ſtatim poſt partum eccleſiam ingredi non prohibetur. Item mulier quæ menſtrua patitur, ex lege immũda eſſe reputabatur: nunc autem nec intrare eccleſiã, nec ſacræ

2. pars. obiectio.

Leui. 12 a. Ibid. 15 d.

commu

cõmunionis myſteria percipere inhibetur. *A* ſicut illa quę parit, vel illud qđ gignitur, nec ſtatim poſt partũ baptizari prohibetur. Vnde eidẽ Auguſtino Anglo.epiſcopo Gregorius ſcribit, dicens: *Palea.*

Greg. c. 10 ad interrogationes Auguſt. reſpondens.

CVm enixa fuerit mulier, poſt quot dies intrare eccleſiam debeat, teſtamẽti veteris præceptione didiciſti, quia pro maſculo xxxiij. pro fœmina autem lxvj. diebus debet abſtinere. quòd tamen ſciendum, quia in myſterio accipitur.

Mulier enixa gratias actura eccleſiã intrare hora eadem non prohibetur. *B*

Ibi. Grego.

SI mulier eadẽ hora qua genuerit, actura gratias intrat eccleſiam: nullo põdere peccati grauatur. voluptas etenim carnis, non dolor in culpa eſt. In carnis autẽ commiſtione voluptas eſt: in prolis verò partu dolor & gemitus. Vnde & ipſi primæ mulieri dicitur: In doloribus paries filios. Si itaq; enixã mulierẽ prohibemus intrare eccleſiam, ipſam * eius pœnã vertimus in culpam. Idem ad eundem. *C*

Gene. 3. c

** ei pœnã ſuã in culpam deputamus.*

Mulierem enixam, vel quod ab ea gignitur, eadem hora nihil prohibet baptizari.

BAptizari autẽ vel enixam mulierem, vel hoc qđ genuerit, ſi periculo mortis vrgetur vel ipſa eadem hora qua gignit, vel eadem etiã, qua natũ eſt id quod gigni

A gignitur, nullo modo prohibetur: nedum adhuc tempus ad præbendum redemptionis myſterium quæritur: interueniente paululum mora inueniri non valeat, qui redimatur.* Item Auguſtino. *Idẽ Auguſt.*

Antequam puer ablactetur, vel mater purificetur, ad eius concubitum vir non accedat.

AD eius verò cõcubitũ vir ſuus accedere nõ debet: quouſq; qui gignitur ablactetur. Praua autẽ* cõſuetudo in coniugatorũ moribus irrepſit, vt filios ſuos B quos gignũt, nutrire mulieres contẽnant: eoſq; ad nutriendũ alijs mulieribus tradãt. quod videlicet* ex ſola carnis incõtinentia videtur fuiſſe inuẽtũ: quia dũ ſe cõtinere nolunt, deſpiciunt lactare quos gignũt. Hæ autem ſciant quæ filios ſuos ex praua conſuetudine alijs ad nutriendum tradũt: niſi purgationis tẽpus prius trãſierit, viris ſuis nõ debent admiſceri: quippe & ſine partus cauſa* cũ in mẽſtruis cõſuetis detinẽtur, viris ſuis miſceri prohibentᷣ: C ita* vt lex ſacra morte illum feriat, ſi quis vir ad mẽſtruatã mulierẽ accedat, quę tamen mulier dũ ex cõſuetudine mẽſtrua patitur, prohiberi eccleſiã intrare nõ debet: quia ei naturæ ſuperfluitas in culpã * reputari non debet, & pro hoc quòd inuita patitur, iniuſtum eſt vt eccleſiæ ingreſſu priuetur.

Grego. ad quartã interrogationẽ Auguſtini reſpondens.

** conſuetudo ſurrexit.*

** ex ſola cauſa incõtinentia.*

** cũ in cõſuetis menſtruis.*

** vt morte lex ſacra feriat.*

** non valet imputari.*

priuetur. Nouimus nãque ꝙ mulier quæ fluxum ſanguinis patiebatur, poſt tergum domini humiliter veniens veſtimenti eius fimbriam tetigit: atque ab ea ſtatim ſua infirmitas receſsit. Si ergo in fluxu ſanguinis poſita laudabiliter potuit veſtimentum domini tangere: cur etiam quæ menſtrua patitur ſanguinis, ei non liceat eccleſiam intrare? Si enim ea bene præſumpſit quæ veſtimentum domini in languore poſita tetigit: quod vni perſonæ infirmanti conceditur, cur non concedatur cunctis mulieribus quæ naturæ ſuæ vitio infirmantur? Sanctæ quoque communionis myſterium in eiſdem diebus percipere non debet prohiberi. Si autem ex veneratione magna percipere non præſumpſerit, laudanda eſt: ſed ſi ſuſceperit, nõ eſt iudicanda. Bonarum quippe mentium eſt ibi etiam * culpas ſuas agnoſcere, vbi culpa non eſt, quia ſæpe ſine culpa agitur quod venit ex culpa. vnde etiam cùm eſurimus, ſine culpa comedimus: quibus ex culpa primi hominis factum eſt, vt * eſuriamus.

A

B

C

γνώμη.

* *Aliquo modo culpas.*

* *eſuriremus.*

Pollutio nocturna quando impediat communionem.

Diſtinctio vj.

Quia

A QVIA verò de naturæ ſuperflui
tate ſermo cœpit haberi: quę-
ritur, an poſt illuſionem quæ
per ſomnũ ſolet accidere, cor-
pus domini quilibet valeat accipere: vel
ſi ſacerdos ſit, ſacra myſteria valeat cele-
brare. De his ita ſcribit beatus Grego. *Ca.11. interrogationũ. Auguſt.*
Auguſt. Anglo. epiſcopo.

De multiplici genere illuſionum.

TEſtamentum veteris legis hunc pollu
tũ dicit, niſi aqua lotus fuerit: eiq; vſ-
B que ad veſperã eccleſiã intrare non con-
ceditur. Quod tamen aliter intelligẽs po-
pulus ſpiritualis quaſi per ſomnũ eũ illu-
di reputat, qui tentatus immunditia veris
imaginibus in cogitatione inquinatur: ſed
lauãdus eſt aqua, vt culpã cogitationis la-
chrymis abluat: & niſi prius ignis tenta-
tionis receſſerit, reũ quaſi vſq; ad veſperã
ſe cognoſcat. Sed eſt in eadem illuſione ne
ceſſaria valde diſcretio, quę ſubtiliter pẽ-
C ſare debet, ex qua re accidat mẽti dormiẽ
tis, aliquãdo enim ex crapula: aliqñ ex na-
turę ſuperfluitate vel infirmitate: aliquã-
do ex cogitatione cõtingit pollutio. Et qui
dẽ cu ex naturæ ſuperfluitate vel infirmi-
tate euenerit omnino hæc illuſio nõ eſt ti *Illuſio ex*
menda, quia hanc animus neſciens pertu- *ſuperfl.*
liſſe magis dolendus eſt quàm feciſſe. Cũ

Illuſio ex intēperantia gulæ.

verò vltra modū appetitus gulæ in ſumē- A
dis alimentis rapitur, atq; idcirco humo-
rum receptacula grauātur : habet exinde
animus aliquem reatū, non tamen vſq; ad
prohibitionem ſacri myſterij percipiēdi,
vel miſſarum ſolēnia celebrandi: cū fortaſ
ſe aut dies feſtus exigit, aut exhiberi my-
ſterium (pro eo quòd ſacerdos alius deeſt)
ipſa neceſsitas compellit. nam ſi alij ad-
ſunt qui implere myſterium valeant: illu-
ſio per crapulā facta, à perceptione ſacri
myſterij prohibere non debet: ſed ab im- B
molatione ſacri myſterij (vt arbitror) ab-
ſtinere debet humiliter: ſi tamē * dormien
tem turpi imaginatione illuſio nō concuſ-
ſerit. nam ſunt quidam in quibus ita ple-
runq; illuſio naſcitur, vt eorū animus etiā
in ſomno corporis poſitus, turpibus ima-
ginationibus nō fœdetur. * Qua in re vnū
ibi oſtenditur, quòd ipſa mēs omnino rea-
non ſit tunc, ſed ſuo iudicio penitus libera
ra, cùm ſe & ſi dormiēti corpore nihil me C
minit vidiſſe, tamen in vigilijs corporis
meminit ſe in ingluuiē ventris incidiſſe.
Si verò ex turpi cogitatione vigilantis
oritur illuſio in mēte dormientis, patet
animo reatus ſuus. videt enim à qua radi-
ce inquinatio illa proceſſerit, quia quod
cogitauit ſciens, hoc pertulit neſciens: &
propter

** dormientis mētem turpis imaginatio nō concuſſ.*

** Qua in re ſibi oſtēditur mēs rea non ſuo vel ſuo iudicio libera.*

A propter talem pollutionem à ſacro myſterio ea die abſtinere oportet.

Peccatum non dicitur perpetratum cogitatione ſolũ, ſed delectatione & conſenſu. Palea.

SEd pẽſandũ eſt, quãdo ipſa cogitatio* vtrũ in ſuggeſtione, an in delectatione, vel (quod magis eſt) in peccati conſenſu ceciderit. Tribus enim modis impletur omne peccatũ, videlicet ſuggeſtione, delectatione, cõſenſu. Suggeſtio quippe fit per diabolum: delectatio per carnẽ: conſenſus

B per ſpiritum: quia & *primò culpã ſerpẽs ſuggeſsit: Eua delectata eſt velut caro: Adam verò velut ſpiritus conſenſit. Et neceſſaria eſt magna diſcretio inter ſuggeſtionem & delectationẽ, & inter delectationẽ atq; conſenſum: iudicẽ ſui faciat animũ præſidẽ. Cũ enim malignus ſpiritus peccatũ ſuggerit in mentẽ: ſi nulla peccati delectatio ſequatur, peccatũ animo perpetratũ non eſt. Cũ verò delectari caro cœ-

C perit, tunc peccatũ incipit naſci. Si autẽ * etiam ad cõſenſum ex deliberatione conſentit: tũc peccatũ cognoſcitur perfici. In ſuggeſtione ergo peccati ſemẽ eſt. In delectatione fit nutrimentum. In conſenſu fit perfectio. Et ſæpe contingit vt hoc quod malignus ſpiritus ſeminat in cogitatione, caro in delectationem trahat:

*Grego. ibidem cõtinuo ſcribit. * vtrum ſuggeſtione an delectatione: vel quod maius eſt, peccati conſenſu acciderit.*

**primam.*

**etiam ex deliberatione.*

non tamen animus eidẽ delectationi conſentiat: & cũ caro delectari ſine animo nequeat, ipſe tamen animus carnis voluptatibus reluctans, in delectatione carnali ali quo modo* ligatur inuitus: vt ei ex ratione cõtradicat, nec cõſentiat: & tamẽ ea delectatione ligatus ſit: ſed ligatũ ſe vehemẽter ingemiſcat. Vnde & ille cæleſtis exercitus pręcipuus miles gemebat, dicẽs: Video aliã legẽ in mẽbris meis repugnantẽ legi mentis meę: & captiuũ me ducentẽ in legem peccati, quæ eſt in mẽbris meis. Si autẽ captiuus erat, minimè repugnabat:* quapropter & captiuus erat, & repugnabat. Igitur mẽtis legi eius lex quæ in mẽbris eſt, repugnabat. Si autem repugnabat, captiuus nõ erat. Itaq; eſt homo (vt ita dixerim) captiuus & liber: liber ex iuſtitia: captiuus ex delectatione quã portat inuitus. Item Iſidorus in ſententiarũ lib. j. A B

** ligatur vt ei.*

** ſed pugnabat, quapropter captiuus non erat. Ecce itaq; homo eſt (vt ita dixerim) captiuus & liber.*

Iſido. ca. 6. libr. 3. de ſummo bo. id habet.

Quãdo ſit peccatũ nocturnis imaginibus illudi.

NOn eſt peccatũ quando nolentes imaginibus nocturnis illudimur: ſed tũc eſt peccatum, ſi antequã illudamur, cogitationis affectibus præuenimur. Luxuriæ quippe imagines, quas in veritate geſſimus, ſæpe dormientibus in animo apparẽt, ſed innoxiæ ſunt, ſi non concupiſcendo occurrunt. Item qui nocturna illuſione C

pollui

A polluitur, quamuis extra memoriam cogitationum turpium ſeſe præſentiat inquinatum, tamen hoc vt tẽtaretur, culpæ ſuę tribuat: ſuamq́ue immunditiam ſtatim fletibus tergat. His itaq; reſpondetur: in lege & in euangelio naturale ius cõtinetur: non tamen quæcunq; in lege & in euãgelio inueniuntur, naturali iuri cohærere probantur. Sunt enim in lege quædã moralia prę cepta: vt Non occides, &c. quædã myſtica, vtpote ſacrificiorum præcepta: vt de B agno, & alia ſimilia his. Moralia mandata ad naturale ius pertinent: atq; ideo nullã mutabilitatem recepiſſe monſtrãtur. Myſtica verò quãtum ad ſuperficiem à naturali iure probantur aliena: quãtum ad moralem intelligentiã inueniuntur ſibi annexa: ac per hoc etſi ſecundùm ſuperficiẽ videantur eſſe mutata: tamẽ ſecundũ moralem intelligentiã mutabilitatẽ neſcire probantur. Naturale ergo ius ab exordio rationalis creaturæ incipiẽs, vt ſupra dictũ C eſt: manet immobile. Ius verò cõſuetudinis poſt naturalẽ legem exordium habuit, ex quo homines cõuenientes in vnũ cœperunt ſimul habitare, quod ex eo tẽpore factũ eſſe creditur, ex quo Cain ciuitatẽ ædificaſſe legitur. quod cũ in diluuio propter hominũ raritatẽ ferè videbatur extinctũ:

Solutio obiectionũ.

Ius naturale.

Cõſuetudo.

Gene. 4. c. & 7. d.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

poſtea à tempore Nĕroth reparatū ſiue po- A
tius immutatū exiſtimatur: cū ipſe ſimul cum alijs alios cœpit opprimere, & alij ſua imbecillitate eorum ditioni cœperunt

Ibid.10.b
eſſe ſubiecti. vnde in Geneſi legitur de eo: Cœpit Nĕroth robuſtus venator eſſe corā Deo, id eſt hominum oppreſſor & extinctor, quos ad turrim ædificandā allexit.

De origine conſtitutionis ac legis. Diſtinctio vij.

IVs autem conſtitutionis cœpit à iuſtificationibus, quas dominus tradidit Moyſi, dicens: B

Exo.12.a
Si emeris ſeruum Hebręū, &c.

Cap.1
Vnde Iſid. in libr.5. Etymolo. ait.

De conditoribus legum.

MOyſes gĕtis Hebręæ primus omniū diuinas leges ſacris literis explicauit. Phoroneus rex Græcis primus leges iudiciaq́; conſtituit. Mercurius Trimegiſtus primus leges Aegyptijs tradidit. Solō equidĕ primus leges Atheniĕſibus *ędidit. C
Lycurgus primus Lacedęmonijs *iura ex Apollinis authoritate cōfinxit. Numa Pōpilius qui Romulo ſucceſsit in regno, primus Romanis leges ædidit. Deinde cùm populus ſeditioſos magiſtratus ferre non poſſet, decĕuiros legibus ſcribĕdis creauit,

* dedit.
* iura legum.

qui

A qui leges ex libris Solonis in Latinũ ſermonem translatas xij.tab.expoſuerunt.

Nomina eorũ qui leges xij.tab.expoſuerunt.

FVerunt autẽ hi: Appius Claudius, Titus * Genutius, Publius Feſtius, Lucius Veturius, Caius Iulius, Aulus Manlius, Publius Sulpicius, Publius Curiatius, Titus Romulius, Spurius Poſthumius. Hi decẽ viri legũ cõſcribẽdarũ cauſa electi ſunt. Leges autẽ redigere in libris primus conſul Põpeius inſtituere voluit: B ſed nõ perſeuerauit obtrectatorum metu. Deinde cœpit Cęſar id facere: ſed ante interfectus eſt. Paulatim autẽ antiquæ leges vetuſtate atq; incuria aboleuerunt: quarũ etſi iã nullus eſt vſus, notitia tamẽ neceſſaria videt̃.* Nouæ autẽ leges à Cõſtantino Cęſare cœperũt, & reliquis ſuccedẽtibus, erãtq; permiſtæ et inordinatæ. Poſtea verò Theodoſius minor Auguſtus ad ſimilitudinẽ Gregoriani & Hermogeniani codicem factum conſtitutionum à Conſtan- C tini temporibus ſub proprio cuiuſcunq; imperatoris titulo diſpoſuit: quem à ſuo nomine Theodoſianum vocauit.

Iſido ibid. continuo. ** Gemitius* *2.pars.* **Adde an lex abrogata ſit allegãda: not. C. de lati. li. tol. l. j. & C. de no. co. comp. l. j. pri. pars.*

De differentia iuris naturalis à conſuetudine & conſtitutione. Diſtinct. viij.

DIFFERT autem ius naturale à conſuetudine & conſtitutione. Nam iure naturali, omnia ſunt cōmunia omnibus, quod nō ſolùm inter eos ſeruatum creditur, de quibus legitur: Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, &c. verùm etiam ex præcedenti tempore à philoſophis * traditum inuenitur, vnde apud Platonem illa ciuitas iuſtiſsimè ordinata traditur, in qua quiſque proprios neſcit affectus. Iure ergo conſuetudinis vel conſtitutionis hoc meum eſt: illud verò alterius. Vnde Aug. ait ſuper Ioannem. A B

Act.4.f

** Pythagoras κοινὸν βίον inſtituiſſe traditur.*

Tractatu 6. ad capi. Io. primū.

Iure diuino omnia ſunt communia omnibus: iure verò conſtitutionis hoc meum, illud verò alterius eſt.

QVo iure defendis villas eccleſiæ? diuino, an humano? Diuinum ius in ſcripturis diuinis habemus: humanum in legibus regū. Vnde quiſq; poſsidet quod poſsidet? nōne iure humano? nam iure diuino domini eſt terra, & plenitudo eius. Pauperes & diuites vna terra ſupportat. Dominus de vno limo fecit & pauperes & diuites. Iure ergo humano dicitur, hæc villa eſt mea: hic ſeruus eſt meus: hæc domus mea eſt. Iura autem humana, iura imperatorum ſunt: quare? quia ipſa iura humana C

Pſal.23

Gene.2.b

A mana per imperatores & rectores ſeculi Deus diſtribuit humano generi. Item tolle iura imperatorum: & quis audet dicere, hæc villa eſt mea: meus eſt iſte ſeruus: mea eſt hæc domus? Si autem vt teneãtur iſta ab hominibus, regũ iura fecerunt: vultis vt reticeamus leges, vt gaudeatis. Item relegantur leges, vbi manifeſtè præceperunt imperatores eos qui præter eccleſiæ catholicæ cõmunionem vſurpant ſibi nomen Chriſtianum, nec volunt in pace colere pacis auctorem: vt nihil nomine eccleſiæ audeant poſsidere. Sed dicitis, Quid nobis & imperatori? Sed (vt iam dixi) de iure humano agitur. Apoſtolus voluit ſeruiri omnibus regibus: voluit honorari reges: & dixit: Regẽ reueremini. Noli ergo dicere, quid mihi & regi? quid tibi ergo et poſſeſsioni? per iura regũ poſsidẽtur poſſeſsiones. Dixiſti: quid mihi & regi? noli ergo dicere poſſeſsiones tuas: quia ipſa iura renũciaſti humana, quibus poſſeſsiones poſsidentur. Dignitate verò ius naturale ſimiliter pręualet conſuetudini & cõſtitutioni. Quęcũq; enim vel moribus recepta ſunt, vel ſcripturis cõprehenſa: ſi naturali iuri fuerint aduerſa, vana & irrita habẽda ſunt. Vnde Aug. ait in lib. cõfeſsionum. ij. *Aduerſus naturale ius nulli qcquã agere licet.*

Cõcor. in l. ex hoc iure cum ibi no. ff. de iuſti. & iure.

B

1. Pet. 2

C

2. pars.

Aug. ca. 8. lib. 3. confeſſionum.

QVæ cõtra mores hominum ſunt flagitia, pro morũ diuerſitate ſunt vitanda: vt pactum inter ſe, gentis aut ciuitatis conſuetudine vel lege firmatum, nulla ciuis aut peregrini libidine violetur: turpis eſt enim omnis pars vniuerſo ſuo non congruens. Cùm autem Deus aliquid contra morẽ vel contra pactum quorumlibet iubet fieri: etſi ibi nunquam factum eſt, tamen faciẽdum eſt: & ſi omiſſum eſt, reſtaurandum eſt: & ſi ſtatutum nõ erat, inſtituẽdum eſt. Si enim regi licet in ciuitate cui regnat, iubere aliquid quod neq; ante ipſum quiſquã, nec ipſe vnquam iuſſerat: & ſi nõ eſt contra ſocietatem ciuitatis eius, obtemperatur ei: imò contra ſocietatẽ fit, ſi ei non obtemperetur: (generale quippe pactum eſt ſocietatis humanæ, obtemperare regibus ſuis) quanto magis Deo regnatori vniuerſæ creaturæ ſuæ ad ea quę iuſſerat, ſine dubitatione ſeruiendum eſt. ſicut enim in poteſtatibus ſocietatis humanæ maior poteſtas minori ad obediẽdum præponitur: ita Deus omnibus. Itẽ Nicolaus papa *Ignaro Remẽſi archiepiſcopo. A B C

* Igmaro.

Radicitus eſt euellenda pernicioſa conſuetudo.

Iuo Carn. lib. 2. eadẽ refert.

MAla autem cõſuetudo nõ minus quã pernicioſa corruptela abijcienda & vitanda eſt: quæ niſi citius radicitus euellatur,

A latuinr, priuilegiorum ius ab impijs aſſumitur:& incipiunt præuaricationes & variæ præſumptiones celerrimè non compreſſę pro legibus venerari:& priuilegiorum more perpetuò celebrari. Item Auguſtinus de vnico baptiſmo lib.ij. *Au.c.6.li.*

Veritati & rationi conſuetudo eſt poſtponẽda. *3.de baptiſmo contra Donatiſtas*

VEritate manifeſtata cedat cõſuetudo veritati. planè quis dubitet veritati manifeſtè conſuetudinem cedere? Item * ** Aug.ca. 7.eiuſdem.* nemo conſuetudinem rationi & veritati B præponat: quia conſuetudinem ratio & veritas ſemper excludit. Item Greg.Guillimundo Auerſano epiſcopo. *Aug.ca.5.*

Qualibet conſuetudo veritati eſt poſtponẽda. *& 6.lib. 4. de baptiſmo.*

SI conſuetudinẽ fortaſsis opponas, aduertendũ eſt quòd dominus dicit: Ego *Ioan. 14.* ſum via veritas,et vita.nõ dixit:Ego ſum cõſuetudo, ſed veritas:& certè (vt beati Cypriani vtamur ſententia) quælibet cõſuetudo quãtumuis vetuſta, quãtũuis vulC gata, veritati omnino eſt poſtponenda: & vſus qui veritati eſt cõtrarius, eſt abolendus. Itẽ Aug.in libro de bapt.paruulorũ.

Veritate reuelata, conſuetudinem ſibi cedere oportet. *lib.3.cap.5.*

QVi contempta veritate præſumit cõſuetudinem ſequi, aut circa fratres inuidus eſt & malignus, quibus veritas

reue

Cap.6. eiuſdem. reuelatur: aut circa Deum ingratus eſt, inſpiratione cuius eccleſia eius inſtruitur. *Cap.7. eiuſdem.* nam dominus in euangelio, Ego ſum inquit veritas. non dixit, ego ſum conſuetudo. Itaque veritate manifeſtata cedat conſuetudo veritati. Reuelatione igitur facta veritatis, veritati cedat conſuetudo: quia *Galat. 2* & Petrus qui circuncidebat, ceſsit Paulo veritatem prædicanti. Igitur cùm Chriſtus veritas ſit, magis veritatem quàm cõſuetudinem ſequi debemus: quia conſuetudinem ratio & veritas ſemper excludit. B A

Ca.4. lib.4 Idem in lib. iiij. de bapt.

Conſuetudo rationi fruſtra opponitur.

FRuſtra, inquit quidam, qui ratione cõuincuntur, conſuetudinem nobis obijciunt: quaſi conſuetudo maior ſit veritate: aut nõ ſit in ſpiritualibus ſequendum, quod melius à ſpiritu ſancto reuelatũ eſt. hoc planè verùm eſt: quia ratio & veritas conſuetudini præponenda ſunt. ſed ſi conſuetudini veritas ſuffragatur, nihil oportet firmius retineri. Item Cyprianus. C *Scribẽs ad Pompeiũ.*

Rationem conſuetudo impedire non debet.

COnſuetudo quæ apud quoſdam irrepſerat, impedire non debet quò minus præualeat veritas, & vincat. nam conſuetudo ſine veritate, vetuſtas erroris eſt: propter quod relicto errore ſequamur veritate

A ritatem: ſcientes quia apud Heſdram veritas vincit: vt ſcriptum eſt: Veritas valet et inualeſcit,& viuit in æternum,& obtinet in ſecula ſeculorum. Idem. Ignoſci poteſt ſimpliciter erranti: ſicut de ſeipſo Paulus Apoſtolus dicit: Qui prius fui blaſphemus & perſecutor & iniurioſus: ſed miſericordiam merui, quia ignorans feci. Poſt inſpirationem verò & reuelationem veritatis factam, qui in eo quod errauerat, perſeuerat prudens & ſciens: iam nō in venia B ignorantiæ peccat. præſumptione enim atque obſtinatione quadam nititur, cū ratione ſuperetur. Idem.

2.Heſdr.3.c.& 4.d

1.Tim.1.e

Cypria.epiſtol. ad Iubaianum.

Dei veritatem, non hominum cōſuetudinem ſequi oportet.

Cypria. epi.3.lib. 2. epiſtolarū. ad Calīū.

SI ſolus Chriſtus audiendus eſt, non debemus attendere quid aliquis ante nos faciendū putauerit: ſed quid prius qui ante omnes eſt Chriſtus prior fecerit. neque enim hominis cōſuetudinē ſequi oportet, C ſed Dei veritatem: cū per Eſaia propheta loquatur Deus & dicat: Sine cauſa colunt me, mandata & doctrinas hominum docētes. Liquidò igitur ex præmiſsis apparet, ꝙ conſuetudo naturali iuri poſtponitur.

Eſa.29

Mat.15.a

Ius naturale præponitur legi ac conſtitutionibus. Diſtinct. ix.

Quòd

QVOD autem conſtitutio naturali iuri cedat, multiplici aucto ritate probatur. Ait enim Augu. ad Bonifa. A

Epi. qnquageſima.

Leges principum naturali non præualent iuri. Palea.

IMperatores quãdo pro falſitate contra veritatẽ cõſtituũt malas leges: probãtur bene credẽtes, & coronãtur perſeuerãtes. quãdo autẽ pro veritate cõtra falſitatem cõſtituunt bonas leges: terrẽtur ſęuientes, & corriguntur intelligẽtes. Quicũq; ergo B legibus imperatorũ quæ pro Dei veritate feruntur, obtẽperare nõ vult: acquirit grã de ſupplicium. Quicunq; verò legibus Imperatorum quæ cõtra voluntatẽ Dei ferũtur, obtemperare nõ vult: acquirit grande præmium. Nã à tẽporibus prophetarũ omnes reges qui in populo Dei nõ prohibuerunt, nec euerterũt quæ cõtra Dei prę cepta fuerant inſtituta, culpantur: & qui prohibuerunt & euerterunt, ſuper aliorũ C
Dan. 3. a merita laudantur. Et rex Nabuchodonoſor cũ ſeruus eſſet idolorum, cõſtituit ſacrilegã legẽ, vt ſimulachrum adoraretur: ſed eius impiæ conſtitutioni qui obedire noluerũt, piè fideliterque fecerunt. Idem tamẽ rex diuino correctus miraculo, piã & laudabilẽ pro veritate cõſtituit legẽ: vt

quicun•

A quicunq; diceret blaſphemiam in Deum Sidrach, Miſac, & Abdenago: cum domo ſua penitus interiret. Itẽ ex verbis Iſido. *Dan. 3. c*

Principes tenẽtur & ipſi viuere legibus ſuis. *Iſid. ca. 52. li. 3. de ſummo bono.*

IVſtum eſt principem legibus obtemperare ſuis. tũc enim iura ſua ab omnibus cuſtodienda exiſtimet, quãdo & ipſe illis reuerentiam præbet. Principes legibus teneri ſuis, nec in ſe poſſe damnare iura quę in ſubiectis conſtituunt, iuſtum eſt. Iuſta eſt enim vocis auctoritas eorum, ſi quod B populis prohibent, ſibi licere non patiantur. Itẽ Aug. in prolo. lib. iij. de trinitate. *Augu. in prologo li. 3*

Scripturis canonicis tractatorũ literæ deſeruiũt.

NOli meis literis quaſi canonicis ſcripturis deſeruire: ſed in illis & quæ non credebas cùm inueneris, incunctãter crede: in iſtis autẽ quod certum nõ habebas, niſi certum intellexeris, noli firmũ tenere. Idem ad Vincentium Victorẽ lib. ij. *Aug. ca. 1. li. 4. de anima & eius origine.*

In tractatorum opuſculis multa corrigenda C *inueniuntur.*

NEgare non poſſum nec debeo ſicut in ipſis maioribus, ita multa eſſe in tã multis opuſculis meis, quæ poſſunt iuſto iudicio & nulla temeritate culpari. Idem ad Hiero. epiſtola viij. *Au. epi. 19 ad Hiero.*

In ſcripturis canonicis mendacia non admittuntur.

Ego

EGo ſolis eis ſcriptorum qui iam canonici appellantur, didici hunc timorẽ honoremque deferre, vt nullum eorũ ſcribendo erraſſe audeã credere: aut ſi aliquid in eis offendero, quod videatur contrariũ veritati: nihil aliud exiſtimẽ, quàm mendoſum eſſe codicem: vel non eſſe aſſecutũ interpretem quod dictum eſt: vel me mini mè intellexiſſe non ambigam. Alios autẽ ita lego, vt quantalibet ſanctitate, quantáve doctrina polleant: non ideo veru putem, quia ipſi ita ſenſerunt: ſed quia mihi per alios auctores vel canonicas, vel probabiles rationes quod à vero nõ abhoret, perſuadere potuerunt. Idem. A B

Hiero. id ſcribit ad Luciniũ.

Libris veterum Hebræa volumina, nouis Græca auctoritatem impendunt.

VT veterum librorũ fides de Hebręis voluminibus examinanda e[illegible]: ita nouorũ veritas Græci ſermonis normã deſiderat. Idẽ in epiſtola prima ad Hierony.

Aug. epi. 9. id ſcribit ad Hieron.

Nihil auctoritatis canonicis remanebit ſcripturis, ſi ad eas mendacia fuerint admiſſa. C

SI ad ſcripturas ſacras admiſſa fuerint vel officioſa mendacia: quid in eis remanebit auctoritatis? Quæ tandẽ de ſcripturis illis ſententia proferetur: cuius põdere contentioſæ fallitatis obteretur improbitas? Idem de vnico baptiſmo lib. ij.

Aug. c. 3. lib. 2. de bapt. contra Donatiſtas.

Lite

A *Literis omnium epiſcoporum ſacra præponitur ſcriptura.*

QVis neſciat ſacram ſcripturam canonicam tam veteris quàm noui teſtamenti certis terminis ſuis contineri: eamque poſterioribus omnibus epiſcoporum literis ita præponi, vt de illa omnino dubitari & diſceptari non poſsit, vtrum verũ, vel vtrum rectum ſit, quicquid in ea ſcriptum ſit, vel conſtiterit eſſe: epiſcoporum autem literas quæ poſt confirmatum canonem vel ſcriptę ſunt, vel ſcribuntur: & per
B ſermonem fortè ſapientiorem in ea re cuiuſlibet peritioris, & per aliorum epiſcoporum grauiorẽ auctoritatem, doctiorumque prudentiã, & per concilia licere reprehendi, ſi quid in eis fortè à veritate deuiatum eſt? Idem in epiſtola ad Vincentiũ.

Ex dictis quorumlibet epiſcoporum contra diuina mandata calumniæ non colligantur. *Epiſt. 48 contra Donatiſtas.*

NOli frater contra diuina tam multa, tam præclara, tam indubitata teſtimonia colligere velle calumnias ex epiſcoporũ ſcriptis: ſiue noſtrorũ, ſicut * Hilarii, ſiue Cypriani, & Agrippini, antequam pars Donati ſeparetur. primoq; hoc genus literarum ab auctoritate canonum diſtinguendum eſt. non enim ſic leguntur, tanquã ita ex eis teſtimoniũ proferatur, vt cõtra ſen- ** ſiue.*
C

tire non liceat ſicubi fortè aliter ſapuerint, quàm veritas poſtulat. In eo quippe numero ſumus, vt non dedignemur etiam nobis dictum ab Apoſtolo accipere. Et ſi quid aliter ſapitis, hoc quoque vobis Deus reuelauit. Idem in epiſtola ad Fortunatum. A

Phili.3.c

Epi.3.ad Fortunatianũ epiſcopum Siccenſem.

*Non debetur par reuerentia canonicis ſcripturis, & expoſitionibus * earum.*

** expoſitoribus.*

NEque quorũlibet diſputationes quamuis catholicorum & laudatorum hominum, veluti ſcripturas canonicas habere debemus, vt nobis non liceat ſalua honorificentia quæ illis debetur hominibus, aliquid in eorum ſcripturis improbare atq; reſpuere, ſi fortè inueniremus quòd aliter ſenſerint, quàm veritas habet diuino adiutorio vel ab aliis intellecta vel à nobis. Talis ego ſum in ſcriptis aliorum, quales volo eſſe intellectores meorum. Idem ad Caſulanum. B

Aug.c. 23 li.1.de ciuitate Dei ad Marcellinũ id habet.

Exemplis ratio ſana præfertur.

SAna quippe ratio etiam exemplis anteponenda eſt: cui quidem & exempla concordant: ſed illa, quę * tantum digniora ſunt imitatione, * quantum excellentiora pietate. Cùm ergo in naturali iure nihil aliud præcipiatur, quàm quod Deus vult fieri: nihilque aliud vetetur, quàm quod Deus prohibet fieri: denique C

** tanto.*

** quanto.*

cùm

A cùm in canonica ſcriptura nihil aliud quã in diuinis ſcripturis & legibus inueniatur: diuinæ verò leges natura conſiſtant: patet quòd quæcunque diuinæ voluntati ſeu canonicæ ſcripturæ contraria probantur, eadem etiam naturali iuri inueniuntur aduerſa. Vnde quæcunque diuinæ voluntati ſeu canonicæ ſcripturæ, ſeu diuinis legibus poſtponenda cenſentur, eiſdẽ naturale ius præferri oportet. Conſtitutiones ergo vel eccleſiaſticę vel ſeculares ſi naturali iu-
B ri contrariæ probantur, penitus ſunt excludendæ.

Conſtitutiones ſeculares eccleſiaſticis ſubſunt. Diſtinctio x.

CONSTITVTIONES verò principum eccleſiaſticis conſtitutionibus non pręeminẽt, ſed obſequuntur. Vnde Nicolaus papa ſcribit epiſcopis in conci. apud Conuicinium congregatis.

C *Lex imperatorum eccleſiaſtica iura diſſolue-re non poteſt.* *Iuo Carno. l. 2. eadem habet.*

LEge imperatorum non in omnibus eccleſiaſticis controuerſiis vtẽdum eſt: præſertim cùm inueniatur euangelicæ ac catholicæ ſanctioni aliquotiens obuiare. Item lex imperatorum non eſt

ſupra legem Dei, ſed ſubtus. Imperiali iudicio nõ poſſunt iura eccleſiaſtica diſſolui. Ad quod oſtẽdendum duorum horum ſcilicet Inno. & Grego. ſatis ſufficiunt teſtimonia. Sanctus quidem Innocentius in decretali epiſtola ſua ad Alexandrum Antiochenũ epiſcopum, ait: Quod ſciſcitaris (inquiens) vtrũ diuiſis imperiali iudicio prouincijs, vt duæ metropoles fiãt, * duo metropolitani debeant nominari: non viſum eſt nobis ad mutabilitatem neceſsitatum mundanarum rerum, Dei eccleſiam cõmutari: honoresq́; aut diuiſiones perpeti quas pro ſuis cauſis faciẽdas duxerit imperator. Beatus Grego. ſcribens ad Theotiſtã * Patricium ait inter cætera: Si (inquit) religionis cauſa coniugia debere diſſolui dicãtur: ſciendum eſt quia etſi hoc lex humana conceſsit, lex tamẽ diuina prohibuit. Ecce quẽadmodum imperiali iudicio non poſſunt eccleſiaſtica iura diſſolui. Ecce qualiter quod lex humana conceſsit: diuina lex prohibuit. Non quòd imperatorum leges (quibus ſæpe eccleſia vtitur contra hæreticos: ſæpe contra tyrannos atque contra prauos quoſcunque defenditur) dicamus penitus renuendas: ſed quòd eas euangelicis & apoſtolicis atq; canonicis decretis (quibus poſtponendæ ſunt) non poſſe inferre præ

Margin notes: *Innocen. 1 epiſtol. 18.* — * *ſic duo.* — *Grego. epi. 19. lib. 9* — * *Patriciã* — A — B — C

A præiudicium aſſeramus. Item Symmachus papa in vj.ſynodo. *In.6. ſynodo Romana tẽpore Theodorici regis.*

Nihil quod euangelicis regulis obuiet, imperatori agere licet.

NOn licet imperatori vel cuiquam pietatem cuſtodienti aliquid contra diuina mandata præſumere, nec quicquam quod euangelicis vel propheticis aut apoſtolicis regulis obuiet, agere. Item Felix papa loquitur principi.

In eccleſiaſticis cauſis regia voluntas ſacerdo
B *tibus eſt poſtponenda.*

CErtum eſt hoc rebus veſtris eſſe ſalutare, vt cùm de cauſis Dei agitur, iuxta ipſius conſtitutionem regiam voluntatem ſacerdotibus Chriſti ſtudeatis ſubdere, non præferre: & ſacroſancta per eorũ prẹſules potius diſcere, quàm docere: eccleſiaſticam formam ſequi: non huic humanitus ſequenda iura præfigere: neque in eius ſanctionibus velle dominari, cuius clemẽtiæ Deus voluit tuæ piæ deuotionis colla
C ſubmittere: ne dum menſura cæleſtis diſpenſationis exceditur, eatur in cõtumeliã diſponentis. Idem.

Bonis moribus & decretis Romanorum pontificum conſtitutiones contraire non poſſunt.

COnſtitutiones contra canones & decreta præſulum Romanorum vel bo

nos mores nullius ſunt momenti. Item Nicolaus papa. A

Nicol. pa. pri. ad Michaelē imperatorem ſcribens.

Quæ ſacerdotum ſunt, regibus vſurpare non licet.

IMperium veſtrum ſuis reipublicæ quotidianis adminiſtrationibus debet eſſe contentum, non vſurpare quæ ſacerdotibus domini ſolùm conueniunt. Itē Gregorius Nazianzenus imperatoribus Conſtantinopolitanis.

Tribunalia regum ſacerdotali ſunt poteſtati ſubiecta. B

SVſcipitis'ne libertatem verbi? libenter accipitis quòd lex Chriſti ſacerdotali vos ſubiicit poteſtati, atque iſtis tribunalibus ſubdit. Dedit enim & nobis poteſtatem: dedit et principatum multo perfectiorem principatibus veſtris. Aut nunquid iuſtum vobis videtur, ſi cedat ſpiritus carni, ſi à terrenis cæleſtia ſuperentur: & ſi diuinis præferantur humana? Ecce quòd conſtitutiones principum eccleſiaſticis legibus poſtponendæ ſunt. vbi autem euangelicis atque canonicis decretis non obuiauerint, omni reuerentia dignæ habeantur. Vnde Auguſtinus ait in dialogo cōtra Petilianum. C

2. pars. Conſtitutiones ſeculares eccleſiaſticis conſentientes ſeruanda.

Aug. c. 58. li. 2. cōtra literas Petiliani.

Leges imperatorum in adiutorium eccleſiæ licet aſſumere.

Si in

A SI in adiutorium veſtrum terreni imperij leges aſſumendas putatis, non reprehendimus. Nam fecit hoc Paulus, cùm aduerſus iniurioſos Romanum ciuem ſe eſſe teſtatur. Item Cyprianus Iuliano imperatori.

Reges pontificibus pro æterna vita, & pontifices regibus pro temporalibus indigent.

Act. 22. f
1. ad Ti. 2. b
** Nic. o pc. pri. id habet ad Michaelē imperatorem ſcribens.*

QVoniam * idem mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus, ſic acti-
B bus propriis, & dignitatibus diſtinctis officia poteſtatis vtriuſque diſcreuit propria: volens medicinali humilitate hominum corda ſurſum efferri, non humana ſuperbia rurſus in inferiora demergi: vt etiā Chriſtiani imperatores pro æterna vita pontificibus indigerent: & pontifices pro curſu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus vterentur: quatenus ſpiritualis actio à carnalibus diſtaret incurſibus: & Deo militans minimè ſeculari-
C bus negociis ſeſe implicaret: ac viciſsim ne ille rebus diuinis præſidere videretur, qui eſſet ſecularibus negotiis implicatus.

Item Leo quartus Lothario Aug.

Leges imperatorum cuſtodiri oportet.

Iuo Carno. lib. 2. conſimiliter profert cū tribus ſequentibus.

DE capitulis vel præceptis imperialibus veſtris, veſtrorumq; etiam pontificum prædeceſſorum irrefragabiliter

cuſtodiendis & conſeruandis: quanto valuimus & valemus Chriſto propitio, & nunc, & in æuum nos conſeruaturos modis omnibus profitemur: & ſi fortaſſe quilibet aliter vobis dixerit, vel dicturus fuerit: ſciatis eum pro certo mendacem. Itẽ Io. vij. Ludouico imperatori. A

Legis auctoritate diſſoluitur quod cõtra eã fit.

VIdes fili charisſime quia quicquid cõtra leges accipitur, per leges diſſolui meretur. Idem Gelaſius Rufino & Aprili epiſcopis. B

Leges principum, aut regulas patrum contemni non licet.

QVis autem leges principum, aut regulas patrum: aut admonitiones paternas dicat debere contemni: niſi qui impunitum ſibi tantum exiſtimet tranſire cõmiſſum? Item Theoderico regi.

Seruentur ab omnibus Romanorum principum leges.

CErtum eſt magnificentiam veſtram leges Romanorum principum quas in negociis hominũ cuſtodiendas eſſe præceperit, multo magis circa reuerentiã beati Petri apoſtoli pro ſuæ felicitatis augmẽto velle ſeruari. Item Leo quartus Lothario Auguſto. C

Romana lex nullius temeritate debet corrũpi.

Veſt

A VEſtram flagitamus clementiam, vt ſicut hactenus Romana lex viguit abſque vniuerſis procellis: & quę pro nullius perſona hominis reminiſcitur eſſe corrupta: ita & nunc ſuum robur propriumque vigorem obtineat.

Conſuetudo legibus cedit. Diſtinct. xj.

QVOD verò legibus conſuetudo cedat, Iſidorus teſtatur, dicens in ſynonymis, lib. ij. *1. pars. Iſid. in dialogo ſiue ſynonymis hominis & rationis.*

B *Prauus vſus ratione ſupatur & lege.*

VSus auctoritati cedat: prauum vſum & lex & ratio vincat. Item Nicolaus papa Michaëli imperatori. *Nicol. pa. pri. epiſ. ad Michaëlē.*

Non poteſt ſtatutis pontificum conſuetudo cuiuſquam refragari.

COnſequens eſt, vt quod ab huius ſedis rectoribus plena auctoritate ſancitur, nullius conſuetudinis præpediente

C occaſione proprias tantummodo ſequendo voluntates remoueatur: ſed firmius atque incōcuſſè teneatur. Itē Iulius papa. *Iul. pa. pri. epiſ. pri. ad orientales epiſcopos.*

Non licet à conſuetudine Romanæ eccleſiæ membris diſſentire.

NOlite errare fratres mei chariſsimi: doctrinis variis & extraneis nolite abduci: & inſtituta apoſtolorum & apoſto *Hebr. 14. d*

licorum virorum canonesq́ue habetis: his fruimini: vt freti eis contra cuncta inimicorũ iacula perſiſtere valeatis. Satis enim indignum eſt quenquam vel pontificum, vel ordinum ſubſequentium hanc regulã refutare, quam beati Petri ſedem & ſequi viderit, & docere. Multum enim conuenit vt totum corpus eccleſiæ in hac ſibi obſeruatione concordet: quæ inde auctoritatem habet, vbi dominus totius eccleſiæ poſuit principatum. Item Codice lib. viij. tit. Quæ ſit longa conſuetudo. A B

Conſtantinus imperator ad Proculum.

Non poteſt vſus & conſuetudo legem & rationem vincere.

CONſuetudinis vſusq́ue longæui non vilis auctoritas eſt: verùm non vſque adeò valitura momento, vt aut rationem vincat, aut legem ſcriptam. Cùm verò nec ſacris canonibus, nec humanis legibus conſuetudo obuiare monſtratur: incõcuſſa cõſuetudo ſeruãda eſt. Vnde Aug. ait in lib. ex dictis Baſilij.

Conſuetudo canonibus ac legibus cõſona eſt ſeruanda.

Inuiolabilis eſt cõſuetudo quæ nec humanis legibus, nec ſacris canonibus obuiare monſtratur. C

Iuo Carno. li. 2. cõſimiliter profert.

ECcleſiaſticarum inſtitutionum quaſdam in ſcriptis, quaſdam verò apoſtolica traditione per ſucceſſores in miniſterio confirmatas accepimus: quaſdã verò cõſuetudine roboratas approbauit vſus: qui

A quibus par ritus & idẽ * vtriuſq; pietatis debetur affectus: vnde quis vel aliquantulũ ſacrarũ expertus ſcripturarũ hæſitauerit? Si enim attenderimus conſuetudines eccleſiæ nõ per ſcripturas à patribus traditas nihili æſtimare: quantũ religio detrimenti ſit latura, intentiuè inſpicientibus liquidò conſtabit. Quæ enim (vt inde exordiamur) ſcriptura ſalutiferæ crucis ſignaculo fideles docuit inſigniri: vel quæ trifariã digeſta ſuper panem & calicẽ, proli-
B xæ orationis vel conſecrationis verba cõmẽdauit? nã nõ modò quod in euãgelio cõtinetur, vel ab apoſtolo quod eſt inſertũ ſecretis dicimus: ſed & alia plura adiicimus, magnã quaſi vim cõmendantia myſterijs. Quæ orientem verſus nos literarũ *orare forma docuit? Benedicimus fontem baptiſmatis oleo vnctionis. *Huic accedit ꝙ ter oleo inungimus quos baptizamus. verbis abrenunciare ſatanæ & angelis eius
C informamus. vnde & hæc & alia in hunc modũ nõ pauca, niſi tacita ac myſtica traditione à patribus eccleſiaſtico more, ac reuerẽtiori diligẽtia ſunt in miniſterijs obſeruata magis ſilẽtio, quã publicata ſcripto. Idem ad Caſulanũ presbyterũ.

Laudabilis eſt conſuetudo, quæ nihil fidei contrarium vſurpat.

Conſue

** vtriſq.*

** adorare.*

** Huc accedat, quòd ter mergimus, quòd baptizatos oleo vngimus.*

Grego. id habet epi. 75. li. epiſto. ad epiſcopos Numidia.

COnſuetudinem laudamus, quæ tamē contra fidem catholicam nihil vſurpare dinoſcitur. Idem ad eundem. A

Vbi auctoritas deficit, mos populi & maiorum inſtituta pro lege ſeruantur.

Aug. epi. 86. ad Caſulanum.

IN his rebus de quibus nihil certi ſtatuit diuina ſcriptura, mos populi Dei & inſtituta maiorum pro lege tenenda ſunt: & ſicut præuaricatores diuinarum legum, ita contemptores eccleſiaſticarum conſuetudinum coërcendi ſunt. Idem in lib. de fide Chriſtiana. B

Auctoritate & traditione generali vel ſpeciali eccleſia regitur.

CAtholica eccleſia per orbem terrarū diffuſa, tribus modis probatur exiſtere. quicquid enim in ea tenetur: aut auctoritas eſt ſcripturarum, aut traditio vniuerſalis, aut certè propria & particularis inſtitutio: ſed auctoritate tota conſtringitur: vniuerſali traditione maiorum nihilominus tota: priuatis verò conſtitutionibus & propriis informationibus vnaquęque pro locorū varietate prout cuique viſum eſt, & ſubſiſtit & regitur. Idem in lib. contra Manichæos. C

Aug. c. 2 li. xj. contra Fauſtū Mani.

Valeat ad fidē catholicam auctoritas eccleſiæ.

PAlàm eſt quòd in re dubia ad fidem & certitudinem valeat auctoritas eccleſiæ

A clesiæ catholicæ, quæ ab ipſis fundatiſsimis apoſtolorum ſedibus vſque ad hodiernum diem ſuccedẽtiũ ſibimet & epiſcoporũ ſerie,& tot populorum conſenſione cõfirmatur. Item Leo papa.

Ab apoſtolicis inſtitutis non licet recedere.

HOc veſtræ indicimus charitati,vt ab apoſtolicis inſtitutis nullo vlterius recedatis exceſſu: quia inultũ poſt hoc eſſe non poterit,ſi quiſquã apoſtolicas regulas in aliquo crediderit eſſe negligendas.

B Item Innoc.Decentio epiſcopo. *Innocẽtius pa.1.epiſt.1. ad Decentium epm Eugubinũ.*

Ab omnibus obſeruari debet, quod Romana ſeruat eccleſia.

QVis neſciat aut nõ aduertat, id quod à principe apoſtolorũ Petro Romanæ eccleſiæ traditum eſt,ac nunc vſque cuſtoditur,ab omnibus debere ſeruari:nec ſuperduci,aut introduci aliquid quod auctoritatem debeat generalẽ aliunde accipere vel exemplum:præſertim cùm ſit manifeſtum in omnem Italiam,& Galliã, Hiſpa C niam,& Aphricam,atque Siciliam, inſulasq́; interiacẽtes nullum inſtituiſſe eccleſias, niſi eos quos venerabilis apoſtolus Petrus,aut ſucceſſores eius conſtituerunt ſacerdotes. Legãt autẽ ſi in his prouincijs alius apoſtolus inuenitur aut legitur docuiſſe: quod ſi nõ legunt,quia nuſquã inueniunt:

niunt: oportet eos hoc ſequi, quod eccleſia A
Romana cuſtodit: à qua principiũ eos acce
piſſe nõ dubiũ eſt: ne dũ peregrinis* ſermo
nibus ſtudẽt, caput inſtitutionũ videãtur*
amittere. Sæpe dilectionẽ tuã ad vrbẽ ve-
niſſe, ac nobiſcũ in eccleſia cõueniſſe nõ du
biũ eſt: & quẽ morẽ vel in cõſecrandis my
ſterijs, vel cæteris agendis arcanis teneat,
agnouiſſe: qđ ſufficere arbitraremur ad
informationẽ tuæ eccleſiæ, vel reforma-
tionẽ, ſi prædeceſſores tui minus aliquid
aut aliter tenuerint: & ſatis certũ habere- B
mus, niſi de aliquibus nos cõſulendos eſſe
duxiſſet: quibus idcirco reſpõdemus, nõ ꝙ
te* ignorare credamus: ſed vt maiori au-
ctoritate vel tuos inſtituas: vel ſi qui à Ro
ma. eccl. inſtitutionibus errãt aut commo-
neas, aut nobis indicare nõ differas: vt ſci-
re valeamus qui ſint qui aut nouitates in-
ducunt, aut alterius eccleſiæ quã Romanę
exiſtimant conſuetudinem eſſe ſeruandã.

** aſſertionibus.*
** amittere.*
** ignorare aliqua.*

Contra conſuetudines & traditiones vniuerſales non eſt agendum. Diſtinctio xij. C

1. pars. Calix. papa pri. epi. 1. ad Benedictũ epm.

QVOD abſq; diſcretione iuſtitię nulli agere licet. Vnde Calixtus papa omnibus epiſco. ait.

Nulli agere licet ſine diſcretio-

A *ne iuſtitiæ contra diſciplinam Romanæ eccleſiæ.*

NOn decet à capite mẽbra diſcedere: ſed iuxta ſcripturæ teſtimonium, omnia mẽbra caput ſequãtur. Nulli verò dubium eſt, ꝙ apoſtolica eccleſia mater ſit omnium eccleſiarũ: à cuius regulis nullatenus vos conuenit deuiare: & ſicut Dei filius venit facere voluntatẽ patris ſui, ſic & vos implete voluntatẽ matris veſtræ, quæ eſt eccleſia: cuius caput (vt prædictũ eſt) Romana conſiſtit eccleſia. Quicquid
B ergo ſine diſcretione iuſtitiæ cõtra huius diſciplinam actum fuerit, ratũ haberi nulla ratio permittit. Itẽ Gregorius papa.

Apoſtolicis præceptis nullus ſuperbè reſiſtat.

PRæceptis apoſtolicis non dura ſuperbia reſiſtatur, ſed per obedientiã quæ à ſancta Roma. eccle. & apoſtolica auctoritate iuſſa ſunt, ſalutiferè impleantur, ſi eiuſdem ſanctæ Dei eccleſiæ (quæ eſt caput veſtrum) communionem habere deſi-
C deratis. Non nouũ aliquid præſenti iuſsione præcipimus, ſed illa quæ olim videntur indulta, firmamus: cũ nulli dubiũ ſit quòd non ſolũ pontificalis cauſatio, ſed omnis ſanctæ ſpei Roma. eccle. & religionis relatio ad ſedem apoſtolicam quaſi ad caput omnium eccleſiarum debuit referri: & inde normam aſſumere, vnde aſſumpſit exor

Anaſtaſius pa. 2. hoc habet principiũ ſcribẽs ad Anaſtaſ. Auguſt. cap. 6

exordiũ:nec caput inſtitutionis videatur omitti.Cuius auctoritatis ſanctionem omnes teneant ſacerdotes, qui noluerint ab apoſtolicæ Petræ(ſuper quã Chriſtus vniuerſalem fundauit eccleſiam)ſoliditate cõuelli.Si quis hæc apoſtolicæ ſedis præcepta nõ obſeruauerit:percepti honoris eſſe hoſtis non dubitetur. A

Item Nicolaus Michaëli imperatori.

Non eſt reſiſtendum conſuetudini, cui canonica non obſtat auctoritas.

Iuo Car.li. 2.id eidem tribuit.

Scit ſancta Roma.eccle.quòd nihil obſunt ſaluti credẽtium diuerſæ pro loco & tẽpore conſtitutiones vel cõſuetudines,ſi illis canonica nõ obſiſtat auctoritas pro qua eis obuiare debeamus.vnde nil iudicamus eis debere vel poſſe reſiſti. B

Hierony. ad Lucinium ſcribẽs.

Item Hiero. ad Lucianum.

Conſuetudines quæ fidei non officiunt,vt à maioribus traditæ ſunt, obſeruentur.

Illud breuiter te admonendum puto,traditiones eccleſiaſticas, præſertim quæ fidei nõ officiant,ita obſeruandas,vt à maioribus traditæ ſunt:nec aliquorũ conſuetudinem,aliorũ contrario more ſubuerti. C

** Ignatio.*

Item Nicolaus Ignatio * epiſcopo.

Iuo Car.li. 2.eadẽ profert.

Traditiones à patribus inſtitutæ non ſunt infringendæ.

Ridiculum eſt &ſatis abominabile dedecus

A decus, vt traditiones quas antiquitus à patribus ſuſcepimus, infringi patiamur.

Item Inſtitutionum lib. j. titu. ij.

Diuturni mores pro lege ſunt habendi.

DIuturni mores (niſi legi ſint aduerſi) conſenſu vteutium approbati, legem imitantur. Item Codice lib. viij. titu. Quæ ſit longa conſuetudo. c. j.

Quicquid fit contra longam conſuetudinem, reuocari oportet.

B COnſuetudo præcedens, & ratio quæ cõſuetudinem ſuaſit, tenenda eſt. Et quicquid contra longam conſuetudinem fiet: ad ſolicitudinem ſuam reuocabit prędes prouinciæ. Item Gregorius vniuerſis epiſcopis Numidiæ. *Imperator Alexãder.*

Immota maneat conſuetudo, quæ contra fidẽ catholicam nihil vſurpare dinoſcitur.

NOs conſuetudinem quæ contra fidẽ catholicam nihil vſurpare dinoſcitur, immotã permanere concedimus: ſiue C de primatibus cõſtituendis, ſiue de cæteris capitulis: exceptis his qui ex Donatiſtis ad epiſcopatũ perueniũt: quos prouehi ad primatus dignitatẽ (etiã cũ ordo clericorum eos deferat ad locũ eundẽ) modis omnibus prohibemus. Sufficiat autem illis commiſſæ ſibi plebis curam gerere: nõ autem illos antiſtites quos catholica fides *Grego. pa. pri. epiſt. 75. li. pri.*

in eccleſiæ ſinu docuit & genuit, ad obtinēdū culmē primatus anteire. Itē Greg. A

Grego. pa. 1. epi. 81. lib. 7. ad Maximū Salonitanē. epiſco. Idem cap. 3. reſpōdens ad interrogationem tertiā Auguſtini Cātuarieſis archiepi.

Non negentur quæ conſuetudinis ſunt.

QVemadmodū quæ illicita ſunt, perpetrare non patimur: ſic quę ſunt cōſuetudinis, non negamus. Item Gregorius, Auguſti. Anglorum epiſcopo.

Non locis conſuetudinem, ſed conſuetudo locum commendat.

NOuit fraternitas tua Romanæ eccleconſuetudinē, in qua ſe meminit eſſe nutritā: ſed mihi placet, vt ſiue in Romana ſiue in * Gallicorum, ſiue in qualibet eccleſia inueniſti quod plus omnipotēti Deo poſsit placere, ſolicitè eligas: & in Anglorum eccleſia, quę adhuc in fide noua eſt, in conſtitutione præcipua, quæ de multis eccleſijs colligere poteris, infundas. Non enim pro locis res, ſed pro rebus loca amāda ſunt. Ex ſingulis ergo quibuſcūq; eccleſijs quæ pia, quæ religioſa, quę recta ſunt elige: & hæc quaſi in faſciculum collecta, apud Anglorum mentes in conſuetudinē depone. Item Auguſt. ad Ianuarium. B C

** Gallicanorum.*

Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores eſſe conuincitur, indifferenter eſt habendum.

Epi. 118

** Aliàs, illa verò.*

ILla autem * quæ non ſcripta, ſed tradita ſunt, cuſtodimus: quæ autem toto orbe

A terrarũ obſeruantur, datur intelligi vel ab ipſis apoſtolis, vel ex plenarijs concilijs (quorũ eſt in eccleſia ſaluberrima auctoritas) cõmẽdata atq; ſtatuta retineri: ſicut id quòd domini paſsio & reſurrectio, & aſcenſio ad cælũ, & aduentus ſpiritus ſancti, anniuerſaria ſolẽnitate celebrãtur: & ſi quid aliud tale occurrerit quod ſeruetur ab vniuerſis quocunque ſe diffundit eccleſia. Alia verò quæ per loca terrarum regionesq; variantur, ſicut eſt quòd alij ieiu-
B nant ſabbatũ, alij nõ: alij verò quotidie cõmunicãt corpori & ſanguini domini, alij certis diebus accipiunt: & ſi quid aliud huiuſmodi animaduerti poteſt: totũ hoc genus rerum liberas habet obſeruationes. Quòd enim neq; contra fidem catholicam neq; contra bonos mores eſſe cõuincitur, indifferenter eſt habendum: & pro eorum inter quos viuitur ſocietate, ſeruandũ eſt. Auguſ. idem auctoritate Ambroſij aſſerit.
C Mater mea Mediolanum me ſecuta inuenit eccleſiam ſabbato non ieiunantẽ, cœperat fluctuare quid ageret. Tunc ego conſului de hac re beatiſsimæ memoriæ Ambroſium epiſcopum. At ille ait; Cùm Romam venio, ſabbatum ieiuno, cũ Mediolani ſum, non ieiuno. Sic & tu ad quancũq; fortè eccleſiam veneris, eius morẽ ſerua,

ſi cuiquã nõ vis eſſe ſcandalũ, nec quẽquã tibi. Hoc cùm matri renunciaſſem, libenter amplexa eſt. Hoc autem de conſuetudine illa intelligendum eſt, quæ vel vniuerſalis eccleſiæ vſu, vel temporis prolixitate roboratur. Cæterũ ſi pro varietate temporum, vel animorum, vel locorum variȩ conſuetudines introducantur, inuenta opportunitate reſecandæ ſunt potius quàm obſeruandæ. Vnde Auguſti. ſcribit ad inquiſitiones Ianuarij. A

Epi. 119 cap. 19

Reſecanda ſunt quæ neque auctoritatibus neque moribus vniuerſitatis comprobantur. B

OMnia talia quæ neque ſanctarũ ſcripturarum auctoritatibus cõtinẽtur, nec in concilijs epiſcoporum ſtatuta inueniuntur, nec conſuetudine vniuerſalis eccleſiæ roborata ſũnt, ſed diuerſorum locorum diuerſis moribus inumerabiliter variantur, ita vix aut nunquam omnino poſſint inueniri cauſæ, quas in eis conſtituendis homines ſecuti ſunt: vbi facultas tribuitur, ſine vlla dubitatione reſecanda exiſtimo: quamuis enim neque hoc inueniri poſsit, quomodo contra fidem ſint: ipſam tamen religionẽ quã in pauciſsimis & maniſeſtiſsimis celebrationũ ſacramentis miſericordia Dei voluit eſſe liberam, ſeruilibus oneribus premunt, adeò vt tolerabilior C

A lior ſit cõditio Iudæorum: qui etiam ſi tempus libertatis non cognouerint, legalibus tamen ſacramentis, non humanis præſumptionibus ſubiiciuntur. Item ex concilio Toleta.xj.cap.iij.

Omnes prouinciales eundem in pſallendo modum teneant, quem metropolitanam ſedem habere cognouerint.

DE his qui contra Apoſtolicã voluntatem circunferuntur omni vento doctrinæ placuit ſancto cõcilio, vt metropo- *3. pars.* *Ephe.3.c*
B litanæ ſedis auctoritate coacti vniuſcuiuſque prouinciæ ciues, rectoresq; eccleſiarũ vnum eundemq; in pſallendo teneant modum, quem à metropolitana ſede cognouerint inſtitutum: nec aliqua diuerſitate cuiuſque ordinis, vel officij à metropolitana ſede patiantur ſe diſiungi. Sic enim iuſtũ eſt, vt inde vnuſquiſq; ſumat regulas magiſterij, vnde honoris conſecrationem accepit: vt iuxta maiorũ decreta: ſedes quæ
C vniuſcuiuſque ſacerdotalis dignitatis eſt mater, eccleſiaſticæ dignitatis vel rationis ſit magiſtra. Abbatibus ſanè indultis officijs, quæ iuxta voluntatẽ ſui epiſcopi regulariter ab illis implenda ſunt: cætera officia publica, id eſt, veſperas, matutinũ, ſiue miſſam aliter quã in principali eccleſia celebrare non liceat. Quiſquis autem

horum decretorũ violator extiterit: ſex A menſibus à communione priuatus, apud metropolitanum ſub pœnitentiæ cenſura maneat corrigeudus: quatenus apud illũ & præteritæ tranſgreſsionis culpam lachrymis diluat:& neceſſariã officiorũ doctrinã ſtudiosè addiſcat. Sub iſta ergo regula diſciplinæ, non ſolũ metropolitanus totius ſuæ prouinciæ pontifices vel ſacerdotes adſtringat, ſed & cæteri epiſcopi ſubiectos ſuos eccleſiarum rectores obtemperare ſuis inſtitutionibus cogant. B

Item ex concilio Bracharenſi.j.cap.xix.

Ordo ſeruetur in matutinis & veſpertinis officijs vnus & idem.

PLacuit omnibus communi conſenſu, vt vnus atq; idem pſallendi ordo in matutinis vel veſpertinis officijs teneatur:& non diuerſæ ac priuatæ, neque monaſteriorum conſuetudines cum eccleſiaſtica regula ſint permiſtæ.

Ius naturale eſt indiſpenſabile. C

Diſtinctio xiij.

ITEM aduerſus naturale ius nulla diſpẽſatio admittitur, niſi fortè duo mala ita vrgeant: vt alterũ eorũ neceſſe ſit eligi. Vnde in concilio Toleta.viij.cap.ij.ſic legitur:

A *Minus malũ de duobus malis eligendum eſt.*

DVo mala licet omnino cautiſsimè ſint præcauēda, tamē ſi periculi neceſsitas vnũ ex his perpetrare cõpulerit, id debemus reſoluere quod minori nexu noſcitur obligari. Quid autē leuius ex his, quid've grauius ſit: puræ ratiõis acumine inueſtigemus. Etenim dum peierare compellimur, creatorē quidem offendimus: & nos tantummodo maculamus. Cùm verò noxia promiſſa complemus, & Dei iuſſa
B contemnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, & nosipſos crudeliori mortis gladio trucidamus. Illinc enim duplici culparum gladio perimus: hinc tripliciter iugulamur. Item Greg. in moralibus parte vj. lib. xxxij. cap. lv. & lvj. *Ca. 18. li. 32 in 40. cap. Iob id habet Gregori.*

De eodem.

NErui teſticulorum Leuiatham perplexi ſunt: quia ſuggeſtionũ illius argumēta implicatis inuentis illigantur: vt
C pleroſque ita peccare faciant, quatenus ſi fortaſſe fugere peccatum appetant, hoc ſine alio peccati laqueo nõ euadant, & culpam faciant dum vitant: ac nequaquam ſe ab vna valeant ſoluere, niſi in alia ſe conſentiant ligari. Quod melius oſtēdimus ſi qua ex conuerſatione hominũ illigationis huius exempla proferamus. Ecce *2. pars. Cap. 19. eiuſdem.*

quidam dum mundi huius appetit amici- A
tias, cuilibet alteri ſimilem ſibi ducenti vi
tam, quòd ſecreta ſcelera illius omni ſilen
tio contegat, ſe iureiurando conſtringit,
ſed is cui iuratum eſt, adulterium perpe-
trare cognoſcitur: ita vt etiam maritum
adulteræ occidere conetur. Is autem qui
iuſiurandum præbuit, ad mentem reuerti
tur, & diuerſis hincinde cogitationibus
impugnatur: atque hoc ſilere formidat, ne
ſilendo adulterij ſimul & homicidij parti
ceps fiat, & prodere trepidat, ne reatu ſe B
periurij obſtringat. Perplexis ergo teſticu
lorum neruis ligatus eſt, quia in quālibet
partem declinet, metuit ne à tranſgreſsio
nis contagione liber non ſit. Alius cuncta
quæ mundi ſunt deſerens, atque per om-
nia frangere proprias voluntates quęrēs,
alieno ſe ſubdere regimini appetit: ſed eū
qui ſibi apud Deum præeſſe debeat: mi-
nus cauta inquiſitione diſcernit: cui for-
taſſe is qui ſine iudicio eligitur, cū præeſ- C
ſe iam cœperit, agere quæ Dei ſunt pro-
hibet, & quæ mūdi ſunt iubet. Penſans ita
que ſubditus, vel quæ ſit culpa inobediē-
tiæ, vel quod contagium ſecularis vitæ,
& obedire trepidat, & non obedire formi
dat: ne aut obediens Deum in ſuis præce-
ptis deſerat: aut rurſus non obediens,

Deum

A Deum in electo priore contemnat: & infra. Alius penſare pondus eccleſiaſtici honoris negligens, ad locum regiminis præmijs aſcēdit: ſed quia omne quod hic eminet, plus mœroribus afficitur, quàm honoribus gaudet: dum cor tribulationibus premitur, ad memoriam culpa reuocatur: doletque ſe ad laborem cum culpa perueniſſe: quamque ſit iniquum quod admiſerit, ex ipſa fractus difficultate cognoſcit. Reum igitur ſe cum impenſis præmijs a-
B gnoſcens, vult adeptę ſublimitatis locum deſerere: ſed timens ne grauius delictum ſit ſuſcepti gregis cuſtodiam reliquiſſe, vult ſuſcepti gregis curam gerere: ſed formidat ne deterior culpa ſit regimina paſtoralis * gregis dimittere, quàm empta poſsidere. Per honoris ergo ambitum ligatū culpa hincinde ſe cōſpicit eſſe. Quippe ſine reatu criminis neutrū videt, ſi aut ſuſceptus ſemel grex relinquatur: aut rurſus ſacra actio ſeculariter empta teneatur.
C Vndique metuit, & vt ſuſpectus latus omne pertimeſcit, ne aut ſtans in empto regimine non dignè lugeat, quod non etiam deſerens emendat: aut certè regimen deſerens, dum aliud flere nititur, rurſus aliud de ipſa gregis deſtitutione cōmittat. Eſt tamē quod ad deſtruendas Beemoth verſutias

** regimina paſtoralis gratia empta poſsidere.*

2. pars. Cap. 20. eiuſdem.

ſutias ſubtiliter fiat,dũ mens inter mino- A
ra & maxima peccata conſtringitur.Si o-
mnino nullus ſine peccato euadēdi aditus
patet,minora ſemper eligãtur:quia et qui
murorũ vndiq; ambitu ne fugiat, claudi-
tur:ibi ſe in fugã præcipitat, vbi breuior
ingeritur murus inuenitur. Hinc etiã Paulus cùm
quoſdã in eccleſia incõtinentes aſpiceret,
1.Cor.7 cõceſsit minima, vt maiora declinarent,
dicēs: Propter fornicationē vnuſquiſque
vxorem ſuam habeat. Et quia tunc ſolùm
coniuges ſine culpa in admiſtione ſunt, B
cùm non pro explēda libidine,ſed pro ſu-
ſcipienda prole miſcentur: vt hoc etiam
quod conceſſerat,ſine culpa quãuis mini-
1.Cor.12.b ma nõ eſſe mõſtraret,illico adiunxit. Hoc
autē dico ſecundũ indulgētiã, nõ ſecundũ
imperiũ.Nõ enim ſine vitio eſt qđ ignoſci
tur,& nõ pręcipitur. Peccatũ profectò vi-
dit:ſed qđ poſſet indulgeri,præuidit.Sed
cũ in dubijs conſtringimur,vtiliter mini-
mis ſubdimur,ne in magnis ſine venia pec
cemus.Itaq; plerunq; neruorũ Beemoth C
iſtius perplexitas ſoluitur, dũ ad virtutes
maximas per cõmiſſa minora tranſitur.

Ius naturale eſt indiſpenſabile, ſed non conſuetudo aut lex. Diſtin. xiiij.

Verùm

A VERVM hoc ita in vna eademq́; perſona intelligitur. Cæterùm an in diuerſis eadem diſpēſatio locū habeat, videlicet vt committamus minora, ne alij grauioribus implicentur, meritò quæritur. De his ita ſcribit Auguſtinus in libro v. quæſtionum, ſuper Geneſim libro primo. *Augu li. 1. quaſti. cap. 42.*

Non ſunt à nobis aliqua committenda delicta, ne alij grauiora committant.

B QVod ait Sodomitis Loth, Sunt mihi duæ filiæ quæ nōdum nouerunt viros, perducam illas ad vos, & abutimini illis ſicut vobis placuerit: tantùm in viros iſtos ne faciatis iniquum. Quoniā volebat proſtituere filias ſuas hac compēſatione, vt viri hoſpites eius nihil à Sodomitis tale paterentur: vtrum admittenda ſit compenſatio flagitiorum vel quorumcunque peccatorum, vt nos faciamus mali aliquid, ne alius grauius malum faciat: *Gen. 19. b.*

C an potius perturbationi Loth non cōſilio tribuendum ſit quod hic dixerit, meritò quæritur. Et nimirū periculoſiſsimè admittitur hæc cōpenſatio. Si autē perturbationi humanæ tribuitur, & menti tanto malo permotæ: nullo modo imitanda eſt. Cōſuetudinis autē vel cōſtitutionis rigor nonnunquā relaxatur. Vnde Leo Papa ait. *2. pars. Leo papa 1. epi. 90. ad Ruſticum Narbonē. epiſcopum.*

Qua

Quæ conſtitutiones valeant temperari, vel quæ non. A

SIcut quædam ſunt quæ nulla poſſunt ratione cõuelli, ita multa ſunt quæ aut pro neceſsitate temporum, aut pro conſideratione ætatum oportet temperari: illa conſideratione ſemper ſeruata, vt in his quæ vel dubia fuerint aut obſcura, id nouerimus ſequendum, quod nec præceptis euangelicis contrarium, nec Decretis ſanctorum patrum inueniatur aduerſum.

B

De origine & auctoritate Canonum. Diſtinctio xv.

QVONIAM de iure naturali, & conſtitutione vel conſuetudine hactenus diſſeruimus, differentiam qua abinuicẽ diſcernuntur aſsignantes: nunc ad eccleſiaſticas conſtitutiones ſtylum vertamus: earum originem & auctoritatem prout ex libris ſanctorum patrum colligere poſſumus, C breuiter aſsignantes.

Quo tempore cœperunt Canones generalium conciliorum.

CAnones generalium conciliorum (vt Iſidorus ait in lib. vj. Etymolo. cap. xviij.) à temporibus Conſtantini cœperunt. In pręcedentibus nanque annis perſecu

Iſid. id habet ca. 16. li. 6. Ety.

A ſecutione feruente docendarum plebium minimè dabatur facultas. Inde Chriſtianitas in diuerſas hæreſes ſciſſa eſt, quia non erat epiſcopis licētia cōueniendi in vnū, niſi tempore ſupradicti Imperatoris. Ipſe enim dedit facultatem Chriſtianis liberè congregari. ſub hoc etiam ſancti patres in concilio Niceno, de omni orbe terrarum conuenientes, iuxta fidem euangelicam & apoſtolicā, ſecundū poſt apoſtolos ſymbolum tradiderunt. Inter cętera autē concilia quatuor ſunt venerabiles ſynodi, quę totam principaliter fidē complectuntur,
B quaſi quatuor euangelia, vel totidem paradiſi flumina. Harum prior Nicena ſynodus, cccxviij. epiſcoporum, ſub Conſtantino Auguſto Imperatore peracta eſt, in qua Arrianæ perfidiæ condemnata eſt blaſphemia, quam de inæqualitate ſanctę trinitatis idē Arrius aſſerebat. cōſubſtantialem enim Deo patri Dei filium eadem
C ſancta ſynodus per ſymbolū definiuit. Secūda ſynodus numero cl. patrū ſub Theodoſio ſeniore in Conſtantinopoli cōgregata eſt, quæ Macedoniū ſpiritū ſanctum eſſe Deum negantē condemnans, conſubſtantialē patri & filio ſpiritum ſanctum demōſtrauit, dans ſymboli formā, quam tota Græcorum & Latinorum confeſsio

in ce

in eccleſijs prædicat. Tertia ſynodus, Epheſina prima, cc. epiſcoporũ, ſub iuniore Theodoſio Auguſto ędita eſt: quæ Neſtoriũ duas perſonas aſſerentẽ in Chriſto, iuſto anathemate condemnauit: oſtendens manere in Chriſto duas naturas, & vnam Domini noſtri Ieſu Chriſti perſonam. Quarta ſynodus Chalcedonẽ. quę ſexcentorum xxx. ſacerdotũ ſub Martiano principe habita eſt: in qua Eutychẽ Cõſtantinopolitanũ abbatem verbi Dei & carnis vnã naturã pronunciantẽ, eum & eiuſdẽ Dioſcorum defenſorẽ quondã Alexãdrinum epiſcopũ, & ipſum rurſus Neſtoriũ epiſcopũ cum reliquis hæreticis vna patrum ſententia prædãnauit: prędicans eadem ſancta ſynodus Chriſtũ Deum ſic natum de Virgine, vt in eo ſubſtantiã, & diuinæ & humanæ cõfiteamur naturæ. Hæ ſunt quatuor ſynodi principales, fidei naturã pleniſsimè prædicantes. Sed etſi qua ſunt alia cõcilia quæ ſancti patres ſpiritu Dei pleni ſanxerunt, poſt iſtorũ quatuor auctoritates, omni maneãt ſtabilita vigore: quorũ geſta in hoc opere cõdita continentur. Synodus autẽ ex Græco interpretatur comitatus, vel cœtus. Concilij verò nomen tractũ eſt ex more Romano. tempore enim quo agebantur cauſæ, cõueniebant

Synodus quid eſt.

A B C

A bant omnes in vnum, & communi intentione tractabant. Vnde & conciliũ à communi intentione dictũ eſt, quaſi cõſilium, c, in, ſ, literã tranſeunte. vel concilium dictum eſt à cõmuni intentione, eò quòd in vnum dirigant omnẽ mentis obtuitũ. Cilia etenim oculorũ ſunt. vnde qui ſibimet diſſentiunt, non agunt conciliũ, quia non conſentiunt in vnũ. Cœtus verò cõuentus eſt vel cõgregatio, à coeundo, id eſt, à conueniẽdo in vnum. Hinc etiã conuentus eſt B nuncupatus, eò quòd ibi omnes cõueniunt in vnum. Sicut à conuentu cœtus dicitur: ſic & concilium à ſocietate multorum in vnũ appellatur. De quatuor quoque concilijs ſcribit beatus Gregorius, ita dicens:

Cilia.

Cœtus, Conuentus.

Epi. 24. li. 1. Ioãni epõ Cõſtãtinop. Eulogio &c.

De auctoritate quatuor conciliorum.

SIcut ſancti euãgelij quatuor libros, ſic quatuor concilia ſuſcipere & venerari me fateor. Nicenũ ſcilicet, in quo peruerſum Arrij dogma deſtruitur. Cõſtantinopolitanũ C quoque, in quo Eunomij & Macedonij error cõuincitur. Epheſinũ etiam primũ in quo Neſtorij impietas iudicat̃. Chalcedonenſe verò, in quo Eutychetis & Dioſcori prauitas eſt reprobata. Hæc tota deuotione amplector, & integerrima approbatione cuſtodio: quia in his velut in quadrato lapide ſanctæ fidei ſtructura

con

conſurgit: & cuiuslibet vitæ cõmunis atque actionis norma cõſiſtit. Quintum verò concilium veneror, in quo epiſtola quę Ibe dicitur, erroris plena, reprobatur: in quo Theodorus perſonã mediatoris Dei & hominum in duabus ſubſtantijs ſeparans, ad impietatis perfidiã cecidiſſe conuincitur, & in quo ſcripta Theodori per quę beati Cyrilli fides reprehenditur, auſu dementiæ prolata refutantur. Cunctas verò quas præfata venerãda concilia perſonas reſpuunt, reſpuo: quæ venerantur, amplector: quia dum vniuerſali ſunt conſtituta conſenſu, ſe & non illa deſtruit quiſquis pręſumit abſoluere quos ligant, aut religare quos abſoluunt. De eiſdem etiam ſcribit Gelaſius papa, dicens: A B

Gelaſius papa 1. cũ 70. epiſcopis ſtatuit.

Quæ cõcilia ſancta Romana eccleſia ſuſcipiat.

SAncta Romana eccleſia poſt illas veteris teſtamenti & noui ſcripturas, quas regulariter ſuſcipimus: etiam has ſuſcipi non prohibet. Sanctam ſynodum Nicenam, cccxviij. patrum mediante Cõſtantino maximo Auguſto: in qua Arrius hæreticus condemnatus eſt. Sanctã ſynodum Conſtantinopol. mediante Theodoſio ſeniore Auguſto, in qua Macedonius hæreticus debitam damnationem excepit. Sanctam ſynodum Epheſinam primam, in C

qua

A qua Neſtorius damnatus eſt conſenſu beati papæ Cæleſtini mediante Cyrillo Alexãdrinæ ſedis antiſtite, & Arcadio epiſcopo ab Italia deſtinato. Sanctam ſynodum Chalcedonenſem mediante Martiano Auguſto,& Anatolio Cõſtãtinopolitano epiſcopo, in qua Neſtoriana, & Eutychiana hęreſis ſimul cum Dioſcoro eiusque cõplicibus damnatę ſunt. Sed etſi qua ſunt concilia à ſanctis patribus hactenus inſtituta poſt iſtorum quatuor auctoritatem, etiam B cuſtodienda & recipienda mãdamus & decernimus. Iã nunc ſubiiciendũ eſt de opuſculis ſanctorum patrum, quæ in eccleſia catholica recipiuntur. Opuſcula beati Cypriani martyris,& Carthaginenſis epiſcopi. Item opuſcula beati Athanaſij Alexandrini epiſcopi. Item opuſcula beati Gregor. Nazianzeni epiſcopi. Item opuſcula beati Baſilij Cappadoceni epiſcopi. Item opuſcula beati Ioannis Conſtanti. epiſcopi. C Item opuſcula beati Hilarij Pictauien. epiſcopi. Item opuſcula beati Augu. Hipponeñ. epiſcopi. Item opuſcula beati Ambroſij Mediolanenſis epiſcopi. Item opuſcula beati Hieronymi presbyteri. Item opuſcula beati Proſperi viri religioſiſsimi. Item epiſtolam beati Leonis papæ ad Flauianum epiſcopum Conſtan. deſtinatã:

cuius textum aut vnum iota ſi quiſquam A idiota diſputauerit,& nõ eam in omnibus venerabiliter acceperit, anathema ſit. Itẽ opuſcula atq; tractatus omnium patrum orthodoxorum, qui in nullo à ſanctę Romanæ eccleſiæ conſortio deuiauerunt, nec ab eius fideli prædicatione ſeiuncti ſunt, ſed communionis ipſius gratia Dei vſque ad vltimum diem vitæ ſuæ participes fuerint, legenda decernimus. Item decretales epiſtolæ quas beatiſsimi papæ diuerſis tẽporibus ab vrbe Romana pro diuerſorũ B patrum conſultatione dederunt, venerabiliter ſuſcipiẽdę ſunt. Item geſta ſanctorũ martyrum, qui multiplicibus tormẽtorũ cruciatibus,& mirabilibus confeſsionum triũphis irradiant. Quis ita eſſe catholicorũ dubitet,& maiora eos in agonibus fuiſſe perpeſſos: nec ſuis viribus, ſed Dei gratia & adiutorio vniuerſa toleraſſe? Sed ideo ſecundũ auctoritatem antiquã vel cõſuetudinem ſingulari cautela in ſancta Romana eccleſia non leguntur, quia eorũ qui C ſcripſere nomina penitus ignorãtur: & ab infidelibus aut dictis ſuperflua, aut minus apta quàm rei ordo fuerit, ſcripta eſſe putãtur: ſicut cuiuſdam Quirici & Iulitę matris eius: ſicut Gregorij, aliorumque paſſiones huiuſmodi quę ab hęreticis probã-

tur

A tur conſcriptę: propter quod(vt dictũ eſt) ne vel leuius ſub ſanandi oriretur occaſio, in ſancta Romana eccleſia non leguntur: Nos tamen cum prædicta eccleſia omnes martyres & eorum glorioſos agones, qui Deo magis quàm hominibus noti ſunt, omni deuotione veneremur. Item vitas patrũ Antonij, Pauli, Hilarionis, & omnium eremitarum, quas tamen vir beatiſsimus ſcripſit Hieronymus, cũ omni honore ſuſcipimus. Item actus beati Silueſtri apo
B ſtolicę ſedis pręſulis: licet eius qui ſcripſit nomen ignoremus: à multis tamen in vrbe Romana catholicis legi cognouimus: & ꝑ antiquo vſu multę hoc imitantur eccleſię. Item ſcripta de inuentione ſanctæ crucis dominicæ, & alia ſcripta de inuentione capitis beati Ioannis Baptiſtæ: nouellæ quidẽ reuelationes ſunt: & nonnulli eas catholici legunt: ſed cùm hęc ad catholicorũ manus peruenerint, Beati Pauli apoſtoli ſen-
C tentia præcedat: Omnia probate: quod bonũ eſt tenete. Item Rufinus vir religioſus plurimos eccleſiaſtici operis ædidit libros: nonnullas etiã ſcripturas interpretatus eſt. Sed quoniã beatus Hieronymus in aliquibus eũ de arbitrij libertate notauit: illa ſentimus quę beatum Hieronymũ prędictum ſentire cognoſcimus: & nõ ſolùm

de Rufino, ſed etiam de vniuerſis quos vir ſæpius memoratus zelo Dei & fidei religione reprehendit. Item Origenis nonnulla opuſcula quæ vir beatus Hieronymus non repudiat, legenda ſuſcipimus: reliqua autem omnia cum auctore ſuo dicimus eſſe renuenda. Item chronicon Euſebij Cæſarieñ. atque eiuſdem hiſtoriȩ eccleſiaſticȩ libros, quamuis in primo narrationis ſuæ libro tepuerit, & in laudibus atque excuſatione Origenis ſchimatici vnum conſcripſit librum, propter rerum tamen ſingularem notitiam, quæ ad inſtructionem pertinet, vſquequaq; nō dicimus eſſe renuēdos. Item Oroſium virum eruditiſsimum collaudamus: quia valde neceſſaria aduerſus Paganorum calumnias ordinauit: miraq; breuitate contexuit. Item venerabilis viri Sedulij Paſchale opus quod heroïcis deſcripſit verſibus, inſigni laude proferimus. Item Vincentij nihilominus laborioſum opus non ſpernimus ſed imitamur. Cæterùm quæ ab hæreticis conſcripta vel prædicta ſunt, nullatenus recipit catholica & apoſtolica eccleſia Romana. Quibus & pauca quæ ad memoriā venerūt, & catholicis vitanda ſunt decreuimus eſſe ſubdenda. In primis Ariminenſem ſynodum à Conſtantino Cæſare Conſtantini filio cō-

gre

A B C

A gregatam mediante Tauro præfecto: extunc & in æternum confitemur eſſe damnatam. Item Itinerariũ nomine Petri apoſtoli, quod appellatur ſancti Clemẽtis lib. viij. apocryphum. Actus nomine Andreæ apoſtoli apocryphus. Actus nomiue Philippi apocryphus. Actus nomine Petri apoſtoli apocryphus. Actus nomine Thomæ apoſtoli apocryphus. Euangelia Thadæi nomine apocrypha. Euãgelia nomine Thomæ apoſtoli, quibus Manichæi B vtũtur, apocrypha. Euãgelia nomine Barnabę apoſtoli apocr. Euãgelia nomine Bartholomæi apoſtoli apocrypha. Euangelia nomine Andreę apoſtoli apocrypha. Euãgelia q̃ falſauit Lucian⁹, apocrypha. Euãgelia quę falſauit Hircius *, apocrypha. Liber de infantia ſaluatoris, apocryphus. Liber de natiuitate ſaluatoris, & de ſancta Maria, & de obſtetrice ſaluatoris, apocryphus. Liber qui appellat̃ paſtoris, apocryphus. C Libri omnes quos fecit Lẽticius diſcipulus diaboli, apocryphi. Liber qui appellatur Fundamẽtum, apocryphus. Liber qui appellatur Theſaurus, apocryphus. Libêr qui appellatur De filiabus Adę vel Geneſis, apocryphus. Liber qui appellatur Pẽtametrum de Chriſto Virgilianis compaginatum verſibus, apocryphus. Liber

* Hyritius.

qui appellatur actus Teclæ & Pauli, apo- A
cryphus. Liber qui appellatur Lepotius, a-
pocryphus. Liber Prouerbiorum ab hære
ticis tranſcriptus, & ſancti Sixti nomine
ſignatus, apocryphus. Reuelatio quæ ap-
pellatur Pauli, apocrypha. Reuelatio quę
appellatur Thomę, apocrypha. Reuelatio
quæ appellatur Stephani, apocrypha. Li-
ber qui appellatur Tranſitus ſanctæ Ma-
rię, apocryphus. Liber qui appellatur Pœ
nitentia Adæ, apocryphus. Liber qui ap-
pellatur Diogenes nomine gigantis, qui B
poſt diluuium cum dracone ab hæreticis
pugnaſſe perhibetur, apocryphus. Liber
qui appellatur teſtamentum Iob (aliàs eſt
Iacob) apocryphus. Liber qui appellatur
de pœnitentia Origenis, apocryphus. Li-
ber de pœnitentia Cypriani, apocryphus.
Liber qui appellatur Iamnæ & Mambrę,
apocryphus. Liber qui appellatur Sors a-
poſtolorum, apocryphus. Liber Luſanæ,
apocryphus. Liber canonum apoſtolorũ, C
apocryphus. Liber Phyſologus ab hæreti
cis conſcriptus, ſed beati Ambroſij nomi-
ne præſignatus, apocryphus. Hiſtoria Eu-
ſebij Pamphili, apocrypha. Opuſcula Ter
tulliani ſiue Africani, apocrypha. Opuſcu
la Iouiniani & Galli, apocrypha. Opuſcu-
la Montani & Priſcillæ & Maximillæ,
apoc

A apocrypha. Omnia opuſcula Fauſti Manichæi, apocrypha. Opuſcula alterius Clementis Alexandrini, apocrypha. Opuſcula Caſsiani presbyteri Galliarum, apocrypha. Opuſcula Pictauiẽſis Victoris, apocrypha. Opuſcula Fauſtini Regineñ. Galliarum, apocrypha. Opuſcula Frumentici, apocrypha. Epiſtola Ieſu ad Abagarum, apocrypha. Paſsio Gregorij, apocrypha, Paſsio Quirici* & Iulitę, apocrypha. Scriptura quæ appellatur Salomonis contra-
B dictio, apocrypha. Philateria omnia quæ non ab angelo, vt illi confingunt, ſed magis à dęmone conſcripta ſunt, apocrypha.

* Ciriri.

Hæc & his ſimilia, quæ Simon Magus, Nicolaus, Teruidus*, Marciõ, Baſilides, Ebion, Paulus etiam Samoſatenus, & Bonoſius, qui ſimili errore defecerunt: Montanus quoque cum ſuis obſcœniſsimis ſequacibus: Apollinaris, Valẽtinus ſiue Manichæus, Fauſtus, Sabellius, Arrius, Mace-
C donius, Eunomius, Nouatius, Sebatius, Calixtus, Donatus, & Euſtachius, Iubianus, Pelagius, Iulianus, & Latieñ. Cęleſtinus, et Maximianus, Priſcillianus ab Hiſpania, Lapedius, Dioſcorus, Eutychius, Petrus et alius Petrus, ex quibus vnus Alexandriã, alius Antiochiam maculauit: Acatius Cõſtantino. cum conſortibus ſuis, necnon &

* Cherinthus.

omnes hæreſes quas ipſi eorumq́ue diſci- A
puli ſiue ſchiſmatici docuerunt vel conſcripſerunt, quorum nomina minimè retinemus: non ſolùm repudiata, verùm etiã ab omni Romana eccleſia eliminata, atq; cum ſuis auctoribus auctorumq́ue ſequacibus ſub anathematis indiſſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata.

Ex Iuonis lib.ij. de libris ab eccleſia receptis. Cæterùm qui libri in eccleſiaſticis officiis per anni circulum à nonnullis legantur (quod ritum illum apoſtolica non reprobat, ſed ſequitur eccleſia) pro fidelium B
ædificatione annotandum cenſuimus. quidam quòd in ſeptuageſima ponunt pentateuchum vſque in vndecimum diem ante Paſcha. A xv. die ante Paſcha ponunt Hieremiam, vſque in cœnam domini. In cœna domini legunt tres lectiones de lamentationibus Hieremiæ: *Thren. 1. a* Quomodo ſedet ſola ciuitas plena populo, &c. & tres lectiones de tractatu Auguſtini in pſalmũ liiij. Exaudi domine deprecationem meam, & C
ne deſpexeris. & tres de Apoſtolo, vbi ait in epiſtola ad Corint. *1. Cor. 11. d* Conuenientibus vobis in vnum. *Lucæ 22. b* Secunda lectio ſic incipit, Similiter poſtquam cœnauit. Tertia de ſpiritualibus: *1. Cor. 10. a* Nolo vos ignorare fratres. In paraſceue tres lectiones de lamentationibus Hieremiæ: tres de tractatu ſancti

Auguſt

A Auguſtini in pſalmum, Exaudi Deus deprecationem meam. & tres de Apoſtolo, vbi ait in epiſtola ad Hebræos: Feſtinemus ingredi,&c. Secũda lectio, Omnis nanque pontifex. Tertia, De quo nobis eſt grandis ſermo. In ſabbato ſancto tres lectiones de lamentationibus Hieremiæ prophetæ: & tres de tractatu ſancti Auguſtini in pſal. lxiij. Exaudi Deus orationẽ meam,* cũ tribulor.& tres de Apoſtolo: vt ait in epiſtola ad Hebræos vbi ait: Chriſtus aſsiſtens

Hebr. 4. c

** cùm deprecor.*

Hebr. 9. c

B pontifex futurorum bonorum. Secunda lectio, Vbi enim teſtamentum. Tertia, Vmbram enim habet lex futurorum bonorũ. In Paſcha domini homiliam ad ipſum diẽ pertinentem. Infra hebdomadã homilias. In octauis Paſchæ ponunt Apocalypſim, & Actus apoſtolorum,& epiſtolas canonicas, vſque in octauam Penteconſtes. In octaua Pentecoſtes ponunt librum Regum & Paralipomenon vſque in calendis Auguſti.

C In dominica prima menſis Auguſti ponunt Salomonem vſque in calendis Septẽbris. In dominica prima menſis Septembris ponunt Iob, Thobiam, Heſter, Heſdram, vſque in calendis Octobris. In dominica prima menſis Octobris ponunt librum Machabæorum vſque in calendis Nouembris. In dominica prima mẽſis

Nouembris ponunt Ezechielem & Danie A
lem & minores prophetas vſque in Calen
dis Decembris. In prima dominica mēſis
Decembris ponunt Eſaiam prophetam vſ
que in natiuitatem domini. In natali domi
Eſaie 9. a ni legunt primùm de Eſaia tres lectiones.
Prima lectio, Primo tempore alleuiata eſt
terra Zabulon, &c. Secunda, Conſolamini, conſolamini. Tertia, Conſurge Hieruſalem. Deinde legũtur ſermones vel homiliæ ad ipſum diem pertinentes. In natali B
ſancti Stephani homilia de ipſa die. In natali ſancti Ioannis ſimiliter. In natali Innocentium ſimiliter. In natali ſancti Siluestri, ſimiliter. In octaua natalis domini, homilia de ipſa die. In dominica prima poſt natiuitatem domini, ponunt epiſtolas Pauli vſque in ſeptuageſimam. In epiphania lectiones tres de Eſaia. Prima lectio
Eſa. 55. a incipit, Omnes ſitientes. Secunda, Sur-
Ibid. 65 ge illuminare Hieruſalem. Tertia, Gaudens in domino gaudebo. Deinde legun- C
tur ſermones vel homiliæ ad ipſum diem pertinentes.

De auctoritate & numero canonum apoſtolicorum.

Diſtinctio xvj.

Apo

A POSTOLORVM canones qui per Clementem põtificem Romanum (ſicut quidam aſſerũt) dicũtur eſſe trãſlati, ſunt quinquaginta. Hos nõ recipiẽdos, ſed inter apocrypha deputatos, Iſidorus ſcribit, dicens. *Iſi. in principio conciliorum.*

Apoſtolorum canones, apoſtolica reiiciuntur auctoritate.

CAnones qui dicuntur apoſtolorum, ſeu quia eoſdem nec ſedes apoſtolica recepit, nec ſancti patres illis aſſenſum B præbuerunt, pro eo quòd ab hęreticis ſub nomine Apoſtolorum compoſiti dinoſcuntur: quãuis in eis vtilia inueniãtur, tamẽ ab auctoritate canonum atque apoſtolica eorum geſta conſtat eſſe remota, atque inter apocrypha deputata. Zepherinus autem econtra ſcribit epiſcopis per Siciliam conſtitutis. *Zeph. pa. epiſtola 1*

Apoſtolorum canones ſunt recipiendi.

SExaginta ſententias apoſtoli præſcri- C pſerunt cum alijs quàm plurimis epiſcopis: quas ſeruãdas eſſe cẽſuerũt. Itẽ Leo papa ix. contra epiſtolam Niceti abbatis. *Iuo Carn. lib. 2. id refert.*

Exceptis quinquaginta capitulis canones apoſtolorum inter apocrypha deputantur.

CLementis librum, id eſt, Petri apoſtoli itinerarium, & apoſtolorum canones numerãt patres inter apocrypha: exce

ptis

ptis capitulis 50. quæ decreuerunt orthodoxæ fidei tractatores àdiungenda. A

Item vj. ſynodus cap. ij.

Iſid. in præfatione conciliorum à ſe collectorum.

Ibidem Iſi.

PLacuit huic ſanctæ ſynodo vt amodo confirmata & rata ſint canonum apoſtolorum lxxxv. capitula. Epiſtola Iſidori in capite canonum. Iſidorus ſeruus Chriſti, lectori ſuo conſeruo. Propter eorum auctoritatem cæteris concilijs præponimus canones qui dicuntur eſſe apoſtolorum: licet à quibuſdam apocryphi dicantur: quoniam plures eos recipiunt, & ſancti patres eorum ſententias ſynodali auctoritate roborauerũt, & inter canonicas poſuerunt conſtitutiones. Item primus ordo (vt prædictum eſt) de celebrando concilio, ibi inſertus habetur: poſtmodum canones apoſtolorum atque apoſtolicorum, id eſt, à ſancto Clemente vſque ad ſanctũ Syluestrum: & decretorum atque conciliorum diuerſorum breuiarium eſt interpollatum ſequens ordinem ſuum. Item cũ Hadrianus papa ſextam ſynodum ſuſcipiat cum omnibus canonibus ſuis, cùm etiam ſancta octo vniuerſalia cõcilia profeſsione Romani pontificis ſint roborata: in ſexta autem ſynodo ſiue in ſeptimo concilio apoſtolorum canones ſint recepti & approbati: patet quòd non ſunt inter apocrypha B C

A crypha deputandi. Vnde ſcribit Hadrianus papa Tharaſio patriarchæ.

Sexta ſynodus auctoritate Hadriani corroboratur.

SExtam ſynodum ſanctam cum omnibus canonibus ſuis recipio. Sed dubitatur de ea, an canones cõſcripſerit: quod ex quarta actione ſextæ ſynodi facilè abſoluitur. Ait enim epiſcopus Petrus epiſcopo Nicomediæ.

Sexta ſynodus canones inſcripſit.

B HAbeo librum continentem canones ſanctæ ſynodi ſextæ, patriarcha dixit. Quidam ſcandalizantur per ignorantiam pro canonibus iſtis, dicentes: Nunquid ſexta ſynodus canones fecit? Sciant ergo quoniã ſynodus ſancta ſexta ſub Cõſtantino congregata eſt contra eos qui dicebant vnam operationem & vnam voluntatem eſſe in Chriſto: in qua ſancti patres illos, vtpote hæreticos anathematizauerunt, & orthodoxam fidem explanauerunt.

C Soluta eſt hæc ſynodus Cõſtantini xiiij. anno: poſt quatuor verò aut quinque annos, iidem ſancti patres cõgregati ſunt ſub Iuſtiniano filio Conſtantini, & prædictos canones promulgauerunt, de quibus nullus dubitet. qui enim ſub Conſtantino imperatore in ſynodo fuerũt, iidem ipſi *2. pars.*

ipſi epiſcopi ſub Iuſtiniano iſtis canonibus ſubſcripſerunt. Oportebat enim vt ſynodus vniuerſalis canones eccleſiaſticos promulgaret. Itē ſancta ſynodus vniuerſalis ſexta poſt promulgatā ab eo definitionē contra Monothelitas: Conſtantino imperatore qui eam congregauerat, non multò poſt defuncto Iuſtiniano filio eius regnante pro eo. Eadē ſancta ſynodus diuinitus inſpirata, iterum Conſtatinopo. iiij.aut v.anno congregata eſt: & canones numero ccij. ad correctionē eccleſiæ promulgauit. Ex his ergo colligitur quòd ſexta ſynodus bis congregata eſt. Primò ſub Conſtantino imperatore: & nullos canones conſtituit. Secundò ſub Iuſtiniano filio eius: & præfatos canones promulgauit. Vnde ſancti patres in eadem ſynodo congregati dixerunt. A B

Conſtitutiones ſynodi ſextæ.

QVoniam ſanctæ vniuerſales ſynodi v. ſub Iuſtiniano Auguſto, vj. ſub Cōſtantino patre ſuo Auguſto, de myſterio fidei pleniſsimè diſputantes canones nō fecerunt ſicut cæteræ quatuor vniuerſales ſynodi, propterea nos conuenientes in hāc imperialem vrbem ſacros canones cōſcripſimus. Item placuit huic ſanctæ ſynodo, vt amodo cōfirmata & rata ſint canonum apo- C

A ſtolorum lxxxv.capitula. Item confirmamus & cæteros ſanctorum canones & ſynodos, primã Nicenam & Ancyritanam, Neocæſarienſem, Gangrenſem, Antiochenam, Laodiceñ. Cõſtãtinopolitanam, Epheſinam primam, Chalcedonenſem, Sardicenſem, Carthaginenſem, & opuſcula Theophili Alexandrini epiſcopi, & Gregrorij Trimegiſti Neocæſarieñ. epiſcopi, & Dionyſij Alexandrini epiſcopi & martyris, Athanaſij epiſcopi Alexãdrini, B Baſilij Cæſareæ Cappadociæ epiſcopi, Gregorij Nyſeni epiſcopi, Gregorij Theologi, Amphilochij Iconenſis epiſcopi, Timothei Alexandrini epiſcopi, Germani Conſtantinopolitani epiſcopi, Cyrilli Alexandrini epiſcopi, Cypriani Carthaginenſis epiſcopi, & ſynodũ ſuã. Itẽ ex diurno li. profeſsio. Romani põtificis. *Iuo. Carn. lib.2.*

Auctoritate Romani pontificis ſancta octo concilia corroborantur.

C SAncta viij. vniuerſalia concilia: primũ Nicenum: ſecundum Conſtantinopolitanum: tertium Epheſinũ, Chalcedoneñ. quartum & quintũ. Item Conſtantinopolitanũ vj. Itẽ Nicenum vij. viij. quoq; Cõſtantino. vſque ad vnum apicem immutilata ſeruare, & pari honore & veneratione digna habere, & quę prædicauerunt & ſtatue *Iuo. Carn. lib.2.*

A Arelatenſis:in qua patres xviij. ſtatuerũt canones. Duodecima iterum Arelatenſis, in vico Hortenſio:in qua patres xj. ſtatuerunt canones: quorum auctor maximè ſanctus Cæſarius epiſcopus extitit. Tertiadecima iterum Arelateñ. in qua patres xviij.ſtatuerunt canones,quorum auctor maximè Sarpidius Arelaten. epiſcopus extitit. Quartadecima Auraſicieñ.in qua patres xxvj. ſtatuerũt canones, quorum auctor maximè Hilarius epiſcopus
B extitit. Quintadecima Empanẽſis:in qua patres xxvj. ſtatuerunt canones ix. quorum auctor maximè Cęſarius extitit epiſcopus. Sextadecima Agathenſis: in qua patres xxxix.ſtatuerunt canones:quorum auctor maximè Arelatenſis epiſcopus extitit. Septimadecima Aurelianenſis: in qua patres lxxij.ſtatuerunt canones:quorum auctor maximè Aurelianus Arelatenſis epiſcopus extitit. Octauadecima
C iterum Aurelianenſis: in qua patres xxx. ſtatuerũt canones: quorũ auctor maximè Melianus epiſcopus Rhodonenſis extitit. Nonadecima iterum Aurelianẽſis: in qua patres xxx.ſtatuerunt canones: quorũ auctor maximè ſanctus Albinus Andegauẽſis epiſcopus extitit. Vigeſima Aluernenſis:in qua patres xv. ſtatuerunt canones:

quorũ auctor maximè Honoratus Breſitenſis epiſcopus extitit. Vigeſimaprima Maticenſis: in qua patres xxj. ſtatuerunt canones: quorum auctor maximè Priſcus Lugduneñ. epiſcopus extitit. Vigeſimaſecunda iterũ Maticeñ. in qua patres lxxxvj. ſtatuerũt canones: quorũ auctor maximè idẽ Priſcus Lugduneñ. epiſcopus extitit. Vigeſimatertia Lugdunẽſis: in qua patres xviij. ſtatuerũt canones: quorũ auctor maximè Philippus Vienenſis epiſcopus extitit. Vigeſimaquarta iterũ Lugdunenſis: in qua patres xx. ſtatuerũt canones: quorũ auctor maximè idẽ Priſcus Lugdunenſis epiſcopus extitit. Sed quod Nicena ſynodus xx. canones ſupra ſtatuiſſe dicitur: cõtrarium videtur ei quod in epiſtola Athanaſij inuenitur. Scribit enim Athanaſius Alexãdrinus epiſc. Marco papę ita dicẽs: A B

Athanaſius Marco papæ Syluestri ſucceſſori.

Epiſtola Athanaſij poſtulantis capitula Niceni concilij.

SEptuaginta Niceni concilij capitula, quæ de præfata ſynodo iubente domino meo Alexandro decreta omniũ epiſcoporum attuli, quę ſunt igne cõbuſta: optamus vt à ſede ſanctæ eccleſię veſtra auctoritate percipere per pręſentes legatos mereamur. Item præſentibus nobis lxx. in memorata ſynodo capitula tractata ſunt: C

xxx. à

A xxx.à Græcis Græca ędita lingua:& xxx. à Latinis ſimiliter ædita Latina lingua: ſed viſum eſt ccc.& xviij.epiſcopis ſpiritu ſancto repletis: & maximè iam dicto Alexandro,& apoſt.ſedis apocriſarijs: vt decem capitula adunarentur alijs: atque alijs cōgruis locis infererentur,& ad formam lxx.diſcipulorū,vel totius orbis terræ linguarum lxx.tanti & tam excellentis concilij fierent capitula,quæ omnē Chriſtianorum informarent orbem. Quomo-
B do ergo xx.tantum capitula in Nicena ſynodo ſtatuta dicuntur, cùm lxx. capitula (vt Athanaſius ſcribit) in ea ſtatuta monſtrentur? His ita reſpondetur:capitula Nicenæ ſynodi quædam in deſuetudinem abierunt.xx.tantum in Roma.eccleſia habentur. Vnde Stephanus papa ſcribit dicens Luthobio epiſcopo Maguntino. *Iuo.Car.id refert.lib.2.*

Niceni concilij viginti tantùm capitula habentur.

C VIginti tantùm capitula Nicenę ſynodi in ſancta Romana eccleſia habentur:ſed quo neglectu alia defecerunt, ambiguum eſt. plurimi arbitrantur Antiocheno concilio eſſe ea inſerta. Sardicenſe quoque concilium auctoritate Nicolai papæ recipitur. Vnde idem ſcribit clero Conſtantiñ. *Iuo.Car.id refert lib.2*

Auctoritate Apoſtolica Sardicenſe concilium recipitur. A

QVod dicitis neq; Sardicenſe concilium, neq; decreta alia vos habere ſanctorum patrum vel recipere: nõ facilè vobis facultas credẽdi tribuitur: maximè cùm Sardicenſe conciliũ quod penes vos in veſtris regiõibus actũ eſt, & omnis eccleſia recipit: qua ratiõe cõueniat, vt hęc ſancta Conſtantinopolitana eccleſia abijceret, & (vt dictum eſt) non reciperet.

Papæ eſt concilia generalia congregare. Diſtin. xvij. B

GENERALIA quoque concilia, vel quorum tempore celebrata ſunt: vel quorũ auctoritas cæteris pręemineat ſanctorum auctoritatibus ſupra mõſtratum eſt. Auctoritas verò aggregandorũ conciliorum penes apoſtolicã ſedẽ eſt. Vnde Marcellus Papa ſcribit Maxentio epiſcopo.

Marc. pa. epiſt. 2. ad Maxentiũ tyrãnum.

Abſque Romani pontificis auctoritate ſynodum aliquibus congregare non licet. C

SYnodum epiſcoporũ abſque huius ſedis Romanæ auctoritate (quanquam quoſdam epiſcopos poſsitis congregare) nõ poteſtis regulariter facere. Neq; vllum epiſcopum, qui hanc appellauit apoſtolicam

A pæ ſub Iuſtiniano principe contra Theodorum & omnes hæreticos.

PRima autem ſynodus in *Nicena cccxviij.patrum contra Arrium Alexandrinum presbyterum, qui tres inæquales gradus in trinitate aſſerebat: patrem, ſcilicet maiorem: filium minorem: ſpiritum ſanctum creaturam vel ſeruum: temporibus Conſtantini principis & Silueſtri papæ Romani, Macarij Hieroſolymitani, Alexandri Alexandrini, qui condem B nata eadem hæreſi ſtatuerunt canones viginti, quorum auctor maximè præfatus Alexander epiſcopus fuit. Secunda ſynodus in Conſt. cl. patrum contra Macedonium Conſtantinop. epiſcopum, qui negabat ſpirititum ſanctum Deum eſſe, temporibus Gratiani & Theodoſij principum: Damaſi papæ Romani, Cyrilli Hieroſolymitani, * Nectarij Alexãdrini: qui condemnata præfata hæreſi ſtatuerũt ca- C nones tres, quorum auctor maximè beatus Nectarius Conſtantiñ. epiſcopus fuit. Tertia in Epheſo*ccc.patrum contra Neſtorium Conſtanti.epiſcopum qui dicebat beatam virginem Mariam non Dei, ſed hominis tantummodo genitricem: vt aliã perſonam carnis, aliam faceret deitatis, temporibus Theodoſij principis iunio-

*Nicæa.

*Timothei.

* cc.

ris, Cæleſtini papæ Romani, Iuuenalis A
Cōſtantiñ.epiſcopi,Cyrilli epiſcopi Alexandrini: qui xv. capitula contra Neſtorij blaſphemias totidem canones auctore eodẽ ſancto Cyrillo anathematizando conſcripſerunt. Quarta in Chalced. vj.cxxx. patrum contra Eutychen Conſtanti. abbatem, qui aſſerebat Chriſtum poſt humanam aſſumptionem, non ex duabus naturis exiſtere, ſed ſolam in eo diuinam naturam permanere: tẽporibus Marciani principis, Leonis papæ Romani, Iuuenalis B
Hieroſolymitani, Anatholij Conſtan. qui condemnata præſcripta hæreſi ſtatuerunt
*27. canones *xxviij. quorum auctor maximè idem ſanctus Anatholius Conſtantin. epiſcopus fuit. Quinta in Conſtanti. contra Theodorum Meſochœnum & omnes hęreticos, qui Theodorus dicebat aliud eſſe dei verbum, & aliud Chriſtum: & ſanctam Mariam virginem negabat Dei genitricem fuiſſe, temporibus Iuſtiniani prin- C
*Vigilij. cipis, Iulij *papæ Romani, domini An-
*14. tiocheni; Eutychij Conſtan. qui *xxvij. capitula anathematizando deſcripſerunt cõtra Theodorum & ſociorum eius blaſphemias. Sexta in Conſtã. cl. patrum contra Macarium Antiochenum epiſcopum & ſocios eius, qui vnam voluntatẽ & operationem

A rationem in Chriſto falſa ſuſpicione aſſerebant, temporibus Conſtãtini principis, Agathonis papę Romani, Gregorij Conſtantin. qui condemnata hæreſi præfata anathematizando ſcripſerunt ix. capitula interius annexa.

PRima annotatio Ancyritanæ ſynodi dicitur, quę ante Nicenam fertur fuiſſe: ſed propter auctoritatẽ maiorem poſtponitur: in qua patres xviij. ſtatuerunt canones xxiiij. quorum auctor maximè Vi- *Iſido. hæc omnia habet in principio conciliorum.*
B talis Antiochenus epiſcopus extitit. Secunda Neocæſarien̄. quæ poſt Ancyritanam & Antiochenam legitur fuiſſe: in qua partes xvij. ſtatuerũt canones xxiiij. quorum auctor maximè Vitalis epiſcopus Salonitanus extitit. Tertia Gangrenſis, quæ poſt Nicenam legitur fuiſſe: in qua patres xvj. ſtatuerũt canones xx. propter quaſdã neceſsitates eccleſiaſticas, maximè contra Euſtachium, qui dicebat quòd nullus in cõ
C iugali gradu poſitus, nec vllus fidelis qui nõ omnibus renũciaret quę poſſideret, ſpẽ vllã ad Deũ haberet: & multa alia venenoſa, quæ enumerare lõgũ eſt. Quarta Sardicẽ. in qua patres lx. ſtatuerũt canones xxij. quorũ auctor maximè Oſi⁹ Cordubẽ. epiſ. & Vincẽtius Capuanus epiſco. & Ianuarius Beneuẽtanus: & Callepodius Neapoli

A Laurentius eccleſiæ Mediolanenſis epiſcopus huic ſtatuto noſtro, in quo totam cauſam Dei iudicio commiſimus, ſubſcripſit. Petrus eccleſiæ Rauēnatis epiſcopus ſub eiſdem verbis ſubſcripſit: & poſt eum ſeptuagintaquinque epiſcopi. Illud de clericis pro pace in vrbe reformanda miſericorditer & diſpenſatiuè factū dinoſcitur. Hoc quoque notandū eſt, quòd in hoc concilio, & in alia ſynodo Symmachi papæ, ante Rauennatem epiſcopum Medio-
B lanenſem ſubſcripſiſſe & reſpondiſſe legitur: ex quo & ſedis prærogatiuam ante eum habere colligitur. Ait enim Gregorius Siagerio epiſcopo Auguſtudunenſi.

EPiſcopos ſecundùm ordinationis ſuæ tempus, ſiue ad conſedendum in concilio, ſiue ad ſubſcribendum, vel in qualibet alia re ſua attendere loca decreuimus: & ſuorum ſibi prærogatiuam ordinum vendicare. Verùm tempus ordinationis
C non ad eccleſias, ſed ad perſonas refertur: ſicut ex conſuetudine cardinalium ſanctæ Romanæ eccleſiæ, & epiſcoporū vniuſcuiuſque prouinciæ euidenter apparet.

Grego. pa. j. epiſt. 112. lib. 7.

Epiſcoporum concilia ſunt vtilia & celebranda ſingulis annis. Diſtinct. xviij.

Epiſco

a.pars. EPISCOPORVM igitur concilia (vt ex præmiſsis apparet) ſunt inualida ad diffiniendum, & ad conſtituendum, nō autem ad corrigēdum. Sunt enim neceſſaria epiſcoporum cōcilia ad correctionem, & ad exhortationem: quæ etſi non habent vim conſtituendi, habent tamen auctoritatem imponendi & indicendi, quod aliàs ſtatutum eſt: & quod generaliter ſeu ſpecialiter obſeruari præceptum eſt. Ex * Gabilonenſi conci.cap.vj. A

* Cabilonē.

B

Palea.

PLacuit, vt conſeruato metropolitani primatu cæteri epiſcopi ſecundū ſuæ ordinationis tempus alius alij deferat locum. Vnde Leo papa Anaſtaſio Theſſalonicenſi epiſcopo.

Leo pap.1. epiſto.82.

Bini conuentus per ſingulos annos ab epiſcopis celebrentur.

DE concilijs autem epiſcopalibus non aliud indicimus: quàm quod ſancti patres ſalubriter ordinauerunt: vt ſcilicet bini cōuētus per annos ſingulos habeātur, in quibus de omnibus querelis quæ inter diuerſos eccleſię ordines naſci aſſolēt, iudicetur: ac ſi fortè inter ipſos qui pręſunt, de maioribus peccatis naſcitur (quod abſit) cauſa, quæ prouinciali examine nequeat C

A queat diffiniri:fraternitatem tuam de totius negocij qualitate metropolitanus curabit inſtruere: vt ſi coram poſitis partibus, nec tuo fuerit res ſopita iudicio, ad noſtrã cognitionẽ quicquid illud eſt, trãſferatur. Item ex Niceno concilio. cap.v.

Quo tẽpore cõcilia epiſcoporũ ſunt celebranda.

HAbeatur ſemel concilium ante dies quadrageſimæ: vt omnibus (ſi quæ ſunt) ſimultatibus amputatis, mundũ ieiunium & ſolenne Deo poſsit offerri. Secun
B dum verò agatur circa tempus autumni.

Item ex Antiocheno concilio, cap.xx.

Ad morum correctionem, & controuerſiarum diſſolutionem bis in anno epiſcopale concilium fiat.

PRopter eccleſiaſticas cauſas & quæ exiſtunt controuerſias diſſoluendas: ſufficere nobis viſum eſt bis in anno per ſingulas prouincias epiſcoporum concilium fieri. Semel quidẽ poſt tertiã hebdo-
C madã paſchalis ſolennitatis: ita vt in quarta hebdomada quæ ſequitur: & in medio tẽporis inter Paſcha & Pẽtecoſten cõciliũ cõpleatur. Admoneãt autẽ cõprouinciales epiſcopos hi qui in amplioribus ciuitatibus, id eſt Metropolitanis degũt. Secundũ verò cõciliũ idibus octobris habeatur, qui dies apud Græcos hyperberetæi * menſis deci

* *Vide in hunc locũ Ioãnẽ Baptiſtã Piẽ annotationum poſteriorum cap. 65.*

decimus inuenitur. In ipſis autem concilijs & presbyteros & diaconos præſentes eſſe oportet: & omnes quotquot ſe læſos exiſtimant, ſynodicam expectare ſententiam: nec liceat aliquibus apud ſemetipſos concilia ſine Metropolitanorũ & epiſcoporum conſcientia & cõſenſu facere: quibus & de omnibus cauſis conſtat eſſe permiſſum iudicium. Item ex concilio Laodiceñ. cap.xl. A

Semetipſos accuſant, qui vocati ad ſynodum venire contemnunt. B

NOn oportet vocatos epiſcopos ad ſynodum contemnere venire, ſed adire debere: & aut docere aut doceri quæ ſunt ad eccleſiæ cæterorumq́ue correctionem vtilia: quod ſi contempſerint, ſeipſos videntur accuſare, niſi fortè ire nõ poſsint. Item ex concilio Chalce.

Ca.19. actionis decima quinta.

Corripiantur epiſcopi qui ad concilium vocati venire recuſant.

PEruenit ad noſtras aures quòd in prouincijs conſtituta epiſcoporum concilia minimè celebrentur. hoc ex eo probatur, quòd multæ quæ correctiõe opus habent eccleſiaſticæ res negligantur. Statuit ergo hæc ſancta ſynodus ſecundùm regulas patrum bis in anno in vnum conuenire per ſingulas prouincias epiſcopos: vbi C

ſingula

A cam ſedem, damnare antequam hinc ſen-
tentia diffinitiua procedat. Nam ſi ſecula- βεβαίωσις
res in publicis iudicijs libellis vtūtur ap- à minori.
pellatorijs: quāto magis ſacerdotibus hęc
eadem agere licet? qui ſuper illos ſunt, de
quibus dictū eſt: Ego dixi, dij eſtis. Item Pſal. 81.
Iulius Papa orientalibus epiſcopis. Iul.pa.1.in

Non eſt ratum concilium quod auctoritate Romanæ eccleſiæ fulcitum non ſit. reſcripto ad orientales pro Athanaſio.

REgula veſtra nullas habet vires, nec
habere poterit: quoniam nec ab or-
B thodoxis epiſcopis hoc cōcilium actū eſt:
nec Romanæ eccleſiæ legatus interfuit,
canonibus præcipientibus ſine eius aucto
ritate concilia fieri non debere: nec vllum
ratum eſt aut erit vnquam cōcilium, quod
eius non fuerit fulcitum auctoritate.

Item Damaſus Papa. Dama. pa.

Nullus vſurpet conceſſa Romanæ eccleſiæ. pri. epiſt. 5.

HVic ſoli ſedi cōceſſa nullus vſurpa- ad Stephanum archi
re ſine eius conſultu præſumat, qui epiſcopum
C nō vult honore eccleſiaſtico indignus, aut Mauritania.
contemptor iudicari. Item Grego. Papa.

Abſque apoſtolicæ ſedis auctoritate ſynodum aliquibus congregare non licet.

NEc licuit alicui aliquando, nec licebit
particularem ſynodum congregare:
ſed quoties aliqua de vniuerſali ſynodo
aliquibus dubitatio naſcitur: ad recipien-

dam de eo quod non intelligũt rationem, A aut ſponte hi qui ſalutem animę ſuæ deſiderant, ad apoſtolicã ſedem pro recipienda ratione conueniant: aut ſi fortè ſicut de *Prou.18.* talibus ſcriptum eſt, Peccator cùm peruenerit in profundum malorum, cõtemnit: ita qui obſtinati & cõtumaces extiterint, vt doceri nõ velint: eos ab eiſdem ſedibus apoſtolicis, aut attrahi ad ſalutẽ quoquo modo neceſſe eſt: aut (ne aliorum perditio eſſe poſsint) ſecũdùm canones per ſeculares oportet opprimi poteſtates. *Pela.pa.2. epiſt.pri.* Item B Pelagius papa epiſcopis, qui conuenerant ad illicitam vocationem Ioannis Conſtantinopolitani epiſcopi.

Non eſt concilium, ſed conuenticulum quod ſine ſedis apoſtolicæ auctoritate celebratur.

MVltis denuo apoſtolicis & canonicis atque eccleſiaſticis inſtruimur regulis non debere abſque ſententia Romani pontificis cõcilia celebrari. Quapropter, vt iam dictum eſt, rectè nõ concilium, ſed conuenticulũ veſtrum vel conciliabulum C caſſatur: & quicquid in eo actum eſt, irritum habeatur & vacuũ. Vos quoque deinceps videte, vt nullius hortatu talia prǽſumatis, ſi apoſtolicæ ſedis cõmunione carere non vultis. *Ibid.paulò inferius.* Si verò in qualibet prouincia ortæ fuerint quæſtiones: & inter

ipſos

A ipſos prouinciȩ epiſcopos diſcrepare cœperit ratio: atq; inter ipſos diſsidentes nõ conueniat: ad maiorẽ tunc ſedem referantur: & ſi illic quidem facilè & iuſtè nõ diſcernuntur: vbi fuerit ſynodus regulariter congregata, canonicè & iuſtè iudicentur. Maiores verò & difficiliores quæſtiones (vt ſancta ſynodus ſtatuit, & beata cõſuetudo exigit) ad ſedem ſemper referantur apoſtolicam. Item Symmachus papa. *Eunodius in lib pro defenſione. 4. & 5. ſyn. Roma.*

B *Prouincialia concilia ſine Romani pontificis præſentia pondere carebunt.*

Concilia ſacerdotum eccleſiaſticis legibus quotannis decreta per prouincias: quia præſentiã papæ non habent, valetudinem perdiderunt. Legiſtis inſaniſſimi aliquando in illis prouincijs maioribus prȩter apoſtolici apicis ſanctionem aliquid conſtitutum: & non de maioribus negocijs ad conſultationem, ſi quid occurrerit, præfatæ ſedis arbitrio fuiſſe reſeruatum? *2. pars. Ex quarta ſynodo Romana.*

C Hinc etiã cùm auctoritas Theodorici regis ex diuerſis prouincijs ad vrbem Romanã ſacerdotes conuenire præcepiſſet, vt ſanctum conciliũ iudicaret, de his quæ venerabili papȩ Symmacho præſuli apoſtolicæ ſedis ab aduerſarijs ipſius dicebantur impingi: Liguriæ & Aemiliæ epiſcopi, ſeu Venetiarũ ſuggeſſerũt ipſum

qui di

A ſingula quæ emerſerint corrigantur. Qui verò noluerint conuenire epiſcopi conſtituti in ſuis ciuitatibus, & hoc maximè cũ ſui corporis ſanitate ſint conſiſtentes, cũ etiam ab omnibus alijs vrgentibus neceſsitatibus & inexcuſabilibus negociis ſint liberi: licere eos fraternę charitatis commonitionibus corripi. Itẽ ex ſeptima ſynodo.

Canonicis ſubiaceat pœnis metropolitanus, qui ſaltem ſemel in anno celebrare conciliũ negligit.

B QVoniam quidem regula eſt quæ dicit bis in anno per ſingulas prouincias oportere fieri per conuentum epiſcoporum regulares inquiſitiones, propter fatigationes, & vt opportunè habeantur ad iter agendum hi qui congregandi ſunt, diffinierunt ſextæ ſynodi ſancti patres omni excuſatione remota omnibus modis ſemel in anno fieri, & deprauata corrigi. Hunc ergo canonem & nos renouamus, & ſi quiſquam princeps inuentus fuerit hoc prohibere, communione priuetur. Si quis

C verò metropolitanus hoc neglexerit agere abſque neceſsitate vel vi, ſeu aliqua rationabili occaſione, canonicis pœnis ſubiaceat. Dũ autẽ ſynodus agitur ſuper canonicis & euãgelicis negocijs, oportet cõgregatos epiſcopos in meditatione & ſolicitudine fieri cuſtodiendorũ diuinorũ & viuifi

candorũ domini mandatorũ. Porrò nõ habet metropolitanus licentiã ex his quæ defert epiſcopus ſecum, ſiue iumentũ, ſiue aliquã ſpeciem expetendi, quòd ſi hoc egiſſe conuictus fuerit, ſoluat quadruplũ. Item Leo quartus. A

Non cogantur presbyteri ad ſacra concilia eulogias deferre.

DE eulogiis ad ſacra concilia deferendis nihil inuenimus à maioribus terminatum, ſed ſicut vnicuique presbytero placuerit: nam ſi cõſtitutum fuerit aliquid illo tempore benedictionis afferri, forſitã minus libenter ad ſynodos occurrerent, & magis venire obtrectarẽt, quę nõ ſunt (vt arbitror) rationabiliter requirendæ, nec vltro delatæ reſpuendæ. Item ex concilio Carthaginenſi iiij. cap. xxj. B

Sine graui neceßitate epiſcopus ad ſynodũ ire non tardet.

EPiſcopus ad ſynodũ ire nõ tardet, ſi nõ ſatis graui neceſsitate inhibeatur: ſic tamẽ, vt in perſona ſua legatũ mittat, ſuſcepturus (ſalua fidei veritate) quicquid ſynodus ſtatuerit. Itẽ ex cõcilio Cartha. v. ca. x. C

Excuſatorias literas dirigant, qui grauati ad ſynodum ire non poſſunt.

PLacuit vt quotienſcunque congregandum eſt concilium, epiſcopi qui neque æta

A ætate, neque ægritudine, neque alia grauiori neceſsitate impediuntur, competenter occurrant: quòd ſi non poterint occurrere, excuſationes ſuas literatoriè conſcribant. Niſi autem rationem impedimenti ſui apud primatem ſuũ reddiderint, eccleſiæ ſuæ communione * debent eſſe contenti. Item ex concilio Turoneñ. cap. ij. * *debere eſſe contẽtos.*

Palea.

EPiſcopus nõ debet abbatem cogere ad ſynodum ire, niſi aliqua rationabilis B cauſa exiſtat. Item ex concilio Arelatenſi.

A communione ſit alienus, qui ſynodo adeſſe contempſerit.

SI quis autem ſynodo adeſſe neglexerit, vel cœtum fratrum antequam concilium diſſoluatur crediderit eſſe deſerendum, alienum ſe à fratrum communione agnoſcat: nec eum recipi liceat, niſi in ſequenti ſynodo fuerit abſolutus. Item ex concilio Agathenſi ij. cap. xxxv. *Ca. 19. concilij Arelatẽ. ſecũdi.*

C *Vſque ad proximam ſynodum à communione abſtineat, qui à metropolitano vocatus abſque graui neceſsitate ſynodo adeſſe neglexerit.*

SI epiſcopus metropolitanus ad cõprouinciales epiſcopos epiſtolas direxerit, in quibus eos aut ad ordinationem ſummi pontificis, aut ad ſynodum inuitet, poſt poſitis omnibus (excepta graui infir- *Cap. 35. concilij Agathen.*

mitate coporis,ac præceptione regia (ad cõſtitutam diem adeſſe non differãt. quòd ſi defuerint,ſicut priſca canonum auctoritas præcepit,vſque ad proximam ſynodũ à charitate fratrũ & eccleſiæ priuẽtur cõmunione. Itẽ ex cõcilio Terracoñ.cap.vj. A

Cõmunione priuetur epiſcopus qui à metropolitano vocatus ad ſynodum venire contemnit.

SI quis epiſcoporum commonitus à metropolitano ad ſynodũ nulla graui neceſsitate intercedente corporali venire cõtempſerit,ſicut ſtatuta patrum ſanxerunt, B vſque ad futurum concilium cunctorum epiſcoporum charitatis communione priuetur. Item ex concilio Martini papæ.

Cap. 18. libri excerptorum capitulorum Martini Bracaren. epiſco.

Presbyteri & diaconi & cuncti qui ſe læſos exiſtimant,ad metropolitanam ſynodum conueniant.

PRopter eccleſiaſticas cauſas,& altercationum ſolutiones bene placuit per ſingulas prouincias bis in anno cõciliũ fieri,conuocante metropolita. epiſcopo omnes prouinciales epiſcopos:ita vt ad concilium veniant omnes presbyteri & diaconi,vel hi qui ſe læſos exiſtimant,vt in concilio cauſæ examinatæ ad iuſtum iudiciũ perducantur. Et ſi qui manifeſtè epiſcopi vel presbyteri, aut diaconi inuenti fuerint in offenſa,ſecundùm rationem excom C

mu

A municentur, quandiu de communi conſenſu de his placuerit dare ſententiam. Nulli autem epiſcopo liceat propria apud ſemetipſum concilia facere, prçter eos quibus metropoles ſunt creditæ. Itē ex concilio Bylon. *Palea.*

ANnis ſingulis epiſcopus in ſua diœceſi ſynodum faciat de ſuis clericis, necnō abbatibus, & diſcutiat alteros clericos & monachos. Singuli verò epiſcoporum ſ.pars. ſuis eccleſijs notificare ſtudeāt quç in cōci-

B lijs ſtatuūtur. Vnde in cōcilio Toletano.

Quæ in conciliis ſtatuuntur, ſinguli epiſcoporū ſuis eccleſiis notificent.

DEcernimus, vt dum in qualibet prouincia concilium agitatur, vnuſquiſque epiſcoporum admonitionibus ſuis intra ſex mēſium ſpatia omnes abbates, preſbyteros, diaconos, atque clericos, ſeu etiā omnem conuentum ciuitatis ipſius, vbi præeſſe dignoſcitur, necnon & cunctam

C diœceſis ſuæ plebem aggregare nequaquam immoretur: quatenus coram eis pleniſsimè omnia referet, quç eodē anno in concilio acta ſunt, vel diffinita eſſe noſcuntur. Quòd ſi quiſpiam hæc paruipendenda crediderit, ſententia excommunicationis duorum menſium curriculo perſiſtat vſquequaque mulctatus.

De auctoritate epiſtolarum decretalium papæ. Diſtinct.xix. A

DE EPISTOLIS verò decretalibus quæritur an vim auctoritatis obtineant, cùm in corpore canonum non inueniantur. De his ita ſcribit Nicolaus papa archiepiſcopis & epiſcopis per Galliã conſtitutis.

Decretales epiſtolæ vim auctoritatis habent.

SI Romanorum pontificum decreto, cęterorum opuſcula tractatorum approbantur vel reprobantur: ita vt quod verè ſed. apoſt. probauit, hodie teneatur acceptum, & quod illa repulit, hactenus ineffi cax habeatur: quanto potius ea quæ ipſa pro catholica fide, pro ſanis dogmatibus, pro variis & multifariis eccleſiæ neceſſitatibus, & fidelium moribus diuerſo tempore ſcripſit, omni honore debent præferri, & ab omnibus prorſus in quibuſlibet neceſſitatibus vel opportunitatibus diſcretione vel diſpenſatione magiſtra reuerenter aſſumi? Quanquam quidam veſtrum ſcripſerint, haud illa decretalia priſcorum pontificum in toto canonum codicis corpore eſſe deſcripta, & ideo inter canones non aſſumenda.* Cùm & ipſi vbi ſuæ intentioni hæc ſuffragari conſpiciunt, in omnib B C

** Concor. l. ab hoſtibus. §. ſed quod ſimplicis er. ff. ex quib. cau. ma. & ff. de officio præſid. l. iij.*

A mnibus illis indifferenter vtantur: & ſolùm nunc ad deminutionem ſed. apoſt.poteſtatis, & ad ſuorum augmentum priuilegiorum minus accepta eſſe perhibeant. Itē ſi ideo non eſſe decretales epiſtolas priſcorum pontificum Romanorum admittendas dicunt, quia in codice canonum nō habētur aſſcriptæ: ergo nec ſancti Gregorij, nec vllius alterius qui ante ipſum fuit, vel poſt ipſum eſt, ad aliquod inſtitutum vel reſcriptum recipiendum eſt: eò quòd in co-
B dice canonum non habeatur aſſcriptum. Ergo doctrinam eorum & ſanctiones quę ab omni lingua venerantur, quia in codice canonum non habentur aſſcriptę, de codicibus ſuis abradant. Vt quid vel membranas occupant, poſtquam non habentur acceptæ? Sed quare multum immoremur, cùm nec ipſa diuinas ſcripturas veteris & noui teſtamenti iam recipiemus, ſi iſtos dixerimus eſſe audiendos? etenim neutrum horum in codice canonum eccle-
C ſiaſticorum habetur inſertum. Sed reſponſuri ſunt iſti, qui ad reſiſtendum potius, quàm ad obediendum parati ſunt dicentes: quòd inter canones inueniatur capitulum ſancti Innocentij papę, cuius auctoritate doceatur à nobis vtrunque teſtamentum eſſe recipiendum, quanquam *Inncē. pa. 1. epiſt. 3. ad Exuperiū.*

in ipſis paternis canonibus nullum eorum A
ex toto contineatur inſertum. Quibus ad hæc reſpondendum eſt, quoniam ſi vetus nouumque teſtamentum ſunt recipienda, non quòd codici canonum ex toto habeantur annexa, ſed quòd de his recipiendis ſancti papæ Innocentij prolata videatur eſſe ſententia, reſtat nimirum quòd decretales epiſtolę Romanorum pontificum ſunt recipiendæ, etſi non ſunt codici canonum compaginatæ: quoniam inter ipſos
Leo papa j. epiſt. j. canones vnum beati Leonis papæ capitu- B
lum conſtat eſſe permiſtum, quo ita omnia decretalia conſtituta ſedis apoſtolicæ cuſtodiri mandantur: vt ſi quis in illa commiſerit, nouerit ſibi veniam denegari. Dixit enim cap. x. ſuarum decretaliũ. Ne quid verò ſit quod prætermiſſum à nobis fortè credatur, omnia decretalia conſtituta tam bonæ recordationis Innocentij, quàm omnium prædeceſſorum noſtrorum, quæ de eccleſiaſticis ordinibus, & canonum C
promulgata ſunt diſciplinis, ita noſtra declaratione cuſtodiri mandamus: vt ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi nouerit denegari deinceps. Dicendo verò omnia decretalia conſtituta, nullum de decretalibus conſtitutis prætermiſit, quod non maudauerit eſſe cuſtodiendum. Et rurſus
afferen

A aſſerendo, omnium prædeceſſorum noſtrorum, nullum pontificum Romanorũ qui ante ſe fuerunt excepit, cuius ita non præceperit decretalia conſtituta ab omnibus cuſtodiri: vt ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi deinceps nouerit denegari. Itaque nihil intereſt vtrum ſint omnia, necne decretalia ſe. apoſt. ſtatuta inter canones conciliorum immiſta, cùm omnia in vno corpore compaginari non poſsint, & illa eis interſint quę firmitatem his quę
B deſunt, & vigorem ſuum aſsignant: præſertim cùm ſynodalia geſta inter quæ ipſi canones ſtatuti ſunt, in codice canonum non habeantur, ſed à nobis omni cultu debito venerentur. Conſonat autem huic beatiſsimo Leoni papæ etiam facundiſsimus ſanctus in decretis ſuis papa Gelaſius, ita inquiens: Decretales epiſtolas quas beatiſſimi papæ diuerſis temporibus ab vrbe Romana pro diuerſorum patrum conſultatione dederunt, venerabiliter ſuſcipiendas decernimus. In quo notandum eſt, quòd non dixit decretales epiſtolas quę inter canones habentur, vel quas moderni pontifices ædiderunt, ſed quas beatiſsimi papæ diuerſis temporibus ab vrbe Romana dederunt. Dicens autem diuerſis temporibus, etiam illa tempora vir ſanctus cõ
C

Gelaſius papa j. cũ 70 epiſcopũ ſtatuit.

prehẽdit, quæ crebreſcentibus paganorũ perſecutionibus ad ſedem apoſt. deferri cauſas epiſcoporum difficilimè permittebant. His itaque diuina fauente gratia prælibatis, oſtendimus nullam eſſe differentiam inter illa decreta quæ in corpore canonum habentur ſe. apoſt. præſulum, & ea quæ præ multitudine vix per ſingula corporum volumina reperiuntur, cùm omnia & omnium prædeceſſorum ſuorum decretalia conſtituta atque decretales epiſtolas, quas beatiſsimi papæ diuerſis temporibus ab vrbe Romana dederunt, fore venerabiliter ſuſcipiendas, & cuſtodiẽdas eximios præſules Leonem ſcilicet & Gelaſium mandaſſe probauimus. Item Agatho papa omnibus epiſcopis. A B

Omnes ſanctiones apoſt. ſed. irrefragabiliter ſunt obſeruandæ.

SIc omnes ſanctiones apoſtol. ſed. accipiẽdę ſunt, tãquã ipſius diuina voce Petri firmatæ. Item ex concilio Caroli Imperatoris. C

Tolerandum eſt iugum quod à ſancta ſede imponitur, licet intolerabile videatur.

IN memoriam beati Petri apoſtoli honoremus ſanctam Roman. eccle. & apoſt. ſed. vt quæ nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eccleſiaſticæ eſſe debeat magiſtra

ratio

A rationis. quare ſeruanda eſt cum manſuetudine humilitas. Et licet vix ferendum ab illa ſancta ſede imponatur iugum, tamen feramus, & pia deuotione toleremus. Si verò (quod non decet) quilibet, ſiue ſit presbyter, ſiue diaconus, aliquam perturbationem machinando, & noſtro miniſterio inſidiando redarguatur falſam ab apoſtolica ſede detuliſſe epiſtolam, vel aliud quod inde non venerit: ſalua fide, & integra apud apoſtolicum humilitate, penes B epiſcopum ſit poteſtas vtrum eum in carcerē aut in aliā detrudat cuſtodiā vſquequo per epiſtolā, aut per idoneos ſuę partis legatos apoſtolicam interpellet ſublimitatem, vt potiſsimum ſua ſancta legatione dignetur diſcernere, & quid de talibus ſancta Romana lex ſtatuit, diffinire, vt & is corrigatur, & cæteris modus imponatur. Item Stephanus papa.

Stepha. pa. 1. epiſt. 1. ad Hilarium epiſcopum.

Quicquid Romana eccleſia ſtatuit vel ordinat, ab omnibus obſeruandum eſt.

C ENimuero quia in ſpeculum & exemplum ſancta Roma. eccl. cui nos Chriſtus præeſſe voluit, propoſita eſt: ab omnibus quicquid ſtatuit, quicquid ordinat, perpetuò quidem & irrefragabiliter obſeruandum eſt. Item Gregorius.

A pontificalibus ſit alienus officiis, qui apoſto

licis

licis non vult obedire præceptis. A

NVlli fas eſt vel velle vel poſſe tranſgredi apoſtolicæ ſedis præcepta, nec noſtræ diſpoſitionis miniſteriũ, quod veſtrã ſequi oportet charitatẽ .Sit ergo ruinę ſuæ dolore proſtratus quiſquis apoſtolicis voluerit contraire decretis: nec locum deinceps inter ſacerdotes habeat, ſed exors à ſancto fiat miniſterio, nec de eius iudicio quiſquã poſtea curã habeat: quoniam iam damnatus à ſancta & apoſt.eccl. ſua inobedientia atque præſumptione à quoquam eſſe non dubitetur: quia maioris excõmunicationis deiectione eſt abijciendus, cui ſanctæ eccleſiæ commiſſa fuerit diſciplina: quia non ſolùm præfatæ ſanctæ eccleſię iuſsionibus parere debuit, ſed etiam alijs ne præterirent inſinuare. Sitq; alienus à diuinis & pontificalibus officijs qui noluerit præceptis apoſtolicis obtemperare. Item Auguſti. de doctrina Chriſtiana, lib.ij.cap.viij.

2.pars. B

Inter canonicas ſcripturas decretales epiſtolæ connumerantur. C

IN canonicis ſcripturis eccleſiarum catholicarum quamplurimũ diuinarum ſcripturarum ſolertiſsimus indagator authoritatem ſequatur: inter quas ſanè illæ ſint, quas apoſtolica ſedes habere, & ab ea

alij

A alij meruerunt accipere epiſtolas. Tenebit igitur indagator hunc modum in ſcripturis canonicis, vt eas quæ ab omnibus recipiuntur eccleſijs, pręponat eis quas quidam non accipiunt. In eis verò quæ non accipiuntur ab omnibus, præponat eas quas plures grauioresque accipiunt, eis quas pauciores minorisque auctoritatis eccleſiæ tenent. Si autem alias inuenerit à pluribus, alias à grauioribus haberi, quāquam hoc inueniri vix poſsit: æqualis tamen

B auctoritatis eas habēdas puto. Item Leo papa. *Leo pa. epi. 87. ad epos Vienenſes.*

Miniſterij diuini ſe exortem intelligat, qui à ſoliditate Petri recedit.

ITa dominus noſter Ieſus Chriſtus humani generis ſaluator inſtituit, vt veritas quæ antea legis & prophetarū præconio cōtinebatur, per apoſtolicā tubam in ſalutē vniuerſitatis exiret, ſicut ſcriptum eſt. In omnē terrā exiuit ſonus eorū, & in fines orbis terræ verba eorū. *Pſal. 18.* Sed huius mu-

C neris ſacramentū, ita dominus ad omniū Apoſtolorū officiū pertinere voluit, vt in beatiſsimo Petro omniū Apoſtolorū ſummo principaliter collocaret, vt ab ipſo quaſi à quodā capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet, vt exortem intelligeret ſe diuini miniſterij eſſe, qui auſus fuiſſet

fuiſſet à Petri ſoliditate recedere. Hunc A enim in cõſortiũ indiuiduæ vnitatis aſſumptũ, id quod ipſe erat dominus voluit

Matt. 16 nominari, dicendo: Tu es Petrus, & ſuper hanc petrã ædificabo eccleſiam meam, vt æterni templi ædificatio mirabili munere gratiæ Dei in Petri ſoliditate conſiſteret: hanc etiã eccleſiã ſua firmitate corroborans, vt illã nec humana temeritas poſſet appetere, nec portę inferi contra illam præualerẽt. Verũ hanc Petre iſtius ſanctiſſimam firmitatẽ Deo (vt diximus) ædificante conſtructam, nimis vult impia prę- B ſumptione violare quiſquis eius poteſtatem tentat infringere, fauendo cupiditatibus ſuis, & id quod accepit à veteribus, nõ ſequendo. Hoc autem intelligendũ eſt de illis ſanctionibus vel decretalibus epiſtolis, in quibus nec præcedentium patrũ decretis, nec euãgelicis præceptis aliquid contrarium inuenitur. Anaſtaſius enim ſecundus fauore Anaſtaſij imperatoris quos Acatius poſt ſententiam in ſe prolatam ſacerdotes vel leuitas ordinauerat, ritè fungi acceptis officijs debere decreuit, C ita inquiens: Anaſtaſius ij.

Anaſt. pa. 2. epi. 1. ad Anaſt. Auguſtum.

Nulla læſionis portio attingat eum, qui ab hæreticis iam damnatis ordinatur.

SEcundùm eccleſiæ catholicæ conſuetudinem

dinem ſanctiſsimũ ſerenitatis tuæ pectus agnoſcat, quòd nullum de his quos baptizauit Acatius, vel quos ſacerdotes vel leuitas ſecundùm canones ordinauit: aliqua ex nomine Acatij portio læſionis attingat, quo forſitan per iniquum traditã ſacramẽti gratia minus firma videatur. Nã & baptiſma (quod procul ſit ab eccleſia) ſiue ab adultero ſiue à fure datum fuerit, ad percipientem munus peruenit illibatũ, quia vox illa quæ ſonuit per columbam:
B Hic eſt filius meus, &c. omnem maculam humanæ pollutionis excluſit: Quod declaratur cùm dicitur: Hic eſt qui baptizat in ſpiritu ſancto & igne. Nam ſi viſibilis ſolis iſtius radij cùm per loca fœtidiſsima tranſeunt, nulla contactus inquinatione maculantur: multo magis ipſius qui iſtum viſibilem fecit virtus nulla miniſtri indignitate conſtringitur. Nam & Iudas cùm fuerit ſacrilegus atq; fur, quicquid egit inter apoſtolos pro dignitate cõmiſſa ſibi,
C beneficia per indignum data nulla ex hoc detrimẽta ſenſerunt, declarãte hoc ipſum domino manifeſtiſsima voce: Scribe, inquit, & phariſæi ſuper cathedram Moyſi ſederunt. Quęcunque dicunt, facite: quæ autem faciunt, nolite facere: dicunt enim, & non faciunt. Quicquid ergo ad hominum

Mat. 3. d
Ioan. 1. e
ὁμοίωσις.
Matt. 23. a

num profectum quilibet in eccleſia mini- A
ſtri pro officio ſuo videntur operari, hoc
totum contineri implente diuinitatis effe-
1.Cor.3.b ctu: ita ille per quẽ loquitur Chriſtus, Paulus affirmat, Ego plãtaui, Apollo rigauit, ſed Deus incrementum dedit. Itaque neq; qui plantat, eſt aliquid: neq; qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus. Adeò autem non requiritur quis vel qualis prædicet, ſed quid prædicet: vt inuidos etiã Chriſtũ bene confirmet prædicare, quo malo ipſe diabolus deiectus eſt, & hoc ipſe prędicare B
nõ deſinit. Ideo ergo & hic, cuius nomẽ dicitur reticẽdum eſſe: malè bona miniſtrando, ſibi tantum nocuit. nam inuiolabile ſacramentum quod per illum datum eſt, in alijs perfectionem ſuæ virtutis obtinuit. quod quidẽ generaliter verum eſt, niſi aliquorũ intantũ ſe extenderet curioſa ſuſpicio, vt imaginẽtur prolato à Felice papa iudicio, poſtea inefficaciter in ſacramẽtis quęcunque Acatius vſurpauit, ipſum egiſ- C
ſe. ac proinde oportet eos metuere qui vel in conſecrationibus vel in baptiſmate miniſteria tradita ſuſceperunt, ne irrita diuina beneficia videãtur. Quia ergo illicitè & non canonicè, ſed cõtra decreta prędeceſſorum & ſucceſſorum ſuorũ hæc reſcripta dedit, vt probat Felix & Gelaſius qui

Acatium

A Acatium ante Anaſtaſium excommunicauerunt:& Ormiſda,qui ab ipſo Anaſtaſio tertius eundem Acatium poſtea damnauit : ideo ab eccleſia Romana repudiatr, & à Deo percuſſus legitr fuiſſe hoc modo.

Anaſtaſius à Deo reprobatus, nutu diuino percuſſus eſt.

ANaſtaſius ij. natione Romanus fuit tẽporibus Theodorici regis. Eodem tempore multi clerici ſe à communione ipſius abegerunt, eò quòd communicaſſet B ſine concilio epiſcoporum vel presbyterorum & clericorum cunctæ eccleſię catholicę, diacono Theſſalonicenſi nomine Fotino, qui communicauerat Acatio, & quia voluit occultè reuocare Acatium, & non potuit, nutu diuino percuſſus eſt. Hinc etiã de Maximo epiſcopo in Conſtantinopolitana ſynodo ſtatutum eſt. *Ex lib. põtificali.*

Quæ circa indiſciplinatos prælatos vel ab eis geruntur, in irritum reuocentur.

C PRopter totius indiſciplinationis eius doctrinam quæ Conſtantinopoli exorta eſt, ſtatutum eſt ne Maximus fuiſſe aut eſſe iam putetur epiſcopus, neque hi qui ab eo ſunt ordinati, qualemcunque gradum clericatus obtineant: omnibus ſcilicet quæ circa eum vel ab eo geſta ſunt, in irritum reuocatis. *Cap. 6. concilij Coſtã. ſub Damaſo pa. 1.*

In definiendis, decreta pontificum dictis interpretum præferuntur. Diſtinctio xx.

A

DECRETALES itaq; epiſtolæ canonibus conciliorũ pari iure exęquentur. Nunc autem quæritur de expoſitionibus ſacræ ſcripturæ, an exæquentur aut ſubiiciãtur eis. quò enim quiſque magis ratione nititur, eò maioris auctoritatis eius verba eſſe videntur. Plurimi autem tractatorum B ſicut pleniori gratia ſancti ſpiritus, ita ampliori ſcientia alijs præcellentes, rationi magis adhæſiſſe probantur. Vnde nonnullorum pontificum conſtitutis, Auguſtini, Hiero. atque aliorum tractatorum dicta

2.pars. videntur eſſe præferenda. Sed aliud eſt cauſis terminum imponere: aliud ſcripturas ſacras diligenter exponere. In negocijs definiendis non ſolùm eſt neceſſaria ſcientia, ſed etiam poteſtas: vnde Chriſtus C

Mat. 16. e dicturus Petro: Quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, &c. prius dedit ſibi claues regni cælorum. In altera dedit ei ſcientiam diſcernendi inter lepram & lepram: in altera d[illegible]ns ſibi poteſtatem eiiciendi aliquos ab eccleſia vel recipiendi. Cùm ergo quælibet negocia

finem

A finem accipiant vel in abſolutione innocẽtium, vel in condemnatione delinquentium: abſolutio verò vel condemnatio nõ ſcientiam tantùm, ſed etiam poteſtatem præſidentium deſideret: apparet quòd diuinarum tractatores ſcripturarũ etſi ſciẽtia pontificibus præemineant, tamen quia dignitatis eorum apicem non ſunt adepti, in ſacrarum quidam ſcripturarum expoſitionibus eis præponuntur: in cauſis verò definiendis ſecundum poſt eos locum me-
B rentur. Vnde Leo papa quartus ſcribit epiſcopis Britanniæ. *Iuo Carn. lib. 2. ſi i refert.*

Aliorum ſcripturæ, Romanorum pontificum decretis non ſunt præponendæ.

DE libellis & commentarijs aliorum non cõuenit aliquos iudicare, & ſanctorum conciliorum canones relinquere, vel Decretaliũ regulas quæ habẽtur apud nos, ſimul cũ canonibus quibus in omnibus eccleſiaſticis vtimur iudicijs, id eſt a-
C poſtolorum Nicenorũ, Ancyritanorum, Neocæſarienſiũ, Gangrentium, Sardicenſium Aphricanẽſium, Carthaginenſiũ: & cum illis regulæ præſulum Romanorum Silueſtri, Cyrici, Innocentij, Zozimi, Cæleſtini, Leonis, Hilarij, Gelaſij, Ormiſdę, & Gregorij iunioris. Iſti omnino ſunt & per quos iudicant epiſcopi: & per

quos epiſcopi ſimul & clerici iudicantur. A
nã ſi tale emerſerit vel contigerit inuſitatũ negociũ quod minimè poſsit per iſtos diffiniri: tunc illorum quorũ meminiſtis dicta Hieronymi, Auguſtini, Iſidori, vel cæterorum ſimiliter ſanctorum doctorũ & ſimilium, ſi reperta fuerint, magnanimiter ſunt retinenda, ac promulganda: vel ad apoſtolicam ſedem referatur de talibus. Quã ob cauſam luculentius & magna voce pronunciare nõ timeo: quia qui illa quę prædiximus ſanctorum patrũ ſtatuta quę B
apud nos canonum nomine prętitulãtur, ſiue ſit ępiſcopus, ſiue clericus, ſiue laicus, non indifferenter recipere conuincitur: nec catholicã & apoſtolicam fidem, nec ſancta quatuor euangelia vtiliter & efficaciter ad effectum ſuum retinere vel credere probatur. Item Nicolaus papa clero Conſtantinopolitano.

Corrigendi ſunt qui decreta Romanorũ pontificum non habent, vel non obſeruant.

SI decreta Romanorum pontificum nõ C
habetis: de neglectu atque incuria eſtis redarguendi. Si verò habetis, & non obſeruatis, de temeritate eſtis corripiendi & increpandi. Item Innocentius papa.

Ad quos ſit recurrendum, cùm ſacræ ſcripturæ auctoritas non occurrit.

De qui

A DE quibus cauſis nulla ſoluendi ligãdiq; auctoritas in libris veteris & noui teſtamẽti, & quatuor euangeliorũ cũ totis ſcriptis apoſtolorũ appareat: ad diuina recurrite ſcripta Græca. Si nec in illis, ad catholicę eccleſię hiſtorias catholicas à doctoribus catholicis ſcriptas manum mittite. Si nec in illis, ſanctorum exẽpla perſpicaciter recordamini. Quòd ſi omnibus his inſpectis huius quæſtionis qualitas nõ lucidè inueſtigatur, ſeniores prouinciæ cõ-
B gregate, & eos interrogate. facilius nanq; inuenitur, quod à pluribus ſenioribus quęritur. Verus etiam repromiſſor dominus ait: Si duo ex vobis vel tres conueniunt ſu- *Mat. 18. c.* per terram in nomine meo, de omni re quancunq; petierint, fiet illis à patre meo.

De eccleſiaſticorum origine ac inſtitutione. Diſtin. xxj.

C DECRETIS ergo Romanorum pontificum, & ſacris canonibus conciliorũ eccleſiaſtica negocia (vt ſupra monſtratũ eſt) terminãtur. Miniſtri verò ſacrorum canonum & decretorum pontificum ſunt ſummi pontifices, & infra præſules, & reliqui ſacerdotes: quorum inſtitutio eſt in veteri

teſtamento inchoata, & in nouo plenius A
Exo.27.g. conſummata. Summi etenim pōtifices & minores ſacerdotes à Deo ſunt inſtituti p Moſen, qui ex præcepto domini Aaron in ſummū pontificem, filios verò eius vn-
3. pars 31.d xit in minores ſacerdotes. Poſtea verò Dauid cùm miniſteria domus domini ampliaret, ianitores & cantores inſtituit. Porrò Salomon quendam modū exorcizandi inuenit: quo dæmones adiurati, ex obſeſsis corporibus pellebantur. huic officio mancipati, exorciſtę vocati ſunt: de quibus do B
Luc.11.c minus in euangelio: Si ego in Beelzebub eiicio dæmonia: filij veſtri (ſcilicet exorciſtæ) in quo eiiciunt? Hæc omnia in nouo teſtamento eccleſia imitata, habet ianitores ſuos, quos oſtiarios appellamus. Pro cantoribus lectores & cantores inſtituit. Exorciſtas autē nomine antiquo et officio pmanēte recepit. Pro filijs verò Aaron omnes infra ſummū pōtificē ſacerdotiū ad miniſtrātes ſunt cōſecrati. Inter eos quędā diſcretio ſeruata eſt: vt alij appellētur C
ſimpliciter ſacerdotes, alij archipresbyteri, alij chorepiſcopi, alij epiſcopi, alij archiepiſcopi, ſeu metropolitæ, alij primates, alij patriarchæ, alij ſummi pōtifices. Horum diſcretio à gentilibus maximè introducta eſt: qui ſuos flamines, alios ſimplicit

A pliciter flamines, alios archiflamines, alios protoflamines appellabant. Simpliciter verò maiorum & minorũ ſacerdotum diſcretio in nouo teſtamẽto ab ipſo Chriſto ſumpſit exordium, qui xij. apoſtolos tanquam maiores ſacerdotes, lxxij. diſcipulos quaſi minores ſacerdotes inſtituit. Petrum verò quaſi in ſummum ſacerdotem elegit, dum ei præ omnibus & pro omnibus claues regni cælorum tribuit: & à ſe petra Petri ſibi nomen impoſuit: atque
B pro eius fide ſe ſpecialiter rogaſſe teſtatus eſt: & vt ipſe cæteros cõfirmaret, ſubiunxit dicens: Ego pro te rogaui Petre, vt nõ deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. Hanc eandem formam apoſtoli ſecuti, in ſingulis ciuitatibus epiſcopos & presbyteros ordinauerunt. Leuitas autẽ ab apoſtolis ordinatos legimus: quorũ maximus fuit beatus Stephanus. Subdiaconos & acolythos procedente tẽpore eccleſia ſibi conſtituit. De
C his etiam ſcribit beatus Iſidor. in lib. vij. Etymolo. cap. xij. nomina illorum & nominum cauſas exponens, ita inquiens:

Luc. 22. c

Acto. 6.

Ety. c. 1. lib. 2. de eccleſiaſ. officiis.

Vnde nomina eccleſiaſticorũ graduũ ſumãtur.

CLeros & clericos hinc appellatos credimus, quia Mathias ſorte electus eſt: quẽ primũ per apoſtolos legimus or-

dinatum. κλῆρος enim Græcè, ſors Latinè, vel hæreditas dicitur. Propterea ergo dicti ſunt clerici, quia de ſorte domini ſunt, vel quia * domini partem habent. Generaliter autem clerici nuncupãtur omnes, qui in eccleſia Chriſti deſeruiunt: quorũ gradus & nomina ſunt hæc: Oſtiarius, Pſalmiſta, lector, exorciſta, acolythus, ſubdiaconus, diaconus, presbyter, epiſcopus. Ordo verò epiſcoporum quadripertitus eſt: id eſt, in patriarchis, archiepiſcopis, metropolitis, atque epiſcopis. Patriarcha Greca lingua ſummus patrum interpretatur: quia primum poſt apoſtolicum tenet locũ: & ideo quia ſummo honore fungitur, tali nomine cenſetur: ſicut Romanus, Antiochenus, Alexandrinus. Archiepiſcopus Græco interpretatur vocabulo, quòd ſit ſummus epiſcoporum, id eſt, primas. tenet enim vicem apoſtolicã, & præſidet tã metropolitanis quàm cæteris epiſcopis. Metropolitani * autem à menſura ciuitatũ vocantur. ſingulis enim prouincijs præeminent, quorum auctoritati & doctrinæ cæteri ſacerdotes ſubiecti ſunt: ſine quibus nihil reliquis agere licet epiſcopis. ſolicitudo enim totius prouinciæ archiepiſcopis cõmiſſa eſt. Omnes autem ſuperius deſignati ordines, vno eodem

* dominũ

* Non à menſura ciuitatũ, cũ Græcè ſit μητρόπολις non μητρόπολις.

A B C

A demque vocabulo epiſcopi nominantur, ſed ideo priuato nomine quidam vtūtur, propter diſtinctionem poteſtatum quam ſingulariter acceperunt. Patriarcha, patrū princeps. ἀρχὸς enim Græcè, princeps Latinè. inde archiepiſcopus, princeps epiſcoporum. Metropolitanus à mēſura ciuitatum. Epiſcopus autem vocabulum inde dictū eſt, quòd ille qui efficitur epiſcopus, ſuperintendat: ſcilicet curam gerens ſubditorū. σκοπεῖν enim Græcè, Latinè intendere dicitur.
B Epiſcopi enim Græcè, Latinè ſpeculatores interpretantur. nam ſpeculator eſt præpoſitus in eccleſia: ideo dictus, eò quòd ſpeculetur & proſpiciat populorum infra ſe poſitorum mores & vitam. Pontifex, princeps ſacerdotū eſt: vel dicitur eſſe quaſi via ſequentium. Ipſe & ſummus ſacerdos, ipſe & pontifex maximus nūcupatur. Ipſe enim efficit ſacerdotes, atque leuitas: ipſe omnes ordines eccleſiaſticos diſponit: ipſe quod vnuſquiſ-
C que facere debet, oſtendit. Antea autē pontifices & reges erāt. Nam maiorū hæc cōſuetudo fuit, vt rex eſſet ſacerdos & pontifex. vnde & pontifices Romani Imperatores appellabantur. Vates à vi mētis appellatus eſt: cuius ſignificatio multiplex eſt. nam modò ſacerdotem, modò prophe-

tam ſignificat, modò poëtam. Antiſtes ſacerdos dictus eſt ab eo, quia anteſtat. primus eſt enim in ordine eccleſiæ, vt ſupra ſe nullum habeat. Sacerdos autem nomen habet cõpoſitũ ex Græco & Latino: quaſi ſacrum dans. ſicut enim rex à regendo, ita ſacerdos à ſacrificando vocatus eſt. conſecrat enim & ſacrificat. Sacerdotes autẽ gentilium flamines dicebantur. hi in capite habebant pileum, in quo erat breuis virga deſuper habens lanę aliquid: quod cùm propter æſtum ferre nõ poſſent, filũ tantum in capite religare cœperunt. Nam nudis eos penitus capitibus incedere nefas erat. Vnde & à filo quo vtebantur flamines dicti ſunt, quaſi filamines. verùm in feſtis diebus filo depoſito pileum imponebant pro ſacerdotij eminentia. Presbyter Græcè, Latinè ſenior interpretatur. non modò pro ætate vel decrepita ſenectute: ſed propter honorem et dignitatem, quam acceperunt, presbyteri nominantur. Ideo autẽ presbyteri ſacerdotes vocantur: quia ſacra dant, ſicut & epiſcopi, qui licet ſint ſacerdotes, tamen pontificatus apicem nõ habent: quia nec chriſmate frontẽ ſignãt, nec paracletũ ſpiritum dant: quod ſolùm deberi epiſcopis, lectio Actuum apoſtolorum demonſtrat. Vnde & apud veteres

A

B

C

Act. 8. c.

iidem

A iidem epiſcopi & presbyteri fuerunt: quia illud nomẽ dignitatis, & nõ ætatis eſt. Leuitæ ex nomine auctoris ſunt vocati. De Leui enim leuitæ exorti ſunt: à quibus in templo Dei myſtici ſacramẽti miniſteria explebantur. Hi Gręcè diaconi, Latinè miniſtri dicuntur: quia ſicut in ſacerdote cõſecratio, ita in diacono miniſterij diſpenſatio habetur. Hypodiaconos Grę cè, ſubdiaconos Latinè dicimus: qui ideo ſic appellantur, quia ſubiacent præceptis & of-
B ficijs leuitarũ. Oblatiões enim in tẽplo domini à fidelibus ipſis ſuſcipiunt, & leuitis ſuperponendas altaribus deferũt. hi apud Hebræos Nathinnæi vocantur. Lectores à legẽdo: pſalmiſtæ à pſalmis canẽdis vocati ſunt. illi enim prædicãt populis volũtatem Dei, et quid ſequantur: iſti canũt, vt excitent ad cõpunctionẽ animos audiẽtiũ: licet & quidam lectores ita miſerabiliter pronunciẽt, vt quoſdã ad luctũ lamenta-
C tionesq; cõpellãt. Iidẽ etiã pronũciatores vocantur, quia populo annunciãt. Tanta enim & tã clara erit eorũ vox, vt quãuis lõgè poſitorũ aures adimpleat. Cãtor autẽ vocatus eſt: quia vocẽ modulatur in cãtu. huius duo genera dicuntur in arte muſica: ſicut ea doctiſsimi homines Latinè dicere potuerũt, prę cẽtor, & ſuccẽtor. Præcẽtor

ſcilic

ſcilicet qui vocẽ præmittit in cantu. Succentor autẽ qui voce ſubſequenter canendo reſpondet. Concentor autem dicitur, quia conſonat & concinit. qui autem non conſonat nec concinit, nec concentor erit. * Acolyti Græcè, Latinè ceroferarij dicuntur: à deportãdis cereis quando legendum eſt euangelium, aut ſacrificium offerendum. tunc enim accẽduntur luminaria ab eis, & deportantur: non ad effugandas tenebras, dum ſol eodem tempore rutilat: ſed ad ſignum lætitię demonſtrandum: vt ſub typo luminis corporalis, illa lux oſten datur, de qua in euãgelio legitur: Erat lux vera, quæ illuminat omnẽ hominem venientem in hunc mundum. Exorciſtæ ex Græco in Latinum adiurantes ſiue increpantes vocantur. Inuocant enim ſuper catechumenos, vel ſuper eos qui habent ſpiritum immundum, nomen Domini Ieſu, adiurantes per eum vt egrediatur ab eis. Oſtiarij, id eſt ianitores: qui in veteri teſtamento electi ſunt ad cuſtodiã tẽpli, vt nõ ingrederetur in illud immundus in omni re. Dicti autẽ ſunt oſtiarij, quòd pręſint oſtijs tẽpli. Ipſi enim tenentes claues, omnia intus extraq; cuſtodiũt, atq; inter bonos & malos habẽtes iudiciũ fideles recipiũt & reſpuũt infideles. Itẽ Anacletus.

Roma

** ἀκόλυτος dicitur, nõ prohibitus: hoc eſt admiſſus. Atque ita vocabatur q ipſe quidem nõ peragebat mysteria, ſed non excludebatur cũ cæteris, quòd ignẽ, aut ſimile quiddã ad ſacra neceſſariũ afferebat. Quã quã nõ diſpliceret vt ἀκόλουθος legeretur. Nã Græcis dicitur famulus, qui ſemp adeſt à verbo, ἀκολουθεῖν quod eſt, ſequi.*

Anacletus

A *Romana eccleſia à domino primatum accepit.* *epiſt. 2. ad epõs Italiæ. 2. pars.*

IN nouo teſtamento poſt Chriſtum Dominum à Petro ſacerdotalis cœpit ordo: quia ipſi primo pontificatus in eccleſia Chriſti datus eſt domino dicente ad eum: Tu es (inquit) Petrus, & ſuper hanc petrã, &c. & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Et dabo tibi cla. re. cæl. Hic ergo ligandi ſoluendique poteſtatem primus accepit à domino: primuſque ad fidem populum ſuæ prædicationis virtute *Mat. vlt.*
B adduxit, verboque inſtituit. Cæteri verò apoſtoli cum eodem pari conſortio honorem & poteſtatem acceperunt: ipſumque principem eorum eſſe voluerunt: qui etiã iubente domino in toto orbe terrarũ diſperſi euangeliũ prædicauerũt: Ipſis quoque decendentibus, in loco eorum *ſurrexerunt epiſcopi: quorum ordinatio *prætaxato debet fieri ordine & modo: quos qui recipit & verba eorũ, Deum recipit: *Luc. 10. a* ** ſucceſſerunt.* ** pratacto*
C qui autẽ ſpernit eos, eũ à quo miſsi ſunt, & cuius legatione funguntur, ſpernit: & ipſe indubitanter ſpernetur à domino. Videntes autem ipſi apoſtoli meſſem eſſe multam, & operarios paucos: rogauerunt Dominum meſsis, vt mitteret operarios in meſſem ſuam, * vnde ab eis electi ſunt lxxij. diſcipuli, quorum typum gerunt *Mat. 9. d.* ** Inde.*

presby

presbyteri:atque in eorum loco ſunt conſtituti in eccleſia. Item *Gelagius vrbis Romæ epiſcopus omnibus orthodoxis. A

* *Gelaſius pa. pri. id habet.*

Primatum Romanæ eccleſiæ non aliqua ſynodus,ſed Chriſtus inſtituit.

QVamuis vniuerſæ per orbem catholicæ & apoſtolicæ conſtitutæ eccleſiæ, vnus thalamus Chriſti ſit: tamen ſancta Rom.eccle. catholica & apoſtolica nullis ſynodicis conſtitutis cæteris eccleſijs prælata eſt:ſed euangelica voce domini & ſaluatoris noſtri primatũ obtinuit. B Tu es(inquiens)Petrus: & ſuper hanc petram ædifi.eccl.meam.Cui data eſt etiam ſocietas beatiſsimi Pauli vaſis electionis: qui non diuerſo (ſicut hæretici garriunt) ſed vno tẽpore vna eademq́ue die glorioſa morte cum Petro in vrbe Romana ſub Cæſare Nerone agonizans coronatus eſt: & ſupradictam pariter Roma.eccle. Chriſto domino conſecrarunt: eamq́ue omnibus vrbibus in vniuerſo mundo ſua præſentia atque venerando triumpho prætulerũt. Eſt ergo prima apoſtoli Petri ſedes C Roma.eccle. non habens maculam neque rugã,nec aliquid eiuſmodi. In his omnibus quantò gradus celſior,tantò maior auctoritas inuenitur. In maioribus ſiquidem eſt regendi & iubendi poteſtas:in minoribus ob

ſ.pars. Eccleſiaſtici inferiores ſuperioribus obediant.

A bus obſequendi neceſsitas. Vnde Nicolaus papa ſcribit Conſtantinopolitano epiſcopo, dicens: *Nicol. ad Michaëlē imperatorem id ſcribit ex Ennodio.*

Inferiorū facta, ſuperiorū ſentētijs obnoxia ſunt.

INferior ſedes potiorē abſoluere nō poteſt. Sola enim potior inferiorē conueniēter abſoluit. Hinc liquidò prouidetur, quia quem nō poteſt abſoluere, nec poteſt iudicio inferior potiorē ligare. vnde Propheta ait: Nunquid gloriabitur ſecuris cōtra eū qui ſecat in ea? aut exaltabitur ſerra *Eſa. 10. d* B cōtra eū qui trahit eā? His itaq; ex diuina ſcriptura cōmemoratis ſole clarius exhibuimus nō poſſe quēquā qui minoris auctoritatis eſt, eum qui maioris poteſtatis eſt, iudicijs ſuis addicere, aut proprijs diffinitionibus ſubiugare. Idem. *Nicol. in eadem epiſto. ad Michaëlem.*

De eodem.

NOlite nos exiſtimare facta cuiuſcunque proximorum noſtrorum ea quæ ſunt digna reprehenſione velle defendere: C ſed quòd ita velimus filios circa ſpiritualē patrē, & diſcipulos erga magiſtrum deuotos eſſe ac ſobrios, vt nulla penitus temeritate ad eorū vitā, vt nō tantū dicamus diiudicandā, ſed nec ſaltē tenuiter reprehendendā proſiliant. Idem Nicolaus papa. *In eadem epi. ad Michaëlem.*

Inferiores maioribus nec benedicere nec maledicere poſſunt.

Deni

Heb.7.b. DEnique ſi in epiſtola ad Hebræos legimus, quòd minor à maiore benedicitur: reſtat profectò vt exigente ratione etiam maledicatur. Siquidem prænoſcentes hæc periculoſa tempora illi qui ante nos fuerunt, prouida in eccleſijs conſuetudinem tradiderunt. hodie quoque in Romana eccleſia, quæ magiſtra eſt omnium eccleſiarum, imprætermiſſa ſeruatur: ita vt nullus ſacerdos maiore ſuo non iubente *cõſacerdote cuiuslibet rei benedictionẽ dare nitatur: ſed anterior ſtans ad pronunciandam aliquam lectionem, benedictionem quidẽ poſtulat: ſed ei quilibet inferior nõ audet benedicere. Cur hoc? nunquid benedicere peccatũ eſt? abſit. De maledicis enim non benedicis dicit Apoſtolus: quia regnum Dei nõ poſsidebunt. ſed per hoc innuitur quantæ cenſuræ freno inferiores, quique à ſuis præpoſitis iudicandi coërcendique ſunt, ſi hi nec etiã benedicendi ius vllum penitus obtineant. A B

* iunncte.

Gal.5.d

Nicol. in eadem epiſt. Idem Michaëli Imperatori. C

De eodem.

NVnc autẽ diuina inſpiratione nõ nos pigebit, nec nobis impoſsibile erit vobis oſtẽdere, ſi tamen audire velitis: nõ poſſe quemquam ritè ab his qui inferioris dignitatis vel ordinis ſunt, iudicialibus

A bus ſubmitti diffinitionibus. ſiquidem tẽpore Diocletiani & Maximiani Auguſtorum Marcellinus epiſcopus vrbis Romę, qui poſtea inſignis martyr effectus eſt, adeò compulſus eſt à paganis, vt templum eorum ingreſſus grana thuris ſuper prunas, imponeret: cuius rei gratia collecto * vniuerſorum concilio epiſcoporum, & inquiſitione facta, hoc idẽ põtifex ſe egiſſe cõfeſſus eſt: nullus tamen eorum proferre ſententiam in eum auſus eſt, dũ ei ſæpiſsimè B omnes dicerent: Tuo ore iudica cauſam tuam, non noſtro iudicio. Et iterum: Noli audiri in noſtro iudicio: ſed collige in ſinu tuo cauſam tuam. Et rurſum, Quoniam ex te, inquiunt, iuſtificaberis: aut ex ore tuo cõdemnaberis. Et iterum dicunt, Prima ſedes non iudicabitur à quoquam. Item in eodem. Sed cùm quodam tempore quidam contra Xyſtum papam tentaſſent, quædã mali rumoris obiicere: & in concilio cui C Valentinianus Auguſtus intererat, dictum fuiſſet non licere aduerſus pontificem ſentẽtiam dare: ſurrexit protinus idem imperator, & in arbitrio præfati pontificis tribuit iudicare iudicium ſuum. Etenim nullus pontificum minorum vel inferiorum vrbium ſubactus iudicijs inuenitur. Item Nicolaus papa.

Numero * *ſorum.*

In eadem epiſtola.

Maiores à minoribus iudicari non poſſunt. A

SVbmittitur Ignatius minorum inferiorum & ſubiectorum deliberationibus, econtra ſacris canonibus præcipientibus, & exemplis ſanctorum patrum, ſemper vbi eſt maior auctoritas, eundum eſſe, & in omnibus cõtrouerſiis ad potioris ſedis iudicia actio dirigatur: quod non ſolùm à catholicis, verùm etiam ab ipſis conſtat obſeruatum eſſe hæreticis. Alioquin acephalum liquet eſſe concilium vbi de tanta perſona agitur, & maiorum non expectatur B ſententia: cùm nec in cauſa clericorum inferioris gradus ſolius epiſcopi ſui iudiciũ tantummodo poſtulandum ſit. Item Michaëli imperatori.

Idem Nico. in eadẽ epiſtol.

Minorũ ſententiæ maiores dãnare nõ valeant.

IN tantum hanc præſumptionem ſancti patres apud Chalcedonẽ deteſtati ſunt, vt Dioſcorum Alexandrinum antiſtitem inter cætera idcirco potiſsimum ſine vlla reſtitutione damnauerint, quia ponens C in cælum os ſuum, lingua eius tranſeunte ſuper terram, excommunicationẽ in ſanctum Leonem papã dictauit: ita vt in ſententia contra ipſum prolata hoc videantur memorare præcipuè, dicentes: Quoniam ſecundis exceſsibus præcipuè, priorẽ iniquitatẽ valde trãſcendit. præſumpſit enim

A enim excommunicationem dictare etiam aduerſus ſanctiſsimum & beatiſsimum archiepiſcopum magnæ Romę Leonem,&c. Nunquid ibi legitur inquiſitionem factam fuiſſe,vtrum ille Dioſcorus ipſam excommunicationem iuſtè dictaſſet in papam? Non planè,ſed abſque omni controuerſia hoc in eo vlti ſunt: quia cū eſſet inferior, potiorem quibuſlibet conatus eſt laceſſere iniuriis:teſte Anatholio Conſtantinopo.præſule, qui dicit: Propter fidem non
B eſt dāmnatus Dioſcorus:ſed quia excommunicationem fecit in dominum archiepiſcopum Leonem.

De patriarcharum ordine. Diſtinctio xxij.

QVIA ergo maior à minori iudicari non debet: vidēdum eſt quæ inter cęteras eccleſias primum locum,quæ ſecundū vel
C tertium obtineat. Romana eccleſia (ſicut ſupra dictum eſt)primū locū inter cęteras obtinet. Alexandrina ſecundū. Antiochena eccleſia tertiū ab ea locū accepit. Vnde Nicolaus papa ſcribit Mediolanēſibus.

Ex epi. ad Michaëlē poteſt eſſe n di qua ſola extat.

Romana eccleſia cæterarum primatū tenet.

OMnes ſiue patriarchæ cuiuſlibet apicem,ſiue Metropoleωn primatus,aut

epiſcopatuum cathedras, vel eccleſiarũ ſi- A
ue cuiuſcunque ordinis dignitatem inſtituit Roma.eccleſia. Illam verò ſolus ipſe fundauit,& ſupra petram fidei mox naſcẽtis erexit, qui beato Petro æternæ vitæ clauigero terreni ſimul & cæleſtis imperij iura commiſit. Non ergo quælibet terrena ſententia, ſed illud Verbum quo conſtructum eſt cælum & terra:per quod denique omnia condita ſunt elementa: Romanam fundauit eccleſiam. Illius certè priuilegio fungitur, cuius auctoritate fulcitur. B
Vnde non dubium eſt, quia quiſquis cuilibet eccleſiæ ius ſuum detrahit, iniuſtitiam facit. Qui autem Romanæ eccleſiæ priuilegium ab ipſo ſummo omnium eccleſiarum capite traditum auferre conatur, hic proculdubio in hæreſim labitur:& cùm ille vocetur iniuſtus, hic eſt dicendus hęreticus. Fidem quippe violat, qui aduerſus illam agit quæ eſt mater fidei: & illi contumax inuenitur, qui eam cũctis eccleſiis prætuliſſe cognoſcitur:& infra. Vnde C
ipſe ſanctus Ambro.ſe in omnibus ſequi magiſtram ſanctam Roma.eccle. profitetur. Item Anacletus ſeruus Chriſti Ieſu.

Epiſto.3 ad omnes. epiſc.

Non ab apoſtolis, ſed ab ipſo domino Romana eccleſia primatum accepit.

SAcroſancta Romana & apoſtolica eccle

A cleſia non ab apoſtolis, ſed ab ipſo domino & ſaluatore noſtro primatũ obtinuit: ſicut beato Petro apoſtolo dixit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam vſque, ſoluta & in cælo. ¶ Adhibita eſt etiam ſocietas in eadem Romana vrbe beatiſsimi apoſtoli Pauli vaſis electionis: qui vno die eodemq́ue tempore Romæ cum Petro glorioſiſsima morte coronatus eſt: & ambo ſanctam eccleſiam Romanam conſecrauerunt: atque omnibus alijs B vrbibus in mundo vniuerſo tã ſua præſentia, quàm venerando triũpho prætulerũt. Et licet pro omnibus aſsidua apud Deum omnium ſanctorum effundatur oratio: his tamẽ verbis beatiſsimus Paulus Romanis proprio chirographo pollicetur dicẽs: Teſtis eſt mihi deus, cui ſeruio in ſpiritu meo in euãgelio filij eius, quòd ſine intermiſsiõne memoriam veſtri facio ſemper in orationibus meis. Prima ergo ſedes eſt in cæ C leſti beneficio Roman. eccle. quam (vt memoratum eſt) beatiſsimi Petrus & Paulus ſuo martyrio conſecrauerunt. Secunda autem ſedes apud Alexãdriam, quæ beati Petri nomine à Marco eius diſcipulo atque euãgeliſta cõſecrata eſt. Tertia verò ſedes apud Antiochiam eiuſdẽ beati Petri apoſtoli habetur nomine honorabilis: quã illic

Mat. 16. c

Adueum

Roma. 1

2. pars.

priuſquam Romam veniret, habuit, & Ignatium epiſcopum conſtituit ibi: & illic primùm nomen Chriſtianorum exortum eſt. Et poſt pauca: Inter beatos apoſtolos quædam fuit diſcretio poteſtatis: & licet omnes eſſent apoſtoli, Petro tamẽ à domino conceſſum eſt (& ipſi inter ſe voluerunt idipſum) vt reliquis omnibus præeſſet apoſtolis: et Cephas, id eſt caput et principium teneret apoſtolatus: qui etiam eandem formã ſuis ſucceſſoribus & reliquis epiſcopis tenendam tradiderunt. Et non ſolùm hoc in nouo teſtamento eſt conſtitutum, ſed etiam in veteri fuit. Vnde ſcriptũ eſt: Moyſes & Aaron in ſacerdotibus eius, id eſt primi inter eos fuerunt. & poſt pauca. Hæc verò apoſtolica ſedes caput & cardo (vt præfatum eſt) à domino & non ab aliis conſtituta eſt: & ſicut cardine oſtium regitur, ſic huius apoſtolicæ ſanctæ ſedis auctoritate omnes eccleſię (domino diſponente) reguntur. Hac auctoritate Alexandrina eccleſia ſecundũ à prima locum habere cenſetur: ſed poſtea in Conſtãtinopolitana ſynodo eccleſia Conſtãtinopolis ſecundũ à ſede apoſtolica locũ accepit. Vnde in eadem ſynodo conſtitutum eſt ita.

Pſal. 98. | *Ca. 5. iuxta priorem editionem.*

A | B | C

Secundum à Romano pontifice Conſtantinopolitanus obtinet locum.

Conſt

A CONſtantinopolitanæ ciuitatis epiſcopum habere oportet primatus honorem poſt Romanum epiſcopum: propter quod ſit Roma noua. Item Greg. Ioanni epiſcopo Syracuſano. *Epiſto. 58 lib. 7*

Apoſtolicæ ſedi Conſtantinopolitanam conſtat eſſe ſubiectam.

DE Conſtātinopolitana eccleſia quod dicunt, quis eam dubitet ſedi apoſtolicæ eſſe ſubiectam? tamen ſi quid boni vel ipſa vel altera eccleſia habet, ego etiam minores meos quos ab illicitis prohibeo, in B bono imitari paratus ſum. Stultus enim eſt qui ſe in eo primum exiſtimat, vt bona quæ viderit, diſcere contemnat. Item eidem. Nam quòd primas Byzancenus ſedi apoſtolicæ dicit ſe ſubiici, ſi qua culpa in epiſcopis ſuis inuenitur: neſcio quis ei ſubiectus non ſit. Cùm verò culpa non exigit: omnes ſecundùm rationem humilitatis æquales ſumus. Item Gelaſius papa primus, Fauſto magiſtro legationis Conſtan. *Idem Gre. epiſtola 64 lib. 7*

C *Conſtantinopolitanus epiſcopus auctoritate Romani pontificis ordinatur.*

QVa traditione maiorum apoſtolicā ſedem in iudicium vocant? an ſecundæ ſedis antiſtites & tertiæ cæteríque bene conſcij ſibi ſacerdotes depelli debuerunt: & qui extiterit religionis inimicus,

depelli non debuit? videant ergo ſi alios habent canones quibus ſuas ineptias exequãtur. Cæterùm iſti qui ſacri, qui eccleſiaſtici, qui legitimi celebrantur: ſedem apoſtolicam ad iudiciũ vocare non poſſunt. Conſtantinopolitanę verò ciuitatis epiſcopus, quivtique per canones inter ſedes nullum nomen accepit, in communionem recidẽs perfidorum, non debuit ſubmoueri. Itẽ ex ſexta ſynodo. A

Conſtantinopolitana eccleſia ſecundum à Romana eccleſia obtinet locum. B

RENouantes ſancti Conſtantinopolitani decreta concilij, petimus vt Conſtantinopolitana ſedes ſimilia priuilegia quæ inferior Roma habet, accipiat, non tamen in eccleſiaſticis rebus magnificetur vt illa: ſed hæc ſecunda poſt illam exiſtẽs, priuſquam Alexãdrina ſedes numeretur, deinde Antiochena, & poſt eam Hieroſolymitana. Hinc datur intelligi quòd Alexandrina eccleſia de ſecunda facta ſit tertia, & Antiochena de tertia ſit quarta: niſi fortè quis duas cõtendat eſſe ſecundas, vt Conſtantinopolitanam & Alexandrinam parem ſuæ dignitatis velit locum obtinere. Vnde in viij. ſynodo legitur. C

Quæ patriarchalium ſedium primum vel deinceps teneat locum.

Diffin

A DIffinimus neminem prorſus mundi potentum quenquam eorum qui patriarchalibus præſunt ſedibus, inhonorare, aut mouere à proprio throno tentare: præcipuè quidem ſanctiſsimum papam ſenioris Romæ: deinceps Conſtantinopoleos patriarcham: deindeverò Alexandriæ ac Antiochiæ, ac Hieroſolymitanorum.

De eccleſiaſticorum ordinatione. Diſtinct. xxiij.

B BREVITER quæ inter eccleſiaſtica officia ſit differentia monſtrauimus. Nunc à ſummo pontifice incipientes, & vſque ad vltimum gradum deſcendentes, qualiter quiſque eorum debeat ordinari, ſanctorũ auctoritatibus oſtendamus. Item ex vj. ſynodo. Vnde Nicolaus papa. *Nicolaus 2*

Decretum Nicolai papæ de electione Romani pontificis. *Iuo Carn. libro 5*

C IN nomine domini noſtri Ieſu Chriſti & ſaluatoris ab incarnationis eius anno Milleſimo* quingenteſimo nono, menſe Aprili, indictione duodecima, propoſitis ſacroſanctis euangeliis: præſidente quoque reuerendiſsimo ac beatiſsimo papa Nicolao in baſilica Lateranenſi patriarchij, quæ cognominatur Conſtantiniana: ** quinquageſimo.*

conſidentibus etiam reuerendiſsimis epi- A
ſcopis, abbatibus, presbyteris, diaconis:
idem venerabilis pontifex auctoritate apo
ſtolica decernens de electione ſummi pōti
ficis, inquit. Nouit beatitudo veſtra dile-
ctiſsimi fratres & chorepiſcopi: inferiora
quoq; mēbra non latuit: defuncto bonę me
moriæ domino Stephano prædeceſſore
noſtro hæc apoſtolica ſedes cui auctore
Deo ſeruio, quot aduerſa pertulerit, quot
denique per ſimoniacę hæreſis trapezitas
repetitis malleis crebriſque tunſionibus B
ſubiacuit: adeò quidem, vt columna Dei vi
uentis iam penè videretur nutare, & ſage-
na ſummi piſcatoris procellis intumeſcen
tibus cogeretur in naufragij profunda ſub
mergi. vnde ſi placet fraternitati veſtrę de
bemus auxiliante Deo futuris caſibus pru
denter occurrere, & eccleſiaſtico ſtatui ne
recidiua (quod abſit) mala pręualeant, prę
cauere. quapropter inſtructi prædeceſſorū
noſtrorum aliorumque ſanctorum patrū C
auctoritate decernimus atque ſtatuimus,
vt obeūte huius Romanæ eccleſiæ vniuer
ſalis pontifice, in primis cardinales epi-
ſcopi diligentiſsimè ſimul de electione tra
ctantes, mox Chriſti clericos cardinales
adhibeant: ſicq; reliquus clerus & populus
ad conſenſum nouæ electionis accedant,
nimi

A nimirum præcauentes, ne venalitatis morbus aliqua occaſione ſurrepat. Et ideo religioſiſsimi viri præduces ſint in promouẽda pontificis electione: reliqui autem ſequaces. Certus verò atq; legitimus hinc electionis ordo perpenditur, ſi perſpectis diuerſorum patrũ regulis ſiue geſtis, etiã illa beati Leonis papæ prædeceſſoris noſtri ſententia recolatur. Nulla (inquit) ratio ſinit, vt inter epiſcopos habeãtur, qui nec à clericis ſunt electi, nec à plebibus ex-
B petiti, nec à comprouincialibus epiſcopis cum metropolitani iudicio conſecrati: ſed quia ſedes apoſtolica cunctis in orbe terrarũ præfertur eccleſijs, atq; ideo ſuper ſe metropolitanum habere nõ poteſt, cardinales epiſcopi proculdubio metropolitani vice funguntur: qui videlicet electũ antiſtitem ad apoſtolici culminis apicẽ prouehant conſecrandum. Eligatur autem de ipſius eccleſiæ gremio, ſi reperitur idoneus, vel ſi de ipſa nõ inuenitur, ex alia ſu-
C matur, ſaluo debito honore & reuerẽtia dilecti filij noſtri Henrici qui in præſentiarum rex habetur, & futurus imperator Deo cõcedente ſperatur: & iam ſibi cõceſſimus ſicut ſucceſſoribus illius, qui ab hac apoſtolica ſede perſonaliter hoc ius impetrauerint. Quòd ſi prauorũ atque iniquorum

rum hominum ita peruerſitas inualuerit: vt pura ſyncera atque gratuita fieri in vrbe nõ poſsit electio: cardinales epiſcopi cũ religioſis clericis catholicisque laicis licet paucis ius poteſtatis obtineant, eligendi apoſtolicę ſedis pontificem vbi cõgruerit. Planè poſtquam electio fuerit facta, ſi bellica fuerit tempeſtas, vel qualiſcunque hominum conatus malignitatis ſtudio reſtiterit, vt is qui electus eſt, in apoſtolica ſede iuxta conſuetudinem inthronizari non valeat: electus tamen ſicut verus papa obtinet auctoritatem regendi Romanam eccleſiam, & diſponẽdi omnes facultates illius: quod beatum Gregorium ante ſuam conſecrationem cognouimus feciſſe. Quòd ſi quis contra hoc decretum noſtrum ſynodali ſententia promulgatum quaſi per ſeditionem vel præſumptionem, aut quolibet ingenio electus, aut etiam ordinatus ſeu inthronizatus fuerit, auctoritate diuina, & ſanctorum apoſtolorũ Petri & Pauli perpetuo anathemate cum ſuis auctoribus & fautoribus, & ſequacibus à liminibus ſanctæ Dei eccleſiæ ſeparatus abiiciatur, ſicut antichriſtus, & inuaſor & deſtructor totius chriſtianitatis: nec aliqua ſuper hoc ei audiẽtia reſeruetur: ſed ab omni eccleſiaſtico gradu in quocunque fuerat prius

A prius, ſine retractatione deponatur: cui quiſquis adhæſerit, vel qualemcunque tãquã pontifici reuerentiam exhibuerit, aut in aliquo eum defendere pręſumpſerit: pari ſententiæ ſit mancipatus. Quòd ſi quis huius noſtræ ſanctę decretalis ſentẽtię temerator extiterit, & Romanam eccleſiam ſua præſumptione cõfundere & perturbare contra hoc ſtatutum tentauerit, perpetuo anathemate atque excõmunicatione damnetur, & cum impijs (qui non reſur-
B gẽt in iudicio) reputetur: omnipotẽtis irã cõtra ſe ſentiat, & ſanctorũ apoſtolorum Petri & Pauli, (quorum eccleſiam præſumit confundere) in hac vita & in futura furorẽ ſentiat: fiat habitatio eius deſerta, & Pſal. 58.
in tabernaculis ſuis non ſit qui inhabitet: fiant filij eius orphani, & vxor eius vidua. Commotus cõmoueatur ipſe, & filij eius Pſal. 108
mendicẽt, & eiiciantur de habitationibus ſuis. Scrutetur etiã fœnerator omnẽ ſub-
C ſtantiã eius, & diripiãt alieni labores eius: orbis terrarũ pugnet cõtra eũ, & cũcta elementa ſint ei contraria, & omniũ ſanctorum quieſcentiũ merita illum confundãt, & in hac vita ſuper eum apertam vindictã eorum oſtendant. Obſeruatores autẽ huius noſtri decreti, omnipotentis gratia protegat, & auctoritas beatorum apoſtolorum

lorum Petri & Pauli ab omniũ peccatorũ A
3.pars. vinculis abſoluat. Epiſcopi verò & cæ-
Cap.1. teri ordines infra conſtituti qualiter ordinari debeant, ex auctoritate Carthagi. cõcilij quarti, cui interfuit Auguſtinus tempore Honorij Auguſti, oſtendamus ab eorum examinatione incipientes.

Quomodo ſit examinãdus, q in epiſcopũ eligitur.

QVi epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur, ſi natura ſit prudens, ſi docibilis, ſi moribus temperatus, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi peruigil, ſi ſemper ſuis negocijs cauens, ſi humilis, ſi affabilis, ſi miſericors, ſi literatus, ſi in lege domini inſtructus, ſi in ſcripturarum ſenſibus cautus vel acutus, ſi in dogmatibus eccleſiaſticis exercitatus, & ante omnia ſi fidei documẽta verbis ſimplicibus aſſerat: id eſt, patrem, & filium, & ſpiritum ſanctum vnũ Deum eſſe confirmans, totamque trinitatis vnitatẽ, deitatem, coëſſentialem, & conſubſtantialem, & coæternã, & coomnipotentem prædicans: ſi ſingulas quaſque in trinitate perſonas plenũ Deum, & totas tres perſonas vnum Deum, ſi incarnationem diuinam non in patre, neque in ſpiritu ſancto factã, ſed in filio tantũ credat, vt qui erat in diuinitate Dei patris filius, Deus verus ex patre eſſet, & verus homo B C

A ex matre, carnẽ ex matris viſceribus habens, & animã humanã rationabilem ſimulque in eo vtriuſq; naturæ, id eſt, Deus & homo: vna perſona, vnus filius, vnus Chriſtus, vnus Deus creator omniũ quæ ſunt, & auctor, & rector, & Deus cũ patre & ſpiritu ſancto omniũ creaturarum, qui paſſus ſit pro ſalute noſtra vera carnis paſſione, & mortuus vera corporis ſui morte, reſurrexit vera ſuæ carnis receptione, & vera animę reſumptione: in qua veniet iu-
B dicare viuos & mortuos. Quærendum eſt etiam ab eo ſi veteris & noui teſtamenti, id eſt, legis & prophetarũ & apoſtolorum vnum eundemque credat auctorẽ, & demũ viuos ac mortuos iudicaturũ: & ſi diabolus non per conditionem, ſed per arbitriũ factus ſit malus. Quærendum eſt etiam ab eo ſi credat huiuſmodi quã geſtamus carnis & non alterius reſurrectionem, ſi credat iudicium futurum, & recepturos ſingulos pro his quæ in carne hac geſſerint,
C vel pœnas, vel præmia, ſi nuptias nõ prohibeat, ſi ſecunda matrimonia nõ dãnet, ſi carnium perceptionẽ non culpet, ſi pœnitentibus reconciliatis communicet, ſi in baptiſmate omnia peccata, id eſt, tam originale peccatum contractũ, quàm illa quę voluntariè admiſſa ſunt, dimittantur, ſi extra

ſi extra eccleſiam catholicam nullus ſalue- A
tur. Cùm in his omnibus examinatus, fuerit inuentus plenè inſtructus: tūc cū omni conſenſu clericorum & laicorum, & conuentu totius prouinciæ epiſcoporum maximè metropolitani vel auctoritate vel præſentia ordinetur epiſcopus ſuſcepto in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti epiſcopatu, non ſuæ delectationi, nō ſuis moribus, ſed his patrum diffinitionibus acquieſcat. Itē Iſidorus de vita clericorū. B

Li. 2. ca. 2. de eccleſiaſticis officiis.

Qualis debeat eſſe clericorum conuerſatio.

3. pars.

HIs igitur lege patrū cauetur vt à vulgari vita ſecluſi, à mundi voluptatibus ſe abſtineant, non ſpectaculis, non pōpis interſint, conuiuia publica fugiant, priuata non tantùm pudica, ſed & ſobria colant, vſuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationibus lucrorum, non fraudibus cuiuſcunque ſtudium appetant, amorē pecuniæ quaſi materiam cunctorū criminum fugiāt, & ſecularia negocia of- C
ficiaque abnuant, honoris gradū per ambitionem non ſuſcipiant, pro beneficijs medicinæ Dei munera non accipiant, dolos & coniurationes caueant, odium, ęmulationes, obtrectationes, atque inuidiā fugiant: non vagi oculis, non effreni lingua, aut petulanti fluidoque geſtu incedant,

ſed

A ſed pudorem & verecũdiam mentis ſimplici habitu inceſſuque oſtendant, obſcœnitatem etiam membrorum & verborum ſicut & operum penitus execrentur, viduarum & virginum frequentationes penitus fugiant, contubernia extranearum fœminarum nullatenus appetant, caſtimoniam quoque non violati corporis perpetuò obſeruare ſtudeant, aut certè vnius matrimonij vinculo fœderentur, ſenioribus quoque debitam præbeant obedien-
B tiam: neque vllius iactantiæ ſtudio ſemetipſos attollant, poſtremò doctrinæ lectionibus, pſalmis, hymnis, canticis, exercitio iugiter incũbãt. tales enim debent eſſe qui diuinis cultib⁹ ſeſe mãcipãdos ſtudẽt, ſcilicet vt dũ ſcientiæ operam dant, doctrinæ gratiã populis adminiſtrẽt. Itẽ Clemẽs. *Epi. 2. ad Iaco. fratrẽ domini*

Qui dignè ſacramenta tractare non poſſunt, ad miniſterium non eligantur diuinum.

TAles ad miniſterium eligantur cleri-
C ci, qui dignè poſsint dominica ſacramenta tractare. melius eſt enim domini ſacerdotium paucos habere miniſtros, qui poſsint dignè opus Dei exercere, quã multos inutiles, qui onus graue ordinatori adducant. Itẽ ex cõcilio Carthagineñ. iiij. *ca. 40. concil. Carth. tertij.*

Si electo in epiſcopũ aliqua obiiciũtur, quinq; vel ſex epiſcopi ad eius purgationẽ conueniant.

ILlud ſtatuendum eſt, vt quando ad eligendum epiſcopũ conuenerimus, ſi qua contradictio fuerit ſuborta, (quia ſæpe talia ſunt facta apud nos) nõ præſumant ad purgandum eum qui ordinandus eſt, tres tantùm accedere, ſed poſtulentur ad numerum ſupradictum duo vel tres, & in eadẽ plebe cui ordinandus eſt, diſcutiantur primò perſonæ contradicentium: poſtremò etiam illa quæ obiiciuntur, pertractentur: & cùm purgatus fuerit ſub aſpectu publico, ita demũ ordinetur. Si hoc cum veſtræ ſanctitatis animo concordat, corroboretur veſtræ dignitatis reſponſione. Ab vniuerſis epiſcopis dictum eſt, Satis placet. A B

cap. 10 Item ex concilio Toletano xj.

Vota ſuæ promiſsionis ſpondeãt, quos eccleſiaſtica promouet diſciplina.

QVanquam omnes qui ſacris mancipantur ordinibus, canonicis regulis teneantur aſtricti: expedibile eſt tamen vt promiſsionis ſuæ vota ſub cautione ſpondeant, quos ad promotionis gradus eccleſiaſtica probat diſciplina. Solet enim plus timeri quod ſingulariter pollicitum eſt, quàm quod generali ſponſione concluditur. Et ideo placuit huic ſancto concilio, vt vnuſquiſque qui ad eccleſiaſticos gradus eſt *aſcenſurus, non ante honoris conſe C

* acceſſurus.

A conſecrationem accipiat, quàm * placiti ſui annotatione promittat, vt fidem catholicam ſyncera cordis contritione ac deuotione cuſtodiẽs, iuſtè & piè viuere debeat, & in nullis operibus ſuis canonicis regulis contradicat, atque vt debitum per omnia honorẽ atque obſequij reuerentiam præeminenti ſibi vnuſquiſque dependat, iuxta illud papæ Leonis edictum: Qui ſe ſcit aliquibus eſſe præpoſitum, non moleſtè ferat aliquem ſibi eſſe prælatũ: ſed obe B dientiã quam exigit, etiam ipſe dependat. pœna tamen iuxta eccleſiaſticæ conſuetudinis morem, & placitis talium inferẽda, & ab his qui tranſgreſſores fuerint, perſoluenda. Dehinc diſponitur qualiter eccleſiaſtica officia ordinentur.

* placita ſibi.

ca. 1. et 2. cõci. Cart. 4.

Qualiter ordinetur epiſcopus.

EPiſcopus cùm ordinatur, duo epiſcopi imponant manus, & teneant euangeliorum codicẽ ſuper caput & verticem C eius, & vno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes epiſcopi qui adſunt, manibus ſuis caput eius tangant.

Qualiter ordinetur presbyter.

PResbyter cùm ordinatur, epiſcopo eũ benedicente, & manum ſuper caput eius tenente: etiam omnes presbyteri qui præſentes ſunt, manus ſuas iuxta manus

ca. 3. conci. Cart.

epiſcopi ſuper caput illius teneant. Sicut A autem in die ſuæ ordinationis ſacerdos orario vtroque humero ambitur: ita tempore conſecrationis eodem orario debet vti

ca.5. conci. Brach.3 inſtanter. Vnde in Bracharenſi concilio legitur.

Quod quiſque accepit tempore conſecrationis, ferat tempore oblationis.

ECcleſiaſtica inſtitutione præfixũ nouimus, vt omnis ſacerdos cũ ordinatur, orario vtroque humero ambiatur: ſcilicet vt qui imperturbatus præcipitur perſiſtere inter proſpera & aduerſa, virtutũ B ſemper ornamento vtroque circunſeptus appareat humero. Qua ergo ratione tempore ſacrificij non aſſumit, quod ſe in ſacramento accepiſſe non dubitat? Proinde modis omnibus conuenit vt quod quiſq; percepit in conſecratione honoris, hoc retineat etiam in oblatione vel perceptione ſuæ ſalutis, ſcilicet vt cùm ſacerdos ad ſolennia miſſarum accedit, aut per ſe Deo ſacrificium oblaturus, aut ſacramentum cor C poris & ſanguinis domini noſtri Ieſu Chriſti ſumpturus: nõ aliter accedat, quã orario vtroq; humero circũſeptus, ſicut tẽpore ordinationis ſuæ dinoſcitur conſecratus, ita vt de vno eodemque orario ceruicem pariter & vtrunq; humerũ premẽs

ſignum

A ſignum in ſuo appareat pectore crucis. Si quis autem aliter egerit, excommunicatio ni debitæ ſubiacebit. Dalmaticis autē nec epiſcopis nec diaconis abſq; apoſtolica licentia vti permittitur. Vnde Greg. Aregio epiſcopo Francorum. 4. pars. Epi. 111. lib. 1.

Abſque apoſtolica licentia dalmaticis nec epiſcopis nec diaconis vti licet.

COmmunis filius diaconus Petrus nobis innotuit, quòd fraternitas veſtra tēpore quo hic fuit, popoſcit vt ſibi & archidiacono ſuo vtendi dalmaticis licentiā B præberemus. Sed quia hominum ſuorum infirmitate compulſus feſtinanter abſceſſit vt nec ipſe mœror incumbens diutius (vt dignum erat, & res deſiderata poſcebat) ſineret permanere, & nos in multis implicatos (vt eccleſiaſticæ rationis eſt conſideratio) nouum hoc inconſultè & ſubitò indulgere non permitteret: idcirco rei poſtulatæ prolongatus eſt effectus. C Nunc verò charitatis tuæ bona reuocantes ad animum, huius auctoritatis noſtræ ſerie petita concedimus, atque te & archidiaconum tuum dalmaticarum vſu decorandos eſſe conceſsimus, eaſdemque dalmaticas dilectiſsimo filio noſtro Cyriaco abbate deferente tranſmiſimus.

Qualiter ordinetur diaconus.

Cap. 4. conci. Cart. 4. 5. pars.

DIaconus dũ ordinatur, ſolus epiſcopus qui eũ benedicit, manus ſuper caput eius ponat, quia nõ ad ſacerdotiũ, ſed ad miniſteriũ conſecratur. Quæritur autem an poſt benedictionẽ manus presbyterorũ & diaconorum chriſmatis liquore debeãt perungi. De his ita ſcribit Nicolaus papa Radulpho archiepiſc. Bituricẽ. A

Nicolaus pa. 1.

Nec presbyteris nec diaconis in conſecratione chriſmate manus perungere licet.

PRæterea ſciſcitaris vtrũ ſolis presbyteris, an etiam diaconis debeant cùm ordinãtur manus chriſmatis liquoré perungi, quod in ſancta Romana eccleſia cui auctore Deo ſeruimus, de neutris agitur. Sed quod ſit à nouæ legis miniſtris actũ, nuſquã (niſi nos fallat obliuio) legimus. B

Epiſtola 1. Innocẽtius pa. 1.

Ergo ad beati Innocentij papæ canonica decreta ſanctitatem tuã trãſmittimus, & quæ tibi ſint in conſecrationibus & orationibus obſeruanda, principia paginę ad Decentium Eugubinum epiſcopum emiſſæ te affatim edocebunt. C

Palea.

**Epi. 5. * Sulpitij.*

EX epiſtola*Simplicij papæ Seuero & Florentino epiſcopis directa. Ad cognitionẽ noſtri examinis, Gabreneñ. diaconi relatu peruenit de quibuſdam eccleſiæ ipſius clericis, quorum cùm vnus

ad

A ad presbyterij, duo ad leuitarum miniſteria conſecrarentur, epiſcopus eorum oculorum dolore detentus fertur manum ſuã ſuper eos tãtum poſuiſſe, & presbyterum quendam illis contra eccleſiaſticum ordinem benedictionem dediſſe: qui propter tantam præſumptionis audaciam poterat accuſatus iudicio preſenti dãnari, ſi adhuc in corpore poſitus non fuiſſet mortis vocatione præuentus. Sed quia ille examini diuino relictus eſt, humano iudicio accu-

B ſari non poteſt. hi qui ſuperſunt, & ab eo nõ conſecrationis titulum ſed ignominiæ potius elogium acceperunt: ne ſibi licẽtiã talis vſurpatio faciat, decernimus vt gradus ſacerdotalis & leuitici ordinis quem peruerſè adepti ſunt, depoſiti æquo iudicio amittant. Tales enim meritò iudicati ſunt remouẽdi, quia prauè inuenti ſunt cõſtituti. Itẽ quæritur an eorum ordinatio ſit rata habẽda, quibus epiſcopus oculorũ

C languore impeditus manus imponit, & presbyter ſuper eos orationem dicit. De his ita ſtatutum eſt in concilio Toletano. *Cap. 5. conci. 2. Hiſpalenſis id habetur.*

Et ordinator & ordinatus dãnationis ſubeat pœnam, cùm epiſcopus manum imponit, & alius orationem dicit.

QVorundã clericorum dum vnus ad presbyterium, duo ad leuitarum mi-

niſterium ſacrarentur, epiſcopous oculo- A
rum dolore detentus fertur manum ſuam
ſuper eos impoſuiſſe tãtum, & presbyter
quidam illis contra eccleſiaſticũ ordinem
benedictionem dediſſe. Sed quia iam ille
examini diuino relictus, humano iudicio
accuſari non poteſt, hi qui ſuperſunt, gradum
ſacerdotij vel leuitici ordinis quem
peruersè adepti ſunt, amittant. Ex concilio
Carthaginenſi iiij. cap. v.

6. pari.

Qualiter ſubdiaconus ordinetur.

SVbdiaconus cùm ordinatur, quia manus
impoſitionẽ non accipit, patenam B
de manu epiſcopi accipiat vacuam, & calicem
vacuum, de manu verò archidiaconi
accipiat vrceolum cum aqua, manile,
& manutergium.

Ca. 6. eiuſdem cõcil. Carth. 4.

Qualiter acolytus ordinetur.

ACOlytus cùm ordinatur, ab epiſcopo
quidem doceatur qualiter in officio
ſuo agere debeat: ſed ab archidiacono accipiat
ceroferariũ cum cereo, vt ſciat ſe C
ad accẽdẽda eccleſiæ luminaria mãcipari,
accipiat & vrceolũ vacuũ, ad ſuggerendũ
vinum in euchariſtiam ſanguinis Chriſti.

Cap. 7. eiuſdem conc. Carth. 4.

Qualiter exorciſta ordinetur.

EXorciſta cùm ordinatur, accipiat de
manu epiſcopi libellum in quo ſcripti
ſunt exorciſmi, dicente ſibi epiſcopo: Accipe

A cipe & cõmenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper energumenũ, ſiue baptizatũ, ſiue catechumenum.

Qualiter lector ordinetur.

LEctor cùm ordinatur, faciat de illo verbum epiſcopus ad plebẽ, indicans eiuſdem fidem ac vitam atque ingenium, poſt hoc ſpectante plebe tradat ei codicẽ, in quo lecturus eſt, dicens: Accipe, & eſto relator verbi Dei, habiturus ſi fideliter & vtiliter impleueris officium tuũ, partem cum eis qui verbum Dei miniſtrauerunt. *Vbi ſupra cap. 8.*

B

Qualiter oſtiarius ordinetur.

OStiarius cùm ordinatur, poſtquã ab archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conuerſari, ad ſuggeſtionẽ archidiaconi tradat ei epiſcopus claues eccleſiæ de altario, dicẽs ei: Sic age, ſic viue quaſi redditurus Deo rationẽ pro his rebus quę his clauibus recludũtur. *Ca. 9. eiuſdem.*

Qualiter pſalmiſta ordinetur.

C PSalmiſta, id eſt cantor poteſt abſq; licentia epiſcopi ſola iuſsione presbyteri officiũ ſuſcipere cantandi: dicente ſibi presbytero, Vide vt quod ore cãtas, corde credas, et quod corde credideris, operibus cõpleas. Clerici comã nutrire prohibẽtur: quorũ caput deſuper in modũ ſphęræ raſum eſſe debet. Vnde Anicius papa. *Ibi. ca. 10* *Anicetus pa. epũs Gallia.*

Clerici comam nutrire prohibentur. A

PRohibete fratres per vniuerſas regionum veſtrarũ eccleſias, vt clerici iuxta apoſtolum comam non nutriant: ſed deſuper caput in modum ſphæræ radant. Itẽ ex concilio Agatheñ. cap. xx.

De eodem.

CLerici qui comam nutriunt, ab archidiacono etiam ſi noluerint inuiti detondeantur, veſtimenta etiam vel calciamenta eis niſi quæ religionem deceãt, vti aut habere non liceat. Item Gregorius. B

Grego. pa. 1. In ſynodo decreuit reſidens.

De eodem.

SI quis ex clericis relaxauerit comam: ſit anathema.

Quibus veſtibus monialis ſit induenda cùm conſecratur.

ca. 11. cõ. Carth. 4.

SAnctimonialis virgo cùm ad conſecrationem ſuo epiſcopo offertur, in talibus veſtibus applicetur, qualibus ſemper vſura eſt, ꝓfeſsioni & ſanctimoniæ aptis. Vaſa quoq; ſacrata, & veſtimenta altaris mulieres Deo dedicatę cõtingere, & incẽſum circa altaria deferre ꝓhibẽtur. Vnde Soter papa omnibus epiſcopis Italiæ. C

Soter epiſto. 2.

Veſtimenta altaris & vaſa ſacrata mulieres tangere prohibentur.

SAcratas Deo fœminas vel monachas ſacra vaſa vel ſacratas pallas penes vos contin

A contingere, & incenſum circa altaria deferre perlatum eſt ad apoſtolicam ſedem: quæ omni reprehenſione plena eſſe & vituperatione nulli rectè ſapientium dubiũ eſt. Quapropter huius ſanctæ ſedis auctoritate hæc omnia vobis reſecare funditus quãcitius poteritis, cenſemus. Et ne peſtis hæc latius diuulgetur, per omnes prouincias abſtergi citiſsimè mandamus. Item ex concilio Laodiceñ. iiij. cap. xxj.

Sacrarium ſubdiaconis ingredi non licet.

B NOn oportet ſubdiaconos licentiã habere in ſacrarium ſiue ſecretarium (quod Græci *Διακόνιον* appellant) ingredi, & contingere vaſa dominica. Item in eodem cap. xxij.

De eodem.

MIniſtrum nõ oportet vti orarijs nec hoſtias derelinquere. Item in eodẽ.

De eodem.

NOn oportet lectores aut oſtiarios aut pſalmiſtas orarijs vti, & ſic legere *Ibid. ca. 23*
C aut pſallere. Item ex concilio Carthaginenſi iiij. cap. xcix.

Mulier in cõuẽtu viros docere nõ permittitur.

MVlier quãuis docta & ſancta, viros in conuentu docere non præſumat. Laicus autem præſentibus clericis (niſi ipſis rogantibus) docere non audeat. Item ex concilio Agatheñ. cap. lxvj.

Mini

Miniſtris non ſacratis vaſa dominica contingere non licet. A

NOn oportet inſacratos miniſtros licentiam habere in ſacrarium (quod Græci diaconium appellant) ingredi, & contingere vaſa dominica. Item ex concilio Brachareñ. j. cap. xxviij.

C. 41. ex capitulis ſynodorũ Græcarũ libri Martini epĩ Brach.

Cuilibet ex lectoribus vaſa ſacra altaris portare non licet.

NOn liceat cuilibet ex lectoribus ſacra altaris vaſa portare, nec alijs, niſi his qui ab epiſcopo fuerint ſubdiaconi ordinati. Item ex concilio Martini papæ. B

De eodem.

Vt clerici comam non nutriant.

NOn liceat cuilibet miniſteria tãgere, niſi ſubdiacono aut acolyto in ſecretario vaſa dominica. * Nec oportet clericos comam nutrire, & ſic miniſtrare: ſed attonſo capite, auribus patentibus: & ſecundùm Aaron talarem veſtem induere, vt ſint in habitu ornato.

* Cap. 67. eiuſdẽ. ca. 13. con. Carth. 4.

Qualiter ſponſus & ſponſa ſunt benedicendi. C

SPonſus & ſponſa cũ benedicendi ſunt à ſacerdote, à parentibus ſuis vel à paranymphis offerantur, qui cùm benedictionem acceperint, eadem nocte pro reuerentia ipſius benedictionis in virginitate permaneant.

Ordi

A Ordinandi prius examinentur.
Diſtinctio xxiiij.

Qualiter epiſcopus ſit examinandus.

QVALITER epiſcopus ſit examinandus. Qualiter ipſe ſimul cum reliquis infra ipſum conſtitutis ſit ordinãdus: breuiter monſtratum eſt. Nunc autem videndũ eſt de ſacerdotibus & reliquis, an ſine examinatione ſint promouẽdi ad ordinem. De
B his ita ſcribit Paulus ad Timotheum: Manus nemini cito impoſueris: & nihil ſine pręiudicio facias in alterã partẽ declinando. *1.Tim.5.* Ex decretis Silueſtri papæ cap.vij. *Cap.9.ſyno-di Romana ſub Silueſtro.*

De eodem.

NVllus acolytorum, vel ſubdiaconorum rem conſecratam à presbytero alijs porrigat, qa aliud eſt miniſter, aliud aſsiſtens: niſi tantum ipſe ſupportet quod ei ſacerdos impoſuerit ore ſuo benedictũ.
C Item ex concilio Carthag.iij. cap. xxij.

Ante probationem nullus ordinetur clericus.

NVllus ordinetur clericus, niſi probatus fuerit vel examine epiſcoporum, vel populari teſtimonio. Item Gelaſius papa Cæleſtino epiſcopo.

Ad miniſterium alicuius eccleſiæ clerici eiuſdem promoueantur.

Presby

PResbyteri, diaconi & vniuerſi clerici A
Stomeñ. ciuitatis petitorio nobis ſuggeſſere porrecto, in eccleſia beati martyris Eleutherij epiſcopi, quæ in ſupradictę ciuitatis parœcia probatur eſſe cõſtructa, presbyterum qui conſtitutus fuerat, defeciſſe, atque in eius locum Iulianum diaconum ipſius eccleſiæ pro celebritate ipſius loci quantocyus debere ordinari. Et ideo frater chariſsime ſi de eius vita vel moribus nihil eſt quod contra canonum veniat ſtatuta, ſupraſcriptum presbyterij hono- B
re decorabis: ſciturus viſitatoris te nomine, nõ cardinalis creaſſe põtificis. Pariter etiã & feliciſsimum diaconũ in eius eccleſiæ miniſterium (ſi cõuerſatio eius fuerit probabilis) ſubrogabis: vt locus proceſsionis celeberrimus ad miniſteriorũ cõſecrationem, nec ſacerdote indigeat nec miniſtro. Item ex concilio Laodiceñ. cap. xij.

Metropolitanorum, & epiſcoporum examine promoueantur cæteri epiſcopi.

EPiſcopi iudicio Metropolitanorũ & C
eorum epiſcoporum, qui circuncircà ſunt promoueantur ad eccleſiaſticã dignitatem: ij videlicet qui plurimo tempore probantur tam verbo fidei, quàm rectæ
1. part. cõuerſationis exemplo. Cùm itaque ſine examinatione nullus ſit ordinandus: quẽadmodum

A admodum & quo tempore ſacerdotum & cæterorum infra ſcriptorum examinatio debeat fieri, conſiderandum eſt. De his in concilio Nauatenſi ita legitur.

Qui ordinandi ſunt, feria quarta ad examinationem conueniant.

QVando epiſcopus ordinationem facere diſponit, omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feria quarta ante ipſam ordinationem vocandi ſunt ad ciuitatem vnà cum presbyteris, qui eos repræſentare debent: & tunc epiſcopus à latere ſuo eligere debet ſacerdotes & alios prudentes viros guaros diuinæ legis, exercitatos in eccleſiaſticis ſanctionibus: qui ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, inſtitutionem, locum vbi educati ſunt, ſi ſint bene literati, ſi inſtructi in lege Dei, ante omnia diligenter inueſtigent: ſi fidem catholicam firmiter teneant, & verbis ſimplicibus aſſerere queant. Ipſi autem quibus cura committitur, cauere debent ne aut fauoris gratia, aut cuiuſcunque muneris cupiditate illecti à vero deuient vt indignum & minus idoneũ ad ſacros gradus ſuſcipiendos epiſcopi manibus applicent, quod ſi aliter fecerint, & ille qui indignè acceſſerit, ab altari remouebitur: & illi

Iuo Carno. li. 3. de conſecr. epiſc.

B

C

illi qui donum ſancti ſpiritus vendere conati ſunt, coram Deo iam condemnati eccleſiaſtica dignitate carebunt. Igitur per tres cõtinuos dies diligẽter examinentur: & ſic ſabbato qui probati ſunt, epiſcopo repræſententur. Aliàs autem, ſine clericorum videlicet concilio, & populi teſtimonio, nullũ epiſcopus ordinare præſumat. A

Vnde in cõcilio Carthaginenſi iiij. cap. xxij. legitur.

Sine clericorum ſuorum concilio epiſcopus clericos non ordinet. B

3. pars. EPiſcopus ſine concilio clericorũ ſuorum clericos non ordinet: ita vt ciuiũ conniuentiam & teſtimonium quærat.

Quæritur quid fieri debeat de his qui ſine examinatiõe prouecti ſunt. De his ita legitur in concilio Martini papæ.

Ca. 24. libri Martini epiſcopi Bracha. ex ſynodis Græcorum.

De his qui ſine examinatione ordinantur, & poſtea peccata ſua confitentur.

SI quis presbyter aut diaconus ſine aliqua examinatione ordinati ſunt: aut certè cùm diſcuterentur, criminoſa peccata confeſsi ſunt: aut poſt ordinationem ab alijs detecti ſunt: abiiciantur ex clero. Similiter verò & de vniuerſo clericorum ordine ſeruetur. nam hoc ſibi quod irreprehenſibile eſt, ſancta catholica defendat eccleſia. C

De eccle

A **De eccleſiaſticorum officijs. Diſtinctio xxv.**

QVOD nullus ſine examinatione ordinãdus ſit, breuiter probatũ eſt. Quid autem ad epiſcopum, quid ad vnumquẽque inferiorẽ pertineat, Iſidorus Hiſpaleñ. epiſcopus in epiſtola ad Ludifredum ſcribit ita dicens:

Quod epiſcopi & cæterorum ſit officium in eccleſia.

Iuo Carn. lib. 5. de officijs ordinãdorum.

B PErlectis ſanctitatis tuæ literis gauiſus ſum, quòd optatam ſalutem tuam earum relatu cognoui. De his autem quæ in conſequẽtibus inſinuare eloquij tui ſermo ſtuduit, gratias ago Deo, quòd ſolicitudinem officij paſtoralis impendis: qualiter & quomodo eccleſiaſtica officia ordinentur, perquiris: & licet omnia prudẽtię, tuæ ſint cognita, tamen quia affectu frater no me cõſulis, ex parte qua valeo, expediã: C & de omnibus eccleſiæ gradibus quid ad vnũquemque pertineat, eloquar. Ad oſtiarium nanque pertinent claues eccleſiæ, vt claudat & aperiat templum Dei, & omnia quæ ſunt intus extraque cuſtodiat: fideles recipiat, excommunicatos & infideles excipiat. Ad exorciſtam pertinet exorciſmos memoriter retinere, manuſque ſuper ener-

gumenos & catechumenos in exorcizando imponere. Ad acolytum pertinet præparatio luminariorum. in ſacrario ipſe cereum portat. ipſe ſuggeſta pro euchariſtia ſubdiaconis præparat. Ad pſalmiſtam pertinet officium canendi, ſcilicet dicere benedictiones, laudes, ſacrificium, reſponſoria, & quicquid pertinet ad canendi peritiam. Ad lectorem pertinet lectiones pronunciare: & ea quæ prophetæ vaticinarunt, populis prædicare. Ad ſubdiaconum pertinet calicem & patenam ad altare Chriſti deferre, & leuitis tradere: eiſque miniſtrare: vrceolum quoque & aquam, manile & manutergium tenere episcopo: preſbyteris & leuitis pro lauandis ante altare manibus aquam præbere. Ad diaconum pertinet aſsiſtere ſacerdotibus, & miniſtrare in omnibus quæ aguntur in ſacramentis Chriſti: in baptiſmo, ſiue in chriſmate, & patena, & calice: oblationes quoque inferre & diſponere in altari: componere etiam menſam domini, atque veſtire, crucem ferre & prędicare euangelium, & apoſtolum ad populum. nam ſicut lectoribus vetus teſtamentum, ita diaconis nouum prædicare præceptum eſt. ad ipſum quoque pertinet officium precum, & recitatio nominũ. ipſe præmonet aures habere ad

Deum,

A Deũ, ipſe hortatur clamare, ipſe donat pacem, & ipſe annunciat. Ad presbyterũ pertinet ſacrificium corporis & ſanguinis domini in altario Dei conficere, orationes dicere, & benedicere dona Dei. Ad epiſcopũ pertinet baſilicarum conſecratio, vnctio altaris, & conſecratio chriſmatis: ipſe prędicta officia & ordines eccleſiaſticos diſtribuit, ipſe ſacras virgines benedicit: & dũ præceſſerit vnuſquiſque in ſingulis ordinibus, iſte tamen eſt præordinator in cun-
B ctis. Hi ſunt ordines & miniſteria clericorum: quæ tamen auctoritate pontificali in archidiaconi cura, primicerij & theſaurarij ſolicitudine diuidũtur. Archidiaconus enim imperat ſubdiaconis & leuitis, ad quẽ iſta pertinent miniſteria: ordinatio veſtiendi altaris à leuitis: cura incẽſi, & ſacrificij neceſſaria ſolicitudo: quis leuitarũ ad populũ euangeliũ legat: quis preces dicat, ſeu reſponſoria in dominicis diebus aut ſolennitatibus decantet. Solicitudo quoque
C parœciarũ & ordinatio, & iurgia ad eiuſdẽ pertinẽt curam: pro reparandis diœceſanis baſilicis ipſe ſuggerit ſacerdoti: ipſe inquirit parœcias cũ iuſsione epiſcopi, & ornamenta & res baſilicarũ, & parœciarũ geſta & libertatũ eccleſiaſticarũ epiſcopo idẽ refert: collectã pecuniã de cõmunione

ipſe accipit,& epiſcopo defert, & clericis A propriaſ partes ipſe diſtribuit. Ab archidiacono nunciantur epiſcopo exceſſus diaconorum.ipſe denunciat ſacerdoti in ſacrario ieiuniorum dies atque ſolẽnitatum: & ab ipſo publicè in eccleſia prædicãtur.quãdo verò archidiaconus abſens eſt, vicem eius diaconus ſequẽs adimplet. Archipreſbyter verò ſe eſſe ſub archidiacono, eiusq; præceptis ſicut epiſcopi ſui ſciat ſe obedire:& (quod ſpecialiter ad eius miniſteriũ pertinet)ſuper omnes presbyteros in ordine poſitos curam agere, & aſsiduè in eccleſia ſtare:& quando epiſcopi ſui abſentia cõtigerit,ipſe vice eius miſſarum ſolennia celebret,& collectas dicat,vel cui ipſe iniunxerit. Ad primicerium pertinent acolyti,exorciſtæ,pſalmiſtæ,atque lectores:ſignũ quoque dãdum pro officio clericorũ, B pro vitæ honeſtate:& officium cantandi, & peragendi ſolicitè,lectiones, pſalmum, laudes,reſpõſoria officiorum quis clericorũ dicere debeat. Ordo quoque & modus C canendi in choro pro ſolennitate & tempore.Ordinatio quoque pro luminaribus deportandis.Si quid etiam neceſſariũ fuerit pro reparatione baſilicarum quæ ſunt in vrbe,ipſe denunciat ſacerdoti. epiſtolas epiſcopi pro diebus ieiuniorũ parœcianis

per

A per oſtiarios ipſe dirigat. Clericos quos delinquere cognoſcit, ipſe diſtringat: quos emendare non valet, eorum exceſſus ad agnitionem epiſcopi deferat: baſilicanos ipſe conſtituat: & matriculã ipſe diſponat. Quando autem primicerius abſens eſt: ea quę dicta ſunt, ipſe exquirat qui ei aut lege eſt proximus aut eruditione. Ad theſaurarium pertinet oſtiarij baſilicarum ordinatio, incenſi præparatio, cura chriſmatis cõficiendi, cura baptiſterij ordinandi, pręparatio luminariorum in ſacrario & ſacrificiis.
B Ex hac epiſtola liquet quid cuiuſque officij ſit. Eſt etiam alia diſtinctio epiſcoporum, presbyterorum, diaconorum: quã fecit Clemens in epiſtola ſua, ita dicens: 2. pars. Epi. 3 ad oẽs Chriſt.

Quid ab epiſcopis, quid à presbyteris, quid à diaconis audire oportet.

AVdire epiſcopum attentius oportet, & ab ipſo ſuſcipere doctrinam fidei: monita autem vitæ à presbyteris inquirere:
C à diaconis verò ordinem diſciplinæ. Sacerdos quoque vtrũque humerum orario ambit. Diaconus verò ſiniſtrum tãtum, vt ad miniſterium expeditius diſcurrat. Vñde in conci. Tolet. cap. ij. Ca. 39. con. Toleta. 4.

Quare leuita vnũ tãtũ humerũ orario ambit. id habetur.

VNum orarium oportet leuitam geſtare in ſiniſtro humero: propter quod

 orat,

orat, id eſt, prędicat. Dexteram autem par- A
tem oportet habere liberam, vt expeditius
3. pars. ad miniſteriũ ſacerdotale recurrat. Nũc
autem per ſingulos gradus ordine recurrẽ-
tes, qui ex quibus ordinibus in quem gra-
dum conſcendere poſsint: qui poſt lapſum
valeant reparari, vel qui nõ: quibus culpis
à proprio gradu mereãtur deiici: quo accu-
ſante: quibus teſtificantibus poſsint cõuin-
ci: cuius ſententia ſint abſoluendi vel dam-
nandi, breuiter conſideremus. Ac primũ à
pontificali gradu incipiẽtes; qualem opor- B
teat eum eſſe qui in epiſcopum eſt ordinã-
dus, diligẽter inueſtigemus, Apoſtoli regu-
lã ſecuti quã in huiuſmodi re Timotheo
& Tito ſcribit, dicens: Oportet epiſcopũ
irreprehenſibilem eſſe, id eſt, non obnoxiũ
Ordinandus in epiſcopum ſit irreprehenſibilis. reprehenſioni. Hoc ad Timotheum 3. Ad
Titum autem 1. Oportet epiſcopũ ſine cri-
mine eſſe. Quod (vt Hiero. ſcribit ad Ocea-
num) idem eſt. Nomine autem criminis
quodlibet peccatũ intelligitur. Vnde in ea- C
dem epiſt. Hieronymus dicit: Res contra
naturã penè eſt, vt ſine peccato aliquis ſit:
ſed talis eligatur, cuius comparatione cæ-
Ex Augu. trac. 40. ad cap. Ioan. 8 teri grex dicantur. In epiſtola verò ad Ti-
tum crimen vocatur criminale peccatum,
vel criminalis infamia. vnde ibi legitur:
crimen eſt querela, id eſt, peccatum accuſa-
tione

A tione & damnatione dignũ. Quod autẽ ſine crimine iubetur eſſe qui in epiſcopũ eligetur: nõ ante baptiſma, ſed poſt baptiſmũ intelligendum eſt: vt à tẽpore videlicet baptiſmatis nullius criminis conſcientia mẽtem eius remordeat. Vnde Hierony. ſcribit in eadem epiſtola ad Titũ. Criminis appellatio aliàs latè patet cõplectẽs omne peccatũ, qđ ex deliberatione pcedit. Vnde Beda ſuper epiſtolã Iacobi: Peccata quę ex ignorantia vel infirmitate humana cõ-

Hierony. in commẽtariis epiſt. ad Titum.

Beda in cõment. ad 5. cap. Iacobi.

B mittuntur, dicit & pręcipit alterutrũ confiteri: quia facilè dimittuntur: quæcunque verò fiunt ex deliberatione, non niſi per pœnitentiam. Hinc etiam Auguſt. ait: Nullum peccatum eſt adeò veniale, quod non fiat criminale dum placet. Aliàs ea demum ſignificat, quæ ſemel commiſſa ad damnationem ſufficiũt. Multa enim ex deliberatione procedunt: quæ niſi ſæpius reiterata, & in conſuetudinem fuerint deducta, quamuis grauent poſt mortem, non tamen æternaliter perdunt: quia etſi quadã

Aug. cap. 8 de vera & falſa pœni.

C ratione crimina appellentur, tamen mortifera & capitalia nõ ſunt. Vnde Aug. in homil. de igne purgatorio, exponẽs verba Apoſtoli, ait: Si qs ſuper hoc fundamẽtũ ędificauerit ligna, fœnũ & ſtipulam, &c. Multi ſunt qui lectionẽ iſtã male intelligentes,

Aug. ſerm. 4. de animabus defunctorum: ſiue 41. de ſanctis.

falſa ſecuritate decipiuntur,dum credunt, A quòd ſi ſuper fundamentum Chriſti capitalia crimina ædificant, peccata ipſa per ignem trãſitorium poſsint purgari:& ipſi poſtea ad vitam perpetuam peruenire.Intellectus iſte fratres charìſsimi corrigendus eſt: quia ipſi ſe ſeducũt,qui ſibi ſic blãdiuntur.Illo enim tranſitorio igne de quo dicit Apoſtolus:Ipſe ſaluus erit,ſic tamen quaſi per ignem:non capitalia, ſed minuta peccata purgantur : de quibus etſi non omnia,vel aliqua commemoranda ſunt: ne B aliquis inaniter excuſare ſe conetur,& dicat ſe neſcire quæ ſunt minuta peccata, & quæ criminalia.Et quãuis Apoſtolus plura capitalia commemorauerit: nos tamen (ne deſperationem facere videamur)breuiter dicamus quæ illa ſunt,ſacrilegium,homicidium,adulterium,fornicatio, falſum teſtimonium,rapina,furtum,ſuperbia,inuidia,auaritia, & ſi longò tempore teneatur,iracundia,& ebrietas ſi aſsidua ſit, in C eorum numerum computantur.Quicunq; enim aliquod de iſtis peccatis in ſe dominari cognouerit,& nõ ſeipſum dignè emẽdauerit:& ſi habuerit ſpacium, longo tempore pœnitentiam non egerit: & largas eleemoſynas non erogauerit:& à peccatis ipſis non abſtinuerit,illo tranſitorio igne,

de

A de quo Apoſtolus ait, purgari nõ poterit: ſed æterna illum flãma ſine vllo remedio cruciabit. Quæ autem ſunt minuta, licet omnibus nota ſint: tamen quia longum eſt vt omnia replicentur, opus eſt vt ex eis vel aliqua nominemus. Quotiens aliquis in cibo, aut in potu plus accipit quàm neceſſe eſt, ad minuta peccata nouerit pertinere: quotiẽs plus loquitur quàm oportet: plus tacet quàm expedit: quotiens pauperes importunè petentes exaſperat: quotiens B cùm ſit ſanus corpore, aliis ieiunantibus prandere voluerit: aut ſomno deditus, tardius ad eccleſiam ſurgit: quotiens excepto filiorum deſiderio vxorem ſuam cognouerit, quotiens in carcere poſitos tardius requiſiuerit, & infirmos tardius viſitauerit. Si diſcordes ad concordiam reuocare neglexerit. Si plus aut proximum, aut vxorem, aut filium, aut ſeruum exaſperauerit quàm oportet. Si amplius blanditus fuerit quàm oportet. Si vnicuique maiori perſo C næ, aut ex volũtate, aut ex neceſsitate adulari voluerit. Si (pauperibus eſurientibus) nimium delicioſa vel ſumptuoſa conuiuia prǫparauerit. Si ſe aut in eccleſia, aut extra eccleſiã fabulis ocioſis (de quibus in die iudicij ratio reddenda eſt) occupauerit. Si dũ incautè iuramus, & cùm hoc per aliquam

neceſsitatem implere non poterimus: vti- A
que periuramus: & cũ omni facilitate vel
temeritate maledicimus, quoniam ſcriptũ
1.Cor.6.b eſt: Neque maledici regnum Dei poſsidebunt. Item Gregorius.

Quæ ſunt venialia peccata quæ poſt hanc vitam purgantur.

QValis hinc quiſque egreditur, talis in iudicio apparebit vel repræſentabitur: ſed tamen de quibuſdam culpis eſſe ante iudicium purgationis ignis credendus eſt, pro eo quod veritas dicit: Quia ſi (Matt.12.c) B
quis in ſpiritum ſanctum blaſphemias dixerit, neque in hoc ſeculo remittetur ei, neque in futuro. in qua ſententia datur intelligi quaſdam culpas in hoc ſeculo, quaſdam in futuro poſſe relaxari. Quod autem de vno negatur, conſequens intellectus patet, quia de quibuſdam conceditur. ſed tamen (vt prædixi) hoc de paruis minimiſque peccatis fieri poſſe credendum eſt, ſicut eſt aſsiduus & ocioſus ſermo, immoderatus riſus, vel peccatum curæ familiaris, C
quod vix ſine culpa, vel ab ipſis agitur, qui culpam qualiter declinare debeant ſciunt: quæ etiam poſt mortem grauant, ſi adhuc in vita poſitis minimè in morte fuerint relaxata. Item Auguſtinus in libro de vera, & falſa pœnitentia, cap. xviij.

De

A De eodem. *Palea.*

QVi in aliud ſeculum diſtulit fructum conuerſionis, prius purgabitur igne purgationis. Hic ignis etſi non ſit ęternus, miro tamen modo grauis eſt. ſuperat enim omnem pœnam quam vnquam paſſus eſt aliquis in hac vita, vel pati poteſt. Aliàs autem ea tantùm delicta ſignificat, quorũ eſt perpetua infamia. Vnde illud Hierony. Primùm itaque ſine crimine, &c. Vn *In commẽta. ad ca. 1* de Hierony. ſcribit in eadem epiſt. ad Ti-
B tum. Item & Inno. papa.

A die baptiſmi ſine crimine debet inueniri qui in epiſcopum eſt ordinandus.

PRimùm itaque ſine crimine iubetur eſſe epiſcopus: quod alio verbo ad Timotheum irreprehenſibilem nominatum puto: non quòd eo tãtùm tempore quo eſt ordinandus, ſit ſine vllo crimine, & præteritas maculas noua conuerſatione diluerit: ſed quòd ex eo tempore quo in Chriſtum
C renatus eſt, nulla peccati conſcientia mordeatur. Quomodo enim poteſt præſes eccleſię auferre malum de medio eius, qui in delictum ſimile corruit? aut qua libertate peccantem corripere poteſt, cùm tacitus ipſe ſibi reſpõdeat eadem ſe admiſiſſe quę corripit? * Ecce qui ordinandus eſt in epiſcopum: non ſolùm tempore ſuæ ordi- ** Concor. l. frater à fratre. ff. de cõdict. indeb. & l. altius. ff. ſi ſer. vẽ.*

natio

nationis,ſed etiã omni tempore poſt baptiſma à crimine immunis debet eſſe. A

Ordinandus in epiſcopũ ſit vnius vxoris vir. Diſtinctio xxvj.

SEQVITVR in vtraque epiſtola, Vnius vxoris virum, poſt baptiſma videlicet,nõ ante baptiſmum. Vnde Hieronymus ſcribit ad Oceanum.

De vnius vxoris viro.

Poſt baptiſmum debet eſſe monogamus qui in epiſcopum eſt ordinandus. B

VNius vxoris virũ,id eſt, monogamũ poſt baptiſmũ.ſi enim & ante cõiugẽ habuerit quę obierit,nõ imputetur ei: cui prorſus nouo homini,nec ſtupra, nec alia quę ante fuerũt,iam obſunt. Aug.verò cõtra teſtatur ſcribẽs in epiſtola ad Titũ.

Au.c.18.li. de bono coniugali id habet.

Qui ante baptiſmum habuerit vnam,& poſt baptiſmum aliam,ordinandus non eſt.

ACutius intelligunt,qui nec eũ qui catechumenus vel paganus habuerit vnam ante baptiſmum, & poſt baptiſmũ habuerit alteram ordinandũ cenſuerunt: quia de ſacramento agitur,non de peccato propter ſanctitatem ſacramenti. Sicut ſi fœmina catechumena vitiata eſt, non poteſt poſt baptiſma inter Dei virgines cõſecrari:ita non abſurdè viſum eſt digamum C

non

A non peccaſſe, ſed normã ſacramenti amiſiſſe, nõ ad vitæ meritũ, ſed ad ordinationis ſignaculũ. Vnius vxoris vir epiſcopus, ſignificat ex omnibus gentibus vnitatẽ vni viro Chriſto ſubditam. Sicut duobus dominis ſeruire, ſic ab vno domino apoſtatare, atque in alterius ſuperſtitionem ire non licet. Item Inno. Ruffo, & Euſebio, & cæteris epiſcopis Macedonibus. *Inn. pa. pri. in epiſtola 22.*

In baptiſmate culpa admittitur, non lex coniugij aboletur.

B DEinde opponitur non dici oportere digamum eum qui catechumenus habuerit & amiſerit vxorem, ſi poſt baptiſmum fuerit aliam ſortitus: eamq; primã videri quę nouo homini copulata ſit: quia illud coniugium per baptiſmi ſacramentum cum cæteris criminibus ſit ablatum. Quòd cùm de vna vtique dicitur: certè ſi tres habuerit in veteri poſitus homine vxores: erit ei quæ poſt baptiſmum quarta C eſt, ſic interpretantibus prima. virginis æquè nomen accipiet quæ quarto loco ducta eſt. Quis (oro) iſtud non videat contra Apoſtoli eſſe præceptũ, qui ait, vnius vxoris virũ oportere fieri ſacerdotẽ? *1. Timo. 3. a* Sed obiicitur quòd in baptiſmo totum quicquid in veteri homine geſtum eſt, ſit ſolutum. Dicite mihi (vt cũ pace veſtra loquar) an crimina

crimina tantũ dimittuntur in baptiſmo, A an & illa quæ ſecundùm Dei præcepta ac Dei inſtituta cõplentur? Vxorẽ ducere, crimen eſt, an non eſt crimen? ſi crimẽ eſt, ergo(vt cũ præfata venia dixerim) erit auctor in culpa: qui vt crimina cõmitterentur, in paradiſo pręcepit, cũ ipſe eos benedixit. ſi verò nõ eſt crimẽ: quia quod Deus inſtituit, nefas eſt crimen appellari: & Sa-

Prou.19.a lomon addidit: Etenim à Deo præparatur viro vxor, quomodo creditur inter crimina eſſe dimiſſum, quod Deo auctore legi- B tur conſummatũ? Quid de taliũ filijs percenſetur? nunquid nõ erunt admittendi in hæreditatis conſortium qui ex ea ſuſcepti ſunt quę ante baptiſmũ fuerat vxor: erũtque appellandi vel naturales, vel ſpurij: quia nõ eſt legitimũ matrimoniũ niſi illud(vt vobis videtur) quod poſt baptiſmũ aſſumitur. Ipſe Deus cũ interrogaretur à Iudæis ſi liceret vxorẽ dimittere: atq; ex-

Mat. 22. a poneret fieri non debere, addidit: Quos C Deus cõiunxit, homo nõ ſeparet. An ne de his locutus eſſe credatur, qui poſt baptiſmũ ſortiuntur? Meminerint & hoc à Iudæis interrogatũ, & etiã Iudęis eſſe reſpõſum. Quęro, & ſolicitus quæro, ſi vna eademque ſit vxor eius qui ante catechumenus, poſtea ſit fidelis: filioſque ex ea cùm

eſſet

A eſſet catechumenus ſuſceperit: & poſtea alios filios cũ ſit fidelis, vtrũ ſint fratres appellandi, an nõ habeãt poſtea defuncto patre familiæ Erciſcũdæ hæreditatis cõſortiũ, quibus filiorũ nomen regeneratio ſpiritualis creditur abſtuliſſe. quod cũ ita ſentire abſurdũ eſt: quæ ratio eſt hoc defendi, & vacua magis opinione iactari, quã aliqua auctoritate roborari, cũ non poſsit inter peccata deputari ꝙ lex præcepit, & Deus adiũxit. Nunquid ſi catechu-
B menus virtutibus ſtuduit, humilitatẽ ſecutus eſt, patiẽtiã tenuit, eleemoſynas fecit, morti deſtinatos qualibet ratione eripuit, adulteria exhorruit, caſtitatẽ tenuit: quęro ſi hæc omnia cùm factus fuerit fidelis amittit, quia per baptiſmũ totũ quod vetus homo geſſerat, putatur auferri. Aſpicias gentilẽ hominẽ Corneliũ orationibus *Act. 10. d* atq; eleemoſynis vacantẽ, angelũ audientẽ per reuelationem, ipſumq; Petrũ videntẽ:
C nunquid per baptiſmum hæc illi ablata ſunt propter quę ei baptiſmũ videtur eſſe conceſſum? Si ita creditur, mihi credite, non modicũ erratur: quia quicquid bene geſtum fuerit, & ſecundũ præcepta legalia cuſtoditũ, nõ poteſt facientibus deperire. Nuptiarum ergo copula quia Dei mandato perficitur, non poteſt dici peccatum, &

quod

quod peccatũ non eſt, ſolui inter peccata A credi non debet. Eritq; integrũ & ſalutare exiſtimare aboleri nõ poſſe prioris nomẽ vxoris, cũ nõ ſit dimiſſum pro peccato qđ ex Dei ſit voluntate completũ. Itẽ Ambroſius in libro de officijs.j.cap.vlti.

Digamus reputatur qui ante baptiſmum habuerit vnam, & poſt baptiſmum aliam.

VNa tantũ nec repetita nobis copula permititur: & in ipſo coniugio lex eſt non iterare coniugium, nec ſecundæ coniugis ſortiri coniunctionẽ. Quod pleriſq; B mirum videtur: cùm etiam ante baptiſma iterata cõiugia electioni muneris & prærogatiuę ordinationis impedimenta generẽt: & cùm etiam delicta obeſſe nõ ſoleãt, ſi lauacri remiſſa fuerint ſacramento. Sed intelligere debemus quia in baptiſmo culpa dimitti poteſt, lex aboleri nõ poteſt: in cõiugio nõ culpa, ſed lex eſt: Quod culpæ eſt igitur in baptiſmo relaxatur: quod legis eſt, in coniugio non ſoluitur. Quomodo autem poteſt eſſe hortator viduitatis, C qui & ipſe cõiugia frequẽtauerit? Ioannes baptiſta dum Herodem ab inceſtu prohiberet, dicens: Non licet tibi habere vxorẽ (Luc.3.d, Matt.14.a) fratris tui: euidenter oſtẽdit inter infideles coniugia eſſe. Vnde datur intelligi quòd digami dicuntur non ſolùm qui poſt baptiſma

A ma coniugia frequentant, ſed etiã qui ante baptiſmum vnam, & poſt baptiſmum alterã habuiſſe probantur. Digamus verò in ſacerdotem ordinari nõ debet, non quia deliquerit ſecundam accipiendo vxorem, ſed quia prærogatiua exutus eſt ſacerdotis. Vnde Ambroſius in epiſtola 82. lib. 10. ad Verſellenſem eccleſiam ait:

Non peccat digamus, ſed prærogatiua ſacerdotij exuitur.

B QVi ſine crimine vnius vxoris eſt vir, tenetur ad legem ſacerdotij ſuſcipiẽdi. Qui autem iterauerit coniugium: culpam quidem non habet coinquinati, ſed prærogatiua exuitur ſacerdotis.

Epiſcopi & ordinati ſacris matrimonio nõ gaudeãt. Diſt. xxvij.

QVOD autem vnius vxoris vir epiſcopus iubetur eligi: quęritur an de tẽpore ordinationis hoc ſit accipiendũ, vt tempore C ſuæ adminiſtrationis eius poſsit copula fungi, quẽ vnicã & virginẽ ſibi deſpõſauit.

Hoc Martinus papa prohibet, dicens: *Non ordinetur diaconus niſi caſtitatem fuerit profeſſus.*

Cap. 39. libri Martini epĩ Bracha. ex ſynodis Græcorum.

DIaconus qui eligitur, ſi conteſtatus fuerit pro accipiẽdo matrimonio, &

m dixerit

dixerit ſe in caſtitate non poſſe manere, A hic non ordinetur. Quòd ſi in ordinatione tacuerit,& ordinatus fuerit,& poſtea matrimoniũ deſiderauerit: ſit alienus à miniſterio,& vacet à clero. Hac auctoritate datur intelligi ꝙ illi qui vxores habent, vel accipere volunt: nec diaconi, nec ſacerdotes fieri poſſunt, niſi continentiã profiteãtur. Si verò diaconus à miniſterio ceſſare voluerit, contracto matrimonio licitè poteſt vti. nam etſi in ordinatione ſua caſtitatis votum obtulerit, tamen tanta eſt vis in B ſacramento coniugij, quòd nec ex violatione voti poteſt diſſolui ipſum coniugium. Vnde Auguſtinus in libro de bono coniugali ad Iulianum.

Ca. 10. de bono vid. ad Iulianum.

Nubẽtes poſt votũ nõ ſunt abinuicẽ ſeparãdi.

2. pars.

QVidam nubentes poſt votũ aſſerunt adulteros eſſe, ego autem dico vobis quòd grauiter peccant, qui tales diuidũt.

Item Theodorus in Pœnitentiali.

De eodem.

C

SI vir ſimplex votum virginitatis habens adiungitur vxori, poſtea non dimittat vxorem, ſed tribus annis pœniteat.

Hieronymus verò econtra ſcribit.

Aug. id habet ca. 9. de bono viduitatis.

Damnabile eſt vouentibus velle nubere.

VOuentibus virginitatẽ, nõ ſolùm nubere, ſed etiam velle, damnabile eſt.

Idem

A Idem contra Iouinianum. *Hiero. li. contra Iouinia.*

Damnationem habebit ſi nupſerit, qui virginitatem vouit.

SI nupſerit virgo, non peccat, nō illa virgo quæ ſemet cultui diuino dedicauit. Harum enim ſi qua nupſerit, habebit damnationem, quia primā fidem irritam fecit. Item Nicolaus papa ad Albinum Vieneñ. eccleſ. archiepiſcopum.

Quæ ſanctimonialem ſe eſſe finxerat, nubere non valet.

B QVod interrogaſti de fœmina quæ poſt obitū mariti ſui ſacrū velamen ſuper caput ſuū impoſuit, & finxit ſe ſub eodem velamine ſanctimonialem eſſe, poſtea verò ad nuptias redijt, bonum mihi videtur: quia per hypocriſim eccleſiaſticam regulam conturbare voluit, & non legitimè in voto ſuo permanſit, vt pœnitentiam agat de illuſione nefanda, & reuertatur ad id quod ſpopondit, & in ſacro miniſterio permaneat quod inchoauit. *Iuo Carn. li. 3. de virgin. vid. & abba. id refert.*

C *Palea.*

NAm ſi conſenſerimus ꝙ omnia ſacramenta eccleſiaſtica quiſque prout vult fingat, & non verè faciat: omnis ordo eccleſiaſticus túrbabitur, nec catholicę fidei iura conſiſtunt, nec canones ſacri ritè obſeruātur. Quid enim profuit Simoni *ex eodē continuò.*

mago baptiſmum ſacrum fictè ſuſcipere, A
& in Chriſtianitate ſe permanſurum finxiſſe,cùm per apoſtolum fraude eius detecta,quod ſibi futurũ eſſet prænunciatum
Actuũ. 8 fuit? Ait enim: Pecunia tua tecũ ſit in perditionẽ.cor enim tuum non eſt rectum coram Deo.pœnitentiam itaque age de hac iniquitate tua:& roga Deũ vt fortè remittantur tibi cogitationes cordis tui.in felle enim amaritudinis & obligatione iniquitatis video te eſſe.Ideo tales niſi reſipiſcãt
Actuũ.5 ſpiritali gladio percutere cenſemus. Non B
enim fas eſt ſpiritui ſancto mentiri, ſicut Ananias & Sapphira mentiti ſunt, & ſtatim perierunt. Item Calixtus papa.

In ſacris ordinibus conſtituti non ducant vxores,& ſi duxerint,ſeparentur.

PResbyteris,diaconis, ſubdiaconis, & monachis concubinas habere, ſeu matrimonia cõtrahere penitus interdicimus: contracta quoq; matrimonia ab huiuſmodi perſonis diſiungi,& perſonas ad pœni- C
tentiam redigi debere iuxta ſacrorũ canonum diffinitionem iudicamus.Hic diſtinguendum eſt ꝙ vouentium alij ſunt ſimpliciter vouẽtes,de quibus Aug.& Theodorus locuti ſunt.alij ſunt quibus poſt votum benedictio accedit conſecrationis vel propoſitum religionis, de quibus Hieronymus

A nymus & Nico. & Calixtus ſcripſerunt. Vnde idem contra eundem Iouinianum Hierony. lib. j. ſcribens ait:

Inceſtæ ſunt virgines, quæ poſt conſecrationẽ nubunt.

VIrgines quæ poſt conſecrationem nupſerint, nõ tam adulteræ ſunt, quàm inceſtæ.

Ordinandi ſacris continentiam profiteantur. Diſtin. xxviij.

B ECCE oſtenſum eſt breuiter ꝙ nolentes vouere continentiã, nec ad ſubdiaconatum nec ad ſuperiores gradus conſcendere poſſunt. Vnde ad ſubdiaconatum accedentes non ſine voto caſtitatis iubẽtur admitti, auctoritate beati Gregorij, qui ſcribẽs Petro ſubdiacono epiſtola 42. lib. j. ait:

Non fiat ſubdiaconus, qui ſe caſtè victurum non promittit.

C NVllum facere ſubdiaconum præſumant epiſcopi, niſi qui ſe caſtè victurum promiſerit: quia nullus ad miniſterium altaris accedere debet, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata. Item Innoc. ſecundus.

Iuo Carn. li. 8 de libris eccleſiaſtic. id refert.

Subdiaconus & ſupra conſtituti incontinẽtes, vxorem aut concubinam ducentes, eccleſiaſtico

beneficio & officio careant. A

DEcernimus vt hi qui in ordine ſubdiaconatus & ſupra vxores duxerint, aut concubinas habuerint: officio atque ecclesiaſtico beneficio careant. Cũ enim ipſi templum & vaſa domini, & ſacrarium ſpiritus ſancti debeant eſſe & dici: indignum eſt eos cubilibus & immũditijs deſeruire. Item ex concil. Toleta. v.

Cap. 26. concilij Toleta. quarti.

Caſtè ſe victuros promittant in diaconos vel presbyteros ordinandi.

QVando presbyteri & diaconi per parœcias conſtituuntur, oportet eos profeſsionem epiſcopo ſuo facere vt caſtè & purè viuãt ſub timore Dei: vt dum eos talis profeſsio obligat, vitæ ſanctę diſciplinam retineant. Item Gregorius nobilibus ciuibus Neapolita. B

epiſt. 40. libro 1.

Qui longam corporis ſui continentiam non habet, in epiſcopum eligi non debet.

3. pars.

PRiuſquam ad nos ſcriptura veſtra diſcurriſſet, Ioannem diaconũ qui ab altera parte electus eſt, paruulam habere filiam quorundam relatione cognouimus. Vnde ſi rationem voluiſſent attẽdere, nec illi * eum eligere, nec ipſe debuerat conſentire. Nam qua præſumptione audet ad epiſcopatum accedere, qui adhuc longam corporis ſui continentiam filia teſte conuinciatur C

** al. alij.*

A uinciatur nō habere? Itē ex cōc. Toleta.ij. cap.1.conci lij.2.
Ad ſubdiaconatum acceſſuri continentiam profiteantur.

DE his quos voluntas parentum à primis infantię annis clericatus officio mancipauerit, id ſtatuimus obſeruandum vt mox detonſi, vel miniſterio lectorum traditi, in domo eccleſiæ ſub epiſcopali præſentia à prępoſito ſibi debeāt erudiri. At vbi octauumdecimum ætatis ſuæ cōpleuerint annum, coram totius cleri plebiſq; cōſpectu voluntas eorum de expetendo coniugio ab epiſcopo perſcrutetur: qui bus ſi gratia caſtitatis Deo inſpirante placuerit, & promiſsionem caſtimoniæ ſuæ abſque cōiugali neceſsitate ſeſe ſpoponderint ſeruaturos, hi tanquā appetitores arctiſsimæ vię, leuiſsimo domini iugo ſubdantur, ac primùm ſubdiaconi miniſteriū habita probatione profeſsionis ſuæ à viceſimo anno ſuſcipiant. Quòd ſi inculpabiliter ac inoffenſè xx. & v. annum peregerint, ad diaconi officium (ſi adimplere id poſſe ab epiſcopo probantur) promoueri debent. Cauēdum eſt tamen his ne quādo ſuæ ſponſionis immemores, aut ad terrenas nuptias, aut ad furtiuos concubitus vltrò concurrant: quod ſi fortè fecerint, vt ſacrilegij rei ab eccleſia habeant extranei. 4.pars. B C

Quibus autem voluntas propria interro- A gationis tempore deſiderium nubendi per ſuaſerit, conceſſam ab apoſto. * licentiam auferre non poſſumus: ita vt cùm prouectæ ætatis in coniugio poſiti renunciaturos ſe pari conſenſu operibus carnis ſpoponderint, ad ſacros ordines aſpirent.

* ſentētiā.

cap.2. cō.2. habetur

Item ex concilio Arelateñ.iij.

In coniugio conſtitutus, ad ſacerdotiū aſſumi non debet.

5.pars.

ASſumi aliquē ad ſacerdotium in coniugij vinculo conſtitutum non oportet, niſi fuerit promiſſa conuerſio. Item ex eodem iiij. B

cap.5. eiuſ. conc.2.

Non ordinentur diaconi, qui caſtitatem non profitentur.

PRæterea placuit vt deinceps nō ordinētur diaconi cōiugati, niſi qui prius conuerſionis propoſito cōfeſsi fuerint caſtitatem. Verū illa priori auctoritate diaconis videtur permitti cōiugium, cùm ad ſacerdotium tantùm coniugati prohibentur aſſumi. Porrò in ſequenti videtur permitti auctoritate ſubdiaconis, cùm de diaconis ſpecialiter, præcipitur vt ſine probatione caſtitatis non ordinentur. Hoc idē in Ancyritana ſynodo videtur eſſe permiſſum, in qua ſic ſtatutum eſt. C

ca.10. iuxta ſecundā tranſlationem.

Diaconi non prohibeantur à miniſterio pro nuptijs,

A *nuptijs, ſi in ordinatione dicunt ſe continere non poſſe.*

DIaconi quicunq; cùm ordinãtur, ſi in ipſa ordinatione proteſtati ſunt dicẽtes ſe velle habere vxores, nec poſſe ſe continere, hi ſi poſtea ad nuptias peruenerint, maneant in miniſterio: propterea quòd his epiſcopus licentiã dederit. Quicunque ſanè tacuerint, & ſuſceperint manus impoſitionem profeſsi continẽtiam, ſi poſtea ad nuptias peruenerint, à miniſte
B rio ceſſare debebunt. Item ex concilio Neocæſarieñ. *cap.1.*

Presbyter ducens vxorẽ ab ordine deponatur.

PResbyter ſi vxorem duxerit, ab ordine illum deponi debere. Quòd ſi fornicatus fuerit, vel adulterium commiſerit: extra eccleſiã abijci, & ad pœnitẽtiã inter laicos redigi oportet. Item Gregorius. *6.pars.* *epi.39.li.12. ad Ioan. epiſc. Panormitanum.*

De eo qui relictã cuiuſdã diaconi duxit vxorẽ.

QVia ſunt culpæ in quibus culpa eſt
C relaxare vindictã, quærenda eſt ſemper veritas: vt inquiri debeat vtrum accuſatum noxa condẽmnet, an à pœna innocẽtia patefacta ſubducat. Itaque peruenit ad nos * Fauſtinum defenſorem vltionem exercere in Petrum latorem præſentium voluiſſe, pro eo quòd (quantum dicitur) relictam cuiuſdam diaconi tempore quo *7.pars.* * *Fantinũ.*

cõductor fuit, marito tradiderit: ſed quoniam iſte coniugem diaconi aſſerit nõ fuiſſe, dicens nec eam virginem ad eum perueniſſe, denique nec religioſam mutaſſe veſtem poſtquã ille in ordine ſacro promotus eſt: adiiciens etiam priuſquã ad diaconum perueniſſet, & poſtea praua illã mulierem opinione vixiſſe: ideo fraternitatẽ tuam his hortamur affatibus, vt cum Dei (ſicut decet) timore cauſam hanc ſubtili omnino inueſtigatione perquiras: & ſi in cõiugio diaconi mulierem de qua agitur, fuiſſe conſtiterit: ſupra ſcriptus lator memorato defenſori & rectori patrimonij ad vindictam modis omnibus tradatur, et cum competenti emendatione hi qui malè ſociati ſunt, diſiungãtur. Si verò in eius coniugio non fuerit, memoratum * Fauſtinum ex noſtro mandato commonere te volumus, vt ei facere nil prçſumat, nec falſa illum accuſatio in aliquo prægrauet. A B

*Fantinũ. ca. 15. cõ. 1. Aurel.

Item ex concilio Aurelianeñ. C

De vxore presbyteri vel diaconi ſi alij ſe coniunxerit.

SI ſe cuiquam mulier duplici coniugio presbyteri vel diaconi relicta coniunxerit, aut caſtitate fruantur, aut ſeparẽtur: aut certè ſi in criminis intentione perſtiterint, pari excommunicatione plectantur.

Item

A Item ex concilio Martini papæ. cap. 29. lib. Mart. epi. Brac. de ſynodis Græco.

De eodem.

SI qua vidua epiſcopi vel presbyteri aut diaconi maritum acceperit, nullus clericus, nulla religioſa perſona cum ea cõuiuium pręſumat: nunquam communicet: morienti tamen ei ſacramenta ſubueniãt.

Item Pelagius Cethego Patricio.

Cuiuſdam epiſcopi ordinatio differtur, quia uxorem habet & filios.

B DE Syracuſanæ vrbis antiſtite optaueramus in ipſo initio gloriæ veſtrę deſideriis obedire, niſi nos multiplex ratio ipſius non paucis temporibus ordinatiõe differre ſacerdotij coëgiſſet, ob hoc autem, quòd vel perſonæ qualitas (ſicut et vos melius noſtis) vel ſuperſtes vxor aut filij (per quos eccleſiaſtica ſolet periclitari ſubſtantia) noſtros animos diutius ab eius ordinatione ſuſpẽderet: quãtũ ad cautelam humanã pertinet, integro penè anno diſtulimus, opinantes quòd in melius C Syracuſanorum prouenire poſſet electio. Sed quia in voluntatis ſuæ propoſito irreuocabiliter pſtiterunt, & nullus eſt alius in eadem repertus eccleſia, niſi lõgioribus adhuc tẽporum differretur ſpatiis: ne paulò amplius inſanirent (ſicut filij veſtri magnifici prętoris teſtificatione didicimus) 1. pars.

inter

inter huiuſmodi ambiguitates illud cõſultius iudicauimus faciendum, vt congrua prouidentia cauſam propter quam principalis conſtitutio habentem filios & vxorẽ ad epiſcopatus ordinem promoueri prohibet, ſalua diſpoſitione concilij muniremus. Qua de re ſummo ſtudio ab eodem Syracuſanæ vrbis epiſcopo priuſquam à nobis in epiſcopum cõtingeret ordinari, huiuſmodi exegimus cautionem, per quã & ſuam fateretur quantula eſſet præſentis tẽporis habita rerum deſcriptione ſubſtãtiam: & nihil vnquam per ſe aut per filios & vxorem ſiue quãlibet propinquam aut domeſticam vel extraneam fortè perſonam de rebus audeat vſurpare eccleſiæ: & vniuerſa ſui epiſcopatus quæſita tẽpore, eccleſiæ ſuæ dominio ſociaret: nihil vltra id quod modò deſcriptũ eſt, filijs ſuis vel hæredibus relicturus. Ecce hac auctoritate electus in epiſcopum non prohibetur vxorem, & filios. * Eligi autẽ ad epiſcopatum non debet niſi aut ſacerdos, aut diaconus: ſubdiaconus verò non niſi neceſſitate cogente. Siue ergo presbyter, ſiue diaconus, ſiue ſubdiaconus fuerit: apparet ꝙ in prefatis ordinibus cõſtituti licitè matrimonio vti poſſunt. Quia ergo auctoritate Grego. qui relictã diaconi vxorẽ marito

A *B* *C*

* *Infero ex hoc tex. ꝙ aliqua propter ſcandalum euitandũ permittũtur, quæ non fierent al. de quo lj. diſtinct. aliquantos. in additio. gl. fina.*

A rito tradidit, puniendus eſt. Item in Neocæſari.concil. Presbyter ducens vxorem, non diaconus iubetur deponi. Item in Ancyritana ſynodo. Diaconi qui in ordinatione ſua dicunt ſe velle habere vxores: ſi poſtea ad nuptias venerint, non prohibẽtur à miniſterio. Patet quòd nec diaconi nec ſubdiaconi ſunt prohibendi à coniugio. Sed quod de electione obiicitur, verũ quidem eſt in epiſcopatum nõ eligendum eſſe niſi in ſacris ordinibus conſtitutum:
B ſed ipſum vxorem habere & filios, non repugnat præmiſsis auctoritatibus de continentia clericorum. In laicali enim habitu vel in minoribus ordinibus conſtitutus potuit habere vxorẽ & filios: ſed ſi poſtea ex conſenſu vxoris continentiam profeſſus, ſubdiaconatum vel diaconatum vel presbyterij gradum adeptus fuerat: attamen vxori & filijs ipſum neceſſaria miniſtrare oportebat. Illud autem Gregorij
C duobus modis ſoluitur: vel quia eccleſia illa cui diaconus ille militauerat, nondum continentiæ votum ſuſceperat in diaconis & reliquis miniſtris. Vel quia (ſicut de electo in epiſcopum ſupra ſcriptũ eſt) ante ſubdiaconatum memoratus diaconus eam in vxorem duxerat. Illud autem Neocæſarienſis concilij, & Ancyritanæ

ſyno

ſynodi: vel ex tempore vel ex loco intelli A gitur. Ex tempore, quia nondum erat introducta continētia miniſtrorum altaris. Ex loco, quia vtraque ſynodus orientalis eſt: & orientalis eccleſia non ſuſcipit generale votum caſtitatis: hoc tamen diligenti obſeruatione cuſtodit, vt poſt adeptum ſacerdotium defuncta priori vxore cū qua ſacerdos factus fuerat: ſi alteram duxerit, deponatur. Item opponitur illud quod legitur in canone apoſtolorum.

canone. 6

Presbyter cauſa religionis nō contemnat propriam vxorem. B

9. pars.

SI quis docuerit ſacerdotem ſub obtētu religionis propriam vxorem cōtēnere: anathema ſit. Itē ex concilio Gāgrēſi.

Ca. 4. conc. Gangrenſi Syluestri tempor.

Anathema ſit qui presbyterum coniugatum diſcernit à communione nuptiarum occaſione.

SI quis diſcernit presbyterum coniugatum tanquam occaſione nuptiarum, ꝙ offerre non debeat, & ab eius oblatione ideo abſtinet: anathema ſit. Item ex vj. C ſynodo.

Ab officio abſtineat presbyter non legalibus nuptijs detentus.

10. pars.

PResbyterum nō legalibus nuptijs detētum cathedram quidem habere, ſed ab officio abſtinere præcipimus. ſufficit enim huiuſmodi indulgentia ei: quia bene dice

A dicere alijs eum qui vulnera ſua debet curare, conſequens non eſt. benedictio enim, ſanctificationis traditio eſt. qui verò hanc non habet propter delictum ignorantiæ, quomodo alijs tradet? Non enim publicè neque priuatè benedicat, nec corpus domini diſpẽſet aliis, nec alio modo miniſtret: ſed ſufficiat ei ꝙ præſidet: & imploret à Deo vt dimittatur ei iniquitas ignorãtiæ ſuæ. Manifeſtum eſt autem ꝙ & huiuſmodi non legitimæ nuptiæ ſoluantur: & nul-
B latenus vir acceſſum habeat ad eã propter quam ſacro miniſterio priuatus eſt. Item Nicolaus ad conſulta Bulgarorum.

De presbyteris non eſt laicus iudicandum.

Iuo Carn. libro 5. decle. ſol. id refert.

CONſulendum decernitis vtrum preſbyterum habentem vxorem debeatis ſuſtentare & honorare: an à vobis proiicere. In quo reſpõdemus quoniam licet ipſi valde ſint reprehenſibiles, vos tamen Deũ conuenit imitari, qui ſolem ſuum oriri fa-
C cit ſuper bonos & malos. Deiicere enim à vobis ideo nõ debetis: quoniam nec Iudã dominus (cùm eſſet falſus diſcipulus) à numero diſcipulorũ eiecit. verùm & de preſbyteris vobis qui laici eſtis nec iudicandũ eſt, nec de vita eorum quicquam inueſtigandum, ſed epiſcoporum iudicio quicquid id ſit, eſt reſeruandum.

Multa

Multa ex circunſtantijs dicta conſiderantur. Diſtinct.xxix. A

SED notandũ eſt ꝙ ſecundũ Iſidorũ pleraq; capitula ex cauſa, ex loco, ex tempore, ex perſona cõſiderãda ſunt. Ait Iſidorus.

Ex tempore, loco, & perſona, & cauſa regulæ canonum intelliguntur.

SCiendum eſt ꝙ pleraq; capitula ex cauſa, ex perſona, ex loco, ex tẽpore, cõſideranda ſunt: quorum modi quia medullitus nõ indagantur, in erroris labyrinthũ nonnulli intricãdo impinguntur: cùm antè iudicant, quàm intelligant: antè inculpant, quàm iterãdo lecta perquirãt. Hinc etiam Greg. ait. B

Pro diuerſitate rerum temperantur regulæ ſanctorum.

REgulę ſanctorum patrum pro tempore, loco, & perſona, & negocio inſtãte neceſsitate traditæ ſunt. Item Hiero. C in epiſtolam ad Ephesios.

In proœmio epiſtolæ.

Pro diuerſitate locorum, temporum & hominum, ſcripturæ intelligendæ ſunt.

NEceſſe eſt vt iuxta diuerſitates locorum, tẽporum & hominũ quibus diuerſæ ſcripturæ factæ ſunt, diuerſas cauſas & argumẽta & origines habeãt. Quomodo

A modo beatus Ioannes in Apocalypſi ſua ſeptẽ ſcribẽs eccleſiis , in vnaquaque earum Apoc.1 vel ſpecialia vel vniuerſalia vitia reprehẽdit,vel virtutes probat:ita & ſanctus apoſtolus Paulus per ſingulas eccleſias vulneribus medetur illatis:nec ad inſtar imperiti medici vno collyrio omnium oculos vult curare.

Multa ex cauſa conſtituuntur. Diſtinctio xxx.

B ILLVD autem quod in canone Apoſtolorum & in Gangrenſi concilio, & in ſexta ſynodo legitur , ex cauſa conſideratur & ex tempore.Cauſa fuit hæreſis Manichæorum , qui coniugium deteſtabantur : ſicut etiam quorundam ſuperſtitio multa in catholicorum deteſtationem introduxiſſe inuenitur:contra quos in Gangrenſi concilio cap.xvj.ſtatutum legitur.

C *De multimoda ſuperſtitione hæreticorũ,quos Gangrenſe concilium anathematizauit.*

SI qui filij parentes maximè fideles deſeruerint occaſione Dei cultus,hoc iuſtum eſſe iudicantes , & non potius debitum honorem parentibus reddiderint : vt hoc ipſum in eis venerentur , quod fideles ſunt,anathema ſint.

De eodem. A

Ibid.c.17. QVæcunque mulier religioni iudicãs conuenire comam ſibi amputauerit quam Deus ad velamen eius,& ad memoriam ſubiectionis illi dedit,tanquam reſoluens ius ſubiectionis,anathema ſit. Item.

De eodem.

SI qua mulier derelicto viro diſcedere voluerit ſoluto vinculo coniugali nuptias * contemnendo:anathema ſit. Item.

** condemnando.*

De eodem.

cap.14.eiuſdem. conc. Gangren. SI quis propter Deum virginitatẽ profeſſus,in coniugio poſitos per arrogantiam vituperauerit:anathema ſit. Item. B

ca.10. eiuſ.

De eodem.

cap.9. eiuſ. SI quis vel virginitatem vel continentiam profeſſus, in coniugio tanquam abominabiles nuptias iudicat,& non propter hoc ſolùm quòd continentiæ virginitatis bonum ſanctum propoſitum ſit: anathema ſit. Item.

De eodem. C

Ibi.cap. 13. SI qua mulier ſuo propoſito vtile iudicans vt virili veſte vtatur,propter hoc virilẽ habitũ imitetur:anathema ſit. Itẽ.

De eodem.

Ca.18.eiuſ. SI quis tanquam hoc continentiæ conuenire iudicans, die dominico ieiunauerit in eiuſdem diei contemptum: anathema

A ma ſit. Item. *De eodem.*

SI quis eorum qui in propoſito ſunt cō tinentiæ, propter neceſsitatem corpo ralem ſuperbiat,& ieiunia communia putauerit contemnenda,totius eccleſiæ perfectam in ſua conſcientia iudicans rationem: anathema ſit. Item. *Ca.19.eiuſ.*

De eodem.

SI quis per ſuperbiam tanquam perfectum ſe exiſtimans,conuentus qui per loca & baſilicas ſanctorum martyrū fiunt: *Ibid.ca.20*
B vel accuſauerit, vel etiam oblationes quæ ibidem celebrantur,ſpernendas eſſe crediderit,memoriasq́ue ſanctorum contemnē das:anathema ſit. Item. *De eodem.*

SI quis docet domum Dei contemptibilem debere eſſe,& cōgregationes quæ in ea fiunt:anathema ſit. Item. *Cap.5.eiuſ. conc. Gangren.*

De eodem.

SI quis extra eccleſiam priuatim populos congregans contemnat eccleſiaſticas ſanctiones, & eccleſiam ipſam apud ſe *Ca.6. eiuſ.*
C ſine cōſilio epiſcopi cum presbytero agat: anathema ſit. Item. *De eodem.*

SI quis nuptias in accuſationē duxerit, & mulierem fidelem ac religioſam cū viro ſuo dormientem abominandam crediderit,aut etiam accuſandam, tanquam non poſſe coniugatos in regnum Dei in *Cap.1.eiuſ.*

 gredi:

gredi:anathema ſit. Item. A

De eodem.

Ibi.cap.2 SI quis carnem manducantem ex fide cũ religione præter ſanguinem & idolo immolatam & ſuffocatam, crediderit con demnandum tanquam ſpem non habentẽ, qui eam manducat:anathema ſit. Item.

De eodem.

Ca.15.eiuſ. SI quis reliquerit proprios filios,& non eos aluerit,&(quod pietatis eſt) neceſſaria non prębuerit,ſed ſub occaſione con tinentiæ negligendos putauerit:anathema B ſit. Item. *De eodem.*

Ca.12.eiuſ. SI quis virorum putauerit ſancto propoſito,id eſt continentiæ conuenire vt pallio vtatur tãquam ex eo iuſtitiã habitu rus, & reprehendat vel iudicet alios qui cum reuerentia birris vtũtur, & alia veſte cõmuni quæ in vſu eſt:anathema ſit. Itẽ.

De eodem.

2.pars. Ibi.ca.21. HAec autem ſcripſimus non abſcinden tes eos qui in eccleſia Dei ſecundùm ſcripturas propoſitum ſanctum cõtinẽtiæ C eligunt:ſed eos qui ſuſcipiunt habitũ eius, & in ſuperbiam efferuntur aduerſus eos qui ſimplicius viuunt.Et etiam eos cõdem namus qui ſe extollũt aduerſus ſcripturas & eccleſiaſticos canones, & noua introducunt pręcepta.Nos autem etiam virginita

tem

A tem cum humilitate admiramur, & continentiam cum caſtitate: & religionem Deo acceptiſsimam eſſe dicimus, & renũciationes ſecularium negociorum atque actuum cum humilitate approbando laudamus, & nuptiarum vinculum quod ſecundùm caſtitatem perdurat honoramus, & diuites cum iuſtitia & operibus bonis non abijcimus. Item ex conci. Martini papæ. *ca. 57. libr. Mar. epi. Brac. ex ſynodis Graecorum.*

Anathematizatur qui Manichæorum ſuperſtitiones ſequitur.

B SI quis presbyter vel diaconus propter publicam pœnitentiam à ſacerdote acceptã abſque aliqua neceſsitate die dominica pro quadam religione ieiunauerit, ſicut Manichæi: anathema ſit. Similiter & quod ab Apoſtolis traditus canon tenet antiquus, placuit vt per omnes dies dominicos & ꝑ omnes dies Paſchę vſque ad Pẽtecoſten nõ proſternant ſe in oratione cauſa humilitatis: ſed recto vultu ad dominum C orationis fungantur officio: quia in his diebus gaudium reſurrectionis domini celebramus. Si quis etiam non pro abſtinentia, ſed pro execratione eſcarum à carne abſtinet, placuit ſancto concilio vt prægustet, & ſi ſic vult abſtinere, abſtineat. Si autem ſpernit, ita vt olera cocta cum carnibus non deguſtet: iſte non obediens nec *Ca. 59. ibi.*

ſuſpiciones hæreſis à ſe remouens depona A tur de ordine clericatus.

Multa ex temporis circunſtantia conſtituuntur. Diſtin.xxxj.

Epiſto. 42. lib.1

TEMPVS quoque, quia nondum erat inſtitutũ, vt ſacerdotes continentiã ſeruarent. Vnde Gre. ſcribit Petro ſubdiaco. Siciliæ.

Qui caſtitatem non promiſit, ab vxore ſua ſeparari non cogatur.

ANte triennium omnium eccleſiarum B ſubdiaconi Siciliȩ prohibiti fuerant, vt more Romanæ eccleſiæ ſuis vxoribus nullatenus miſceantur: quod mihi durum atque incompetẽs videtur, vt qui vſum cõtinentiæ non inuenit, neque caſtitatẽ promiſit, compellatur à ſua vxore ſeparari, atque per hoc (quod abſit) in deterius cadat. Vnde videtur mihi, vt à præſenti die epiſcopis omnibus dicatur, vt nullum facere ſubdiaconum præſumant, niſi qui ſe victu C rum caſtè promiſerit, quatenus & præterita mala quæ propoſito mentis appetita nõ ſunt, violenter non exigãtur, & futura mala cautè caueantur. Qui verò poſt eandẽ prohibitionem quæ ante triennium facta eſt, cõtinenter cum ſuis vxoribus vixerint, laudãdi atq; remunerãdi ſunt, & vt in bono per

A no permaneant exhortandi. Eos autem qui poſt prohibitionẽ factã à ſuis ſe vxoribus continere noluerint, ad ſacrum ordinẽ nolumus promoueri: quia nullus debet ad altaris miniſterium accedere, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata. Cauſa verò huius inſtitutionis munditia fuit ſacerdotalis: vt liberè cũctis diebus vitæ ſuæ orationi poſsint vacare. Si enim (vt Paulus ait) ab vxoribus eſt ceſſandum, vt expeditius orationi vacemus, B miniſtris vtiq; altaris quibus quotidiana neceſsitas orandi incumbit, nunquam coniugali officio vacare permittitur. Vnde Beda ſuper Lucam ait:

2.pars.

Eccleſiaſtici continentes eſſe debent.

Sacerdotibus ſemper caſtitas obſeruanda præcipitur.

SAcerdotibus (vt ſemper valeant altari aſsiſtere) ſemper ab vxoribus eſt abſtinendũ, ſemperque caſtitas obſeruanda precipitur. Item in concilio Carthag.ij.

Ad ca.1.in commenta. Cap.2

C *Qui diuinis ſacramentis inſeruiunt, continentes eſſe oportet.*

EPiſcopos, pſbyteros, & diaconos (ita vt placuit, & decet ſacroſanctos antiſtites, aut ſacerdotes, aut leuitas, vel qui ſacramentis diuinis inſeruiunt) continentes eſſe decet in omnibus. Item Innocẽtius Victorino Rotho.epiſcopo.

Innoc.1.pa. epiſt.2.ca.9

Sacerdotes & leuitæ cum vxoribus ſuis miſceri non debent. A

TEnere debet eccleſia vt omnimodo ſacerdotes & leuitæ cum vxoribus ſuis nõ miſceantur, quia miniſterij diuini quotidianis neceſsitatibus occupãtur. Scriptũ eſt enim: Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum dominus Deus veſter. Nã priſcis temporibus anno vicis ſuæ de templo non diſcedebãt: ſicut de Zacharia legimus: nec domum ſuã omnino tangebant, quibus vti que propter ſobolis ſucceſsionem, vxoris vſus fuerat relaxatus: quia ex alia tribu p̃terquam ex ſemine Aaron ad ſacerdotiũ nullis accedere permittebatur, quanto magis hi ſacerdotes & leuitæ pudicitiã ex die ordinationis ſuæ ſeruare debẽt, quibus vel ſacerdotium, vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt: nec prȩterit dies qua vel à ſacrificiis diuinis, vel à baptiſmatis officio vacẽt. B

Leuit. 11. ſ *Luca 1. a*

Palea.

NAm ſicut Paulus ſcribit ad Corinth. dicens: Abſtinete vos ad tempus, vt expeditius vacetis orationi: & hoc vtique prȩcepit laicis: multo magis ſacerdotibus, quibus orandi & ſacrificandi iuge ſacrificium eſt, ſemper debebunt ab huiuſmodi cõſortio abſtinere. Item Exuperio Tholoſano epiſcopo. C

Ibi. cõtinuò Innoc. *Innocẽ. pa. epiſt. 3. ca. 1 lib. 1.*

Qui

A *Qui ab vxoribus ſuis abſtinent, ad ſacrificia admitantur.*

EOs ad ſacrificia fas eſt admitti, qui vel cũ vxore nõ exerceant carnale officiũ. Item Hierony. contra Iouinianum. *Hierony.*

Sacerdoti cui erit ſemper orandum, matrimonio ſemper eſt carendum.

SI laicus & quiſquis fidelis non poteſt orare niſi careat officio cõiugali: ſacerdoti ergo cui ſemper offerenda ſunt ſacrificia, ſemper orandum eſt: ergo ſemper ma-
B trimonio carendum. Quòd autem Manichæorum cauſa de coniugio ſacerdotũ illud ſupra dictum ſit, ex Gangrenſi concilio apparet, in quo ſic ſtatutum legitur. *Cap.1.conc. Gangrẽ.*

Anathema ſit, qui nuptias vituperat.

SI quis vituperat nuptias, & dormientem cum viro ſuo fidelem ac religioſam deteſtatur, aut culpabilem exiſtimat, velut quæ regnum Dei introire non poſſit, anathema ſit. Item.

C *De eodem.*

QVicunque virginitatem cuſtodiens, aut continentiæ ſtudens, velut horreſcens nuptias, nec propter hoc quod bonum & ſanctum eſt, nomen virginitatis aſſumit, anathema ſit. Poteſt & aliter illud intelligi quod in canone Apoſtolorum legitur, vt iſte ſit ſenſus capituli. Si *Cap.9.eiuſ.* *4.part.*

quis docet ſacerdotem vxorem ſuam contemnere, non quam in ſacerdotio accepit, ſed quam ante ſacerdotium, dum adhuc eſſet laicus, vel in minoribus ordinibus conſtitutus, ſibi copulauit: cum qua continentiam profeſſus eſt cùm ad ſacros ordines conſcenderet: quam nullus debet contemnere, hoc eſt ab animo & cura ſua abiicere, quin ei neceſſaria prouideat: anathema ſit. A

Epi. 90 cap. 3 Probatur autẽ hæc interpretatio auctoritate Leonis papæ, qui ſcribens Ruſtico Narboneñ. epiſcopo, ait: B

Miniſtris altaris cum epiſcopis & presbyteris eadem eſt lex continentiæ.

LEx continentiæ eadem eſt altaris miniſtris, quę epiſcopis aut presbyteris, qui cùm eſſent laici ſiue lectores, licitè quidem & vxores ducere, & filios procreare potuerunt: ſed cùm ad prædictos peruenerunt gradus, cœpit eis non licere quod licuit. vnde vt iam de carnali fiat ſpirituale coniugium, oportet eos nec dimittere vxores: licet qui habent, ſic habere videantur quaſi nõ habeãt: quo & ſalua ſit caſtitas cõnubiorum, & ceſſent opera nuptiarum. C

Iuo Carn. lib. 3. de cõ. le. id refert. Item Leo ix. contra epiſtolam Nicetæ abbatis.

Epiſcopus vel presbyter vxorem propriam à ſua cura non abiiciat.

Omni

A Omnino confitemur non licere epiſcopo, presbytero, diacono propriam vxorẽ cauſa religionis abiicere à cura ſua: ſed vt ei victum & veſtitum largiatur: ſed non vt cum illa carnaliter ex more iaceat: ſicut & ſanctos Apoſtolos legimus egiſſe, beato Paulo apoſtolo dicente: Nunquid non habemus poteſtatem mulierem ſororem circunducendi, ſicut & frater domini, & Cephas? Vide inſipiens quia non dixit, nũquid nõ habemus poteſtatẽ ſororẽ B mulierem amplectendi, ſed circunducendi, ſcilicet vt mercede prædicationis ſuſtentaretur ab eis: nec tamen deinceps vlterius foret carnale inter eos coniugium. 1. Cor. 9. A

Hinc & illud Greg. in Dialogo. lib. iiij. Presbyter quidam. require infrà diſtin. ſeq. ca. presbyter. Vt igitur ex his auctoritatibus apparet, ſacerdotes vxoribus quas in laicali habitu, vel in minoribus ordinibus conſtituti ſibi legitimè copulauerũt, neceſſaria miniſtrare, & debita reddere non valent. C Sed obiicitur illud tripertitæ hiſtoriæ cap. xiiij. lib. ij. Greg. c. 11. lib. 4. dia.

Diſſuaſu Pannucij Nicena ſynodus non conſtituit quòd presbyteri cum ſuis vxoribus non dormirent.

Nicena ſynodus volens corrigere hominum vitam in eccleſijs commorãtium

tium,poſuit leges quas canones vocamus. A in quorum tractatu videbatur aliquibus introducere legẽ, vt epiſcopi, presbyteri, diaconi,ſubdiaconi cum coniugibus quas ante conſecrationem duxerunt, nõ dormirent. Surgens autem Pannucius confeſſor contradixit,honorabiles cõfeſſus nuptias, & caſtitatem dicens eſſe cũ propria coniuge cõcubitum.Suaſit itaque concilio,ne talem poneret legem,grauem eſſe aſſerens cauſam,quæ aut ipſis aut eorũ coniugalibus occaſio fornicationis exiſteret. & hoc B quidẽ Pannucius (licet nuptiarũ eſſet inexpertus)expoſuit,ſynodusq; laudauit ſententiã eius:& nihil ex hac parte ſanciuit: ſed hoc in vniuſcuiuſque voluntate nõ neceſsitate permiſit. Item ſynodus ſexta.

Iuo Carn. li.3.de con. ordinũ. id refert.

Non in perpetuum ſed tempore oblationis à complexu ſuarũ vxorũ ſacerdotes abſtineant.

QVoniam in Romani ordine canonis eſſe cognouimus traditũ,eos qui ordinati ſunt diaconi vel presbyteri, confiteri quòd non ſuis iam copulentur vxori- C bus,antiquum,ſequentes canonem apoſtolicæ diligentiæ, & conſtitutiones ſacrorum virorum,legales nuptias amodo valere volumus:nullo modo cum vxoribus ſuis eorum connubia diſſoluentes, aut priuantes eos familiaritate adinuicem in tẽ-

pore

A pore opportuno. Quicunque ergo diligens inuentus fuerit in ſubdiaconali ordinatione aut diaconali aut ſacerdotali: hi nullo modo prohibeantur ad talem aſcendere gradum pro vxoris ſuæ cohabitatione: nec etiam tempore ordinationis ſuæ profiteri caſtitatem cogantur, quòd abſtinere debeant à legalis vxoris familiaritate. Item oportet eos qui altari miniſtrant, in tempore oblationis ſanctorum continentes eſſe in omnibus, vt à Deo poſsint
B conſequi quæ ſuppliciter poſtulant. Si quis igitur præſumpſerit contra apoſtolicos canones aliquos presbyterorum & diaconorum priuare à contactu, & à communione legalis vxoris ſuæ, deponatur. Similiter & presbyter, aut diaconus qui religionis cauſa vxorem ſuam expellit, excommunicetur: ſi verò in hoc permanſerit, deponatur. Hoc autem ex loco intelligendum eſt. Orientalis enim eccleſia (cui ſexta ſynodus regulam viuendi præſcri-
C pſit) votum caſtitatis in miniſtris altaris non ſuſcepit. Vnde Stephanus papa ait:

Occidentalis non Orientalis eccleſia caſtitatis votum obtulit. *Iuo Car. li. 5. de cōti. & dinandor ĩ id refert.*

Aliter ſe Orientalium traditio habet eccleſiarum: aliter huius ſanctæ Ro-

manæ

manæ eccleſiæ.nam earum ſacerdotes,dia A
coni,aut ſubdiaconi matrimonio copulan
tur:iſtius autem eccleſiæ vel occidentaliũ
nullus ſacerdotum à ſubdiacono vſque
ad epiſcopum licentiam habet coniugium
ſortiendi. Similiter & capitulum Nico-
lai ex loco conſideratur:quia gens Bulga-
rorum nouiter ad fidem conuerſa propo-
ſitum ſacræ religionis ex integro aſſume-
re nondum didicerat. Quòd autem in
cap.vj. ſynodi presbyter non legitimis
nuptijs detentus punitur: non legales B
nuptiæ, ſed ſecundæ intelligendæ ſunt,
à quibus auctoritate canonica ſacerdos
quilibet debet eſſe immunis. Illud au-
tem Gangrenſis concilij, ſi quis diſcernit
presbyterum coniugatum, &c. ſimiliter
intelligendum eſt, vel localiter tradi-
tum, vel coniugatum ab ea eſſe appel-
latum, quam ante tempus ordinationis
ſuæ duxerat. Illud quoque Martini
papæ, Si ſubdiaconus ſecundam duxerit C
vxorem, non diſsimiliter intelligendum
eſt:primam enim vxorem ante ſubdiaco-
natum habere permittitur, qua defuncta
vel caſtitatem profeſſa promouetur iſte
ad ſubdiaconatum:promotus autem ſi ſe-
cundas deſiderauerit nuptias, ſententiæ
Martini papæ ſubiacebit.

Eccle

A Eccleſiaſtici etiam ſubdiaconi continentes ſint. Diſtinct.xxxij.

SERVANDA eſt ergo continẽtia ab omnibus in ſacris ordinibus conſtitutis. Vnde Leo papa ait: *Epiſtol. 82. ad Anaſt. epiſcopum.*

Non etiam connubiũ ſubdiaconis conceditur.

OMnium ſacerdotum tam excellens eſt electio, vt hæc quæ in alijs membris eccleſiæ vacant à culpa, in illis tamen
B habeantur illicita: cùm enim extra clericorum ordinem conſtitutis, nuptiarum ſocietati, & procreationi filiorum ſtudere ſit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec ſubdiaconis carnale connubium quidem conceditur, vt etiam qui habent, ſint tanquam nõ habentes: & qui non habent, permaneant ſingulares & innupti. quòd ſi in hoc ordine qui quartus extat à capite, dignum eſt
C cuſtodiri: quanto magis in primo vel in ſecundo tertió ve ſeruandum eſt? ne aut leuitico aut presbyterali honore, aut epiſcopali excellentia quiſquam idoneus exiſtimetur, qui ſe à voluptate luxuriæ necdum refrenaſſe detegitur. Item Gregorius Leoni epiſcopo Catinenſi. *Epiſt. 34. lib. 1.*

Palea.

Multo

MVltorum relatione comperimus hãc apud vos cõſuetudinem olim tenuiſſe, vt ſubdiaconi ſuis licitè miſceantur vxoribus, quod ne denuò quiſquam præſumeret, à ſeruo Dei ſedis noſtræ diacono ex auctoritate noſtri prędeceſſoris eſt iſto modo prohibitum, vt eodẽ tẽpore hi qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum de duobus eligerẽt, id eſt, aut à ſuis vxoribus abſtinerent, aut certè miniſtrare nullo modo præſumerent, & quantum dicitur, ſpecioſus tunc ſubdiaconus pro hac re ab adminiſtrationis ſe ſuſpẽdit officio, & vſq; in obitum ſui temporis notarij quidẽ geſſit officium, & à miniſterio quod ſubdiaconum oportuerat exhibere, ceſſauit. Et poſt aliqua. Decætero verò fraternitas tua ſit omnino ſolicita, vt quos ad hoc officium contigerit promoueri, hoc quãmaximè diligenter inſpiciat, ne ſi vxores habent, miſcendi ſecum eis licentia potiantur, ſed ad ſimilitudinem apoſtolicę ſedis eos cuncta obſeruare ſua nihilominus diſtrictione conſtituat. Item Gregorius Auguſt. Anglorum epiſcopo.

In ead. epiſtola.

Cap. 2. ad ſecundã inter. Aug. reſpondens.

A B C

Extra ſacros ordines conſtituti ducant vxores, & ab eccleſia ſtipendia accipiant.

SI qui verò ſunt clerici extra ſacros ordines conſtituti qui ſe continere non poſſunt

A poſſunt, ſortiri vxores debent,& ſtipendia ſua exterius accipere, quia & de eiſdẽ à patribus nouimus ſcriptum, quòd diuidebant ſingulis prout cuique opus erat. de eorũ ergo ſtipendijs cogitandũ atq; prouidendũ eſt,& ſub eccleſiaſtica regula ſunt tenendi: vt bonis moribus viuant,& canẽdis pſalmis inuigilent,& ab omnibus illicitis,& cor & linguam & corpus Deo auctore conſeruent. Item Nicolaus papa Odoni Vienenſi archiepiſcopo. *Act. 2. g*

B *Subdiacono vxorem ducere non licet.*

DE illo clerico Aluerico nomine quẽ per ordines eccleſiaſticos vſque ad ſubdiaconatũ caſtum vixiſſe dicitis: cur veſtra auctoritate vxorem duxerit, miramur: eò quòd nulli vnquam (exceptis illis quibus eccleſiaſtica regula habere permittit) vxorẽ habendi licentiã damus. Item Nicolaus papa omnibus epiſcopis.

Nõ audiatur miſſa presbyteri cõcubinã habẽtis.

C NVllus miſſam audiat presbyteri, quẽ ſcit concubinam indubitanter habere, aut ſubintroductam mulierem. Vnde etiam ipſa ſancta ſynodus hoc capitulum ſub excõmunicatione ſtatuit, dicens: Quicunque ſacerdotum & diaconorum,&c. ſicut in ſubſequenti capitulo Alexandri ſecundi continetur. Item Alexander ij.

2. pars. Iuo Carn. decretũ Nicolai Iunioris & Alexand. li. 3. de lapſis refert vtrunque.

Non eſt audienda miſſa à presbytero qui concubinam habet. A

PRæter hoc autem præcipiendo mandamus, vt nullus miſſam audiat presbyteri quem ſcit cõcubinam habere indubitanter, vel ſubintroductã mulierẽ, vnde etiam ſancta ſynodus hoc capitulũ ſub excõmunicatione ſtatuit, dicẽs: Quicunque ſacerdotũ, diaconorũ, ſubdiaconorũ, poſt conſtitutũ beatæ memoriæ prædeceſſoris noſtri ſancti Leonis papæ, & Nicolai de caſtitate clericorũ concubinã palã duxerit, vel ductã nõ reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, & auctoritate principũ apoſtolorũ Petri & Pauli præcipimus, & omnino contradicimus, vt miſſas non cantet, nec etiã euangelium legat, neq; epiſtolã ad miſſam, neque in presbyterio cũ his ad diuina officia qui præfatæ conſtitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab eccleſia ſuſcipiat. Præcipiẽtes etiã ſtatuimus, vt hi prædictorum ordinum, qui eiſdem prædeceſſoribus noſtris obedientes caſtitatem ſeruauerint, iuxta eccleſias (ſicut oportet religioſos clericos) ſimul mãducent & dormiãt, & quicquid eis ab eccleſijs competit, hoc cõmuniter habeant. Deinde vt decimæ & primitiæ ſeu oblationes viuorum & mortuorum eccleſijs

A ſijs Dei fideliter reddantur à laicis, & vt ipſę in diſpoſitione epiſcoporũ ſint: quas qui retinuerint, à ſanctæ eccleſiæ commu nione ſeparentur. Verùm principia ha- *1. pars.* rum auctoritatum contraire videntur Hie ronymo, Auguſti. & cæteris qui Chriſti ſacramenta neque in bono neque in malo homine fugienda demonſtrant, ſicut ſubſequens cauſa ſimoniacorum plenius demonſtrat. Sed Vrbanus ij. in epiſtola deſti nata præpoſito ſancti Vincentij hanc cõ-

B trarietatẽ determinat, dicens: Ad hoc verò quod ſubiungitur in eadẽ epiſtola, id eſt vtrum ſit vtendum ordinationibus & reli quis ſacramentis à criminoſis exhibitis, vt ab adulteris, vel ſanctimonialiũ violatoribus, vel huiuſmodi. Ad hoc inquã reſpondemus, ſi ſchiſmate vel hæreſi ab eccleſia non ſeparentur, eorundẽ ordinationes & reliqua ſacramenta ſancta & veneranda nõ negamus, ſequẽdo beatũ Auguſt. *Auguſt.*

C qui ſuper Ioan. de huiuſmodi tam copioſè quàm veraciter diſſerit. Ait enim: Baptizat ſeruus ſiue bonus ſiue malus, neſciat ſe ille qui baptizatur, baptizari, niſi ab eo qui ſibi baptizandi dedit poteſtatẽ. & paulò poſt. Nõ abhorreat colũba miniſteriũ malorũ, ſed reſpiciat domini poteſtatem. Attamen prædeceſſores noſtri *tractatu 5. ad cap. 1. Ioan.*

Nico.& Greg.à miſsis ſacerdotum, quos A
tales reuera eſſe conſtiterit, fideles abſtine
re decreuerũt, vt & peccandi licentiã cæ-
teris auferrent, & huiuſmodi ad dignę pœ
nitentiæ lamenta reuocarẽt. Scribit enim
prædeceſſor noſter Grego. Rodulpho &
* Bertol-do. Bertulpho * ducibus inter cætera: Officiũ
ſimoniacorum & in fornicatione iacentiũ
ſcienter nullo modo recipiatis, & quantũ
poteſtis, tales à ſanctis miniſterijs vbi
oportuerit prohibeatis, &c. Porrò ad hęc
quæ tibi ſyllogiſticè in eadem epiſtola ob- B
iiciuntur, & ſi corpus & ſanguis Chriſti
non ſunt, & alia quę prædiximus, ſuę vir-
tutis effectum non habeant, quid hoc agẽ-
tibus obſunt? quòd ſi habent, cur ſpernun-
tur ſi ab indignis pręſumuntur? Ad hæc
inquam ita reſpondemus, proprias quidẽ
habent virtutes & dignitates, vt præfatus
Auguſt. ait ſuper Ioan. contra Donatiſtas,
ſed agentibus vel ſuſcipientibus hæc ea-
dem ſacramenta contra præfatorum pon C
tificum inſtituta, (niſi fortè ſola morte in-
teruemiente, vtpote ne ſine baptiſmate vel
communione quilibet humanis rebus ex-
cedat) eis inquã agẽtibus vel ſuſcipiẽtibus
intantũ obſunt, vt verè idololatræ ſint:
cùm talibus & ordinationum & ſacramẽ-
torum confectio, & aliter quàm permiſ-
ſum

A ſum eſt ſcienter ſuſceptio, vehementer à
ſanctis canonibus prohibeantur. Ait enim
Samuel propheta: Quaſi peccatũ ariolãdi *1.Reg.15*
eſt repugnare,& quaſi ſcelus idololatriæ
nolle acquieſcere. Hæc de malis catholicis
qui intra eccleſiam ſunt. Cæterùm ſchiſ-
maticorum & hæreticorum ſacramenta,
quoniam extra eccleſiam ſunt, iuxta ſan-
ctorum patrum traditiones, ſcilicet Pela-
gij, Gregorij, Cypriani, Auguſtini,& Hie
ronymi, formam quidam ſacramentorũ
B habent, non autem virtutis effectum habe
re profitemur, niſi cùm ipſi vel eorum ſa-
cramentis initiati per manus impoſitio-
nem ad catholicam redierint vnitatem. *Canone*
Sciendum verò quòd canones Apoſtolo- *44. 45. &*
rum (quorum auctoritate orientalis,& ex *46. 47. Cy-*
parte Romana vtitur eccleſia) etiam inſi- *prianus*
gnis Cyprianus martyr & xxx. epiſcopi cũ *ſcribens ad*
eodẽ baptiſma hereticorũ lauacrũ diaboli *Iubaianũ.*
appellant: Stephanus verò & Cornelius *& in cõc. Steph. pa.*
C martyres & pontifices Romani, & vene- *Augſt. in*
rabilis Augu. in lib. de baptiſmo eundem *7.li. de ba-*
Cyprianum & prefatos epiſcopos ob hãc *ptiſmo con-*
cauſam vehementer redarguunt, affirmã- *tra Dona*
tes baptiſma, ſiue ab hæretico, ſiue ſchiſ- *tiſtas.*
matico eccleſiaſtico more celebratum ra-
tũ eſſe baptiſma: & meritò: quia alia in ba-
ptiſmo,& alia in reliquis ſacramẽtis cõſi-

deratio eſt, quippe cùm in ordine prior A
& neceſſarior ſit. ſubitò enim morituro
prius baptiſmate, quàm dominici corporis communione, vel aliis ſacramentis cõſulitur, & dum fortè catholicus non inuenitur, ſanctius eſt ab hęretico baptiſmi ſacramẽtum ſumere, quã in æternũ perire. & hãc ſententiã præſcriptorum põtificũ Cornelij, Stephani, & Auguſtini, ſecuti ſunt Siricius, Innocentius, Leo, Anaſtaſius, & magnus Gregorius, & omnis catholica eccleſia tenet. B

4. pars. Prohibentur ergo de manibus talium ſacerdotum ſacramẽta ſuſcipi: non quin ſint vera quãtum ad formam & effectum: ſed quia dum huiuſmodi ſacerdotes ſe à populo cõtemptos viderint, rubore verecundiæ facilius ad pœnitentiã prouocantur. Itẽ ex ſexta ſynodo.

Iuo Carn. li. 3. de conti. clerico.

Qui vxorem ducere volunt, ante ordinẽ ſubdiaconatus hoc faciant.

SI quis eorum qui ad clerum accedunt, voluerit nuptiali iure mulieri copulari: hoc ante ordinationẽ ſubdiaconatus faciat. Item ex concilio Carthaginenſi iiij. C

Ca. 19. con. 3. Carth. habetur.

Lectores aut vxores ducant, aut continentiã profiteantur.

LEctores cùm ad annos pubertatis veniunt, cogantur aut vxores ducere, aut continentiam profiteri. Item Grego.

Bonifa

A Bonifacio epiſcopo Rhegitano. *Epi.5.lib.3. epi. Rhegio.*

Subdiaconos continentiam obſeruare oportet.

SVbdiaconis tuis hoc quod de ſingulis ſtatuimus, decernimus obſeruari, nec illam diffinitionem noſtram cuiuſquam contumacia ſinas aut temeritate corrumpi. Item Vrbanus ſecundus in ſynodo apud Melchiam. *Iuo Carn. li.3.de con. cle. id refert*

Beneficio & officio careant, qui poſt diaconatum vxoribus vacant.

B EOs qui poſt diaconatum vxoribus vacare voluerint, ab omni ſacro ordine remouemus: officioq́ue atq; beneficio eccleſiæ carere decernimus, quòd ſi ab epiſcopo commoniti nõ ſe correxerint, principibus indulgemus licentiam, vt eorum fœminas mancipent ſeruituti. Si verò epiſcopi conſenſerint eorum prauitatibus, ipſius officij interdictione mulctentur.

Item Grandenſi patriarchæ Dominico. *Iuo Carn. li.3.de continen.cleri. refert.*

C *Excludendi ſunt à ſuorum graduum dignitate ſubdiaconi, & deinceps ſi continentes eſſe nolunt.*

ERubeſcant impij & apertè intelligãt iudicio ſancti ſpiritus eos qui modò in ſacris tribus gradibus, ſcilicet presbyteratu, diaconatu, ſubdiaconatu poſiti mulierculas non abiecerint, & caſtè non vixerint, excludendos ab eorundem graduum

dignitate. de manifeſtis quidẽ loquimur: A ſecretorũ autẽ & cognitor Deus & iudex eſt. Idẽ in Meldẽſi ſynodo præſidens ait.

Vabanus 2. vt Iuo ibidem habet.

Ad ſacros ordines nõ accedat, niſi virgo aut probatæ caſtitatis.

NEmo ad ſacrum ordinẽ permittatur accedere, niſi aut virgo, aut probatæ caſtitatis, & qui vſque ad ſubdiaconatum vnicam & virginem vxorem habuerit.

Item in concilio Carthagineñ. 5. cap. 3.

In tribus gradibus conſtituti etiam ab vxoribus abſtineant. B

PLacuit epiſcopos, presbyteros, diaconos, ſubdiaconos ſecundùm priora cõſtituta etiam abſtinere ab vxoribus: quod niſi fecerint, ab eccleſiaſtico remoueantur officio: cæteros verò clericos ad hoc non cogi, ſed ſecundùm vniuſcuiuſque eccleſię cõſuetudinẽ obſeruari debere. Item Leo contra epiſtolam Nicetæ abbatis.

Iuo Car. li. 3. de continen. cle. refert.

In minoribus ordinibus cõſtituti vxorem ducant, niſi voto aut religioſo habitu prohibeātur. C

SEriatim & apertè proſequamur quod ſancta Romana eccleſia de gradibus clericorum ait. Clericos, oſtiarios, lectores, exorciſtas, acolytos, ſi extra votum & habitum monachi inueniantur, & continẽtiam profiteri noluerint: vxorẽ ducere virginem cum benedictione ſacerdotali permittun

A mittuntur:non autẽ viduam aut repudiatã,quia propter hoc deinceps nec ad ſubdiaconatum prouehi poterunt: quia nec laicus niſi virginem ſortitus vxorem, aut digamus ad clericatum poteſt aſcendere: vel ſi quis ex pręfatis ordinibus deſiderat ad ſubdiaconatũ aſcendere,non poteſt ſine cõſenſu vxoris ſuę, vt fiat de carnali deinceps ſpirituale cõiugium, nemine cogente eos.Neque permittitur poſtea vxor iungi eidem marito ſuo carnaliter:nec cuiquam
B nubere in vita, aut poſt mortem illius.

Item ex concilio Chalcedoñ. cap. 14.

Non liceat clericis alterius ſectæ vxorem accipere.

QVoniam in quibuſdã prouinciis cõceſſum eſt lectoribus & pſalmiſtis vxores ducere, conſtituit ſancta ſynodus cuiquã ex his non licere accipere ſectæ alterius vxorẽ. Itẽ in Niceno conci.ca.iij. *Ca.3. habetur Niceni conci. 1.pars.*

Non habitẽt cũ clericis mulieres niſi quæ na-
C *turali fœdere omnem ſuſpicionem excludunt.*

INterdixit per omnia ſancta ſynodus nõ epiſcopo,non presbytero, nõ diacono, non ſubdiacono,non alicui omnino qui in clero eſt,licere ſubintroductã habere mulierem,niſi fortè aut matrem,aut ſororẽ, aut amitam,aut etiã eas idoneas perſonas quæ fugiant ſuſpiciones. Item Hierony

mus ad Nepotianum de vita clericorum. A

Palea.

HOſpitiolum tuum aut rarò aut nunquam mulierum pedes terant: quia non poteſt toto corde cum Deo habitare, qui fœminarum acceſsibus copulatur. Fœmina conſcientiam ſecum pariter habitantis exurit. Nunquam de mulierum formis diſputes. Fœminæ nomen tuum neſciant. Fœminam quam bene videris conuerſantem, mente dilige, non corporali frequentia. Si bonum eſt mulierẽ non tangere, ma B
lum eſt ergo tangere. Item Gregorius in dialogo, lib. iiij. ca. xj.

Presbyter vxorem ſuam quaſi ſororem diligat, & quaſi hoſtem fugiat.

PResbyter quidã ſibi commiſſam regebat eccleſiam cũ magno timore domini, qui ex tẽpore accepti ordinis presbyteram ſuam vt ſororem diligens, ſed quaſi hoſtẽ cauẽs: ad ſe propius accedere non ſinebat: eamq; ſibi appropinquare nulla oc C
caſione permittebat: ab ea ſibi communio
4. pars. nẽ funditus familiaritatis abſcidit. Preſbyterã verò quã debeamus accipere, Laodicenſe concilium oſtendit cap. xj. dicens.

Viduæ vel ſeniores presbyteræ appellantur.

MVlieres quæ apud Græcos presbyteræ appellantur, apud nos autem viduæ

A duæ aut ſeniores vniuiræ & matricuriæ appellantur, in eccleſia tãquam ordinatas conſtitui non debere decernimus.

Digamus & qui præter vxorem habuit concubinam, non ordinetur. Diſtin. xxxiij.

ECCE quòd in ſacris ordinibus conſtituti vxores habere non poſſunt: vel ſi digami aliqui
B fuerint inuenti, ad ſacros ordines aſcendere non valent. Sed quæritur ſi quis præter vxorem ſuam concubinã habuerit, vtrum in ſacerdotẽ promoueri valeat? Tales à ſacris ordinibus auctoritate canonum Apoſtolorum prohibentur, in quibus ſic ſtatutum legitur cap. 17.

Secundis nuptijs poſt baptiſma copulatus, aut concubinam habens, ad ſacrum ordinem conſcẽdere non valet.

SI quis poſt acceptum ſacrum baptiſma
C ſecundis fuerit nuptijs copulatus, aut concubinam habuerit, non poteſt fieri epiſcopus, nec ſacerdos, nec diaconus, aut prorſus ex numero eorum, qui in miniſterio ſacro deſeruiunt. Deſeruientes ſacro miniſterio intelliguntur ſubdiaconi, qui calicem diacono offerunt: & acolyti qui cũ cereis diaconos præcedunt: vnde cero-

ferarij

ferarij dicũtur, qui etiam vinum & aquã A
præparando calici ſubminiſtrant. Concubina intelligenda eſt præter vxorẽ: vt iſte ſit ſenſus capituli: Si quis poſt acceptum ſacrum baptiſma ſecũdis fuerit nuptiis copulatus, aut concubinam habuerit, diſtinguendum eſt, antequam vxorem duxerit, ſiue poſt mortẽ vxoris. Vnde beatus Gregorius ait:

Aug. id habet. c. 72. de dogma. eccl.

Duarum matronarum maritus poſt baptiſmum clericus non ordinetur.

MAritum duarum matronarum poſt B
baptiſmum, clericum non ordinandum cenſemus: nec eum quidem qui vnã concubinam vel meretricem in matrimonium aſſumpſerit. Nec illum qui ſemetipſum abſcindens, quodlibet membrum indignatione aliqua vel iuſto vel iniuſto timore ſuperatus truncauerit: neque illos qui vſuras accepiſſe conuincuntur: aut in ſcæna luſiſſe noſcuntur: nec eum qui publica pœnitentia mortalia crimina defleuit: C
neque illum qui in furiam aliquando verſus inſaniuit, vel afflictione diabolica vexatus eſt: neq; eum qui per emptionem ad

Act. 8. c

imitationem Simonis magi pecuniam obtulerit. Item Pius papa.

Arrepticij vel epileptici ſanctis altaribus nõ miniſtrent.

Commu

A COmmuniter diffinimus vt nullus de 2.pars.
iis qui aut in terra arrepti à dæmonibus eliduntur, aut quolibet modo vexationis incurſibus efferũtur, vel ſacris audeãt miniſtrare altaribus, vel indiſcuſsè ſe ingerant ſacramentis diuinis: exceptis illis qui corporum incommoditati dediti, ſine huiuſmodi paſsionibus in terra probãtur eliſi: qui tamen & ipſi tandiu erunt ab officij ſui ordine & loco ſuſpenſi, quouſque vnius anni ſpatio per diſcretionẽ epiſco-
B pi inueniantur ab incurſu dæmonum liberati. Item Nicolaus papa.

De eodem.

CLerici qui in adoleſcentia à dæmonibus cognoſcũtur obſeſsi, ad ſuperiorem ſacri regiminis gradum aſcendere nõ poſſunt. Item Gelaſius pa.c.21.epiſto.ad vniuer.epiſcopos per Lucaniam.

De eodem.

VSqueadeo ſanè comperimus illicitaquæque prorumpere, vt à dæmoni-
C bus ſimilibusque paſsionibus irretitis miniſteria ſacroſancta tractare tribuãtur: q. bus ſi in hoc opere poſitis aliquid propriȩ neceſsitatis occurrat, quis de ſua fideliũq; ſalute confidit, vbi miniſtros ipſos curationis humanæ tanta perſpexerit calamitate vexari? atque ideo neceſſariò remouendi

uēdi ſunt,ne quibuslibet pro quibus Chri ſtus mortuus eſt,ſcandalum generetur infirmis.Poſtremò ſi corpore ſauciatū fortaſsis aut debilem nequaquam ſancta contingere lex diuina permiſit:quanto magis doni cæleſtis diſpenſatores eſſe non conuenit(quod eſt deterius) mente percuſſos. A

Item Innocen. pa. pri. Felici epiſcopo Capuano,epiſt.4.cap.4.

Qui tempore baptiſmi vxores habēt, ſi poſtea religioſè vixerint, clerici fieri non prohibentur.

LAici qui habentes vxores baptizati ſunt,ac ſic ſe inſtituerunt, vt in nullo eorum opinio vacillet, aut clericis iuncti ſunt, aut monaſterijs ex quo baptizati ſunt adhæſerunt:ſi nō cōcubinā,ſi nō pellicē nouerint, ſi in bonis operibus vigilauerint:nō prohibētur huiuſmodi ad clericatus ſortē aſſumi. Cæterū ante ſuſceptū ſacrum ordinē quoſdā legimus cōcubinā habuiſſe,quos tamen ſacri canones non reiiciunt,ſi poſt ſacrum ordinem ab eius cōmiſtione ſeſe immaculatos cuſtodiunt. B

3.pars. C

Vnde Grego. Andreæ Tarentino epiſcopo,epiſt.44 lib.2.ſiue cap.83.

De quodam epiſcopo qui ante ſui epiſcopatus apicem concubinam habuit.

HAbuiſſe te concubinam manifeſta veritate comperimus,& te illius criminis

A nis participationem habere: de qua etiam contraria eſt quibuſdam innata ſuſpicio. Sed quia in ambiguis rebus abſolutum nõ debet eſſe iudicium : hoc tuæ conſcientiæ committẽdum eligimus. qua de re ſi in ſacro ordine conſtitutus eius te recolis permiſtione maculatum: ſacerdotij honore depoſito ad miniſtrandũ nullo modo præſumas accedere, ſciturus in animæ tuæ periculo te miniſtrare : & Deo noſtro te ſine dubio reddere rationem, ſi huius ſcele-B ris conſcius in eo quo es ordine celans veritatem permanere volueris.

Epiſcopus mulierum conſortia vitet. Digamus & qui præter vxorẽ habuit cõcubinam, nõ ordinetur. Diſt. xxxiiij.

DOMESTICARVM quoq; perſonarum immoderatam familiaritatẽ epiſcopũ vitare opor-C tet. Vnde Nicolaus papa ad Aluinum archiepiſcopum.

Etiam conſanguinearum immoderatam familiaritatem epiſcopum vitare oportet.

QVorundã relatione fidelium noſtris auribus intimatum eſt, quòd Lanfredus epiſcopus , qui & iuuenis dicitur,

tur, venationi ſit deditus, quod vitiũ plurimos etiam de clericali catalogo genere duntaxat Germanos & Gallos irreuerentes implicat. verùm iſte (ſi ita eſt vt audiuimus) meritò iuuenis dicitur: quia iuuenilibus deſideriis occupatus, nulla grauitate conſtringitur. nam (vt beatus dicit Hieronymus) venatorem nunquam legimus ſanctum. Nihilominus autem de hoc epiſcopo relatum eſt apoſtolatui noſtro, quòd cum quadam filia ſua immoderatã teneat familiaritatem: & ob id mala fama ei orta ſit. pro qua re à ſanctitate tua cæteriſq; coëpiſcopis ſuis admonitus atque correptus eſt, ſed nullatenus emẽdatus: quæ res in hoc maximè diſplicet, & magis ac magis deteriorem de ſe reddit opinionem, in quo beatitudini tuæ & cęterorũ coëpiſcoporum ſuorum rationibus non obedit, & per inobedientiã in culpam protoplaſti relabitur. Oportet ergo fraternitatem tuã ſynodale cũ epiſcopis & ſuffraganeis tuis conuocare concilium: & hunc ſalutaribus eloquiis epiſcopum cõuenire, atq; illi paſtorali auctoritate præcipere quatenus ab omnium beſtiarum vel volucrũ venatione penitus alienus exiſtat: atque ab immoderata filiæ ſuæ familiaritate ſemet omnino coërceat. Quòd ſi parere cõtẽpſerit: A B C

& tam

A & tam pro venationis delectatione, quàm pro immoderata filiæ ſuæ conuerſatione vitanda vobis admonentibus obedire diſtulerit, à veſtro collegio excommunicatus abſcedat. Quòd ſi in hoc contumax adhuc apparuerit: à miniſterio ceſſare debebit. Ex concilio Aurelian̄.4. *Id.cap.55 concilij Agathen. habetur.*

Palea.

EPiſcopum, presbyterum, aut diaconū canes ad venandum aut accipitres, aut huiuſmodi res habere non licet. Quòd ſi B quis talium perſonarum in hac voluptate ſæpius detentus fuerit: ſi epiſcopus eſt, tribus menſibus à communione ſuſpendatur. diaconus verò ab omni officio & communione ſuſpendatur. Item.

Palea.

OMnibus ſeruis domini venationes & ſyluaticas vagationes cum canibus: & vt accipitres aut falcones habeant, inter dicimus. Cōcubina autē hic intelligitur *2.pars.* C quæ ceſſantibus legalibus inſtrumentis vnita eſt: & coniugali affectu aſciſcitur: hāc cōiugē facit affectus, cōcubinā verò lex nominat. De hac dicit̄ in cōcilio Toletano. *Ca.17. con. Tole.1.*

Qui non habet vxorem, loco illius concubinam licet habere.

IS qui * non habet vxorem, & pro vxore concubinam habet: à communione non ** Aliàs, ſi quis.*

repellatur:tamen vt vnius mulieris, aut A
vxoris,aut concubinæ ſit coniunctione cō
Iuo Carn. lib.6. de cō cub. id refert. tētus. Item Iſido.de diſtā.noui & ve.teſt.

CHriſtiano non dicā plurimas, ſed nec duas ſimul habere licitum eſt, niſi vnam tantum aut vxorem, aut certè loco vxoris(ſi coniunx deeſt)concubinam. Ex dictis Auguſtini. *Palea.*

Au.homilia 49. lib. Sol.

AVdite chariſsimi membra Chriſti, & matris catholicæ eccleſiæ filij. Quod dico competētibus, audiant fideles: quod dico fidelibus,audiant competentes: B quod dico fidelibus & competentibus & pœnitentibus, audiant & catechumeni: audiant omnes,& timeant, & nemo contemnat:ſic ſit mihi in conſolatione veſter auditus,ne vobis ſit in teſtimoniū dolor meus. Competentibus dico,fornicari vobis non licet:ſufficiant vobis vxores. audiat Deus ſi vos ſurdi eſtis:audiant angeli ſi vos contemnitis. Concubinas habere non licet vobis.etſi non habetis vxores, tamen non licet vobis habere concubinas: quas poſtea C dimittatis,& ducatis vxores.tanto magis damnatio erit vobis ſi volueritis habere vxores & concubinas.Cæterùm ſi non talis concubina fuerit: & ætas illius de quo agitur,futuræ incontinentiæ ſuſpicionem auferre dinoſcitur:apoſtolica conceſsione ad

A ad ordinem diaconatus prouchi poteſt.

Vnde Pelagius papa ſcribit Florentino epiſcopo.

Qui poſt mortem vxoris habuerit de ancilla filios, diaconus fieri permittatur.

FRaternitatis tuæ relatione ſuſcepta eius latorem ſecundas quidem nuptias expertum non fuiſſe didicimus: caſtitatem tamẽ cum priori non ſeruaſſe coniugio deſignaſti: & quamuis multa ſint quæ in huiuſmodi caſibus obſeruari canonicè iubeat B ſublimitatis auctoritas, tamen quia defectus noſtri temporis quibus nõ ſolùm merita, ſed corpora ipſa hominum defecerũt, diſtrictionis illius non patitur manere cenſuram: & ætas illius de quo agitur, futuræ incontinentiæ ſuſpicionẽ auferre dinoſcitur: vt ad diaconatus ordinem poſsit prouehi, conceſsiſſe nos noueris. Micenam verò ancillam eius, de qua ſe poſt vxoris tranſitum filios habere confeſſus eſt: iubemus C vt tua diſpoſitione cuiquam monaſterio continentiam profeſſura tradatur. Hoc ex diſpenſatione miſericordiæ. Cæterùm ex rigore diſciplinæ intelligitur illud Aurelian. conci. Ca. 8. conc. Gerũden. habetur.

Non admittatur ad clerum qui præter vxorem aliam cognouerit.

SI quis de laicis poſt vxorẽ ſuam aliam

cuiuſcunque conditionis cognouerit mu- A
lierem, in clerum nullatenus admittatur.

4.pars. Quod ergo de pellice & meretrice apud Grego.& Innocen.ſcribitur, propter ſpē futuræ incontinentię conſtitutum eſſe cre creditur: quia difficilè continentiam ſeruat, qui ſe illicito concubitu maculare non metuit. vel prohibetur ordinari qui pellicem vel meretricem cognouerit maritali affectu, vel quia corrupta florem virginitatis amiſerit, vel quia meretricari nō deſinit: licet in vxorem ducatur. vtrunque B enim impedimentum cuilibet prętat, quò minus ad ſacros ordines pertingere valeat.

In ſin. Rom. cap. 2 Vnde Hilarius papa ſcribit, dicens:

Qui virginem non duxit vxorem, ad ſacros ordines non accedat.

CVrandum ergo in primis eſt ne ad ſacros ordines (ſicut geſtis prioribus ante ſcriptum eſt) quiſquam qui vxorem nō duxit virginem, aſpiret. Item Gregorius vrbis Romanæ præſul Silitano epiſcopo. C

Epi. 25. li. 2

Digamus vel pœnitens, corpore vitiatus, literas ignorans, curiæ vel conditioni obnoxius clericus non fiat.

PRæcipimus ne vnquam illicitas ordinationes facias, nec digamum, aut qui virginem nō eſt ſortitus vxorem, aut ignorātem literas, vel qualibet parte corporis

vitia

A vitiatum, vel pœnitentiæ, vel curiæ, aut cuilibet conditioni obnoxium ad ſacros ordines permittas accedere: ſed ſi quos huiuſmodi repereris, non audeas promouere.

Item in Neocæſarienſi concilio. *Cap. 8.*

Non fiat ſacerdos cuius vxorem euidenter conſtat adulterium admiſiſſe.

SI cuius vxorem adulterium commiſiſſe cùm eſſet laicus, euidenter fuerit probatum, hic ad miniſterium eccleſiaſticum admitti non poteſt. Quòd ſi in clericatu eo B iam conſtituto adulterauit, dato repudio dimittere eam debet. Si verò retinere eius conſortiũ velit, non poteſt ſuſcepto miniſterio perfrui. Item ex conſilio Martini papæ. *Cap. 28. lib. Mar. epi. Brach. ex ſyn. Graec.*

De eodem.

SI laici vxor in adulterio fuerit deprehẽſa, hic talis ad miniſterium eccleſiaſticum nullo modo adducatur. Si autem poſt ordinationem alicuius clerici vxor adulterata fuerit, dimittat eam. Si autem cum ipſa voluerit permanere, à miniſterio exiſtat C alienus. Præmiſsis auctoritatibus digami, & qui virgines non ſunt ſortiti vxores, à ſacris ordinibus prohibentur. Sed quæritur ſi quis ante baptiſma viduã duxerit vxorem, an poſtea ſit prohibendus à ſacris ordinibus? De his ita ſcribit Innocẽtius papa Victori. Rotho. epiſcopo. *Inno. papa pri. epiſto. 2. cap. 5. Ca. 6. eiuſdem.*

Qui ante baptiſma ſeu poſt baptiſma viduam duxerit vxorem, non admittatur ad clerum. A

SI quis viduã (licet laicus) duxerit vxorem ſeu ante baptiſmũ ſeu poſt baptiſmum, non admittatur ad clerum: quia eodem vitio videtur excluſus. in baptiſmate enim crimina dimittuntur, non acceptæ vxoris conſortium relaxatur, quòd ſi non putatur vxor eſſe computanda quæ ante baptiſmum ducta eſt: ergo nec filij qui ante baptiſmum geniti ſunt, pro filiis habeãtur. Prohibentur etiam digami à quolibet B ordine clericatus: iuxta illud Ambroſij ad Vercellenſes.

Epiſ. 82. ad Vercellẽ. ec.

Qui ſecunda cõiugia ſortitur, clericus nõ fiat.

COgnoſcamus non ſolùm de epiſcopo & presbytero apoſtolum ſtatuiſſe, ſed etiam patres in concilij Niceni tractatu addidiſſe clericum quenquam non debere eſſe qui ſecunda coniugia ſit ſortitus.

6. pars. c. 18 Similiter etiam viduarum mariti, vel ancillarum, vel meretricum, cleric fieri non poſſunt. Vnde in canonibus apoſtolorum legitur. C

Spectaculis publicis mãcipatam, vel reiectã, vel ancillam ducens vxorem, diaconus non fiat.

SI quis viduam & eiectam acceperit, aut meretricem, aut ancillam, vel aliquam de his quæ publicis mancipantur ſpectaculis:

A culis:non poteſt eſſe epiſcopus,aut presbyter,aut diaconus , aut ex numero eorũ qui miniſterio ſacro deſeruiunt. Quæ autẽ ſit vidua,quæ eiecta vel meretrix , Hiero. ad Fabiolam de veſte ſacerdotali oſtendit, dicens. Tomo 3

Quæ ſit vidua,vel eiecta,vel meretrix.

VIdua eſt , cuius maritus mortuus eſt. Eiecta eſt,quæ à marito viuente eiicitur.Meretrix, quæ multorum libidini patet. Sed poſtea temporum defectui con- 7.pars.
B deſcendens papa Martinus in minoribus ordinibus conſtitui eos permiſit , non regulam præfigendo,dicens:

Inter lectores vel oſtiarios deputetur ſubdiaconus ſecundam ducens vxorem.

SI ſubdiaconus ſecundam vxorem duxerit , inter lectores vel oſtiarios habeatur:ita vt apoſtolum non legat. Neceſsitate tamen exigente digamus vſque ad ſub Cap. 43. lib.
diaconatum poteſt promoueri. Vnde Mart. Bra
C Martinus papa ait. char. epiſc.

Viduam ducens vxorem , ſubdiaconus fieri non poteſt.

LEctor ſi viduam alterius vxorem acceperit,in lectoratu permaneat: aut ſi neceſsitas fuerit,ſubdiaconus fiat:nihil autẽ ſupra.ſimiliter ſi digamus fuerit. Qui 8.pars.
bus autẽ propria cõiugia prohibẽtur,inter

dicitur etiam nuptialibus conuiuiis interesse. Vnde in Agatheñ. concilio cap. 39. legitur. A

Nuptiarũ cõuiuiis p̃sbyteri intereſſe nõ debẽt.

PResbyteri, diaconi, ſubdiaconi, vel deinceps quibus ducendi vxores licentia modò non eſt, etiam aliarum nuptiarum euitent conuiuia: nec his cœtibus miſceantur vbi amatoria cantantur & turpia, aut obſcœni motus corporum choreis & ſaltationibus efferuntur: ne auditus & obtuitus ſacris miniſteriis deputati, turpium ſpectaculorum atque verborum contagione polluantur. B

9 pars. Vidua verò eſt intelligenda ſi poſt ſolenne fœdus nuptiarum, morte interueniente à viro ſuo diuiſa fuerit. Cæterùm ſi antequam conueniãt, fatali neceſſitate ab alterutro diuiſi fuerint: licet ex ſpõſalibus vxor ſit appellata, non tamen poſt mortem ſponſi, etiã ſi in propria ſit ducta, & etiam cũ eo velata, vidua appellatur: nec ex eius copula à ſacris ordinibus aliquis prohibetur. Vnde Pelagius papa ſcribit. C

Qui cum alio velatam, non tamen illi nuptã, vxorem duxerit, ſacerdos fieri non prohibetur.

VAlentino clerico cui mulier cum alio ante velata, non tamen illi nupta, ſed virgo permanens, poſt mortem eius cum quo velata fuerat ſponſa, coniugali eſt copula

A pula ſociata: quia iterum velamen accepit, nullum in promouendo generetur obſtaculum: quia nihil eſt (quantum ad hunc articulum pertinet) quod ei de canonicis obuiet inſtitutis.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint ſobrij. Diſtinct. xxxv.

AQVIBVS ordinibus digami prohibeantur, & vtrum reputentur digami qui ante baptiſ-
B mum habuerunt vnam, & poſt baptiſmum habuerunt alteram: & an liceat ſortiri vxores in ſacris ordinibus conſtitutis, multorum auctoritatibus breuiter monſtratum eſt. Sequitur autem in deſcriptione illa apoſtolica vt ſit ſobrius qui or- *1. Timot. 3*
dinandus eſt, non vinolentus: quod ex auctoritate veteris teſtamenti introductum eſt. Miniſtri enim templi prohibentur vi- *Leuit. 10.b*
num & ſiceram bibere, ne ebrietate gra-
C uentur corda eorum, vt ſenſus eorum vigeat ſemper, & tenuis ſit: vel quia venter mero æſtuans facilè deſpumat in libidinē. Vnde Noë in ebrietate nudauit fœmora. *Gene. 9. &*
Loth autem quem Sodoma nō vicit, vina *19*
vicerunt. Quòd autem vinolentus eſſe prohibetur, nō ſemel, ſed frequenter vino repletus debet intelligi. Hinc etiam in

Cap.45 canonibus apoſtolorum legitur: A

Diaconus, presbyter, & epiſcopus ebrietati & aleæ deſeruientes, niſi deſierint, communione priuentur.

EPiſcopus, aut presbyter, aut diaconus aleæ atque ebrietati deſeruiens, aut deſinat, aut certè damnetur. ſubdiaconus autem aut lector, aut cantor ſimilia faciens: aut deſinat, aut communione priuetur, ſimiliter & laicus. Item Hieronymus.

Lib.1. aduerſus. Io.

Eſus carnium, & vini potus poſt diluuium conceſſus, legitur poſt Christi aduentum inhibitus. B

Deut.24 AB exordio conditionis humanæ nec carnibus veſcebamur, nec dabamus repudium, nec præputia nobis eripiebantur in ſignum, & hoc curſu vſque ad diluuium peruenimus. Poſt diluuium autem cum datione legis datæ per Moyſen, quã implere nullus potuit, carnes ingeſtæ ſunt ad veſcendum, & repudij cõceſſa duritia, & cultellus circũciſionis appoſitus: quaſi Dei munus plus in nobis creauerit, quàm C

Gen.17.b neceſſe eſt. Poſtquam autem Chriſtus venit in fine temporum, & ω, reuoluit * ad α, id eſt extremitatem retraxit ad principiũ, nec repudium nobis dare permittitur, nec circuncidimur, nec comedimus carnes, di

* reuclauit.

Rom.14.d cente Apoſtolo: Bonum eſt vinum non bibere, & carnes non comedere. vinum enim

cum

A cum carnibus poſt diluuium dedicatum eſt. Item ex epiſtolis eiuſdẽ. *Hiero. li.2. contra Io. id habet.*

Alienum eſt à ſapiente potationibus & ebrietatibus vacare.

LVxurioſa res eſt vinum,& contumelioſa ebrietas:omnis qui cum his miſcetur,nõ erit ſapiens. Idem in Micheã. *Pro. 20. a* *Hiero. ad ca. ſecũdũ Mich. 3. a*

Ignominioſum eſt ſacerdoti affluere delitijs, epulis,atque laſciuijs.

ECcleſię principes qui delitijs affluũt, & inter epulas atque laſciuias pudici-B tiam ſeruare ſe credunt, propheticus ſermo deſcribit,quòd eiiciendi ſunt de ſpatioſis domibus,lautisq; conuiuijs,& multo labore epulis conquiſitis.Et ſi vis ſcire quo eiiciendi ſunt propter malas cogitationes & opera ſua:euangelium lege,in tenebras ſcilicet exteriores, vbi erit fletus, & ſtridor dentium. An non confuſio & ignominia eſt Ieſum crucifixum pauperẽ & eſurientem fartis prædicare corporibus, & ieiuniorum doctrinam rubentes C buccas tumentiaque ora proferre? Si in apoſtolorum loco ſumus, non ſolùm ſermonem eorum imitemur, ſed etiam conuerſationem & abſtinentiam. Idem. *Mat. 8. b* *Hiero. ad Oceanum.*

De eodem. Palea.

VEnter mero æſtuans cito ſpumat in libidinem. Vbi ebrietas, ibi libido domi

dominatur & furor. Idem. A

De eodem.

Hiero. ad Nepotianũ de vita cle. Leui. 10. b Num. 6. a

VInolentum ſacerdotem & apoſtolus damnat, & vetus lex prohibet. Sacerdotes qui miniſtrant in templo Dei, prohibentur vinum & ſiceram bibere, ne crapula & ebrietate aggrauentur corda eorum. Sicera Hebræo ſermone, omnis potio nũcupatur qua quis inebriari poteſt. Quicquid inebriat, ſtatum mentis euertit. fuge ſimiliter & vinum, in quo eſt luxuria. Nolite (ait apoſtolus) inebriari vino, in quo eſt luxuria. qui altari deſeruit, vinum & ſiceram non bibat. Sponſa Chriſti vinum fugiat vt venenum: vinum & ebrietas incendium eſt. Item Proſper. *De eodem.*

Ephe. 5. d B

Proſper l. 2. c. 22. de vita contẽplatiua.

LVxuriam facit & nutrit vini perceptio nimia, non natura. Item Ambroſius in ſermone de ieiunio qui ita incipit: Diuinum ad patrem reſultat oraculum.

Amb. c. 4 l. Helia & Ieiu. id habet.

In paradiſo abſtinentia, poſt paradiſum edendi laſciuia incepit

SExto die beſtię ſunt creatæ, & cum beſtijs orta eſt edendi poteſtas, & vſus eſcarum. vbi cibus cœpit, ibi finis factus eſt mundi. ibi cœpit ſua incrementa neſcire, vbi cœperunt diuina opera circa eum feriari. quo iudicio declaratum eſt quod per cibos mũdus haberet minui, per quos deſiit C

auge-

A augeri: & infra. Vt ſciamus non eſſe nouellum ieiunium, primam illic legem conſtituit de ieiunio. Et infra. Eouſque nemo præuaricari nouerat, cùm adhuc orta non eſſet quæ prima eſt præuaricatio. Indictum eſt ieiunium abſtinentiæ lex à domino Deo, præuaricatio legis à diabolo, culpa per cibum, latebra poſt cibum, cognitio infirmitatis in cibo, firmitatis virtus in ieiunio, ſerpens ſuaſit gulę, dominus ieiunare decreuit. Itaque gula à paradiſo re-
B gnãtem expulit, abſtinentia ad paradiſum reuocauit errantem: & infra. In princi- *Ca.5. eiuſ.*
pio generis humani ignorabatur ebrietas: primus Noë vineam plantauit, dedit naturam, ſed ignorauit potentiam. Itaque vinũ nec ſuo pepercit auctori, ſed illius ebrietas nobis ſuadet ſobrietatẽ. ſemel enim inebriatus eſt Noë: vbi malũ ebrietatis agnouit, * iumentum ſuum ad remedium tem- * *inuentũ.*
perauit, nec effudit ad vitium. Manebat au-
C tem antequã vinũ inueniretur, omnibus inconcuſſa libertas: nemo ſciebat à conſorte naturæ ſuæ obſequia ſeruitutis exigere. Nõ eſſet hodie ſeruitus, ſi ebrietas nõ fuiſſet. Obrepſerat quidẽ fraternæ prælationis inuidia, manebat tamen adhuc paternę pietatis reuerentia: læſa pietas eſt, dum irridetur ebrietas. non illis itaque ſolis nocent

nocent vina quos tentant, ſed etiam illis A
amplius oculis quorum temulenta ebrio-
Gene.19.g ſorum membra nudantur: & infra. Legi-
mus etiã ꝙ patrem Loth inebriauerũt fi-
liæ in monte, ad quẽ timentes incendium
Sodomitarum confugerant, & habitabãt
in ſpelunca. Fuit itaque ebrietas origo in-
ceſti concubitus, peſsimę regeneratricis
Gen.18.a partus deterior. At nõ Abrahã vina in ſuo
conuiuio miniſtrabat, ſed immolabat vitu
lum, butyrũ & lac etiã angelis hoſpitibus
exhibebat. rectè enim illic deerat materia B
peccati, vbi erat remiſsio peccatorũ. De-
Mat.11.c nique annunciauit dominum Ioannes nõ
manducans panem, neque bibens vinum.
Qui enim Chriſtum annũciat, ab omni vi
tiorum incentiuo præſtare ſe debet alie-
Cap.4 num. Item ex concilio Agathenſi.

Triginta diebus à communione abſtineat clericus quem ebrium fuiſſe conſtiterit.

ANte omnia clericis vetatur ebrietas, quæ omniũ vitiorũ fomes ac nutrix eſt. Itaque eum quem ebrium fuiſſe conſtiterit (vt ordo patitur) aut xxx. dierum ſpatio à communione ſubmoueatur, aut corporali ſubdatur ſupplicio. C

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint prudentes. Diſtinct. xxxvj.

Oportet

A OPORTET ordinandũ eſſe prudentẽ, quod cõtra eos notandũ eſt, qui ſub nomine ſimplicitatis excuſant ſtultitiam ſacerdotum. Prudentẽ autẽ epiſcopũ oportet intelligi non ſolũ literarũ peritia, verũ etiã ſecularium negotiorum diſpenſatione.

Vnde in epiſtola Gelaſij papæ legitur. *Gel. pa. 1. episcopo. per Lucaniã. cap. 18*

Illiterati & corpore vitiati non promoueantur ad clerum.

B ILliteratos, aut aliqua parte corporis vitiatos, vel imminutos nullus pręſumat ad clericatus ordinẽ promouere: quia literis carens, ſacris non poteſt eſſe aptus officijs, & vitioſum nihil Deo prorſus offerri legalia pręcepta ſanxerũt: Similiter qui ſeipſos abſcindũt. Item Zozimus papa. *Epi. 1. ad Iſichium.*

Ad ſummum ſacerdotium non aſpiret, qui diuinis ſtipendijs vel diſciplinis non eſt eruditus.

QVi eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem nõ eſt imbutus, & temporũ approbatione diuinis ſtipendijs nõ eſt eruditus: nequaquam ad ſummũ eccleſiæ ſacerdotium aſpirare præſumat: & non ſolũ in eo ambitio inefficax habeatur, verũ etiam ordinatores eius careãt eo ordine quẽ contra præcepta patrũ crediderunt præſumẽdum. Ecce quòd ſacrarum literarum oportet epiſcopum habere peritiam. vnde *Exo. 28. a*

in

in veteri teſtamento inter cætera ornamẽ A
ta pontifex rationale ferebat in pectore,in
quo ſcribebatur manifeſtatio & veritas:
quia in pectore pontificis manifeſta debet
Exo.25 eſſe cognitio veritatis. Hinc etiam vectes
quibus arca portabatur, iugiter annulis
erant inſerti:vt cùm arca eſſet portanda,
nulla eſſet vel fieret mora de intromittẽ-
dis vectibus:quia prædicatores per quos
eccleſia circunfertur,ſacris literis ſemper
debent inſiſtere, ne tunc quærant diſcere,
2.Re.2.a cùm ex officio alios debeant docere. Hinc B
etiam Dauid prius ex gratia ſpiritus ſan-
cti donũ ſcientiæ percepit:& poſtea admi
3.Re.3.a niſtrationem regni aſſecutus eſt. Salomon
quoque non diuitias, non longa tempora
huius vitæ,ſed ſapientiam à Deo expetijt,
2.Par.1.b & impetrauit. Hinc etiam dominus prius
poſuit verba ſua in ore Prophetę:& poſt-
ea conſtituit eum ſuper gentes & regna,di
Hier.1.b cens ad Hieremiam: Ecce dedi verba mea
in ore tuo:ecce conſtitui te ſuper gentes & C
Mala.2.b regna. Hinc etiam Malachias:Labia ſa-
cerdotis cuſtodiunt ſcientiam: & legem
ex quirunt de ore eius:quia angelus domi-
Luc.2.g ni exercituum eſt. Hinc etiam idem ſalua
tor noſter prius in medio doctorum ſedit
audiens illos & interrogans:& poſtea prę
dicare cœpit:quia prius quiſq; diſcere, &
poſtea

A poſtea prædicandi officium vſurpare debet. Hinc etiam Salomon ait: prius tempus tacendi, & poſtea loquendi: quia veritas prius tacẽdo diſcitur, & poſtea loquendo prędicatur. Hinc idem dominus ait: qui audit, dicat veni. Hinc etiã prius apoſtolos docuit: deinde eos ad prædicandũ miſit, dicẽs: Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut colũbæ. Sic etiã poſt reſurrectionẽ prius illis ſenſum aperuit, & ſcripturas explanauit: & poſtea dixit B eis: Eũtes in mundũ vniuerſum, &c. Vnde cũ de quinque panibus quinque milia hominum vellet reficere, prius panes accipiens fregit, & poſtea diſcipulis dedit: & per eos demum turbis appoſuit: quia ſacramenta legis & prophetarũ prius diſſerendo expoſuit: & poſtea eorum ſciẽtiam diſcipulis dedit: & per eos tandem illam fidelibus diſpenſauit. Hinc Petrus etiã cũ rectoribus eccleſiæ ſcriberet, ait: Parati C eſſe debetis reddere rationem omni poſcẽti vos ſatisfactionem de ea fide & ſpe quæ in vobis eſt. Hinc etiam Paulus ſcribens ad Timotheum ait: Attẽde lectioni & exhortationi & doctrinæ. Ex quibus omnibus liquidò colligitur, quòd non ſufficit prælatis bona conuerſatio, & morum honeſtas, niſi addatur ſciẽtia doctrinæ. Vnde

Eccles. 3.b *Apo. 22.d* *Matt. 10* *Mar. vlt.* *Matt. 14.b* *1. Pet. 3* *1. Tim. 4.d*

Exo.38 de ſacerdotes ingreſſuri templũ tabernacu A li prius lauabantur in labio æneo quod fecerat Moyſes ex ſpeculis mulierũ. Hinc Cantic.5 etiã in Canticis Canticorũ oculi per quos prælati eccleſiæ intelligunt, aſsimilantur columbis, quæ reſident iuxta fluenta plenisſima. Hinc etiam Hierony. in Leuit.

Origenes homil.6.ad cap.8. Leuitici.

Sacerdotis eſt legis ſcientiam habere: non bellis, ſed orationibus vacare.

SI quis vult pontifex eſſe non tam vocabulo quã merito imitetur Moyſen, imitetur Aaron. quid enim dicitur de eis? B ꝙ non diſcedunt de tabernaculo domini. erat ergo Moyſes indeſinenter in tabernaculo domini. Quid autem ei opus erat? Vt aut à Deo aliquid diſceret, aut ipſe populum doceret. Hæc duo ſunt pontificis opera, vt aut à Deo diſcat legendo ſcripturas diuinas, & ſæpius meditando: aut populũ doceat. ſed illa doceat quę à Deo ipſe didicerit, non ex proprio corde vel humano Exo.17.c ſenſu, ſed quæ ſpiritus ſanctus docet. Eſt C & aliud opus quod fecit Moyſes. ad bella non vadit: non pugnat contra inimicos: ſed quid facit? orat: & donec orat, vincit populus eius. ſi relaxauerit & demiſerit manus, populus eius vincitur & fugatur. Oret ergo ſacerdos eccleſiæ indeſinenter, vt vincat populus qui ſub ipſo eſt, hoſtes inuiſi-

A inuiſibiles Amalechitas, qui ſunt dæmones impugnantes eos qui volunt piè viuere in Christo.

Epiſcopi & eccleſiaſtici literas ſeculares ſciant ad neceſsitatem. Diſtinct. xxxvij.

SED quæritur, an ſecularibus literis oporteat eos eſſe eruditos? De his ita ſcribitur in cõcilio Carthaginenſi quarto. *Cap. 16.*

B *Libros gentilium non legat epiſcopus.*

EPiſcopus gentilium libros non legat: hęreticorum autẽ perlegat pro neceſſitate aut tempore. Item Hierony. ad Damaſum papam de filio prodigo. *Tomo 3. de filio prodigo & filio frugi.*

Reprehenduntur ſacerdotes qui omiſsis euangelijs comœdias legunt.

SAcerdotes Dei omiſsis euangelijs & prophetis videmus comœdias legere, amatoria bucolicorum verſuũ verba can-
C tare, tenere Virgilium in manibus, & id quod in pueris adeſt cauſa neceſsitatis, crimen in ſe facere voluptatis. Idem. *Hiero. ad cap. 4. epiſtola ad Ephe. li. 2. cómentar.*

In vanitate & obſcuritate ſenſus ambulant, qui ſecularibus diſciplinis occupantur.

NOn'ne vobis videtur in vanitate ſenſus & obſcuritate mẽtis ingredi, qui diebus ac noctibus in dialectica arte tor-

q 2 quetur

quetur, qui phyſicus perſcrutator oculos A trans cælos leuat, & vltra profundum terrarum & abyſsi in quoddã inane demergitur, qui iambum feruet, qui tantam metrorum ſyluam in ſuo ſtudioſius corde diſtinguit & congerit: & (vt ad alteram partem tranſeã) qui diuitias per fas & nefas quærit, qui adulatur regibus, hæreditates captat alienas, & opes congregat quas in momento cui ſit reli[illegible]urus ignorat? Idem in Eſaiam.

Hier. li. 9. commenta. ad cap. 28. Eſaiæ.

Qui ſcripturas ſacras malè intelligit, vel ſeculari ſapientia abutitur, vino inebriatur & ſicera. B

VIno inebriãtur qui ſcripturas ſacras malè intelligunt atque peruertũt: ſicera, qui abutuntur ſeculari ſapientia & dialecticorum tendiculis: quæ non tã tendicula ſunt appellanda quàm phantaſmata, id eſt, vmbræ quædã & imagines quæ citò pereunt & reſoluuntur. Idẽ ſecundũ tropologiam pſeudoprophetas eos debemus accipere qui aliter ſcripturarum verba accipiunt, quàm ſpiritus ſanctus ſonat: C & diuinos, eos qui cõiectura mentis ſuæ incerta futurorum quaſi vera pronunciãt abſque diuinorum auctoritate verborum.

Hie. li. 5. cõmen. ad c. 29. Hie.
Hie. li. 6 cõmen. ad c. 31. Hie.

Idem quicunque ſcripturas non ita intelligunt vt rei veritas habet, vuã acerbã comedunt. Idẽ in epiſtola ad Epheſios.

Hie. li. 3. cõmen ad ca. 6. epi. ad Ephe.

Repreh

A *Reprehenduntur epiſcopi qui filios ſuos ſecularibus erudiunt literis.*

LEgant epiſcopi atque presbyteri qui filios ſuos ſecularibus erudiũt literis & faciũt illos comœdias legere,& mimorũ turpia ſcripta cantare, de eccleſiaſticis ſumptibus forſitan eruditos. Et quod in corbonã pro peccato virgo vel vidua, vel ſubſtantiã ſuã totã effundens quilibet pauper obtulerat,hoc in calendarũ ſtrenã, & ſaturnalium ſportulam,& mineruale mu-B nus grãmaticus & orator:aut in ſumptus domeſticos,aut in templi ſtipes,aut ſordidũ conuertit in lucrũ. Heli ſacerdos ipſe *1.Reg.2.c* ſanctus fuit:ſed quia filios ſuos non erudiuit in omni diſciplina & correctione ſupinus cecidit,& mortuus eſt. Itẽ ex reſpõſalibus Vrbani papæ ad Carolũ,ca. xlviij.

Palea.

OMnem vim inuentorum ſuorum in dialectica diſputantes*ponunt hęre C tici:quæ philoſophorũ ſententia diffinitur non aſtruendi vim habere,ſed ſtudium deſtruendi:ſed non in dialectica placuit* Deo patri filio & ſpiritui ſancto. regnum enim Dei in ſimplicitate fidei eſt: non in contentione ſermonis. Item Rabanus de preſſuris eccleſiaſticis.

* *al.diſputatione.*

**al.placuit deo ſaluare populũ ſuum re.&c.*

Beatus Hieronymus ab angelo verberatur,

quia Ciceronis libros legebat. A

Id Hiero. ad Euſtochiũ de cuſtodia virginitatis aſſerit.

Legimus de beato Hierony. quòd cùm libros legeret Ciceronis, ab angelo eſt correptus: eò ꝙ vir Chriſtianus paganorum figmentis intenderet. Hinc etiam filius ille prodigus in euangelio reprehenditur, qui de ſiliquis, quas porci manducabant, ventrẽ ſuum replere cupiebat. Hinc etiã Origenes cinìphes & ranas quibus Aegyptij ſunt percuſsi, vanam dialecticorũ garrulitatẽ, & ſophiſtica argumenta intelligit. B Ex quibus omnibus colligitur, ꝙ non eſt ab eccleſiaſticis ſecularium literarum quęrenda peritia. Sed econtra legitur, quòd Moyſes & Daniel omni ſcientia Aegyptiorum & Chaldæorũ eruditi fuerunt. Legitur etiam ꝙ præcepit dominus filijs Iſraël, vt expoliarent Aegyptios auro & argento: moraliter inſtruens vt ſiue aurũ ſapientiæ, ſiue argentum eloquentiæ apud poëtas inueniremus: in vſum ſalutiferæ eruditionis vertamus. In Leuitico C etiam primitias mellis, id eſt, dulcedinem humanæ eloquentiæ domino iubemur offerre. Magi quoq; tria munera obtulerũt, in quibus nõnulli tres partes philoſophiæ volunt intelligi. denique in expoſitione pſalterij Caſsiodorus teſtatur: omnis ſplẽdor rhetoricæ eloquentiæ; omnis modus poëticæ

Origenes ad cap. 7. Exod. homilia 4.

Dan. 1. a Exod. 3. & 11

Matth. 2

Raba. ad hũc locum Matthæi.

Caſſiodo cap. 15. prologi in pſalterium.

A poëticæ locutionis: quælibet varietas decoræ pronũciationis à diuinis ſcripturis ſumpſit exordium. Hinc etiam Ambr. ait ſuper epiſtolam Coloſſenſium. Omnis ratio ſupernæ ſcientiæ vel terrenæ creaturę in eo eſt, qui eſt caput earum & auctor: vt qui hũc nouit, nihil vltra quærat: quia hic eſt perfecta virtus & ſapientia, quicquid alibi quæritur, hic perfectè inuenitur. In Daniele, & in Salomone oſtendit infidelibus ſe eſſe auctorem totius eloquẽ B tiæ & ſapientiæ: quod infideles non putant: quia non legunt in euangeliis & prophetiis aſtrologiã & alia huiuſmodi, quæ deſpecta ſunt: quia nil valent ad ſalutem, ſed mittunt in errorẽ: & dum his ſtudent, curam animæ non habent. qui verò Chriſtum nouit, theſaurum ſapientiæ & ſcientiæ inuenit: quia id nouit quod vtile eſt.

Amb. ad cap. 2. epi. ad Coloſſ.

Hinc etiam ait Beda in lib. Regum.

Nõ prohibeãtur clerici ſeculares literas legere.

C TVrbat acumen legentium & deficere cogit, qui eos à legendis ſecularibus libris omnibus modis exiſtimat prohibendos: in quibus ſi qua inuenta ſunt vtilia, quaſi ſua ſumere licet: alioquin Moyſes et Daniel ſapientia & literis Aegyptiorum Chaldæorumq́ue non paterentur erudiri: quorum tamen ſuperſtitiones

Iuo Carn. li. 2. qui li. ab ec. id refert.

ſimul & delicias horrebāt: nec etiam ipſe magiſter gentium aliquot verſus poëtarū ſuis vel ſcripturis vel dictis indidiſſet. A

2.pars. Cur ergo legi prohibentur, quæ tam rationabiliter legenda probantur? Sed ſeculares literas quidam legunt ad voluptatē, poëtarum figmentis, verborumq; ornatu delectati: quidam verò ad eruditionē eas addiſcunt, vt errores gentilium legendo deteſtentur: & vtilia quæ in eis inueniūt, ad vſum ſacræ eruditionis deuoti vertāt. tales laudabiliter ſeculares literas addiſcunt. B Vnde beatus Gregorius quendā epiſcopum non reprehendit quia eas didicerat: ſed quia contra epiſcopale officiū pro lectione euangelica grammaticam populo exponebat. Hinc etiam Ambro. ſcribit ſuper Lucam.

Ambro. in explanat. procemij euang ſecūdū Lucā.

Seculares literæ legendæ ſunt ne ignorentur.

LEgimus aliqua ne negligamus: legimus ne ignoremus: legimus nō vt teneamus, ſed vt repudiemus. Item Hierony. ſuper primum cap. epiſtolę ad Titum. C

Grammatica legenda eſt, vt per eam ſacræ ſcripturæ intelligantur.

SI quis artem nouerit grammaticā vel dialecticam, vt rectè loquendi rationē habeat, & inter falſa & vera diiudicet, nō improbamus. Geometria & arithmetica & mu

A & muſica habent in ſua ſcientia veritatē: ſed non eſt ſcientia illa ſcientia pietatis.

Scientia pietatis eſt noſſe legem, intelligere prophetas, euāgelio credere, Apoſtolos non ignorare. grammaticorum autem doctrina etiam poteſt proficere ad vitam, dum fuerit in meliores vſus aſſumpta.

Idem in primum cap. Danielis.

Exemplo Danielis probatur non eſſe peccatū ſecularibus literis erudiri.

B QVi de menſa & vino regis nolunt comedere, ne polluantur vtique, ſi ſapientiam atque doctrinam Babyloniorū ſcirent eſſe peccatum, nunquam acquieſcerent diſcere quod non licebat. Diſcunt autem nō vt ſequantur, ſed vt iudicent atq; conuincant: quomodo ſi quiſpiam aduerſus mathematicos velit ſcribere imperitus matheſeos, riſui pateat, & aduerſus philoſophos diſputans, ſi ignoret dogmata philoſophorum. diſcant ergo ea mente C doctrinam Chaldaicam, qua & Moyſes omnem ſapientiam Aegyptiorum didicerat. Idem ſiquando cogimur literarum ſecularium recordari, & aliqua ex his diſcere quæ olim omiſimus: non noſtræ eſt voluntatis, ſed (vt ita dicam) grauiſsimæ neceſsitatis: vt probemus ea quæ à ſanctis prophetis ante ſecula multa prædicta

ſunt, tã Græcorum quàm Latinorum & aliorum gentilium literis cõtineri. Item ex ſynodo Eugenij papæ. A

Magiſtros & doctores epiſcopi congruis locis conſtituant.

DE quibuſdã locis ad nos refertur neque magiſtros neque curam inueniri pro ſtudio literarum. Idcirco ab vniuerſis epiſcopis ſubiectis plebibus, & aliis locis in quibus neceſsitas occurrerit, omnino cura & diligentia habeatur, vt magiſtri & doctores cõſtituãtur, qui ſtudia literarum liberaliũq; artiũ dogmata aſsiduè doceãt: quia in his maximè diuina manifeſtantur atq; declarãtur mandata. Item Aug. lib. xiij. cap. xv. contra Fauſtum Manichęum. B

Auctoritatibus gentilium eorum vanitas retunditur atque conuincitur.

SI quid veri de Deo Sibylla vel Orpheus alij've gentilium vates, aut philoſophi prædixiſſe perhibentur: valet quidem ad reuincendam paganorum vanitatem, non tamen ad iſtorum auctoritatem complectendam. Quantum enim diſtat de Chriſti aduentu inter prædicationem angelorum, & confeſsionem dæmonum, tãtum inter auctoritatem prophetarum, & curioſitatem ſacrilegorum. Itẽ Clemens papa epiſtola quinta ad diſcipulos. C

Ad in

A *Ad intelligentiam ſacrarum ſcripturarum, ſecularium peritia neceſſaria oſtenditur.*

RElatum nobis eſt quòd quidam in veſtris partibus cõmorantes aduerſantur ſacris doctrinis, & prout eis videtur, non ſecundũ traditionem patrum, ſed iuxta ſuum ſenſum docere videntur. multas enim quidã (vt audiuimus) veſtrarum partium ingenioſi homines ex his quæ legũt, veriſimilitudines capiunt, & ideo diligenter obſeruandum eſt, vt lex Dei cùm legitur, non ſecundũ propriam ingenij virtutem vel intelligẽtiam legatur vel doceatur. Sunt enim multa verba in ſcripturis diuinis quę poſſunt trahi ad eum ſenſum, quem ſibi vnuſquiſque ſponte præſumpſerit, ſed non oportet. non enim ſenſum extrinſecus alienum & extraneum debetis quærere, vt quoquo modo ipſum ex ſcripturarum auctoritate confirmetis, ſed ex ipſis ſcripturis ſenſum capere veritatis oportet. Et ideo oportet ſcientiam ab eo diſcere ſcripturarum, qui eã à maioribus ſecundùm veritatem ſibi traditam ſeruat: vt & ipſe poſſit eam quam rectè ſuſceperit, competenter aſſerere: cùm enim ex diuinis ſcripturis integram quiſque & firmam regulam veritatis ſuſceperit, abſurdum non erit ſi aliquid etiam ex eru

ditione

ditione communi, ac liberalibus ſtudiis, A
quæ fortè etiã in pueritia attigit, ad aſſer
tionem veri dogmatis conferat: ita tamẽ,
vt vbi vera didicit, falſa & ſimulata decli
Iſid.c.13.li. 3.de ſũmo bono habet. net. Item Iſidorus in libro ſentẽtiarum.

Quare prohibeatur Chriſtianis poëtica figmẽta legere.

IDeo prohibetur Chriſtianis legere figmenta poëtarum: quia per oblectamenta fabularum nimium mentem excitãt ad incentiua libidinum. Non enim thura ſolùm offerẽdo dæmonibus immolatur, ſed B etiam eorum dicta libentius capiendo.

s.pars. Vt itaque ex præmiſsis auctoritatibus apparet, imperitia ſacerdotibus ſemper eſſe debet aduerſa: quoniam ſi per ignorãtiam cæcitatis aliis ducatum præſtare cœperint, ambò in foueam cadunt. vnde dicitur in Pſalmo: *Pſal.48.* Obſcurẽtur oculi eorũ ne videãt, & dorſum eorũ ſemp incurua. Cũ enim obſcurãtur illi q præeunt, ad ferẽda onera peccatorum facilè ſequẽtes inclinãtur. C Elaborãdum eſt itaq; ſacerdotibus vt ignorãtiã à ſe quaſi quãdã peſtẽ abiiciant. *Luc.12.f* Licet enim ſeruus neſciẽs voluntatem domini ſui, & non faciens dicatur vapulare paucis: non tamen hoc de omnibus generaliter intelligitur. Ait enim Apoſtolus: *1.Cor.14.g* Qui ignorat, ignorabitur. quod de eo intelligen

A telligendum eſt qui noluit intelligere, vt bene ageret. Vnde Auguſtinus ait in lib. quæſtionum veteris ac noui teſtamenti, quæſtio.lxvij.

NOn omnis qui ignorat, immunis eſt à pœna. Ille enim ignorans poteſt excuſari à pœna, qui quod diſceret non inuenit. Illis autem hoc ignoſci non poterit, qui habentes à quo diſcerent, operam non dederunt.

B Epiſcopi & eccleſiaſtici ſacras literas ſciant. Diſtinctio xxxviij.

CVM itaque voluntaria ignorantia omnibus ſit noxia, ſacerdotibus eſt periculo. Vnde in cõcilio Tolet.iiij.ca.xxiiij. legitur.

Sacerdotibus maximè ignorantia vitãda eſt.

IGnorantia mater cunctorum errorum, maximè ſacerdotibus Dei euitanda eſt: qui docendi officium in populo Dei ſuſceperunt. Sacerdotes legere ſanctas admonẽ C tur ſcripturas, Paulo apoſtolo dicente ad Timotheum: Attende lectioni, & exhortationi doctrinæ: & ſemper permane in his. Sciant ergo ſacerdotes ſanctas ſcripturas & canones, & omne opus eorũ in prædicatione & doctrina conſiſtat: atque ædificent cunctos tam fidei ſcientia, quàm operum

1.Tim.4.d

Cap.25.eiuſdem.conci. Tol.4.

operum diſciplina. Item ex eodem. A

Officialem libellum ab epiſcopo accipiant presbyteri cùm ordinantur.

QVando presbyteri in parœciis ordinantur, libellum officialem à ſacerdote ſuo accipiant, vt ad eccleſias ſibi deputatas inſtructi accedant, ne per ignorãtiam etiã in ipſis diuinis ſacramẽtis Chriſtum offendãt. Cùm verò ad litanias vel ad concilium venerint, rationem epiſcopo ſuo reddãt qualiter ſuſceptum officiũ celebrent, vel baptizent. Item Leo epiſcopis Conſtantiñ. B

Cap. 26. eiuſdem.

Epi.22. Leo.pa.

Inſcitia ſacerdotum nec excuſatione eſt digna, nec venia.

SI in laicis videtur intolerabilis inſcitia, quanto magis in his qui præſunt, nec excuſatione eſt digna nec venia. Itẽ Cęleſtinus orthodoxis omnibꝰ epiſcopis.

Celeſt.pa. pri.epi.3.

Canones non licet ſacerdotibus ignorare.

NVlli ſacerdotũ liceat canones ignorare, nec quicquã facere qđ patrũ poſſit regulis obuiare. quæ enim à nobis res dignè ſeruabitur, ſi decretaliũ norma conſtitutorũ pro aliorũ libitu lıcẽtia populis permiſſa frangatur? Itẽ ex dictis Augu. C

Ino Carn. li.3.de conſec. epi. & cle.refert.

Quæ ſint ſacerdotibus neceſſaria ad ſciendũ.

QVæ ipſis ſacerdotibus neceſſaria ſint ad diſcendum, id eſt ſacramentorum

A torum liber, lectionarius, antiphonarius, baptiſterium, computus, canones pœnitẽtiales, pſalterium, homiliæ per circulum anni in dominicis diebus & ſingulis feſtiuitatibus aptæ. Ex quibus omnibus ſi vnũ defuerit, ſacerdotis nomen vix in eo conſtabit: quia valde periculoſæ euangelicæ minæ ſunt quibus dicitur: Si cæcus cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadũt. *Mat.15.*

Item ex vij. ſynodo.

Quæ oportet ſcire eũ qui epiſcopus eſt ordinãdus.

B OMnes pſallẽtes repromittimus Deo, In tuis iuſtificationibus meditabor, nõ obliuiſcar ſermones tuos. quod omnes quidem Chriſtianos obſeruare ſaluberrimum eſt, ſed præcipuè hos qui eccleſiaſticam conſecuti ſunt dignitatem. Vnde definimus omnẽ qui ad epiſcopatus eſt prouehendus gradum, modis omnibus pſalterium noſſe, vt ex hoc etiam omnis clerus qui ſub eo fuerit, ita moneatur & imbuatur. Inquiratur autem diligenter à metro C politano ſi in promptu habeat legẽ ſcrutabiliter, & non tranſitoriè tã ſacros canones & ſanctum euangelium quàm diuini Apoſtoli librum, & omnẽ diuinã ſcripturam, atque ſecundũ mandata conſeruare, & docere ſibi populum commiſſum. ſubſtantia enim ſummi ſacerdotij noſtri ſunt *Pſal.118*

eloquia

eloquia diuinitus tradita, id eſt vera diui- A
Ca.1.Eccleſiaſticæ Hierarc. narum ſcripturarum diſciplina, quemadmodū magnus perhibet Dionyſius. Quòd ſi diſceptauerit, & ita libenter facere & docere minimè ſpopōderit, nullatenus cō
Oſee 4.b ſecretur: ait enim prophetę Deus. Tu ſciētiam repuliſti, & ergo repellam te ne ſacer
Cap.3. con. Cartha.3 dotio fungaris mihi. Item ex conci. Carthagiñ.iiij. *De eodem.*

PLacuit vt ordinādis epiſcopis vel clericis prius ab ordinatoribus ſuis decreta conciliorum auribus eorum inculcē B tur, ne ſe aliquid contra ſtatuta concilij feciſſe pœniteant. Item Zepherinus papa epiſt. j. ad epiſcopos Sicilieñ.

Sacræ ſcripturæ inhærentes non obſcurantur iniquitate mundana.

SIcut ſtellas cæli non extinguit nox: ſic mentes fidelium & inhærentes firmamento ſanctæ ſcripturæ nō obſcurat mūdana iniquitas. Item Hieronymus ſcribens ad Euſtochium in prooemio cōmentariorum in Eſaiam. C

Ignorantia ſcripturarū eſt ignorātia Chriſti.

SI iuxta apoſtolum Paulū Chriſtus Dei virtus eſt, & Dei ſapiētia: & qui neſcit
Greg.ca.1. primæ partis paſto. id habet. ſcripturas, neſcit Dei virtutem, eiusq; ſapientiam, ſcripturarum ignorantia, Chriſti eſt ignorātia. Itē Greg. in Moralibus.

A domi

A *A domino ſciuntur vel ignorantur, qui ea quæ Dei ſunt ſapiunt vel ignorant.*

QVi ea quæ Dei ſunt ſapiunt, à domino ſapiuntur, & qui ea quæ Dei ſunt neſciunt, à domino neſciuntur: Paulo atteſtante, qui ait: Si quis ignorat ignorabitur. *1.Cor.4.g* Idem, quicunque ſtultus eſt in culpa, erit ſapiens in pœna. Item Auguſtinus cap.17. Enchiridij ad Laurentium.

Non qui aliquid neſcit, ſed qui putat ſe ſcire quod neſcit errare probatur.

B QVamuis errare quanta poſſumus cura cauendum ſit, non ſolùm in maioribus verùm etiã in minoribus rebus, nec niſi rerum ignorantia poſsit errari, nõ eſt tamen conſequens vt continuò erret quiſquis aliquid neſcit: ſed ſi quis exiſtimet ſe ſcire quod neſcit, pro vero quippe approbat falſum, quod erroris eſt proprium: veruntamẽ in qua re quiſquis erret: intereſt plurimum. nam in vna eademq́ue re & neſcienti ſciens, & erranti nõ errans recta ratione præponitur. *2.pars.* C in diuerſis autem rebus, id eſt cũ iſte ſcit alia, ille alia, & iſte vtiliora, & ille minus vtilia vel etiam noxia: quis non in eis quæ ille ſcit, ei præferat neſcientem? ſunt enim quædã quæ neſcire melius eſt quàm ſcire. Sed licet per ignorãtiam grammaticæ artis aliquid vitioſum *3.pars.*

tioſum proferant epiſcopi vel presbyteri, A
non tamen ideo à ſcholaſticis ſunt deſpiciendi, quia morum vitia magis quàm verborum ſunt præcauenda. Vnde Auguſt.
Cap.9 in lib. de catechizandis rudibus.

Non contemnãt ſcholaſtici eccleſiaſticam ſimplicitatem.

SEdulò monendi ſunt ſcholaſtici vt humilitate induti Chriſtiana, diſcant non contemnere quos cognouerint morum vitia magis quàm verborũ deuitare: ſed cordi caſto linguam exercitatam nec conferre audeant, quam etiam præferre conſueuerunt. B His maximè vtile eſt noſſe ita eſſe præponẽdas verbis ſentẽtias, vt præponitur animus corpori: ex quo fit vt ita malle debeant veriores quàm diſertiores audire ſermones, ſicut malle debent prudentiores quàm formoſiores habere amicos: nouerint enim non eſſe voces ad aures Dei, niſi animi affectũ. Ita enim nõ irridebũt, ſi aliquos antiſtites & miniſtros eccleſię fortè animaduerterint vel cũ barbariſmis vel C ſolœciſmis Deum inuocare: vel eadem verba quæ pronunciant, non intelligere, perturbateque diſtinguere: non quia iſta minimè corrigenda ſunt, vt populus ad id quod planè intelligit, dicat amen: ſed quia piè toleranda ſunt ab eis qui didicerunt vt ſono

in

A in foro, ſic voto in eccleſia benedici. Itaq; forenſis illa nonũquam fortè bona dictio, nunquam tamen benedictio dici poteſt.

Idem ad Alexandrinum epiſcopum.

INdignum vehementer exiſtimo vt verba cæleſtis oraculi reſtringam ſub regulis Donati. *Aug.ca.50* Idem de vera religione.

Palea.

LOcutio diuinarum ſcripturarum ſecundùm cuiuſque linguæ proprietatem accipienda eſt. habet enim omnis B lingua quædã propria locutionum genera: quæ cùm in aliã transferuntur, vidētur abſurda. Itē Hieronymus ad Pãmachiũ. *Ex libris ſuis contra Iouinianũ.*

ECcleſiaſtica interpretatio etiam ſi habeat eloquentiæ venuſtatem, diſsimulare eam debes, non fugere: vt non ocioſis philoſophorum ſcholis, paucisque diſcipli nis, & vniuerſa loquantur hominum genera. Item Clemens papa epiſto.3. ad omnes Chriſtianos.

C *Propter opprobrium ſenectutis à paruulis & à minimis non erubeſcat diſcere epiſcopus.*

NVllus epiſcopus propter opprobriũ ſenectutis, vel nobilitatem generis, à paruulis vel minimis eruditis, ſi quid fortè eſt vtilitatis aut ſalutis, inquirere negligat. Qui enim rebelliter viuit, & diſcere atque agere bona recuſat: magis diaboli

quàm Chriſti mēbrum eſſe oſtenditur,& A
potius infidelis quã fidelis eſſe mõſtratur.

Epiſcopi & eccleſiaſtici negocia ſecularia ſciant. Diſtinct.xxxix.

ECCE plenariè mõſtratũ eſt quòd ſacerdotes oportet literarum tã ſacrarum quàm ſecularium eſſe peritos. Nunc autem quæritur an ſecularium negociorum oporteat eos habere peritiam. Hanc prælatis eccleſiæ eſſe neceſſariam multis rationibus proba- B
tur. debent prælati ſubditis non ſolùm ſpiritualia, ſed etiam carnalia ſubſidia miniſtrare, exemplo Chriſti, qui turbas ſequentes non ſolùm verbo docebat, ſed etiã virtute ſanabat,& corporalibus alimentis reficiebat. vt autem prælati hæc omnia plenè perficere poſsint, ſecularium negociorum oportet eos habere ſolertiam: vt eorũ cautela & eccleſiæ ſeruentur indemnes,& cuique neceſſaria pro ſuo modo miniſtren C
tur. Vnde quidam in epiſcopum electus à beato Gregorio pro ſua ſimplicitate repellitur, ne eius occaſione res eccleſiæ dilapidarẽtur. Vnde Gregorius epiſto.40.lib.8. ſcribit nobilibus ciuibus Neapolitanis.

Secularium negociorum imperiti non ſunt in epiſcopos ordinandi.

Pe

A PEtrus diaconus quem à vobis electum aſſeritis, omnino(vt dicitur) ſimplex eſt: & noſtis quia hoc tempore talis in regiminis arce debet conſtitui, qui non ſolùm de ſalute animarum, verùm etiã de extrinſeca vtilitate & cautela ſciat eſſe ſolicitus.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint ornati interius. Diſtinctio xl.

OPORTET quoque eſſe epiſcopum ornatum, & hoſpitalẽ. per ornamenta epiſcopalia, virtutes debent intelligi: quæ à domino eis repromittuntur dum dicitur: Sacerdotes eius induentur ſalutari. Vnde in veteri teſtamento variis veſtibus ex præcepto domini ſacerdotes ornati leguntur: quia multimodis virtutibus debet ſplẽdere vita pontificis: vt gradui conferat decorem quem ab eo non accepit. non enim loca, ſed vita & mores ſanctũ faciũt ſacerdotẽ. vnde ex officio ſuſcepto nõ licẽtiã peccãdi, ſed neceſsitatẽ bene viuẽdi ſe nouerint aſſecutos. Vnde Symmachus papa ait: *1. Timo. 3. a* *Pſalm. 131* *Exod. 28* B C

Officium ſacerdotum non confert, ſed amittit licentiam delinquendi. *Ennodius in libro pro defenſione quartæ & quintæ ſynodorũ Romanarum.*

NOn nos beatũ Petrum(ſicut dicitis) à domino cum ſedis priuilegio vel ſucceſſores eius peccandi iudicamus licen-

tiam ſuſcepiſſe. Ille quippe perennem me- A
ritorum dotem cum hæreditate innocentiæ tranſmiſit ad poſteros. quod illi conceſſum eſt per actuum lucem, ad illos pertinet quos par conuerſationis ſplendor illuminat. Quis enim ſanctum dubitet eſſe, quem apex tantæ dignitatis attollit? In quo ſi deſint bona acquiſita per meritum, ſufficiunt quæ à loci prædeceſſore præſtãtur. aut enim claros ad hæc faſtigia erigit: aut qui eriguntur, illuſtrat. Item Hiero. epiſtola ad Heliodorum. B

Filij ſanctorum ſunt, qui exercent opera eorũ.

NOn eſt facilè ſtare in loco Petri & Pauli, ſcilicet tenere * cathedram regnantium cum Chriſto: quia hinc dicitur, non ſanctorum filij ſunt qui tenent loca ſanctorum, ſed qui exercent opera eorum.

* *aliàs, & tenere.*

Item Gregorius.

Morum nobilitas, non loci vel generis ſacerdotes notificet.

NOs qui præſumus, non ex locorum C
vel generis dignitate, ſed morum nobilitate innoteſcere debemus: nec vrbium claritate, ſed fidei puritate. Idem Gregorius Anaſtaſio presbytero in epiſto. 39. ſeu cap. 193. lib. 6.

Non loca vel ordines, ſed merita Deo coniungunt.

Non

A NOn loca vel ordines creatori noſtro nos proximos faciunt: ſed nos aut merita bona ei coniungunt, aut mala diſiungunt. Item Ioan. Chryſoſt. homil. 40. ad cap. 21. Matthæi.

Magnitudo peccati vel dignitatis quenquam fortiter deiicit.

HOmo Chriſtianus fortiter cadit in peccatum propter duas cauſas, aut propter magnitudinem peccati, aut propter altitudinem dignitatis. Item ex dictis Bonifacij martyris. 2. part.

B

Damnatur apoſtolicus qui ſuæ & fraternæ ſalutis eſt negligens.

SI papa ſuæ & fraternæ ſalutis negligens deprehenditur, inutilis & remiſſus in ſuis operibus, & inſuper à bono taciturnus quod magis officit ſibi, & omnibus nihilominus, innumerabiles populos cateruatim ſecum ducit primo mancipio gehennæ, cum ipſo plagis multis in æternum vapulaturus. Huius culpas iſtic redarguere præſumit mortaliū nullus: quia cunctos ipſe iudicaturus, à nemine eſt iudicandus, niſi deprehendatur à fide deuius. pro cuius perpetuo ſtatu vniuerſitas fidelium tantò inſtantius orat, quantò ſuam ſalutē poſt Deum ex illius incolumitate animaduertit propenſius pēdere. Item Auguſt. 3. pars.

C

ad Valerium, epiſtola 148. A

Nõ ordines, ſed vitæ merita nos Deo cõmẽdãt.

4.pars. ANte omnia peto vt cogitet religioſa prudentia tua, nihil eſſe in hac vita, & maximè in hoc tempore facilius & leuius, et hominibus acceptabilius, epiſcopi, aut presbyteri, aut diaconi officio, ſi perfunctoriè atque adulatoriè res agatur: ſed nihil apud Deum miſerabilius & triſtius & damnabilius. Idem: Nihil eſt in hac vita, & maximè in hoc tempore, difficilius & laborioſius & periculoſius, epiſcopi, & presbyteri aut diaconi officio: ſed apud Deum nihil beatius ſi eo modo militetur quo noſter imperator pręcipit. B Quis autem ſit modus, nec à pueritia, nec ab adoleſcentia mea didici: & eo tempore quo diſcere cœperam, vis mihi facta eſt merito peccatorum meorum. nam quid aliud exiſtimem neſcio, vt ſecundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenere non noueram. Item Iſidorus. C

Corrumpitur & ad terram ſacerdotium trahitur, niſi legaliter & iuſtè ſeruetur.

SIcut viri & mulieris digna coniunctio vnum facit matrimonium, & ſicut duorum copulatio vnum perficit corpus, ita clericatus & ſacerdotiũ vnum faciunt preſbyterum: & electio & conſecratio vnũ facit

A cit epiſcopum: quæ omnia vnum faciunt corpus, quod citius corrumpitur & ad terram trahitur, niſi legaliter conſeruetur, niſi iuſtè viuendo laudetur. Item Ambr. cap.4. libri de paradiſo. *De eodem.*

ILlud autem animaduerte, quòd extra paradiſum vir factus eſt, intra paradiſum mulier: vt aduertas quòd non loci, non generis nobilitate, ſed virtute vnuſquiſque gratiam comparat ſibi. denique extra paradiſum (hoc eſt in inferiori loco) vir factus *5.pars.*
B melior inuenitur: & illa quæ in meliori loco (hoc eſt in paradiſo) facta eſt, inferior inuenitur. Item Gregor. epiſt.57. ſiue cap. 169. lib.6. ad Ciriacum epiſcopũ Conſtan.

Gratia non locus ſaluat animam.

QVęlibet* occulta loca ſine gratia animam ſaluare non poſſunt: quod aliquando in ipſis quoq; conſpicimus erratis electorum. Nam Loth in ipſa peruerſa ciuitate fuit iuſtus, in monte peccauit. Sed ** quălibet.* *Geneſ.19. g*
C iſta cur dicimus, cùm maiora nouerimus? Quid enim paradiſo iucundius? quid cælo ſecurius? & tamen homo ex paradiſo, et angelus de cælo peccando cecidit. Idẽ Gregorius homilia 9. ſuper Ezechielem lib.1

De eodem.

ADam primus homo pro peccato de paradiſo eiectus eſt, hoc eſt, quia Dei

nobilitatem à ſe deiecit, nobilitate loci pri A
uatus eſt. Item Ioan. Chryſ. homil. 43. ad
cap. 23. Matthæi.

Non eſt verus ſacerdos omnis qui nominatur ſacerdos.

6. pars. MVlti ſacerdotes, & pauci ſacerdotes. multi in nomine, & pauci in opere. Videte ergo fratres quomodo ſedetis ſuper cathedram: quia non cathedra facit ſacerdotem, ſed ſacerdos cathedram. non locus ſanctificat hominem, ſed homo locum ſanctificat. Non omnis ſacerdos ſanctus, B ſed omnis ſanctus eſt ſacerdos. Qui bene ſederit ſuper cathedram, honorem accipit cathedræ: qui male ſederit, iniuriam facit cathedrę. Ideoque malus ſacerdos de ſacerdotio ſuo crimen acquirit, non dignitatẽ. in iudicio enim tuo ſedes: ſi quidem bene vixeris, & bene docueris, populũ inſtruis: ſi bene docueris, & male vixeris, tui ſolius condemnator eris. Nam bene viuendo, & bene docendo, populum inſtruis quomodo C viuere debeat. bene autem docendo, & male viuendo, Deum inſtruis quomodo te debeat condemnare. Idem. Quicunque deſiderauerit primatum in terra, inueniet confuſionem in cælo, nec inter ſeruos Chriſti computabitur qui de primatu tractauerit: nec vnuſquiſque eorum feſtinet

Chryſ. hom. 35. ad c. Mat. 20

quo

A quomodo alijs maior appareat, ſed quomodo omnib⁹ inferior videat̃: quoniã nõ qui maior fuerit in honore inter homines, ille eſt iuſtior: ſed qui fuerit iuſtior, ille maior.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint ornati exterius. Diſtinctio xlj.

Ecce quibus oporteat ſacerdotem eſſe ornatum moribus. Sed præterea oportet illum eſſe ornatum in exterioribus, habitu B videlicet & inceſſu. Habitu, vt nec fulgidis nec ſordidis: ſe veſtibus ornet. vt enim ait Hieronymus: Nec affectatæ ſordes, nec exquiſitę delitiæ laudes pariũt. quod tã de veſtibus quã de cibis intelligendum eſt. Vnde Auguſtinus ait in libro 3. cap. 12. de doctrina Chriſtiana.

Hieron. ad Nepotianum de vita clericorum. & ad Euſtochiũ de cuſto. virg.

Pro moribus eorum cum quibus viuimus, etiã vti debemus alimentis

C QVíſquis rebus prætereuntibus reſtrictius vtitur, quàm ſeſe habent mores eorum cum quibus viuit, aut intemperans, aut ſuperſtitioſus eſt. quiſquis verò ſic eis vtitur, vt metas conſuetudinis bonorum inter quos verſatur, excedat: aut aliquid ſignificat, aut flagitioſus eſt. In omnibus enim talibus nõ vſus rerum, ſed libido in culpa eſt. Quod igitur locis, & tem

temporibus,& perſonis cõueniat,diligenter attendendum eſt,ne temere flagitia reprehendamus.fieri enim poteſt,vt ſine aliquo vitio cupidinis vel voracitatis preciosiſsimo cibo ſapiens vtatur:inſipiens autẽ fœdiſsima gulæ flamma in viliſsimũ olus ardeſcat,& ſanius quiſque maluerit more domini piſce veſci, quàm lenticula more Eſau nepotis Abrahæ, aut ordeo more iumentorũ.Non enim propterea continẽtiores nobis ſunt pleræque beſtiæ: quia vilioribus aluntur eſcis. Nã in omnibus huiuſcemodi rebus non ex earum rerũ natura quibus vtimur, ſed ex cauſa vtendi, & modo appetendi,vel probandum,vel improbandum eſt quod facimus. Item Auguſtinus ſuper epiſtolam Ioannis. A

Luca vlt. *Gene.25* B

Non cibus ſed appetitus in culpa eſt.

DEliciæ quælibet ſi abſque deſiderio percipiantur,non officiunt: & viles cibi appetenter accepti impediunt profectum abſtinentiæ.Dauid enim aquam malè concupitam effudit, & Helias carnes comedit. Idem Auguſti.in libr. de verbis domini,ſermone v.ſecundũ Matthæũ. C

1.Reg.23 & 3. Reg. 17.a

Contra ſuæ infirmitatis conſuetudinem aliquibus cibis diuites vti non cogantur.

NOn cogantur diuites pauperum cibis veſci: vtantur conſuetudine infirmitatis

A tatis ſuæ,ſed doleant aliter ſe nō poſſe ſuſtentari. Si conſuetudinem mutant, ægrotant. Vtantur ſuperfluis,dent inopibus neceſſaria. vtantur precioſis, dent pauperibus vilia. Idem in lib. quæſtionum euan liorum, quæſt. 1. lib. 2.

Aequanimitas tolerandi non vſus vel abſtinentia cibi iuſtitiam facit.

QVod dicit dominus in euangelio, iuſtificata eſt ſapientia ab omnibus filijs ſuis: oſtendit filios ſapientię intellige- Mat. 11. et Luc. 7
B re nec in abſtinendo nec in manducando eſſe iuſtitiam, ſed in æquanimitate tolerãdi inopiã & temperantiã: per abundantiã non ſe corrumpendi, atque opportunè ſumendi vel non ſumendi ea quorũ nō vſus ſed concupiſcentia reprehendenda eſt. Nō enim intereſt omnino quid alimentorum ſumas vt ſuccurras neceſsitati corporis, dummodo congruat in generibus alimentorum his cum quibus tibi viuendum eſt:
C neque quantum ſumas intereſt multum: cùm videamus aliorum ſtomachum citius ſaturari cibis: & eos tamen illi ipſi paruo quo ſatiantur, ardenter & intolerabiliter & omnino turpiter inhiare: alios autem paulò plus poculo quidem ſaturari, ſed tolerabiliter inopiam perpeti: vel ante * horam poſitas epulas, ſi id in tempore aut * ora.

opus

opus ſit aut neceſſe ſit, cum tranquillitate A
aſpicere, neque tangere. Magis ergo intereſt non quid vel quantum alimentorum pro congruentia hominum atque perſonę ſuæ, & pro ſuæ valetudinis neceſsitate quis accipiat: ſed quanta facilitate & ſeueritate animi careat, cũ his vel oportet vel neceſſe eſt carere: vt illud in animo Chri-
Phili. 4. c ſtiani cõpleatur quod apoſtolus dicit: Scio & minus habere: ſcio & abundare, vbique & in omnibus imbutus ſum, & ſatiari, & eſurire, & abundare, & penuriam pati. O- B
mnia poſſum in eo qui me confortat.

Itẽ ex concilio Gangreñ. ca. 21. ſeu vlti.

Temperantia ciborum & veſtium, non diſſolutio eorum laudatur.

PArſimoniam cum veſte humili non reprobamus: ſicut etiam ornatũ pręter corporis diligentiã infucatum laudamus: diſſolutos autem & fractos veſtibus & inceſſu non recipimus: pietatem in priuatis domibus non includentes omnem locum C
in nomine Dei ædificatum honoramus, & congregationem in eccleſia Dei factam ad vtilitatem communẽ recipimus, & bona opera quæ ſupra vires in fratres pauperes exercentur ſecundũ eccleſiaſticas traditiones beatificamus, & omnia quę cõueniunt traditionibus apoſtolicis, & ſanctarum

A rum ſcripturarum præceptis, in eccleſia fieri exoptamus. Item Gregorius. Epi.24. ad Ioan.epiſ.

Sub ſpecie virtutum ſæpe ſe vitia ingerunt.

SAepe ſe vitia ingerunt, & ſe eſſe virtutes mētiuntur: vt tenacia, parcimonia, effuſio, largitas, crudelitas, zelus iuſtitiæ, remiſsio, pietas velit videri. Item ex concilio Cartha.4.cap.17.

Meritus fidei & vitæ, non diuitijs epiſcopalis auctoritas quæritur.

B EPiſcopus vilem ſupellectilem & mēſam ac victū pauperē habeat, & dignitatis ſuæ auctoritatem, fidei & vitę meritis quærat: hoſpitium quoq; non longè ab eccleſia habeat. Item ex eodem, cap.45.

De eodem.

CLericus profeſsionem ſuam, & habitu, & inceſſu probet. & ideo nec veſtibus nec calciamentis decorem quærat. Sicut ergo in cibis mores eorum cum quibus viuimus, obſeruare monemur: ſic & C de indumentis intelligendū eſt. vt enim alibi dicitur: quiſquis cōtemptis his cū quibus viuit, lautiora ſibi vel auſteriora præ cæteris indumenta vel alimenta quærit: aut intēperās ſui, aut ſuperſtitioſus eſt. In inceſſu autē debet eſſe ſacerdos ornatus, vt grauitate itineris, mentis maturitatem oſtendat. Incompoſitio enim corporis (vt Aug

Auguſtinus ait) inæqualitatem indicat A
mētis. Vnde hiſtoriographus ille cùm eius
mutabilitatem deſcriberet, cuius conſcien
tia excitata curis mentem vaſtabat: inter
cætera hoc etiam notabile indicauit dicēs:
Inceſſus eius modò citus, modò tardus.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint hoſpitales. Diſtinctio xlij.

HOSPITALEM verò ſacerdotem eſſe oportet, ne ſit de numero eorū, quibus in iudicio di B
Mat. 25 cetur: Hoſpes fui, & nō ſuſcepiſtis me. Qui enim Apoſtolū ſecutus fuerit, alios ad hoſpitalitatem debet inuitare. Quomodo hoſpitalitatis exhortator poterit eſſe, qui domum propriam hoſpitibus claudit? Si enim ſacerdos primū à ſeipſo, & à domeſtica ſua eccleſia debet exigere quod poſtea populis imperet, ſi primùm imitando Chriſtum ipſe debet facere quę poſtea populum doceat: neceſſe eſt vt pau- C
peres hoſpitio recipiat, quo ad hoſpitalitatem facilius ſuo exemplo ſubditos attrahat. Ordinandus itaque ſacerdos ad memoriam reuocet quomodo Abraham & Loth per hoſpitalitatis opera Deo placere, & angelos hoſpitio meruerunt recipere: & quomodo angeli Sodomis hoſpitalē domum

A domum ingreſsi, Loth cum familia ſua liberauerũt: quomodo clauſas domos cum hoſpitibus ignis ingreſſus perdiderit.

Quomodo etiam ſecundũ Hieronymũ aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur: ac ſi per opera omnia pietatis ſe inſtituat, vt & præſentis vitæ ſubſidia, & æternæ claritatis præmia à Deo percipiat. vtrunque enim pietati promittitur. Vnde Apoſtolus ſcribẽs ad Timotheum ait: Exerce teipſum ad pie *Hiero. in regula monachorũ. c. de paupertate.* *1. Tim. 4. b*

B tatem. Nam corporalis quidem exercitatio ad modicum vtilis eſt, pietas autem eſt vtilis ad omnia, habens promiſsionem vitæ quæ nunc eſt, & futuræ. Ab hac quiſquis alienus fuerit, in ſacerdotem ordinari non poterit. Si enim vidua ab eccleſia recipi prohibetur quæ pauperes non recipit hoſpitio, quæ pedes ſanctorũ nõ lauit, quæ omne opus bonum non eſt executa: multo magis ſunt prohibendi à ſacerdo-

C tio, qui ab opere pietatis probantur alieni.

Vnde quidam hoſpitalitatis opera deſpicientes, in Gangrenſi cõcilio cap. 11. excommunicantur. ſic enim in eo ſtatutũ eſt.

Non ſunt deſpiciendi qui conuiuia pauperibus exhibent.

SI quis deſpicit eos qui fideliter agapas, id eſt conuiuia pauperum exhibẽt,

& propter honorem domini conuocant A fratres: & noluerit cõmunicare huiuſcemodi conuocationibus paruipendẽs quod geritur: anathema ſit. Hinc etiam Ioannes euangeliſta in epiſtola ſua iij. quendã Diotrephen excommunicauit, qui nec pau peres recipiebat, & recipientes de eccleſia deiiciebat. In hoſpitalitate autem nõ eſt habendus delectus perſonarum, ſed indifferenter quibuſcunque ſufficimus, hoſpitales nos exhibere debemus. Vnde B Ioannes Chryſoſt. homilia 11. ad cap. 6. epiſtolæ ad Hebræos.

In recipiẽdis hoſpitib', nulla debet eſſe diſtinctio.

QVieſcamus ab hac abſurda curioſitate & diabolica, & perẽptoria. Si enim in clero ſe electum eſſe dicat, ſi ſacerdotem ſe nominet, ſcrutare. non enim ſine periculo in talibus indiſcuſſa communi-

2. pars. catio eſt. Circa maiora maius periculum vertitur: non enim das, ſed accipis. Si verò pro nutrimento poſtulat, ne in his C examines: quomodo Abraham hoſpitalẽ ſe circa omnes oſtendebat. ſi ſcrutator eſſet circa refugientes ad ſe, nunquam angelos hoſpitio recepiſſet. fortaſsis enim non putaſſet eos angelos, ſed cũ reliquis repelleret: ſed quoniam omnes recipiebat, ſuſcepit & angelos. Non enim ex vita eorum

quos

A quos accipis, mercedẽ tibi retributurꝰ eſt Deus, ſed ex volũtate & honorificẽtia multa, & miſericordia & bonitate. Sed licet ipſa conuiuia deſpicienda nõ ſint, tamẽ nõ in eccleſijs celebrari, nec clericos ad ea cõ uocatos partes ex eis ſibi tollere oportet. 3.pars.

Vnde in Laodiceñ. concilio, cap. 27.

Clerici ad agapen vocati, partes ſibi nõ tollãt.

NOn oportet miniſtros altaris vel quoſlibet clericos ad agapẽ vocatos partes tollere, propter iniuriam quę ex hac occa-
B ſione eccleſiaſtico ordini poterit deputari.

In locis Deo dedicatis, nec comedere, nec accubitus ſternere liceat. Cap. 28. eiuſdem cõ. Laod.

NOn oportet in baſilicis ſeu in eccleſijs agapen facere, & intus manducare, vel accubitus ſternere non licet. Item ex concilio Carthagi. iiij.

Niſi neceßitate coacti clerici in eccleſijs non conuiuentur.

NVlli epiſcopi vel clerici in eccleſia cõ Cap. 30. cõ. Cartha. 3
C uiuentur: niſi fortè tranſeuntes hoſpi 4. pars.
tiorum neceſsitate illic reficiantur. populi etiam ab huiuſmodi conuiuijs (quantum poteſt fieri) prohibeantur. Item ex dictis beati Benedicti abbatis.

De eodem. *Palea.*

ORatoriũ hoc ſit qđ dicitur: nec ibi * quaratur. quicquã aliud geratur * vel cõdat̃ * * tradatur

*laudibus. quàm quod diuinis miniſterijs *cōueniat. A

Item Auguſt. epiſt.109.ad monachas.

IN oratorio præter orandi & pſallendi cultum penitus nihil agatur, vt nomini huic & opera iugiter impenſa cōcordent.

Epiſcopi & eccleſiaſtici pudici ſint, & doctores. Diſtinct.xliij.

PVDICVS quoque debet eſſe ſacerdos, vt & moribus & verbis pudorem indeſinenter exhibeat. Vnde in canticis canticorū genæ ſpōſæ, id eſt prędicatores, turturi comparātur. Debet etiā gratiā docēdi habere: quia vt Hierony.ait, innocentis abſque ſermone conuerſatio quantū exemplo prodeſt, tantùm ſilentio nocet. nam latratu canum, & baculo paſtorum lupi ſunt arcendi. In ipſa autem doctrina diſcretū oportet eſſe rectorem, ne aut tacenda proferat, aut dicenda taceat. Vnde Gregorius in iiij.cap.ſui paſtoralis parte ij.ait. C

Canti.5.c B

Ad Oceanum de vnius vxoris viro.

De diſcretione prædicationis & ſilentij.

SIt rector diſcretus in ſilentio, vtilis & cautus in verbo: ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticeſcat. Nam ſicut incauta locutio in errorem protrahit: ita indiſcretum ſilentium eos qui erudiri poterant, in errore derelinquit. Sæpe nanque

A que rectores improuidi humanam amitte re gratiam formidãtes, loqui liberè recta pertimeſcunt, & iuxta veritatis vocẽ nequaquã gregis cuſtodiæ paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vice deſeruiunt: quia veniente lupo fugiunt dum ſe ſub ſilentio abſcondunt. Hinc nanque eos per prophetam dominus increpat, dicẽs in Eſaia: Canes muti, non valentes latrare. Hinc rurſus queritur dicens in Ezechiele: Nõ aſcẽdiſtis ex aduerſo, neq; oppoſuiſtis vos mu- *Ioan.10.c* *Eſa.56.d.* *Eze.13.a*
B rum pro domo Iſraël vt ſtaretis in prælio in die domini. Ex aduerſo quippe aſcẽdere, eſt pro defenſione gregis voce libera huius mundi poteſtatibus contraire. Et in die domini in prælio ſtare, eſt prauis decertãtibus ex iuſtitiæ amore reſiſtere. Paſtorem enim recta timuiſſe dicere, quid eſt aliud quàm tacendo terga præbuiſſe? qui nimirum ſi pro grege ſe obiicit: murum pro domo Iſraël hoſtibus opponit.
C Hinc rurſus delinquẽti populo dicitur in Hieremia. Prophetæ tui viderunt tibi falſa & ſtulta: nec aperiebant tibi iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent. Prophetæ quippe in ſacro eloquio nonnunquam doctores vocantur: qui dum fugitiua eſſe præſentia indicant, quæ futura ſunt manifeſtant. quos diui- *Thren.2*

nus ſermo falſa videre redarguit: quia A
dum culpas corripere metuunt, incaſſum
delinquentibus promiſſa ſecuritate blan-
diuntur, qui iniquitatem peccantium ne-
quaquam aperiunt: quia ab increpationis
voce conticeſcunt. Clauis quippe apertio-
nis, eſt ſermo correctionis: quæ increpan-
do culpam detegit, quam ſæpe neſcit ipſe
etiam qui perpetrauit. Hinc etiam Paulus
ad Ti.1.b ait ad Titum: vt potens ſit in doctrina ſa-
na exhortari: & eos qui contradicunt, re-
Mala.2.b darguere. Hinc per Malachiam dicitur: La B
bia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam: & le-
gem requirunt ex ore eius: quia angelus
Eſa.58.a domini exercituum eſt. Hinc per Eſaiam
dominus monet, dicens: Clama, ne ceſſes:
quaſi tuba exalta vocẽ tuã. Præconis quip
pe officium ſuſcipit quiſquis ad ſacerdo-
tium accedit, vt ante aduẽtum iudicis qui
terribiliter ſequitur, ipſe ſcilicet declamã
do gradiatur. Sacerdos ergo ſi prædica-
tionis eſt neſcius, quam tibi clamoris vo- C
Act.2.b cem daturus eſt præco mutus? Hinc eſt
enim quod in actibus Apoſtolorũ legitur:
Super paſtores primos in linguarum ſpe-
cie ſpiritus ſanctus inſedit: quia nimirum
quos repleuerit, de ſe protinus loquẽtes fa
Exo.28 cit. Hinc Moyſi pręcipitur in Exodo vt ta
bernaculũ ſacerdos ingrediẽs tintinabulis
ambi

A ambiatur: vt videlicet prędicatoris voces habeat, ne ſuperni inſpectoris iudiciũ ex ſilentio offendat. Scriptum quippe eſt: Vt audiatur ſonitus quãdo ingreditur et egreditur ſanctuarium in conſpectu domini, & non moriatur. Sacerdos nanque ingrediens vel egrediens moritur ſi de eo ſonitus non auditur: quia iram contra ſe occulti iudicis exigit, ſi ſine prædicationis ſonitu incedit. Aptè autem tintinabula veſtimentis illius deſcribuntur inſerta. veſti
B menta enim ſacerdotis quid aliud quàm recta opera debemus accipere? Propheta teſtante qui ait in pſalmis: Sacerdotes tui induantur iuſtitia. *Pſal.136* Veſtimentis itaque illius tintinabula inhærent, ſi vitæ viam cũ linguæ ſonitu ipſa quoque opera ſacerdotis clament. Sed cùm rector ſe ad loquendum præparat, ſub quanto cautelæ ſtudio loquatur attendat: ne ſi inordinatè ad loquendum rapitur, erroris vulnere corda
C audientium feriantur, & cùm fortaſſe ſapientem ſe videri deſiderat, * virtutis ** vnitatis* compagem inſipiẽter abſcindat. Hinc nãque veritas dicit in Marco: Salem in vobis, & pacem habete inter vos. *Mar.9.g* per ſalem quippe verbi ſapientia deſignatur.

Qui ergo loqui ſapienter nititur, magnopere metuat ne eius eloquio audien-

tium vnitas confundatur. Hinc Paulus ait A
Ro.12.a ad Romanos: Nõ plus ſapere quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem. Hinc
Exo.28.f in Exodo in ſacerdotis veſte iuxta diuinã vocem tintinabulis mala punica coniunguntur. Quid ergo per mala punica, niſi fidei vnitas deſignatur? Nam ſicut in malo punico vno exterius cortice, multa interius grana muniũtur, ſic innumeros ſanctæ eccleſiæ populos vnitas fidei cõtegit, quos intus diuerſitas meritorũ tenet. Ne B
igitur rector incautus ad loquẽdum proruat: hoc quod iam pręmiſimus, per ſemet
Mar.9.g ipſum veritas diſcipulis clamat in Marco: Habete ſalem in vobis, & pacem inter vos. ac ſi figuratè per habitum ſacerdotis dicat: Mala punica tintinabulis iungite, vt per omne quod dicitis, vnitatem fidei cauta obſeruatione teneatis. Prouidendũ quoque eſt ſolicita intentione rectoribus, vt ab eis non ſolùm praua nullo modo, ſed nec recta quidem nimiè & inordinatè pro C
ferantur: quia ſæpe dictorum virtus perditur, cùm apud corda audientium loquacitas incauta opportunitate leuigatur: & auctorem ſuum hæc eadem loquacitas in-
Leui.15.a quinat, qui ſeruire auditoribus ad vſum profectus ignorat. Vnde bene per Moyſen dicitur in Leuitico: Vir qui fluxum ſe

minis

A minis patitur, immundus erit. In mente quippe audientium ſemen futuræ cogitationis eſt audita æqualitas locutionis: qa dum per aurem ſermo concipitur, cogitatio in mente generatur. Vnde & ab huius mũdi ſapiẽtibus in Actibus Apoſtolorum *Act.17.d* prædicator egregius ſeminiuerbius eſt vocatus: qui ergo fluxum ſeminis ſuſtinet, immũdus aſſeritur: quia multiloquio ſubditus, ex eo ſeſe inquinat, quod ſi ordinatè promeret, prolem rectæ cogitationis

B ædere in audientium corde potuiſſet: dũque incautus per loquacitatem defluit: nõ ad vſum generis, ſed ad immunditiam ſemen fundit. Vnde Paulus quoque cùm diſcipulum de inſtantia prædicationis admoneret, dixit ad Timotheum epiſtola ſe *2.Ti.4.a* cunda: Teſtificor coram Deo & Chriſto Ieſu qui iudicaturus eſt viuos et mortuos, & per aduentum ipſius, & regnum eius: prædica verbum, inſta opportunè & im-

C portunè, dicturus importunè, præmiſit opportunè: quia ſcilicet apud auditoris mentem ipſa ſua vtilitate ſe deſtruit, ſi habere importunitas opportunitatẽ neſcit.

Item Origenes. *Clemẽs pa. 1. epi. 3. id habet in fine.*

Porcis & canibus ſacra nõ ſunt cõmittenda.

IN mandatis habeamus vt venientes ad ciuitatem diſcamus prius, quis in ea *2.pars.*

dignus ſit, vt apud eum cibum ſumamus: A
quāto magis noſſe oportet quis qualiſ've
ſit is, cui immortalitatis verba credenda
Matt. 7.a ſunt? Soliciti enim debemus eſſe ne marga
ritas noſtras mittamus ante porcos. Sed
ob alias cauſas vtile eſt viri huiuſmodi ha
bere notitiam. Si enim ſciam, quia in his
de quibus non poteſt dubitari quòd bona
ſint, emēdatus eſt & inculpabilis, hoc eſt ſi
ſobrius, ſi miſericors, ſi iuſtus, ſi mitis &
humanus eſt: (quæ vtiq; bona eſſe nullus
ambigit) tunc conſequens videbitur vt ei B
qui obtinet bona virtutum, etiam quod
deeſt fidei & ſcientiæ, cōferatur: & in qui-
bus maculari eius vita videbatur, quæ eſt
in reliquis probabilis, emendetur. Si verò
in his quæ palàm ſunt peccatis inuolutus
permanet & inquinatus: non me oportet
aliquid de ſecretioribus et remotis diuinę
ſcientiæ proloqui, ſed magis proteſtari
& conuenire illum vt peccare deſinat, &
actus ſuos à vitiis emendet. Quòd ſi ingeſ-
ſerit ſe, & prouocauerit nos dicere ea quę C
eum minus rectè agentem nō oporteat au
dire: prudenter eum debemus eludere. nā
nihil omnino reſpondere, auditorum cau
ſa vtile non videtur: ne fortè exiſtiment
nos reſponſionis penuria declinare certa-
mē; & ſic fides eorum lædatur, nō intelli-
gentium

A gẽtium propoſitũ noſtrũ. Itẽ Anacletus. *Epi.1.omnibus epiſcopis.*

Verba prædicationis perſecutoribus ſuis prælati non ſubtrahant.

SCimus autem multos ob id infeſtare doctores ſuos, vt eos perdant, & placicita propriæ voluntatis adimpleant: non propterea tamen doctores (inquantum vires ſuppetunt) à recta æmulatione & bona intẽtione recedere debẽt: ſciẽtes qa beati qui perſecutionẽ patiũtur propter iuſtitiam. Itẽ Gregorius Venantio epiſcopo. *3.pars.* *Matth. 5.* *epi. 33.li.pri.Venantio cancellario Italiæ.*

B *Non eſt mundus à ſanguine ſubiectorum, qui Dei conſilium illis non annunciat.*

EPheſiis Paulus dicit: Mundæ ſunt manus meæ à ſanguine omnium veſtrũ. non enim ſubterfugi quò minus annunciarem omne conſilium Dei vobis. Mundus ergo à ſanguine eorum nõ eſſet, ſi eis Dei conſilium annunciare noluiſſet, quia cùm increpare delinquentes noluerit, eos proculdubio tacendo paſtor occidit. Item Nicolaus papa. *Act.20.f* *Nicol. pa. 1.ad Michaẽlẽ ĩp.*

C *Aeternæ damnationis pœnam incurrit prædicator, qui ſemen verbi Dei non ſpargit.*

DIſpenſatio eſt nobis cæleſtis ſeminis iniuncta: væ ſi non ſparſerimus: væ ſi tacuerimus. quod cũ electionis vas formidet, & clamet: quanto magis cuilibet exiguo metuendum eſt? proinde ſicut non

leue

leue diſcrimen incumbit pontificibus ſi-luiſſe quod congruit, ita his (quod abſit) non mediocre periculum eſt,qui cùm de- A
4.pars. beant parêre,deſpiciunt. Pariter quoque obſeruare debet ſacerdos ne indignis & non intelligentibus ſecreta myſteria ſua prædicatione reſerare incipiat. Qui enim ea docet quæ ab auditoribus non valent intelligi:non ad eorum vtilitatem, ſed ſui

In gloſſa ordinaria q̃ eſt ex Ambro. ſer. in pſal.118.

oſtentationem facit. Vnde in expoſitione Beati immaculati,dicitur: Vitium animi eſt indignis ſecreta vulgare. quod fit vel B loquacitate incauta, dum ſine iudicio volat irreuocabile verbum: vel adulatione, vt ei placeat cui ſecreta reuelat: vel iactatione ſciẽtiæ,vt plura ſcire videatẽ. In quibus omnibus profectò datur intelligi quã ta debet eſſe diſcretio in prædicatione ſacerdotis:qua ſi fortè caruerit,tãquã torto naſo ſacerdotalis officij iudicatẽ indignus.

Epiſcopi & eccleſiaſtici non ſint vinolenti. Diſtinctio xliiij. C

CVM autem vinolẽtus eſſe prohibetur, gulę intemperantiam nequaquam habere permittitur.neque enim ebrietas prohibetur,& voracitas permittitur, vtrunq; enim inter opera tenebrarum Apoſtolus comme

A commemorat ſcribens Romanis: Non in comeſſationibus & ebrietatibus. ventris nanque ingluuies ad luxuriam prouocat facilè,& omne opus bonum diſſoluit. Vn de Hieron. Vēter & genitalia ſibimetipſis vicina ſunt: vt ex vicinitate membrorum cōfœderatio intelligatur vitiorum. Hinc Nabuzardam princeps cocorum muros Hieruſalem deſtruxiſſe legitur: quia venter cui multitudo cocorum deſeruit, ædificia virtutum ad ſolū redigit. Sacerdos B itaque de altari viuere, non luxuriari quærat. vnde ait Hiero. Tibi ô ſacerdos de altari viuere, non luxuriari permittitur. Sūt autē comeſſationes nō ſolū ſacerdotibus, ſed etiam laicis noxiæ: qui feſtiuos & ſolennes dies nō aliter ſe dignè celebrare putant, niſi comeſſationibus deſeruiāt. Vnde Aug. ſcribit ad Aurelium epiſcopum.

Rom. 13. d ad Amandū et Au. ſermo. 65. de tempore qui eſt 2. dominica prima quadrageſima hic in commen. ad ca. 3. Michea, Epi. 64.

Nō eſt vacādū comeſſationibus & ebrietatibus.

C COmeſſationes & ebrietates ita cōceſſæ & licitæ putantur, vt in honorem beatiſsimorum martyrum nō ſolùm per ſolennes dies (quod vnuſquiſque lugendū videat qui hæc non carneis oculis inſpicit) ſed etiam quotidie celebrētur. Et poſt pauca: Non ergo aſperè (quantum exiſtimo) non duriter, non modo imperioſo iſta tolluntur: ſed magis docendo quàm iuben

iubendo:magis monendo quàm minãdo. A
ſic enim agẽdum eſt cum multitudine pec cantium. Seueritas autem exercenda eſt in peccata paucorum, & ſi quid minamur, cum dolore fiat, de ſcripturis comminando vindictã futuram: ne noſipſi in noſtra poteſtate, ſed Deus in noſtro ſermone timeatur. Itaque prius monebuntur ſpirituales, aut ſpiritualibus proximi: quorum auctoritate & leniſsimis quidem & inſtãtiſsimis admonitionibus cætera multitu-
cap.24 do frangatur. Item ex cõcilio Laodicẽſi. B

Nulli clericorum aut continentium licet tabernas intrare.

NOn oportet clericos ſeruiẽtes à preſbyteris vſq; ad diaconos, & deinceps ordinis eccleſiaſtici omnes vſq; ad miniſtros, aut lectores, aut exorciſtas, aut oſtiarios, aut pſalmiſtas, aut etiã eos qui in propoſito continẽtię ſunt, tabernas (niſi cauſa neceſsitatis) intrare. Itẽ ex ſexta ſynodo.

Deponatur clericus qui tabernam aut ergaſterium habere voluerit. C

NVlli clerico licet tabernam aut ergaſterium habere. ſi enim huiuſmodi tabernam ingredi prohibetur: quanto magis aliis miniſtrare in ea? Si quis verò tale
ca. 27. con. Cart. 3. epi. 14. li. 2 quid fecerit: aut ceſſet, aut deponatur.

Item ex concilio Carthagiñ. iiij.

Niſi

A *Niſi neceßitate compulſi clerici tabernas nō ingrediantur.*

CLerici edendi vel bibendi cauſa tabernas non ingrediantur, niſi peregrinationis neceſsitate compulſi. Item Gregorius Natali epiſcopo.

Corripiēdus eſt epiſcopus qui cōuiuiis occupatur.

MVltis ab vrbe tua venientibus frater charisſime didici paſtorali cura derelicta, ſolis te conuiuiis occupatum: quæ audita non crederem, niſi hæc actionum B tuarum experimentis probarem. Nam qa nequaquam lectioni ſtudeas, nequaquam exhortationi inuigiles, ſed ipſum quoque vſum eccleſiaſtici ordinis ignores: hoc eſt in teſtimoniū, quòd his ſub quibus es poſitus, ſeruare reuerentiam neſcis. Idem ad eundem. *De eodem.* *2. pars.* *Greg. epi. 37. li. 2. ad Natalē epiſcopum.*

COnuiuia communia quæ ex intentione impendendę charitatis fiunt, rectè veſtra fraternitas in ſuis epiſtolis laudat: C ſed tamen ſciendum eſt: quia tunc ex charitate veraciter prodeunt, cùm in eis nulla abſentium vita mordetur: nullus ex irriſione reprehenditur: nec in eis inanes ſecularium negociorum fabulæ, ſed verba ſacræ lectionis audiuntur: cùm non plus quàm neceſſe ſit ſeruitur corpori, ſed ſola eius infirmitas reficitur, vt ad vſus

exercen

exercendæ virtutis habeatur. hæc itaque A
ſi vos in veſtris conuiuiis agitis, abſtinen
* *abſtinentia.* tium * (fateor) magiſtri eſtis. Item ex concil. Nanetenſi. *Palea.*

NVllus presbyterorum quando ad anniuerſariũ diem xxx. aut vij. vel iij. alicuius defuncti, aut quacunque vocatione ad collectã conuenerit, ſe inebriare vllatenus prçſumat: nec precatus amore ſanctorum vel ipſius animæ bibere, aut alios ad bibẽdum cogere, vel ſe aliena precatione ingurgitare, nec plauſus & riſus incon B
ditos & fabulas inanes ibi referre aut cantare præſumat: aut turpia ioca vel vrſo vel tornatricibus ante ſe fieri patiatur: nec laruas dæmonum ante ſe ferri conſentiat: quia hoc diabolicum eſt, & ſacris canonibus prohibitum. Item ex eodem.

De eodem. *Palea.*

QVando autem cõueniunt presbyteri ad aliquod cõuiuium, aliquis prior illorum verſum ante menſam incipiat, & C
cibum benedicat: & tunc ſecundũ ordinẽ ſedeant, alter alteri honorẽ præbentes: & per vices cibum & potum benedicant: & aliquis de illorum clericis aliquid de ſancta ſcriptura legat. Poſt refectionem ſimiliter hymnum dicant ad exemplum domini, ſicut in cœna feciſſe legitur: & ſe cõtineant

A neāt omnes presbyteri maximè in talibus locis: vt non vituperetur miniſterium eorum. Item ex eodem.

De eodem. *Palea.*

QVando presbyteri per calēdas ſimul conueniunt poſt peractum diuinum miniſterium ad neceſſariam collectionem: non quaſi ad plenam refectionem, ſed quaſi ad prandium ibi ad tabulas reſideant: ne per talia inhoneſta conuiuia ſe inuicem grauent: quia indecens eſt & oneroſum: ſæ-
B pe etiam tardè ad eccleſiam redeuntes maius damnum de reprehenſione conſequuntur (quod de grauedine mutua contrahūt) quàm lucrum ibi faciant. nam de huiuſmodi conuentu Paulus Corinthios reprehen- *1.Corin.11*
dit: quia inconuenienter cœnam dominicam manducare conueniebant. Sic & qui ad cœnam dominicam, id eſt ad collationem verbi ſub occaſione conueniunt, & ex ingluuietate vētris cauſa coniūguntur, reprehenſibiles coram Deo & homini-
C bus habentur: & ideo peractis omnibus qui volunt, panem cum charitate in domo fratris ſui ſimul cum fratribus frangant: & ſinguli ſingulum bibere faciant: & maximè vltra tertiam vicem poculum non contingant: & ſic ad eccleſias redeant. Itē *Cap.55*
ex conci. Laodiceñ.

Chriſtiani ex ſymbolis conuiuia non celebrent. A

s. pars. NOn oportet miniſtros altaris vel quoſlibet clericos, aut etiam laicos Chriſtianos ex ſymbolis (quæ vulgus comeſſalia appellat) conuiuia celebrare. Item ex conci. Tolet. 4.

Cap. 7

Sacrarum ſcripturarum lectio ſacerdotalibus ſemper conuiuiis miſceatur.

PRo reuerentia Dei & ſacerdotum id vniuerſa conſtituit ſynodus, vt (quia ſolent crebro menſis ocioſæ fabulæ interponi) in omni ſacerdotali conuiuio lectio B diuinarum ſcripturarum immiſceatur. per hoc enim & animæ ædificantur ad bonum, & fabulæ non neceſſariæ prohibentur. Item ex concilio Martini papæ.

Cap. 62. lib. Martini Brac. epi. de ſyno. Graecorũ.

De confertis nec conuiuia facere, nec ante horam diei tertiam clericis comedere licet.

NOn liceat ſacerdotes vel clericos, ſed nec religioſos laicos conuiuia facere de confertis. * Nec oportet clericos vel laicos religioſos ante ſacram horam diei C tertiam inire conuiuia: nec aliquando clericos non hymno dicto comedere panem: & poſt cibos gratiã auctori Deo referre. Si ergo laicis comeſſationes damnabiles ſunt, multo magis ſacerdotibus imputantur ad gehennam. venter enim pinguis (vt Hierony. ait) craſſum ſenſum generat: cùm

* cap. 66 eiuſdem.

Hieron. ad Nepotianum Greg. cap. 12. lib. 23. expoſitionis in Iob.

A cùm ſacerdotalis ſenſus econtra vigil eſſe debeat & tenuis: atque ideo edacitatis vitio obnoxij in ſacerdotes vngi non debẽt. Hi enim (vt ait Gregorius in Morali.) qui adhuc vitiorum bello ſubiacent, nequaquam per prædicationis vſum pręeſſe magiſterio cæterorum debent.

Epiſcopi & eccleſiaſtici nõ ſint percuſſores, ſed modeſti.

Diſtinctio xlv.

B SEQVITVR: Non pecuſſorem. non enim oportet epiſcopũ ita eſſe iraſcibilem & perturbati ſenſus, vt percutiat: qui debet eſſe patiens: ſed ſequatur eum qui dorſum poſuit ad flagella. Vnde Gregorius ſcribit Ioanni epiſcopo Cõſtãtinopolitano. *Epi. 52. & cap. 91. lib. ſecundi.*

Verborum correctione, nõ verberibus timeri debet epiſcopus.

QVid autem de epiſcopis qui verberibus timeri volunt, canones dicant: C bene fraternitas veſtra nouit: paſtores enim facti ſumus, nõ percuſſores. egregius prædicator dicit: Argue, obſecra, increpa in omni patientia & doctrina. Noua verò atque inaudita eſt iſta prædicatio quæ verberibus exigit fidem. Item in quodam concilio. *De eodem.*

NEminem quiſquam peccantem cleri- A
cum cæde attingat:non presbyter dia
conum, non epiſcopus clericũ vel ſeruito
rem eccleſiæ ad cædem perducat. quòd ſi
ita cauſa exigit, id eſt ſi incorrigibilis ex-
titerit clericus, triduo priuetur honore, vt
pœnitens redeat ad matrem eccleſiam.

Epiſt.15 lib.11

Itẽ Gregor. Paſchaſio epiſcopo Neapoli.

Non aſperis, ſed blandis ad fidẽ verbis ſunt ali qui prouocandi.

QVi ſyncera intentione extraneos à
Chriſtiana religione ad fidem cupiũt B
rectam perducere: blandimentis debent
non aſperitatibus ſtudere: ne quorum men
tem reddita ratio ad planum poterat re-
uocare, pellat procul aduerſitas. Nam
quicunque aliter agunt, & eos ſub hoc ve-
lamine à conſueta ritus ſui voluerint cul-
tura remouere: ſuas illic magis quàm Dei
cauſas probantur attendere. Iudæi ſiqui
dem Neapolim habitantes queſti ſunt no-
bis aſſerentes, quòd quidam eos à quibuſ-
dam feriarum ſuarum ſolennitatibus irra C
tionabiliter nitantur arcere: ne illis ſit lici
tum feſtiuitatum ſuarum ſolennia colere,
ſicut eis nunc vſque & parentibus eorum
longis retro temporibus licuit obſeruare.
quòd ſi huius rei veritas ita ſe habet, ſu-
peruacuæ rei videntur operam dare. Nam
quid

A quid vtilitatis eſt quando etſi contra longum vſum fuerint vetiti, ad fidei illius cõuerſionem nihil proficit: aut cur Iudæis qualiter cerimonias ſuas colere debeant, regulas ponimus, ſi per hoc eos lucrari nõ poſſumus? Agendum eſt ergo vt potius ratione & manſuetudine prouocati ſequi nos velint, non fugere: vt eos, ex eorum codicibus oſtendentes quæ dicimus, ad ſinũ matris eccleſiæ Deo poſsimus auxiliante conuertere. Itaque fraternitas tua eos, mo

B nitis prout poterit Deo adiuuante ad conuertendum accendat, & de ſuis illos ſolennitatibus inquietari denuò non permittat: ſed omnes feſtiuitates feriasque ſuas (ſicut hactenus tam ipſi quàm parentes eorum per longa colentes retro tempora tenuerunt) liberam habeant obſeruandi celebrandique licentiam. Item vniuerſis epiſcopis per Galliam & Europam & Germaniam conſtitutis.

C *Non ſeueritate ſed beneuolentia ſubditos prælati corripiant.*

LIcet plerunque accidant ſacerdotibus quæ ſunt reprehendenda, plus tamen erga corrigendos agat beneuolentia quàm ſeueritas, plus cohortatio quàm comminatio, plus charitas quàm poteſtas: cùm nemo noſtrũ ſine reprehenſione, aut ſine pec

cato viuat. Nam ſi dominus ſtatim poſt tri A
nam negationem beatum Petrum apoſto-
lum præceptorem noſtrum iudicaſſet, nõ
tantum ex eo fructum, ſicut fecit, recepiſ-
ſet. Expectandi ergo atque corrigendi ma
gis ſunt rectores eccleſiæ, quàm ſtatim iu-
dicandi. Vnde neceſſe eſt quæq; negocia ec
cleſiaſtica poſt multarum experimẽta cau
ſarũ ſolicitius perſpici, & diligentius præ
caueri, quatenus per ſpiritum charitatis et
pacis omnis materies ſcandalorum, & pre B
ſumptio inuidorum, atque oppreſsio ſim-
plicium fratrum de eccleſiis domini aufe-
rantur. Et ſicut non vult quiſquam fratrũ
ſe aliorum iudicio prægrauari: ita non au-
deat alij inferre qđ ſibi non vult fieri. Iu-
dæi non ſunt cogẽdi ad fidem: quam tamẽ
ſi inuiti ſuſceperint, cogẽdi ſunt retinere.
Ca.56. con. Tolet. 4 Vnde in Tolet. conci. ſtatutum eſt.

Sicut non ſunt Iudæi ad fidem cogendi, ita nec conuerſi ab ea recedere permittuntur.

DE Iudæis autem præcepit ſancta ſy- C
nodus nemini deinceps ad credendũ
Rom. 9. d vim inferri. cui enim vult Deus miſeretur,
& quem vult indurat. non enim tales inui
ti ſaluandi ſunt, ſed volentes, vt integra ſit
forma iuſtitiæ. ſicut enim homo propria
arbitrij volũtate ſerpenti obediens periit:
ſic vocante ſe gratia Dei, propria mentis

con

A cōuerſione quiſque credendo ſaluatur: ergo non vi, ſed libera arbitrij ſui voluntate & facultate vt conuertātur, ſuadendi ſunt, non potius impellendi. Qui autem iampridem ad Chriſtianitatem coacti ſunt, ſicut factum eſt temporibus religioſiſsimi principis Zizebuti, quia iam conſtat eos ſacramentis diuinis aſſociatos & baptiſmi gratiam ſuſcepiſſe, & chriſmate vnctos eſſe, & corporis domini extitiſſe participes: oportet vt fidem quam etiam vi vel neceſ-
B ſitate ſuſceperunt, tenere cogantur, ne nomen domini blaſphemetur, & fides quam ſuſceperunt, vilis ac contemptibilis habeatur. Item Leo papa epiſcopis. *Epiſtola 82 Leo papa 1 Anaſt. epi. Theſſalon.*

Beneuolentia pluſquam ſeueritas erga corrigendos agat.

Licet nonnunquam accidant quæ in ſacerdotalibus ſunt reprehendenda perſonis: plus tamē erga corrigendos agat beneuolentia quàm ſeueritas, plus exhortatio quàm comminatio, plus charitas quā
C poteſtas, ſed ab his qui quæ ſua ſunt quærunt, non quæ Ieſu Chriſti, facilè ab hac lege diſceditur, & dum dominari magis quā conſulere ſubditis placet, honor inflat in ſuperbiam, & quod prouiſum eſt ad concordiam, tendit ad noxam. Item ex canone apoſtolorum. *Cap. 28. iuxta veterē tranſlationem.*

Deiiciatur ab officio presbyter & diaconus et A
epiſcopus verberibus timeri quærens.

EPiſcopum, aut presbyterum, aut diaconum percutientem fideles delinquẽtes, aut infideles iniquè agentes, & per huiuſmodi volentem timeri, deiici ab officio ſuo præcipimus: quia nunquam nos docuit hoc dominus, ſed econtrario ipſe cũ percuteretur, non repercutiebat: cùm malediceretur, non maledicebat: cùm patere-
Ca.6.conc. Brachar.3 tur, non comminabatur. Item ex concilio Brachar. B

Non verberibus ſed verbis ſubditos epiſcopi corripiant.

2. Timot.4 CVm beatus Paulus apoſtolus arguere & obſecrare vel increpare in omni bonitate & patientia præcipiat, extra hanc doctrinam nouimus quoſdã ex fratribus tantis cædibus inhonoratos efferueſcere, quantas poterant latrocinantium promereri perſonæ: & ideo qui gradus iam eccleſiaſticos meruerunt, id eſt presbyteri, abbates, ſiue leuitæ qui exceptis grauioribus C
& mortalibus culpis, nullis debent verberibus ſubiacere, non eſt dignum vt paſsim vnuſquiſq; prælatus honorabiliora membra ſua prout voluerit, & ei placuerit, verberibus ſubiiciat & dolori: ne dum incautè ſubdita percutiat membra, ipſe quoque debit

A debitam ſibi ſubditorum reuerentiam ſub trahat, iuxta illud quod quidam ſapiens di cit: Leuiter caſtigatus reuerẽtiam exhibet caſtiganti, aſperitatis autem nimiæ increpatio, nec increpationẽ recipit nec ſalutẽ. Et ideo ſi quis aliter quàm dictum eſt præ dictos honorabiles ſubditos licentia perce ptæ poteſtatis elatus malitia animi tantũ crediderit verberandos, iuxta modum ver berum quæ intulerit, excommunicationis pariter & exilij ſentẽtiam ſuſtinebit. Sa *1.part.*
B lomon verò econtra admonet, dicens: Per *Prou. 23.b* cute filium tuum virga, & liberabis animã eius à morte. Hinc etiam beatus Gregorius ſcribit in dialogo beatum Benedictũ *Cap. 4. lib. 2 Dialog.* quendam monachum virga percutiendo ſanaſſe, quem crebra admonitione curare non poterat. Hinc etiam dominus flagello *Ioan. 2.c* facto de funiculis malè verſantes in templo flagellauit, et de orationis domo eiecit. Hinc etiam Apoſtolus fornicatorem illũ *1. Corinth. 5*
C ſatanæ corporaliter vexandum tradidit: & magum illum corporali cæcitate damnauit. Hinc etiam in canonibus pueri qui ante rationales annos irrationabiliter ver ſantur, verberibus caſtigari iubentur. Virgines quoque ſi religionis veſte depoſita aliis ſe copulauerint: ergaſtulis retrudi præcipiuntur. Hinc etiam Gregor. in

moralibus 20.lib.parte 4.cap.6. A

Diſciplina non eſt ſeruãda ſine miſericordia, nec miſericordia ſine diſciplina.

Greg.c.6 libr.20. ad cap. 29.Iob

DIſciplina vel miſericordia multùm deſtituitur ſi vna ſine altera teneatur, ſed circa ſubditos ineſſe debet rectoribus & iuſtè * conſulẽs miſericordia, & piè ſeruiens diſciplina. Hinc eſt quòd ſemiuiui illius vulneribus qui à Samaritano in ſtabulũ ductus eſt, & vinũ adhibetur & oleũ: vt per vinũ mordeantur vulnera, per oleum foueantur: quatenus vnuſquiſque B qui ſanandis vulneribus præeſt, in vino morſum diſtrictionis adhibeat, in oleo mollitiẽ pietatis. Per vinum mundãtur putrida, per oleũ ſanãda fouentur. Miſcenda eſt ergo lenitas cum ſeueritate, faciẽdumque quoddam ex vtraque temperamẽtum, vt neque multa aſperitate exulcerẽtur ſubditi, neque nimia benignitate ſoluantur.

* conſolãs.

2.Paral.5 Hoc nimirum illa tabernaculi arca ſignificat, in qua cum tabulis virga ſimul & C manna eſt, quia cùm ſcripturæ ſacræ ſciẽtia eſt in boni rectoris pectore, ſi eſt virga diſtrictionis: ſit & manna dulcedinis. Hinc

Pſalm. 22 etiam Dauid ait: Virga tua & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. Virga etenim percutimur, & baculo ſuſtentamur. Sit ergo diſtrictio iuſtitiæ, quæ feriat: ſit & con-

ſcla

A ſolatio baculi, quę ſuſtẽtat. Sit itaq; amor, ſed non emolliens: ſit rigor, ſed non exaſperans: ſit zelus, ſed non immoderatè ſæuiẽs: ſit pietas, ſed nõ plus quàm expediat parcens. Intueri libet in Moyſi pectore miſericordiã ſimul cũ ſeueritate ſociatã. Videamus amantem piè & diſtrictè ſæuientem. Certè cùm Iſraëliticus populus ante Dei oculos penè inueniabilem cõtraxiſſet offenſam, ita vt eius rector audiſſet: Deſcende, peccauit populus tuus, ac ſi ei *Ibid. Greg. continuò.* *Exo. 32. b*
B diuina vox diceret: Qui in tali peccato lapſus eſt, meus non eſt, atque ſubiungeret: Dimitte me vt iraſcatur furor meus contra eos, & deleam eos: faciamque te in gentem magnam: ille ſemel & iterum pro populo cui præerat obicem ſe ad impetum Dei iraſcentis opponens ait: Aut dimitte eis hanc noxam, aut ſi non facis, dele me de libro tuo quem ſcripſiſti. Penſemus ergo quibus viſceribus eundem populũ ama
C uit pro cuius vita de libro vitæ deleri ſe petijt. Sed tamen iſte qui tanto amore eius populi conſtringitur: contra eius culpas penſemus quanto zelo rectitudinis accendatur. Mox enim vt culpæ veniam ne delerentur, obtinuit, zelo rectitudinis ſuccenſus, inquit: Ponat vir gladium ſuper femur ſuũ, ite & redite de porta vſq; *Exo. 32. f*

ad portam per mediũ caſtrorũ,& occîdat A
vnuſquiſque fratrem, vxorem,& amicum
& proximum ſuum.cecideruntque in illo
die quaſi xxiij.milia hominum. Ecce qui
vitam hominum etiam cum ſua morte pę
tijt, paucorum vitam gladio extinxit. Intus
arſit igne amoris: foris accenſus eſt
zelo ſeueritatis. Tanta fuit pietas, vt ſe
pro illis corã domino morti offerre non
dubitaret: tanta ſeueritas, vt eos quos diuinitus
feriri timuerat, ipſe iudicij gladio
feriret. Sic amauit eos quibus præfuit, vt B
pro eis nec ſibi parceret, & tamen delinquentes
ſic perſecutus eſt quos amauit, vt
eos etiam domino parcente poſterneret.
Vtrobique legatus fortis, vtrobiq; admirabilis
mediator, cauſam populi apud
Deum precibus, cauſam Dei apud populum
gladijs allegauit. Intus amans diuinæ
iræ ſupplicando obſtitit, foris ſæuiens culpam
feriendo conſumpſit. In regimine ergo
vtrunque Moyſes miſcuit, vt nec diſciplinæ C
deeſſet miſericordia, nec miſericordiæ
diſciplina. Vnde in Iob iuxta vtrãque
virtutẽ dicitur: Cumque ſederẽ quaſi
rex circunſtante exercitu, eram tamen
mœrentium conſolator. Sedere quippe
circunſtante exercitu vigor diſciplinæ regiminis:
mœrentium verò corda conſolari

Iob 29.d

A lari eſt, miniſterium pietatis. Idem. *Iſid. c. 54. li. 3. de ſummo bo. id habet.*

Iuſtè iudicans miſericordiā cū iuſtitia ſeruat.

OMnis qui iuſtè iudicat, ſtaterā in manu geſtat. In vtroque penſo iuſtitiam & miſericordiā portat: ſed per iuſtitiam reddit peccati ſententiam, per miſericordiam peccati temperat pœnā, vt iuſto libramine quædam per æquitatē corrigat. quædam verò per miſerationē indulgeat, Qui Dei iuſtitiam oculis ſuis proponit, ſemper timens & tremens in omni negocio formidat, ne de iuſtitiæ tramite de- B uians cadat: & vnde non iuſtificatur, inde potius condemnetur. Item Auguſtini. in enchiridio, cap. lxxij.

Qui remittit, & qui corripit vterq; miſeretur.

ET qui emendat verbere in quem poteſtas datur, vel coërcet aliqua diſciplina, & tamen peccatum eius quo ab illo læſus aut offenſus eſt, dimittit ex corde, vel orat vt ei dimittatur, non ſolùm in eo ꝙ C dimittit ex corde atque orat, verū etiam in eo quòd corripit, & aliqua emendatoria pœna plectit, eleemoſynam facit, quia miſericordiam præſtat. Multa enim bona præſtantur inuitis quando eorum conſulitur vtilitati, non voluntati, quia ipſi inueniuntur ſibi inimici. Sunt enim multa genera eleemoſynarū, de qb⁹ Albinus ait. *Iuo Car. li. 3. de eleemoſyn. refert.*

De

De multiplici genere eleemoſynarum. A

TRia ſunt genera eleemoſynarum: vna corporalis, egenti dare quicquid poteris. altera ſpiritualis, dimittere à quo læſus fueris. tertia delinquentes corrigere, & errantes in viam reducere veritatis.

Homi. 6. li. 50. homiliarum. Item Auguſtinus.

Eleemoſyna pecuniæ præfertur eleemoſyna cordis.

DVæ ſunt eleemoſynæ, vna cordis, alia pecuniæ. Eleemoſyna cordis eſt dimittere ei à quo læſus es. nam dare aliquid indigenti aliquãdo quęris, & nõ habes. indulgere peccãti quantũ volueris, redundat tibi. Eleemoſyna cordis multò maior eſt quã eleemoſyna corporis. Charitatis eleemoſyna ſine ſubſtantia terrena ſufficit. Illa verò quæ corporaliter datur, ſi ſine benigno corde tribuitur, omnino nõ ſufficit. *8. pars.* Ex his omnibus apparet ꝙ nec lenitas manſuetudinis ſine rectitudine ſeueritatis, nec zelus rectitudinis ſine mãſuetudine in prælatis debet inueniri. Percuſſores ergo qui præmiſsis auctoritatibus ab epiſcopali officio remouẽtur: non quilibet corporaliter flagellantes, ſed prętermiſſa manſuetudine ad verbera ſemper parati intelligẽdi ſunt, qui per flagella nõ vitia corrigere, ſed timeri appetũt: quibus B C

A bus Petrus ſcripſit: Ne ſitis dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo. 1. Pet. 5. A

Hinc etiam Greg. ſcribit in moralibus lib. xix. parte iiij. cap. xxiij. Ca. 16. li. 19. ad ca. 29. Iob.

Manſuetudo & diſtrictio abinuicem non ſeparentur.

SVnt nãque nõnulli ita diſtricti, vt etiã omnem manſuetudinem benignitatis amittant, & ſunt nonnulli ita manſueti, vt perdant diſtricti iura regiminis. Vnde cũctis rectoribus vtraque ſummopere ſunt
B tenenda, vt nec in diſciplinæ vigore benignitatẽ manſuetudinis, nec rurſus in manſuetudine diſtrictionẽ deſerãt diſciplinę, quatenus nec à compaſsione pietatis obdureſcant cùm cõtumacẽ corrigunt, nec diſciplinæ vigorẽ molliant cùm infirmorum animos conſolantur. Regat ergo vigor diſciplinæ maſuetudinem: & manſuetudo ornet ſermone vigorẽ, & ſic alterum commendetur ex altero, vt nec vigor ſit rigi-
C dus, nec manſuetudo diſſoluta. Idem homilia 34. euangeliorum.

Verè iuſtus miſeris compatitur, delinquentibus indignatur.

VEra iuſtitia compaſsionem habet, falſa verò dedignationem, quãuis & iuſti ſoleãt rectè peccatoribus indignari. Sed aliud eſt quod agitur typo ſuperbię, aliud

quod

quod zelo diſciplinæ. Indignantur etenim A
ſed non dedignantes ſunt. At contra hi qui de falſa iuſtitia ſuperbire ſolent, cæteros quoſq; deſpiciunt, nulla infirmantibus miſericordia condeſcendunt: & quò ſe peccatores eſſe non credunt, eò deterius peccatores fiũt. Item Hieronymus ad cap. 4. lamentationum Hiere.

Peccantes manſuetudine prouocentur, non auſteritate abiiciantur.

RЕcedite (inquiunt) polluti, recedite, B
abite, nolite nos tangere, nobiſcũ nolite cõmunicare. Talis loquela nõ illuminat cæcum: non ſanat ægrotum, nõ curat infirmũ, ſed magis occîdit, atq; in deſperationẽ periclitantẽ mittit. Boni etenim rectores ex ſua infirmitate aliorum infirmitates penſantes, magis per humanitatis & mãſuetudinis *leuamentũ ſtudẽt peccãtes ab erroris laqueo eruere, quã per auſteritatem in foueam perditionis nutãtes propellere. Vnde doctor gentium: Factus C
ſum, inquit, infirmus infirmis. Idem.

** lenimentum*

1. Cor. 9. d

Origenes homi. 7. ad c. 6. & 7. Ioſue id habet.

In populum ira Dei deſæuit cùm prædicator delinquentes palpat, & non corripit.

SEd illud non ocioſè tranſcurrendũ eſt, ꝙ vno peccãte ira Dei ſuper omnẽ populũ venit. hoc quomodo accidit? quãdo ſacerdotes qui populo prſunt, erga delinquentes

A quentes beneuoli videri volunt,& verentes peccantiū linguas,ne fortè malè de eis loquantur:ſacerdotalis ſeueritatis immemores nolunt complere quod ſcriptū eſt: Peccantē coram omnibus argue: vt cæteri metū habeant.Et iterū: Auferte malū à vobis ipſis.nec zelo Dei ſuccenſi imitantur Apoſtolū dicentē: Ttradidi huiuſmodi hominē ſatanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus fiat.Neq; illud euagelij implere ſtudent,vt ſi viderint peccantē, primò ſecretè eū cōueniant,poſt etiā duobus vel tribus adhibitis teſtibus, qui ſi cōtēpſerit,& poſt eccleſiæ correctionem nō fuerit emendatus,de eccleſia expulſum velut gentilē habeant aut publicanum, & dum vni parcūt,vniuerſæ eccleſiæ moliuntur interitū.quę eſt iſta miſericordia,quę iſta bonitas vni parcere,& omnes in diſcrimē adducere? Polluitur enim ex vno peccatore populus,ſicut ex vna oue morbida vniuerſus grex inficitur:ſic & vno fornicāte, vel aliud quodcunque ſcelus cōmittente, plebs vniuerſa polluitur.Hinc etiam alibi dicitur: Rectorē ſubditis pietas matrē,diſciplina verò patrem exhibeat. Percuſſor quoq; dicitur, qui ſermone inutili infirmorum conſcientiam vulnerat. Vnde Anacletus papa,epiſtola ij.

1.Tim.5.d *1.Cor.5.d* *Ibidem b* *Mat.18* B C *4.pars.*

Qui ſermone incauto conſcientiam percutit, infirmorum percuſſor vocatur. A

SAnè percuſſor ille doctor dicitur, qui ſermone inutili conſcientiam percutit
ad Tit.1.d infirmorum. Ideo tenere vos & omnes fideles oportet eum qui ſecundũ doctrinam fidelis eſt ſermonem, vt potens ſit conſolari in doctrina ſancta, & contradicentes redarguere, & rectè viuentes atque etiam rectam fidem tuentes conſolidare.

Epiſcopi & eccleſiaſtici nõ ſint litigioſi. Diſtinct. xlvj. B

1.Tim.3 SEQVITVR in epiſtola ad Timotheũ, nõ litigioſum. Nihil eſt enim impudentius arrogantia ruſticorum, qui garrulitatẽ auctoritatẽ putãt: & parati ad lites, in ſubiectos tumidè intonant, quod ex arrogãtia
Gregori.li. ſuperbiæ prouenire manifeſtũ eſt. Vnde
33. cap. 12. Gregorius ſcribit in Moralibus, libro vi-
ad ca. 33. Iob. ceſimotertio, parte quinta, cap. xij. C

Arrogãtes neſciũt inferre humiliter q̃ docẽt.

HOc habet propriũ doctrina arrogantium, vt humiliter neſciant inferre quæ docent: & recta quę ſapiũt, etiã rectè miniſtrare nõ poſſunt. In verbis enim eorum proditur, quòd cùm docent, quaſi in quodam ſibi vidẽtur ſummitatis culmine

reſid

A reſidere, eosque quos docent vt longè infra ſe poſitos velut in imo deſpiciunt, quibus nō conſulendo loqui, ſed vix dominādo dignantur. Rectè autē his per prohetā dominus dicit: Vos autem cum auſteritate imperabatis eis, & cum potentia. Cùm auſteritate enim & potentia imperant, qui ſubditos ſuos non cum tranquillitate ratiocinando corrigere, ſed aſperè inflectere dominando feſtinant. At contra vera doctrina tantò vehementius hoc elationis B vitium fugit per cognitionem, quantò ardentius verborum ſuorum iaculis ipſum magiſtrum electionis inſequitur. Cauet enim ne eum elatis moribus prædicet, quē in cordibus audiētium ſacris ſermonibus inſectatur. Ecce quare litigioſi prohibentur in epiſcopos ordinari. Eſt & alia cauſa huius prohibitionis. litigioſi nāque vel adulationibus animos principū ſibi cōciliant, vel fratribus ſuis detrahendo, infa C mię notā ingerūt, vel inter fratres diſcordiam ſeminando, ſeditionem nunquā facere ceſſant, quæ omnia in prælatis damnabilia eſſe probantur. Vnde Greg. ſcribit in moralibus lib. xviij. parte iiij. cap. iij.

Ezec. 34 *2. pars.* *Gre. ca. 30. lib. 18. ad ca. 27. Iob.*

De his qui peccatoribus adulantur.

SVnt nonnulli qui dum malefacta hominum laudibus efferunt, augent quæ

increpare debuerant. Hinc enim per pro- A
Ezec.13.c phetam dicitur: Væ his qui conſuunt pulluillos ſub omni cubito manus, & faciunt ceruicalia ſub capite vniuerſæ ætatis. Ad hoc quippe ſub cubito puluillus, vel ceruical ſub capite iacentis ponitur, vt molliter quieſcat. Quiſquis ergo malè agẽtibus adulatur, puluillum ſub cubito, vel ceruical ſub capite iacentis ponit, vt qui corripi ex culpa debuerat, in ea fultus laudibus molliter quieſcat. Hinc rurſus ſcriptum
Ezec.13.b eſt: Ipſe ædificabat parietem, illi autem liniebant eum. Parietis quippe nomine, peccati duritia deſignatur. Aedificare ergo parietem, eſt contra ſe quempiam obſtacula peccati conſtruere. Sed parietem liniunt, qui peccata perpetrantibus adulantur, vt quod illi peruersè agentes ædificant, ipſi adulantes quaſi nitidum reddant. Sed ſanctus vir ſicut mala de bonis non æſtimat, ita iudicare bona de malis recuſat, di- B
Iob 27.a cens: Abſit hoc à me, vt iuſtos vos iudicẽ. donec deficiam, non recedam ab innocentia mea. Hinc etiam in concilio Carthagineñ.iiij.cap.vj.legitur. C

Adulator vel proditor clericus ab officio degradetur.

CLericus qui adulationibus & proditionibus vacare deprehẽditur, degradetur

A detur ab officio. Item cap.lv.eiuſdem.

Excommunicentur ab epiſcopo, qui fra tribus non probanda obiiciunt.

ACcuſatores fratrũ epiſcopus excommunicet, qui non probanda fratribus obiiciunt:& ſi emendauerint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerũ. Item cap.57.eiuſdem conci.Carth.4.

Remoueatur ab officio clericus maledicus, ſcurra, fratrũ profectibus inuidẽs non promoueatur.

B CLericus maledicus (maximè in ſacerdotibus) cogatur ad poſtulandam veniam: ſi noluerit, degradetur: nec vnquam abſque ſatisfactione ad officiũ reuocetur. Item cap.60.eiuſdem.

De eodem.

CLericum ſcurrilẽ,& verbis turpibus ioculatorem, ab officio eſſe retrahendum cenſemus. Item cap.54.eiuſdem.

De eodem.

C CLericus inuidens fratrum profectibus, donec in vitio eſt, non promoueatur. Item cap.67.

Non ſunt ordinandi, qui ſeditionibus vacãt.

SEditionarios ſtatuimus nunquam ordinandos clericos, ſicut nec vſurarios, vel iniuriarum ſuarum vltores. Item ex concilio Laodicenſi, cap.5.

Vſuras exigere clericis minimè licet.

3.pars. NOn licet fœnerari miniſtris altaris, A
vel in ſacerdotali ordine cõſtitutis,
vel vſuras vel lucra quæ ſeſcupla dicũtur
accipere. Item Leo papa 1.cap.4.

Nec ſuo nomine nec alieno clericus fœnerator exiſtat.

SIcut non ſuo,ita nec alieno nomine ali
quis clericorum exercere fœnus atten
tet. Indecens eſt enim crimen ſuum com-
modis alienis impendere & exercere. Fœ-
nus autẽ hoc ſolũ aſpicere & exercere de-
bemus, vt quod hic miſericorditer tribui B
mus, à domino (qui multipliciter & in ꝑ-
petuũ mãſura tribuit) recipere valeamus.

Epiſcopi & eccleſiaſtici nõ ſint auari nec vſurarij. Diſtin.xlvij.

QVOD autem in fine huius capi
tuli vſurarij ordinari prohibẽ
tur, inde eſt, ꝙ vſuram exercẽ-
tes cupiditati deſeruire probã
tur. cupidi autem ab Apoſtolo ordinari C
prohibentur: quia tales facilè à iuſto de-
uiarẽt. Vnde in canonibus Apoſtolorum
cap.xliiij.legitur.

Diaconus, presbyter, & epiſcopus, exigens vſuras niſi deſierit, deponatur.

EPiſcopus, aut presbyter, aut diaconus
vſuras à debitoribus exigens, aut deſi

nat

A nat, aut certè deponatur. Item ex concilio Niceno. c. xviij. Cap. 19

Vſuras exigens ſiue clericus, ſiue ſubiectus regulæ, deijciatur.

QVoniam multi ſub regula conſtituti auaritiam & turpia lucra ſectantur, oblitiq; diuinæ ſcripturæ dicẽtis: Qui pecuniam ſuã nõ dedit ad vſuram: mutuum dantes * cẽteſimas vſuras exigũt, iuſtè cẽſuit magna & ſancta ſynodus, vt ſi quis inuentus fuerit poſt hãc diffinitionẽ vſuras accipiens, aut aliquã adinuentionẽ faciẽs, vel quolibet modo negocia trãſigẽs, aut * hemiolia, id eſt ſeſcupla exigens, vel aliquod tale prorſus excogitãs turpis lucri gratia: deijciatur à clero, & alienus exiſtat à regula. Hinc etiã Greg. in xix. li. moraliũ. c. xxv. ad ca. xxviij. Iob ſcribit dicẽs:

2. Cor. 5

* cẽteſimã

B

1. Cor. 5

ἡμιόλιος numerus eſt cõtinẽs ſuum totũ minorẽ, & dimidiũ inſuper eius partem. Latinè, ſeſquidicitur.

Temporalibus lucris deſeruientes Deo nequaquam militare probantur.

OMnes huius ſeculi dilectores in terrenis rebus fortes ſunt, in cœleſti-

C bus debiles. Nam pro tẽporali gloria vſq; ad mortem deſudare appetunt, & pro ſpe perpetua nec parum quidẽ in labore ſubſiſtũt. pro terrenis lucris quaslibet iniurias tolerãt, & pro cœleſti mercede vel tenuiſſimi verbi ferre contumelias recuſant. terreno iudici toto etiam die aſsiſtere for-

tes ſunt, in oratione verò coram domino vel vnius horæ momento laſſantur. Sæpe nuditatem, deiectionem, famam pro acquirendis diuitiis atque honoribus tolerant, & earum rerũ ſe abſtinentia cruciãt, ad quas adipiſcendas feſtinant, ſuperna autem laborioſè quærere tantò magis diſsimulant, quantò ea retribui tardius putãt. A

* malarũ Hi itaque quaſi aliarum * arborum more deorſum vaſti ſunt, ſurſum anguſti, quia fortes in inferiora ſubſiſtunt, ſed ad ſuperiora deficiunt, at contra ex qualitate palmarum deſignatur proficiens vita iuſtorum, qui nequaquam ſunt in terrenis deſideriis fortes, & in cæleſtibus debiles, ſed longius atque diſtantius ſtudioſos magis Deo ſe exhibẽt, quàm ſeculo fuiſſe meminerint. Nam cùm quibuſdam per prædicatorem noſtrum dicitur; Humanum dico propter infirmitatem carnis veſtræ. ſicut enim exhibuiſtis membra veſtra ſerui re immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem. eorum proculdubio infirmitati condeſcenditur, ac ſi eis apertius diceretur: Si nequaquam amplius poteſtis, ſaltem tales eſtote in fructu bonorum operum, quales fuiſtis dudũ in actione vitiorũ: nec debiliores vos habeat B C

Rom. 6. c

beat

A beat ſancta libertas * aëris, quos in carne validos habuit vſus terrenæ voluptatis. *charitatis. quàm.*

Idem Grego. ciuibus Neapolitanis epiſtola xl. lib. viij.

Ad ſacros ordines vſurarij promoueri non debent.

DE Petro inſuper perueniſſe ad nos cognoſcite, quia ſolidos dedit ad vſuram, quod vos oportet cum omni ſubtilitate perquirere, & ſi ita conſtiterit, alium eligite, & ab huiuſmodi vos perſona ſine B mora ſuſpendite. Nã nos amatoribus vſurarum nulla ratione manus imponimus. Si verò ſubtili habita inquiſitione hoc falſum eſſe putaueritis, quia perſona eius nobis ignota eſt, & vtrum ita ſit de ſimplicitate quod ad nos perlatũ eſt, ignoramus: cum decreto à vobis facto ad nos eum venire neceſſe eſt, vt vitam moresque illius ſolicitius inquirentes, ſenſum quoq; pariter cognoſcamus, vt ſi iudicio huic aptus C extiterit, veſtra in eo (adiuuante domino) deſideria compleamus. Item ex concilio Elibertano, cap. xx.

Degradetur clericus qui vſuras accipere deſegitur.

SI qs clericorũ detectus fuerit vſuras accipere, placuit degradari, & abſtinere. Itẽ Leo epiſco. Anatholio epiſcopo. *Leo pa. r. epiſt. 51 2. pars.*

Nec implicari errore, nec cupiditate violari ſacerdotem oportet. A

VIrum catholicũ,& præcipuè domini ſacerdotem,ſicut nullo errore impli cari : ita nulla oportet cupiditate violari,
Eccli.18.d dicente ſancta ſcriptura.Poſt concupiſcentias tuas ne eas.Mens enim potentiæ auida,nec abſtinere nouit à vetitis,nec gaudere conceſsis, nec pietati adhibere conſenſum. Item Gregorius epiſto. cxj.lib.vij. ad Syagrium.

Qui cupiditatem à ſe non abſcindit,bonorum authori inhærere non valet. B

BOnorum auctori inhærere aliter non
Luc.12.c valemus,niſi cupiditatẽ à nobis (quæ omnium malorũ radix eſt) abſcindamus.
Amb. ſermone 81 Item Ambro.de eo quod ſcriptum eſt in euangelio:Hominis cuiuſdam diuitis fructus vberes ager attulit.

Auari eſt hominum bona inuadere,quorum neceſsitatibus ſubuenire valet.

SIcut hi qui per inſaniam mẽte translati ſunt,non iam res ipſas , ſed phantaſias paſsionis ſuæ vident , ita etiam mens auari ſemel vinculis cupiditatis aſtricta, ſemper aurum , ſemper argentum videt, ſemper reditus cõputat , gratius intuetur aurum quàm ſolẽ.ipſa eius oratio & ſupplicatio ad Deum aurum quærit . Et paſt C

pauca:

A pauca: Interdum etiam vſuræ arte nequiſſima ex ipſo auro aurum naſcitur: ſed nec ſatietas vnquam nec finis aderit cupiditati. & infra: Sed ait aliquis: * quid iniuſtũ eſt ſi cùm aliena non inuadam propria diligentius ſeruo? O impudens, dic tu: quid propria dicis? quæ ex quibus recondis, in hunc mundum detuliſti? Quãdo ingreſſus es in hanc lucem, quando de matris vẽtre exiſti, quibus facultatibus quæſo, quibus ſubſidiis ſtipatus ingreſſus es? Et poſt pau-

* auarus

B ca: Proprium nemo dicat quod eſt cõmune: quod pluſquã ſufficeret ſumptui, etiã violenter obtentum eſt. & infra: Nunquid iniquus eſt Deus, vt nobis non æqualiter diſtribuat vitæ ſubſidia? vt tu quidẽ eſſes affluens & abundans: aliis verò deeſſet, & egerent? An idcirco magis, quia & tibi voluit benignitatis ſuæ experimenta conferre, & alium per virtutem patientiæ coronare? tu verò ſuſceptis Dei muneribus, &

C in ſinum tuũ redactis, nihil te reputas agere iniquum ſi tam multorum vitæ ſubſidia ſolus obtineas? Quis enim tã iniuſtus, tã auarus, quàm qui tã multorũ alimenta nõ ſuum vſum, ſed abundãtiã & delicias facit? Neque enim minus eſt criminis habẽti tollere, quàm cùm poſsis & abundãs ſis, indigentibus denegare, eſurientium

panis

panis eſt quem tu detines.nudorum indu- *A*
mentum eſt quod tu recludis.& miſerorũ
redemptio eſt,& abſolutio pecunia quam
Epiſcopi et eccleſiaſtici domui ſuæ bene præſint. tu in terra defodis.Tantorum te ergo inua
dere ſcias bona, quantis poſsis præſtare
quod velis. Neceſſe eſt etiã vt ille qui or-
dinandus eſt, ſuæ domui ſit bene præpoſi-
2.pars. tus, id eſt, ſi in laicali habitu vxorẽ habuit
vel filios, à vitiis ad virtutũ ſtudia & ver-
bo & exemplo prouocet, vt quod poſtea
præcepturus eſt populis, prius exigat à do
Ephe.5.c meſticis. vnde Apoſtolus Epheſiis ſcri- *B*
bit, vt vxores ſuas ſicut ſua corpora dili-
gãt,& filios ſuos nõ ad iracũdiã prouocẽt:
ſe enutriant illos in omni diſciplina &
correctione domini. Vnde cùm Paulus
1.Tim.3.a ad Timotheum ſcribens dixiſſet: Suæ do-
mui bene præpoſitum, ſtatim ſubiunxit:
Habentem filios ſibi ſubditos in omni ca-
ſtitate,& non in accuſatione luxuriæ. non
enim talium cohabitator frontem ha-
Iob 1.b bet alios redarguendi. Vnde de beato Iob *C*
legitur quòd pro filiis ſuis quotidiana of-
ferebat Deo ſacrificia, offerẽs holocauſta
per ſingulos, quos tanta charitatis perfe-
ctio in vnum conſtrinxit, vt quiſque eorũ
in ſuo die cõuiuium fratribus prępararet,
& ad epulandum ſecum tres ſorores ſuas
pariter inuitaret. Quod quia Hely facere
diſsi

A diſsimulauit, ac falſa pietate ſuperatus delinquentes filios ferire noluit, (ſicut in libro Regum legitur) apud diſtrictum iudicem ſemeptipſum cũ filijs crudeli damnatione percuſsit. vnde ei diuina voce dicitur: Honoraſti filios tuos magis quã me. Hinc etiam Dauid erga filios bonitatem non diſciplinæ ſeueritatem exercens, eorum iuuentutem experimento didicit eſſe pernicioſam, quorum pueritiam vaga licentia permiſit eſſe voluptuoſam. Vnus B quippe eorum ſororem ſuam ſtupro corrumpens, à fratre eius Abſalone videlicet inter epulas quas fratribus ſuis fraudulenter parauerat, obtruncatus eſt. Abſalon verò poſtquam veniam à patre obtinuit, de regno illum expulit, & ad cõcubinas eius ingreſſus eſt: demum per inuia deſerti patrem perſequens, quercui inhæſit, atque ita ſuſpenſus interiit. Hinc etiam Paulus ad Timotheum ſcribit dicens: Qui ſuorum & maximè domeſticorum curam nõ C habet, fidẽ negauit: & eſt infideli deterior. Iure ergo qui domui ſuæ neſcit præeſſe, in epiſcopũ ordinari prohibetur: quia qui in re minima de qua ſibi familiarior debet cura ineſſe, fidelis nõ eſt: quomodo in eccleſia Dei, vbi tot ſunt alieni, ſolicitam diligentiã exhibebit? vnde Hieronymus. Non

1. Re. 2. f — *2. Re. 13. a* — *2. Re. 16* — *1. Tim. 3. a* — *Hiero. in cõmen. ad ca. pri. epiſtol. ad Titum.*

Non enim iuſtus polluitur ex vitiis filio- A
rũ:ſed libertas ab Apoſtolo eccleſiæ prin
cipi reſeruatur, vt talis fiat qui nõ timeat
propter vitia liberorum extraneos repre-
4.pars. hẽdere. Quod tũc fiet, ſi nõ erit quod ſibi
imputetur. cùm enim greſſus hominis à
Pſal.36. domino dirigãtur, nec ſint in homine eius
viæ, corripere quidẽ poteſt: corrigere au-
tẽ nõ valet. pulſare poteſt, nõ aperire: ma-
nus cõprimere, nõ animũ mutare. Vnde
Aug.epiſt. 137.ad Hipponenſes. Auguſtinus ad Vincentium Donatiſtam.

Bonorum hominum diſciplina, mores immutare non valet. B

QVantumlibet vigilet diſciplina domus meæ, homo ſum: & inter homines viuo: nec mihi arrogare audeo vt do-
Gene.9 mus mea melior ſit quàm arca Noë, vbi
tãtùm inter octo homines vnus reprobus
Gen.21 d inuentus eſt. Aut melior ſit quàm domus
Abrahæ, cui dictum eſt: Eiice ancillam, et
Malac.1 filium eius. Aut melior ſit quàm domus
Iſaac, cui de duobus geminis dictũ eſt: Ia- C
cob dilexi, Eſau autẽ odio habui. Simpliciter autẽ fateor charitati veſtræ coram domino Deo noſtro, qui eſt teſtis mihi ſuper animam meam, ex quo Deo ſeruire cœpi: quoniam ſicut difficilè ſum expertus meliores quàm qui in monaſterio profecerunt: ita nõ ſum deteriores expertus, quã

qui

A qui in monaſterio defecerunt. Hinc arbitror dictũ in Apocalypſi: Iuſtus iuſtificetur adhuc, et qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc. Item Cypriano Cornelius papa. *Apo.22.b*

Conuicia perditorum à via rectitudinis nos mouere non debent.

QVod ad nos attinet, conſcientiæ noſtræ conuenit ſemper dare operam, ne quis culpa noſtra de eccleſia pereat. Si quis autem vltrò & crimine ſuo perierit, & pœnitentiam agere, atque ad eccleſiam
B redire noluerit: nos in die iudicij inculpatos futuros credimus, qui eorum conſulimus ſanitati, illos ſolos in pœnis remanſuros, qui noluerint conſilij noſtri ſalubritate ſanari. nec mouere nos debent conuicia perditorum quò minus à via recta & à certa regula nõ recedamus, quã Apoſtolus inſtituit, dicens: Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.

Epiſcopi ordinandi & eccleſiaſtici
C non ſint neophyti. Diſt.xlviij.

PROHIBENTVR autem neophyti in epiſcopos ordinari, vt qui heri erat catechumenꝰ, hodie non fiat epiſcopus. qui heri erat in theatro, hodie nõ ſedeat in eccleſia. q veſpere erat in circo, hodie nõ miniſtret

niſtret altario. qui dudum fuerat fautor A hiſtrionum, hodie non ſit conſecrator virginum. Cauſa autem huius prohibitionis eſt ſecundùm Apoſtolum, ne elatus in ſuperbiam tanquam religio Chriſtiana plurimum eo egeret, incidat in ruinam diaboli. Momentaneus nanq; ſacerdos neſcit humilitatem obſeruare & modos perſonarum, vel ſeſe cõtemnere: non ieiunauit, non fleuit, non ſe correxit, non pauperibus erogauit. In arrogantiã (quæ eſt ruina diaboli) incidũt, qui in pũcto horæ necdũ B diſcipuli fiũt magiſtri; & ſicut Innocẽtius ait: Miſerum eſt eum fieri magiſtrum, qui necdum didicit eſſe diſcipulus. Vnde de eiſdem in Niceno concil. c. 2. legitur.

Inno. pa. pri. epiſt. 12. ad Aurelium.

Neophytus in epiſcopum non eſt ordinandus.

QVoniam multa ſunt ſiue per neceſsitatem, ſiue ex quacunque cauſa contra regulam geſta, ita vt homines ex vita gentilium nuper adhuc catechizati vel inſtructi ſtatim ad ſpirituale baptiſma veniſſent: & continuò cùm baptizati ſunt, C etiam ad epiſcopatum vel presbyterium prouecti ſunt: rectè igitur viſum eſt decætero nihil tale fieri. nam & tempore opus eſt vt ſit catechumenus: & poſt baptiſma multa probatione indiget. euidens nanq; eſt apoſtolicum præceptum dicens: Non neophy

A neophytum:ne fortè elatus in ſuperbiam *1. Tim. 3. b* in iudicium incidat, & in laqueum diaboli. Si verò præcedente tempore aliquod mortale peccatum admiſerit:& conuictus duobus vel tribus teſtibus fuerit: ceſſabit à clero qui huiuſmodi eſt. Si quis verò pręter hoc fecerit,tanquam contraria ſtatutis ſancti concilij gerens, etiam ipſe præcipitabitur de ſtatu ſui cleri. Neophyti verò hodie appellantur propoſitum ſacræ religionis nouiter aſſumentes. Vnde beatus
B Gregorius ſcribit Syagrio epiſcopo, epiſtola 3.lib.7.

Quis dicatur Neophytus,& vnde ſit.

SIcut Neophytus dicebatur, qui in initio ſanctæ fidei erat eruditione plantatus:ſic modò neophytus habendus eſt, qui repente in religionis habitu plantatus ad ambiendo, ſacros ordines irrepſerit. Ordinatè ergo ad ordines aſcendendum eſt,
C nam caſum appetit qui ad ſummi loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quęrit aſcenſum.Scimus autem quòd ædificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt,niſi à nouitatis ſuæ humore ſiccētur:ne ſi antè pondera quàm ſolidentur accipiant, cunctam ſimul ad terram fabricā deponant.

Epiſcopi ordinandi & eccleſiaſtici ſint virtutibus præditi. Diſtinctio xlix.

A

ECCE à quibus vitiis debeant eſſe immunes, qui in epiſcopum ſunt ordinãdi, apparet. qui enim interceſſores pro populo ad Deũ parãtur, neceſſe eſt vt eius gratiam bene viuendo mereãtur. vnde Gregorius, ait in pa-

Greg. c. 11. pri. partis paſtoralis. ſtorali: Solicitè formidãdũ eſt ne qui placare poſſe iram Dei creditur, hanc ipſe ex B proprio reatu mereatur. cuncti enim liquidò nouimus: quia cùm is qui diſplicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Qui ergo deſideriis terrenis adſtringitur, caueat ne diſtricti iram iudicis grauius accẽdens, dum loco delectatur gloriæ, fiat ſubditis auctor ruinæ. Solerter ergo ſe quiſque metiatur: nec locum regiminis aſſumere audeat, ſi adhuc in ſe vitium damnabiliter regnat: ne is C quem crimen deprauat proprium, interceſſor fieri appetat pro culpis aliorum.

Greg. c. 11 pri. partis continuò. Idem in eodem paſtorali.

Sacrificiũ Deo nõ offerat q vitijs eſt maculatus.

Leuit. 21 HInc etenim ſuperna voce ad Moyſen dicitur in Leuitico: Loquere ad Aaron: Homo de ſemine tuo per familias qui habue

A habuerit maculam, non offerat panes Deo ſuo: nec accedat ad miniſterium eius. vbi repente ſubiungitur: Si cæcus fuerit, ſi claudus, ſi vel paruo vel grandi vel torto naſo, ſi fracto pede, ſi mancus, ſi lippus, ſi gibboſus, ſi albuginem habens in oculo, ſi iugem ſcabiem, ſi impetiginem in corpore, vel ponderoſus. Cæcus quippe eſt qui ſupernæ lucem contemplationis ignorat, qui præſentis vitæ tenebris preſſus dum lucem venturam nequaquam diligendo
B conſpicit, quò greſſus operis porrigat, neſcit. Hinc etenim per prophetantem Annam dicitur: Pedes ſanctorum ſuorum ſeruabit: & impij in tenebris conticeſcent. *1.Reg.2*
Claudus verò eſt, qui quidem quò pergere debeat, aſpicit: ſed per infirmitatem mentis, vitæ viam perfectæ non valet tenere quam videt: quia videlicet dum quis ad virtutis ſtatum fluxa conſuetudine non erigitur: quò deſiderium eius nititur, *Greg. ibid.*
C illuc greſſus operis efficaciter non ſequuntur. Hinc etenim Paulus dicit: Remiſſas manus & diſſoluta genua erigite: & greſſus rectos facite pedibus veſtris, vt nō claudicans quis erret: magis autem ſanetur. Paruo autē naſo eſt, qui ad tenēdam menſuram diſcretionis idoneus non eſt. naſo quippe odores fœtoresq; diſcernimus. *Hebr.12*

rectè ergo per naſum diſcretio exprimi- A
tur:per quam virtutes eligimus: delicta re
probamus. Vnde & in laudibus ſponſæ: di
Cantic.7 citur:Naſus tuus ſicut turris quæ eſt in Li
bano.quia nimirum ſancta eccleſia quę ex
cauſis ſingulis tentamenta prodeant, per
diſcretionem conſpicit:& ventura vitiorũ
bella ex alto deprehendit. Sed ſunt nonnul
li qui dum ſe exiſtimari hebetes nolunt,ſę
pe ſe in quibuſdam inquiſitionibus pluſ-
quam neceſſe eſt exercentes, ex nimia ſub-
tilitate falluntur.vnde hoc quoque ſubdi- B
tur,vel grandi vel torto naſo.Naſus quip-
pe grandis & tortus eſt diſcretionis ſubli-
mitas immoderata: quæ dum pluſquã de-
cet excreuerit, actionis ſuæ rectitudinem
Ibidem cō- ipſa confundit. Fracto autem pede vel
tinuò Gre. manu eſt,qui viam domini pergere omni-
no non valet:atque à bonis actibus fundi-
tus exors vacat: quatenus hæc non vt clau
dus ſaltem cum infirmitate teneat: ſed ab
his omnibus alienus omnino exiſtat. Gib C
boſus verò eſt, quem terrenæ ſolicitudi-
nis pondus deprimit, ne vnquam ad ſuper
na reſpiciat:ſed ſolis his quæ in infimis cal
cantur,intendit.qui & ſi quãdo aliquid ex
bono patriæ cæleſtis audierit, ad hoc ni-
mirum peruerſæ conſuetudinis pondere
prægrauatus cordis faciẽ non attollit:quia
cogni

A cognitionis ſtatum erigere non valet, quē terrenæ ſolicitudinis vſus curuum tenet. Ex eorum quippe ſpecie Pſalm.dicit: Incuruatus & humiliatus ſum vſquequaque. quorum culpam per ſemetipſam veritas reprobans ait: Semē autem quod in ſpinis cecidit, hi ſunt qui audierunt verbum, & à ſolicitudinibus & diuitiis & voluptatibus huius vitæ euntes ſuffocantur, & non referūt fructum. Lippus verò eſt, cuius quidē ingenium ad cognitionem veritatis emicat: ſed tamen hoc carnalia opera obſcurant. In lippis quippe oculis pupillæ ſanæ ſunt: ſed humore defluente infirmantes palpebræ graſſeſcunt: quæ quia infuſione crebra atteruntur, etiam acies pupillæ vitiatur. & ſunt nonnulli quorum ſenſum carnalis vitæ operatio ſauciat, qui videre recta ſubtiliter per ingenium poterant, ſed vſu prauorū actuū caligant. Lippus itaque eſt cuius ſenſum natura exacuit, ſed conuerſationis prauitas confundit: cui bene per angelū dicitur: Collyrio inunge oculos tuos, vt videas. Collyrio quippe oculos vt videamus inungimus, cùm ad cognoſcendam veri luminis claritatem, intellectus noſtri aciem medicamine operationis bonæ adiuuamus. Albuginem verò habet in oculo, qui veritatis lucem videre non ſini-

Pſalm. 118 *Luca 8* B C *Apoc. 3* *Greg. ibid. continuò.*

tur: qui arrogantia ſapientiæ ſeu iuſtitiæ A
excęcatur. Pupilla nãque oculi nigra videt: albuginẽ tolerans nihil videt: quia videlicet ſenſus humanę cogitationis ſi ſtultum ſe peccatoremque intelligit, cognitionem intimæ claritatis apprehendit. Si autem ſibi candorẽ iuſtitiæ ſeu ſapientiæ tribuit, à luce ſe ſupernæ cognitionis excludit: & eò claritatem veri luminis nequaquam penetrat, quò ſe apud ſe per arrogantiam exaltat, ſicut de quibuſdam dicitur: Dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt. Iugem verò ſcabiem habet, cui carnis petulantia ſine ceſſatione dominatur. In ſcabie etenim feruor viſcerum ad cutem trahitur, per quam rectè luxuria deſignatur: quia ſi cordis tentatio vſque ad operationẽ proſilit, nimirum feruor intimus vſque ad cutis ſcabiẽ prorumpit, & foris iã corpus ſauciat: quia dũ in cogitatione voluptas nõ reprimitur, etiam in actione dominatur. Quaſi enim cutis pruriginẽ Paulus curabat abſtergere, cùm dicebat: Tentatio vos non apprehendat niſi humana. ac ſi apertè diceret: Humanum quidem eſt in corde tentationem perpeti: dæmoniacum verò eſt tentationis certamine & operatione ſuperari. Impetiginem quoque habet in corpore, quiſquis auaritia vaſtatur

Ad Rom. 1 — B — *ad Cor. 10* — C

in

A in mente: quæ ſi in paruis non compeſcitur, nimirum ſine menſura dilatatur. Impetigo quippe ſine dolore corpus occupat, & abſq; occupati tædio excreſcens, membrorum decorem fœdat: quia & auaritia captiuam animam dum quaſi delectat, exulcerat: dum adipiſcenda quæque cogitationi obiicit, ad inimicitias accēdit: & dolorem in vulnere non facit: quia æſtuanti animo ex culpa abundantiā promittit. Sed decor membrorum perditur, quia aliarū
B quoque virtutum per hanc pulchritudo deprauatur, & quaſi totū corpus exaſperat: quia per vniuerſa vitia animum ſupplantat, Paulo atteſtante qui ait: Radix omniū malorum eſt cupiditas. Ponderoſus verò eſt, qui turpitudinem opere nō exercet: ſed tamen ab hac cogitatione continua ſine moderamine grauatur in mēte, qui nequaquam quidem vſque ad opus nefarium rapitur, ſed eius animus voluptate luxuriæ ſine vllo repugnationis obſtaculo delecta-
C tur. Vitium quippe eſt ponderis, cùm humor viſcerum ad virilia labitur: quæ profectò cum moleſtia dedecoris intumeſcūt. Ponderoſus ergo eſt qui totis cogitationibus ad laſciuiam defluens, pondus turpitudinis geſtat in corde: & quāuis praua non exerceat opere, ab his tamen non auellitur

1. ad Timo. 6.b
Greg. ibid.

mente: nec ad vſum boni operis in aperto A valet aſſurgere, quia grauat hunc in abſcõditis pondus turpe. Quiſquis ergo cuilibet horum vitiorum ſubiicitur, panes domino offerre prohibetur: ne profectò diluere aliena delicta non valeat is quem adhuc propria deuaſtant. Quia igitur paucis ad paſtorale magiſterium dignus qualiter veniat, atque hoc indignus qualiter pertimeſcat oſtendimus: nunc is qui ad illud dignè peruenerit, in eo qualiter viuere debeat, demonſtremus. Item Hierony. ſuper Malachiam. B

Hieron. ad cap. 1. Malachiæ.

Indoctus terrena lucra ſectans, vitiatus ordinari non debet.

SAcerdotes nomen domini deſpiciunt, & quantum ad ſe panem pollutum offerunt, qui ad altare indignè accedunt, quique dato munere ſacerdotium præſumunt. Panem quoque polluit, qui doctrinam domini in populo malè diſpergit: & qui honorat potẽtem, & deſpicit pauperẽ. C & infra. Si offeratis cæcum animal ad immolandum: non'ne malum eſt? &c. Superius accuſati de panibus, nunc accuſantur de victimis. Cæcum animal offert, qui ordinat indoctũ in loco docti: magiſtrumq; facit, qui vix diſcipulus eſſe poterat. Claudum offert, qui lucra terrena quærentem, locat:

Hieron. ibi. paulò inferius.

A locat: vtpote pedem in diuerſa ponentem: vnum in diuinis, alterũ in carnalibus: cui poteſt inferri illud de libro Regũ: Vſque-quo claudicatis in duas partes? Languidũ offert, qui vitioſum habet pro religioſo: quiq; tardum & pigrũ probat patientẽ, dicens illũ negligẽtiæ redarguendũ. Indignũ eſt enim dare Deo, qđ dedignatur homo. 3. Reg. 18. d

Eccleſiaſtici criminoſi deponendi ſunt ab ordinibus. Diſtin. I.

B EX præmiſsis auctoritatibus liquidò monſtratum eſt, quòd variis criminibus irretiti, in ſacerdotes ordinari nõ poſſunt. Nũc autem de eiſdem quæritur, vtrũ poſt peractam pœnitentiam, vel in propriis ordinibus remanere, aut ad maiores gradus cõſcendere valeant. Multorũ auctoritatibus variis criminibus irretiti à propriis ordinibus deiiciuntur, & ab acceſſu maiorum C prohibentur. Vnde Gregor. ait Conſtantino Mediolanenſi epiſcopo. Greg. epiſt. 17. lib. 4. ad Conſtantiũ ſiue cap. 61

Lapſi in ſuum ordinem reparari non poſſunt.

SI lapſis ad ſuum ordinem reuertendi licentia conceditur, vigor canonicæ procul dubio frangitur diſciplinę: dum pro reuerſionis ſpe, prauæ actionis deſideria quis concipere non formidat. & poſt pau-

ca. Illud autem præ omnibus ſtudete caue- A
re, vt lapſos in ſacro ordine nulla nobis
ſupplicatio aliquo modo reuocare ſtudeat:
ne huiuſmodi non ſtatuta, ſed tẽporaliter
dilata credatur eis eſſe vindicta. Item
Mart. papri. ad Amandum. Martinus papa Amando epiſcopo.

Qui poſt ſuam ordinationem labitur, depoſitus permanebit.

QVi ſemel poſt ſuam ordinationem in lapſum ceciderit, deinceps iam depoſitus erit: nullumq́ue gradum ſacerdotij
Grego. epi. 25. lib. 7. ad Sauinianum. poterit adipiſci. Item Gregor. papa Fa- B
biano epiſcopo.

Presbyter poſt lapſum nulla ratione in ſacro ordine reparari valet.

PResbyterum de quo nos fraternitas tua latoris præſentium legatione conſuluit, nulla ratione in ſacro ordine poſt laſum aut permanere, aut reuocari poſſe cognoſcat. Circa quem tamen mitius agendum eſt: quia commiſſum facinus facili dicitur profeſsione confeſſus. Item Ioãnes C
viij. Cœnomantico Vticenſi epiſcopo.

Poſt perpetratum homicidium ſacerdotale officium miniſtrari non poteſt.

** nimis.* MIror minus * doctam ſcientiam tuã ſacerdotem putare poſt perpetratum homicidium poſſe in ſacerdotio miniſtrare: imò (quod eſt ineptius) nobis ſuadere vel

re vel

A re velle, vt ipſi tali præſumptioni præbeamus aſſenſum. Quis enim tam demẽs, tamque peruerſi ſenſus tale quid exiſtimaret, vel poſt quantamcunque pœnitentiam concedendum: cùm omnino canonicæ diſciplinæ ſit contrarium? Debet ergo ſacerdotio priuatus, lachrymarum fonte flagitium tam immane diluere, vt talilibus ſaltem remedijs curatus, ſalutis poſſit inuenire ſuffragiũ. Item Nico. papa.

B *Ad maiorem gradum clericus peruenire non poteſt, qui Paganum occidit.*

CLericum qui Paganum occiderit, nõ oportet ad gradum maiorẽ prouehi: qui carere etiam debet acquiſito. homicida enim eſt. Nam cùm diſcreti ſint milites ſeculi à militibus eccleſiæ: non conuenit militibus eccleſiæ militare ſeculo, per quod ad effuſionem ſanguinis neceſſe ſit peruenire. Item Osbaldo coëpiſcopo Quadrantino.

C *Qui defendendo ſe Paganum occiderit, ſacerdotali careat officio.*

DE his clericis pro quibus cõſuluiſtis, ſcilicet qui ſe defendendo, Paganum occiderũt: ſi poſtea per pœnitentiam emẽdati poſsint ad gradum priſtinum redire, aut ad altiorem conſcẽdere: ſcito nos nullam occaſionem dare, nec vllam tribuere eis

re eis licentiam quemlibet hominum quolibet modo occidendi. Veruntamen ſi cōtigerit, vt clericus ſacerdotalis ordinis ſaltem paganum occiderit, multum ſibi conſulit ſi ab officio ſacerdotali receſſerit: ſatiusque eſt illi in hac vita domino ſub inferiori habitu irreprehenſibiliter famulari, quàm alta indebitè appetendo damnabiliter in profundum inferni demergi. Item ex concilio Agath. A

Cap. 50

Cadat ab officio epiſcopus presbyter aut diaconus capitale committens crimen. B

SI epiſcopus aut presbyter, aut diaconus capitale crimen commiſerit, aut chartam falſauerit, aut falſum teſtimonium dixerit: ab officij honore depoſitus, in monaſterium detrudatur: & ibi quandiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat. Item ex concilio Martini papæ.

cap. 26. lib. Martini Brach. epiſcopi de ſynod. Græcorum.

Qui homicidij facto aut præcepto aut conſilio poſt baptiſmum conſcius fuerit, clericus non ordinetur.

SI quis viduam aut ab alio relictam duxerit: non admittatur ad clerum. quòd ſi irrepſerit, deiiciatur. Similiter ſi homicidij aut facto, aut præcepto, aut cōſilio, aut defenſione poſt baptiſmum conſcius fuerit, & per aliquam ſurreptionem ad clericatum venerit, deiiciatur: & in fine vitæ C

ſuæ

A ſuæ laicam communionem tantummodo accipiat. Idem Gregorius Ianuario epiſcopo Caralitano, *Epiſtol. 26 lib.1*

De ſacris ordinibus lapſi reparari non poſſunt.

PEruenit ad nos quoſdam de ſacris ordinibus lapſos, vel poſt pœnitentiam, vel ante ad miniſterij ſui officiũ reuocari, quod omnino prohibemus: & in hac re ſacratiſsimi quoque canones contradicunt. Qui igitur poſt acceptum ſacrum ordinẽ lapſus in peccatum carnis fuerit: ſacro or
B dine careat, & ad altaris miniſterium non accedat. Item Venantio Lunẽſi epiſco. *Greg. epi.5 ſiue ca.49 lib.4*

De eodem.

ACcedens ad Gorgoniam inſulam fraternitas veſtra diſcutiat id quod ad nos de Saturnino presbytero relatum eſt. Peruenit nanque ad nos quòd poſtquã de ſacris ordinibus lapſus, à ſui ſacerdotij ordine eſt deiectus: ad explendum miniſterium presbyterij præſumpſerit accedere,
C & omnipotenti Deo hoſtias immolare: qđ ſi ita factum eſſe veſtra fraternitas repererit, eum ſacri corporis & ſanguinis domini participatione priuatum in pœnitentiam redigat, ita vt vſque ad diem vltimũ in eadem excommunicatione permaneat: & viaticum tantũmodo exitus ſui tempore percipiat. Si autem eum talem pœnitentiam

tentiam agere fraternitas veſtra cognouerit, vt ei iuſtè ad recipiendam inter laicos communionem, etiam aute exitum vitæ debeat miſereri: hoc in tuæ fraternitatis ponimus poteſtate: & infra.. Præterea ad fraternitatis tuæ conſulta reſpondentes, ſtatuimus diaconum abbatem quẽ de portu Veneris in crimen indicas cecidiſſe, ad ſacrum ordinem non habere vel poſſe aliquo modo reuocari. quem quidem ſacro ordine priuatum, in pœnitentiam deputare te conuenit. cuius ſi poſtea actus conuerſatioque meruerit, priorem inter alios monachos vbi decreueris ſtandi locũ non ordinem obtineat. Subdiaconi quoque quos ſimilis culpa conſtringit, ab officio ſuo irreuocabiliter depoſiti inter laicos communionem accipiant. In portu autem Veneris loco lapſi diaconi aliũ qui hoc officiũ implere debeat, ordinabis. Saturninũ verò presbyterũ vt nunquã ad ſacri ordinis miniſterium præſumat accedere, ſcriptis cauere decreuimus: ſed eum in inſula Gorgonia atq; Capraria ſolicitudinẽ monaſterij gerere: & in quo ſtatu eſt, ſine cuiuſquã aduerſitate manere pmittimus. Idẽ.

Gregor. ad eundẽ Venantiũ epiſto. 16. ſiue c. 60. li. 4

Loco lapſi alius ordinandus eſt.

POſtquam quenquam criminaliter cadentem in locum quo lapſus eſt nulla ratio

A ratio permittit reuocari: & vltra tres mẽſes eccleſiam vacare pontifice ſtatuta ſanctorum canonum non permittunt, ne cadente paſtore dominicum gregem hoſtis (quod abſit) antiquus inſidiãdo dilaniet: fraternitas veſtra deprecationi eorum cõſentire, & in lapſi loco debet epiſcopum ordinare. Item Martinus papa. *Mar. pa. 1. ad Amandum.*

Qui poſt ordinationem ſuam in lapſum ceciderit: ſacra myſteria non debet tractare.

B SI poſt ordinationem ſuam quiſpiam in lapſum ceciderit, & præuaricationis peccato fuerit deprehẽſus obnoxius: omni modo prohibendus eſt cum manibus lutulentis atque pollutis myſteria noſtræ ſalutis tractare. Econtra exemplis & auctoritatibus probatur poſt actam pœnitentiam proprios gradus licitè poſſe adminiſtrare, & ad maiores poſſe conſcendere. Maria enim ſoror Aaron poſtquam lepra percuſſa eſt: quia in Moyſen murmurauerat: C acta pœnitẽtia à peccato mundata eſt, & priſtinam gratiam prophetizandi recepit. Aaron autem poſt conflatum vitulum etiam in ſummum ſacerdotẽ conſecratus eſt. Dauid poſt adulterium & homicidium ſpiritum prophetiæ recepit, & in proprio gradu permanſit. Achab quoque poſt mortem Nabuthæ viri ſanctiſsimi per pœnitentiam

2. pars. Criminoſi poſt lapſũ eccleſiaſtici pœnitentes reſtitui poſſunt & promoueri.

tentiam humiliatus, in regia ſede permanſit. Et vt prætereamus multa exempla veteris teſtamenti, Petrus negauit Chriſtũ: & poſtea princeps apoſtolorum factus eſt. Paulus Stephanum lapidauit: & tamen à Deo in Apoſtolũ electus eſt. Multi quoq; ab hæreſi ad vnitatem catholicæ fidei reuertentes in ſuis ordinibus ſunt recepti: alij verò ad epiſcopalem etiam gradum ſunt promoti: vtpote Auguſtinus, & alij quàm plures. Item ex epiſtola Cyrilli ad Ioannem Antiochenum. A B

De eodem. *Palea.*

IOannes Chryſoſtomus duabus ſynodis orthodoxorum epiſcoporum fuit diiudicatus: ſed iterum fuit reſtitutus. Marcellus epiſcopus Ancyræ Galatiæ depoſitus fuit: ſed poſtmodum proprium recepit epiſcopatum. Aſclepius diiudicatus à ſynodo, eccleſiam ſuam poſtea recepit. Martianus epiſcopus Andronopolites damnatus à papa Iulio, recepit eccleſiam ſui epiſcopatus. Cyrillus epiſcopus Hieroſolymitanus depoſitus fuit: poſtea reconciliatus eſt eccleſiæ ſuæ. Simili modo Polocromium eiuſdem eccleſiæ Hieroſolymitanæ põtificẽ Sixtus papa dãnauit: & iterum ipſe eũ reconciliauit. Innocentius papa Fortunatum epiſcopum damnauit: ſed ipſe poſtea C

eum

A eum in propriũ locũ reſtituit eccleſię ſuę. Nicenum epiſcopũ à Felice papa damnatũ Gelaſius pa pa ſucceſſor illius reconciliauit,& eccleſiæ ſuæ reſtituit. Leontius dũ eſſet presbyter,depoſitus fuit: ſed poſtea in Antiochia patriarcha extitit. Greg. verò quartus papa Theodoſiũ quem Eugenius eius anteceſſor presbyterij honore priuauerat,ſanctę eccleſię Seguinę conſecrauit epiſcopũ. Abbas nãque epiſcopus diiudicatus fuit: ſed ſancta ſynodus cano-
B nicè ſuã illi reſtituit eccleſiam. Rothardũ verò epiſcopum ſanctę Sueſsioñ. eccleſiæ à ſynodo cui Carolus interfuit rex, condemnatum:& Sophidinum Placentinum epiſcopum meritò reprobatum,Nico. pa. ambos reconciliauit. Pręterea Calixtus papa de huiuſmodi ſcribit ita: *Epi. 2. ad epiſcopos Galliarũ.*

Clerici poſt lapſum in ſuis ordinibus reparari poſſunt.

PОnderet vnuſquiſque ſermones ſuos: & quod ſibi loqui nõ vult, alteri non
C loquatur. Vnde bene ſacra ſcriptura ait: Quod tibi nõ vis fieri,alteri ne facias. Nos enim tempore indigemus vt aliquid maturius agamus. non præcipitemus conſilia & opera noſtra: neque eorũ ordinem corrumpamus. Sed ſi aliquis lapſus quoquo modo fuerit:& portemus eum, & frater- *Tho. 4. c*

no corripiamus affectu: ſicut ait beatus A
Gal.6.a Apoſtolus: Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui ſpirituales eſtis, inſtruite huiuſcemodi in ſpiritu lenitatis, alter alterius onera portantes: & ſic adimplebitis legẽ Chriſti. 2.Reg.11 & 21 Porrò ſanctus Dauid de mortiferis criminibus pœnitentiã Mat. 26.g egit, & tamen in honore permanſit. Beatus quoque Petrus amariſsimas lachrymas fudit, quando dominũ ſe negaſſe pœnituit: ſed tamen apoſtolus permanſit. & dominus per prophetam pollicetur dicẽs: B
Eze.33.c Peccator in quacunq; hora conuerſus fuerit & ingemuerit, omnium iniquitatũ eius non recordabor amplius. Errant itaque qui putant ſacerdotes poſt lapſum ſi condignam egerint pœnitentiam, domino nõ poſſe miniſtrare, & ſuis honoribus frui ſi bonam deinceps vitam duxerint, & ſuum ſacerdotiũ dignè cuſtodierint. Et ipſi qui hoc putant non ſolùm errant: ſed etiam traditas eccleſiæ claues deſpicere vidẽtur, C
Mat.16.c de quibus dicitur: Quodcunque ſolueritis in terra, erit ſolutum & in cælo. alioquin hæc ſententia aut domini nõ eſt, aut vera eſt. Nos verò indubitanter tam domini ſacerdotes quàm reliquos fideles poſt ſatisfactionem dignam poſſe redire ad honorẽ credimus: teſtante domino per prophetam

A phetam: Nunquid qui dormit, nõ adiiciet *Pſal.40*
vt reſurgat? Et propheta Dauid pœniten
tiam agens dixit: Redde mihi lætitiã ſalu- *Pſal.50*
taris tui: & ſpiritu principali cõfirma me.
Ipſe nãq; poſt pœnitentiã & alios docuit,
& ſacrificium Deo obtulit: dans exemplũ
doctoribus ſanctę eccleſię, ſi lapſi fuerint,
& condignam pœnitẽtiam Deo geſſerint,
vtrunque facere poſſe: docere, & ſanctifi-
cari. Docuit enim quando dixit: Docebo *Pſal.50*
iniquos vias tuas: & impij ad te conuertẽ-
B tur. Sacrificium Deo obtulit pro ſe dum
dicebat: Sacrificium Deo ſpiritus contri- *Ibidem.*
bulatus: cor contritum, &c. Videns autem
propheta ſua ſcelera mundata per pœnitẽ-
tiam, non dubitauit prædicando & domi-
no libãdo curare etiã aliena. *Mutatur er- ** al. mundetur.*
go homo à peccato, & gratia Dei reſurgit
à lapſu: & in priſtino manet officio iuxta
prædictas authoritates. videat ne amplius
cadat: ſed euãgelica ſentẽtia in eo maneat,
C quę ait: Vade, & amplius noli peccare. vn- *Ioan.8*
de Apoſtolus ait: Nõ ergo regnet peccatũ *Ad Ro.6*
in veſtro mortali corpore, vt non obedia-
ti concupiſcentijs eius. Sententiam quę ve
tat miſericordiam nõ ſolũ tenere fratres,
ſed etiam audire, fugite: quia potior eſt mi *Hiero. ad*
ſericordia omnibus holocauſtomatibus & *ca.3. Mala*
ſacrificijs. Item Hieronymus. *chia.*

In priſtinum gradum poſt pœnitentiam reuocari poſſunt pœnitentes. A

Malac.3 ET purgabit filios Leui. tẽpus enim eſt vt iudicium à domo Dei incipiat. Et alibi ſcribitur: A ſanctis meis incipite. In filijs autem Leui omnem ſacerdotalẽ intelligit dignitatem. Si autem ſacerdotes purgandi ſunt & colandi, vt purum aurũ remaneat & argentum: quid de cæteris eſt dicendum? qui cùm emendati fuerint & colati, tunc offerant Deo iuſta ſacrificia: & placebit domino ſacrificium eorum quod B offertur pro Iuda & Hieruſalẽ: hoc eſt pro his qui dominum confitentur, & pacem eius mente conſpiciunt: ſicut dies ſeculi, & ſicut anni antiqui: hoc eſt vt quomodo in principio placuerunt Deo, ſic poſt peccatum & pœnitentiam placere incipiant, cũ omnium fuerint peccatorum ſorde purgati. Item Greg. Secundino.

Greg. epiſt. 53. li. 7

Lapſi reparari poſſunt.

QVia ſanctitas tua requiſiuit vt tibi C de ſacerdotali officio poſt lapſum reſurgendi authoritates ſcriberemus, dum dicis de hoc canonũ diuerſorum te legiſſe diuerſas ſententias: alias reſurgendi, alias nequaquã poſſe: ideo nos generales ſynodos à Nicena ſynodo incipientes, hanc cũ reliquis quatuor veneramur: quia ipſam ſequen

A ſequentes cæteræ in cunctis canonicis ſen tentijs vnanimiter concordant: nos verò præcedentes patres ſequimur: quia autho re Deo à ſacra doctrina illorũ non diſcor damus. A capite itaque incipientes, vſque in quartũ altaris miniſtrũ hanc formam ſeruandam cognouimus, vt ſicut minorẽ maior præcedit honore, ita etiã crimine: & quẽ maior ſequitur culpa, maiori plectatur vindicta, & ſic poſtea pœnitentia credatur eſſe fructuoſa. Quid enim pro-
B deſt triticũ ſeminare, & fructũ eius nõ tol lere: aut domum cõſtruere, & nõ illic habi tare? Poſt dignam itaq; ſatisfactionẽ credimus poſſe redire ad honorẽ, & ad fontẽ miſericordiæ recurrentes euangelicã ſententiã proferamus. Gaudeo, inquit, ſuper vno peccatore pœnitẽtiã agẽte, magis quã ſuper xcix. iuſtis qui nõ indigent pœniten tia. Et ouẽ perditã (xcix. non errantibus re liꝗs in deſerto) humero pij paſtoris ad *Luc.15.b*
C ouile reportandã dominus ipſe teſtatur. Si ouis perdita errans poſt inuentionem ad oliue humero deportatur prædictis xcix. nõ errantibus in deſerto relictis: cur iſte poſt pœnitentiam ad eccleſiæ miniſte riũ lapſus nõ reuocetur? Sicut in Apocal. dicitur de miniſtro eccleſiæ: Memẽto vn- *Apo.2.A* de excideris, & age pœnitentiã: & prima

opera fac. Quid enim grauius eſt, aut car- A
nale delictũ cõmittere, ſine quo pauci in-
ueniũtur: aut Dei filiũ iureiurãdo negare?
In quo verbo hũc ipſum beatũ Petrũ apo-
ſtolorũ principem (ad cuius ſacrũ corpus
Mat. 26 indigni ſedemus) lapſum eſſe cognouimus:
ſed poſt negationẽ pœnitẽtia ſecuta eſt: &
poſt pœnitẽtiã miſericordia data eſt: quia
ab apoſtolatu eum non expulit, qui ante
quidem ipſum ſe negare prædixit.

Gregor. homil. 9. ad c. 2. Eze. Eze. 2. 4.

Idem ſuper Ezechielem.

Poſt acerrimam pœnitentiã lapſi reparãtur. B

QVid eſt hoc quòd prophetæ iacẽti dicitur: Sta ſupra pedes tuos, & loquar
tecũ, qui enim iacẽti loquebatur, cur ſtan-
ti promittit ſe locuturũ? Sed ſciendum eſt
quia alia ſunt quæ iacentes, alia quæ ſtan-
tes audire debemus. Iacenti enim dicitur
vt ſurgat: ſtanti autẽ pręcipitur vt ad prę-
dicationẽ proficiſci debeat. Adhuc enim
nobis in infirmitatis cõfuſione iacentibus
præberi non debet authoritas prædicatio- C
nis: ſed cùm iam in bono opere ſurgimus:
& cùm iam recti ſtare cœperimus: dignũ
eſt vt ad lucrandos alios in prædicationẽ
mitti debeamus. Stans ergo propheta vi-
ſionem ſpiritualem vidit, & cecidit: ca-
dens verò admonitionis verba ſuſcepit vt
ſurgeret: ſurgens autem præceptum audi-
uit

A uit vt prædicaret. Nam qui adhuc ex ſuperbiæ vertice ſtamus, cũ iam de æternitatis timore aliquid ſentire cœperimus, dignum eſt vt per pœnitentiam cadamus. & dum infirmitates noſtras ſubtiliter cognoſcentes humiliter iacemus, per diuini verbi conſolationem ad fortiora opera reſurgamus. Idem. *De eodem.* *Gre.ca. 16. lib.18.ad c. 28.Iob.*

FErrum de terra tollitur, cũ fortis propugnator eccleſiæ à terrena (quam prius tenuit) actione ſeparatur. non ergo
B in eo debet deſpici quod fuit: quia iam incipit eſſe quod nõ fuit. Itẽ Auguſtinus. * ** Hiero.ad ca. 3. Michea id habet.*

Poſt condignam pœnitentiam priſtina recipiuntur officia.

CVm exaudiero eos, dabo eis virtutem ſpiritus mei: & implebo eos iudicio meo & fortitudine. Animaduertite in præſenti loco poſſe docere aliquem poſt peccatum, ſi tamen vitia priſtina pœnitentia digna diluerit. Vnde Dauid poſt *Eze.37.*
C adulterium & homicidium loquitur in Pſal. Aſperges me hyſſopo & mundabor: lauabis me, & ſuper niuem dealbabor: nec ſua tamen puritate contentus eſt, ſed infert: Redde mihi lætitiam ſalutaris tui: & ſpiritu principali confirma me. Cumque hoc feceris: docebo (ait) iniquos vias tuas. *Pſal 50* *Hiero. ad cap. 3. Zachariæ.*

Item Hieronymus.

De eodem. A

Zach.3.a IEſus filius Ioſedech ſacerdos magnus quanquam in typo aduentum præceſſerit ſaluatoris: qui noſtra peccata portauit, & alienigenam ſibi ex gentibus copulauit eccleſiam: tamen ſecundũ literam poſt ſacerdotium ſordidatus inducitur: aſtat diabolus à dextris eius : & candida illi deinceps veſtimenta redduntur. Item ex concilio Agathenſi.

ca.ſecundo

Poſt pœnitentiam clerici correcti gradum ſuũ & dignitatem recipiant. B

COntumaces clerici prout dignitatis ordo permiſerit, ab epiſcopo corrigantur: & ſi qui prioris gradus elati ſuperbia communionẽ fortaſſe contempſerint, aut eccleſiam frequẽtare, vel officium ſuũ implere neglexerint, peregrina eis cõmunio tribuatur : ita vt cùm eos pœnitentia correxerit, reſcripti in matricula gradum ſuum dignitatemque recipiant. Item ex conci. Martini papæ.

ca.17. libri Mart. Bracha. epiſ. de ſynod. Græcorum.

De eodem. C

SI quis presbyter aut diaconus aut ſubdiaconus inuentus fuerit aliquid de miniſteriis eccleſiæ venundaſſe: quia ſacrilegium commiſit, placuit eum in ordinatione eccleſiaſtica non haberi. In iudicio tamen epiſcopi dimittendus eſt, ſi in ſuo debeat

A beat recipi gradu: quia multotiens hoc ipſum quod de ſacroſancto altario contaminatum eſt, in epiſcopi poteſtate dimiſſum eſt. Item Auguſtinus ad Bonifacium. *Aug. epiſt. 50*

Palea.

BEne valet ſacerdos reſtitui ad honorẽ ſuum poſt peractam pœnitentiam: licet in hoc diuerſi diuerſa ſentiant, dicẽtes non poſſe reſtitui ad honorem: ſed ſic dictum eſt propter ſimulatas pœnitentias quorundam, & propter affectatas honorum dignitates. Item Auguſtinus.

B

Palea.

SAcerdos quidem ſi cadit, valet & habet reſtitutionis locum poſt dignam peractam pœnitentiã in honorẽ ſuũ, propheta atteſtãte qui ait: Nũquid qui cadit, nõ adiiciet vt reſurgat? *Pſal. 40.* Et beatus Gregorius hoc dicit ad Secundinum epiſcopum incluſum amicum ſuum. *Gre. epi. 55 li. 53. ad Secundinum.* Etiã ab ipſo propheta in hoc argumentum habemus: qui cùm poſt peractum adulterium, & homicidiũ perpetrauit: tamẽ poſtea peracta digna pœnitentia per Dei gratiã ad priſtinũ officiũ reſtituitur. C Quomodo igitur huiuſmodi authoritatũ diſſonãtia ad concordiã reuocari valeat, breuiter inſpiciamus. *3. pars.* Sunt tamẽ quidã quos nõ odiũ criminis, ſed timor vtilitatis, & amiſsio proprij gradus,

dus,& ambitio celſioris ad pœnitentiã co A
git.hos ſacri canones irreparabiliter deiiciunt,quia qui ſimulatione pœnitẽtię,vel affectione honoris à Deo nõ conſequitur veniam:nec ab eccleſia reparationẽ mereepi.50 tur. Vnde Augu. ſcribit ad Bonifacium.

Quare conſtitutum eſt in eccleſia ne.poſt pœnitentiam quis ad clericatum redeat.

VT conſtitueretur in eccleſia ne quiſquam poſt alicuius criminis pœnitẽtiam clericatum accipiat, vel ad clericatũ redeat,vel in clericatu permaneat: nõ de- B
ſperatione indulgentię,ſed rigore factum eſt diſciplinæ , alioquin contra claues eccleſiæ datas diſputabitur, de quibus dictũ
Mat.16.c eſt:Quæcunque ſolueritis ſuper terram, ſoluta erunt & in cælo . Sed ne fortè etiã de cæteris criminibus ſpe honoris eccleſiaſtici animus intumeſcẽs ſuperbè ageret pœnitentiam,ſeueriſsimè placuit vt poſt actã pœnitẽtiã de dãnabili crimine nemo ſit clericus:vt deſperatione tẽporalis alti C
tudinis medicina maior et verior eſſet hu
2.Reg.11 militatis.Nam & ſanctus Dauid decrimi nibus mortiferis egit pœnitentiã:& tamẽ
Mat.26.g in honore ſuo perſtitit. Et beatũ Petrum, quãdo amariſsimas lachrymas fudit,vtique Deũ negaſſe pœnituit:& tamen Apoſtolus permanſit.Sed nõ ideo opinãda eſt

ſuper

A ſuperuacua poſteriorum doctorũ diligentia: quia vbi ſaluti nihil detrahebatur: humilitati aliquid addiderunt, quo ſalus tutius inueniretur. Expertus credo aliquorum fictas pœnitentias per affectatas honorũ potentias. cogunt enim multas inuenire medicinas multorũ experimẽta morborum: verũ in huiuſmodi cauſis vbi per graues diſſenſionum ſciſſuras non huius aut illius hominis periculũ, ſed populorũ plurimorũ ſtrages iacet: detrahẽdũ eſt ali B qd ſeueritati, vt maioribus ſanãdis malis charitas ſyncera ſubueniat. Itẽ ex epiſtola Cleri Romani miſſa papæ Cypriano. *epi. 7. libri 2. epiſtolæ. Cypriani.*

Reparationis beneficium non niſi poſt pœnitẽtiam poteſt concedi.

ABſit à Romana eccleſia vigorem ſuũ tam prophana facilitate dimittere, et neruos ſeueritatis euerſa fidei maieſtate diſſoluere, vt cũ adhuc non tantũ iaceant in peccatis, ſed etiam cadant euerſorum C fratrum ruinæ, properata nimis remedia communicationum vtique non profutura præſtentur. vbi enim poterit pœnitentiæ medicina procedere, ſi etiam ipſe medicus intercepta pœnitentia indulget periculis? Hoc eſt non curare: ſed (ſi verum dicere volumus) occidere eſt. Item Cyprianus de lapſis. *Sermone quinto.*

Impœ

Impœnitentibus venia concedi non poteſt. A

SI quis præpoſtera feſtinatione temerarius remiſsionem peccatorum cunctis putat ſe dare poſſe, aut audet domini præcepta reſcindere: non tantũ nihil prodeſt, ſed obeſt lapſis. prouocaſſe enim irã Dei eſt, nõ ſeruaſſe ſententiam: nec miſericordiam piiſsimi domini deprecari, ſed contempto domino de ſua facilitate prēſumere. & infra: Mandant enim aliqua martyres fieri: ſed ſi iuſta, ſi licita, ſi non contra ipſum dominum ac Dei ſacerdotes ſunt, B facienda ſunt. Si obtemperantis facilis & prona confeſsio, ſi pœnitentis fuerit religioſa moderatio, mandant martyres aliqua fieri: ſed ſi ſcripta non ſunt in lege domini quę mandant, antè eſt vt ſciamus illos à Deo impetraſſe quę poſtulant: & tũc facere quod mandant. Neque enim ſtatim videri poteſt diuina maieſtate conceſſum, quod fuerat humana pollicitatione pro-

Exo. 32 in fine. miſſum. Nam Moyſes pro peccatis populi petiit, nec tamen peccantibus veniam à C Deo cùm petiiſſet accepit. Item Iſidorus ad Maſſanum epiſcopum.

Rabanus cap. 1. li. pœnitentium. Eadem Iſidor. refert.

Qui ſunt reparandi poſt lapſum, vel qui non.

DOmino ſancto, meritiſque beato, fratri Maſſano epiſcopo Iſidorus epiſcopus ſalutem. Quod in epiſtolis venerabilis

A bilis fraternitas tua innotuit, videlicet ꝙ in canone Ancyritano capitulo xix. legitur poſt lapſum corporalem reſtaurandũ honoris gradum poſt pœnitentiam: alibi legitur poſt huiuſmodi delictũ nequaquã reparãdum antiqui ordinis meritum: hæc diuerſitas hoc modo ſoluitur. Illos enim ad priſtinos gradus redire canones præcipiunt, quos pœnitentiæ præceſsit ſatisfactio, vel condigna peccatorum confeſsio. At contra hi qui neque à vitio corruptio-
B nis emendantur, atque hoc ipſum carnale delictum quod admittunt, vendicare quadam ſuperſtitioſa temeritate nitũtur, nec gradum vtique honoris, nec gratiam recipiunt communionis. Ergo ita eſt determinanda ſententia, vt neceſſe ſit illos reſtaurari in locum honoris qui per pœnitentiã reconciliationem recepiſſe merentur diuinæ pietatis. Hi enim non immeritò conſequuntur ademptæ dignitatis ſtatum, qui
C per emendationem pœnitentiæ recepiſſe noſcuntur remedium vitæ. Id autem ne fortè magis ſit ambiguum, diuinæ authoritatis ſententia confirmetur. Ezechiel Eze.16
quidem propheta ſub typo præuaricatricis Hieruſalem oſtendit poſt pœnitentiæ ſatisfactionem priſtinum reſtaurari poſſe honorem. Confundere (inquit) ô Iuda, & porta

porta ignominiam tuam. & poſt paululũ: A
Et tu, inquit, & filiæ tuæ reuertimini ad antiquitatem tuam. Quod dixit confundere, oſtendit poſt opus peccati debere quenque erubeſcere, & poſt confeſsionem pro admiſsis ſceleribus verecundam frontem humo proſtratã demergere, pro eo quòd dignum confuſione perpetrauerit opus. Deinde præcepit vt poſt ignominiam & deiectionẽ ſui nominis ſiue dignitatis reuertatur ad ſuam antiquitatẽ. Ergo dum quiſque poſt opus cõfeſsionis ſuæ confun B
ditur, atque ignominiam portans, depoſitionem ſuam cum humilitate luget, reuocari ſecundũ prophetam ad priorem ſtatũ
Apoc.2.b poterit. Item Ioannes euangeliſta angelo Epheſi eccleſiæ inter cætera quædam ſimilia ſcribit: Memor eſto vnde cecideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac: alioquin veniam tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco eius. Ecce in quantum valui: concilij Ancyritani antiquam C
planè, & plenam authoritatem ſacris teſtimoniis explanaui, oſtendens eum poſſe reſtaurari in proprio gradu, qui per pœnitẽtiæ ſatisfactionem nouerit priora delicta deflere. Qui verò negligit nec luget quæ geſsit, & lugenda ſine vllo pudore religionis, vel timore diuini iudicij committit,
cum

A eum nullo modo poſſe ad priſtinum gradum reſtaurari cognoſcas. In fine autem huius epiſtolę hoc adiiciendum putaui, vt quotienſcunq; in geſtis cōciliorū diſcors ſententia inuenitur, illius concilij ſentētia magis teneatur cuius antiquior & potior extat authoritas. Quicunq; igitur pro criminibus ſuis dignè Deo pœnitentiam obtulerint, authoritate Gregorij, & Auguſtini, & Hieronymi, & Iſidori, gradum priſtinæ dignitatis recipere poſſunt. Qui au-
B tem non odio criminis, ſed timore vilitatis, vel ambitione dignitatis vel honoris falſas Deo pœnitentias offerunt, in priſtini honoris gradum reparari minimè poterūt. Sed obiicitur illud Hormiſdæ papę, qui ſcribit omnibus epiſcopis per vniuerſas prouincias.

Iuo refert lib. 3. de contin̄etia cle.

Diaconus aut presbyter in adulterio deprehenſi reparari non poſſunt.

C SI quis diaconus aut presbyter poſt acceptam benedictionem leuiticam cum vxore ſua incontinens inueniatur, ab officio ſuo abiiciatur. Ecce manifeſtè conſtat, quia ſecundū titulos antiquorum patrum ſancto ſpiritu ſuggerente conſcriptos, & ſecundùm ſententias cccxviij. epiſcoporum quas Gallicani canones continere videntur, clerici in adulterio deprehenſi,

henſi, aut ipſi confeſsi, aut ab aliis cõuicti, A
ad honorem redire non poſſunt. ſed quia
fortè non deſunt quibus pro nimia pietate
ſupraſcripta ſanctorum patrum ſeueritas
minimè placeat, ſciant ſe cccxviij. epiſcoporum
qui & reliquos ſtatuerũt canones, ſententias
reprehẽdere vel damnare: ſed quia fortè maior
eſt in illis pietas quã in ſupraſcriptis cccxviij.
epiſcopis: maior eſt in illis miſericordia, quàm
in ſancto Ioanne papa: maior charitas quàm in
reliquis ſanctis, qui hoc exẽplo remedia eccle- B
ſiarũ ſuis diffinitionibus deliberarunt: & ideo
aut prona voluntate præceptis illorum
conſentiant, aut omnibus illis cõtrarios &
inimicos ſe eſſe cognoſcant. Quæ eſt iſta
iuſtitiæ inimica bonitas, palpare criminoſos,
& vulnera eorum vſq; in diẽ iudicij incurata
ſeruare? Quòd ſi eos duriſsimam pœnitentiam
per plurimos annos viderimus agere: tunc nos
& ſaluti eorum poſſemus conſulere, & ſtatuta
canonum deberemus temperare. Cùm ve- C
rò in aliquibus nec compunctio humilitatis,
nec inſtantia orandi appareat, nec
Pſal. 6 beatum Dauid imitentur, qui dicit: Lauabo
per ſingulas noctes lectum meum,
lachrymis meis ſtratum meum rigabo. &
Pſal. 101 illud: Cinerem tanquam panem manducabam,

A cabam,& potum meum cum fletu miſcebam:nec eos ieiuniis vel lectionibus vacare videamus,poſſumus agnoſcere ſi ad priſtinos gradus vel honores redirent, cum quanta negligentia, & cum quanto tepore * & animæ ſuæ inimica ſecuritate permanerent,credentes quòd ſic eis non acta pœnitentia digna dimiſerit Deus, quomodo ſacerdotes indulſiſſe videntur. Verè dico, quia ipſi quibus cum periculoſa & falſa miſericordia indulgere videmur, cùm B ante tribunal Chriſti pro tantis peccatis damnandi aduenerint,contra nos cauſam dicturi ſunt dicentes,quòd dum ad duram aſperitatem linguæ eorum expauimus, aut falſa blandimenta & periculoſas adulationes ipſorum libenter accepimus, in eiſdem permanere peccatis eis inutiliter indulgemus* : aut ipſa peccata augere permittimus*, non recordantes illud quod in veteri teſtamento ſcriptum eſt : quia vno C peccante,contra omnes ira Dei deſæuiit: Item Hieronymus.

* terpore

* indulgebamus.

* permiſimus.

Nume. 6.c

Difficile eſt poſt lapſum ad priſtinum gradũ redire.

QVicunque dignitatem diuini gradus non cuſtodiunt, contenti fiant animã ſaluare. Reuerti enim in priſtinũ gradũ poſt lapſum difficile eſt. Itẽ Baſilius.

Lapſus poſt pœnitentiam, altario tantùm miniſtret. A

QVi ſub gradu ceciderit poſt pœnitentiam, contentus fiat baptizare, communionem infirmis dare, & altario tãtum
Cap.1 modo miniſtrare. Item ex concilio Ancyritano.

De ſacerdotibus, diaconis, vel laicis qui idolis thurificant.

PResbyteros qui immolauerũt, & poſtea iterum certamen inierunt, ſi ex fide luctati ſunt, & non ex compacto ad oſtẽ B
tationem vt offerrent ipſi fecerunt: hos placuit honorem quidem ſedis propriæ retinere, offerre autem illis, & ſermonem ad populum facere, aut aliquibus ſacerdota-
Cap.2.eiuſ. libus officiis fungi non liceat. Diaconi ſimiliter qui immolauerunt, poſtea verò iterum reluctati ſunt, aliàs quidem honorem habere oportet: ceſſare autem debent ab omni ſacro miniſterio, ita vt nec panem, nec calicem offerant, nec euange- C
lium pronuncient: niſi fortè aliqui epiſcoporum conſcij laboris eorum & humilitatis, & manſuetudinis voluerint eis amplius tribuere vel adhibere. penes ipſos er-
Cap.3, eiuſ. go de his erit poteſtas. Qui autem fugiẽtes comprehenſi ſunt, vel à domeſticis traditi, vel ademptis facultatibus ſuſtinere

tor

A tormenta, aut in cuſtodiam detruſi proclamauerunt ſe Chriſtianos eſſe, & eouſque aſtricti ſunt, vt manus eorum comprehendentes violenter attraherent, & funeſtis ſacrificijs admouerent, vt aliquid polluti cibi per neceſsitatem ſumere cogerentur: in omni deiectione & habitu & humilitate vitæ fidem confitentes, hos velut extra delictum conſtitutos, à communionis gratia non prohiberi decernimus. Si verò prohibiti ſunt ab aliquibus, pro-

B pter cautelam ampliorẽ, vel propter quorundam ignorantiam ſtatim recipiantur. Hoc autem ſimiliter & de clericis, & de laicis obſeruare conueniat. Perquiſitum eſt autem & illud, ſi poſſunt etiam laici qui in has neceſsitatis anguſtias inciderunt, ad clericatus ordinem promoueri?

Placuit ergo & hos tanquam qui nihil peccauerint, ſi præcedens eorum vita probauerit, ad hoc officium prouehi. *Ca. 11. conc. Niceni, & cap. 5. conc. Ancyritani.*

C De his autem qui negauerunt præter neceſsitatem, aut præter ablationem facultatum, aut præter periculum, vel aliquid huiuſcemodi (quod factum eſt ſub tyrannide Licinij) placuit ſanctæ ſynodo: quamuis humanitate probentur indigni, tamen eis beneuolentiam commodari. Sed illud Hormiſdæ papæ deſidioſos & negligẽ

tes, non verè pœnitentes reparari prohibet. Illud autem Hieronymi fatetur hoc eſſe difficile, non impoſsibile. Baſilius autem circa delinquentes rigorem iuſtitiæ ſeruandum oſtendit, quem circa pœnitentes alij relaxandum miſericorditer affirmant. Poſſunt & aliter diſtingui præmiſſæ authoritates, ſecundùm iuſtitiæ rigorem quorum crimina manifeſta ſunt, ante vel poſt ordinationem à ſacris ordinibus deiiciendi ſunt. quorum autem peccata occulta ſunt, & ſatisfactione ſecreta ſecundũ ſacerdotis edictum purgant, in proprijs ordinibus remanere poſſunt. Vnde Nicolaus papa Carolo archiepiſcopo & eius ſuffraganeis. A B

In geſtis cõcilij Vormaticẽ. etiam habetur.

Non poteſt reſtitui in ſacerdotium, cuius crimẽ fuerit manifeſtum.

SAcerdotes ſi in fornicationis ceciderint laqueum, & criminis manifeſtus ſiue oſtenſus ſit actus, ſacerdotij honorem habere non poſſunt ſecundùm canonicæ inſtitutionis authoritatem. Item Rabanus archiepiſcopus ſcribit ad Heribaldum. C

Rabanus cap. 1. libr. pœnitẽtiũ.

Qui valeant reparari poſt lapſum, vel non.

DE his verò viſum eſt nobis ſcribendum eſſe qui ſacros ordines habẽtes, & ante vel poſt ordinationem contaminatos

tos

A tos ſe eſſe in capitalibus criminibus confitentur. In quibus (vt mihi videtur) hæc diſtantia eſſe debet, vt hi qui deprehenſi vel capti fuerint publicè in periurio, furto, atque fornicatione, & cæteris huiuſmodi criminibus, ſecundùm canonum ſacrorum inſtituta à proprio gradu decidant: quia ſcandalum eſt populo Dei tales perſonas ſupra ſe poſitas habere, quas vltra modum vitioſas eſſe conſtat, nempe inde retrahuntur homines à ſacrificio Dei, ſicut quon-
B dam Heli filijs peccantibus feciſſe leguntur, & rebelles huic atque contrarij exiſtẽtes eorum prauis exemplis quotidie peiores fiunt. Qui autem de prædictis peccatis abſconsè à ſe admiſsis peccata per occultã confeſsionem coram angelis Dei pręſente etiã ſacerdote qui eis indicturus eſt pœnitentiã, confitentur, & ſemetipſos grauiter deliquiſſe queruntur, ſi ſe per ieiunia & eleemoſynas vigiliasq; & ſacras orationes
C purgare certauerint, his etiam gradu ſeruato ſpes veniæ de miſericordia Dei promittenda eſt. De lapſis etiam in hęreſim hoc obſeruandum eſt, vt ante ſententiam concilij nullus eis communicet. Vnde Cyprianus papa Antonio ait inter cætera. *4. pars* *Cyprianus epi. Carth. epiſt. 2. lib. 4. ad Antonianum.*

A communione abſtineant qui lapſis ante reſtitutionem communicant.

DE eo autem quod ſtatuẽdum eſſet circa cauſam lapſorum, diſtuli: vt cùm quies & tranquillitas data eſſet,& epiſcopos in vnum conuenire indulgentia diuina permitteret, tunc communicato & librato de omnium collatione cõcilio ſtatuerem quid fieri oportet. Si quis verò ante concilium noſtrum, & ante ſententiam de omni concilio ſtatutam communicare voluiſſet temerè lapſis, ipſe à communione A

ſ.pars. abſtineat. Quod verò ſupra de homicidiis ſtatutum legitur, intelligitur quando facultas effugiendi datur, nec neceſsitate clauduntur obſidionis. Cæterùm cùm neceſsitate anguſtati effugere non poſſunt: ſi tunc homicidium admiſerint, purgati per pœnitentiam & communioni & offi- B

Cap. 1 cio reddantur. Vnde in Hilerdẽ. concilio, cap. j. legitur.

Poſt duorum annorum pœnitentiam officio & communioni reſtituantur clerici, qui in obſidionis poſiti neceſsitate ſanguinem fuderunt. C

DE his clericis qui in obſidionis neceſſitate poſiti fuerint, id ſtatutum eſt, vt qui altario miniſtrant, & Chriſti corpus & ſanguinem tradunt, vel vaſa ſacro officio deputata contrectant, ab omni humano ſanguine (etiam hoſtili) ſe abſtineãt. quòd ſi in hoc ceciderint, tam officio

quàm

A quàm communione corporis domini duobus annis priuentur, ita vt in duobus annis vigiliis, & ieiuniis, & orationibus, & eleemoſynis proviribus quas dominus donauerit, expiētur: & ita demum officio vel communioni reddātur: ea tamen ratione, ne vlterius ad officia potiora promoueantur. Quòd ſi in definito tempore negligentiores circa ſalutem ſuam extiterint, protelandæ ipſius pœnitentiæ tempus in poteſtate maneat ſacerdotis. Caſu quoque B ſi clericus homicidium fecerit, in proprio gradu ex diſpenſatione remanere permittetur. Vnde Vrban.ij.ſcribit Guernerio Narbonenſi epiſcopo. *Iuo Carn. lib.3. de clerico homicida refert.*

Qui caſu homicidium facit, ex diſpenſatione in ordine ſuo permaneat.

CLerico iaciente lapidem puer dicitur interemptus: nos pro amore Dei & tuo in ſuo ordine eum permanere permittimus, vt tamen ſemper in pœnitentia & C timore permaneat. Item Stephanus v. Sichiberto Corſicæ epiſcopo. *Iuo ibidē.*

De eodem.

QVia te quaſi obnoxium iudicas, eò quòd à Sarracenis captus homines interfeciſſe videris, bene facis: ſed quoniā non tua ſponte id feciſſe cognoſceris, inde canonicè nullo modo iudicaris. Si

verò ira presbyter commotus aliquem in- A
terfecerit, etſi animum occidendi non habuerit, perpetuò tamē depoſitus erit. Vnde Nicolaus papa ſcribit Hosbaldo coëpiſcopo Quadrantino.

Perpetuò careat officio presbyter qui ira commotus, licet extra animum aliquem interfecerit.

STudeat ſanctitas tua perſuadere epiſcopo tuo ſibi canonicum conſociare numerum collegarum, id eſt, ſex ex vicinis prouinciis fratres & coëpiſcopos ſuos: quibus tecum coniunctis & decernentibus diligenter inueſtigate, & omni niſu perſcrutari procurate quatenus inuenire valeatis, B
vtrum pro percuſsione iam nominati preſbyteri, an ceruicis fractione idem diaconus (vt fertur) extinctus eſt: qui ſi quidem à præfato presbytero non ad mortem percuſſus eſt, ſed ex equo cadens ceruice fracta interiit: ſecũdùm arbitrium veſtrum pro percuſsione incautè agenti presbytero, pœnitentiam competentem indicite: et C
aliquanto tempore à miſſarum ſolenniis ſuſpendatur, denuò poſt hoc ad ſacerdotale rediturus officium. Quòd ſi veraciter qualicunque percuſsione presbyteri ille mortuus eſt diaconus, hunc nulla ratione miniſtrare ſacerdotis more decernimus: quoniam etſi voluntatem occidendi non habuerit,

A rit, furor tamen & indignatio ex quibus motio illa mortifera prodiit: in omnibus & præcipuè in Dei miniſtris multipliciter inhibetur atque damnatur. Verùm ſi presbyter adeò veſtro ſtudio obnoxius fortè claruerit, præcipimus vt tale beneficiũ ſibi eccleſiæ ſuæ concedatur: quo & ipſe et ſui ſufficienter poſsint habere ſuæ ſuſtentationis ſolatium. Item ex concilio Maticeñ. cap. 6.

In geſtis Vormaticẽ. concilij ferè his verbis legitur.

Palea.

B QVi verò odij meditatione, vel propter cupiditatem Iudæum vel Paganum occiderit: quia imaginem Dei, & ſpẽ futuræ conuerſionis exterminat: quadraginta dies in panę & aqua pœniteat.

Palea.

SI quis homicidium fecerit: ſi epiſcopus eſt, quindecim annis pœniteat, & deponatur: cunctos quoque dies vitæ ſuæ peregrinando finiat. Presbyter duodecim an-
C nis pœniteat: tres ex his in pane & aqua, et deponatur ſuperioris ſententia. Diaconus decem annis pœniteat: tres ex his in pane & aqua. Clericus & laicus ſeptẽ annis pœniteat, tres in pane & aqua: & ad gradum cuiuſlibet ſacerdotij accedere non præſumat. Item ex concilio Neocæſarienſi.

Id habetur cap. 22. concilij Ancyritani.

Quinquennio à communione abſtineant, qui

caſu homicidium faciunt.

EOs verò qui non volũtate, ſed caſu homicidium fecerint: prior quidem regula poſt ſeptem tantùm annorum pœnitentiam communioni ſociauit, ſecundùm gradus conſtitutos. hæc verò humana diffinitio quinquennij tempus tribuit. Item ex concilio Elibertano, cap. 5.

Quibus temporum ſpatijs à communione abſtineat, quæ voluntate vel caſu ancillam ſuam interfecerit.

SI qua fœmina zeli furore accenſa flagellis verberauerit ancillam ſuam, ita vt intra certum diem animam cum cruciatu emittat: eò quòd incertum ſit voluntate an caſu occiderit. ſi voluntate, poſt ſeptem annos: ſi caſu, poſt quinque annorum tempora (acta legitima pœnitentia) ad communionem placuit admitti. Quòd ſi intra conſtituta tempora fuerit infirmata: accipiat communionem. Item ex concilio Martini papæ. B

Cap. 79. lib. Martini Brachar. epiſcopi ex ſynodis Græcorum.

De his qui voluntate vel caſu homicidium faciunt. C

SI quis voluntate homicidiũ fecerit, ad ianuã eccleſiæ catholicę ſemper iaceat: & cõmunionem in exitu vitæ ſuę recipiat. Si autẽ non voluntate, ſed caſu aliquod homicidium fecerit: prior canon ſeptem annis

A annis agere pœnitentiam iuſsit: ſecundus canon quinque mandauit. Item ff. tit. de Furtis. l. Qui ſaccum.

QVi ſaccum habentem pecuniam ſurripuit, furti etiam ſacci nomine tenetur: quãuis non ſit ei animus ſacci ſurripiendi. Contra animum non eſt opus puniri: vt libro ix. C. tit. ad l. Cornel. de ſica. exemplis ſacrarum literarum Diocletiani & Maximiani colligitur. *C. ad. leg. Cornel. de ſic. Eũ qui.*

De eodem.

B EVm qui aſſeuerat homicidium ſe non voluntate, ſed caſu fortuito feciſſe, cũ calcis ictu mortis occaſio præbita videatur: ſi hoc ita eſt, neque ſuper hoc ambigi poterit: omni metu ac ſuſpicione quam ex admiſſæ rei diſcrimine ſuſtinet, ſecundùm id quod annotatione noſtra comprehenſum eſt, volumus liberari. Item imperator Antonius C. ad leg. Cor. de ſica. l. j. *Ibidem. Frater.*

Palea.

C FRater veſter rectius fecerit, ſi præſidi prouinciæ obtulerit. Quòd ſi probauerit non occidendi animo hominem à ſe percuſſum eſſe: remiſſa homicidij pœna ſecundùm militarem diſciplinam ſententiã proferri. Crimen enim contrahitur ſi & voluntas nocendi intercedat. Cæterùm ea quæ ex improuiſo caſu potius quàm frau

fraude accidunt: fato plerunque, non noxę imputanda ſunt. Hinc & Gelaſius papa. A

De eodem.

QVantum dicit iſte Placidus, anno prȩterito dictum eſt de vxore illius, quæ ſubitò inter caballos inuenta eſt: & dum traherentur caballi, colliſa eſt illa: & abortum fecit. Quod ſi ita eſt, fortè ſi caballos alienos furatos tulerit: inde eſt culpabilis. Nam de muliere quæ caſu inter caballos confracta eſt: vbi voluntas illius non agnoſcitur pernicioſa fuiſſe: non poteſt addici & occidi per leges. Item Nicolaus papa. B

De eodem.

HI qui arborem incidere videntur, ſi contigerit vt cadens arbor occiderit hominem, inculpabiles ſunt atq; innoxij: quia nec voluntate eorum, nec deſiderio homicidium perpetratum eſt. Si verò aliqua culpa eorum vel neglectu, morientis hominis interitus cognoſcitur aduenisse, abiiciendi ſunt à gradu, & in ſacro ordine nullatenus ſuſcipiendi. Item ex concilio Guarmacienſi. C

Ex cõcilio Vormaticẽſi.

De eodem.

SAepe contingit dum quis operi neceſſario inſiſtens arborem inciderit, vt aliquis ſubtus ipſam veniens deprimatur: & idcir

A & idcirco ſi voluntate vel negligentia inci dentis arborem factum eſt, vt homicida pœnitentię debet omnino ſubmitti. Quòd ſi non ex voto, ſed incuria illius mortuus eſt, non hæc eum ſententia contingit. Si enim dum ille operi neceſſario fortaſsis incumberet, ille inſperatus occurrerit ſub arbore, & ſub ipſa oppreſſus eſt: inciſor ar boris non tenetur pro homicida. Item ex concilio Tribürienſi, cap. 36.

De eodem.

B SI duo fratres in ſylua arbores ſuccide- rint: & appropinquante caſura ipſius arboris, frater dixerit fratri, caue: & ille fugiens, in preſſuram arboris ceciderit, & mortuus fuerit: viuens frater innocens de ſanguine germani diiudicatur. Præmiſsis authoritatibus lapſis permittitur, vt poſt pœnitentiam in ſuis ordinibus reparari valeant: ad maiorem autem conſcendere poſt lapſum nulla eis authoritate permit- C titur, imò penitus prohibetur. Vnde in Hilerdenſi concilio, cap. 5. legitur.

Lapſi in ſuis ordinibus reparari poſſunt, ſed non ad maiora conſcendere.

HI qui altario ſancto deſeruiũt, ſi ſubito in flenda carnis fragilitate corruerunt, & domino reſpiciente dignè pœnituerint, ita vt mortificato corpore, cordis

contri

contriti ſacrificium Deo offerant, maneat A
in poteſtate pontificis, vel veraciter affli-
ctos non diu ſuſpendere, vel deſidioſos
prolixiori tempore ab eccleſiæ corpore
ſegregare: ita tamen, vt ſic officiorum ſuorum loca recipiant, ne poſsint ad altiora officia vlterius promoueri. Quòd ſi iterato velut canes ad vomitũ reuerſi fuerint, & velut ſues in volutabris euerſi iacuerint: non ſolũ dignitate officij careant, ſed etiam ſanctam communionem non niſi in exitu percipiant. Sed exemplo beati Petri, B qui poſtquam trinæ negationis maculas confeſsione diluit amoris: non ſolùm in gradu ſui apoſtolatus remanſit, verũ etiã in paſtorem totius eccleſiæ à Chriſto inſtitui meruit: probantur lapſi poſt dignam pœnitentiam, non ſolùm propria officia retinere, ſed etiam ad maiora poſſe conſcẽdere. Quòd autem beatus Petrus poſt negationem paſtor eccleſiæ à domino ſit inſtitutus, probatur authoritate beati Gregorij, qui in homilia dominicæ reſurrectionis de eodem principe Apoſtolorum ſcribit, dicens: C

Mat. 26

Gre. homil. 21. euangeliorum.

Petrus poſt culpam negationis, princeps apoſtolorum à domino eſt inſtitutus.

CONſiderandum nobis eſt cur omnipotens Deus eum quem cunctę eccleſię præfer

A præferre diſpoſuerat, ancillæ vocem pertimeſcere, & ſeipſum negare permiſit. Quod nimirũ magnæ eſſe actum pietatis diſpenſatione cognoſcimus: vt is qui futurus erat paſtor eccleſiæ, in ſua culpa diſceret qualiter alijs miſereri debuiſſet. Prius itaque eum oſtendit ſibi, & tunc prępoſuit cæteris, vt ex ſua infirmitate cognoſceret quàm miſericorditer alienas infirmitates toleraret. Itẽ Ambroſius in homilia li. j. *Ambro. ſermo. 47. de ſide Petri id habet.*

B *Poſt negationem in fide & gradu Petrus profecit.*

FIdelior factus eſt Petrus poſtquã fidẽ ſe perdidiſſe defleuit, atque ideo maiorem gratiam reperit quã amiſit. tanquam enim bonus paſtor tuendum gregẽ accipit: vt qui ſibi ante infirmus fuit, fieret omnibus firmamentum: & qui ſe interrogationis tentatione mutauerat, cęteros veræ fidei ſtabilitate fundaret: deniq; propter ſoliditatẽ deuotionis eccleſiarũ petra dici-
C tur, ſicut ait dominus: Tu es Petrus, &c. Petra enim dicitur, eò ꝙ primus in nationibus fidei fundamentum poſuerit, & tanquã ſaxũ immobile totius corporis Chriſtianitatis cõpagem molemq́ue contineat.

Item obiicitur: pœnitentes ad ſacros ordines promoueri non debent, non ergo lapſi poſt pœnitentiã ad maiora pertingere poſſunt. *6. pars.*

poſſunt. Vnde in concilio Carthaginen A
ſi quarto,cap.68.legitur.

Non ordinetur clericus ex pœnitentibus: & ſi ordinatur, deponitur.

EX pœnitentibus quãuis ſit bonus, tamen clericus nõ ordinetur. ſi per ignorantiam epiſcopi factum fuerit, à clero deponatur: quia ſe ordinationis tẽpore nõ
Ca.69.eiuſdem. prodidit fuiſſe pœnitentẽ. Si autẽ ſciens epiſcopus ordinauerit talem: etiam ipſe ab epiſcopatu ſuo ordinandi duntaxat poteſtate priuetur. Similis ſententiæ ſubiacebit B
epiſcopus, ſi ſciens ordinauerit clericum qui viduam aut repudiatam vxorem ha-
Epiſt.1. ca. 15. buerit aut ſecundam. Item Siricius papa Imerio epiſcopo.

Digamus, pœnitens, viduæ maritus, ſacræ militiæ ſe ingerens, ſine ſpe promotionis in ſuo ordine permaneat.

QVicunque pœnitens, quicunque digamus, quicunque viduæ maritus ad ſacram militiam indebitè & incompeten- C
ter irrepſerit: hac ſibi conditione veniam à nobis intelligat relaxatam, vt in magno debeat computare bebeficio ſi adempta ſibi omni ſpe promotionis, in hoc quo inuenitur ordine perpetua ſtabilitate permaneat. Item ex concilio Gerundenſi, cap.9.

Non

A *Non prohibeatur à clero qui preſſus languore per communionem pœnitentiæ benedictionem accepit.*

SI verò qui in ægritudinis languore depreſſus pœnitentiæ benedictionẽ (quã viaticum dicimus) per communionem acceperit, poſtmodum reconualeſceus caput pœnitentiæ in eccleſia publicè non ſubdiderit: ſi prohibitis vitijs non detinetur obnoxius, admittatur ad clerum. Item Hormiſda papa omnibus epiſcopis per B vniuerſas prouincias conſtitutis. *Ex ca. 1. epiſtolæ ad epiſcopos Hiſpaniæ.*

Qui ad pœnitentiam agendam in monaſterio recluditur, presbyter non ordinetur.

SI ille qui vltro petit pœnitentiã: quãuis eam perfectè agat, non poteſt epiſcopus aut presbyter ordinari: ita vt etiã ſi per ignorantiam ordinatus fuerit, & poſtea conuincitur pœnitentiam accepiſſe, deiiciatur: ille ergo qui inuitus ad pœnitentiam agendam mittitur in monaſte-C rium, (qui vtique nihil aliud quàm pœnitens dicendus eſt) qua conſcientia ad ſacerdotium peruenire permittitur? Nemo mihi talia quælibet contra auctoritatem ſedis apoſtolicæ, vel contra cccxviij. epiſcoporum & reliquorum canonum cõſtituta obiiciat: quia quicquid contra illorum diffinitionem (in quibus ſpiritum ſanctũ

credimus locutum) dictum fuerit, recipere non ſolùm temerarium, ſed etiam periculoſum eſſe non dubito. Itē Gelaſius vrbis Romæ epiſcopus omnibus epiſcop. A

Gela. pa. 1. epiſtola, ad epiſcopos p Lucaniam & Brut. ca. ſ

Digamus vel quilibet poſt pœnitentiam ſacris non applicetur miniſterijs.

NOn confidat quiſquam pontificū fas eſſe digamos, aut coniugia ſortientes ab alijs relicta, ſiue quoſlibet poſt pœnitētiam, vel ſine literis, vel corpore vitiatos, vel conditionarios, aut curię publicarumq́ue rerum nexibus implicatos, aut paſsim nulla temporis congruentis expectatione diſcuſſos, diuinis ſeruituros applicare miniſterijs. Item Innocentius. B

Inno. pa. 1. epi. 6. ad Agapitū & Macedoniū.

Pœnitentes nec etiam clerici fieri poſſunt.

CAnones apud Nicenam cōſtituti, pœnitentes etiam ab infimis officijs clericorum excludunt. Hoc non de quibuſlibet pœnitentibus intelligitur, ſed de illis tantùm qui poſt actam pœnitentiam ſecularis militiæ cingulum accipiunt. De quibus Innocentius epiſcopus ſcribit Victori. Rothomagenſi epiſcopo. C

Inno. epiſtola 2. c. 2

Non debet fieri clericus qui poſt remiſsionem peccatorum militiæ cingulum habuit.

SI quis poſt remiſsionem peccatorum cingulum militiæ ſecularis habuerit, ad clericatum omnino admitti non debet.

Poteſt

A Poteſt & aliter intelligi: eſt quædam pœnitentia quæ ſolennis appellatur, quę ſolùm ſemel tantũ in eccleſia conceditur: de qua Ambroſius ait: Sicut vnũ eſt baptiſma ita vnica eſt pœnitentia. Item non eſt ſecundus locus pœnitentiæ. Item * Hieronymus: Reperiuntur quamplurimi qui ſæpius agendam pœnitentiam putant, qui luxuriantur in Chriſto. Nam ſi verè pœnitentiam agerent, nunquam iterandã putarent. Item Auguſtinus ad Macedonium. *Amb. c. 10 li. 2. de pœnitentia.* ** Ambroſius id habet ibidem.*

B *De eodem.* *Auguſt. epiſt. 54*

QVamuis cautè & ſubtiliter & ſalubriter prouiſum ſit, vt locus humillimę pœnitentiæ ſemel tantùm in eccleſia concedatur, ne medicina nimis vtilis vilis * habeatur: tamen quotidie peccantibus nunquam per pœnitentiam venia negatur. Hæc autem pœnitentia quomodo imponenda ſit, in Agathenſi concilio legitur, in quo ſic ſtatutum eſt. ** vilis vel minus efficax ægrotis. cap. 15*

C *Quomodo pœnitentes ad pœnitentiã accedãt.*

POenitentes tempore quo pœnitentiã petunt: impoſitionem manuũ, & cilicium ſuper capita ſua à ſacerdote (ſicut vbique ſtatutum eſt) conſequantur. Si autẽ comas non depoſuerint, aut veſtimenta non mutauerint, abiiciantur: & niſi dignè pœnituerint, non recipiantur. Iuuenibus

etiam pœnitentia non facilè committenda eſt, propter ætatis fragilitatem: viaticum tamen omnibus in morte poſitis non eſt negandum. Item ex eodem. A

Quæ ſint ſeruanda in ſolenni pœnitentia.

IN capite quadrageſimæ omnes pœnitẽtes qui publicam ſuſcipiunt, aut ſuſceperunt pœnitentiam, ante fores eccleſiæ ſe repræſentent epiſcopo ciuitatis ſacco induti, nudis pedibus, vultibus in terrã demiſsis, reos ſe eſſe ipſo habitu & vultu proteſtantes. Ibi adeſſe debẽt decani, id eſt B archipresbyteri, presbyteri parœciarũ, & presbyter pœnitentium, qui eorum pœnitentiam & conuerſationem diligenter inſpicere debent: & ſecundùm modum culpæ pœnitentiam per præfatos gradus iniungere. poſt hæc eos in eccleſiam introducant, & cum omni clero ſeptem pœnitentiales pſalmos in terra proſtratus epiſcopus cũ lachrymis pro eorum abſolutione decantet: tunc reſurgens ab oratione (iu C xta quod canones iubent) manus eis imponat, benedictam aquam ſuper eos ſpargat: cinerem prius mittat: deinde cilicio capita eorum operiat: & cum gemitu crebris ſuſpirijs denunciet eis, quoniam ſicut Adã proiectus eſt de paradiſo, ita ipſi pro peccatis ab eccleſia abiiciuntur. poſtea iubeat miniſt

A miniſtris, vt eos extra ianuas eccleſiæ expellant: clerus verò proſequatur eos cum reſponſorio, ſcilicet: In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. vt videntes ſanctam eccleſiam pro facinoribus ſuis tremefactã atque commotam, non paruipendant pœnitentiam. In ſacra autem domini cœna rurſus ab eorum decanis & eorũ presbyteris eccleſię liminibus repræſentẽtur. Hãc pœnitentiam nulli vnquã clericorum agere conceditur: atq; ideo huiuſcemodi pœ- *Gene.3.*

B nitentes ad clerum admitti prohibentur.

Vnde in Cartha. conci. v. ſtatutum eſt. *Cap.11*

Clericis non imponitur manus tanquam pœnitentibus.

CONfirmandum eſt, vt ſiquando preſbyteri vel diaconi in aliqua grauiori culpa conuicti fuerint, qua eos à miniſterio neceſſe ſit remoueri ad tempus: nõ eis manus tanquam pœnitentibus, vel tanquam fidelibus laicis imponatur: neque

C vnquam permittendum eſt vt rebaptizati ad clericatus gradum promoueantur.

Vnde Siricius papa. *Epiſto.1. ad Himerium ca.14*

Nec clerico pœnitentiã agere, nec pœnitenti ad clericatum accedere permittitur.

ILlud quoque nobis par fuit prouidere, vt ſicut pœnitentiam agere nulli vnquã conceditur clericorum, ita poſt pœnitu-

 dinem

dinem ac reconciliationem cuiquam laicorum non licet honorem clericatus adipiſci: quoniam quãuis ſint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen gerendorũ ſacramentorum debent inſtrumenta accipere, qui dudum fuerunt vaſa vitiorum. Item Leo papa. A

Leo pap. 1. epiſtola 90 ad Ruſticum Narbonẽ. epiſcopum.

Presbyteris & diaconis tanquam pœnitentibus non debent manus imponi.

ALienum eſt à conſuetudine eccleſiaſtica, vt qui in presbyterali honore, aut diaconij gradu fuerint conſecrati, hi pro B crimine aliquo per manus impoſitionem remedium accipiant pœnitendi: quod ſine dubio ex apoſtolica traditione deſcendit,

Leui. 4. a

ſecundũ quod ſcriptũ eſt: Sacerdos ſi peccauerit, quis orabit pro eo? Vnde huiuſmodi lapſis ad promerendam miſericordiam Dei priuata eſt expetenda ſucceſsio: vt illis ſi ſatisfactio fuerit digna, ſit etiam fructuoſa. Probantur etiã auctoritate Toletani concilij huiuſcemodi pœnitentes ad C clerũ nõ admittẽdi. In quo ſic ſtatutũ eſt.

Cap. 2. con. Toleta. 2

Cauſa neceſsitatis ad clerum pœnitentes admittantur.

PLacuit vt pœnitentes non admittantur ad clerum, niſi tantùm ſi neceſsitas aut vſus exegerit: tũc deputentur inter oſtiarios vel inter lectores, ita vt epiſtolã vel

A vel euangelium non legant. Si qui autem ordinati ſunt in diaconos, inter ſubdiaconos ita habeantur, vt manus non imponant, nec ſacra contingant. Eum verò pœnitentem dicimus, qui poſt baptiſma aut pro homicidio aut pro diuerſis criminibus grauiſsimiſq́ue peccatis publicam pœnitentiam gerens, ſub cilicio diuino fuit reconciliatus altario. Apoſtatæ quoque ad clericatus officium admitti non debẽt. *6.part.*

Vnde in concilio Arelatenſi ij. *Cap. 25*

B *Ad clericatus officiũ nõ admittãtur apoſtatæ.*

HI qui * poſt ſanctam religionis profeſsionem apoſtatant: & ad ſecularẽ redeunt conuerſationem: & poſtmodum pœnitentium remedia non requirunt: ſine pœnitentia communionem penitus nõ accipiant: quos etiam iubemus ad clericatus officium non admitti: & quicunque ille ſit, poſt pœnitentiam habitũ ſecularem accipere non præſumat: quòd ſi præſumpſerit, ab eccleſia alienus habeatur. **Si qui.*

C

Curiales, milites, forenſes non ordinentur. Diſtinctio lj.

ECCE quòd criminoſi, vel non verè pœnitẽtes, vel publicam pœnitentiam agentes, à ſacris prohibentur ordinibus.

Adiecit quoque ſancta mater eccleſia, vt curiales aut poſt baptiſma militantes, aut in foro decertantes, à ſacris prohibeantur ordinibus. Vnde ait Innocentius papa. A

epiſt.24.ad epiſcopos in Toletana ſynodo conſtitutos.

Poſt baptiſmum militantes, vel in foro decertantes, à ſacris prohibentur ordinibus.

ALiquantos ex his qui poſt acceptam baptiſmi gratiam in forenſi exercitatione verſati ſunt, & obtinendi pertinaciã ſuſceperunt, accitos ad ſacerdotium eſſe comperimus: de quorum numero aliqui prohibentur ad ſacerdotium aſſumi. aliquantos ex militia, qui cùm poteſtatibus obedierunt, ſæua neceſſariò pręcepta ſunt executi. aliquantos ex curialibus: qui dum parerent poteſtatibus, quæ ſunt ſibi imperata fecerunt. aliquantos qui voluptates & æditiones populis celebrauerunt, ad honorem ſummi ſacerdotij perueniſſe. quorum omnium neminem ad ſocietatẽ quidem ordinis clericorum oportuerat peruenire. quæ ſi ſingula diſcutienda mandaremus, non modicos motus aut ſcandala Hiſpanienſibus prouinciis quibus mederi cupimus, de ſtudio emendationis induceremus. Idcirco remittenda potius hæc putamus. Sed ne deinceps ſimilia committãtur, dilectionis veſtræ maturitas prouidere debebit, vt tantæ vſurpationi nunc finis B C

A nis neceſſarius imponatur:eo videlicet cõſtituto, vt quicunque tales ordinati fuerint,cum ordinatoribus ſuis deponantur.

Item Felici epiſcopo Miceriano. *Idem Innoc. epiſtol. 4. ad Felicem Nucerianum epiſcopũ ca. 8*

De quibus laicis aliqui ad clericatum nõ poſſunt peruenire.

DEſignata ſunt genera laicorũ de quibus ad clericatum aliqui venire non poſſunt,id eſt, ſi quis fidelis adminiſtrauerit. De curialibus autem manifeſta eſt ratio, quoniam etſi inueniantur huiuſ-
B modi viri qui debeant clerici fieri, tamen quoniam ſæpius à curia repetuntur, cauendum eſt ab his propter tribulationem quæ ſæpe de his eccleſiæ prouenit. Idem. *Inn. epiſt. 2 ad Victricium Rothomagẽ. epiſcopũ, ca. 11*

Non admittantur curiales ad clericale officium.

PRæterea frequenter quidam ex fratribus noſtris curiales, vel quibuslibet publicis functionibus occupatos, clericos
C facere cõtẽdunt:pro quibus poſtea maior eſt triſtitia,tunc cùm iam de reuocãdis eis aliquid ab imperatore præcipitur, quàm gratia naſcatur de accito. Conſtat enim eos in ipſis muneribus, id eſt miniſteriis & officiis etiã voluptates exhibere, quas à diabolo inuentas eſſe non dubium eſt: & ludorum & mimorum apparatibus aut

præeſſe, aut forſitan intereſſe. Sit certè in exemplum ſolicitudo & triſtitia fratrum, quã ſæpe pertulimus imperatore præſente, cùm pro his ſæpius rogaremus: quam ipſe nobiſcum poſitus cognouiſti: quibus nõ ſolùm inferiores clerici ex curialibus, verùm etiam in ſacerdotio conſtituti, ingens moleſtia vt redderentur inſtabat. A

Cap. 1. cõci. Toleta. primi. Item ex concilio Toletano ij.

Non promoueatur ad diaconatum, qui poſt baptiſmum ad fidelem necandum accinctus fuerit. B

SI quis poſt acceptum baptiſmum militauerit, & chlamydẽ ſumpſerit ac cingulum ad necandum fideles: etiam ſi grauia non admiſerit, ſi ad clerum admiſſus fuerit, diaconi non accipiat dignitatem.

cap. 18 Item ex concilio Toletano iiij.

A quibus debet eſſe immunis qui in epiſcopum ordinatur.

QVi in aliquo crimine detenti ſunt, qui infamiæ nota aſperſi ſunt, qui ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſsi ſunt, qui in hæreſim lapſi ſunt, vel qui in hęreſi baptizati ſunt, aut rebaptizati eſſe noſcuntur: qui ſemetipſos abſciderunt, aut qui naturali defectu membrorum minus habere noſcũtur, qui ſecundæ vxoris cõiunctionem ſortiti C

ſunt,

A ſunt, aut numeroſa coniugia frequentauerunt, qui viduam vel à marito relictã duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas aut fornicarias habuerũt, qui ſeruili conditioni obnoxij ſunt, qui ignoti ſunt, qui neophyti vel laici, qui ſeculari militiæ dediti ſunt, qui curiæ nexibus obligati ſunt, qui inſcij literarum, qui nondum ad triginta annos peruenerunt, qui per gradus eccleſiaſticos non aſcenderunt, qui ambitu honorem quærunt, qui
B honorem muneribus obtinere moliũtur, qui à deceſſoribus in ſacerdotium eliguntur. Sed nec ille deinceps ſacerdos erit quem nec clerus nec populus propriæ ciuitatis elegit, vel auctoritas metropolitani, vel comprouincialium ſacerdotum aſſenſus non exquiſiuit. Quicunque igitur deinceps ad ordinẽ ſacerdotij poſtulatus, & in his quæ prædicta ſunt exquiſitus, in nullo horum deprehenſus fuerit, & exami
C natus probabili vita & doctrina extiterit, tunc ſecundũ ſynodalia vel decretalia cõſtituta: cũ omnium clericorum vel ciuiũ voluntate ab vniuerſis comprouincialibus epiſcopis aut certè à tribus in ſacerdotem die dominico conſecrabitur: conuenientibus cæteris qui abſentes ſunt ſuis literis, & magis auctoritate vel præſen-

tia eius

tia eius qui verè Metropolitanus epiſcopus eſt conſtitutus. Epiſcopus autem comprouincialis ibi conſecrandus eſt, vbi Metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non niſi in ciuitate Metropoli à comprouincialibus ibidem conuenientibus. A

Si quis autem deinceps contra prædicta vetita canonũ ad ſacerdotij gradum indignus aſpirare cõtẽderit, cũ ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit.

Nemo per ſaltum ordinetur. Diſtinctio lij. B

QVI verò prætermiſsis aliquibus gradibus non ſuperbia, ſed negligentia ad maiorẽ aſcenderit gradum: tãdiu à maioribus abſtineat, quouſque congruo tẽpore prætermiſſos accipiat. Vnde Alexand. ij. ſcribit Grimaldo Conſtantienſi epiſcopo.

De eo qui ſubdiaconatus ordine poſtpoſito diaconus & presbyter eſt ordinatus. C

SOlicitudo dilectionis tuæ ſtuduit conſulere vtrum portator iſtarum literarum diaconatus & presbyteratus officiũ idoneus ſit peragere, necne, cùm ad id præpoſtero curſu ſubdiaconatus ordine poſtpoſito negligentia potius quàm ſuperbia cognoſcatur aſcendiſſe. vnde nos cõſulendo cha

A do charitati tuæ mãdamus vt ab officio ſacerdotali eum prohibeas, donec proximo quatuor tẽporum ieiunio ſubdiaconatus miniſterium ſibi ritè imponas, & ſic deinceps ad maiora officia eũ redire concedas.

Curiales, milites, forenſes cur non ordinentur. Diſtinctio liij.

B CVRIALES autem (vt ſupra ſcriptũ eſt) ideo ordinari prohibentur, quia frequẽter dum ab eccleſia repetuntur, plurima incommoda eccleſia conſequitur: vel quia iidem curiales non voto religionis, ſed vt officiorum ſuorum ratiocinia fugiant, ad eccleſiam ſe transferunt. Vnde Gregorius papa ſcribit libro octauo Regeſti omnibus epiſcopis de lege Mauricij Auguſti.

Gre. epiſto. 11. lib. 7. ad epiſcopos Siciliæ.

Quare ſit conſtitutum ne curiales ordinẽtur.

C LEgem quam piiſsimus imperator dedit, ne fortaſſe hi qui militiæ vel rationibus ſunt publicis obligati, dum cauſarum ſuarũ periculum fugiunt, ad eccleſiaſticum habitum veniãt, vel in monaſteriis cõuertantur, veſtræ ſtudui fraternitati trãſmittere, ob hãc maximè cauſam, ꝙ hi qui ſeculi actionibus implicati ſunt, in clero eccleſiæ præpoſterè ſuſcipiẽdi non ſunt,

ſunt, quia dum in eccleſiaſtico habitu non A
diſsimiliter quàm prius vixerant viuunt, nequaquã ſtudent ſeculum fugere, ſed mutare. quòd ſi etiam tales quique monaſterium petunt, ſuſcipiẽdi nullo modo ſunt, niſi prius à ratiociniis publicis fuerint abſoluti. Si qui verò ex militaribus viris annumerari in monaſteriis feſtinant, non ſunt temerè ſuſcipiendi, niſi vita eorum ſubtiliter inquiſita fuerit: & iuxta normã regularẽ in ſuo habitu per triennium probati, tunc monaſticum habitum Deo au- B
ctore ſuſcipiant.

Serui ſine dominorum conſenſu & libertate non ordinentur.

Diſtinctio liiij.

SERVI autem ordinari prohibentur, niſi à propriis dominis libertatem legitimã conſequãtur. Vnde Leo epiſcopus ſcribit omnibus epiſcopis. C

Leo pa.1.epiſt.1.epiſc. omnibus.

Seruus ad clericatus officiũ non promoueatur.

NVllus epiſcoporum ſeruum alterius ad clericatus officiũ promouere præſumat, niſi fortè eorum petitio aut voluntas acceſſerit, qui aliquid ſibi in eo vendicant poteſtatis. debet enim eſſe immunis ab aliis, qui diuinæ militiæ eſt aggregandus:

A dus: vt à caſtris dominicis quibus aſcribibitur, nomen eius nullius neceſsitatis vinculis abſtrahatur. Item ex concilio Triburienſi. *cap. 29*

De ſeruili conditione nullus ad ſacros ordines deueniat.

NVlli de ſeruili conditione ad ſacros ordines promoueantur, niſi prius à propriis dominis legitimam libertatem conſequantur: cuius libertatis charta ante ordinationem in ambone publicè legatur:
B & ſi nullus contradixerit, ritè conſecrabũtur. Porrò ſeruus non canonicè conſecratur poſtquam de gradu ceciderit, eius conditionis ſit, cuius fuerat ante gradum. Ex concilio Maguntinenſi, capitulo viij. *ca. 8. conci. Carthagin. primi. id habetur.*

Palea.

MAgnus epiſcopus Auguſtudunenſis dixit: quid, dilectionis veſtræ procuratores, actores, & executores, ſeu curatores pupillorum, ſi debeant ordinari? Gra-
C tus epiſcopus dixit: ſi poſt depoſita vniuerſa & reddita ratiocinia, actus vitæ ipſorũ fuerint cõprobati in omnibus, debere eos cũ laude cleri (ſi poſtulati fuerint) honore munerari. Si enim ante libertatẽ negociorum ab aliquo ſine cõſideratione fuerint ordinati, ab eccleſia infirmentur. Vniuerſi dixerũt: Rectè omnia ſtatuit ſan

ctitas

ctitas veſtra.ideoq; ita noſtra quoque eſt A
cap.11. iſta ſentẽtia. Itẽ ex concilio Toletano ix.

Poſt donum libertatis famuli eccleſiæ reuocẽtur in clerum.

QVi ex famulis eccleſiæ ſeruituri vocantur in clerum ab epiſcopis ſuis, neceſſe eſt vt libertatis percipiãt donum: & ſi honeſtæ vitæ claruerint meritis adiuti, tunc demum maioribus fungantur officiis. Quos verò flagitij ſordidauerit incorrigibilis noxa: perpetua ſeruitus conditionis religet in catenam. Qui autem ordinandi à dominis ſuis libertatem conſequuntur, ab eorum patrocinio penitus debent eſſe alieni: vt in nullo eorũ obſequiis inueniantur obnoxij. Vnde in concilio B
cap.72. Toletano iiij.legitur.

Ad clericalem gradum ſuſcipiuntur, qui nullo obſequio retento à dominis ſuis libertatem percipiunt.

QVicunque libertatem à dominis ſuis ita recipiunt, vt ſibi in eis nullum obſequium patronus retẽtet, ſi iſti ſine crimine ſunt, ad clericatus ordinem liberi ſuſcipiantur: quia directa manumiſsione abſoluti noſcuntur. Qui verò retento obſequio manumiſſi ſunt: pro eo quòd adhuc patroni ſeruitute tenẽtur obnoxij, nullatenus ſunt ad clericatus ordinẽ promouen C

A mouendi:ne quando voluerint eorum domini,fiant ex clericis ſerui. Ex concilio Toletano lxxxij.cap.

Palea.

DE ſeruorum ordinatione qui paſsim ad gradus eccleſiaſticos promouentur,placuit omnibus cũ ſacris canonibus concordare:& ſtatutum eſt vt nullus epiſcoporum deinceps eos ad ſacros ordines promouere preſumat,niſi prius à propriis dominis libertatem conſecuti fuerint:& ſi
B quilibet ſeruus dominum fugiens, aut per literas,aut adhibitis teſtibus munere cõductis vel corruptis, aut qualibet calliditate vel fraude ad gradus eccleſiaſticos peruenerit:decretum eſt vt deponatur,& dominus eius eum recipiat. Si verò auus aut pater ab alia patria in aliam migrans, in eadem prouincia filium genuerit ;& ipſe filius ibidem educatus eſt, & ad gradus eccleſiaſticos promotus fuerit,& vtrum ſeruus ſit ignotum ſit, & poſtea veniens do-
C minus illius legibus eum acquiſierit : ſancitum eſt,vt ſi dominus eius illi libertatẽ dare voluerit ,in gradu ſuo permaneat. Si verò eum catena ſeruitutis à caſtris dominicis abſtrahere voluerit , gradũ amittat: quia iuxta ſacros canones vilis perſona manens ſacerdotij dignitate fungi non poteſt.

Item ex concilio Martini papæ. A

Cap. 45. libri Martini Brach. epi. ex ſyno. Græcorũ.

Sine patroni conſenſu non ordinetur, qui patrocinio cuiuſlibet eſt obligatus.

SI quis obligatus fuerit tributo ſeruili, vel aliqua conditione, vel patrocinio cuiuſlibet domus: non eſt ordinandus clericus niſi probatæ vitæ fuerit, & patroni conſenſus acceſſerit. Ex concilio Toletano, cap. ij. *Palea.*

DE rebus verò illorum vel peculio qui à propriis dominis libertate donantur, vt ad gradus eccleſiaſticos promoueri B debeant, ſtatutum eſt vt in poteſtate dominorum conſiſtat quicquid ante libertatem habuerunt, vtrum illis concedere, an ſibi retinere voluerint. Cæterùm ſi à dominis ſuis libertatem conſecuti non fuerint, & ad eccleſiaſticos ordines aliquo modo irrepſerint: presbyter peculij amiſsione mulctetur: diaconus verò factus aut vicarium pro ſe præſtabit: aut in ſeruitutem reuocabitur. cæteri verò gradus non poſſunt quenquam à nexu ſeruitutis abſoluere. C Vnde Gelaſius ſcribit Martino & Iuſto epiſcopis.

Iuo id refert libr. 3 de ſeruis non ordinãdis.

Seruus ſi latenter irrepſerit ad ſacerdotium, peculij amiſsione mulctetur.

* Et antiquis.

EX antiquis * regulis & nouella ſynodali explanatione comprehenſum eſt

per

A perſonas obnoxias ſeruituti, cingulo cæleſtis militiæ non præcingi: ſed neſcio vtrū ignorantia, aut voluntate rapiamini: ita vt ex hac cauſa nullus pœnę epiſcoporum videatur extorris: ita enim nos frequens & plurimorum querela circunſtrepit, vt ex hac parte nihil penitus putetur conſtitutum. Actores ſi quidem illuſtris viri filij noſtri Amandi grauiter conqueruntur homines ſuo iuri debitos alios iam in clericos, alios iam in diaconos ordinatos: cùm
B non ſolùm poſt modernum conciliū (quod tantorum collectione pontificum ſub omnium ſaluberrimę prouiſionis aſſenſu conſtat eſſe perfectum) huiuſcemodi perſonæ ſuſcipi non deberēt: verùm etiam ſi qui fortè in diuinæ cultu militiæ antè fuerint ignorātia faciente ſuſcepti, eliminati prorſus, & exuti religioſo priuilegio, ad dominorum ſuorum poſſeſsiones iuſta debuerūt admonitione compelli. Et ideo fratres cha
C riſsimi eos quos ſupradicti viri actores in clericatus officio monſtrauerint detineri, diſcuſſos & obnoxios approbatos cuſtodito legum tramite ſine intermiſsione reſtituite: ita vt ſi quis iam ex his presbyter reperitur, in eodem gradu peculij ſui amiſſione mulctatus maneat. Diaconus verò aut vicariū præſtet: aut ſi nō habuerit, ipſe

reddatur. Reliqua verò officia ſciant nemi- A
nem poſſe ab hac noxietate (ſi conuincitur) vendicari: quatenus hoc ordine cuſtodito, nec dominorum iura, nec priuilegia vlla ratione turbentur. Idem Herculentio Stephano & Iuſto epiſcopis.

Iuo id refert vbi ſupra ex eodem.

Seruus clericus factus, ſeruituti obnoxius maneat.

FRequens equidem & aſsidua nos querela circunſtrepit de his pontificibus, qui nec antiquas regulas, nec decreta noſtra nouiter directa cogitãtes, obnoxias poſſeſsionibus obligatasque perſonas venientes ad clericale cingulũ non refutant. Nu- B
per etenim rectores illuſtris fœminæ Placidæ petitorij oblatione conqueſti ſunt Sabinum Marcellianẽſis ſiue Cluſionatus vrbis antiſtitem Antiochum ſeruum iuris patronæ ſuæ (abſentis dominæ occaſione captata) ad presbyterij honorem vſq; perduxiſſe: eiusque fratrem Leontium clericalis officii priuilegio decoraſſe. Et ideo fratres chariſsimi, inter ſupradictos actores, C
& eos qui extremæ conditionis repetuntur obiectu, cognitionẽ vobis noſtra auctoritate deputamus: vt omni veritate diſcuſſa, ſi reuera obiectam ſibi maculã iuſtè refragationis non poterit ratione diluere, Leontium clericum quem gradus præfinitus legibus nõ defendit, ad ſequẽdã cõditionis

A tionis ſuæ neceſsitatem modis omnibus reddi * iubeatis. Antiochũ verò, quia per ſacerdotium reconciliari *non poteſt: ſi in ſua eccleſia in hoc in quo eſt honore collocare eum deſiderat domina, non velut redditum ſibi habeat, ſed pro miniſteriorum celebratione ſuſceptum. Idem Ruffino & Aprili epiſcopis.

* redhibere.

*al. retolli.

De eodem

QVis aut leges principum, aut patrũ regulas, aut admonitiones moder-
B nas dicat debere contemni, niſi qui impunitum ſibi exiſtimat tranſire commiſſum? Actores ſiquidem filiæ noſtræ illuſtris & magnificæ fœminæ Maximæ petitorij nobis inſinuatione conqueſti ſunt Silueſtrũ atque Candidum originarios ſuos contra conſtitutiones quę ſupradictæ ſunt, & cõtradictione præeunte non legitimè à Lucerino pontifice diaconos ordinatos. Ideo fratres chariſsimi tantæ præuaricationis
C exceſſus noueritis ſagacius inquirendos: & ſi conſtiterit querelam veritate fulciri, cõtinuò qui cõtradictione præeunte non legitimè ſunt creati, à ſacris officijs repellantur. Idem eiſdem.

Gelaſ. pri. epi. epiſco. per Lucaniam & Brutios. cap. 16

Nec ad religioſæ vitæ propoſitum, nec ad clericatus officium ſerui ſine dominorum conſenſu admittantur.

GEneralis querelæ etiam vitanda præ A ſumptio eſt, qua propemodũ cauſantur vniuerſi paſsim ſeruos & originarios dominorum iura poſſeſsionemq́ue fugientes ſub religioſæ conuerſationis obtentu vel ad monaſteria ſeſe conferre, vel ad eccleſiaſticum famulatũ conniuentibus quoque præſulibus indifferenter admitti, quę modis omnibus eſt amouenda pernicies: ne per Chriſtiani nominis inſtitutum, aut aliena iura peruadi, aut publica videatur diſciplina ſubuerti: præcipuè cùm nec ipſam B miniſterij clericalis hac obligatione fuſcari dignitatem conueniat: cogaturq́ue pro ſtatu militantium ſibi conditioneq́ue iurgari, aut videri (quod abſit) obnoxia: quibus ſolicita competenter interdictione prohibitis, quiſquis epiſcopus vel presbyter & diaconus vel eorum qui monaſteriis præeſſe noſcuntur, huiuſmodi perſonas apud ſe tenentes non reſtituendas patronis, aut deinceps vel eccleſiæ ſeruituti, vel religionis congregationibus putauerint C applicandas, niſi voluntate forſitan dominorum ſuorum ſubſcriptionis teſtimonio primitus abſolutas, vel legitima trãſactione conceſſas: periculum ſe proprij honoris non ambigant communionisq́ue ſubituros, ſi ſuper hac re cuiuſquam verax nos quere

A querela pulſauerit. Magnis quippe ſtudiis ſecundùm beatum Petrum apoſtolum præcauendum eſt ne fides & diſciplina domini blaſphemetur. Idẽ: Nihil perire credimus eccleſiaſticis vtilitatibus, ſi quæ ſunt aliena reddantur. Hoc tunc obſeruandum eſt cùm dominus & ſeruus eiuſdem profeſsionis inueniuntur. cæterùm ſi Iudæus mancipium Chriſtianum emerit: iudicis vel epiſcopi auctoritate etiam eo inuito ad libertatem debet perduci. Vnde *2.pars.*

B Gregor. Libertino epiſcopo. *Grego. Libertino præfecto Siciliæ epiſt. 37 ſiue cap.76 lib.3*

Ad libertatem perducantur mancipia Chriſtiana à Iudæis comparata.

MAncipia Chriſtiana quæcunque Iudæum comparaſſe patuerit, ad libertatem iuxta legum præcepta ſine omni ambiguitate perducite, ne (quod abſit) religio Chriſtiana Iudæis ſubiecta polluatur.

Item ex concilio Tolet. iiij. *Cap.14.cõc. Toleta.3.id habetur.*

Officia publica Iudæis non ſunt committenda.

C NVlla officia publica Iudæis iniungantur per quæ eis occaſio tribuatur pœnam Chriſtianis inferre. Si verò Chriſtiani ab eis in Iudaiſmo ritu ſunt maculati, vel etiam circunciſi, nõ reddito precio ad libertatem & religionem redeant Chriſtianam. De his autem qui in infidelitate empti, ad gratiam baptiſmi venire deſi-

Epiſt.31.ſine cap.131 lib.5 derant, quid fieri debeat, Gregor. papa ſcribit Fortunato Neapolitano epiſcopo. A

In libertatem vendicentur ſerui, qui ab infidelitate ad fidem accedunt.

FRaternitatem veſtram primò oportet eſſe ſolicitam, ſi de Iudæorum ſeruitio non ſolùm Iudæus, ſed etiam quiſquã Paganorũ fieri voluerit Chriſtianus, poſtquam volũtas eius fuerit patefacta, ne hũc ſub quolibet ingenio vel argumento cuipiam Iudæorum venundandi facultas ſit: ſed is qui ad Chriſtianam conuerti fidem B deſiderat, defenſione veſtra in libertatem modis omnibus vendicetur. Hi verò, quos huiuſmodi oportet ſeruos amittere, ne forſitan vtilitates ſuas irrationabiliter exiſtiment impediri, ſolicita vos hoc conuenit cõſideratione ſeruare, vt ſi Paganos quos mercimonij cauſa de extraneis finibus emerint, intra tres menſes dũ emptor cui venditi fuerint, non inuenitur, fugere ad eccleſiam fortè contingit, & velle ſe dixerint fieri Chriſtianos, vel extra eccleſiã C hanc talem voluntatem prodiderint: precium eorum ibi à Chriſtiano emptore percipiant. ſi autem poſt præfinitos tres menſes quiſquam huiuſmodi ſeruorum Iudæorum velle ſuum dixerit, & fieri voluerit Chriſtianus, nec aliquis eum poſtmodum

A modum emerit,nec dominus qualibet occaſionis ſpecie hunc audeat venundare:ſed ad libertatis proculdubio prçmia perducatur: quia hunc non ad vendendū,ſed ad ſibi ſeruiendum dicitur comparaſſe. Idē Ianuario Caralitano epiſcopo. *Grego. Ianuario Caralitano epiſt. 9. lib. 8*

Palea.

SIquilibet Iudæorum ſeruus ad venerabiliora loca fidei cauſa confugerit, nullatenus eum patiamini præiudicium ſuſtinere:ſed ſiue olim Chriſtianus, ſiue nūc B fuerit baptizatus, ſine vllo Chriſtianorū pauperum damno religioſo eccleſiaſticæ pietatis patrocinio modis omnibus defendatur. Item ex concilio Toletano. *Cap. 9. con. Tolet. 12*

Palea.

ET ſi Iudæorum ſerui in eccleſiis conuerſi ad Chriſti gratiā conuolauerint, libertate donētur. Ex concil. Maticē. 16. *Cap. 16. con. Matiſcon. primi.*

Palea.

PRæſenti concilio Deo auctore ſancimus, vt nullum Chriſtianū mancipiū C Iudæo deinceps ſeruiat, ſed datis pro quolibet bono mancipio duodecim ſolidis ipſum mancipiū quicunq; Chriſtianorū ad ingenuitatē ſeu ad ſeruitiū licentiā habeat redimēdi.Et ſi Chriſtianus fieri deſiderat, & non permittitur, ſimiliter faciat: quia nefas eſt quē Chriſtus dominus ſanguinis

ſui effuſione redemit, blaſphemum Chriſtianæ religionis vinculis tenere. Quòd ſi acquieſcere ſtatutis noſtris quicunque Iudæus noluerit, quandiu ad pecuniam conſtitutam venire diſtulerit, liceat mancipiũ ipſum cum Chriſtianis (vbicunque voluerit) habitare. Itẽ ex concilio Aurelianẽſi. A

De eodem.

SI ſeruus abſente domino aut neſciente, epiſcopo tamen ſciẽte quòd ſeruus ſit, aut presbyter, aut diaconus ordinatus fuerit, ipſo in clericatus officio permanente, B epiſcopus eum domino ſuo cum duplici ſatisfactione recompenſet. Si verò epiſcopus eum ſeruum neſcierit, qui teſtimoniũ perhibent, aut ſupplicauerint eum ordinari, ſimili redhibitione teneantur obnoxij. Itẽ Leo imperator omnibus epiſcopis. Conſtitutio noua. *De eodem.*

Iuo Carn. lib. 3. de ſeruis non ordin. id refert ex eo. Verùm in conſtitutione 123. de eccleſiaſticis diuerſ. ca. Iuſtiniani imperatoris dicitur eſſe.

SI ſeruus ſciente & non contradicente domino ſuo in clero fuerit ordinatus, ex hoc ipſo liber & ingenuus erit. Sed ſi C ignorante domino, licet ei intra ſpacium vnius anni & ſeruilem fortunã probare, & ſeruum ſuum accipere, verùm etiã ſi legitimo probato experimento monachus efficiatur, euadit iugu ſeruitutis. Debẽt enim per triennium antequam monachi efficiantur, in monaſterio permanere, poſtea

verò

A verò ſi monachi effecti fuerint, liberi efficiuntur. Epiſcopalis enim ordo liberat à fortuna ſeruili vel aſſcriptitia, ſed non à curiali ſiue officiali. nã & poſt ordinationẽ durat. Sed & ius patriæ poteſtatis ſoluit epiſcopalis dignitas. Aſſcriptitios verò in ipſis poſſeſsionibus clericos etiã prȩter voluntatem dominorum fieri permittimus: ita tamen vt clerici facti impoſitam ſibi agriculturam adimpleant. Item Leo papa omnibus epiſcopis. *Leo pa. 1. epiſt. 1*

B Admittuntur paſsim ad ſacrum ordinem quibus nulla natalium, nulla morum dignitas ſuffragatur, & qui à dominis ſuis conſequi libertatem minimè potuerunt, ad faſtigium ſacerdotij (tanquam ſeruilis vilitas hũc honorẽ capiat) prouehuntur. Ab his itaque fratres chariſsimi omnes veſtrȩ prouinciȩ abſtineãt ſacerdotes, & nõ tantũ ab his, ſed etiã ab alijs originarijs, vel qui alicui conditioni obligati C ſunt, volumus temperari: niſi fortè eorum petitio aut voluntas acceſſerit, qui aliquid ſibi in eos vendicant poteſtatis. De ſeruis monaſterij quæritur an eccleſiaſticis officijs poſsint aggregari, an non. *4. pars.* Sed famuli eccleſiarum non ſunt ordinandi, ſicut ſupra dictum eſt, niſi à proprijs epiſcopis libertatem conſequãtur. Porrò ſeruus monaſt

monaſterij libertatem conſequi non va- A
let.non ergo ad clericatum ſibi accedere licet. Quòd autem liber fieri non poſsit, probatur auctoritate viij. ſynodi, in qua ſic ſtatutum legitur.

Monaſterij ſeruum abbati vel monacho non licet liberum facere.

ABbati vel monacho monaſterij ſeruũ non licebit facere liberum. Qui enim nihil proprium habet, libertatem rei alienæ dare non poteſt. Nam & ſicut ſeculi le-
ges ſanxerunt, non poteſt poſſeſsio aliena- B
ri niſi à proprio domino. Hac autem auctoritate prohibẽtur ſerui adipiſci libertatem recedẽdi ab obſequio monaſterij: ſed non prohibẽtur nanciſci libertatem promouẽdi ad ſacros ordines. Poteſt enim in ſacris ordinibus cõſtitutus monaſterij obſequio perpetuò deſeruire, ac ſi ſeruus monaſterij & libertatẽ adipiſci, & ſacris officijs aſſociari valet. Vnde in alio cap. præfatæ cõſtitutionis hęc cauſa redditur. Iniu-
ſtũ enim eſt vt monachis rurale opus faciẽ- C
tibus, ſerui eorũ ocio torpeãt, ac delitijs af-
5.pars. fluant. Quòd autẽ ſerui eccleſiarũ (quo nomine etiã monaſterij ſeruos ſignificari
Greg.epiſt. intelligimus) ad ſacræ religionis ꝓpoſitũ
44.ſeu cap. debeãt aſſumi, auctoritate Gregorij pro-
33.li.4. batur, qui in generali ſynodo reſidẽs dixit.

Si com

A *Si conuerſationis probatæ fuerit famulus eccleſiæ, poteſt ordinari.*

MVltos de eccleſiaſtica familia nouimus ad omnipotentis ſeruitium feſtinare, vt ab humana ſeruitute liberi, in diuino ſeruitio valeant in monaſterijs cõuerſari. Quod ſi paſsim admittimus, omnibus fugiendi eccleſiaſtici iuris dominium occaſionẽ præbemus. Si verò feſtinantes ad omnipotentis ſeruitiũ, incautè retinemus, illi inuenimur negare quędã, qui de-
B dit omnia. vnde neceſſe eſt vt ſi quis ex viris eccleſiaſticis vel ſecularis militiæ ſeruitute ad Dei ſeruitium cõuerti deſiderat, probetur prius in laicali habitu conſtitutus, & ſi mores eius atque conuerſatio bono deſiderio illius teſtimoniũ ferunt, abſque vlla retractatione in monaſterio omnipotenti domino ſeruire permittatur, vt ab humano ſeruitio liber recedat, qui diuino amore diſtrictiorẽ appetit ſubire
C ſeruitutem. Si autẽ & in monachali habitu ſecundũ patrum regulas irreprehenſibiliter conuerſatus fuerit, poſt præfixa à ſacris canonibus tẽpora iam ad quodlibet eccleſiaſticũ officiũ prouehatur, ſi tamen illis non fuerit criminibus maculatus quę in veteri teſtamento morte multantur.

Ecce quando ſerui ad clericatũ aſſumi valeant

leant,vel quando non admittantur. Liber A
ti quoque non ſunt promouendi ad clerũ,
niſi ab obſequijs ſui patroni fuerint abſo-
Cap.50 luti. Vnde in concilio Elibertano.

Abſque patroni aſſenſu liberti non promoueantur ad clerum.

PRohibendum eſt vt liberti quorum patroni in ſeculo fuerint, ad clerum non promoueantur.

Corpore vitiati ſponte non ordinentur. Diſtinctio lv. B

Gela. pa.1. epi.ad vniuerſos epiſco.per Lucaniam.

CORPORE verò vitiati ſimiliter à ſacris officijs prohibẽtur. Vnde Gelaſiꝰ pa.ſcribit dicẽs.

Qui de monaſterialibus diſciplinis ad clericale munus accedit, & de laicis, anteacta eius vita examinetur.

PRiſcis igitur pro ſua reuerentia manentibus inſtitutis (quæ quidẽ vbi nulla rerum vel temporum vrget anguſtia, regulariter conuenit cuſtodiri) quia eatenus C
eccleſiæ vel cunctis, vel ſufficientibus priuatæ ſunt miniſtris, vt plebibus ad ſe pertinentibus diuina munera ſupplere non valeant: concedimus, vt ſi quis monaſterialibus diſciplinis eruditus, ad clericale munus accedit etiam de laicis, anteacta eius vita requiratur. Ne ſit aliquo facinore infectus

A fectus, vel illiteratus, vel digamus, vel ab adoleſcētia ſordidatus, vel corpore vitiatus, vel ſeruilis, vel originariæ conditionis, vel curiæ, vel publicarum rerum nexibus implicatus, vel publica pœnitentia notatus, vel nulla congruentis temporis expectatione diſcuſſus. Item ex concilio Arelatenſi iij. Cap. 3

Annuæ ſuſpenſioni ſubiaceat, qui præter canonum formam aliquem ordinat.

B NVllus pœnitentem, nullus digamum, nullus viduarum maritum in prędictis honoribus audeat ordinare: & licet hoc iam omniũ propè canonũ inſtituta cõtineant, tamen ne cuiquam ſacerdotum ſupplicantium (ſicut iam ſupra diximus) importunitas vel ſuggeſtio iniqua ſubrepat, neceſſe fuit vt nunc ſeueriorem regulam ſibi velint domini ſacerdotes imponere: & ideo quicunque ab hac die contra ea quę ſuperius comprehenſa ſunt, clericum C ordinare præſumpſerit, ab ea die qua hoc ei potuerit approbari, anno integro miſſas nõ pręſumat celebrare. Quã rẽ ſi quis obſeruare noluerit, & cõtra ſtatuta fratrũ faciens miſſas celebrare præſumpſerit: eccleſiæ communione priuetur, & ab omniũ fratrum cõmunione nouerit ſe alienum, quia dignũ eſt vt ſeueritatẽ eccleſiaſticæ

ſticæ diſciplinæ ſentiat, qui ſalubriter à A
ſanctis patribus inſtituta obſeruare contemnit. Item Hilarius papa.

Ca.3. ſynodi Romana cui præfuit.

Non ordinentur pœnitentes vel illiterati.

POenitentes vel inſcij literarũ, aut aliqua mẽbrorũ dãna perpeſsi ad ſacros ordines aſpirare nõ audeãt. Quiſquis autẽ taliũ cõſecrator extiterit, factũ ſuũ ipſe diſſoluet. Corpore autẽ vitiati intelliguntur non caſu ſed propria voluntate abſciſsi.

Cap.22

Vnde in canonibus apoſtolorũ legitur. B

Qui ſemetipſum abſciderit, non ordinetur.

SI quis abſciderit ſemetipſum, id eſt ſi quis amputauerit ſibi virilia, non fiat clericus, quia ſui eſt homicida, & Dei cõditioni inimicus. Si quis cùm clericus fuerit, abſciderit ſemetipſum, omnino damnetur: quia ſui homicida eſt. Item ex concilo Arelatenſi ij.

Ca.23. eiuſ. Cap.7

Nõ producãtur ad clerũ qui ſeipſos abſcindũt.

HI qui ſe carnali vitio repugnare neſcientes abſcindunt, ad clerũ perueni C
re non poſſunt. Item Innocentius ſcribit Felici Maceriano epiſcopo.

Innoc. pa. 1. epi. 4. Felici Nuceriano.

Non eſt ordinandus qui partem digiti volens ſibi abſcidit.

QVi partẽ cuiuſlibet digiti ſibiipſi volens abſcidit, hunc ad clerum canones non admittunt. Cui verò caſu aliquo

conti

A contigerit, dum operi ruſtico curam impendit, aut aliquid faciens ſe non ſponte percutit, hos canones præcipiunt & clericos fieri: & ſi in clero reperti fuerint, non abiici. In illis enim voluntas eſt vindicanda: quæ ſibi cauſa fuit ferrum iniicere: in iſtis autẽ caſus veniam meruit. Similiter verò intelligendum eſt de his qui per languorem à medicis ſecantur, aut à barbaris abſcinduntur, aut à dominis caſtrantur.

Vnde in Niceno concilio legitur. Cap.1

B *Qui per languorem à medicis deſecatur, ad clerum valet admitti.*

SI quis à medicis propter languorẽ deſectus eſt, aut à barbaris abſciſſus: hic in clero permaneat. Si quis autem ſe cũ ſanus eſſet abſcidit, hũc & in clero conſtitutũ abſtinere conueniet, & deinceps nullũ debere taliũ promoueri. Sicut autẽ hic claret ꝙ de his qui hanc rẽ affectant, audẽtq; ſeipſos abſcindere, hæc quæ diximus ſunt C ſtatuta: ſic eos quos aut barbari aut domini caſtrauerunt, ſi inueniuntur aliàs digniſſimi, tales ad clerum ſuſcipit eccleſiaſtica regula. Item ex canone Apoſtolorum. Cap.21

Licitè ordinetur epiſcopus, qui per hominum inſidias eunuchiZatur.

EVnuchus ſi per inſidias hominum factus eſt, vel ſi in perſecutione eius ſunt

amputata virilia, vel ſi ita natus eſt, & eſt A dignus, fiat epiſcopus. Item ex concilio Martini papæ.

Capi. 21. li. Martini Bracharē. epiſ. ex ſynodis Græcorum.

Non excluduntur à clero, qui à medicis vel à barbaris, vel à dominis ſuis caſtrantur.

SI quis pro ægritudine naturali à medicis ſecta habuerit, ſimiliter & qui à barbaris, aut qui à dominis ſuis caſtrati fuerint, & moribus digni inueniūtur, hos canon admittit ad clerum promoueri. Si quis autem ſanus non per diſciplinam religionis & abſtinentiæ, ſed per abſciſionē B à Deo plaſmati corporis exiſtimat poſſe à ſe carnales concupiſcentias amputari, & ideo ſe caſtrauerit, non eum admitti decernimus ad aliquod clericatus officium. Quòd ſi iam fuerit ante promotus ad clerum, prohibitus à ſuo miniſterio deponatur. Item ex concilio Hylerdenſi.

Iuo Carn. lib. 3. de ordinandorū qualitate, ex eodē habet.

Non prohibetur à ſacris ordinibus, qui à medicorum inciſione claudus efficitur.

SI quis in infirmitate poſitus clericus C medicorū inciſione claudus efficit: promoueri ad ſacros ordines eū nō denegam[a].

Iuo refert ibidem.

Itē Stephanus Roberto Marēſi epiſco.

Non prohibetur à clero, qui digitum ſibi caſu abſcidit.

LAtor præſentium Flauius ſcilicet clericus ad ſedem apoſtolicam veniens detulit

A detulit à te directam nobis epiſtolã, qua indagare ſtuduiſti eum à Normannis nuperrimè captũ ſiniſtræ manus digitũ habere abſciſſum: ſciſcitaris ſi ob hoc ad eccleſiaſticum ordinem valeat promoueri, an non. Quod etiam nos reperientes verũ eſſe, quia ſolertia tua magis ſuper hoc ſolicita à ſede apoſtolica doceri flagitat, normam iuſtitiæ ſemper ſequi deſiderans, ſtudium tuę ſanctitatis meritò collaudamus, reuerentiã tuam ſcire volentes: quoniã ſi

B ita eſt quòd à Normãnis digitum ipſe habeat abſciſſum: ad promouendum (ſi aliàs dignus fuerit) nil ei nocebit: eò quòd qui de his qui à medicis vel dominis ſiue paganis, non ſponte tale quid patiuntur, ſacri cenſeant canones: dilectionem tuam latere non credimus. Item Gelaſius papa Palladio epiſcopo.

Tempore ſynceritatis dignitas accepta, ſequenti debilitate non amittitur.

Iuo Carn. refert ex eodem lib. 3. de ordinan. qualitate.

C PRęcepta canonica quibus eccleſiaſtica regitur diſciplina, ſicut non patiuntur venire ad ſacerdotiũ debiles corpore: ita ſi quis in eo fuerit cõſtitutus, ac ſi tunc fuerit ſauciatus, amittere nõ poteſt quod tempore ſuæ ſynceritatis accepit. Stephanus ſiquidẽ presbyter petitorio nobis defleuit oblato, quòd haberet in ſubditis

 olim

olim ſibi,& ante annos plurimos collatã A
presbyterij dignitatem: quam reuera immaculati corporis iudicio ſuſcepiſſet: ſed nuper propter prouinciæ vaſtitatem Thuſciæ (quam præ omnibus prouincijs Barbarorum feritas diuerſa ſectantiũ, & ambiguitas inuexit animorũ) dum imminentes gladios euadere fugæ præſidio niteretur, acutis ſudibus occurrentia ſibi ſepta tranſiliens, inferiores partes corporis inſeruiſſe ſuggeſsit: quæ vix adhibita curatione biennio potuiſſent abſtergi: & ideo B
frater chariſsime, ſupradicto locũ ſuũ dignitatemque reſtitue, quatenus ſacroſancta myſteria (ſicut conſueuit) exerceat: nec enim conuenit ob hoc auferri ante ſuſceptum ordinem, in quo poſtmodum in inualitudinẽ corporis caſu probatur faciente prolapſus. Hoc autem non de omnibus membris intelligendũ eſt. qui enim oculum caſu amiſerit, licet deſit voluntas: tamen ſacerdotium adipiſci non poteſt. C

Vnde Gelaſius ſcribit Ruffino epiſco.

Non ſunt præſtanda iura ſacerdotij cui oculus erutus eſt.

SI euangelica admonitio iracundiã nec vſque ad verbum furentem proſilire
Mat. 5. a permittit: vt ſi Racha fratri ſuo quis dixerit, reus ſit gehennæ ignis: quali putamus
poena

A pœna plectendum eſſe qui non ſolùm pugno impiè percuſsit in Leuitici ordinis hominem miniſterio ſeruientem: ſed quaſi non ſufficeret ad cædem manus, ita (inſtigãte ſe diabolo) raptus eſt ad iracundiã, vt fuſte non ſolùm percuteret, ſed etiam erueret oculum fratris? Et quamuis huiuſmodi exceſſus grauiori eſſet pœna plectẽdus, bene tamen fraternitas tua fecit ab officio eum presbyterij remoueri hoc tamẽ ſolicitudinis tuæ ſit, vt locum ei pœnitẽ-
B tiæ conſtituas, & in aliquo eum monaſterio retrudas, laica tantùm ſibi communione conceſſa. in loco autem illius alium te neceſſe eſt ordinare presbyterum. Nam illi cui erutus eſt oculus, non poſſunt ſecũdùm canones ſacerdotij iura concedi, neque enim aliquid ei prodeſt qui oculum inuitus amiſit: cùm nec volens quiſquam oculum amiſiſſe credendus eſt: nec ſacratiſsimos canones aliquem caſum in amiſ-
C ſione oculi, ei qui ſacerdotium adipiſcendum non impediret, ſuis excepiſſe regulis inuenimus: ſed hoc tantummodo ad prohibitionem feciſſe videmus, vt qui caret oculo, ſacerdotij officium adipiſci nõ poſſit. Sed nec illi vllatenus quaſi in compenſatione iniuriæ ſacratus ordo concedi poterit, qui ad tantam ſacerdotem propriũ

potuit iracundiã prouocare: vt & ille offi A
cium in quo erat amitteret, & iſte proue-
ctus ſui perderet facultatem.

Presbyterorum filij incontinentes non ordinentur. Diſtin.lvj.

PRESBYTERORVM etiã filij ad ſacra officia nõ ſunt admittendi. Vnde Vrbanus papa ij.ait:

Filij presbyterorũ à ſacris prohibentur officiis.

PResbyterorum filios à ſacris miniſte B
riis remouemus: niſi aũt in cœnobiis,
aut in canoniis religioſè probati fuerint
2.pars. conuerſati. Sed hoc intelligendum eſt de
illis qui paternæ incõtinentiæ imitatores
fuerint. verùm ſi morum honeſtas eos cõ-
mendabiles fecerit: exẽplis & auctoritati-
bus non ſolùm ſacerdotes, ſed etiam ſum-
mi ſacerdotes fieri poſſunt. Vnde Dama
ſus papa ſcribit Hieronymo presbytero.

Palea.

OSius papa fuit filius Stephani ſubdia C
Iuo Car.in coni. Bonifacius papa fuit filius Iu-
prologo ſui cundi presbyteri. Felix papa filius Felicis
decre.id re presbyteri de titulo faſciolæ. Agapitus
fert.& li.3 papa filius Gordiani presbyteri. Theodo-
de qualit.or rus papa filius Theodori epiſcopi de ciui-
dinãdorũ. tate Hieroſolyma. Siluerius papa filius
Silue

A Silverij epiſcopi Romæ. Deuſdedit papa filius Iucundi presbyteri. Felix enim tertius natiõe Romanus ex patre Felice preſbytero fuit. Item Gelaſius natione Apher ex patre epiſcopo Valerio natus eſt. Item Agapitus natione Romanus ex patre Gordiano presbytero originem duxit. complures etiam alij inueniuntur qui de ſacerdotibus nati, apoſtolicæ ſedi præfuerunt.

Hinc Auguſtinus ait. *Aug. c.16 li. de bono coniugali.*

Vitia parentum filiis non imputentur.

B VNdecunque homines naſcantur: ſi parentum vitia non ſectantur, honeſti & ſalui erunt. Semẽ enim hominis ex qualicunque homine, Dei creatura eſt: & eo malè vtentibus, malè erit: non ipſum aliquando malum erit. Sicut autem boni filij adulterorum nulla eſt defenſio adulterij: ſic mali filij coniugatorum nullum eſt crimen nuptiarum. Item Ioannes Chryſoſtomus ſuper Matthęum, homilia quarta. *Homi.3.ad locũ Mat. Iud.u autem genuit Phares.ca.1*

C NVnquam de vitiis erubeſcamus parẽtum, ſed illud vnum quæramus, & ſemper amplectamur, virtutem videlicet. huiuſmodi etiam ſi alienigenam quis habeat matrem, etiam ſi fornicatione pollutam, vel quolibet huiuſmodi dedecore ſordidatam, nihil tamen de eius aut vilitate fuſcabitur, aut crimine polluetur. Quòd ſi

fornicatorem ipſum ad meliora conuerſum nequaquam prior vita commaculat, multo magis ex meretrice natus & adultera, ſi propria virtute decoretur, parẽtum ſuorum nõ dedecoratur opprobriis. Itẽ non eſt omnino, nec de virtute, nec de vitio parentum, aut laudandus aliquis, aut culpandus: nemo verè inde aut obſcurus, aut clarus eſt, imò etiam (vt cõſiderantius aliquid dicamus, aut expreſsius) neſcio quomodo ille magis reſplendet qui natus eſt ex parentibus à virtutibus prorſus alienis, quã ipſe qui fuerit Dei virtute mirabilis. Itẽ Hier. in epiſtola cõtra Ruffinũ. A B

Nõ parẽtũ, ſed propria culpa quenq; cõdẽnat.

NAſci de adulterio, non eſt eius culpa qui naſcitur, ſed illius qui generat. Quomodo in ſeminibus non peccat terra quæ confouet: non ſemen quod in ſulcis iacitur: non humor vel calor, quibus temperata frumenta in germen pullulant: ſed (verbi gratia) fur & latro qui fraude & vi eripuit ſemina: ſic genus humanũ recipit terra (id eſt, vulua) quod ſuum eſt, & receptum confouet: & cõfotum corporat: corporatum in membra diſtinguit, & inter illas ſacri ventris anguſtias Dei manus ſemper operatur: idemq; corporis creator & animæ eſt. Noli deſpicere bonitatem figuli C

A guli (id eſt Dei) qui te plaſmauit & fecit vt voluit. Ipſe eſt Dei virtus, & Dei ſapiẽtia: qui in vtero virginis Mariæ ædificauit ſibi domum. Iepte inter viros ſanctos Apoſtoli voce numeratus, meretricis eſt filius. Eſau de Rebecca & Iſaac hiſpidus tam mẽte quàm corpore, quaſi bonum triticum inter lolium auenaſque degenerat: quia non in ſeminibus, ſed in voluntate naſcentis cauſa vitiorum eſt atque virtutum. Item Auguſtinus. Eccleſ.33.b 1.Cor.1.d Iudi.11.a Gen.25.c

B *Iniquitates parentũ filijs obeſſe non poſſunt.*

SPonſus ille qui vocaturus erat ad nuptias bonos & malos, congruens inuitatis, naſci etiam voluit de bonis & malis: quo exemplo diſcant parentum ſuorum filij iniquitates ſibi obeſſe non poſſe. Itẽ Gregorius.

Non aliena culpa, ſed propria aliquem ab eo quo fungitur deiicit gradu.

SAtis peruerſum, & contra eccleſiaſticam probatur eſſe cẽſuram, vt fruſtra C quorundam parentum voluptatibus, ſuis quis priuetur officiis, quem ſua culpa, vel facinus ab officij quo fungitur gradu non deiicit. Item Hieronymus.

Ex adulterio natus, à ſacerdotio nõ prohibetur.

DOminus noſter Ieſus Chriſtus voluit non ſolũ de alienigenis cõmiſtio

nibus,ſed etiam de adulterinis naſci: nobis magnam fiduciam præſtans,vt qualicunque modo naſcamur:dum tamen veſtigia eius imitemur, ab ipſius corpore non ſeparemur,cuius per fidem membra effecti ſumus.Et ſicut ille verus eſt pontifex, ex adulterinis natus coniunctionibus: ita qualicunq; ordine natus ſit aliquis:tamen vt perfectam fidem habeat:& quod fide tenet,operibus impleat:ſitque literatus, & vir vnius vxoris:nequaquam à ſacerdotio repellitur. Iudas enim patriarcha concubuit cum Thamar nuru ſua: & ex illo concubitu nati ſunt Phares & Zaran: inde poſtea Salmō,qui fuit dux in deſerto. Inde Obeth.Inde quoque Boos. Inde poſtea Iſai,qui fuit pater Dauid.ex illa ergo progenie origo ducitur Chriſti, qui verus ſacerdos eſt:ideoque ſi filij eius ſumus: quæ ipſe fecit,nos imitari debemus. Itē Auguſtinus de vnico baptiſmo, lib.j.

A — *Gen.38.b* — *Ruth 4.d* — B — *Ca.13.lib.1. de bapt.cōtra Donatiſtas.*

A populo Dei non ſeparat aliquem materna conditio,ſed propria culpa. C

Gen.21.a Iſmaël vt ſepararetur à populo Dei, nō obfuit mater ancilla Agar: ſed obfuit fraterna diſcordia: nec profuit poteſtas vxoris, cuius magis filius erat: quia per ipſius iura coniugalia & in ancilla ſeminatus erat,& ex ancilla ſuſceptus eſt. Cōtrà

Boniſa

A Bonifacius martyr ſcribẽs regi Anglorũ. *3. pars.*

Vitia parentũ etiam ad poſteros trãsferũtur.

SI gens Anglorũ (ſicut per iſtas prouincias diuulgatum eſt, & nobis in Frãcia & in Italia improperatur, & ab ipſis paganis improperiũ nobis obiicitur) ſpretis legalibus cõnubiis, adulterãdo & luxuriãdo ad inſtar Sodomiticæ gẽtis fœdã vitã duxerit: de tali cõmiſtione meretricũ æſtimandũ eſt degeneres populos & ignobiles & furẽtes libidine fore procreãdos, & ad
B extremũ vniuerſam plebẽ ad deteriora & ignobiliora vergentem, & nouiſsimè nec bello ſeculari fortẽ, nec in fide ſtabilẽ, & nec honorabilẽ hominibus, nec Deo amabilẽ eſſe venturã: ſicut aliis gẽtibus Hiſpaniæ & Prouinciæ, & Burgundionũ populis cõtigit, quæ ſic à Deo recedentes fornicatæ ſunt, donec vindex talium criminũ vltrices pœnas per ignorãtes legem Dei, id eſt per Sarracenos venire & ſæuire per
C miſit. Vnde idem Vrb. in fine ſuperioris cap. presbyterorũ, diſtinguẽdo ſubiunxit.

Si religioſi inuẽti fuerint filij ſacerdotum, ordinentur.

NIſi aut in cœnobiis, aut in canoniis religioſè probati fuerint conuerſari filij ſacerdotum, non admittantur ad clerum. Item Alexander ij. *De eodem.*

Apoſto

APoſtolica auctoritate pręcipimus vobis, vt ſi eum qui ab eccleſia electus eſt, altero digniorem eſſe, canonicamque eius electionem probaueritis: fulti noſtra auctoritate conſecretis. nam pro eo quòd filius ſacerdotis dicitur: ſi cæteræ virtutes in eum conueniant, non reiicimus: ſed ſuffragantibus meritis conniuendo eum recipimus. Hoc autem quod de filiis ſacerdotum dicitur, ex diſpenſatione eccleſiæ introduci videtur: & quod ex diſpenſatione introducitur, ad ſequentiam regulæ generalis trahi non poteſt. Vnde Vrba. ſcribit Bar. Turoneñ. archiepiſcopo. A B

Iuo Carn. li.3. de qualitate ordinand. id refert, ex eodem.

Filij ſacerdotum non prohibentur ab epiſcopatu, ſi cæteræ virtutes in eis inueniantur.

CEnomanenſem electum, pro eò quod filius ſacerdotis dicitur, ſi cęteræ virtutes in eum conueniunt, non reiicimus, ſed ſuffragantibus meritis eum patienter ſuſcipimus: non tamen vt hoc pro regula in poſterum aſſumatur: ſed ad tempus eccleſiæ periculo conſulitur. Cùm ergo ex ſacerdotibus nati, in ſummos pontifices ſuprà legantur eſſe promoti: non ſunt intelligẽdi de fornicatione, ſed de legitimis coniugiis nati: quæ ſacerdotibus ante prohibitionem vbique licita erant, & in oriẽtali eccleſia vſque hodie eis licere probantur. C

A tur. Quòd autem vitium originis ſemini imputari negatur, videtur eſſe contrarium illi ſentētiæ: Adulterorum filij, abominatio ſunt domino. Sed ſicut ſuprà dictum eſt de presbyterorū filiis, ita & hoc de filiis adulterorum intelligendum videtur, vt illi dicantur eſſe abominatio domino, ad quos paterna flagitia hæreditaria ſucceſsione deſcēdunt. Similiter & illud Vrbani intelligendum eſt quod ipſe ſcribit Petronio Legionenſi epiſcopo.

B *De eodem.*

QVia ſimpliciter ad ſedem apoſtolicā veniens humiliter peccatum confeſſus es quod pontificij tui videbatur officium impedire, videlicet quòd ex matre non legitima procreatus ſis, quam viuēte propria vxore pater tuus cognouiſſe dignoſcitur: nos apoſtolicæ manſuetudinis gratia admonente à cæteris quæ ſacerdotium impediunt criminibus, tam tui profeſsione, quàm fratrum teſtimonio qui te C cum ſunt, immunem te agnoſcentes, & vitam tuam religioſam audientes: ab huius te peccati vinculo abſolutum, in ſuſcepto ſacerdotali officio confirmamus.

Iuo Carno. li. 3. de quali. ord. eidē tribuit.

Baptizati in ægritudine non ordinentur. Diſtinctio lvij.

Item

ITEM qui in ægritudine conſtitutus baptizatur, presbyter ordinari non debet. Vnde in Neocæſarieñſi concilio legitur. A

Cap.12

Non ordinetur presbyter qui in ægritudine cõſtitutus baptizatur.

SI quis in ægritudine cõſtitutus fuerit baptizatus: presbyter ordinari non debet. non enim fides illius voluntaria, ſed ex neceſsitate eſt, niſi fortè poſtea ipſius ſtudium & fides probabilis fuerit, aut hominum raritas exegerit. B

Monachi ſine conſenſu abbatis nõ ordinentur. Diſtinct. lviij.

ITEM ex monachali habitu nullus aſſumatur ad eccleſiaſticum officiũ, niſi fuerit oblatus proprij voluntate abbatis. Vnde Gregorius ſcribit.

Epi.18. ad Marinianum epiſcopum.

Monachus non ordinetur clericus, niſi voluntate abbatis epiſcopo fuerit oblatus. C

NVllus ad eccleſiaſticum officium ex monaſterio producatur monachus, niſi quem abbas loci admonitus propria

Cap.13 voluntate obtulerit epiſcopo. Item ex cõcilio Carthaginenſi v. *De eodem.*

SI quis de alterius monaſterij conuentu repertum vel ad clericatum promoueri vo

A ri voluerit, vel in ſuo monaſterio maiorẽ perſonã monaſterij conſtituere, ſine licentia abbatis et monachorum: epiſcopus qui hoc fecerit, à cæterorũ cõmunione ſeiunctus, ſuæ tantummodo plebis cõmunione contentus ſit: & ille neque clericus, neque canonicus, neque prępoſitus perſeueret.

Rudes & idiotæ non ordinentur. Diſtinctio lix.

B ITEM qui eccleſiaſticis diſciplinis imbuti non ſunt, & temporum approbatione diſcuſſi nõ ſunt: ad ſummum ſacerdotium prouehi non aſpirent. Vnde ait papa Zozimus. *Epiſto. 1. ad Iſ, chiũ Salonitanũ epiſcopum.*

Non aſpiret ad ſummum ſacerdotium qui eccleſiaſticis diſciplinis non eſt imbutus.

QVi eccleſiaſticis diſciplinis per ordinẽ non eſt imbutus, nec tẽporum approbatione diuinis ſtipendiis eruditus: nequaquam ad ſummum ſacerdotium eccle- C ſiæ aſpirare vel præſumere debet, & non ſolũ in eo ambitio inefficax habeatur, verùm ordinatores eius careant eo ordine quem contra præcepta crediderant præſumendum. Item Vrbanus papa.

Ad ſacerdotale officium nullus niſi per ſingulos gradus approbatus accedat.

Si offi

SI officia ſecularia principalem locum non veſtibulum actionis ingreſsis, ſed per ſingulos gradus examinatis deferunt: quis tam arrogans, tam impudens inueni tur, qui in cæleſti militia quæ propenſius ponderanda eſt, & ſicut aurum repetitis ignibus exploranda, ſtatim dux eſſe deſide ret, cùm tyro antè non fuerit, & prius velit docere, quàm diſcere? Aſſueſcat in domini caſtris in lectorum primitus gradu diuini rudimenta ſeruitij: nec illi vileſcat exorciſtam, acolytum, ſubdiaconũ, & diaconum per ordinẽ fieri: nec hoc ſaltu, ſed ſtatutis maiorum ordinatione tẽporibus. Iam verò ad presbyterij faſtigiũ talis accedat, vt & nomen ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia anteacta teſtentur, inde ſummi pontificis iure locum ſperare debebit. Facit hoc nimia remiſsio cõſacerdotum noſtrorum, qui pompam multitudinis quærunt, & putant ex hac turba aliquid ſibi dignitatis acquiri. Hinc paſſim numeroſa pluralitas etiam in his locis vbi ſolitudo eſt, talium reperitur, dum per parœcias extendi cupiunt: aut quibus aliud præſtare non poſſunt, diuinos ordines largiuntur: quod oportet diſtricti ſemper eſſe iudicij. Rarũ eſt enim omne quod magnum eſt. Item Gregorius. A B C

Cuiuſ

A *Cuiuſlibet meriti laicus ad ſummum nõ aſpiret ſacerdotium.*

HOc ad nos perueniſſe noſcas, quòd nõ diſsimili dignum eſt deteſtatione cõplecti, quòd quidam honoris deſiderio inflammati defunctis epiſcopis tonſurantur & fiunt repentè ex laicis ſacerdotes, atque inuerecundè & repentè religioſi propoſiti ducatum arripiũt, qui nec eſſe adhuc mili tes didicerunt. quid putamus quod iſti ſub iectis præſtaturi ſunt qui antequam di-
B ſciplinatus limen attingant, tenere locum regiminis non formidant? qua de re neceſſe eſt vt quamuis inculpati quiſque ſit meriti, ante tamen per diſtincta eccleſiaſtici ordinis ſe exerceat officia. Item Cæleſtinus epiſcopis Galliarum. *Cæleſtinus papa pri. epiſtola 2*

Non aſpiret ad ſummum ſacerdotium, qui eccleſiaſticis diſciplinis non eſt imbutus.

ORdinatos verò quoſdam fratres chariſsimi epiſcopos qui nullis eccleſia-
C ſticis ordinibus ad tãtæ dignitatis faſtigiũ conſtituti fuerint, contra patrum decreta huius vſurpatione qui ſe hoc recognoſcit feciſſe didicimus, cùm ad epiſcopatum his gradibus quibus frequẽtiſsimè cautum eſt debeat peruenire, vt in minoribus initiati officijs, ad maiora firmentur. debet enim ante eſſe diſcipulus quiſquis doctor eſſe

D deſi

deſiderat, vt poſsit docere quod didicit. A
Omnis enim vitæ inſtitutio ad id quò tendit, ſe ratione confirmat. Qui minimè literis operam dederit, præceptor eſſe non poteſt literarum. Qui non per ſingula ſtipendia creuerit, ad meritum ſtipendij ordinẽ non poteſt peruenire. ſolum ſacerdotiũ inter iſta rogo vilius eſt? cur facilius tribuitur cùm difficilius impleatur?

Ex ordine diaconorum archidiaconus, presbyterorum archipreſbyter, epiſcoporum archiepiſcopus aſſumatur. B

Diſtinctio lx.

ECCE oſtenſum eſt ex parte qui poſſunt ad ſacerdotij ordinem promoueri, & qui nõ. Nunc autem conſiderandum eſt ex quibus ordinibus in archipresbyterũ, vel prępoſitum, vel epiſcopum, vel archiepiſcopum ſint eligendi. De his ita ſtatutum eſt in cõci. Vrbani papæ, celebrato Aluernię. C

Archipresbyter, vel decanus, aut archidiaconus, non niſi diaconus, aut presbyter ordinetur.

NVllus epiſcopus in eccleſia ſua, niſi diaconus ſit, archidiaconum inſtituere, nec archipresbyterum aut decanũ, niſi preſ

A presbyteri ſint, ordinare præſumat: quod vt diſtrictius teneatur, apoſtolica auctoritate prohibemus & interdicimus. Item Calixtus papa.

Nullus in præpoſitum, vel archiepiſcopum, vel archipresbyterum, vel archidiaconum, niſi presbyter vel diaconus ordinetur.

NVllus in prępoſitum, nullus in archiepiſcopum, nullus in archipresbyterũ, nullus in decanum, niſi presbyter vel diaconus, nullus in archidiaconum niſi diaco-

B nus ordinetur. Itẽ Innocentius ſecũdus. *Iuo Carno. lib. 8. id refert in decreto.*

De eodem

INnouamus autem & præcipimus vt nullus in archidiaconum vel decanum, niſi diaconus vel presbyter ordinetur. Archidiaconi verò vel decani vel præpoſiti qui infra ordines prænominatos exiſtunt: ſi inobedientes ordinari contempſerint, honore ſuſcepto priuentur. Prohibemus autem ne adoleſcentibus, vel infra ſacros or-

C dines conſtitutis, ſed qui prudentia & merito vitæ clareſcunt, prædicti concedantur honores. Horum vnũ, propter procacitatem quorundam ſtatutum eſt, qui nomẽ præpoſituræ adepti, officiũ cõtẽnunt, nolẽtes fieri ſacerdotes: aliàs autẽ inanè eſſet, cũ etiã in epiſcopũ eligi poſsũt in ſubdiaconatu cõſtituti. Iuxta illud Vrbani pa. *Iuo Carn. lib. 3. de electione ſuir. pontificis id refert.*

Non eligatur in epiſcopum, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus. A

* *epiſcopū.* NVllus in epiſcopatum * eligatur, niſi in ſacris ordinibus religioſè viuens fuerit inuentus. Sacros autem ordines dicimus diaconatum & presbyteratum. hos ſi quidem ſolos primitiua legitur habuiſſe eccleſia. ſubdiaconos verò (quia & ipſi altaribus miniſtrant) opportunitate exigente concedimus, ſi tamen ſpectatæ ſint vitę, religionis & ſcientiæ: quod ipſum non ſine Romani pontificis vel cum metropolitani B ſcientia fieri firmiter permittimus. Alterum verò vt in epiſcopum vel archiepiſcopum, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus non eligatur, propter dignitatem ordinis ſtatutum eſt.

Laici non in epiſcopos eligantur.

Diſtinctio lxj.

ITEM laici non ſunt in epiſcopos eligendi, ſed per ſingulos C ordines prius ſunt probandi. Vnde Gregorius Brunichildæ reginæ Francorum.

Greg. epiſt. 11. lib. 7

Sacerdotes ex laicis non ſunt ordinandi.

SAcerdotale officium veſtris in partibus in tãtã (ſicut didicimus) eſt ambitione perductũ, vt ſacerdotes ſubitò (quod nimis

mis graue eſt)ex laicis ordinẽtur. Itẽ Hormiſda papa omnib⁹ epiſcopis. *De eodem.* *Hormiſda epiſtol. ad epiſcopos Hiſp.*

IN ſacerdotibus eligendis vel ordinandis curam oportet eſſe perſpicuam. Irreprehenſibiles eſſe conuenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis. longa debet vitã ſuã probatione monſtrare, cui gubernacula cõmittuntur eccleſiæ. Idem. *Hormiſda ibidem continui.*

NOn negamus eſſe in laicis Deo placitos mores: ſed milites ſuos probatos ſibi quærunt inſtituta fideliũ. diſcere prius
B quiſque debet antequam doceat, & exemplum religioſę conuerſationis de ſe potius aliis præſtare quàm ſumere. Emendatiorem eſſe conuenit populo quem neceſſe eſt orare pro populo. longa obſeruatione religioſus cultus tradatur, vt luceat, & clericalibus obſequijs erudiendus inſeruiat: vt ad venerandi gradus perductus ſummam quis ſit, fructus humilitatis oſtẽdat. Nec tantũ conſecrare de laicis inhibemus,
C ſed nec de pœnitẽtibus quidem quiſquam ad huiuſmodi gradum profanus temerator aſpiret: ſatis illi ſit poſtulanti veniam concedi. Qua conſcientia abſoluat reum, qui ſe peccata ſua ſcit populo teſte confeſſum? Quis enim quem paulò antè iacentem viderat, veneretur antiſtitem? Perferens memorandi criminis labem, nõ habet

lucidam ſacerdotij dignitatem. Item In A
Innoc. pa. 1 epiſt. 12. ad Aureliū.
nocentius papa. *De eodem.*

MIſerum eſt eum fieri magiſtrum, qui nunquã fuit diſcipulus: eumq́ue ſummum ſacerdotem fieri, qui in nullo gradu vnquam obſecutus fuerit ſacerdoti. Itẽ
Leo pa. 1. epiſto. 85. ad epiſcopos Aphrica-nos.
Leo epiſcopus. *De eodem.*

MIramur tantùm apud vos per occaſionem temporis impacati, aut ambientium præſumptionem, aut tumultum valuiſſe popularem, vt indignis quibuſlibet & longè extra ſacerdotale meritum conſti B tutis paſtorale faſtigium & gubernatio eccleſiæ crederetur. Non enim eſt hoc conſulere populo, ſed nocere: nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimẽ. Integritas enim pręſidentium, ſalus eſt ſubditorum. Et vbi eſt incolumitas obedientiæ, ibi ſana eſt forma doctrinæ. Principatus autem quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit: etiam ſi moribus atque actibus non offendit, ipſius tamen initij ſui eſt pernicioſus exemplo: & vix bono peraguntur exi- C tu, quę malo ſunt inchoata ſunt principio. Quòd ſi in quibuſlibet eccleſiæ gradibus prouidenter ſcienterq́ue curãdum eſt vt in domo domini nihil inordinatum ſit, nihilq́ue præpoſterum, quanto magis elaborandũ eſt vt in electione eius qui ſupra omn

A omnes gradus cõſtituitur, non erretur. nã totius familiæ domini ſtatus & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore, non inuenitur in capite. Vbi eſt illa beati Pauli apoſtoli per ſpiritum Dei emiſſa præceptio, qua in perſona Timothei omnium ſacerdotum Chriſti numerus eruditur, & inde vnicuique noſtrũ dicitur: Manus nemini cito impoſueris, neque cõmunices peccatis alienis. *1.Timo. 5.d* Quid eſt cito manus imponere, niſi ante maturitatem ætatis, ante tem-
B pus examinis, ante tempus emeritum obedientiæ, ante experientiam diſciplinæ ſacerdotalem honorẽ tribuere non comprobatis? Et quid eſt communicare peccatis alienis, niſi talem effici voluntate, qualis eſt qui non meruit ordinari? Sicut enim boni operis ſibi comparat fructum, qui rectum tenet in eligendo ſacerdotẽ iudiciũ: ita graui ſemetipſum afficit damno qui ad ſuæ dignitatis collegium ſublimat indi-
C gnum. Non enim in cuiuſquã perſona prætermittendum eſt quod inſtitutis generalibus continetur: nec putandus eſt honor ille legitimus, qui fuerit contra diuinę legis pręcepta collatus. *Ibidẽ paulò inferius.* Meritò patrum beatorũ venerabiles ſanctiones cũ de electione ſacerdotum loquerentur, eos demum ſacris adminiſtrationibus idoneos cenſuerunt,

quorum omnis ætas à puerilibus exordiis A vſq; ad perfectiores annos per diſciplinæ ſtipendia eccleſiaſticæ cucurriſſet, & vnicuique teſtimonium prior vita præberet. Nec poteſt de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis,pro moribus caſtis,pro actionibus ſtrenuis, celſioris loci præmium debetur. Si enim ad honores mũdi ſine ſuffragatione temporis, ſine merito laboris indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſolent quos probitatis documenta non adiuuant: quàm diligens & quã B prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorũ

Cap. 13 munerum & cæleſtium dignitatum. Itẽ ex concilio Laodiceñ.

Non ſunt eligendi ad epiſcopatum, niſi quos probabilis vita commendat.

EPiſcopum non oportet pręter iudiciũ metropolitanorũ & finitimorum epiſcoporum conſtitui ad eccleſiæ principatum,nec eligantur,niſi hi quos multo antè nota probabiliſque vita commendat: & ni C hilominus ſi in ſermone fidei & recta ratione pro ſua conuerſatione probati fue-

Cæleſtinus epiſt. 1. ca. 2 rint. Item Cæleſt. omnibus orthodoxis.

De eodem.

QVid proderit per ſingula ſtipẽdia clericos militaſſe,& omnẽ egiſſe in dominicis caſtris ętatem,ſi hi qui futuri ſunt

ſacerd

A ſacerdotes, ex laicis requirantur: qui vacãtes ſeculo & omnem eccleſiaſticum ordinẽ neſcientes, ſaltu præpoſtero in alienũ ambiunt honorem immoderata cupiditate tranſcendere, & in aliud vitæ genus (calcata reuerẽtia eccleſiaſticæ diſciplinæ) trãſire? Talibus itaque fratres chariſsimi neceſſe eſt vt obuiemus. His itaque fraternitatem veſtram decretis commonemus, ne quis laicum ad clericatus ordinem admittat & ſinat fieri: vnde & illum decipiat, &
B ſibi cauſas generet quibus reus conſtitutorum decretalium fiat. Item Leo.

Leo pap. 1. epiſt. 85. ad epiſcopos Africanos.

Rudibus & imperitis gubernacula eccleſiæ non ſunt committenda.

STatuimus ne ĩn aliquo apoſtolica & canonica decreta violentur, & ne his regenda domini eccleſia credatur qui legitimarum inſtitutionum neſcij, & totius humilitatis ignari, non ab infimis ſumere incrementum, ſed à ſummis volunt habere
C principium, cùm valde iniquum ſit abſurdumq́ue, vt imperiti magiſtris, noui antiquis prę̨ferantur, rudes emeritis His omnibus authoritatibus laici prohibentur in epiſcopatum eligi. Econtra beatus Nicolaus ex laico electus eſt in epiſcopum: beatus Seuerus ex lanificio aſſumptus eſt in archiepiſcopũ: beatus Ambroſius cùm

In legendis ſanctorum, & vitis.

nondum eſſet baptizatus, in archiepiſcopũ eſt electus. Sed ſciendum eſt quòd eccleſiaſticæ prohibitiones proprias habent cauſas, quibus ceſſantibus ceſſant & ipſæ, vt enim laicus in epiſcopum non eligeretur, hæc cauſa fuit: quia vita laicalis eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem non erudita neſcit exempla religionis de ſe præſtare aliis, quæ in ſeipſa experimento non didicit. Cùm ergo quilibet laicus merito ſuę perfectionis clericalem vitam trãſcendit: exemplo beati Nicolai, & Seueri, & Ambroſij eius electio poteſt rata haberi. Vnde idem Ambroſius in epiſtola ad Vercellenſes ait de ſeipſo. A B

Amb. epi. 82. li. 10. ad Vercellenſem eccleſiam, Ca. 13

NEophytus prohibetur ordinari, ne extollatur in ſuperbiam: ſed ſi non deeſt humilitas competens ſacerdotio: vbi cauſa non adhæret, vitium non imputatur. Itaq; ordinationẽ meã occidẽtales epiſcopi iudicio, orientales etiam exẽplo probarunt. Itẽ obiicitur illud Sardicẽſis cõci. C

Scholaſticus ex foro aut ex adminiſtratione poſtulari poteſt epiſcopus.

OSius epiſcopus dixit (& hoc neceſſarium arbitror vt diligentiſsimè tractetur) ſi fortè aut diues laicus aut ſcholaſticus de foro aut de adminiſtratione epiſcopus fuerit poſtulatus vt non prius ordine

A dinetur, niſi antè lectoris munere, & officio diaconi aut presbyteri fuerit perfunctus: & ita per ſingulos gradus (ſi dignus fuerit) aſcẽdat ad culmẽ epiſcopatus. Sed aliud eſt poſtulari, aliud eligi. Poſtulatur nexibus curię adſtrictus ab imperatore clericus alterius ciuitatis à ſuo epiſcopo, ſed nõ eligitur aliquis niſi in ſacris ordinibus cõſtitutus. Fit enim electio cũ ſolennitate decreti omniũ ſubſcriptionibus roborati: poſtulatio verò ſimplici petitione. Quã diſtinctionem beatus Gregorius innuit in regeſto ſcribens cuidam epiſcopo. *3.pars.*

B *Greg.epiſt. 19.lib. 2.ad Benenatũ epiſcopum.*

Electio epiſcopi debet fieri cum ſolennitate decreti omnium ſubſcriptione roborati.

EPiſcopus dum fuerit poſtulatus, cũ ſolennitate decreti ſubſcriptionibus omnium roborati, & dilectionis tuæ teſtimonio literarum ad nos conſecrandus occurrat. Sic beatus Ambroſius ante ſuſceptum baptiſma ab imperatore eſt poſtulatus, non electus. Item clerici alterius ecclesiæ non ſunt præferendi in electione his qui bene militant in propria eccleſia. *4.pars.*

C Vnde Cæleſtinus papa. *Caleſt.pap. epiſt.2. epi. Galliæ.*

Extranei emeritis in ſuis eccleſijs non præponantur.

NEc emeritis in ſuis eccleſijs peregrini & extranei, & qui ante ignoti ſunt, ad

ad excluſionem eorũ qui bene ciuium ſuo- A
rum merentur teſtimonium, præponan-
Idẽ Cale. in eadem epi. cap. 5 tur. Idem. *De eodem.*

NVllus inuitis detur epiſcopus. tunc autem alter de altera eligatur eccleſia, ſi de ciuitatis ipſius clero cuius eſt epiſcopus ordinandus, nullus (quod euenire non credimus) dignus poterit reperiri. Primùm enim illi reprobandi ſunt, vt aliqui de alienis eccleſiis meritò præferantur. Habeat vnuſquiſque ſuum fructum militiæ in eccleſia, in qua ſuam per omnia officia tranſ B
egit ætatem: in aliena ſtipendia minimè alter obrepat, nec alij debitam, alter ſibi vendicare audeat mercedem. Si facultas clericis renitendi, ſi ſe viderint prægrauari: & quem ſibi ingeri ex tranſuerſo viderint, non timeant refutare: qui & ſi non debitũ epiſcopatus præmium, vel liberum de eo qui eos recturus eſt debent habere iudiciũ.

Palea.

IN ordinatione præpoſiti illa ſemper cõ- C
ſideretur ratio, vt hic conſtituatur quem omnis concors congregatio ſecundùm timorem Dei, ſiue etiam pars congregationis (quamuis praua *) ſaniori conſilio elegerit. vitæ autem merito & ſapientia eligatur qui ordinandus eſt, etſi vltimus eſt in congregatione. quòd ſi omnis congregatio

** parua.*

A tio vitijs ſuis conſentientẽ perſonam pari conſilio elegerit,& vitia ipſa aliquatenus in notitiam epiſcopi vel ad alios vicinos præpoſitos vel Chriſtianos claruerint: prohibeatur prauorum præualere conſenſum:ſed domui Dei epiſcopus conſtituat cum alijs dignum diſpenſatorem.

Item Grego.ciuibus Neapol.

Grego.epiſ. 40.lib.8.ad Neapolitanos.

De eodem.

STudij veſtri ſit etiam aliũ qui aptus ſit prouidere: vt ſi fortè Petrus quem à B vobis electum aſſeritis, huic ordini non videatur idoneus:ſit in quem declinare veſtra electio poſsit:nã graue cleri illius erit opprobrium, vt ſi hic fortaſſe probatus non fuerit,alium ſe dicant qui eligi debeat non habere. Item Greg.in regeſto.

Greg.epiſt. 16. li.11. ad Barbarum epiſcopum.

De eodem.

OBitum Victoris Panormitanæ ciuitatis antiſtitis directa relatio patefecit.quapropter viſitationis deſtitutę eccleſiæ fraternitati tuæ operã ſolenniter dele- C gamus.Et ideo fraternitas tua ad prædictã eccleſiã ire properet,& aſsiduis exhortationibus clerum plebemq́ue eiuſdẽ eccleſiæ admonere feſtinet:vt remoto ſtudio, vno eodemq́ue conſenſu talem præficiendum ſibi expetant ſacerdotem, qui tanto miniſterio valeat dignus reperiri:& à ve-

neran

nerandis canonibus nullatenus reſpuatur. A Commonemus etiam fraternitatem tuam vt nullum de alia eligi permittas eccleſia, niſi fortè inter clericos ipſius ciuitatis in qua viſitationis impendis officium, nullus ad epiſcopatum dignus (quo deuenire nõ credimus) poterit inueniri: prouiſurus ante omnia ne ad cuiuſlibet conuerſationis meritum laicæ perſonę aſpirare præſumant: ne & illæ perſonę voluntatis affectum non inueniant: & tu periculum ordinis tui (quod abſit) incurras. monaſteria B autem ſi qua ſunt in ipſius cõſtituta parœcia, ſub tua cura diſpoſitioneque (quouſq; illic proprius fuerit ordinatus epiſcopus) concedimus. Item Pelagius papa Eucarpo Meſſanenſi epiſcopo.

De eodem.

CAtinenſis eccleſiæ viſitationem tibi iniungimus: cuius epiſcopum de hac luce tranſiſſe ſucepta cleri ratione didicimus. Impoſsibile eſt enim vt nos in prouincia illa duntaxat in Syracuſanis partibus alij cuilibet cauſas quę ad Deũ pertinent committamus, niſi fortè talem per te C Deus nunç in Catinenſi eccleſia eligere voluerit, de cuius conſcientia poſsimus eſſe ſecuri, vt à te labores iſtos paululum remouere poſsimus. Mox ergo dilectio tua ad

A ad ſupradictam Catinenſem eccleſiã pergat:& hominem de clero qui nec vxorem habeat,nec filios,nec crimen aliquod canonibus inimicum,eligi cum auxilio Dei compellat atque ſuadeat:& ſtatim eum ad vrbem Romã cum decreto & teſtificatione relationis tuæ tranſmitte. Item Gregorius Paſsino epiſcopo. *Greg.epiſt. 13.lib.1.*

Qui in epiſcopum eligitur,non ſit reus criminum quæ ſacra lex morte punit.

B BEne nouit fraternitas tua quã longo tempore Aprucium ciuitas paſtorali ſit ſolicitudine deſtituta: vbi diu quæſiuimus quis ordinari debuiſſet, & nequaquã potuimus inuenire.Sed quia Opportunus mihi in moribus ſuis, in pſalmodiæ ſtudio,in amore orationis valde laudatus,religioſam vitam omnino dicitur agere: hunc volumus vt fraternitas veſtra ad ſe faciat venire:& de anima ſua admoneatur quatenus in bonis ſtudijs creſcat:& ſi nul C la ei crimina quæ per legis ſacrę regulam morte mulctãda ſunt,obuient:tũc hortandus eſt vt vel monachus vel à vobis ſubdiaconus fiat:& poſt aliquantũ tẽporis (ſi Deo placuerit) ipſe ad paſtoralẽ curam debeat promoueri. Cui autem viſitatio iniungitur, nihil de rebus eiuſdẽ eccleſiæ à quoquã præſumi patiatur. Vnde Greg. *Epi.52.ſiue ca.56.li. 4. ad Gaudẽtium epiſcopum.*

Non

Non patiatur à quoquam præſumi de rebus eccleſiæ, niſi cui fuerit iniuncta viſitatio. A

QVoniam Feſtus Capuanæ eccleſiæ epiſcopus in Romana ciuitate poſitus de hac luce migrauit: curæ nobis fuit, quę vniuerſis eccleſijs impenditur, fraternitati tuæ præſentia ſcripta dirigere: vt memoratæ eccleſiæ viſitator accedas: ſic tamen, vt nihil de prouectionibus clericorum, reditu, ornatu, miniſteriiſque, vel quicquid præfati loci eſſe poterit, à quoquam præſumi patiaris: ſed omnẽ vigilãtiam atque cautelam circa clericos plebemque eiuſdem eccleſiæ exhibere te conuenit: vt in vigilijs obſequioque eccleſiaſtico ſedulè ac deuotè debeant deſeruire. B

Epiſcopi ab eccleſiaſticis eligantur conſentiente principe & requirente plebe. Diſtinctio lxij.

BREVITER monſtratũ eſt ex quibus ordinibus in quos gradus ſunt eligendi. Nunc videndum eſt à quibus ſunt eligendi & conſecrandi. Electio clericorum eſt cõſenſus principis: petitio plebis. Vnde Leo papa. C

Leo pap. I. epiſtol. 90. ad Ruſticum Narbonen. epiſco.

Non

A *Non ſunt habēdi inter epiſcopos qui nec à clericis eliguntur, nec à plebibus expetuntur.*

NVlla ratio ſinit vt inter epiſcopos habeantur qui nec à clericis ſunt electi: nec à plebibus ſunt expetiti: nec à comprouincialibus epiſcopis cum metropolitani iudicio conſecrati. Vnde cùm ſæpe quæſtio de malè accepto honore naſcitur: quis ambigat nequaquā ab iſtis eſſe tribuendū quod nec docetur fuiſſe collatum? Si qui autem clerici ab iſtis pſeudo epiſcopis in
B eorum eccleſijs ordinati ſunt, &c. vt infra in cauſa Simoniacorum. Item Cæleſtinus papa. *Cale. pa. primus epi. 3 cap. 3*

Populus non debet præire, ſed ſubſequi.

DOcendus eſt populus, nō ſequendus. nos quoque, ſi neſciunt, eos quid liceat, quid've non liceat, commonere, non his conſenſum præbere debemus. Quiſquis conatus fuerit tentare prohibita: ſentiet cenſurā ſedis apoſtolicæ minimè de-
C futuram. quæ enim ſola admonitionis auctoritate nō corrigimus, neceſſe eſt vt per ſeueritatē congruentē regulis vindicemus. Per totas ergo quæ proprijs rectoribus carent eccleſias volumus vt hoc innoteſcat, vt nullus ſibi aliqua ſpe forſitan blanditijs illudat. Niſi autē canonicè elect⁹ fuerit, cōſecrari nō debet. Vnde Calixtus pa.

Non conſecretur in epiſcopum, niſi canonicè electus. A

NVllus in epiſcopum niſi canonicè electum cõſecret: quod ſi præſumptum fuerit, & conſecrans & conſecratus abſq; recuperationis ſpe deponatur.

Laici etiam principes magni epiſcopos non eligant.

Diſtinctio lxiij.

Iuo Carn. lib. 3. de cõſecr. epiſco. id refert.

LAICI nullo modo ſe debent inſerere electioni. Vnde Hadrianus papa. B

Laici electioni pontificum non ſe ingerant.

NVllus laicorum principum vel potentũ ſemet inſerat electioni aut promotioni patriarchæ metropolitæ, aut cuiuſlibet epiſcopi: ne videlicet inordinata & incongrua fiat electio vel confuſio, vel contentio: præſertim cùm nullam in talibus poteſtatem quẽquam poteſtatiuorum C vel cæterorum laicorum habere conueniat: & infra. Quiſquis ſecularium principum, vel potentum, vel alterius dignitatis laicus aduerſus communem conſonantem atque canonicam electionem eccleſiaſtici ordinis agere tentauerit: anathema ſit donec obediat & conſentiat, quicquid

A quid eccleſia de electione & ordinatione proprij præſulis ſe velle monſtrauerit. *Iuo Car. li. 8. de electione pōtif. & li. 3. de conſecr. epiſc.*
Item ex viij. ſynodo.

De eodem.

HAdrianus papa ſecundus (quod Nicolaus prędeceſſor eius diſpoſuerat) miſſos ſuos, Donatum ſcilicet Hoſtiēſem epiſcopum, & Stephanum Neopheſinum epiſcopum & Marinū diaconū ſanctę Romanæ eccleſię ad Baſilium imperatorē, & ad filios eius Cōſtantinum & Leonem Au B guſtos, Conſtantinopolim direxit: cū quibus & Anaſtaſius bibliothecarius Romanæ ſedis vtriuſq; linguæ Græcę & Latinæ peritus perrexit: & ſynodo cōgregata (quā octauam vniuerſalem ſynodum illuc conuenientes appellauerunt) exortū ſchiſma de Ignatij depoſitione, & Fotini ordinatione ſedauerūt, Fotinū anathematizantes, & Ignatiū reſtituentes. in qua ſic ſtatutū eſt: Cōſecrationes & promotiones epi- C ſcoporū cōcordans prioribus concilijs clericorū electione ac decreto, & epiſcoporū collegio fieri hæc ſancta & vniuerſalis ſynodus diffiniuit & ſtatuit, atque iure promulgauit, neminem laicorū principū vel potentū ſemet inſerere electioni vel promotioni patriarchę vel metropolitani aut cuiuſlibet epiſcopi: ne videlicet inordinata

& incongrua hinc fiat electio contemptio A
vel confuſio: prẹſertim cùm in talibus nullam poteſtatem quenquam poteſtatiuorũ vel laicorum cæterorum habere cõueniat: ſed ſilere, vel attendere ſibi vſquequo regulariter à collegio eccleſiæ ſuſcipiat finem electio pontificis futuri. Si verò quiſquam laicorum ad contractandum vel cooperandum inuitatur ab eccleſia, licet huiuſmodi laico cum reuerentia, ſi fortè voluerit, obtemperare ſe aſciſcentibus. Taliter enim dignum paſtorem ſibi regulariter B
ad ſuam & eccleſiæ ſalutem promouet clerus. Item ex hiſtoria tripertita.

Cap. 8. lib. 7

Electioni epiſcoporũ imperator intereſſe nõ debet.

VAlentinianus imperator veniens ab oriẽte ad Heſperias partes (vt refert hiſtoria eccleſiaſtica) mortuo Auxentio Arrianæ perfidiæ magiſtro, qui Mediolanenſem eccleſiam vt lupus dilaniauerat: cùm vellet imperator catholicum Deo ordinante ibi conſecrari epiſcopum, euocans C
epiſcopos hæc eis locutus eſt: Noſtis apertè eruditi diuinis eloquijs qualem oporteat eſſe pontificem: & quia non decet eum verbo ſolo, ſed etiam conuerſatione gubernare ſubiectos, & totius ſemetipſum imitatorem virtutis oſtendere, teſtemq́ue doctrinæ conuerſationem habere bonam: talem

A talem itaque in pontificali conſtituite ſede, cui & nos qui gubernamus imperium, ſyncerè noſtra capita ſubmittamus, & eius monita dum tanquam homines delinquimus, neceſſariò veluti curantis medicamina ſuſcipiamus. Hæc autem cùm dixiſſet imperator, petiit ſynodus vt magis ipſe decerneret, ſapiẽs & pius exiſtens: atq; ille ait, Super vos eſt talis electio. Vos enim gratia diuina potiti, & illo ſpendore fulgentes, melius poteritis eligere. Tunc B ſacerdotes egreſsi de epiſcopali ſede tractabant. Cùm autem ordinatione diuina Ambroſius nondum baptizatus electus fuiſſet, exultans imperator ait: Gratias ago tibi domine omnipotens, & ſaluator noſter: quoniam huic viro ego quidem commiſeram corpora, tu autem animas: & meam ſententiam oſtendiſti iuſtitiæ tuæ conuenire. Cumque ſanctus Ambroſius contriſtaretur de hoc quod accide C rat (vt idem ipſe in ſuis epiſtolis ſcribit) confortauit eum imperator, & ait: Noli timere: quia Deus qui te elegit ſemper te adiuuabit, & ego adiutor tuus (vt meum ordinem decet) ſemper exiſtam. Item Nicolaus papa Lothario regi.

Auctoritate apoſtolica non regio fauore epiſcopus eſt eligendus.

POrrò ſcias quia relatũ eſt nobis ꝙ qui A
cunq; ad epiſcopatũ in regno tuo proue-hẽdus eſt: nõ niſi fauentẽ tibi permittas eligi. Idcirco apoſtolica auctoritate ſub diuini iudicij obteſtatione iniũgimus tibi vt in Treuerẽſi vrbe & in Agrippina Colonia nullũ eligi patiaris antequã relatũ ſup hoc noſtro apoſtolatui fiat. Itẽ ex cõc. Pariſ.

Ca. 8. conc. Parrhiſiẽ. primi.

Non recipiatur à cõprouincialibus qui regia ordinatione epiſcopale culmen eſt adeptus.

SI per ordinationem regiam honoris iſtius culmen peruadere aliquis nimia B
temeritate præſumpſerit, à comprouincialibus illius loci epiſcopis recipi nullatenus mereatur. Quem verò indebitè ordinatum agnoſcunt, ſi quis de comprouincialibus recipere eũ contra interdicta prẹſumpſerit: ſit à fratribus omnibus ſegregatus, & ab ipſorum omni charitate ſemotus. Item ex concilio Laodicenſi.

Cap. 13

De eodem.

NOn eſt permittendum turbis electionem eorum facere qui ſunt ad ſacerdotium promouendi. Item ex ſecunda actione vj. ſynodi. cccl. epiſcoporum. C

Irrita ſit electio epiſcopi vel presbyteri à principibus facta.

OMnis electio epiſcopi vel presbyteri vel diaconi à principibus facta, irrita

A rita maneat, ſecundùm regulam quæ dicit: Si quis epiſcopus ſecularibus poteſtatibus vſus eccleſias per ipſos obtinuerit, deponatur, & ſegregentur ab eccleſia omnes qui illi communicant. Item ex concilio Martini papæ.

Cap. 1. libr. Martini Brac. epi. ex ſynodis Græcorum 2. pars.

Non eligantur à populo qui ſunt promouendi ad clerum.

NOn licet populo electionẽ facere eorum qui ad ſacerdotium promouentur: ſed in iudicio epiſcoporum ſit: vt epi-
B ſcopi eum probent ſi in ſermone & fide et ſpirituali vita edoctus ſit. His omnibus auctoritatibus laici excludũtur ab electione ſacerdotum: atque iniungitur eis neceſſitas obediendi, non libertas imperandi.

Contra verò ſcribit beatus Gregorius Ioã. epiſcopo primæ Iuſtinianæ Illyricę.

Greg. epiſt. 15. ſiue cap. 59. lib. 4. ad Ioã. epiſcopum.

Voluntas principis in ordinatione pontificis deſideratur.

QVia igitur ſuſcepta fratrũ atq; coë-
C piſcoporũ relatio ad locũ vos ſacerdotij totius cõcilij vnito cõſenſu, & sereniſsimi principis volũtate declarat accerſiri: gratias ſaluatori noſtro magna cũ exultatione retulimus, nos quoq; in ꝑſona fraternitatis tuę ꝑ omnia cõſentim⁹: atq; omnipotẽtẽ Deũ deprecamur vt charitatẽ veſtrã ſicut gratia ſua elegit, ita in omnibus

Grego. epi. 30. ſiue ca. 69. lib. 2

ſua protectione cuſtodiat. Item Grego. A
Ioanni ſubdiacono.

Clerus & populus pōtificis electioni intererūt.

QVantò Apoſtolica ſedes ſua auctoritate cunctis prælata cōſtat eccleſiis, tantò inter multiplices curas & illa nos valde ſolicitat, vbi ad conſecrandū antiſtitem noſtrum expectatur arbitrium. Defuncto igitur antiſtite Laurentio eccleſiæ Mediolanēſis archiepiſcopo, ſua nobis relatione clerus innotuit, in electione ſe filij noſtri Conſtantij diaconi ſui vnanimiter B conſenſiſſe. ſed quoniam eadem non fuit ſubſcripta relatio: ne aliquid quod ad cautelam pertinet omittamus, idcirco huius præcepti auctoritate ſuffultum Genuam te proficiſci neceſſe eſt: & quia illic multi Mediolanenſium coacti barbarica feritate conſiſtunt, eorum te voluntates oportet conuocatis clericis in cōmune perſcrutari: & ſi nulla eos diuerſitas ab electionis vnitate diſterminat: ſi quidem in prædicto filio noſtro Conſtantino omnium C voluntates atque conſenſum perdurare cognoſcis: tunc eum à propriis epiſcopis (ſicut antiquitatis mos exigit) cum noſtræ auctoritatis aſſenſu ſolatiante & auxiliāte domino facias conſecrari: quatenus huiuſmodi ſeruata cōſuetudine & apoſtolica ſedes

A des proprium vigorem retineat:& à ſe cō ceſſa aliis iura non minuat. Itē Gelaſius papa Philippo & Geruntino * epiſcopis. * al. Gerontio.

In electione epiſcopi populus debet adeſſe.

PLebs Diotrenſis data nobis petitione defleuit diu ſe ſine rectoris proprij gubernatione diſpergi:ac (ſicut aſſeritur) is qui à vobis iam probatus dicitur,à paucis & tenuibus putatur electus :cùm ad vos pertineat vniuerſos aſsidua admonitione compellere, vt omnes in vnum quem B dignum ſacerdotio viderint, & ſine aliqua reprehenſione, conſentiant. Et ideo fratres chariſsimi diuerſos ex omnibus ſępedicti loci parœciis, & presbyteros, & diaconos,& vniuerſam turbam vos oportet ſæpius conuocare: quatenus non prout cuilibet libuerit, ſed concordantibus animis talem vobis admonentibus ſibi quærant ſola diuinitatis attentione perſonam, quā nulla contrarietas à conſtitutis poſsit C reuocare reſcriptis. Item Stephanus epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Romano archiepiſcopo Rauennati.

De eodem.

NOſſe tuam fraternitatē volumus ad noſtras aures fore peruentum, Imolēſem epiſcopum ab hac luce migraſſe:in cuius ſucceſſoris electione populi diuiſionē

proueniſſe audiuimus: quod quia ſæpe cõ A
tingere ſolet, quærentibus ſingulis quæ
Phili.2.c ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti: non adeò
miramur. Veruntamen in hoc tuam pluri
mum oportet adhiberi ſolicitudinem, vt
cõuocato clero et populo talis ibi eligatur
per Dei miſericordiam, cui ſacri non ob-
uient canones. Sacerdotum quippe eſt ele
ctio: & fidelis populi conſenſus adhiben-
dus eſt: quia docendus eſt populus, non ſe-
quendus. Item Nicolaus papa Ioan. Ra- B
uennati archiepiſcopo.

De eodem.

EPiſcopos per Aemiliam non cõſecres
niſi poſt electionẽ vel conſenſum cle-
ri & populi. Item Pelagius papa Iuliano
epiſcopo Grumentino.

De eodem.

LIteras charitatis tuæ ſuſcepimus, qui
bus ſignificas Latinũ diaconum tuũ
ad epiſcopatum eccleſiæ Marcellianenſis
à clero & omnibus qui illic conueniunt, C
poſtulari. hoc itaque dicimus, vt ſi omnes
eum eligunt, & vis eum concedere: gratũ
nobis eſſe cognoſce: & ſi poteſt ante diem
ſanctum feſtinet occurrere, vt vel ſabba-
to ipſo noctis magnæ poſt baptiſmum cũ
Dei gratia valeat ordinari. Idem Laurẽ-
tio epiſcopo Centuncellenſi.

Sacra

A *Sacra principis auctoritas ordinandis eſt neceſſaria.*

PRincipali deuotiſsimorũ militũ qui illic in ciuitate Centũcellenſi cõſiſtũt relatione ad nos directa, ſacram epiſtolã inſinuant ſe clementiſsimi principis impetraſſe, qui eis presbyterum diaconum & ſubdiaconũ fieri debere præcipit. Ideo hortamur dilectionem tuam vt perſonas ipſas videas: & diligenter requiras ne aliquid cõtra canones commiſiſſent: & ſi eas B inculpabiles repereris, & vitæ ipſorum laudabile teſtimonium videris: veniente mediana ſeptimana Paſchæ (ſi dominus voluerit, & ſi vixerimus) vnumquenque per officia quæ prædiximus, non differas promouere. Item Leo iiij. Lothario & Lodouico Auguſtis.

Papa rogat Auguſtum vt Reatinam eccleſiam cuidam electo dignetur concedere.

REatina eccleſia quæ per tot temporũ ſpatia paſtoralibus curis deſtituta cõ C ſtitit: dignum eſt vt brachio amplitudinis veſtræ ſubleuetur, ac gubernationis regimine protegatur. Vnde ſalutationis alloquio præmiſſo veſtram manſuetudinem deprecamur, quatenus Colono humili diacono eandem eccleſiam ad regendum concedere dignemini: vt veſtra licentia accepta

cepta ibidem Deo adiuuãte eum conſecra A
re valeamus epiſcopum. Sinautem in præ
dicta eccleſia nolueritis vt pręficiatur epi
ſcopus, Tuſculanam eccleſiam quæ vidua
ta exiſtit, illi veſtra ſerenitas dignetur cõ-
cedere: vt conſecratus à noſtro præſula-
tu, Deo omnipotẽti veſtroq́; imperio gra
tes peragere valeat. Itẽ Ritæ comitiſſæ.

Regio præcepto ab apoſtolico Colonus Reatinæ eccleſiæ ordinatur epiſcopus.

NObis dominus imperator & impera
trix per ſuas epiſtolas dixerũt, vt Co B
lonũ in Reatina eccleſia, quæ paſtoris offi
cio per longa iam tẽpora deſtituta videba
tur, epiſcopum facere deberemus: ſicut &
fecimus. Itẽ Stephanus Guidoni comiti.

Imperatoris epiſtola in electionis confirmatione deſideratur.

LEctis ſagacitatis veſtræ apicibus, qui
defuncto eccleſiæ Reatinæ antiſtite
clerum & plebem eiuſdem elegiſſe ſibi fu-
turum antiſtitem, & à nobis conſecrandũ C
veſtro ſtudio directum eſſe, ne ipſa eccle-
ſia diu ſine proprio conſtet paſtore, fate-
bantur: nos de obitu prioris dolentes, nũc
ipſum electum vnanimitate, & canonica
ipſius eccleſiæ electione: vt mandaſtis, tã
citiſsimè ordinare omiſimus, eò quòd im
perialem nobis (vt mos eſt) abſolutionis
minimè

A minimè detulerit epiſtolam: pro qua ſcilicet re ambiguum eſt nobis: ideo voluntati veſtræ in hoc parêre diſtulimus, ne auguſtalis animus duriſsimè hoc quocunque modo perciperet. Sed ſcientes eccleſiam Dei ſine proprio diu paſtore non debere cõſiſtere: gloriæ veſtræ mandamus (quoniam aliter nos agere non debuimus) vt à veſtra ſolertia imperiali (vt priſca cõſuetudo dictat) percepta licentia, & nobis quemadmodum vos ſcire credimus, im-

B peratoria directa epiſtola, tunc voluntati veſtræ de hoc parebimus: eundemq́ue electum domino adiuuante conſecrabimus: quod chariſsime fili moleſtè nullo modo ſuſcipias. Item Leo papa.

Clericorum & ciuium voluntate Metropolitanus eſt ordinandus. *Leo pa. 1. epi. 82. ad Anaſtaſiũ epiſco.*

METropolitano defuncto, cùm in loco eius alius fuerit ſubrogãdus: prouinciales epiſcopi ad ciuitatem Metropolim

C cõuenire debent: vt omnium clericorum atq; ciuium volũtate diſcuſſa, ex presbyteris eiuſdẽ eccleſiæ vel diaconis optimus ordinetũ. Itẽ Iſidorus in libro officiorũ. *Ca. 5. li. 2. de officiis eccleſiaſticis.*

Cũ clero et populo, archipresbyteri fiat electio.

SI in plebibus archipresbyteri obierĩt, aut pro aliquo reatu exinde eiecti fuerint: archidiaconus quàm citius proficiſcatur

ſcatur illuc: & cum clericis & populis ipſius plebis electionem faciat: quatenus dignus paſtor domui Dei conſtituatur: et dũ ordinatur, eius prouidentia ipſa plebs cuſtodiatur. Item ex geſtis Roma. pontifi. A

Electus in Romanum pontificem non ordinetur, niſi eius decretum imperatori primùm præſentetur.

Vide Platinã in vita Agathonis papæ primi.

AGatho natione Siculus, cuius legatione fungens Ioannes epiſcopus Portuenſis dominico die octauo Paſchæ in eccleſia ſanctæ Sophiæ publicas miſſas coram principe, & patriarcha Latinè celebrauit: hic ſuſcepit ab illo diualem, id eſt regiam epiſtolam ſecundùm ſuam poſtulationem: per quam releuata eſt quantitas pecuniæ quæ ſolita erat dari pro ordinatione pontificis facienda: ſic tamen, vt ſi contigerit poſt eius tranſitum electionem fieri: non debeat ordinari qui electus fuerit, niſi prius decretum generale introducatur in regiam vrbem ſecundùm antiquam conſuetudinem: vt cum eorum conſcientia & iuſsione debeat ordinatio proſperari. Item Vitalianus natione Signenſis direxit reſponſales ſuos cum ſynodica epiſtola, iuxta conſuetudinem in Regiam vrbem apud piiſsimos principes, ſignificans de ordinatione ſua. Item ex hiſtoria B C

A ſtoria eccleſiaſtica.

Imperator ius habet eligendi pontificem.

HAdrianus papa Romam venire Carolum regem ad defendendas res eccleſiæ poſtulauit: Carolus verò Romam veniens, Papiam obſedit: ibique relicto exercitu, in ſancta reſurrectione ab Hadriano papa Romæ honorificè ſuſceptus eſt. poſt ſanctam reſurrectionem reuerſus Papiam, cepit Deſiderium regem: deinde Romam reuerſus conſtituit ibi ſynodum B cum Hadriano papa in patriarchatu Lateranẽſi, in eccleſia ſancti Saluatoris: quæ ſynodus celebrata eſt à cliij. epiſcopis religioſis & abbatibus. Hadrianus autem papa cum vniuerſa ſynodo tradiderunt Carolo ius & poteſtatem eligendi pontificẽ, & ordinandi apoſtolicam ſedem: dignitatem quoque patriciatus ei conceſſerunt. *Iuo Car. li. 8. de electio põtificis id refert.*

Inſuper archiepiſcopos & epiſcopos per prouincias ab eo inueſtiturã accipere diffiniuit: vt niſi à rege laudetur & inueſtia- C tur epiſcopus, à nemine conſecretur: & quicunque contra hoc decretum ageret, anathematis vinculo eum innodauit: & niſi reſipiſceret, bona eius publicari præcepit. Item Leo papa.

Electio Romani pontificis ad ius pertinet imperatoris.

In ſyno

Iuo Car. li. 8. id ex eodem refert de electione pontific.

IN ſynodo congregata Romæ in eccleſia ſancti Saluatoris ad exemplum beati Hadriani apoſtolicæ ſedis antiſtitis, qui domino Carolo victorioſiſsimo regi Frãcorum ac Longobardorum patritiatus dignitatem, ac ordinationem apoſtolicæ ſedis, & inueſtituram epiſcoporum conceſſit: Ego quoq; Leo ſeruus ſeruorum Dei epiſcopus cum toto clero ac Romano populo conſtituimus & confirmamus & corroboramus, & per noſtram apoſtolicam auctoritatẽ cõcedimus atq; largimur domino Ottoni primo regi Theutonicorũ, eiusq; ſucceſſoribus huius regni Italiæ in perpetuum facultatem eligẽdi ſucceſſorẽ, atq; ſummæ ſedis apoſtolicæ pontificem ordinandi, ac per hoc archiepiſcopos ſeu epiſcopos, vt ipſi ab eo inueſtituram accipiant & conſecrationem vnde debẽt: exceptis his quos imperator põtificibus & archiepiſcopis conceſsit: & vt nemo deinceps cuiuſcunq; dignitatis vel religionis, eligendi vel patricium vel pontificẽ ſummæ ſedis apoſtolicæ, aut quemcunq; epiſcopum ordinãdi habeat facultatẽ abſque conſenſu ipſius imperatoris. quod tamen fiat abſque omni pecunia, & vt ipſe ſit patricius & rex. Quòd ſi à clero & populo quis eligatur epiſcopus, niſi à ſupradicto rege A B C

rege

A rege laudetur & inueſtiatur, non conſecretur. Si quis contra hanc apoſtolicam auctoritatem aliquid molietur, hunc excommunicationi ſubiacere decernimus, & niſi reſipuerit, irreuocabili exilio puniri, vel vltimis ſupplicijs affici. Item Gregorius. *Greg. epi. 34. ſiue ca. 78. lib. 4. ad Conſtantiã Auguſtã.*

Præcepto principũ maximo remittitur, quod abſque auctoritate apoſtolica ordinatur.

SAlonitanæ ciuitatis epiſcopus me neſciẽte ac reſponſali meo ordinatus eſt, & facta eſt res quæ ſub nullis anterioribus principibus euenit. B Quod ego audiẽs ad eundem præuaricatorem qui inordinatè ordinatus eſt, protinus miſi, vt omnino miſſarum ſolennia celebrare nullo modo præſumeret, niſi prius à ſereniſsimis dominis cognoſcerem ſi hoc fieri ipſi iuſsiſſent, quod ei ſub excommunicationis interpoſitione mandaui, qui contempto me atque deſpecto, in audacia quorundam ſecularium hominum (quibus denudata ſua C eccleſia, præmia multa præbere dicitur) nunc vſque miſſas facere præſumit, atque ad me venire ſecũdùm iuſsionem dominorum noluit. Ego autem præceptioni pietatis * eorum obediens, eidem Maximo qui me neſciente ordinatus eſt: hoc quòd in ordinatione ſua me vel reſponſalem meum prætermittere præſumpſit, ita ex cor- ** aliàs, pietatis cauſa eorum.*

de relaxaui, ac ſi me auctore fuerit ordinatus: alia verò illius peruerſa ſcilicet mala corporalia quæ cognoui, vel quia cum pecunia eſt electus, vel quòd excommunicatus miſſas facere præſumpſit, propter Deum irrequiſita præterire nõ poſſum: & ſi ad me venire diu diſtulerit, exercere in eo diſtrictionem canonicam nullo modo ceſſabo. Item ex concilio Toletano. A

Ca.5. conc. Tolet.12.

In electione epiſcoporum, principis deſideratur aſſenſus.

CVm longè lateque diffuſo tractu terrarum commeantium impeditur celeritas nunciorum, quo aut nequeat regibus audientibus decedentis præſulis tranſitus notificari, aut de ſucceſſore morientis epiſcopi libera principis electio expectari: naſcitur ſæpe aut noſtro ordini de relatione talium difficultas, aut regię poteſtati, dum cõſultum veſtrum ſubrogandis pontificibus ſuſtinet numeroſa neceſsitas. Vnde placuit omnibus pontificibus Hiſpaniç atq; Gallicię, vt ſaluo priuilegio vniuſcuiuſque prouinciæ, licitum maneat, deinceps Toletano pontifici quoſcunque regalis poteſtas elegerit, & iam dicti Toletani epiſcopi iudicium dignos eſſe probauerit: in quibuſlibet prouinciis, & in præcedẽtiũ ſedibus præficere præſules, & decedẽtibus B C

epi

epiſcopis eligere ſucceſſores: ita tamen, vt quiſquis ille fuerit ordinatus, poſt ordinationis ſuę tēpus infra triū menſium ſpatiū Metropolitani proprij præſentiam viſurus accedat. Electiones quoque ſummorū pontificum atque aliorum infra præſulū quondam imperatoribus repræſentabantur: ſicut de electione beati Ambroſij & beati Gregorij legitur. Quibus exemplis & præmiſsis auctoritatibus liquidò colligitur laicos non excludendos ab electione,
B neque principes eſſe reiiciendos ab ordinatione eccleſiarum. Sed quòd populus aut princeps iubetur electioni intereſſe, nō pręcipitur aduocari ad electionē faciendā, ſed ad conſenſum electioni adhibēdum. Sacerdotum enim (vt in fine ſuperioris capituli Stephani papę legitur) eſt electio, & fidelis populi eſt humiliter conſentire. Deſideriū ergo plebis requiritur, vt clericorum electioni concordet. Tunc enim in eccleſia
C Dei ritè præficietur antiſtes, cùm populus pariter in eum acclamauerit, quem clerus communi voto elegerit. Vnde Cæleſtinus papa ait. Cæleſt. pa. 1. epiſt. 2 Cap. 5

Plebis non eſt eligere, ſed electioni conſentire.

CLeri plebiſque conſenſus & deſiderium requiratur. Item Leo primus. Leo pa. 1 epi. 87

De eodem.

VOta ciuium, teſtimonia populorum, A
honoratorum arbitrium, electio clericorum in ordinationibus ſacerdotum conſtituantur: & infra. Per pacem & quietem ſacerdotes qui futuri ſunt poſtulentur, teneatur ſubſcriptio clericorum: honoratorum teſtimonium, ordinis conuentus & plebis. Principibus verò atque Imperatoribus electiones Romanorum pontificum atque aliorum epiſcoporum referendas, vſus & conſtitutio tradidit pro ſchiſmaticorum atque hæreticorum diſ- B
ſenſionibus, quibus nonnunquam eccleſia Dei concuſſa periclitabitur: contra quos legibus fideliſsimorum Imperatorum frequenter eccleſia munita legitur. Repræſentabatur ergo electio clericorum principibus, vt eorum auctoritate roborata, nullus hæreticorum vel ſchiſmaticorum auderet contraire, & vt ipſi principes tanquam deuotiſsimi filij in eum conſentirent, quem ſibi in patrem eligi viderent: C
vt ei in omnibus ſuffragatores exiſterent, ſicut Valentinianus beato Ambroſio ſuprà legitur dixiſſe: Noli timere, quia Deus qui te elegit, ſemper te adiuuabit. & ego adiutor & defenſor tuus (vt meum ordinem decet) ſemper exiſtam. Vnde Stephanus papa ſtatuit, dicens:

Præ

A *Præſentibus legatis Imperatoris ordinetur põtifex Romanus.*

QVia ſancta Romana eccleſia(cui Deo auctore præſidemus)à pluribus patitur violentias pontifice obeunte, quæ ob hoc inferuntur,quia abſque imperiali notitia pontificis fit electio & conſecratio, nec canonico ritu & conſuetudine ab imperatore directi ſunt nuncij qui vetent ſcandala fieri: volumus, vt cùm inſtituendus eſt põtifex,cõuenientibus epiſcopis &
B vniuerſo clero eligatur præſente ſenatu & populo qui ordinandus eſt,& ſic ab omnibus electus, præſentibus legatis imperialibus cõſecretur,nullusque ſine periculo ſui iuramenta vel promiſsiones aliquas noua adinuẽtione audeat extorquere,niſi quę antiqua exigit conſuetudo,ne vel eccleſia ſcãdalizetur,& imperialis magnificentia minuatur. Verùm quia imperatores quandoque modum ſuum ignorantes non in numero conſentientium , ſed primi diſtri-
C buentium ,imò exterminantium eſſe voluerunt,frequenter etiam in hæreticorum perfidiam prolapſi,catholicæ matris vnitatem eccleſię impugnare conati ſunt:ideo ſanctorum patrũ ſtatuta aduerſus eos prodierunt,vt ſemet electioni non infererent, & quiſquis eorum ſuffragio eccleſiam

4.pars.

obtineret,anathematis vinculo innodaretur, ſicut ſcriptura quoque diuina dicit, A
4.Reg.18.a quòd Ezechias diſsipauit excelſa,& cõtri-
2 Para. 29 uit ſtatuas,& ſuccidit lucos,et fregit ſerpẽtem ęneũ quẽ fecit Moyſes: videlicet quia illum ſerpentẽ Deus fieri iuſſerat,ne ſerpẽtina morte populus interiret, ideo ipſe populus colere & venerari eũ cœperat:& idcirco deſtruxit iſte quod iubente Deo fecerat ille: ac per hoc magna authoritas iſta eſt habenda in eccleſia, vt ſi nõnulli ex prędeceſſoribus & maioribus noſtris fecerũt B aliqua quæ illo tẽpore potuerunt eſſe ſine culpa, & poſtea vertuntur in errorem & ſuperſtitionem,ſine tarditate aliqua,& cũ magna authoritate à poſteris deſtruantur.

Poſtremò præſentibus legatis imperarum,& inconſultis,electiones Romanorũ pontificum leguntur celebratæ,& tandem iidem imperatores religioſo mentis affectu præfatis priuilegiis renunciauerunt, multa inſuper donaria eccleſiæ Dei conferentes. Vnde Greg.iiij.ſcribit. C

Inconſultis legatis imperatoris,Hadrianus ad pontificatum eligitur.

CVm Hadrianus ij.ad Romanum pontificatum ab eccleſiæ Dei genitricis dominæ noſtræ,quæ dicitur ad præſepe, traheretur ad Lateranenſe patriarchiũ:certatim

tatim à populo & clero & proceribus deportatus eſt: quod audientes miſsi Lodouici imperatoris moleſtè tulerũt, & indignati ſunt quòd dum præſentes eſſent, nõ fuerunt inuitati, nec optatæ à ſe futuri præſulis electioni intereſſe meruerunt: qui accepta ratione quòd non cauſa contemptus Auguſti, ſed futuri tẽporis proſpectu hoc cõmiſſum fuerat, ne videlicet legatos principum in electione Romanorum præſulũ expectandi mos per huiuſmodi fomitem
B inoleſceret: omnem indignationem medullitus ſedauerunt: & ad ſalutandum electũ etiam ipſi humiliter acceſſerunt. Item pactum conſtitutionis imperatoris primi Lodouici cum Romanis pontificibus.

Electio Romanorum pontificum à Lodouico conceditur Romanis.

EGo Lodouicus imperator Romanus Auguſtus ſtatuo & cõcedo per hoc pactum confirmationis noſtræ tibi beato Pe
C tro principi apoſtolorum, & per te vicario tuo domino Paſchali ſummo pontifici, & ſucceſſoribus eius in perpetuum, ſicut à prædeceſſoribus veſtris vſque nunc in veſtra poteſtate & ditione tenuiſtis & diſpoſuiſtis Romanam ciuitatem cum ducatu ſuo & ſuburbanis atque villiculis omnibus & territoriis eius montanis & mariti

mis,littoribus & portubus ,ſeu cunctis ciuitatibus,caſtellis,oppidis,ac villis in Tuſciæ partibus. Idem quando diuina vocatione huius ſacratiſsimæ ſedis pontifex de hoc ſeculo migrauerit,nullus ex regno noſtro aut Francus,aut Longobardus de qualibet parte homo ſub noſtra poteſtate conſtitutus licentiam habeat cõtra Romanos aut publicè aut priuatim conueniendi,aut electionem faciendi,nullusq́ue in ciuitatibus aut in territoriis ad eccleſiæ beati Petri apoſtoli poteſtatem pertinentibus aliquod malum præterea facere præſumat: ſed liceat Romanis cum omni veneratione,& ſine qualibet perturbatione honorificam ſuo pontifici exhibere ſepulturam, & eum quem diuina inſpiratione,& beati Petri interceſsione omnes Romani vno conſilio atque vna concordia ſine aliqua promiſsione ad pontificatus ordinem elegerint, ſine aliqua ambiguitate atque contradictione more canonico conſecrare, & dũ conſecratus fuerit,legati ad nos vel ad noſtros ſucceſſores reges francorum dirigantur, qui inter nos & inter illum amicitiã & charitatem & pacem conſocient. Itẽ Leo iiij. Lothario & Lodouico Auguſtis.

Electio & conſecratio Romani pontificis non niſi iuſtè & canonicè fiat. *Palea.*

Inter-

A INter nos & vos pacti ſerie ſtatutum eſt & confirmatum, quòd electio & conſecratio futuri Romani pontificis non niſi iuſtè & canonicè fieri debeat. Idem.

Ab imperatore vel nunciis eius, electioni Romani pontificis nullum obſtaculum generetur.

Palea.

COnſtitutio primi Henrici & primi Ottonis cum Romanis pontificibus. vt nullus miſſorum noſtrorum cuiuſcunque impeditionis argumentum in electio-
B ne Romani pontificis componere audeat, omnino prohibemus. Item in electione Romanorum pontificum neque liber neque ſeruus ad hoc venire præſumat, vt illis Romanis quos ad hanc electionem per conſtitutionem ſanctorum patrum antiqua admiſit conſuetudo, faciat aliquod impedimentum. Quòd ſi quis contra hanc noſtram conſtitutionem præſumpſerit, exilio tradatur. Item conſtitutio Ottonis.

C *Iuramentum Ottonis quod fecit domino papa Ioanni.*

TIbi domino Ioanni papæ, ego rex Otto promittere & iurare facio per patrem, & filium, & ſpiritum ſanctũ, & per lignum hoc viuificæ crucis, & per has reliquias ſanctorum, quòd ſi permittente domino Romam venero, ſanctam Romanã

eccleſiã &te rectorẽ, ipſius exaltabo ſecun A
dũ meũ poſſe,& vitã aut mẽbra nũquã neque ipſum honorẽ quẽ habes,mea voluntate,aut meo conſilio,aut meo conſenſu, aut mea exhortatione perdes:& in Roma nullum placitum aut ordinationem faciam de omnibus quæ ad te aut ad Romanos pertinent,ſine tuo conſilio:& quicquid de terra ſancti Petri ad noſtrã poteſtatem peruenerit, tibi reddam:& cuicunque Italicum regimen cõmiſero,iurare faciã illum,vt ad-
iutor tui ſit ad defendẽdum terram ſancti B
Petri ſecundùm ſuum poſſe. Item ex primo lib. capitulorum Caroli & Ludouici imperatorum.

Liberum ſit clero & populo de propria diœceſi epiſcopum eligere.

SAcrorum canonum non ignari,vt Dei nomine ſancta eccleſia ſuo liberius potiatur honore,aſſenſum ordini eccleſiaſtico præbemus: vt ſcilicet epiſcopi per ele-
ctionem cleri & populi ſecundũ ſtatuta ca- C
nonum de propria diœceſi (remota perſonarũ & munerũ acceptione) ob vitæ meritum,& ſapientiæ donum eligantur:vt exẽplo & verbo ſibi ſubiectis vſquequaq; prodeſſe valeant. Ex his conſtitutionibus & pacto Ludouici imperatoris deprehenduntur, imperatores illis renunciaſſe priui-

legiis

A legijs quæ de electione ſummi pontificis Hadrianus papa Carolo imperatori,& ad imitationem eius Leo papa Ottoni primo regi Theutonicorum fecerat. Cùm ergo præmiſsis auctoritatibus cunctis liqueat electionem clericorum tantummodo eſſe: quæritur quorum ſit ipſa electio: an clericorum maioris eccleſiæ tantùm, an etiã aliorum religioſorum qui in eadem ciuitate fuerint. Sed ſicut in abbreuiatione canonum Fulgentij Carthagineñ. eccleſiæ diaconi inuenitur, in ſeptimo Niceno
B concilio,& in Gangrenſi ſtatutum eſt, vt ad eligendum epiſcopum ſufficiat eccleſiæ matricis arbitrium. Nunc autem ſicut electio ſummi pontificis non à cardinalibus tantum, verùm etiam ab aliis religioſis clericis auctoritate Nicolai papæ eſt facienda: ita & epiſcoporum electio non eſt à canonicis tantùm, ſed etiam ab aliis religioſis clericis: ſicut in generali ſynodo Innocẽtij pa. Romę habita cõſtitutũ eſt. Ait enim.

Abſque religioſorum virorũ conſilio canonici maioris eccleſiæ, epiſcopum non eligant.

OBeuntibus ſanè epiſcopis, quoniam vltra tres menſes vacare eccleſiam ſanctorum patrum prohibent ſanctiones, ſuo anathematis vinculo interdicimus, ne canonici de ſede epiſcopali ab electione epi

epiſcoporum excludant religioſos viros, A ſed eorum conſilio honeſta & idonea perſona in epiſcopum eligatur. Quòd ſi excluſis religioſis electio fuerit facta, quod abſque conſenſu eorum & conniuentia factũ fuerit, irritum habeatur & vacuum. Nũc ergo quæritur ſi vota eligentiũ in duas ſe diuiſerint partes: quis eorũ alteri ſit præferendus. De his ita ſcribit Leo epiſco.

Leo pa. 1. epiſto. 82. Anaſtaſio epiſcopo Theſſ.

Cùm vota eligentium in duas ſe diuiſerint parter, quis ſit præferendus alteri.

SI fortè (quod nec reprehẽſibile, nec irreligioſum iudicamus) vota eligentiũ B in duas ſe diuiſerint partes, is metropolitani iudicio præferatur, qui maioribus iuuatur ſtudijs & meritis: ita tamen, vt nullus detur inuitis & non petentibus, ne plebs inuita epiſcopum nõ optatum contemnat aut odiat.

Epiſcopus à tribus epiſcopis conſentiente metropolitano, ordinetur. Diſtin. lxiiij.

C

HINC conſiderandum eſt à quibus vel quo tempore ſacri ordines ſint diſtribuẽdi, vel quibus in locis patriarchæ, primates, archiepiſcopi, epiſcopi, chorepiſcopi, & reliqui ſacerdotes ſint ordinandi.

A quib

A quibus ordinentur epiſcopi in Niceno *Cap.4*
cócilio diffinitum eſt, in quo ſic legitur.

Ab omnibus comprouincialibus epiſcopi ordinentur.

EPiſcopi ab omnibus qui ſunt in prouincia ſua, debẽt ordinari. Si verò hoc difficile fuerit, vel vrgẽte neceſsitate, vel itineris longitudine, tres epiſcopi debent in vnum congregari: ita vt cæterorũ qui abſentes ſunt, conſenſum literis teneant. Poteſtas ſinè vel confirmatio pertinebit per ſingulas prouincias ad metropolitanum epiſcopum. Item Anacletus. *Epiſt.2. ad epiſcopos Italiæ.*

De eodem.

ORdinationes epiſcoporum auctoritate apoſtolica ab omnibus qui in eadem prouincia ſunt, epiſcopis celebrandæ ſunt. quòd ſi omnes ſimul minimè conuenire poterunt, aſſenſum tamen præbeant ſuis apicibus: vt ab ipſa ordinatione animo nõ deſint. Ex conci. Auraſico, ca. xx. *Ca.10.cõ.1. Arauſicã.*

Palea.

DE abiectione & ambitione eius quẽ duo præſumpſerunt ordinare epiſcopi in veſtris prouincijs, placuit de prẹſumptionibus vt ſicubi contigerit duos epiſcopos tertiũ ordinare: & epiſcopi & auctores dãnabũtur, quo cautius ea quẹ ſunt antiquitus ſtatuta ſeruent. Itẽ Anitius pa. *Anicetus pa. epiſt. ad epiſco. Galliæ.*

Cæteris

Cæteris aſſentientibus cum tribus comprouincialibus ordinetur epiſcopus. A

COmprouinciales epiſcopi (ſi neceſſe fuerit) cæteris conſentientibus à tribus epiſcopis iuſſu archiepiſcopi conſecrari poſſunt. Item Innocentius papa.

Inno. pa. 1. epiſt. 2. ad Victricium epiſco. Rothomagen.

Non ordinetur epiſcopus extra conſcientiam metropolitani.

EXtra conſcientiam metropolitani nullus audeat ordinare epiſcopum. integrum enim eſt iudicium, quod plurimorũ ſententijs confirmatur. Nec vnus epiſcopus præſumat ordinare epiſcopum, ne furtiuum beneficium præſtitũ videatur. hoc enim & ſynodus Nicena conſtituit, atque cuſtodiendo definiuit. Itẽ Gelaſius vniuerſis epiſcopis per Dardaniã cõſtitutis. B

Epiſcopi à ſuo metropolitano, & ipſe ab eiſdem conſecretur.

2. pars.

QVia per ambitiones illicitas non pudet quoſdã eccleſiarũ iura turbare: ac priuilegia quę metropolitanis vel prouincialibus epiſcopis decreuit antiquitas temeraria præſumptione peruadere: propter quod etiã communionis apoſtolicæ deſiderãt diſsidiũ tenere, quod ſcilicet ab eius auctoritate diuiſi, vel impunè ꝓprias vſurpationes exerceant, non reſpicientes quia æterno iudici rationem tã de catho- C

licæ

A licæ ſynceritatis iniuria, quã de traditionum præiudicijs paternarũ non ſine perpetuæ ſint dãnationis interitu reddituri, ſi in hac obſtinatione permãſerint: charitatẽ veſtrã duximus inſtruẽdã: vt vos omnes in cõmune fratres, ſiue per Dardaniã, ſiue vnãquãque contiguam prouinciã cõſtituti, qui vos ſub metropolitanis veſtris eſſe meminiſtis, & ab eiſdẽ ſubſtitui, decernentes (ſicut vetus conſuetudo depoſcit) vnanimiter ſtatuatis antiſtites, & viciſsim ſi

B metropolitanus humanæ cõditionis ſorte deceſſerit, à cõprouincialibus epiſcopis (ſicut forma trãſmiſit) ſacrari modis omnibus cenſeatis: neque ſibi quẽquã quod vobis antiqua diſpoſitione conceſſum eſt patiamini vendicare: quatenus & inter ipſas aduerſantiũ voluntatũ procellas veterum regulas nullatenus cuſtodire ceſſetis: ſicut perſecutionum tempore diuerſarum patres noſtros conſtanter feciſſe non dubiũ

C eſt. Item ex concilio Martini papæ.

De eodem.

Cap. 2. libr. Martini Bracharẽ. epiſco. ex ſynodu Græcorum.

EPiſcopum oportet maximè quidẽ ab omni concilio conſtitui, ſed ſi hoc aut pro neceſsitate, aut pro longinquitate itineris, difficile fuerit, ex omnibus tres eligantur: vt omniũ præſentiũ vel abſentiũ ſubſcriptiones teneantur, & ſic poſtea ordinatio

3.pars. dinatio fiat. Huius autem rei poteſtas in A
omni prouincia ad metropolitanũ pertinet epiſcopũ. Item ex concilio Niceno.

Ibidem cõtinuò. Cap.6

Non erit epiſcopus qui præter metropolitani conſcientiam fuerit ordinatus.

ILlud generaliter eſt clarũ, quòd ſi quis prẹter ſententiam vel conſcientiam metropolitani fuerit factus epiſcopus, hunc magna ſynodus diffiniuit epiſcopum eſſe non oportere.

Conſenſus epiſcoporum maior in epiſcopi ordinatione ſeruetur conſentiẽte primate. B

Diſtinctio lxv.

COMPROVINCIALIVM epiſcoporũ vniuerſaliter deſideratur conſenſus in ordinatione epiſcopi. Quòd ſi aliqui animoſitate ducti contradicere voluerint, ob-
Cap.6 tineat ſententia plurimorum. Vnde in C
Niceno concilio

Si cæteris conſentientibus ordinationi epiſcoporum duo vel tres contradicant, obtineat ſententia plurimorum.

SAnè ſi communi omnium conſenſu rationabiliter probato, ſecundũ eccleſiaſticã regulam duo vel tres animoſitate ducti

A cti per contentionem contradicant, obtineat plurimorum ſententia ſacerdotum.

Item ex concilio Martini papæ

De eodem.

Cap. 3. libri Martini Bracharenſis epiſcopi ex ſynodis Græcorũ.

NOn debet ordinari epiſcopus abſque concilio & pręſentia metropolitani epiſcopi. adeſſe autem oportet omnes qui ſunt in prouincia ſacerdotes, quos per ſuã epiſtolã debet metropolitanus conuocare. Et ſi quidem omnes concurrant, bene eſt. ſi autẽ hoc difficile fuerit, plures oportet B concurrere. qui autẽ non conueniunt, pręſentiam ſui per epiſtolas ſuas faciant: & ſic omniũ facto conſenſu, ordinationẽ epiſcopi fieri oportet. Si autem aliter pręterquã à nobis terminatũ eſt, fuerit factũ: talẽ ordinationẽ nihil valere decernimus. Si autẽ ſecundũ canones ordinatio epiſcopi fuerit facta, & aliquis cum ſua malitia in aliquo contradixerit, plurimorum conſenſus obtineat. Item ex concilio Antiocheno.

Cap. 19.

De eodem.

C EPiſcopus non eſt ordinandus ſine conſilio & præſentia metropolitani epiſcopi: cui melius erit, ſi ex omni prouincia congregẽtur epiſcopi. quod ſi fieri nõ poteſt, hi qui adeſſe non poſſunt, proprijs literis conſenſum ſuum deſignẽt: & tunc demũ poſt plurimorũ epiſcoporum ſiue

G per

per præſentiam, ſiue per literas conſenſum, ſententia conſona ordinetur. quòd ſi aliter quàm ſtatutum eſt fiat, nihil valere huiuſmodi ordinationem ſciat. Si verò etiã ſecundũ diffinitas regulas ordinatio celebretur, contradicãt autem aliqui propter proprias & domeſticas ſimultates: his contemptis ſententia de eo obtineat pluri morũ. Si autẽ prouinciam primatẽ habere cõſtiterit: nec etiã metropolitano abſq; cõſcientia eius epiſcopũ cõſecrare licebit. A

Ibidem cõtinuò.

Vnde Leo papa Anaſtaſio epiſcopo. B

Leo pap. 1 epiſt. 82

Abſque primatus conſenſu metropolitanus epiſcopum non ordinet.

DE perſona autem conſecrandi epiſcopi, & de cleri plebiſque conſenſu metropolitanus epiſcopus ad fraternitatem tuam referat: quodque in prouincia bene placuit, ſcire te faciat vt ordinationem * ritè celebrandam tua quoq; confirmet auctoritas, quæ rectis diſpoſitionibus nihil moræ aut difficultatis debebit afferre: ne gregibus domini diu deſit cura paſtorum. C

** ordinem ritè celebrandam.*

Item ex concilio Carthagineñ. iiij.

Ca. 12. con. Cartha. 2.

De eodem.

PLacet omnibus vt inconſulto primate cuiuſlibet prouinciæ tã facilè nemo præſumat, licet cũ multis in quocunque loco ſine eius (vt dictum eſt) precepto epiſcopum

A ſcopũ ordinare. Si autẽ neceſsitas fuerit, tres epiſcopi in quocunque loco ſint cum primatis præcepto ordinare debẽt epiſcopum. Item ex concilio Niceno. Cap. 6

Vnicuique eccleſiæ proprius honor obſeruetur.

MOs antiquus perduret in Aegypto vel Libya & Pentapoli, vt Alexãdrinus epiſcopus horum omniũ habeat poteſtatẽ: quoniã quidem & Romano epiſcopo parilis eſt mos. Similiter autem apud Antiochiã & cęteras ꝓuincias honor ſuus

B vnicuique ſeruetur eccleſiæ. Itẽ ex eodẽ. Cap. 7. Niceni conci.

De eodem.

QVoniã mos antiquus obtinuit & vetuſta traditio vt Aeliæ (id eſt Hieroſolymorũ) epiſcopo honor deferatur: habeat conſequenter honorẽ: manente tamen metropolitanæ ciuitatis honore proprio. Qui verò à cõprouincialibus ſuis cũ metropolitani licentia fuerit ordinatus, intra conſtituta tẽpora eius ſe repræſentet con-

C ſpectibus. Vnde in Terraco. cõc. legitur. Cap. 5

De eodem.

SI quis in metropolitana ciuitate epiſcopus non fuerit ordinatus: poſteaquam ſuſcepta benedictione per metropolitani literas honorẽ fuerit adeptus epiſcopi, id optimum eſſe decernimus, vt poſtmodũ ſtatuto tempore (id eſt impletis duobus

menſibus)ſe metropolitani ſui præſentet aſpectibus: vt ab illo monitis eccleſiaſticis inſtructus, plenius quid obſeruare debeat, recognoſcat. Quòd ſi fortè hoc implere neglexerit, in ſynodo increpatus à fratribus corrigatur: et ſi fortè infirmitate aliqua ne hoc impleat fuerit impeditus, hoc ſuis literis metropolitato indicare procuret. A

3. pars. His auctoritatibus datur intelligi quòd epiſcopi à comprouincialibus ſuis debeāt ordinari. Sed quæritur ſi in prouincia plurimi epiſcopi fuerint, & contigerit fortè vnũ remanere epiſcopũ: quid fieri debeat. ille, quia ſolus eſt, ordinare non poteſt epiſcopũ. cõprouinciales enim non habet cũ B

Cap. 6 quibus epiſcopũ cõſecrare valeat. Cùm ergo talis neceſsitas fuerit, quid faciendũ ſit in Sardicenſi concilio diffinitur: in quo ſic ſtatutum legitur.

Si fortè vnus tantùm in prouincia remanſerit epiſcopus, ad conſecrationem epiſcopi de vicina prouincia conuocentur. C

SI fortè in prouincia vnum tantũ contigerit remanere epiſcopum, ſuperſtes epiſcopus cõuocet epiſcopos vicinæ prouinciæ, & cũ eis ordinet comprouinciales ſibi epiſcopos. quod ſi facere neglexerit, populi conueniant epiſcopos prouinciæ vicinæ: & illi prius cõmoneant epiſcopũ qui

A qui in eadem prouincia commoratur: & oſtendant quomodo populi petant ſibi rectorem: & doceant iuſtum eſſe vt veniat ipſe, & cum eis ordinet epiſcopum. & ſi literis conuentus tacuerit & diſsimulauerit, nihilque reſcripſerit: tunc ſatisfaciendum eſt populis vt conueniant ex vicina prouincia, & epiſcopum ordinent.

Archiepiſcopus à ſuis epiſcopis ordinetur. Diſtinctio lxvj.

B ARCHIEPISCOPVS autem ab omnibus ſuæ prouinciæ epiſcopis debet ordinari. Vnde Anitius papa ait: *Anicetus epiſt. ad Galliæ epiſcopos.*

Ab omnibus ſuffraganeis ſuis archiepiſcopus ordinetur.

ARchiepiſcopus ab omnibus ſuæ prouinciæ epiſcopis ordinetur. Hoc autem quod de archiepiſcopi ordinatione præceptum eſt, vt omnes ſuffraganei eum
C ordinēt: nullatenus liceat immutari: quia ille qui præeſt, ab omnibus epiſcopis quibus præeſt, debet conſtitui. Si autem aliter præſumptum fuerit, viribus carere nō dubium eſt: quia irrita erit ſecus acta ordinatio archiepiſcopi. De epiſcopis non ordinandis à paucioribus quàm à tribus epiſcopis Anacletus papa ſcribit, dicens: *2. pars. Epiſt. 2. ad Italiæ epiſcopos.*

POrrò & Hieroſolymitanus primus archiepiſcopus beatus Iacobus qui Iuſtus dicebatur,& ſecũdũ carnẽ frater domini nuncupatus eſt: à Petro, Iacobo, & Ioanne apoſtolis eſt ordinatus: ſucceſſoribus ſuis formam dantibus: videlicet vt minus quàm à tribus epiſcopis reliquisque omnibus aſſenſum præbentibus nullatenus epiſcopus ordinetur: & communi voto ordinatio celebretur. A

Presbyteri ab vno epiſcopo ordinantur. Diſtinctio lxvij. B

PRESBYTERI verò & chorepiſcopi ab vno epiſcopo ordinari poſſunt. Vnde Anaclet⁹.

Anacl. epiſto.2.ad epiſcopos Italiæ.

Sacerdotes ab vno epiſcopo poſſunt ordinari.

REliqui ſacerdotes à proprio ordinentur epiſcopo: ita vt ciues & alij ſacerdotes aſſenſum prębeant & ieiunantes ordinationẽ celebrẽt: ſimiliter & diaconi ordinentur. Cæterorũ autẽ graduũ diſtributioni, triũ veraciũ teſtimoniũ cũ epiſcopi approbatione ſufficere poteſt. Item in Hiſpalenſi concilio legitur. *De eodem.* C

Ca.6.conci. Spalẽſis 2 a.pars.

EPiſcopus ſacerdotibus ac miniſtris ſolus honorem dare poteſt, ſolus auferre non poteſt.

Non

A Non epiſcopi ordinare presbyteros, nec chorepiſcopi poſſunt.

Diſtinctio lxviij.

QVAERITVR de illis qui ordinantur ab his quos non conſtat fuiſſe epiſcopos, an ſint iterum conſecrãdi, an nõ. Quòd verò conſecrãdi non ſint, probatur auctoritate Gregorij, qui ſcribens Ioanni Rauennati archiepiſcopo ait: *Greg. pa. 1 epiſt. 32. lib. 3*

B *Semel conſecratus, iterũ conſecrari nõ debet.*

SIcut ſemel baptizatus, iterum baptizari non debet: ſic & ſemel conſecratus, iterum conſecrari non poteſt. Sed ſi quis cũ leui culpa ad ſacerdotium venerit, pro culpa pœnitentia debet indici: & tamẽ ordo ſeruetur. Econtra idem Gregorius teſtatur ſcribens cuidam epiſcopo. *Greg. pa. 3 epiſtol. ad Bonifaciũ.*

De presbyteris qui ordinantur ab eis quos cõſtat epiſcopos non fuiſſe.

C PResbyteri quos reperiſti, ſi incogniti fuerint viri illi qui ordinant: & dubiũ eſt eos epiſcopos fuiſſe, aut qui eos ordinauerunt: ſi bonæ actionis, viríque catholici ſint, & ipſi presbyteri in miniſterio Chriſti Dei ſancta lege edocti: ab epiſcopo ſuo benedictionem presbyteratus ſuſcipiant, & conſecrentur: & ſic miniſterio ſacro

fungantur. Quòd ergo cõſecratus, in eodem ordine iterum cõſecrari prohibetur, de eo intelligendum eſt qui cõſecratus eſt ab illo quem certum erat conſecrandi ius habere. Qui autem ab illo cõſecratur quẽ non conſtat ius conſecrandi habuiſſe, iterum conſecrandus eſt: quia ſi ille conſecrãdi ius non habuerit, iſte ex olei effuſione nil conſecrationis accepit. & quia in ipſo ordine conſecratus non erat: nũc quaſi primùm ad conſecrationem veniens, ab epiſcopo ſacerdotalem benedictionem & cõſecrationem conſequitur. Si autem ius cõſecrandi habuerit, in prima vnctione conſecutus eſt conſecrationem. in ſecunda verò non reiteratur conſecratio, ſed ſola vnctio: ſicut de quo dubium eſt an ſit baptizatus vel non, debet baptizari. Quòd ſi prius baptizatus non fuerat, conſequitur gratiam baptiſmi. ſi autẽ baptizatus erat, nihil accipit in ſecunda vnctione, nec pertinet hoc ad reiterationem baptiſmi, ſed ad cautelam ſalutis. Hoc etiam de eccleſiis conſecrandis ſimiliter obſeruandum eſt. A B C

Vnde in Niceno concilio legitur.

Non debet iterũ conſecrari eccleſia ſemel conſecrata.

ECcleſiis ſemel conſecratis Deo nõ iterum debet conſecratio adhiberi: niſi

aut

A aut ab igne exuſtę, aut ſanguinis effuſione, aut cuiuſcunque ſemine fuerint pollutæ: quia ſicut infans à qualicunque ſacerdote in nomine patris & filij & ſpiritus ſancti ſemel baptizatus, non debet iterum baptizari: ita nec locus Deo dedicatus eſt iterũ conſecrãdus, niſi propter eas cauſas quas ſuperius nominauimus: ſi tamẽ fidem ſanctæ trinitatis tenuerunt qui eas conſecrauerunt. Inter epiſcopos autem et chorepiſcopos hæc eſt differentia, quòd epiſcopi B non niſi in ciuitatibus: chorepiſcopi & in vicis ordinari poſſunt. epiſcopi formatas tribuunt literas: chorepiſcopi non niſi cõmendatitias & pacificas dare valent. epiſcopi ius conſecrandi habent: chorepiſcopi tantũ minores ordines tribuunt. leuiticam autem & ſacerdotalem benedictionẽ non valent præſtare. De his ita ſcribit Leo epiſcopus omnibus epiſcopis. *2. pars.* *Leo pa. 1. epiſto. 86. ad epiſcopos germaniæ.*

In quibus chorepiſcopi ab epiſcopis differant.

C QVamuis chorepiſcopis & presbyteris plurima cum epiſcopis miniſteriorum cõmunis ſit diſpenſatio: quædam tamẽ ſibi prohibita nouerint: ſicut eſt preſbyterorũ, diaconorũ, et virginum cõſecratio: cõſtitutio altaris ac benedictio vel vnctio. ſi quidẽ nec erigere altaria, nec eccleſias cõſecrare eis licitũ eſt, nec per impoſi

tionem manuum fidelibus baptizatis, vel A
conuerſis hæreticis paracletum ſpiritum
ſanctũ tradere, nec chriſma conficere, nec
chriſmate baptizatorum frontes ſignare,
nec publicè quidem in miſſa quenquã pœ
nitentem reconciliare, nec formatas cuili-
bet epiſtolas mittere. Hæc omnia illicita
ſunt chorepiſcopis, qui ad exemplum &
formam lxxij. diſcipulorum eſſe noſcun-
tur: vel presbyteris qui eandẽ geſtant figu
ram: quoniam quanquã conſecrationẽ ha-
bent, pontificatus tamen apicem non ha- B
8.pars. bent. Hi verò propter inſolentiã ſuã qua
officia epiſcoporũ ſibi vſurpant, ab eccle-
ſia ꝓhibiti ſunt. Vnde Damaſus papa ait:

Ordo chorepiſcoporũ à ſacra ſede reprobatur.

CHorepiſcopi tam ab hac ſacra ſede,
quàm ab epiſcopis totius orbis pro-
hibiti ſunt. Nimis enim eorum inſtitutio
improba eſt & praua: quia etſi de ſummo
ſacerdotij miniſterio aliquid præſumant,
omni tamen auctoritate carent. Nam non C
amplius quàm duos ordines inter diſcipu
los domini eſſe cognouimus, id eſt duode
cim apoſtolorum, & ſeptuagintaduorum
diſcipulorum. vnde iſte tertius proceſſe-
rit, ignoramus: & quod ratione caret, ex-
9.pars. tirpare neceſſe eſt. Quod autem epiſco-
pi non ſint qui minus quàm à tribus ſunt
ordi

A ordinati epiſcopis, omnibus patet. prohibitum eſt enim à ſanctis patribus, vt qui ab vno vel à duobus ſunt ordinati epiſcopis, non nominentur epiſcopi. ſi enim nomen non habent, qualiter officium habebunt? Item Vrbanus papa.

Apoſtolorum in eccleſia locum epiſcopi tenent.

QVorum vices in eccleſia habeant epiſcopi, & quis eis hãc dignitatem dare debeat, Auguſtinus oſtendit inquiens: *Auguſt. in cõment. ad pſal. 44* *Pſal. 44*
B Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij. Patres miſsi ſunt apoſtoli. pro apoſtolis filij nati ſunt & cõſtituti epiſcopi. hodie enim epiſcopi qui ſunt per vniuerſum mundũ, vnde nati ſunt, ipſa eccleſia patres illos appellat, ipſa illos genuit, & ipſa illos conſtituit in ſedibus patrum. Non ergo te putes deſertam, quia non vides Paulum, non vides Petrum, quia non vides illos per quos nata es: de prole tua creuit tibi paternitas,
C pro patribus tuis nati ſunt tibi filij: conſtitues eos principes ſuper omnem terram. filios genuit eccleſia, conſtituit eos pro patribus ſuis principes ſuper omnem terram.

Ordines inferiores à quibus conferantur. Diſtinctio lxix.

TONSVRA verò clerici de manu abbatis ſuſcipi poteſt, ſi eidē abbati manus impoſitio ab epiſcopo facta noſcatur. Vnde in vij. ſynodo legitur. A

Abbates quibus ab epiſcopis manus imponitur, aliquos tonſurare poſſunt.

QVoniam videmus multos ſine manus impoſitione à paruula ætate tõſuram clerici accipientes, nondumque ab epiſcopo manus impoſitione percepta ſuper ambonem irregulariter in collecta legentes: præcipimus amodo id minimè fieri. idipſum quoque obſeruandum eſt, etiā B
2.pars. inter monachos. Lectores autem manus impoſitione licentia eſt vnicuique abbati in proprio monaſterio ſolummodo faciēdi: ſi duntaxat abbati manus impoſitio facta noſcatur ab epiſcopo ſecundū morem præficiendorum abbatum, dum conſtet il
3.pars. lum eſſe presbyterum. Simili modo ſecū dùm antiquā conſuetudinem chorepiſcopum præceptione oportet epiſcopi pro- C
Capi. 26 mouere lectores. Item ex concilio Laodicenſi.

Nõ exorcizēt qui ab epiſcopo prouecti nõ ſunt.

NOn oportet exorcizare eos qui necdum ab epiſcopis ſuis ſunt promoti, neque in eccleſiis, neque in domibus.

Nullus

A Nullus ſine titulo ordinetur. Diſtinctio lxx.

AB EPISCOPIS alterius ciuitatis clericus ordinari nõ poterit: nec etiam à proprio abſolutè ordinandus eſt, abſoluta enim ordinatio in Chalcedonẽſi cõcilio ꝓhibetur, & vacuam habere manus impoſitionẽ præcipitur: in quo ſic ſtatutum eſt.

Nullus ordinandus eſt abſolutè. *Ca.6. actionis 15*

B NEminem abſolutè ordinari iubemus presbyterum, neque diaconum, nec quemlibet in eccleſiaſtica ordinatione cõſtitutum, niſi manifeſtè in eccleſia ſuæ ciuitatis ſiue poſſeſsionis, aut in martyrio, aut in monaſterio hic qui ordinatur, mereatur ordinationis publicæ vocabulum, eos autem qui abſolutè ordinantur, decreuit ſancta ſynodus vacuam habere manus impoſitionem: & nullum tale factum valere, ad iniuriam ipſius qui eum ordinauit.

C Item ex cõcilio Vrbani habito Placẽtię. *Vrbanus pap.2*

Irrita ſit ordinatio ſine titulo facta.

SAnctorum canonum ſtatutis conſona ſanctione decernimus, vt ſine titulo facta ordinatio irrita habeatur. Et in qua eccleſia quilibet intitulatus eſt, in ea perpetuò perſeueret. Omnino autem in duabus

bus aliquem intitulari non liceat:ſed vnuſquiſque in qua intitulatus eſt, in ea tantũ canonicus habeatur. licet enim epiſcopi diſpoſitione vnus diuerſis præeſſe poſsit eccleſiis:canonicus tamen præbẽdarius niſi vnius eccleſiæ in qua conſcriptus eſt, eſſe nõ debet. Si quæ tamẽ capellæ ſunt quæ ſuis reditibus clericos ſuſtentare non poſſunt,earum cura ac diſpoſitio præpoſito maioris eccleſiæ cui capellæ ſubditæ eſſe videntur, immineat:& tam de poſſeſſionibus quàm de eccleſiaſticis capellarũ officiis ipſe prouideat. In eodem etiam concilio antiquis nouem præfationibus decima addita eſt, quæ ita ſe habet: Aequũ & ſalutare:& te in veneratione, vel aſſumptione beatæ virginis Mariæ collaudare, benedicere, & prædicare. quæ et vnigenitum tuum ſancti ſpiritus obumbratione concepit, & virginitatis gloria permanente lumen æternum mundo effudit Ieſum Chriſtum dominum noſtrum. A B C

Epiſcopus alterius clericos ſine eius cõſenſu nõ ordinet. Di.lxxj.

Cap.11 DE' CLERICIS verò non ordinandis ab epiſcopo alterius ciuitatis, in Sardicenſi concilio ſtatutũ eſt. In quo Ianuarius epiſco

epiſcopus dixiſſe legitur.

Clerici ab epiſcopo alterius ciuitatis non ordinentur.

ILlud quoq; ſanctitas veſtra ſtatuat, vt nulli epiſcopo liceat alterius ciuitatis eccleſiaſticum hominē ſolicitare, & in ſua diœceſi clericum ordinare: quia ex his cōtentionibus ſolēt naſci diſcordiæ: & ideo prohibeatur omni ſententia, ne quis hoc facere audeat. Oſius epiſcopus dixit. Et hoc vniuerſi cōſtituimus, vt quicunq; ex alia parœcia voluerit alienum miniſtrum ſine conſenſu epiſcopi ſui & ſine voluntate ordinare: non ſit rata eius ordinatio. *Cap.19.eiuſdem.*

B

Item Innocentius. *De eodem.* *Innoc.pa.1 epiſtol.2.ad Victricium Rothomagen. epiſcopum.*

DE aliena eccleſia ordinare clericum nullus præſumat, niſi eius epiſcopus precibus exoratus concedere voluerit.

Item ex Niceno concilio.

Qui ſine ſui epiſcopi conſenſu ordinatur, irrita ſit eius ordinatio. *Cap.16*

C SI quis auſus fuerit aliquem qui ad alterum pertinet, in eccleſia ordinare: cùm nō habeat cōſenſum illius epiſcopi à quo receſsit clericus, irrita ſit huiuſmodi ordinatio. Item ex concilio Chalcedoñ. *cap.20*

Clericus vnius eccleſiæ, in aliena nō ordinetur.

CLericos in ſingulis eccleſiis conſtitutos non liceat (ſicut iam diffiniuimus

mus)in alterius ciuitatis eccleſiis ordina- A
ri:ſed quieſcant in ea in qua ab initio mi-
niſtrare meruerunt:exceptis illis qui pro
prias ciuitates perdiderunt, & ex neceſsi-
tate ad alias eccleſias migrauerunt. Si ve-
rò quicunque epiſcopus poſt diffinitionẽ
iſtam ad alium epiſcopum pertinẽtem cle
ricum ſuſceperit: placuit ſanctæ ſynodo
& hunc qui ſuſcepit, & eum qui ſuſceptus
eſt, tandiu excommunicatos manere, quã-
diu ipſe clericus reuertatur ad propriam
Epiſt. 11. ſiue ca. 111. libri 1 eccleſiam. Item Gregorius Fortunato B
epiſcopo Neapolitano.

Apoſtolica permiſsione vnius eccleſiæ clericus in altera valet ordinari.

FRaternitatẽ tuam à nobis petiiſſe recolimus vt Gratianum eccleſiæ Venefranæ diaconum tuæ concederemus eccleſiæ ordinandum:& quoniam nec epiſcopum cui obſecundare debeat, propria eccleſia habeat (hoſte ſcilicet prohibente) quo ſuum debeat miniſteriũ exhibere: petitionem tuam non præuidimus differendam. C idcirco tibi ſcriptis præſentibus eũ neceſſariò duximus concedendum, habiturus licentiam illum diaconum noſtra interueniente auctoritate eccleſiæ tuæ Deo propitio conſtituere cardinalem. Item ex concilio Cartha. j.

Cap. 5. cõc. Carth. pri.

Siue

A *Sine literis epiſcopi ſui in aliqua eccleſia clericus non ſuſcipiatur.*

PRimatus* epiſcopus Begeſelitanus dixit: Suggero ſanctitati veſtræ vt ſtatuatis non licere clericum alienum ab aliquo epiſcopo ſuſcipi ſine literis epiſcopi ſui: neque apud ſe retinere, neque laicum vſurpare ſibi de plebe aliena, vt eum obtineat ſine conſcientia eius epiſcopi de plebe cuius eſt. Gratus epiſcopus dixit: Hæc obſeruantia pacem cuſtodit. Nam & memini B in ſanctiſsimo concilio Sardicenſi ſimiliter ſtatutum, vt nemo alterius plebis hominẽ ſibi vſurpet: ſed ſi fortè erit neceſſarius, petat à collega ſuo, & per cõſenſum ſui epiſcopi habeat. Item ex cõcilio Chalcedoñ. *Priuatus.* *cap. 15. actionis 15*

Sine literis cõmendatitijs clericus extra ſuam eccleſiam non miniſtret.

EXtraneo clerico & lectori extra ſuam ciuitatem ſine commendatitiis literis proprij epiſcopi nuſquam penitus liceat C miniſtrare. Item ex ſermone ſancti Auguſtini ad populum.

De eodem.

HOrtamur Chriſtianitatem veſtrã iuxta ſanctorum canonum inſtituta, vt in eccleſiis à vobis fundatis aliunde veniens presbyter non ſuſcipiatur, niſi à veſtræ fuerit eccleſiæ conſecratus epiſcopo,

aut ab eo per commendaticias literas ſuſci A
Cap.7 piatur. Item ex concilio Antiocheno.

Abſque formata clerici peregrini non ſuſcipiantur.

NVllum abſque formata (quam Græci epiſtolam dicunt) peregrinorum clericorum ſuſcipi oportet.

Epiſcopus dimiſſorias niſi rogatus tribuat. Diſtinctio lxxij.

DIMISSORIAS verò literas epiſcopus niſi rogatus non tribuat: B
ſicut ſtatutum eſt in ſynodo habita Romæ. Vnde Leo pa. ait:

Niſi eodē petēte, nulli dimiſſoriæ literæ præſtētur.

EPiſcopus ſubiecto ſibi ſacerdoti vel alij clerico niſi ab ipſo poſtulatus dimiſſorias non faciat: ne ouis quaſi perdita
cap.21.concil. Carth. tertij habetur. aut errans inueniatur. Item ex concilio Carthaginenſi iiij.

De eodem.

CLericum alienum (niſi cōcedente eius C
epiſcopo) nemo audeat vel retinere, vel promouere in eccleſia ſibi credita.
cap.25 Clericorum autem nomen etiam lectores & pſalmiſtæ & oſtiarij retinent. Item ex concilio Mileuitano.

In vna eccleſia ordinatus, in alia non ſuſcipiatur.

Pla

PLacuit vt quicunque in vna eccleſia ſemel eligitur, ab alia eccleſia ad clericatum non teneatur.

Literæ dimiſſoriæ quomodo fiant. Diſtinctio lxxiij.

QVALITER verò commendatitia vel dimiſſoria ſeu formata epiſtola facienda ſit, videndum eſt. debent nanque literæ Grę-
B cæ interponi in ea epiſtola, & non ſine cauſa. Græca enim elementa literarum numeros etiam exprimere, nullus qui vel tenuiter Gręci ſermonis notitiam habet, ignorat. Ne igitur in faciendis epiſtolis canonicis (quas mos Latinus formatas vocat) aliqua fraus falſitatis temerè præſumeretur, hoc à patribus cccxviij. Nicenę cõgregatis ſaluberrimè inuentũ eſt & cõſtitutũ, vt formatæ epiſtolæ hanc calculationis ſeu ſupputationis habeãt rationẽ, vt aſſumãtur in
C ſupputationẽ prima Græca elemẽta patris & filij & ſpiritus ſancti. hoc eſt π.υ.α. quæ elemẽta octogenariũ quadringentiſſimum & primum ſignificant numeros. Petri quoque apoſtoli prima litera. i. π. quæ numerũ* lxxx. ſignificat. eius qui ſcribit epiſcopi prima litera: cui ſcribitur ſecunda. accipientis tertia litera: ciuitatis quoque de qua ſcri

* *al. cui numerus.*

ſcribitur, quarta: & indictionis quæcunque eſt id temporis. i. qui fuerit numerus aſſumatur: atque ita his omnibus Græcis literis, quæ (vt diximus) numeros exprimũt, in vnũ ductis: vnam quęcunque collecta fuerit ſummam epiſtola teneat. hãc qui ſuſcipit, cum omni cautela requirat expreſſe: addat præterea ſeparatim in epiſtola etiam nonagenarium & nonum numerũ, qui ſecundùm Græca elementa ſignificat, Amen. A

Exemplar formatæ epiſtolæ quæ in Nicena ſynodo à cccxviij. patribus facta eſt. B

IN nomine patris, π. & filij υ. & ſpiritus ſancti, α. Vualterio Spirenſis eccleſir epiſcopo ego Brocardus ſanctæ Vuarmacienſis eccleſiæ deuotus gregis Chriſti famulus in Deo ſummæ felicitatis beatitudinem. Cùm ſancta catholica eccleſia prõpta ſit ſequi documenta euangelica quę dicunt: Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedẽ prophetæ accipiet: & qui recipit iuſtũ in nomine iuſti, mercedẽ iuſti accipiet, &c. & Apoſtolus iubeat hoſpitalitatẽ ſectari, & neceſsitatibus virorũ ſanctorũ communicare: tamẽ propter eos qui cauteriatã habẽt ſuã conſcientiã, dicentes ſe eſſe ſimplices, cũ ſint aſtutia diaboli repleti: & pro opere pietatis dicũt ſe de loco ad C

Matt. 10. *Roma. 12*

A co ad locũ trãſire,cùm ſint fugitiui ſua malitia faciente:& dicunt ſe eſſe miniſterio ſacro inſertos,cùm nõ ſint:ſtatutum eſt à patribus ſanctis neminem clericum alienũ & ignotum recipi ab aliquo epiſcopo,& inthronizari in ſua eccleſia niſi habeat à proprio epiſcopo epiſtolam,quę in canonibus nominatur formata. Ideo notum facimus paternitati veſtræ quòd præſens frater noſter harum literarũ portitor nomine Hermannus,non pro ſua nequitia expulſus eſt

B à nobis: ſed poſtulantibus fratribus,eò quòd ex familia noſtra fuit,& noſter baptizatus:fecimus ei libertatem receptã in cornu altaris canonicè,& ordinauimus eũ ad gradum presbyterij.cui etiam has dimiſſorias ſiue cõmendatitias literas facimus:& eum ad veſtram dilectam fraternitatẽ dirigimus: vt in veſtra parœcia ſub veſtro ſacro regimine & defenſiõe cõſiſtere valeat. Ego inquam Brocardus humilis epiſcopus in nomine patris,*π*.& filij,*υ*.& ſpiritus

C ſancti,*α*.& in vnitate ſanctæ eccleſiæ,in qua Petro datũ eſt ius ligandi atque ſoluẽdi,abſoluo Hermãnũ presbyterũ de ciuitate Vuarmacienſi indictione x.& licentiam do vobis inthronizãdi eum in quacunque eccleſia vultis veſtræ parœciæ.Hanc ergo epiſtolã Græcis literis hincinde munire

decreuimus,& annulo noſtræ eccleſiæ fir- A
mare cenſuimus. Fraternitatem veſtram Chriſtus nobis incolumẽ conſeruet, ἀμήν. Data Vuarmaciæ idibus Martij,anno dominicæ incarnationis M.ij.menſe xij. indictione x.

Incipit epiſtola firmata à cccxviij. epiſcopis & abbatibus Conſtantinopolitanæ vrbis epiſcopo edita.

SAnctiſsimo in Chriſto fratri ſumma dulcedine charitatis amplectendo, A. illius ciuitatis epiſcopo, Y. illius eccleſiæ B
præſul perpetuæ beatitudinis optat in Chriſto ſalutem.π.υ.κ.π.β.β.ε.υ.id eſt, Decætero nouerit ſancta fraternitas veſtra, quòd iſte clericus Hermannus nomine noſtra in parœcia inſtructus ac detonſus paruitatem noſtram rogauit,quatenus illi cõmẽdatitias literas ſcriberemus, quibus veſtræ celſitudini commẽdatus, ſub tuitione veſtri regiminis degere poſſet:cuius volũtati conſentientes,ſecundùm canonicã au- C
ctoritatem literas ei dimiſſorias dedimus, per quas ipſi cõcedimus, vt ſub veſtro magiſterio diuinæ ſeruituti inſiſtens, ſuæ ſeruiat vtilitati:& vobis licẽtiam tribuimus, vt ſi dignum eum iudicaueritis, ad ſacros ordines promoueatis. commẽdatum ergo eum curæ veſtræ ſuſcipite: & noſtris ex

parti

partibus abſolutum in veſtrarum ouiũ nu
mero cuſtodite. Quas literas vt vigore ve
ritatis firmatæ indubitanter à vobis ſuſci
piantur, literis Græcis (vt canonica docet
auctoritas) confirmare ſatagimus. Sancta
trinitas veſtram beatitudinem ad regimẽ
ſanctæ ſuæ eccleſiæ perpetualiter bene va
lere concedat. * vel ſic, * quòd eandem
ſummam exprimunt. Indictione x. Con
tinet hęc formata epiſtola ſummam nume
ri M.cccxv. Y. Græcã in nomine illius pri
mam ponimus: quia Græci eam in quibuſ
dam locis pro u, conſonante ponunt: ſicut
et * ἀπουσία, id eſt, abſentia.

*In exemplari quodam noſtro antiquo legitur, ſicut eſt: Δαυίδ, εὐαγγέλιον

Inuitus nemo ordinetur. Diſtinct. lxxiiij.

QVAERITVR de his clericis qui ab epiſcopis ſuis promoue ri contemnũt, an inuiti ſint ſub limandi, an non. De his ita ſtatutum eſt in concilio Aurelianenſi.

Cap. 7. con. Aure. tertij.

Annuæ ſuſpenſioni ſubiaceat epiſcopus qui in uitum ordinare præſumit.

EPiſcopus qui inuitum aut reclamantẽ ordinare præſumpſerit: annali pœnitentiæ ſubditus miſſas facere non præſumat. Item Gregorius in regeſto Natali epiſcopo, in primo libro.

Epiſt. 19. libri primi.

Nullus promoueatur inuitus. A

GEſta quæ nobis concilij veſtri confecta ſecretario direxiſtis: in quibus archidiaconus Honoratus adducitur, plena eſſe cognouimus ſemine iurgiorum: cùm vno eodemque tempore vna perſona nolens ad ſacerdotij ordinẽ prouehitur, quæ tanquam immerita à diaconatus officio remoueatur: & ſicut iuſtum eſt vt nemo creſcere compellatur inuitus, ita cenſendum puto, ne quiſquã inſons ab ordinis ſui miniſterio deiiciatur iniuſtè. Contra inuenitur in concilio Carthaginenſi. B

Qui ab epiſcopis ſuis promoueri contemnunt: à locis ſuis deiiciantur.

SI qui clerici ab epiſcopis ſuis promoueri contempſerint: nec illic maneant vnde recedere noluerunt. Item.

De eodem.

PLacuit vt quicunque clerici vel diaconi pro neceſsitatibus eccleſiaſticarum rerum nõ obtemperauerint epiſcopis ſuis volentibus eos ad honorem ampliorem in eccleſia ſua promouere: nec illi miniſtrent in ſuo gradu, vnde noluerunt recedere. C

Cap. 21 Item ex concilio Agateñ.

Poſteriores prioribus epiſcopi non præponãt.

EPiſcoporum etiam quorum vita non reprehẽditur, poſteriorem priorin-

lus

us præponat: niſi fortè ſuperbia elatus
quod pro neceſsitate eccleſię epiſcopus iuſ
erit, implere contemnat. Sanè ſi officiũ *2. pars.*
rchidiaconus, aut propter ſimpliciorẽ na *Ibidem con*
uram implere, aut expedire nequiuerit: *tinnò.*
lle loci ſui nomen teneat & ordinationẽ
ccleſiæ quem elegerit epiſcopus præpo- *Epiſt. 34*
endum. Item Gregorius Ioanni epiſco *lib. 11*
o Syracuſano.

A loco quo quiſque ordinatus eſt, inuitus teneri non debet.

QVorundam ad nos relatione peruenit Coſmam, qui ex monacho mona
terij ſanctæ Luciæ, à deceſſore tuo venerãdæ memorię Maximiano in eccleſia Sy
acuſana ſubdiaconus eſt factus, atque à te
oſtea in poſſeſsione quę Iuliana vocatur,
resbyter dicitur ordinatus: ita nimia tri-
titia, & loci qualitate vehemẽter afflictũ,
t vitam ſibi pœnam exiſtimet, & contri-
ionis ſuæ fugæ quærat auxilium. Et ideo
uia tales erga ſubiectos noſtros debemus
xiſtere, quales nos ſi ſubiecti fuiſſemus,
oſtros vellemus eſſe præpoſitos: magnæ
enignitatis eſt, ſi eum in eccleſiam vbi ſub
liaconi functus eſt officio ſanctitas tua
educere, atque illic ſtuduerit conſtituere
ardinalem: quod etiam facere (quantum arbitramur) debes, ſi nihil eſt quod

H 5 iuſtè

iuſtè contra eum animum tuum exaſperet. A
Si verò aliqua culpa eſt, ſuis nobis epiſtolis hoc veſtra fraternitas (vt ſcire poſsimus) inſinuet. Verùm illud Greg de is intelligendum eſt, qui non cauſa neceſsitatis, ſed cauſa ingratitudinis callidè ab epiſcopis ſuis promoueri queruntur. Illud autẽ Carthaginenſis conci. de his intelligitur, qui nolunt obtemperare epiſcopis ſuis propter neceſsitatem eccleſiæ volentibus
Epiſto.2 eos ad altiora promouere. Hanc diſtin- B
ctionem ex decreto Simplicij papæ quilibet corroborare valet: qui ſcribens Ioanni archiepiſcopo Rauennati ait inter cætera.

Non eſt aliquis inuitus ad epiſcopatum pertrahendus

VBi iſta didiciſti quæ in epiſcopum & fratrem noſtrum Grego. non dilectione ſed inuidia perpetraſti: quem inexcuſabili violentia pertrahi à te paſſus es atque vexari, vt ei tantum honorem non per animi tranquillitatem, ſed per amentiam (ſi- C
cut dictum eſt) irrogares? Neque enim talia potuiſſent fieri ſanitate conſilij. Nolumus exaggerare, quod geſtum eſt: ne cogamur iudicare quod dignum eſt. Nam priuilegium dignitatis meretur amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate. Denunciamus autem quòd ſi poſt hoc tale aliquid

præ

A præſumpſeris,& aliquem talem ſeu epiſcopum vel presbyterum vel diaconũ inuitum facere poſſe credideris, ordinationes tibi Rauẽnatis eccleſiæ vel Aemiliẽſis noueris auferendas. Itẽ Gregorius Antonino ſubdiacono. *lib.2.epi.16*

De eodem.

HOnoratus archidiaconus Salonitanę eccleſiæ à ſanctæ memoriæ prædeceſſore meo miſſa ſupplicatione popoſcerat, vt ab antiſtite ſuo prouehi inuitus ad fortioris gradus ordinem contra morem
B nullo modo cogeretur. hoc enim ſibi fieri non cauſa prouehendi, ſed ingratitudinis perhibebat. pro qua re tunc etiam ſanctæ memoriæ prędeceſſor noſter ſcriptis ſuis Natali fratri & coëpiſcopo noſtro interdixerat, ne prædictum Honoratum archidiaconum inuitum proueheret, ne've dolorem conceptæ ingratitudinis in corde retineret. cumque etiam à me hæc ſummopere fuerant interdicta: non ſolùm mandata Dei negligens, ſed etiam ſcripturam
C meam contemnens, præfatum archidiaconum quaſi ad fortiorem honorem prouehens, conatus eſt callidè degradare. Vnde actum eſt vt eodem archidiaconatus ſubmoto loco, alium adſciſceret, qui eius obtemperare moribus poſſet: quem Honoratum archidiaconum arbitramur antiſtiti

ſuo

ſuo aliunde diſplicere non poſſe,niſi quòd A
eum ſacra vaſa ſuis parentibus dare prohi
buerat: quam cauſam ſubtili voluimus,&
tunc ſanctę memoriæ prædeceſſor meus
(& nūc ego)indagatione pergrere: ſed ſui
ſuorūque actuū conſcius perſonā ſuā ad
iudiciū poſtpoſuit deſtinare. vnde experiē
tiam tuā præſentis præcepti auctoritate
duximus fulciendam, quatenus veniens in
Saloniam Natalem fratrē noſtrum & coē
piſcopum ſaltem tot ſcriptis admonitum
ſtudeas adhortari, vt ſupra memoratū ar- B
chidiaconū in ſtatu ſuo ſuſcipiat. Quòd ſi
facere hoc contumaciter(vt conſueuit)for
tè diſtulerit: vſum ei pallij (qui ab hac ſe-
de conceſſus ſibi fuerat)ex auctoritate ſe-
dis apoſtolicæ contradices: quem ſi etiam
in eadem pertinacia(amiſſo pallio) adhuc
perſeuerare perſpexeris,dominici corpo-
ris & ſanguinis eundē antiſtitem partici-
patione priuabis. Adhibenda eſt etiā di-
ſciplina qua nolētes promoueri ad ſacros C
ordines,ad obediendum epiſcopis prouo-
centur.In minoribus ſiquidem ordinibus
conſtituti, paulatim per ſingulos gradus
ſunt promouendi: vt alij contēnentes ſuis
obedire epiſcopis, doleant ſibi illos eſſe
prælatos,quos habebant ſubiectos.

Vnde Gelaſius ſcribit Victori epiſco.

Cum

Cùm maiores ordinari contempſerint, de minoribus promoueantur ordinibus.

COnſuluit dilectio tua de ſuorũ promotione clericorũ, perhibẽs ꝙ diaconi ad presbyterij gradũ (quo eccleſiã tuã memoras indigere) venire detrectãt: quapropter quia inuitos fieri eccleſiaſtica moderatio grauitasq́ue nõ patitur, vt ex nolẽtibus fiant volentes, ordinatio illa poteſt proficere: Si quos habes in acolytis vel ſubdiaconis maturiores ætate, & quorum
B ſit vita probabilis, hos in presbyteratũ ſtudeas promouere: vt qui in ſuis ordinibus proficere noluerint, reddãtur ſuis inferioribus: poſt minores ipſa cõmoda presbyteri propenſius quã diaconi conſequãtur, vt hac ſaltẽ ratione cõſtricti, & honorem quẽ fugerent, appetere nitantur & quęſtũ.

De tempore ordinum conferendorum. Diſtinctio lxxv.

C TEMPVS autem conſecrationis (ſicut in ordine Romano habetur) ad epiſcopi benedictionẽ nõ elegitur. omni enim tempore benedicuntur, dummodo ieiuni in hora tertia benedictionem accipiant. Vnde Anacletus papa ſcribit omnibus epiſcopis. *Epiſt. 2. ad epiſcopos Italiæ.*

Ordin

Ordinationes epiſcoporum qua hora fieri debeant. A

ORdinationes epiſcoporum auctoritate apoſtolica ab omnibus qui in eadem prouincia fuerint epiſcopis ſunt celebrandæ: qui ſimul conuenientes ſcrutiniũ cũ precibus celebrent, manus cũ ſanctis euãgelijs imponẽtes dominica die hora tertia, orãtes: ſacraq́; vnctione, prophetarũ exemplo regum capita perungentiũ, eos more apoſtolorum & Moyſi vngẽtes: quia omnis ſanctificatio conſtat eſſe in ſpiritu ſancto: cuius virtus inuiſibilis ſancto eſt chriſmati permiſta, & hoc ritu ſolẽnẽ B
2. pars. celebrent ordinationem. Tempus autẽ conſecrationis, trium menſium ſpatio clauditur: vltra quod (niſi neceſsitate cogente) epiſcoporum conſecrationes poſt
Cap. 25 electionem differri non licet. Vnde in Chalcedoneñ. concilio legitur.

Vltra tres menſes non differatur epiſcoporum ordinatio.

QVoniam quidam metropolitanorũ (ſicut ad nos perlatũ eſt) negligunt ſibi greges creditos, & differũt ordinationes facere epiſcoporum, placuit ſanctę ſynodo intra tres menſes fieri ordinationes epiſcoporum: niſi fortè inexcuſabilis neceſsitas coëgerit ordinationis tempus amplius C

plius protelari. Si autem quis epiſcoporũ hoc non obſeruauerit, ipſum debere eccleſiaſticæ condemnationi ſubiacere: reditus verò eiuſdem viduatæ eccleſiæ integros reſeruari apud œconomum eiuſdem eccleſiæ cenſemus. Cæterorum verò cleri- *3. pars.* corum ordinationes non niſi in temporibus certis & diebus maximè ſacerdotũ & leuitarum fieri debent, vespera videlicet ſabbati, vel manè diei dominicæ continuato ieiunio. Vnde Zepherinus papa *Epiſt. 2. ad epiſcopos Aegypti.*
B ſcribit omnibus epiſcopis.

Ordinationes presbyterorum & leuitarum qua hora fieri debeant.

ORdinationes presbyterorum leuitarumque tempore congruo multis coram aſtantibus ſolenniter agite: & probabiles ac doctos viros ad hoc opus prouehite: vt de eorum ſocietate & adiumento plurimum gaudeatis. Item Leo epiſcopus *Leo pap. I epiſt. 79* Dioſcoro Alexandrino epiſcopo.

C *Presbyteri & leuitæ qua hora ordinandi.*

QVod à patribus noſtris propenſiori cura nouimus eſſe ſeruatum, à nobis quoque volumus cuſtodiri: vt non paſsim diebus omnibus ſacerdotalis vel leuitica ordinatio celebretur: ſed poſt diem ſabbati eiuſdem noctis quæ luceſcit in prima ſabbati, exordia conſecrandi eligantur: in quib

in quibus his qui conſecrandi ſunt, ieiunis A
& à ieiunantibus ſacra benedictio confe-
ratur: quod eiuſdem obſeruantiæ erit, ſi
manè ipſo die dominico continuato ieiu-
nio ſabbati ordinatio celebretur: à quo tẽ-
pore præcedentis noctis initia non rece-
dunt, quod ad diem reſurrectionis (ſicut
in paſcha domini declaratur) pertinere
non dubium eſt. Idem.

Leo in eadem epi. 79

Quare die dominico ſacerdotum ordinationes celebrentur.

QVòd die dominico ordinationes ſa- B
cerdotum celebrentur: non tantùm
ex conſuetudine, ſed etiam ex apoſtolica
nouimus venire doctrina: ſcriptura mani-
feſtante quòd cũ apoſtoli Paulum & Bar-
nabam ex ſpirituſſancti præcepto ad euã-
gelium Gẽtibus mitterent prędicandum,
ieiunantes & orantes impoſuerunt eis ma
nus, vt intelligamus quanta & dantium
& accipientium deuotione curandum ſit,
ne tantæ benedictionis ſacramentum ne-
gligenter videatur impletum: & ideo piè C
& laudabiliter apoſtolicis morem geſſe-
ris inſtitutis, ſi hanc ordinandorum ſacer
dotum formam per eccleſias quibus do-
minus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſerua-
ueris: vt his qui conſecrandi ſunt nunquã
benedictio niſi in die dominicæ reſurre-
ctionis

A ctionis tribuatur, cui à veſpere ſabbati initium conſtat aſſcribi: quæ tantis diuinarum diſpenſationum myſterijs conſecrata eſt, vt quicquid à domino eſt inſignè cōſtitutum, in huius diei dignitate ſit geſtum. In hac die mundus ſumpſit exordium. In hac per reſurrectionem & mors interitum, & vita accepit principium.

Ex ordine Romano.

De eodem. *Palea.*

B QVando & vbi libitum fuerit vſque ad ſubdiaconatus officium ordinantur clerici: diaconi verò & presbyteri nunquam, niſi in publica ordinatione. Item Gelaſius omnibus epiſcopis. *Gela. pa. 1 ca. 13. epiſtola ad epiſc. per Lucaniam.*

De temporibus ordinationis.

ORdinationes presbyterorum & diaconorum niſi certis tēporibus & diebus exerceri non debent, id eſt, quarti mēſis ieiunio, & ſeptimi, & decimi, ſed etiā quadrageſimalis initij ac medianæ hebdomadæ & ſabbati ieiunio circa veſperas C ipſas ordinationes nouerint celebrandas: nec cuiuſlibet vtilitatis cauſa ſeu presbyterum, ſeu diaconum his præferre audeāt, qui ante ipſos fuerint ordinati. *5. pars.*

Quibus temporibus ieiunia ſint ſeruanda. Diſtinctio lxxvj.

Epiſt.1 QVIBVS temporibus ieiunia celebranda ſint, Calixtus papa determinat ſcribens Benedicto epiſcopo. A

Quibus temporibus ieiunia celebrentur.

IEiunium quod ter in anno apud nos celebrare didiciſti, cõuenientius nunc per quatuor tẽpora fieri decernimus: vt ſicut annus per quatuor voluitur tempora, ſic & nos quaternum ſolenne agamus ieiuniũ per quatuor anni tempora. Item ex concilio Magunt.

Ca.34. con. Magũtiæ.

De eodem. B

COnſtituimus vt quatuor tẽpora anni ab omnibus hominibus communi ieiunio obſeruentur, id eſt, in Martio hebdomada prima, in Iunio ſecũda, in Septẽbri tertia, in Decembri quarta. Item ex concilio Saleguſtæ habito.

Iuo Carno. lib.2. de ieiunio refert ex eodem.

De eodem.

DE ieiunio autem quatuor temporum hanc certitudinem ſtatuimus, vt ſi calendæ Martij in quarta feria ſiue antea euenerint: eadem hebdomada ieiuniũ celebretur. Si autem calendę Martij in quintam feriam, aut in ſextam, aut in ſabbatũ diſtendantur, in ſequentem hebdomadam ieiunium differatur. Simili quoque modo ſi calendæ Iunij in quarta feria aut ante euenerint, in ſubſequenti hebdomada ieiunium C

A iunium celebretur, & ſi in quinta aut in ſexta feria, aut aut in ſabbato contigerit, ieiunium in tertiam hebdomadam reſeruetur. Et hoc ſciendum eſt, quòd ſi quando ieiunium menſis Iunij in vigilia pentecoſtes ſecundũ prędictam regulam euenerit, non ibi celebrandum erit: ſed in ipſa hebdomada ſolenni pentecoſtes: quia vigilia ſimul & ieiuniũ celebrari non debent, & tunc propter ſolennitatem ſancti ſpiritus diaconi dalmaticis induantur, & alleluia B decantetur, & flectamus genua non dicatur. Eodem modo de ſeptimi menſis ieiunio conſtitutum eſt, vt ſi calendę Septembris in quarta feria euenerint, aut antea: in tertia hebdomada ieiunium celebretur: & ſi in quinta aut ſexta aut in ſabbato contigerit, in quarta hebdomada ieiunandum erit. In Decembri verò illud obſeruandum erit, vt in proximo ſabbato ante vigiliam natalis domini celebretur ieiuniũ, C quia ſi vigilia in ſabbato euenerit, ſimul vigiliam & ieiunium celebrari non conuenit. Econtra Vrbanus.

De eodem.

STatuimus etiam vt ieiunia quatuor tẽporum hoc ordine celebrentur. Primũ in initio quadrageſimæ. Secundum in hebdomada pentecoſtes. Tertium verò in

Septembri. Quartũ in Decembri more ſo A
lito fiat. Item ex ſermone Leonis papę.

De eodem.

IGitur poſt ſanctæ lætitiæ dies quos in honorẽ domini à morte reſurgentis ac deinde aſcendentis exegimus, poſtque acce p tum ſancti ſpiritus donum ſalubriter & neceſſariè conſuetudo eſt ordinata ieiunij: vt ſi quid fortè inter ipſa feſtiuitatis gaudia negligens libertas & licentia immoderata præſumpſerit, hoc religiosè abſtinen B
tiæ cenſura caſtiget. Item.

De eodem.

HVius obſeruantiæ vtilitas fratres dilectiſsimi in eccleſiaſticis præcipuè eſt conſtituta ieiunijs, qua ex doctrina ſancti ſpiritus ita per totius anni circulum diſtributa ſunt, vt lex abſtinẽtię omnibus ſit aſſcripta tẽporibus. Siquidẽ ieiuniũ vernũ in quadrageſima, ęſtiuũ in pentecoſte, autumnale in menſe ſeptimo, hyemale in hoc qui eſt decimus celebremus, intel C
ligentes diuinis nihil vacuum eſſe præceptis, & verbo Dei ad eruditionem noſtrã omnia elementa ſeruire, dum per ipſius mundi cardines quaſi per quatuor euangelia inceſſabili tuba diſcimus quod &
2. pars. prædicamus & agimus. Primum verò menſem, quartum, ſeptimum, & decimũ, non

A non Hebræorũ ratione, ſed noſtra debemus accipere. Primus enim menſis apud illos eſt Aprilis: quartus, Iulius: ſeptimus, October: decimus, Ianuarius: in quibus etiã ieiunabãt. præterea in quinto menſe (qui eſt Auguſtus) quæ fuerit eius cauſa ieiunij, Hiero. ſup Zachariã exponit, dicẽs: *Hieron. ad ca. 8. Zachariæ in cõmmẽtariu.*

Quare in ſupraſcriptis temporibus ieiunia lex imperauit.

IEiunium quarti, & ieiunium quinti, & ieiunium ſeptimi, & ieiunium decimi, B domui Iudæ & Hieruſalem in dies feſtos vertetur & gaudium. Hoc loco noſtrorum multi multa dixerunt, & inter ſe diſſonantia. Cogimur itaque ad Hebræos recurrere, & ſcientiæ veritatem de fonte magis quàm de riuulis quærere. Ieiunium quarti menſis, qui apud Latinos vocatur Iulius, die vij. & x. eiuſdem menſis illud arbitrantur: quando deſcendens Moyſes de monte Sina tabulas legis abiecerit, atque C confregerit: & iuxta Hieremiam muri primùm rupti ſint ciuitatis. *Hier. 52. b* In quinto verò menſe, qui apud nos appellatur Auguſtus: cùm propter exploratores terræ ſanctæ *Num. 14. e* ſeditio orta eſſet in populo, iuſſi ſunt *4. Regum 14. e* montẽ non aſcendere: ſed per xl. annos lõgis à terra ſancta circuire diſpendijs: vt (exceptis duobus Caleph & Ioſue) omnes

in ſolitudine caderent. In hoc menſe & à A
Nabuchodonoſor, & multa poſt ſecula à
Tito & Veſpaſiano templum Hieroſoly-
mis incenſum eſt atque deſtructum: capta
vrbs Bethel, ad quam multa millia confu
gerant Iudæorum. Aratum templum in
ignominiam gentis oppreſſæ à Tito An-
nio Rufo. In ſeptimo verò, qui apud nos
appellatur October, occiſus eſt Godolias:
& Iudæ tribus, ac Hieruſalem reliquiæ
diſsipatæ ſunt. Menſe x. qui apud nos Ia-
nuarius dicitur, eò quòd ianua ſit anni at- B
Ezec. 39 que principium: Ezechiel in captiuitate
poſitus audiuit & cunctus populus capti-
uorum, quinto mēſe templum eſſe ſubuer
ſum, quod pleniſsimè in eodem propheta
cognoſcimus. Hoc igitur eſt omne quod
dicitur: Dies planctus & ieiuniorū quos
hactenus habuiſtis in luctum, ſciatis vo-
bis (quia cogitaui vt benefaciam Hieruſa-
lem & domui Iuda) in lætitiam & gaudiū
& ſolennitates eſſe vertendos: ita dunta- C
Ioan. 16. xat, ſi veritatem diligatis & pacem. Iuxta
Anagogē, quia tunc ieiunamus quādo ſpō
ſus aufertur à nobis, & non meremur eius
habere præſentiam: cum reuerſus fuerit
ad nos dominus, & cogitauerit vt benefa-
ciat nobis: omnis triſtitia vertetur in gau-
diū: & fames priſtina ſermonis Dei, præ-
ſentia

A ſentia doctrinarum eius,& cæleſtis panis ſaturitate compenſabitur. Non autem vi- *3. par.* dentur ieiunia quarti mẽſis poſſe celebrari ante diem pentecoſtes. à die enim dominicæ reſurrectionis vſque in diem pentecoſtes non indicuntur obſeruãda ieiunia.

Vnde Ambro. in eiuſdem diei ſermone, qui ſic incipit: *Ambro. ſermo. 61*

De eodem.

SCire debet ſanctitas veſtra. Per hos quinquaginta dies nobis eſt iugis & cõ- B tinuata feſtiuitas, ita vt hoc omni tempore neque ad obſeruandum indicamus ieiunia, neque ad exorandum dominum genibus ſuccidamus: & infra. Ad inſtar ergo *Ibid. paulò inferius.* dominicæ reſurrectionis tota l. dierum curricula celebrantur: & omnes iſti dies velut dominici reputantur. reſurrectio enim dominica dies * eſt. in dominica ** al. nõ habetur dies.* enim reſurgens ſaluator reuerſus eſt ad homines: & poſt reſurrectionẽ tota quin- C quageſima cum hominibus commoratus eſt. æqualis ergo eorum dierum neceſſarium eſt, vt ſit feſtiuitas, quorum æqualis eſt & ſanctitas. Nõ ergo ieiunamus in hac quinquageſima, quia in his diebus nobiſcum dominus commoratus eſt. Item in *Amb. c. 8 lib. Apologiæ Dauid* apologia Dauid: Hũc numerum, quinquageſimum videlicet, læti celebramus: &

poſt domini paſsionem remiſſo culpæ totius debito, chirographoque euacuato, ab omni nexu liberi ſuſcipimus aduenientem in nos gratiam ſpiritus ſancti. In die pentecoſtes vacant ieiunia: laus dicitur Deo, & oratio, & alleluia cantatur. Neceſſariò ergo eccleſia conſtituit, vt poſt diem pentecoſtes ieiunia celebrentur. Sed quòd in illis quinquaginta diebus ieiunandum eſſe negatur, ex obſeruantiæ neceſsitate intelligitur. Vnde in eiuſdem diei ſermone qui ſic incipit: A B

Ambr. de feſto pentecoſtes ſermone 60

De eodem.

NOſſe credo vos fratres: Non minore lętitia celebramus diem pentecoſtes, quàm diem ſanctum paſchæ celebrare curauimus. tunc enim (ſicut modò fecimus) ieiunauimus: ſabbato vigilias celebrauimus, orationibus pernoctantes inſtitimus: vnde neceſſe eſt vt ſimilem obſeruantiam ſimilis lætitia ſubſequatur. Obſeruantia verò ſimilis dicitur quo ad factum, non quo ad neceſsitatem. Item Iſidorus. C

Iſido. capi. 40. lib. 1. de eccleſiaſticis officiis.

De eodem.

POſt paſcha autem vſq; ad pentecoſtem, licet traditio eccleſiarum abſtinentiæ rigorem prandiis relaxauerit, tamen ſi quis monachorum vel clericorum ieiunare cupit, non ſunt prohibendi: quia & Antonius

A nius & Paulus & cæteri patres antiqui etiam his diebus in eremo leguntur abſtinuiſſe, neque ſoluiſſe abſtinentiam, niſi tantùm die dominico. Item Hieronymus ad Lucinum. *Hieron. ad Lucinium.*

VTinam omni tempore ieiunare poſſemus, quod in Actibus apoſtolorum diebus pentecoſtes & die dominico apoſtolum Paulum, & cum eo credentes feciſſe legimus. Nec hoc dico quòd feſtiuis diebus ieiunandum eſſe putem, & contextas *Ibidē paulò inferius.* B quinquaginta diebus ferias & ſolennitates auferam: ſed vnaquæq; prouincia abūdet in ſuo ſenſu, & præcepta maiorum, leges apoſtolicas arbitremur. Item Pelagius papa Petro epiſcopo Pontino.

Sabbato magno poſt horam baptiſmi epiſcopus valet ordinari.

DIlectionis tuæ ſcripta ſuſcepimus, quibus ſignificas Latinum eccleſiæ Grumentinæ diaconum ad epiſcopatum C Marcellianēſis eccleſiæ ſiue Cluſitanæ ab omnibus fuiſſe electū: quod iam ante hoc tēpus retuliſti: & iuſsimus vt veniret, credentes eos de perſona eiuſdem ab epiſcopo ſuo dimiſſorias accepiſſe. quod ſi modò fecerunt, facite eum velociter ad vrbē Romam occurrere: vt ſi Deus iuſſerit, in ſabbato magno poſt horam baptiſmi ordinetur.

dinetur. Quòd ſi ante memoratum diem A
non occurrerit, cogetur vſque ad quarti
menſis ieiunia ſuſtinere.

Ordines ſacri per interualla conferantur. Diſtinctio lxxvij.

HIs temporibus ſecundũ Anacletum & Zepherinum, Gelaſium & Pelagiũ, epiſcopi, preſbyteri, diaconi ſunt ordinandi. Metropolitanus autem iuxta Leonem papã ex presbyteris eiuſdem eccleſiæ vel B ex diaconis optimus ordinetur. Ex monachis autẽ vel laicis nullus niſi per gradus eccleſiæ debet ad ſummum ſacerdotium peruenire. Vnde Gelaſius papa.

Leo pa. 1 epiſt. 82. ad Anaſtaſiũ

Non niſi per diſtinctos gradus quiſquam ad ſacerdotium aſpiret.

ILlud nos ſtatuentes vobis & omnibus ſeruare mandamus, vt omnes ad eccleſiaſticos ordines ſic accedãt in eccleſia qui ordinari merentur, id eſt ſi quis epiſcopus eſſe meretur, ſit primùm oſtiarius, C deinde lector, poſtea exorciſta, inde ſacretur acolytus, deinde verò ſubdiaconus, deinde diaconus, & poſtea presbyter: exinde (ſi meretur) epiſcopus conſecretur. Vnde Zozimus epiſcopus vrbis Romæ ait:

Epiſt. 1. ad Iſychiũ epiſcopum.

Quæ interualla temporis in ſingulis gradibus ſeruanda ſint.

IN ſingulis gradibus hæc tempora ſunt obſeruanda, ſi ab infantia eccleſiaſticis miniſteriis nomen dederit, vt inter lecto-res & exorciſtas quinquennio teneatur, exinde acolytus vel ſubdiaconus xiiij. annis fiat: & ſic ad benedictionem diaconatus (ſi meretur) accedat: in quo ordine quinq; annis, ſi inculpatè ſe geſſerit, adhę-rere debebit. Exinde ſuffragantibus ſibi meritis, ſtipendiis per tot gradus datis, propriæ fidei documentis poterit ſacerdotium promereri: de quo loco (ſi eũ exactior ad bonos mores vita perduxerit) ſummum pontificatum ſperare debebit. Defenſores autem eccleſiæ etiam qui ex laicis fiunt, ſupradicta obſeruatione teneãtur, ſi meruerint eſſe in ordine clericatus.

Item Syricius papa.

De eodem.

Syricius epiſto. 1. ad Himeriũ Tarraconẽ. epiſco. ca. 9.

QVicunque itaq; ſe vouerit obſequiis eccleſiæ à ſua infantia: ante pubertatis annos baptizari, & electorũ debet miniſterio ſociari: qui ab acceſſu adoleſcentiæ vſque ad xx. ſuæ ætatis annum ſi probabiliter vixerit: vna tantùm, & ea quam virginem benedictione cõmuni per ſacerdotẽ percepit, vxore cõtẽtus, acolytus, &

ſubdia-

ſubdiaconus eſſe debebit: poſteaque ad dia A conij gradum (ſi ſeipſum primitus continentia præeunte dignum probauerit) accedat: vbi ſi infra quinque annos laudabiliter miniſtrauerit, congruè presbyterium conſequatur: exinde poſt decennium epiſcopalem cathedram poterit adipiſci: ſi tamen per hæc tempora integritas ſuæ vitæ ac fidei eius fuerit approbata. Qui verò iam ætate grandęuus melioris propoſiti conuerſatione prouocatus, ex laico ad ſacram militiam peruenire feſtinat, deſiderij ſui fructum non aliter obtinebit, niſi eo quo baptizetur tēpore, ſtatim lectorum aut exorciſtarum numero ſocietur, ſi tamen eum vnam habuiſſe vel habere, & hanc virginem accepiſſe conſtet vxorem: qui tum initiatus fuerit, expleto biennio per quinquennium aliud acolytus & ſubdiaconus fiat: & ſic ad diaconatum (ſi per hæc tempora dignus iudicatus fuerit) prouehatur: exinde iam acceſſu tēporum preſ C byterio vel epiſcopatui (ſi eum plebis aut cleri euocauerit electio) non immerito ſocietur. Item ex ſexta ſynodo.

Cap. 10. eiuſdem contiuuò.

B

De eodem.

SVbdiaconus non minor xx. annorū ordinetur. Si quis verò in aliquo ſacro ordine ſacerdotali præter conſtituta tem

pora

A pora ordinatus fuerit, deponatur. Item ex concilio Carthaginenſi. Cap.4.con. Cartha.1

De eodem.

PLacuit vt ante xxv. annos ætatis nec diaconi ordinentur, nec virgines conſecrentur, & vt lectores populum non ſalutent. Item ex concilio Agathenſi. Cap.16

Minoribus xxv. annis leuitica non præſtetur benedictio.

EPiſcopus benedictionem diaconatus minoribus xxv. annorum penitus nō
B committat. Sanè ſi coniugati iuuenes ſe conſenſerint ordinari: etiam vxorum voluntas ita requirenda eſt, vt ſequeſtrato manſionis cubiculo, religione promiſſa, poſteaquam pariter conuerſi fuerint, ordinentur. Presbyterum verò vel epiſcopum ante xxx. annos, id eſt antequam ad perfecti viri ætatem perueniant, nullus metropolitanorum ordinare præſumat, ne per ætatem (quod aliquotiens euenit)
C aliquo errore culpentur. Item ex concilio Toletano iiij. Cap.19

De eodem.

IN veteri lege ab anno vigeſimoquinto leuitæ tabernaculo ſeruire iubentur: cuius auctoritatē in canonibus & ſancti patres ſecuti ſunt: nos & diuinæ legis & pręceptorum canonum immemores, & infantes & pueros leuitas facimus ante legitimam

mam

mam ætatē, ante experientiā vitæ: ideoq; ne vlterius fiat à nobis, & diuina lege & canonicis admonemur ſentētiis, vt à xxv. anno ſuæ ætatis leuitæ conſecrentur, & à xxx. presbyteri ordinentur. Item Gelaſius papa. A

Gela. pa. 1 epi. ad epiſco. per Lucaniā, ca. 3

Per quæ interualla temporum ordinetur qui de monachis in clericatum eligitur.

SI quis de religioſo propoſito & de monaſterialibus diſciplinis eruditus, ad clericale munus accedit: in primis eius vita anteacta temporibus requiratur ſi nullo graui facinore probatur infectus: ſi ſecundam fortè non habuerit vxorem: neque à marito relictam ſortitus oſtendatur. Item. B

Idē Gela. ibidem. continuò.

De eodem.

MOnachus verò nouitius morum honeſtate fulcitus, continuò lector vel notarius aut certè defenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat acolytus: maximè ſi huic ætas ſuffragatur: ſexto menſe ſubdiaconi nomen accipiat. At ſi modeſtæ cōuerſationis, honeſtæq; voluntatis exiſtat: nono menſe diaconus, completoque anno ſit presbyter, cui tamen quod annorum fuerant interſtitia collatura, ſancti propoſiti ſponte ſuſcepta doceatur præſtitiſſe deuotio. Si verò laicus quiſpiam eccleſiaſticis eſt C

Ca. 4. eiuſ.

A eſt aggregādus officiis: tantò ſolicitius in ſingulis quæ ſuperius comprehenſa ſunt, huiuſmodi decet examinare perſonā: quā tum inter mundanam religioſamq́; vitam conſtat eſſe diſcriminis: quia vtique conuenientia eccleſiæ miniſteria ſunt deputāda, non inconuenientibus meritis ingerenda: tantoq́; magis quod ſacris aptum poſſit eſſe ſeruitiis, in eorum quærendum eſt inſtitutis: quantū de tempore quo fuerint hæc aſſequenda, decerpitur, vt morū hoc
B doceatur habere probitas, quod prolixior conſuetudo non contulit: ne per occaſionē ſupplēdæ penuriæ clericatus vitia potius diuinis cultibus intuliſſe, non legitimæ familiæ domini cōputemur procuraſſe cōpendia, quorum promotionibus ſuper anni metas nihilominus ſex menſes ſubrogamus: quoniam (ſicut dictum eſt) diſtare debet inter perſonam diuino cultui dedicatam, & de laicorum conuerſatione venientem.
C quæ tamen eatenus indulgenda credimus, vt eccleſiis ab hac occaſione ceſſantibus canonum paternorum vetus forma ſeruetur.

In qua ætate eccleſiaſtici ſint ordinandi. Diſtinctio lxxviij.

Qua

QVA verò ætate ſacerdotes ordinari debeant, Bonifacius papa diffiniuit, dicens: A

Iuo Carn. lib. 3. de ætate ordin. id refert ex Fabiani decre.

Ante annos xxx. presbyter non ordinetur.

SI quis xxx. ætatis ſuæ annum non impleuerit, nullo modo presbyter ordinetur, etiam ſi valde ſit dignus. Item in nouellis. *De eodem.* *Palea.*

NEmo presbyter conſecretur qui minor xxx. annis ſit. Nemo diaconus vel ſubdiaconus fiat qui minor xxv. annis ſit. Nemo lectoribus cõnumeretur qui minor xviij. annis fuerit. Nemo inter diaconiſſas conſecretur ſacroſanctæ eccleſiæ quæ minor ſit xl. annis, vel ad ſecundum matrimonium peruenerit. Itẽ Leo papa. B

Leo pap. 1 epiſt. 85. ad epiſcopos Aphricanos

Non eſt ordinãdus ſacerdos, niſi longo ſit probatus examine.

QVid eſt manus cito imponere, niſi ante ætatis maturitatẽ, ante tempus examinis, ante meritũ obediẽtiæ, ante experientiã diſciplinæ ſacerdotalẽ honorẽ tribuere nõ probatis? Et quid eſt communicare peccato alieno, niſi talem effici ordinantem, qualis ille eſt qui non meruit ordinari? Item ex cõcilio Neocæſarieñ. C

Cap. 11

Ante xxx. annorum ætatem presbyter non ordinetur.

Presby

A PResbyter ante xxx.annorum ætatem non ordinetur, quamuis ſit probabilis vitæ, ſed obſeruetur vſque ad præfinitum tempus. dominus enim xxx.anno baptizatus eſt: & tunc prædicauit. Hoc regulare eſt: vnde & Chriſtus & Ioannes baptiſta, & Ezechiel & nonnulli prophetarum non leguntur ante hoc tempus prophetaſſe vel prædicaſſe. verùm quia Hieremias & Daniel ante iuuenilem ætatem ſpiritum prophetiæ accepiſſe leguntur: Dauid quoque & Salomon in adoleſcentia vncti inueniuntur: & Ioannes euangeliſta cùm adhuc eſſet adoleſcens, à domino in apoſtolum electus, & cum aliis ad prædicandum miſſus inuenitur. Paulus quoque apoſtolus in adoleſcentia à domino electus, & ad prędicandum miſſus aſſeritur: eccleſia ſimiliter neceſsitate exigente nonnullos ante xxx.annos ordinare conſueuit. Vnde Zacharias papa Bonifacio epiſcopo.

Hierem.1.b *Dan.1.d* B *Matt.4* *Acto.7.g*

C *Neceſsitate exigente xxv.annorum presbyteri ordinentur.*

SI triginta annorum non reperiũtur, & neceſsitas expoſcit, à vigintiquinque annis ſacerdotes ordinentur.

A quibus ſummus pontifex ſit eligendus Diſtinctio lxxix.

APOSTOLICVS autem non niſi à cardinalibus & religioſis clericis eſt inthronizãdus. Vnde Nicolaus papa ait. A

Nicolaus papa 2

De eo qui ſine concordi cardinalium electione inthronizatur.

1 SI quis apoſtolicę ſedis ſine concordi & canonica electione cardinalium eius eccleſiæ ac deinde ſequentium clericorum religioſorum inthronizatur: non papa vel apoſtolicus, ſed apoſtaticus habeatur.

In ſynodo cap. 1

Item Symmachus papa. B

Papa ſuperſtite, eo inconſulto de electione futuri pontificis nemo audeat loqui.

2 SI quis papa ſuperſtite pro Romano põtificatu cuiquam quolibet modo fauorem præſtare cõuincitur, loci ſui honore priuetur: & infra. Si quis presbyter aut diaconus aut clericus papa incolumi, & eo incõſulto, aut ſubſcriptionẽ pro Romano põtificatu accõmodare, aut pyctacia promittere, aut ſacramentũ præbere tentauerit, aut aliquod certè ſuffragium polliceri, C vel de cauſa priuatis conuenticulis factis deliberare aliquid atque decernere præſumpſerit: loci ſui dignitate vel communione priuetur: & infra. Propter occultas fraudes & coniurationum ſecretas inſidias quas ſententia huius diſtrictionis per

A perſequitur, ſi quis ad eccleſiaſticam pertulerit notitiam conſilia eorum qui contra hanc ſynodum de pôtificali egerint ambitu, & rationabili probatione conuincerit, particeps huiuſmodi actionis: non ſolùm purgatus ab omni culpa ſit, ſed etiam remuneratione quę nô indigna ſit ſubleuetur. Item ex concilio Stephani papæ. *Stephanus papa 3*

In apoſtolatus culmen nullus niſi ex cardinalibus promoueatur

B OPortebat vt hæc ſacroſancta domina noſtra Romana eccleſia (iuxta quod à beato Petro & eius ſucceſſoribus inſtitutum eſt) ritè ordinaretur: & in apoſtolatus culmen vnus de cardinalibus presbyteris aut diaconis côſecraretur. Item ex eodẽ.

De eodem.

NVllus vnquam laicorum neq; ex alio ordine præſumat, niſi per diſtinctos gradus aſcendens diaconus aut presbyter factus fuerit cardinalis, ad ſacrum pontificatus ordinem promoueri. Item ex eodẽ.

C *Anathematizatur epiſcopus monachus vel laicus Romanam eccleſiam inuadens, & in gradũ filiorum eius prorumpens.*

SI quis ex epiſcopis vel monachis vel laicis contra canonum & ſanctorum patrum inſtituta prorumpens, in gradũ filiorũ ſanctæ Romanę eccleſiæ, id eſt presby- 3

terorum cardinalium & diaconorum ire A
præſumpſerit,& hanc apoſtolicam ſedem inuadere quilibet ex ſupradictis tētauerit, & ad ſummum pontificalem honorem aſcēdere voluerit:ipſi & ſibi fauentibus fiat perpetuum anathema:& infra. Si quis reſiſtere præſumpſerit ſacerdotibus atque primatibus eccleſiæ vel cuncto clero ad eligendum ſibi Romanum pontificem,ſecundùm canonicam traditionē anathema ſit.

Item ex conci. Leonis papæ quarti.

Anathema ſit qui canonicæ electioni Romani pontificis contradicere præſumpſerit. B

SI quis ex ſacerdotibus ſeu primatibus nobilibus,ſeu cūcto clero huius ſanctæ Romanæ eccleſiæ electioni Romani pontificis contradicere præſumpſerit:ſicut in concilio beatiſsimi papæ Bonifacij & Stephani legitur ſtatutum,anathema ſit. Itē ex concilio Bonifacij papæ tertij.

Nullius epiſcopi fiat electio niſi poſt diem tertium depoſitionis alterius.

2.pars. NVllus pontifice Romano viuente aut C
epiſcopo ciuitatis ſuæ præſumat loqui, aut partem ſibi facere, niſi tertio die depoſitionis eius adunato clero & filijs eccleſiæ:& tunc electio fiat. Sed quæritur
1.pars. ſi duo concertantium temeritate electi fuerint, quis eorum alteri præferendus ſit?

De

A De his ita ſcribit Honorius Auguſtus ad Bonifacium papam. *Honorius imperator ad Bonifac. pa. i*

Si temeritate concertantium duo fuerint ordinati.

SI duo fortè contra fas temeritate concertantium fuerint ordinati, nullum ex eis futurum ſacerdotem permittimus: ſed illum in ſede apoſtolica permanſurum cenſemus, quem ex numero clericorum noua ordinatione diuinum iudicium & vniuerſitatis conſenſus elegerit. Hoc autem ca *4. pars.*
B pitulum non de eo intelligendum eſt qui vno per apoſtaſiam ordinato, à cardinalibus & religioſis clericis apoſtolicæ ſedis inthronizatur, etiam ſi ille apoſtaticus ita cathedram beati Petri violenter tenuerit, vt canonica & catholica eccleſiæ electio intra vrbem fieri non valeat. Vnde Nicolaus papa ſtatuit, dicens: *Nicolaus pa. ſecũdus*

De eo qui per pecuniam vel populari tumultu non canonica electione ordinatur.

SI quis pecunia, vel gratia humana, aut
C populari ſeu militari tumultu, ſine concordi & canonica electione & cardinaliũ & ſequentium religioſorum clericorum fuerit apoſtolicæ ſedi inthronizatus: non apoſtolicus, ſed apoſtaticus habeatur: liceatq́; cardinalibus & alijs clericis Deũ timẽtibus & laicis inuaſorem illum anathematizare: & humano auxilio à ſede apo-

ſtolica pellere. Quòd ſi hoc intra vrbẽ per ficere nequiuerint, apoſtolica auctoritate extra vrbem congregati loco quo eis placuerit electionem faciant: conceſſa electo auctoritate regendi & diſponendi res, in vtilitatem Romanæ eccleſiæ iuxta qualitatem temporis, quaſi inthronizatus ſit. A

5. pars. Electio verò Romani pontificis etiam cum deliberatione prædeceſſoris fieri debet. Vnde Symmachus papa ait.

Cap. 4. in ſynodo præſidens Symmachus.

Si papa de electione ſui ſucceſſoris antè decernere non potuerit. B

SI tranſitus papæ inopinatus euenerit, vt de ſui electione ſucceſſoris antè decernere non poſsit, vt ſupra placuit: ſi quidem totius in vnum conuenerit eccleſiaſtici ordinis electio, conſecretur electus epiſcopus. Si verò (vt fieri ſolet) ſtudia cœperint eſſe diuerſa eorum de * quibus certamen emercerit, conuincat ſententia plurimorũ: ſic tamen, vt ſacerdotio careat, qui captus promiſsione non recto iudicio de electione decreuerit. C

* eorũ quibus.

6. pars. Sicut ſupra monſtratum eſt, electio ſummorũ ſacerdotũ à cardinalibus religioſis clericis fieri debet: eiectio verò eorum, iudicio diuino reſeruata eſt. Vnde Anacletus papa ait.

Anacletus epi. 2. ad epiſcopos Italiæ.

Summorum pontificum eiectionem ſibi dominus reſeruauit.

Eiect

ELectionem verò ſummorum pontificum vel ſcerdotum ſibi dominus reſeruauit, licet electionem eorum bonis ſacerdotibus & ſpiritualibus populis conceſsiſſet.

Quibus locis prælati eccleſiæ præficiantur. Diſtinct. lxxx.

LOCA verò in quibus primates patriarchæ, archiepiſcopi, epiſcopi, presbyteri ſint ordinandi: hæc ſunt ſecundùm Lucinũ papam & Clementem atque Anacletum.
B

Ait enim Lucinus papa. *Stepha. pa. 1. epiſt. 2. id habet.*

In quibus locis primates vel patriarchæ debeant ordinari.

VRbes & loca in quibus primates præſidere debent: non à modernis, ſed multis ante aduentum Chriſti ſtatutę ſunt temporibus: quarum primates Gentiles etiam pro maioribus negociis appellabant.
C In ipſis verò vrbibus poſt aduentum Chriſti apoſtoli & eorum ſucceſſores patriarchas & primates poſuerunt, ad quos epiſcoporum negocia (ſalua tamen in omnibus apoſtolica auctoritate) & maiores cauſæ poſt apoſtolicam ſedem ſunt referendæ. Item Clemens papa. *Epiſto. 1. ad Iacobũ fratrẽ domini.*

De eodem.

IN illis verò ciuitatibus in quibus olim apud Ethnicos primi flamines eorum, atque primi legis doctores erant, epiſcoporũ primates vel patriarchas beatus Petrus poni præcepit: qui reliquorum cauſas epiſcoporum & maiora negocia in fide agitarent. In illis autem in quibus dudum apud prædictos Ethnicos erant eorum archiflamines, quos tamen minores eſſe tenebant, quàm memoratos primates, archiepiſcopos inſtitui præcepit. in ſingulis verò reliquis ciuitatibus ſingulos, & non plures epiſcopos cõſtitui præcepit: qui epiſcoporũ tãtùm vocabula ſortirẽtur: quoniam nec inter ipſos apoſtolos par fuit inſtitutio: ſed vnus præfuit omnibus. Item Anacletus.

Epiſtola 3

De eodem.

EPiſcopi non in caſtellis, neque in modicis ciuitatibus debent conſtitui: ſed presbyteri per caſtella & modicas ciuitates atque villas debent ab epiſcopis ordinari & poni: ſinguli tamen per ſingulos titulos ſuos: epiſcopus verò non ab vno, ſed à pluribus epiſcopis debet ordinari. Et (vt dictum eſt) non ad modicam ciuitatem (ne vileſcat nomen epiſcopi) ſed ad honorabilem locum titulandus eſt & denominandus: presbyter verò ad qualemcunque locum in eo conſtitutæ eccleſiæ præficiendus

A dus eſt. Item Leo papa. *Leo papa ∗ epiſt. 8ſ. ad epiſcopos A phricanos.*

De eodem.

ILlud ſanè quod ad ſacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus canonum ſtatuta ſeruari, vt non in quibuſlibet locis, neque quibuſcunque caſtellis, & vbi antè non fuerunt, epiſcopi conſecrentur: cùm vbi minores ſint plebes, minoreſque conuentus, presbyterorum cura ſufficiat. Epiſcopalia autem gubernacula nõ niſi in maioribus populis, & frequẽtioribus B ciuitatibus oportet prę ſidere: ne (quod ſanctorum diuinitus patrum inſpirata decreta vetuerunt) viculis & poſſeſsionibus, vel obſcuris & ſolitariis municipiis tribuatur ſacerdotale faſtigium. Item ex concilio Laodicenſi. *Cap. 57*

De eodem.

NOn debere in vicis & in caſtellis epiſcopos ordinari, ſed viſitatores, id eſt qui circũeant, conſtitui: hos autem qui antè ad hoc ordinati ſunt, nihil agere cenſe- C mus ſine conſcientia epiſcopi ciuitatis. Similiter autem presbyteri nihil ſine præcepto & conſilio epiſcopi agant. Sedes autem epiſcoporum non longo interuallo debent diſiungi: vt ad conſecrationem ſui comprouincialis ſine difficultate poſsint occurrere. Vnde Gregor. Auguſtino Anglorum epiſcopo. *2. part. Greg. cap. 8 reſponſionũ ad Auguſtinum Cãtuariẽ. archiepiſcopũ*

Epiſcopales ſedes non longo interuallo à ſe debent diſiungi. A

FRaternitatem tuam ita volumus ordinare epiſcopos, vt ſibipſi longo interuallo minimè diſiungantur: quatenus nulla ſit neceſsitas, vt in ordinatione epiſcopi conuenire non poſsint. nam epiſcoporum ordinatio ſine aggregatis tribus aut quatuor epiſcopis fieri nullatenus debet.

Criminoſi non ordinentur, & ordinati deponantur. Diſtinctio lxxxj. B

HAEC de ordinandis & ordinatoribus, atque de ſingulorum graduum diſtinctionibus & officijs dixiſſe nos ſufficiat. verùm quia aliquantulum diffuſius in his im morati ſumus: præcedentibus cohærentia quædam ſub epilogo ad memoriam ſubiiciamus. Debet ordinandus in epiſcopum
Ad Tit. 1. (vt Apoſtolus ſcribit) eſſe ſine crimine, id eſt ſine peccato mortali: quod nō ſolùm de C epiſcopo, ſed etiā de quolibet electo ad aliquā præpoſiturā eccleſiæ oportet intelligi. Vnde Auguſt. ſcribit ſuper Ioannem.
Aug. tra. 4t. ad cap. 1. Ioannis.

Sine crimine & graui peccato debet eſſe, qui ordinatur epiſcopus.

APoſtolus Paulus quando elegit ordinādos vel presbyteros vel diaconos: & qui

A & quicunque ordinandus eſt ad prępoſiturā eccleſiæ, non ait: Si quis ſine peccato eſt. hoc enim ſi diceret, omnis homo reprobaretur, & nullus ordinaretur. ſed ait: ſine crimine eſt: ſicuti eſt homicidiū, adulteriū, aut aliqua immunditia fornicationis, furtū, fraus, ſacrilegiū, & cætera huiuſmodi. Crimen autē eſt graue peccatū accuſatione & damnatione digniſſimū. Quolibet itaque horū implicatus ordinari non debet; vel ſi iam ordinatus ante tempus, B vel ſi poſt tempus ſuæ ordinationis aliquod eorum admiſiſſe conuincitur: ſuſcepti gradus officio priuabitur. Vnde Symmachus papa ait. *2.pars.*

Ennodius id habet in libro defenſionis ſynodorum Romanarum.

Monitoris perſonam non rectè ſuſcipit, qui verbis non operibus docet.

NEmo rectè monitoris perſonā ſuſcipit, niſi qui actibus ſuis errata condēnat: & amorem innocentię conuerſatione demonſtrat. Item Cæleſtinus papa.

Caleſt.1.epiſtola 2. ad epiſcop.Gallia.

C *Careat ordine quem præſtat, qui indignum ſublimare non metuit.*

TAntis Daniel grauatus teſtimonijs facinorum, tanta accuſatione pulſatus, ſacrarum (vt dicitur) virginum pollutus inceſtu, epiſcopus aſſeritur ordinatus: & vt in noſtri libellis ſcrinij continetur, quorum ad vos quoque exēplaria direximus

mus in pontificij dignitatem hoc tempore A quo ad cauſam dicendam miſsis à nobis literis vocabatur, obrepſit: ſacro nomini ab ſit iniuria. facilius eſt enim vt hanc dignitatem tali dando amiſerit ordinator, quã eam obtineat ordinatus: cui conuićto ſociabatur, qui eum ſibi credidit largiendo pontificium ſociandum. qualis enim ſit ipſe quiſquis tales ordinauerit oſtendit.

Cap. 9 Item ex concilio Niceno.

Non recipit ordo eccleſiaſticus eum qui ſine examinatione vel poſtea confeſſus ordinatur. B

SI qui ſine examinatione promoti preſbyteri ſunt: & poſtea examinati, ſunt confeſsi peccata ſua: & cùm confeſsi fuiſſent, venientes homines contra regulam eis manus impoſuerunt: hos eccleſiaſticus ordo non recipit. in omnibus enim quod irreprehẽſibile eſt ſancta defendit eccleſia.

Ca. 10. con. Niceni. Item eiuſdem concilij.

Lapſi per ignorantiam, aut contemptu ordinantium tonſurati deiiciantur. C

QVicunque ex his qui lapſi ſunt, per ignorantiam iam ordinati ſunt, vel cõtemptu eorum qui eos ordinauerunt: hoc non præiudicat regulæ eccleſiaſticæ. cùm enim compertum fuerit, deponentur. Itẽ Innocentius.

Inn. pa. 1 epiſt. 5. ad Maximũ.

Alia

A *Alienus fiat à miniſterio, qui illud viuendo illicitè polluit.*

MAximianus * filius noſter qualẽ detulerit querelam, libelli eius ſeries annexa declarat: qui zelo fidei atque diſciplinæ ductus non patitur eccleſiam pollui ab indignis presbyteris, quos in presbyterio filios aſſerit procreaſſe: & ideo fratres libelli huius qui ſubiectus eſt tenore perſpecto, eos qui talia perpetraſſe dicuntur, debetis in medio collocare: diſcuſsisque B obiectionibus quæ ipſis presbyteris impinguntur, ſi conuinci potuerint, à ſacerdotali remoueantur officio: quia qui ſancti non ſunt, ſancta tractare non poſſunt: atque alieni efficiantur à miniſterio, quod viuendo illicitè polluerunt. Item Eugenius papa.

* *Maximinus.*

Cuilibet ab ordine deponendo, epiſcopi prouidentia locus pœnitentiæ deputetur.

SAcerdos aut quiuis alius in ordine eccleſiaſtico prouectus, ſi in eo ſcelere inuenitur quo abiiciendus comprobetur, de- C poſitus prouidentia epiſcopi bene prouiſo loco conſtituatur vbi peccata lugeat: & vlterius non committat. Item ex cõcilio Maguntinenſi.

Retruduntur in monaſterium presbyteri quẽ pœnitentiam agere contemnunt.

Dictum

DIctum eſt nobis presbyteros propter ſuam negligentiam canonicè degradatos & ſeculariter gradu amiſſo viuere, & pœnitentiæ agendæ bonum negligere. Vnde ſtatuimus vt gradu amiſſo, agendæ pœnitentiæ gratia in monaſterium, aut in canoniam regularem mittantur. Si verò hoc fieri cauſa quælibet prohibuerit: vbicunque ſint, pœnitentiam agere non deſiſtant. Si autem amiſſo gradu ſeculariter viuere voluerint, & pœnitentiā agere neglexerint: ab eccleſiæ communione ſeparentur. Item Iſidorus. A B

Mutatio loci aliquando valet conuerſis ad pœnitentiam.

VAlet interdum conuerſis pro ſalute ſuæ animæ mutatio loci. plerunque enim dum mutatur locus, mutatur mentis affectus. Congruum eſt ergo inde etiam corporaliter euelli, vbi quiſque illecebris deſeruiuit. Nam locus vbi quiſque prauè vixerit, in aſpectu mētis apponit quod ſępe ibi quiſque cogitauit vel geſsit. Item ex vj. ſynodo Aurelianenſi. C

Cap. 7. conc. Aurel. 5

Clericus adulteraſſe conuictus vel confeſſus in monaſterio retrudatur.

SI quis clericus adulteraſſe, aut confeſſus, aut conuictús fuerit: depoſitus ab officio communione cōceſſa, in monaſterio

A rio toto vitę ſuę tēpore detrudatur. Itē Pelagius papa Conſtantino defenſori.

De eodem.

ROmanus eccleſiæ Thianenſis clericus pro crimine adulterij quod admiſiſſe perhibetur, à clericatus ordine depoſitus in monaſterio hic in vrbe Romana ad agendam pœnitentiam ex noſtra iuſsione detruſus eſt. Item ex canone apoſtolorū. *Cap.25*

In crimine captus presbyter vel diaconus deponatur, ſed non communione priuetur.

B PResbyter aut diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto, aut homicidio captus eſt, deponatur: non tamen communione priuetur ſi paruerit ſententiæ. dicit enim ſcriptura: Non iudicat Deus bis in idipſum. Item. *Naum 1. ſecundùm aliā literā.*

De eodem.

SI quis epiſcopus aut presbyter aut diaconus poſt diaconij gradum acceptum fuerit fornicatus aut mœchatus, deponatur: & ab eccleſia proiectus, inter laicos agat pœnitentiam. Item ex concilio Aurelianenſi. 2 C *Ca.11.conci. Aure.1*

De eodem.

SI diaconus aut presbyter crimen capitale commiſerit, ſimul & ab officio & à communione pellatur. Si verò pro reatu ſuo ſe ab altaris cōmunione ſub pœnitentis

tentis profeſsione ſubmouerit:his quoq; A
ſi alij defuerint,& cauſa certa neceſsitatis exoritur:poſcentem baptiſma liceat baptizare. Vnde Grego.omnibus per regnũ Italicum & Theutonicorum.

Iuo libr. 1 de lapſis refert ex eodem.

Non ingrediantur eccleſiam presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, qui in fornicationis crimine iacent.

SI qui ſunt presbyteri, diaconi,vel ſubdiaconi,qui in crimine fornicationis iaceant,interdicimus eis ex parte Dei patris omnipotentis,& ſancti Petri auctoritate eccleſiæ introitum vſq; dum pœniteant & emendent. B Si qui verò in peccato ſuo perſeuerare maluerint,nullus veſtrum eorum præſumat audire officium: quia benedictio eorum vertetur in maledictionẽ, & oratio in peccatũ : teſtante domino per prophetã. *Mala. 2.a* Maledicam(inquit)benedictionibus veſtris. Qui verò huic ſaluberrimo precepto obedire noluerint: idololatriæ *1.Re.15.c* peccatum incurrent, Samuele teſtãte, & C
beato Grego. inſtruente: Peccatum ariolandi eſt nõ obedire, & ſcelus idololatriæ non acquieſcere. Peccatum igitur paganitatis incurrit quiſquis dum Chriſtianum ſe eſſe aſſerit,ſedi apoſtolicæ obedire contemnit. Item Alexand.ij. epiſcopus,regi Dalmaticorum.

Iuo.Carno. vbi ſupra refert.

Officio

A *Officio & beneficio priuetur epiſcopus presbyter vel diaconus vxorem ſuſcipiens, vel ſuſceptam retinens.*

SI quis amodo epiſcopus presbyter aut diaconus fœminam acceperit, vel acceptam retinuerit: à proprio gradu decidat vſque dum ad ſatisfactionem veniat: nec in choro pſallentium maneat: nec aliquam portionem de rebus eccleſiaſticis habeat. 3

Item clero Mediolanenſi. *Iuo ibidē.*

De eodem.

B SI quis ſacerdotum vel diaconorum & ſubdiaconorum officium contumaciter deſerens, fœminam ſibi potius eligit: ſicut ſpontè ob fornicationem dimittit officium, ita ob præuaricationem dimittere cogatur etiam inuitus beneficium. 4

Item populo Mediolanenſi

De eodem.

Iuo vbi ſuprà refert lib. 3

EOs etiã qui vt fornicari eis liceat, diuinum officiũ derelinquũt: & à Deo recedentes, diabolo & operibus eius ſeruiũt: C ſicut ſe iuſtiſsimè ab officio alienos faciunt, ita beneficio eccleſiarum priuatos eſſe iudicamus. Item Lucius papa.

Clemens epi. 2. ad Iacobum fratrem domini id habet.

De eodem.

MInistri altaris presbyteri ſiue diaconi ad dominica tales eligantur officia, qui continentiam ſeruent. Si verò poſt

ordinationem ſuam miniſtros contigerit A
propriæ vxoris inuadere cubile, ſacrarij
non intrent limina: neque ſacrarij portito
res fiant, neque altare contingant: neque
ab offerentibus holocauſti oblationem ſu-
ſcipiant: neque ad dominici corporis por-
tionem accedãt, neque propinent: neque
ſine maioris natu auctoritate minora ge-
rant officia: vrceum ſanè ad altare, vel ca-
licem non ſuggerant. Idem.

Idē Clemēs ibid. paulò inferius habet.

Clericus matronarum domicilia frequentans deponatur. B

3. pars.

CLericus ſolus ad fœminæ tabernacu
lum non accedat, neque properet ſine
maioris natu ſacerdotis iuſsione: nec ſo-
lus presbyter cum ſola fœmina fabulas
miſceat: nec archidiaconus ſub prætextu
humilitatis, aut officij frequenter intret
domicilia matronarum: aut fortè per cle-
ricos aut domeſticos matronæ mandet
aliquid ſecretè. ſi agnitũ fuerit: & ille de-
ponatur, & illa à liminibus eccleſię arceat̃. C

De eodem. *Palea.*

Clemens ibid. continuè habet.

SEd ſi fortè aliqua interceſsio fuerit,
epiſcopo ſuggeratur: & ſi talis eſt ad
quã ire debeat, ipſe per interuentũ pergat.
ſin autem, de latere ſuo dirigat cũ duobus
aut tribus teſtibus. Nemo tamen cum ex-
tranea habitet fœmina: niſi ſoror aut pro-

xima

A xima fuerit: & cum magna ſolicitudine fiat. non enim ignoro malitias ſatanæ.

Ex decreto Eugenij papæ.

De eodem. *Palea.*

SI quiſpiam ſacerdotum, id eſt presbyter vel diaconus vel ſubdiaconus de quacunque fœmina crimine fornicationis ſuſpectus, poſt primam ſecundam & tertiam admonitionem inueniatur fabulari cum ea, & aliquo modo conuerſari excommunicetur: fœmina verò canonicè iudice-
B tur. Item Gregorius.

Simul cum mulieribus ſacerdotes habitare non licet.

OPortet ſacerdotes (quibus domini populus commiſſus eſt) cum magna conſtantia vigilare ſuper dominicas oues, ne lupinis morſibus (id eſt diaboli ſtimulis) lanientur. Neque enim hoc ſilere debeo (quod cum graui animi triſtitia & amaritudine dico) ſacerdotes cum fœminis ha- *4. pars.*
C bitare conſpicio. quod nefarium eſt dicere vel audire, & contra ſanctorum canonum ſancita. vbi enim talis fuerit commorantium cohabitatio, antiqui hoſtis ſtimuli non deſunt. Ideoque admonendi ſunt, vt non antiqui hoſtis decipiãtur fraude: quatenus iuxta apoſtoli vocem, non vitupe- *2. Corin. 6*
retur miniſterium noſtrum. Cauere enim

1.Cor.6 oportet nos fratres ab illicitis, vt mundas A
valeamus manus ad dominũ leuare. ſcri-
Leui.20.b ptum eſt enim: Sancti eſtote: quoniam ſan
ctus ego ſum. Si quis verò pręſumpſerit a-
liter agere, ſacerdotij ſui honore priuetur.
Vnde omnimodo cauendum eſt fratres ne
fallamus populum: & illud prophetæ di-
Sopho.3.a ctum impleatur in nobis: Sacerdotes mei
contaminant ſancta & reprobant legem.
quos & alius propheta increpauit dicens:
Mala.1.b O vos ſacerdotes qui fallitis nomen meũ:
& dixiſtis, in qua re fallimus nomẽ tuum? B
quibus reſponſum eſt: Offerentes ad alta-
re meum panes pollutos. Non eſt mihi vo
luntas in vobis, dicit dominus: & ſacrifi-
cium non accipiam de manibus veſtris:
quia polluti eſtis. Item Symmachus.

De eodem.

VOlumus vt ſacerdotes prohiberi de-
beant ne cum mulieribus conuerſen-
tur: excepta duntaxat matre vel ſorore vel
vxore: q̃ caſtè regẽda eſt. Idẽ in regeſto. C

De eodem.

LEgitur quòd beatus Auguſtinus nec
cum ſorore habitare conſenſerit, di-
cẽs quæ cũ ſorore mea ſunt, ſorores meæ
non ſunt. Docti ergo viri cautela, magna
nobis debet eſſe inſtructio. Item ex ſe-
ptima ſynodo.

De eod

A *De eodem.*

IN omnibus obſeruare conuenit, vt certus quis & certo tempore,& certo loco, & certis perſonis, vel apparere clericus, vel loqui debeat mulieribus: vt excludatur omnis nefanda ſuſpicio. certè ſolum ad ſolam accedere nulla religionis ratio permittit. melius eſt enim duos eſſe ſimul quàm vnum. ſimul enim & fidelius & tutius res geritur. væ enim vni: quia ſi ceciderit, non eſt qui erigat eum. Item ex cõ cilio Carthaginenſi iiij.

Eccleſ 4
Ca. 17. conc. Cart. 3

B

De eodem.

CVm omnibus omnino clericis extraneæ fœminæ non cohabitent: ſed ſolæ matres, auiæ,& materteræ, amitæ, ſorores, filiæ fratrum aut ſororum, & quicunque ex familia domeſtica neceſsitate etiam antequam ordinarẽtur iam cum eis habitabant: vel ſi filij eorum iam ordinatis parentibus vxores acceperunt: aut ſeruis non habentibus in domo quas ducant aliunde ducere neceſsitas fuerit. Item ex concilio Laodicenſi.

C

Cap. 3

De eodem.

NOn oportet miniſtros altaris vel clericos quoſlibet, aut ſe continentes,& omnino Chriſtianum, cum mulieribus lauacra habere communia. hęc eſt enim apud

Epiſto. 26 li. 9 — Gentiles prima reprehenſio. Item Grego. Ianuario epiſcopo Carolitano. A

De eodem.

ARchidiaconum tuum (vt audio) habitare cum mulieribus prohibuiſti: & nunc vſque in ea prohibitione deſpiceris: qui niſi iuſsioni tuæ paruerit, eum ſacro ordine volumus eſſe priuatum. Item ex concilio Toletano.

Ca. 42. con. Toleta. 4

Venundentur ab epiſcopo quæ appetunt conſortia clericorum illicita.

B

QVidam clerici legitimum non habẽtes coniugium extranearum mulierum, vel ancillarum ſuarum (quæ interdicta ſunt) conſortia appetunt. Ideo quæcunque clericis taliter coniunctæ ſunt, ab epiſcopo auferantur, & venundentur: illis pro tempore relegatis ad pœnitentiam, quos ſua libidine infecerunt. Vnde Syricius papa Imerio epiſcopo, ca. xij.

Syricius epiſt. l. 1. ad Himerium Tarraconẽ. Cap. 12

Non habitent mulieres cum clericis, niſi quas neceſsitudo excuſat.

C

FOeminas non aliàs in domo clericorũ eſſe patimur, niſi eas tantùm quas propter ſolas neceſsitudinum cauſas habitare cum eis ſynodus Nicena permiſit. Item ex concilio Aphri. iiij.

Cap. 5. con. Aphricani & ca. 25. cõci. Cartha. 3

Niſi maiorum iuſsione ad fœminarum domicilia clerici non accedant.

Clerici

A Clerici vel continentes ad viduas vel virgines (niſi ex iuſſu vel permiſſu epiſcoporum aut presbyterorum) non accedant, & hoc non ſoli faciant, ſed cum clericis, vel cum quibus epiſcopus aut preſbyter iuſſerit: nec epiſcopi ipſi aut presbyteri ſoli habeant acceſſum ad huiuſmodi fœminas: ſed vbi aut clerici præſentes ſunt, aut graues aliqui Chriſtiani. Item ex concilio Cartha. iiij. Cap.102

B *Epiſcopi prouideant ne occaſione temporaliū, clericorum familiaritatibus virgines ſocientur.*

AD reatum epiſcopi pertinet, vel preſbyteri qui parœciæ præeſt, ſi ſuſtentandæ vitæ præſentis cauſa adoleſcentiores viduæ vel ſanctimoniales clericorum familiaritatibus ſubiiciantur. Item ex eodem. *Ibidem continuò.*

VIduæ quæ ſtipendio eccleſiæ ſuſtentantur: tam aſsiduæ in Dei opere eſſe debent, vt meritis & orationibus ſuis eccleſiam adiuuent. Cap.103

C

Epiſcopus viduis pauperibus ſubuenire debet. Diſtinct. lxxxij.

GENERALITER etiã pauperibus & his qui ſuis manibus laborare nõ poſſunt: epiſcopus neceſſaria prouideat. Vnde in Aure- *Ca. 11. con. Aurel. 1*

Aurelianenſi concilio legitur. A

De eodem.

EPiſcopus pauperibus vel infirmis qui debilitate faciente ſuis manibus laborare non poſſunt: victum & veſtimentum (inquantum ſibi poſsibile fuerit) largiatur. Item Innocentius Exuperio Toloſano archiepiſcopo.

Inno. pa. 1 epi. 3. c. 1

Qui voluptatem officio præpoſuerit, modis omnibus ſubmoueatur.

2. pars. PRopoſuiſti quid de his obſeruari debeat, quos in diaconij miniſterio aut in officio presbyterij poſitos incontinentes eſſe aut fuiſſe generati filij prodiderunt. De his etiam manifeſta eſt diuinarũ legum diſciplina, & beatæ recordationis Syricij epiſcopi monita euidentia cõmearunt, * vt incontinentes in officiis poſiti talibus, omni honore eccleſiaſtico priuarẽtur: nec admittantur ad tale miniſterium quod ſola continẽtia oportet impleri. Eſt enim vetus admodum ſacræ legis auctoritas iam inde ab initio cuſtodita, quòd in templo anno vicis ſuæ habitare præcepti ſunt ſacerdotes: vt ſeruientes ſacris oblationibus, puros & ab omni labe purgatos ſibi vendicent diuina miniſteria: neque eos ad ſacra officia fas ſit admitti qui exercent etiam cum vxore car- B C

** emanarunt.*

nale

A nale conſortium: quia ſcriptum eſt: Sancti *Leui.20.b* eſtote, quoniam ego ſanctus ſum: dicit dominus Deus veſter. Quibus vtiq; propter ſobolis ſucceſsionẽ, vxoris vſus propterea fuerat relaxatus, quia ex aliena tribu ad ſacerdotium nullus fuerat auſus accedere: quo magis ipſi ſacerdotes vel leuitę pudicitiam ex die ordinationis ſuæ ſeruare debẽt, quibus & ſacerdotium vel miniſterium ſine ſucceſsione eſt: nec pręterit dies qua vel à ſacrificiis diuinis vel baptiſma-
B tis officio vacent. Nam ſic Paulus ad Co- *2.Cor.7.a* rinthios ſcribit dicens: Abſtinete vos ad tempus, vt expeditius vacetis orationi. & hoc vtique laicis præcepit. multo magis igitur ſacerdotes, quibus & ſacrificandi & orandi iuge officium eſt, ſemper debebũt ab huiuſmodi cõſortio abſtinere: quia ſi contaminatus fuerit carnali concupiſcẽtia, quo merito ſe poſſe exaudiri credit, cũ dictum ſit: Omnia munda mundis: coin- *Tit.1.b*
C quinatis autem & infidelibus nihil eſt mũdum: ſed coinquinata eſt eorum mens & conſcientia. ſed fortaſſe hoc ſibi licere credit: quia ſcriptum eſt, vnius vxoris virũ. non dixit hoc vt permaneat in concupiſcẽtia generandi: ſed propter incontinentiã futuram. quod apertius declarauit dicens: Qui autem ſunt in carne, Deo placere non *Rom.8.b*

poſſunt. vos autem iam non eſtis in carne, A
ſed in ſpiritu. ſed ea planè diſpar & diuerſa ſentētia eſt: nam ſi ad aliquos forma eccleſiaſticæ vitæ pariter & diſciplinæ quę ab epiſcopo Syricio ad omnes prouincias commeauit, non probatur perueniſſe: his ignorantibus venia non negabitur: ita vt decætero penitus incipiant abſtinere: & ita gradus ſuos in quibus fuerint inuenti retentent, vt eis non liceat ad potiora conſcendere, quibus in beneficio eſſe debet ꝙ tunc ipſum locum quē retinent, non amit B
tunt. Si qui autem ſciſſe formam viuendi miſſam à Syricio deteguntur, neq; ſtatim cupiditatē libidinis abieciſſe: illi ſunt modis omnibus ſubmouendi, qui poſt admonitionē cognitam, præponendā arbitrati ſunt voluptatē. Itē Syricius papa.

Epiſto.1.ad Himerium epiſcopum Terraco.ca pi.7

De eodem.

PLurimos ſacerdotes Chriſti atque leuitas poſt longa conſecrationis ſuæ tēpora tam de cōiugiis propriis, quàm etiā C
de turpi coitu ſobolē didicimus procreaſſe, & crimen ſuum hac præſcriptione defendere, quia in veteri teſtamento ſacerdotibus ac miniſtris generandi facultas legitur attributa. Dicat mihi nūc quiſquis ille eſt ſectator libidinū, præceptor vitiorū, ſi exiſtimat quòd in lege Moyſi paſsim ſa

cris

A cris ordinibus à Deo noſtro relaxata ſunt frena luxuriæ: cur eos quibus committebantur ſancta ſanctorum, præmonet dicens: Sancti eſtote, quia ego ſanctus ſum dominus Deus veſter? cur etiam procul à ſuis domibus anno vicis ſuæ in templo habitare iuſsi ſunt ſacerdotes? Hac videlicet ratione, ne vel cum vxoribus ſuis poſsint carnale exercere cõmercium: vt conſcientiæ integritate fulgentes munus acceptabile Deo offerrent, quibus expleto deſeruitionis ſuæ tempore, vxoris ſuæ vſus ſolius ſucceſsionis cauſa fuerat relaxatus: qa nõ ex alia niſi ex tribu Leui quiſquam ad Dei miniſteriũ præceptus fuerat admitti. *Leui. 20. b* B

Item. *De eodem.* *Idem Syricius ibidẽ paulò inferius.*

QVia aliquanti de quibus loquimur (vt tua ſanctitas retulit) ignorantia lapſos ſe eſſe deflent, his hac conditione miſericordiam dicimus non negandam, vt ſine vllo honoris augmento in hoc quo C deiecti ſunt, quandiu vixerint officio perſeuerent, ſi tamen poſt hoc continentes ſe ſtuduerint exhibere. hi verò qui illiciti priuilegij excuſatione vtuntur: & ſibi aſſerunt veteri hoc lege conceſſum: nouerint ſe ab omni eccleſiaſtico honore (quo indignè vſi ſunt) apoſtolicæ ſedis auctoritate deiectos, nec vnquam poſſe venerãda tra

da tractare myſteria, à quibus ſe ipſi dum A obſcœnis cupiditatibus inhiant, priuauerunt. Et quia exẽpla præſentia cauere nos præmonent in futurum, ſi quilibet epiſcopus presbyter aut diaconus (quod non optamus) fuerit talis inuentus: iam nunc ſibi omnem per nos indulgentiæ aditum intelligat obſeratũ: quia ferro neceſſe eſt vt abſcindantur vulnera quæ fomentorũ
2. pars. nõ ſentiunt medicinam. Qui autem propter peccata iubentur deponi, poſt condignam pœnitentiam in ſuo ordine poterũt B reparari. Vnde in Gangrenſi concilio legitur.

Quæ pœnitentia ſit imponenda ſacerdoti qui de fornicatione conuictus fuerit.

PResbyter ſi fornicationẽ fecerit, quãquam ſecundùm canones apoſtolorũ debeat deponi, tamen iuxta auctoritatem beati Sylueſtri ſi in vitio non perdurauerit, ſi ſua ſponte confeſſus adiecit vt reſurgat, decẽ annis in hunc modum pœniteat: C tribus quidem menſibus à cæteris remotus, pane & aqua à veſpera in veſperã vtatur: tantùm autem diebus dominicis & præcipuis feſtis modico vino & piſciculis atque leguminibus recreetur ſine carne & ſagimine, ouis & caſeo vtatur: ſacco indutus humi adhæreat, die ac nocte miſe

ricor

A ricordiam Dei omnipotẽtis imploret. finitis tribus menſibus continuis exeat, tamẽ in publicum non procedat: ne grex fidelis in Deo ſcãdalum patiatur. nec enim debet ſacerdos publicè pœnitere ſicut laicus. Poſtea aliquantiſper viribus reſumptis, vnum annum & dimidium in pane et aqua expleat, exceptis dominicis diebus & præcipuis feſtiuitatibus, in quibus vino & ſagimine, ouis & caſeo iuxta canonicam menſuram vti poterit. Finito primo
B anno & dimidio, corporis & ſanguinis domini (ne indureſcat) particeps fiat: & ad pacem veniat: pſalmos cum fratribus in choro vltimus canat, ad cornu altaris non accedat, iuxta beati Clementis vocem, minora gerat officia. Deinde verò vſque ad expletionem ſeptimi anni omni quidem tẽpore (exceptis paſchalibus diebus) tres legitimas ferias in vnaquaque hebdomada in pane & aqua ieiunet. Expleto ſepti-
C mo anni circulo ſi fratres apud quos pœnituerit, eius congruam pœnitentiam laudauerint: epiſcopus in priſtinum honorẽ iuxta beati Calixti papæ auctoritatem eũ reuocare poterit. Sanè ſciendum quòd ſecundam feriam vnum pſalterium canendo, aut vnum denarium pauperibus dando (ſi opus eſt) redimere poterit. Finitis autem

autem ſeptem annis, deinde vſque ad finẽ A
decimi anni ſextam feriam (nulla interue
niente redemptione) obſeruet in pane &
aqua. Eadem quoque pœnitentia erit ſa-
cerdoti de omnibus aliis peccatis & crimi
nibus quę in depoſitionem eum inducunt,
neque hoc cuilibet onerosum videatur ſi
ſacerdos poſt lapſum dignè (vt ſupra di-
ctum eſt) pœnitens ad priſtinos redeat
honores.

Conſentientes & peccatis fa- B
uentes non ordinentur.
Diſtinctio lxxxiij.

PROVIDENDVM quoque eſt ne is qui ad ordinandum eligitur: etſi à proprio vitio videatur alienus, conſentiendo alienis coinquinetur: vt Symmachus papa ait. Non eſt grandis differentia an lethum inferas, vel admittas. mortem enim languentibus probatur infligere, qui hanc cũ C
poſſit non excludit. Hinc Grego. vij. ait:

Ennodius li. pro defenſione ſynodorum Romanarum habet.

Suſpendatur epiſcopus ab officio, clericorum ſuorum fornicationi conſentiens.

SI quis epiſcopus fornicationẽ presbyterorum, diaconorum, vel crimen inceſtus in ſua parœcia precio vel precibus interueniente conſenſerit, vel cõmiſſum auctori

A auctoritate officij ſui non impugnauerit, ab officio ſuſpendatur. Item Auguſt.

Maximè eccleſiam lædit, qui ſub nomine ſanctitatis delinquit.

NEmo quippe nocet in eccleſia Dei amplius, quàm qui peruersè agens nomen vel ordinem ſanctitatis & ſacerdotis habet. Delinquentem nanq; hunc redarguere nullus præſumit: & in exemplũ culpa vehementer extenditur, quãdo pro reuerentia ordinis peccator honoratur.

B Epiſcopus itaque qui talium crimina non corrigit, magis dicendus eſt canis impudicus, quàm epiſcopus. Item Innocentius.

Qui non reſiſtit erroribus, conſentit.

ERror cui nõ reſiſtitũ, approbatur: & veritas cũ minimè defenſatur, opprimitur. Negligere quippe cũ poſsis ꝑturbare ꝑuerſos, nihil eſt aliud quã fouere. Nec caret ſcrupulo ſocietatis occultę, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. Itẽ Pi⁹ papa. epi. prima

C *Non prodeſt ſuo errore non pollui, qui alieno conſentit.*

QVid enim prodeſt illi ſuo errore nõ pollui, qui conſenſum præſtat erranti? Item Gregorius.

Qui non occurrit, conſentit erranti.

COnſentire videtur erranti qui ad reſecanda quæ corrigi debent, non

occur

occurrit. Sicut autem quis aliorum vitia A palpare non debet, ita nec malorum laudi-
epi.pri. bus delectari. Vnde Anacletus papa cunctis fidelibus.

Miſerrimus eſt epiſcopus, qui malorum laudibus gloriatur.

NIhil illo paſtore miſerius qui gloriatur luporum laudibus: quibus ſi placere voluerit, atque ab his amari elegerit, erit hinc ouibus magna pernicies. Nullus igitur paſtor placere lupis & gregibus ouium poteſt. perdit enim memoriam laborum mẽs terrenis obligata carceribus. B Sicut autem artium in ſuo quoque opere inuenitur mater inſtantia, ita nouerca eru-
2.pars. ditionis eſt negligentia. Quanquam ſacerdotem tam à ſuis quàm ab alienis criminibus oportet eſſe immunem: tamen ſi aliorſum ſeſe habuerit, nõ ideo verba ſuæ prædicationis debent contemni. Sicut enim (vt ait Hiero.) lixiuium per cinerem humidum fluens lauat, & non lauatur, C ita bona doctrina per malum doctorem animas credentium lauat à ſordibus peccatorum.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint vigilantes, caſti, non digami.

Diſtinctio lxxxiiij.

Solici

A SOLICITVM quoque & vigilantem oportet eſſe epiſcopum circa defenſionem pauperum, releuationem oppreſſorum, tuitionem monaſteriorum. quod ſi facere neglexerit, aſperè eſt corrigendus. Vnde Gregorius Anthemio ſubdiacono Campaniæ. *epi. 29. libri 11*

Corripiatur epiſcopus qui circa officium ſuum negligens extiterit.

PEruenit ad nos fratrem & coëpiſcopũ noſtrum Paſchaſium ita deſidem & ne-
B gligentem in cunctis exiſtere, vt in nullo quia eſt epiſcopus cognoſcatur, adeò vt neque eccleſia ipſius, neque monaſteria, ſiue filij eccleſiæ, vel oppreſsi, vel pauperes eius erga ſe dilectionis ſtudium ſentiant: nec aliquam ſupplicantibus ſibi in quibus iuſtum eſt opem defenſionis accommodet: & (quod eſt grauius dici) conſilia ſapientũ & recta ſuadentium nulla ratione patiatur ſuſcipere, vt quod per ſe nequit attendere,
C ab altero ſaltem poſsit addiſcere. quod ſi ita eſt, non ſine tua culpa eſſe cognoſcas, qui eum obiurgare atque coërcere, vt dignum eſt, diſtuliſti. Volumus itaque vt eũ coram aliis ſacerdotibus & quibuſdam de filiis ſuis nobilibus conteſtari pro hac re debeas & hortari. Si verò (quod non credimus) poſt hanc adhortationem veſtram

ſolito adhuc more negligens eſſe tētauerit, A ad nos eſt omnibus modis tranſmittēdus, vt hic poſitus diſcere poſsit quid vel quali ter ſecundùm Dei timorem agere conue-

Idem Gre. epiſt. 33. li. vndecimi. niat ſacerdotem. Idem ad eundem.

De eodem.

NVnciatum eſt nobis Campaniæ epiſcopos ita negligentes exiſtere, & immemores honoris ſui, vt neque erga eccleſias, neque erga filios paternæ vigilantiæ curam exhibeant, vel monaſteriorũ ſolicitudinem gerant, ſeu in oppreſſorũ ſiue pau B perum ſe tuitionem impendant. Ideoque hac tibi auctoritate præcipimus, vt eis ad te conuocatis ex noſtro illos mandato diſtrictè cõmoneas, quatenus ita in his quæ eos iuſtè ſecundùm Deum agere conuenit, vigilantes exiſtant, vt nullum nos de his denuò murmur exaſperet. Si quem verò eorum poſt hæc negligentem eſſe cognoueris, ad nos eum ſine aliqua excuſatione trãſ mitte, vt quàm ſit graue nolle ab his quæ C reprehenſibilia & valde vituperanda ſunt corrigi, regularem in ſe valeat diſtrictio-

2. pars. nem ſentire. Quod autem de munditia caſtitatis ſacerdotibus imperatur, hoc etiam de quibuſlibet altari ſeruiētibus intelligendũ eſt. Vnde in Carthagineñ. cõci. ij. ca. ij. Aurelius epiſcopus dixiſſe legitur.

Qui

A *Qui ſacramentis diuinis inſeruiunt, continentiam in omnibus ſeruent.*

CVm in præterito concilio de continentiæ & caſtitatis moderamine tractaretur: illi tres gradus conſcriptione quadam caſtitati per conſecrationem annexi ſunt. Epiſcopos, inquam, presbyteros, & diaconos ita placuit (vt condecet ſanctos antiſtites ac Dei ſacerdotes, necnõ leuitas, vel qui ſacramentis diuinis inſeruiunt) continentes eſſe in omnibus, quo poſsint ſimpliciter quod à domino poſtulant impetrare: vt quod apoſtoli docuerunt exemplo, & ipſa ſeruauit antiquitas, nos quoque cuſtodiamus. Ab vniuerſis epiſcopis eſt dictũ: Omnibus placet vt epiſcopi, presbyteri, & diaconi, & qui ſacramenta contrectant, pudicitiæ cuſtodes etiam ab vxoribus abſtineant. Ab omnibus dictum eſt: Placet vt in omnibus & ab omnibus pudicitia cuſtodiatur qui altario deſeruiunt. Item ex concilio Carthagineñ. vj. *Ca. 3. conc. Carthag.*

C *De eodem*

CVm de quorundam clericorum, quamuis erga vxores proprias incontinentia referretur, placuit epiſcopos, presbyteros, & diaconos ſecundùm priora ſtatuta etiam ab vxoribus continere: quod niſi fecerint, ab eccleſiaſtico remoueantur officio

ficio, cæteros autem clericos ad hoc non A
cogi, ſed ſecundùm vniuſcuiuſque eccleſiæ
conſuetudinem obſeruari debere. Contra Martinus papa. Si lector viduam duxerit vt ſupra legitur, ſed illud vbi neceſsitas, hoc vbi nulla neceſsitas vrget. Similiter, quòd monogamus epiſcopus eſſe iubetur, etiam ad reliquos ordines eccleſiaſticos deriuari oportet. Vnde Syricius papa, ſcribit Imerio Terraconeñ. epiſcopo.

3. pars.

Syricius epiſto. 1. ad Himerium cap. 11

Laica ſit tantum communione contentus clericus viduam ducens, aut ſecundam vxorem. B

QVisquis clericus aut viduam aut ſecundam duxerit vxorem, omni eccleſiaſticæ dignitatis priuilegio mox denudetur, laica ſibi tantùm communione conceſſa: quam ita demum poterit poſsidere, ſi nihil poſtea propter quod hac carere debeat, admittat. Presbyterorum verò nomen quanquam à ſenectute ſit ſumptum, magis tamẽ maturitatem indicat ſapiẽtię, quàm caniciẽ corporis. Vnde Anacletus. C

4. pars.

Epiſt. 2 ad epiſcopos Italia.

Presbyteri ſeniores dicuntur, non tam ætate quàm ſapientia.

Nume. 11 *Prou. 20*

POrrò Moyſi præcipitur vt eligat preſbyteros, id eſt ſeniores. Vnde & in Prouerbiis dicitur: Gloria ſenum eſt canicies. hic verò canicies ſapientiam deſignat: de qua ſcriptum eſt: Canicies hominum pruden

Sapien. 4

A dentia eſt. Cũque nongentis & amplius annis ab Adam vſque ad Abrahã vixiſſe homines legamus: nullus alius prius appellatus eſt presbyter, id eſt ſenior, niſi Abraham: qui multo paucioribus vixiſſe annis conuincitur. Non ergo propter decrepitã ætatem vel ſenectutem, ſed propter ſapientiam presbyteri nominantur.

Epiſcopi ſint hoſpitales.
Distinctio lxxxv.

B HOSPITALITAS verò vſqueadeo epiſcopis eſt neceſſaria, vt ſi ab ea inueniantur alieni, iure prohibeantur ordinari.

Vnde Gregorius ſcibit Ioãni epiſcopo. *Epiſt. 6. libri 12*

Hoſpitalitatem neſciens non fiat epiſcopus.

ARchidiaconum Florentinum eccleſiæ Anconitanę qui ad epiſcopatum fuerat electus, ſcripturæ quidem ſacræ ſcientiam habere: ſed ita ætatis ſenio iam confe-
C ctum accepimus, vt ad regiminis officium non poſsit aſſurgere: adiicientes etiam illum ita tenacem exiſtere: vt in domo eius amicus nunquam ad charitatem introeat. Ruſticus autem diaconus eiuſdem eccleſię qui ſimiliter electus fuerat, vigilans quidẽ homo dicitur: ſed quãtum aſſeritur pſalmos ignorat. Florentinum verò diaco-

num eccleſiæ Rauẽnatis, qui ab omnibus A
electus memoratur, ſolicitũ eſſe nouimus:
ſed qualis ſit interius, omnino neſcimus.
Ideoque fraternitas tua vnà cum fratre no
ſtro & epiſcopo Armenio ſupraſcriptæ ec
cleſiæ Anconitanę viſitatore illuc feſtinet
accedere, & diligenter de vita ac moribus
ſingulorũ requirere, ſi nullo crimine ſint
conſcij quod eos ad hoc officium vetet ac-
cedere. Pariter etiam requirẽdum eſt hoc,
quod de prę fato archidiacono dictum eſt,
quia nunquam amicus eius domum ingreſ B
ſus eſt, ſi ita ſe veritas habeat, & vtrum ex
neceſsitate, an ex tenacitate talis ſit: aut ſi
ita eſt ſenex, vt ad regendum non poſsit aſ
ſurgere, vel ſi tactis ſanctis euangeliis (ſi-
cut nobis nunciatum eſt) iuſiurandum prę
buerit, nunquam ſe ad epiſcopatũ accede-
re. Sed & de Ruſtico diacono quantos pſal
mos minus tenet, ſcrutandum eſt. Florenti
no autem diacono Rauennati ſi nullum (ſi
cut diximus) crimẽ eſt quod obſiſtat: apud C
epiſcopum eius neceſſe eſt agere vt ei de-
beat ceſsionem concedere: nõ tamen ex no
ſtro mandato vel edicto, ne contra ſuã vo.
luntatem eum concedere videatur.

Epiſcopi doceant, & corripiant, & liberales ſint. Diſtinct. lxxxvj.

Doctor

A DOCTOREM autem epiſcopum oportet eſſe: ne inferiorum culpæ in eum refundantur, qui docēdi officium accepit, quod exequi neſcit vel negligit. Vnde Leo epiſcopus ſcribit Aquileienſi epiſcopo. *Leo papa epiſt. 1*

Negligētiæ rectorū imputātur culpæ inferiorū.

INferiorū culpæ ordinum ad nullos magis referendæ ſunt, quàm ad deſides negligentesque rectores, qui multā ſæpe nutriunt peſtilentiam, dum auſteriorem diſ-

B ſimulāt adhibere medicinam. Item Leo epiſcopus Ruſtico Narbon̄. epiſcopo. *Idem epiſt. 90. ad Ruſticum.*

Homines ſunt deligendi, peccata odio habēda.

ODio habeantur peccata, nō homines: corripiantur tumidi, tolerentur infirmi: & quod ſeuerius caſtigare neceſſe eſt, non ſæuientis plectatur animo, ſed medentis. Item Ioannes viij.

Qui negligit emendare quod valet, facientis culpam habet.

C FAcientis culpam proculdubio habet, qui quod poteſt corrigere, negligit emendare. ſcriptum quippe eſt: Non ſolùm qui faciunt, ſed etiā qui conſentiunt facientibus, participes iudicantur. Et libat domino proſpera qui ab afflictis pellit aduerſa. Et negligere cū poſsis perturbare peruerſos, nihil eſt aliud, quàm fouere. Nec caret

ſcrupulo conſenſionis occultæ, qui maniſeſto facinori deſinit obuiare. Et probat odiſſe ſe vitia qui condemnat errantes. Neque reliquit ſibi locũ deuiandi qui non pe- A
γνώμη. percit erranti. Et primus innocentiæ gradus eſt odiſſe nefanda. Et latum pandit delinquentibus aditum, qui iungit cum prauitate cõſenſum. Et nihil prodeſt alicui nõ puniri proprio, qui puniẽdus eſt de alieno
2.pars. peccato. Si autem in corripiendo quis modum exceſſerit, non à ſubditis ſed à do
Aug. epiſt. 109. ad monachas. mino veniam petat. Vnde Auguſtinus de B
vita clericorum.

Veniam à ſubditis non petat, qui in corripiendo modum exceſſerit.

QVando neceſsitas diſciplinæ in moribus coërcẽdis dicere vos dura verba compellit: ſi etiam ipſi modum vos exceſsiſſe ſentitis, nõ à vobis exigitur vt vos à ſubditis veniam poſtuletis: ne apud eos, quos oportet eſſe ſubiectos, dum nimium ſeruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas: & tamen petenda eſt venia ab C
omnium domino qui nouit eos, quos plus iuſto fortè corripitis quanta beneuolentia
3.pars. diligatis. In doctrina verò ſacrę ſcripturæ auctoritatem debẽt epiſcopi præferre, non ſecularium literarum peritiam oſtẽtare. Non enim eſt epiſcopalis officij grammatic

A maticam exponere: nec laudes Iouis perſonent in ore pontificis. Vnde Grego. ſcribit Deſiderio epiſcopo. Epiſt. 48 lib. 9

Sacram ſcripturam non grammaticam debet epiſcopus exponere.

CVm multa nobis de veſtris ſtudiis fuiſſent nũciata: ita noſtro cordi eſt innata lætitia, vt negare ea quæ ſibi veſtra fraternitas cõcedenda depoſcit, minimè valeremus. Sed poſt hoc peruenit ad nos (quod ſine verecundia memorare nõ poſſumus) B fraternitatẽ veſtrã grãmaticam quibuſdã exponere: quã rẽ ita moleſtè ſuſcepimus, ac ſumus vehementer aſpernati, vt ea quę prius dicta fuerãt, in gemitum & triſtitiã verteremus: quia in vno ore ſe cũ laudibus Iouis Chriſti laudes non capiũt. Et quàm graue nefandumq; ſit epiſcopis canere qđ nec religioſo conueniat, cõſidera. Liberalem quoque neceſsitatem patiẽtibus ſacerdotem eſſe oportet, aliàs autem vacuũ portabit nomen epiſcopi. 4. pars. C Vnde Greg. ſcribit Secundo ſeruo Dei inter cætera. Greg. Secũdino epiſt. 39. ſiue ca. 129. lib. 5

Sine liberalitate inane portatur nomẽ epiſcopi.

FRatrem noſtrum Marianum epiſcopũ verbis quibus vales excita: quia eum obdormiſſe ſuſpicor. dic ergo illi vt cũ loco & mentem mutet, nec ſibi credat ſolam lectionem & orationem ſufficere, vt

remotus nihil ſtudeat de manu fructifica- A
re: ſed largam manū habeat, neceſsitatem
* al. ſuccurrat. patientibus concurrat.* alienam inopiam
ſuam credat: quia ſi hoc non habet, vacuū
5. pars. nomen epiſcopi tenet. In ipſa autem liberalitate modus adhibendus eſt rerum & perſonarum. Rerum, vt non omnia vni: ſed ſingulis quædam præſtentur, vt pluribus prodeſſe poſsimus: iuxta illud prophe
Pſalm. 111 tæ: Diſperſit dedit pauperibus. Perſonarū: vt primùm iuſtis, deinde peccatoribus: quibus tamen dare prohibemur, non quia ho- B
Tractatu 100. ad c. 16. Ioann. mines ſunt, ſed quia peccatores. Vnde Auguſtinus ſuper Ioannem parte ſecunda.

Immane peccatū eſt res ſuas donare hiſtrionibus.

DOnare res ſuas hiſtrionibus vitium eſt immane, non virtus, & ſcitis de talibus quàm ſit frequens fama cum laude:
Pſalm. 9 quia laudatur peccator in deſideriis animę ſuæ, & qui iniqua gerit benedicitur. Item in pſalmo cij.

Grauiter delinquunt, qui venatori aliquid donant. C

Augu. ad verſiculū, Faciēs miſericordias pſalm. 102 QVi venatoribus donant, quare donant? dicant mihi, quare dant venatori? hoc in illo amant in quo nequiſsimus eſt: hoc in illo paſcunt, hoc in illo veſtiunt, ipſam nequitiam publicant ſpectaculis hominum. Qui dant hiſtrionibus, qui do-

nant

A nant meretricibus, quare donant? nunquid non & ipſa hominibus donantur? non tantùm naturam ibi attendant operis Dei, ſed nequitiam operis humani. Item.

Idē Aug. in eodem pſal. paulò inferius.

De eodem.

QVi venatoribus donant, non hominibus donant, ſed arti nequiſsimæ. Nā ſi homo tantùm eſſet, & venator non eſſet, non ei donares. honoras in eo vitium, non naturam. Item in Pſal. cxlvij.

Augu. ad pſalm. 147

De eodem.

B VIdent homines venatores, & delectantur. væ miſeris ſi ſe non correxerint. qui enim venatorem vident & delectātur: videbunt ſaluatorem, & triſtabuntur. Itē Hieronymus in Pſalmo lxxxij.

Hieron. ad uerſū pſal. 90. Sperabo in domine.

De eodem.

ESau venator erat, quoniam peccator erat. Et penitus non inuenimus in ſcripturis ſanctis ſanctum aliquem venatorē. piſcatores inuenimus ſanctos. Item Ambroſius in homilia de quadrageſima.

Amb. ſermone 38

C *De eodem.*

QVid prodeſt ieiunare viſceribus, & luxuriari venatibus? abſtinere à cibis, & errare peccatis? Item

Idē Amb. ibidem paulò inferius.

De eodem.

AN putatis illum ieiunare fratres qui primo diluculo non ad eccleſiam vigilat

gilat,non beatorum martyrũ ſancta loca A
perquirit,ſed ſurgens congregat ſeruulos,
diſponit retia, canes producit, ſaltus ſyl-
uaſque perluſtrat? ſeruulos inquam ſecum
pertrahit fortaſſe magis ad eccleſiã feſti-
nantes,& voluptatibus ſuis peccata accu-
mulat aliena,neſciens reum ſe futurũ tam
de ſuo delicto,quã de perditione ſeruorũ.

Ambr. ca. 30. lib. 1. officiorum.

Item Ambroſius in lib. de officijs.

Quæ ſint in libertate ſeruanda.

NOn ſatis eſt bene velle, niſi ſtudeas etiã benefacere: neque ſatis eſt iterũ B benefacere,niſi id ex bono fonte procedat: hoc eſt, ex bona voluntate proficiſcatur. Item perfecta liberalitas fide, cauſa,loco, tempore commendatur: vt primùm operetur circa domeſticos fidei. Grandis culpa eſt ſi ſciente te fidelis egeat: ſi ſcias eũ ſine ſumptu eſſe,& famẽ tolerare: ærumnã perpeti: qui præſertim egere erubeſcit. ſi in cauſa ceciderit aut captiuitatis ſuæ vel ſuorum filiorũ,aut calumniæ, & non C adiuues.ſi ſit in carcere poſitus, & pœnis & ſupplicijs propter debitum aliquod iuſtus aliquis excrucietur. Nã etſi omnibus debetur miſericordia,iuſto amplius. Si tẽpore afflictionis ſuæ à te nihil impetret,ſi tempore periculi quo rapitur ad mortem, plus apud te pecunia tua valeat, quã vita

moritu

A morituri, non eſt leue peccatum. Item. *Ambr. ibidem ca. 30 lib. 1. officio. 3. Reg. 19*

De eodem.

DOminus nõ vult ſimul effundi opes, ſed diſpenſari: niſi fortè vt Heliſęus qui boues ſuos occidit, & pauit pauperes ex eo quod habuit, vt nulla cura teneretur domeſtica, ſed relictis omnibus in diſciplinam ſe propheticam daret. Item. *Amb. ibidẽ continuò.*

De eodem.

ESt probãda & alia liberalitas, vt proximos ſeminis tui non deſpicias ſi ege-
B re cognoſcas: melius eſt enim vt ipſe ſubuenias tuis, quibus pudor eſt ab alijs ſumptum depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſsitatis: non tamẽ vt illi ditiores fieri velint ex eo quod tu potes cõferre inopibus. cauſam enim natura præſtat, non gratia: neque enim propterea te Deo dedicaſti, vt illos diuites facias: ſed vt tibi vitam perpetuam fructu boni operis acquiras, & pretio miſerationis peccata tua
C redimas. putant ſe parum poſcere, præmium quærunt tuum, vitæ tuæ adimere contendunt fructum, & accuſant quòd eos diuites non feceris: cùm te velint illi æternæ vitæ fraudare mercede. Item. *Ambr. ibidem.*

De eodem.

COnſideranda eſt in largiendo, ætas atque debilitas: nonnunquam & verecundia

cundia, quæ ingenuos prodit natales: vt A
ſenibus plus largiaris, qui ſibi iã nequeũt
victum quærere. Similiter & debilitas
corporis promptius eſt adiuuanda, tum
ſi quis ex diuitijs cecidit in egeſtatem, &
maximè ſi ſine ſuo vitio ſed aut latroci-
nijs, aut proſcriptione, aut calumnijs quæ
Ambro.ca. 21. lib 2. offi ciorum. habebat amiſit. Item. *De eodem.*

PVlchra etiam liberalitas eſt in ipſo quoque pauperis dato menſuram tene re, vt abundes pluribus, nec conciliandi fa uoris gratia vltra modũ fluere. quicquid B enim ex affectu puro ac ſyncero promi- tur, hoc eſt, decorũ: non ſuperfluas ædifi- cationes aggredi: nec prætermittere neceſ ſarias. Et maximè ſacerdotibus hoc conue nit, ornare Dei templum honore cõgruo, vt etiã cultu aula Dei reſplendeat: miſeri- cordiæ impẽſas frequentare quantũ opor teat: largiri pereginis non ſuperfluas, ſed cõpetentes. Itẽ. *Ambro. ca. 28. eiuſdẽ.* Cõpatiamur itaq; alie- nis calamitatibus: neceſsitates aliorũ quã- C tum poſſumus iuuemus, & plus interdum quã poſſumus. melius eſt enim cauſas præ- ſtare pro miſericordia, & inuidiam perpe ti, quàm prætendere inclementiam: & nos aliquando in inuidiam incidimus, quòd confregerimus vaſa myſtica, vt captiuos redimeremus. Idem ſuper Lucam. *Ad capi. 3 Lucæ, Generatio viperarum.*

De eod

A *De eodem.*

IN ſingulis quoque generibus hominum conueniens tribuit ſanctus Ioannes baptiſta reſponſum vnum omnibus, ita publicanis, ne vltra pręſcriptum exigant: militibus, ne calumnias faciant, ne prędã requirant: docens idcirco ſtipendia conſtituta militiæ, ne dũ ſumptus quæritur, prædo graſſetur. ſed hæc & alia officiorũ precepta propria ſunt ſingulorum: miſericordiæ eſt communis vſus: ideo cõmune pręceptum eſt, omnibus ætatibus, omnibus
B officijs neceſſaria, & ab omnibus deferenda. non publicanus, non miles excipitur, non agricola vel vrbanus, diues & pauper, omnes in communi admonentur, vt conferant non habenti. miſericordia enim plenitudo virtutum eſt, & ideo omnibus eſt prępoſita perfectæ forma virtutis: ne veſtimentis alimentiſq; ſuis parcant: miſericordiæ tamen ipſius pro poſsibilitate con-
C ditionis humanæ menſura ſeruetur: vt nõ ſibi vnuſquiſque totum eripiat, ſed quod habet cum paupere partiatur. Idem. *Ambro. ad ca. 18. Luc.*

De eodem.

CAeterùm Dei traditio eſt vt prius paſcas parentes. nam ſi iuxta diuinum *Mat. 15. a* oraculum contumelia parentis morte luitur, quãto magis fames, q̃ multo grauior eſt?

eſt? quo loco inſolẽtem dominus infrenat A
iactantiam. Idem in lib de officijs.

PAſce fame morientem. quiſquis enim paſcendo hominem ſeruare poteris, ſi non paueris, fame occidiſti. Item Hiero.

De eodem.

QVi clementiam non habet, nec indutus eſt viſcera miſericordiæ & lachrymarum: quãuis ſpiritualis ſit, nõ adimplet legem Chriſti. Similiter etiã oportet epiſcopum non eſſe percuſſorẽ, id eſt ad vindictam facilem. Vnde Gregorius B
ſcribit Ioanni epiſcopo Corinthiorum.

Greg. epiſt. 49. li. 11. ad Ioãnẽ Panormitanũ epiſcopum.

Ad vindictam facilis epiſcopus eſſe non debet.

SI quid verò ad aures tuas de quocunque clerico peuenerit quod te iuſtè poſſit offendere, facilè non credas: nec ad vindictam te res accendat incognita: ſed pręſentibus eccleſiæ tuæ ſenioribus diligenter eſt veritas perſcrutanda: & tunc ſi qualitas rei popoſcerit, canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis. Idem Ia- C
nuario epiſcopo.

Epi. 1. libr. 7. ad Ianuarium epiſcopũ Caralitanum.

De quodam epiſcopo qui antequam miſſarum ſolennia celebraret, die dominico ad exarandam meſſem cuiuſdam profectus eſt.

TAnta nequitia ad aures noſtras de ſenectute tua peruenit, vt eam niſi humanitus pẽſaremus, fixa iam maledictione

A ne feriremus. dictũ quippe eſt mihi quòd dominico die priuſquam miſſarum ſolennia celebrares, ad exarandam meſſem latoris præſentium perrexiſti, & poſt exaratione eius miſſarum ſolennia celebraſti: poſt miſſarum ſolennia etiã terminos poſſeſsionis illius eradicare minimè timuiſti. quod factum quæ debeat pœna ſequi, omnes qui audiunt ſciunt. dubij autem de tanta peruerſitate fueramus: ſed filius noſter Cyriacus abbas à nobis requiſitus ita

B ſe cognouiſſe perhibuit. Et quia adhuc canis tuis parcimus, hortamur vt aliquando reſipiſcas miſer ſenex: atq; à tanta leuitate morum, & operum peruerſitate compeſcere: & quantò morti vicinior efficeris, tantò ſolicitior atque timidior eſſe debes. & quidem pœnæ ſententia in te fuerat iaculanda: ſed quia ſimplicitatem tuam cũ ſenectute cognouimus, interim tacemus: eos verò quorum conſilio hoc egiſti, in duobus menſibus excommunicatos eſſe decer

C nimus: ita vt ſi quid eis intra duorũ menſium ſpatium humanitatis aduenerit, benedictione viatici non priuentur: deinceps autem ab eorũ conſilijs cautus exiſte. Te quoque ſolicitè cuſtodi, ne ſi eis in malo diſcipulus fueris, quibus in bono magiſter eſſe debuiſti: neque ſimplicitati tuæ,

7.pars. * item percuſſor. neque vlterius ſenectuti parcamus. Vel* A percuſſor eſſe prohibetur, ne videlicet proprijs manibus aliquem cędat. Vnde in Agatheñ.concilio legitur.

Non licet epiſcopo proprijs manibus aliquem cædere.

NOn liceat epiſcopo manibus ſuis aliquem cædere. hoc enim alienum à ſa

8.pars. cerdote eſſe debet. Prohibetur etiam epiſcopus turpis lucri eſſe cupidus: ne aliquo etiam inhoneſto negocio victum vel cętera ſibi neceſſaria quærat. quod generaliter B etiam de omnibus diuino cultui mancipatis, id eſt clericis vel monachis intelli-

Cap.3 gere oportet. Vnde in Chalcedonenſi concilio legitur.

Qui connumerantur in clero, turpibus lucris non inſeruiant.

PEruenit ad ſanctam ſynodum quia de his qui in clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam aliorũ poſſeſsionum conductiones & cauſas ſecu C larium negociorum ſuſcipiunt, & à ſacris officijs ſe per deſidiam ſeparãt, ad domos autem ſecularium concurrunt: & ſubſtantiarum eorum gubernationes auaritiæ cauſa ſuſcipiunt. Decreuit igitur ſancta & vniuerſalis & magna ſynodus neminẽ horum deinceps, hoc eſt epiſcopum ſiue clericum

A ricum aut monachũ conducere poſſeſsiones, aut miſceri ſecularibus poſſeſsionibus poſſe niſi fortè qui legibus ad minorũ ætatis tutelas ſiue curationes inexcuſabiles attrahũtur: aut cui ipſius ciuitatis epiſcopus eccleſiaſticarum rerum commiſerit gubernacula, & orphanorum ac viduarum quæ indefenſę ſunt, aut earum perſonarum maximè quæ eccleſiaſtico indigẽt adminiculo propter Dei timorẽ. Si quis verò tranſgreſſus fuerit hæc præcepta, B eccleſiaſticæ correctioni ſubiaceat.

Epiſcopi ſint viduarum, orphanorum, pauperum protectores. Diſtinctio lxxxvij.

VIDVIS autem & orphanis eccleſiæ præſidium implorantibus epiſcopi debent adeſſe: & contra improborum violẽtias protectionis patrocinium eis negare non C debent. Vnde Gelaſius Geruntio * & Petro epiſcopis. * Geruntino.

Implorãtibus patrocinia epiſcopi debẽt adeſſe.

LIcet omnibus de nobis ſperãtibus nõ debeamus inquantum poſſumus nos denegare, plus tamen viduarum & orphanorum cauſas & impenſius ducimus exequendas: quas tueri à nobis vel ab

omnibus diuina manifeſtat aſſertio. Itẽ A
Anaſtaſio epiſcopo, *De eodem.*

DEfenſionis propriẹ deſolatis auxilio, & qui ſuis actibus adeſſe pro ætatis infirmitate non poſſunt, exoratum pontificem decet ſubuenire: quia pupillis & viduis tuitionem etiam diuinitas iuſsit impendi. Et ideo Maximo & Ianuario, clericalis officij, qui ſe ſolatio parentum vel propinquorũ aſſerũt deſtitutos, auxilium ex noſtra delegatione præſtabis, vt aduerſus improbitates aduerſariorũ ſuorũ protecti, tuæ executionis anniſu noxia commenta non ſentiant. B Item Leontio & Petro epiſcopis. *De eodem.*

QVifquis in negocijs ſuis noſtri nominis interceſsione ſperat ſibi remedia poſſe conferri, prona nos cõuenit animoſitatẽ præſtare. Itẽ Honorio epiſco. *De eodem.*

DIuinẹ retributionis memor ad pontificalẽ conſcientiã nõ ambigas pertinere, C agentium cõmodis piam ſolicitudinẽ non negare. Itẽ Fortunato epiſcopo.

Tueatur eccleſia quos in ſui defenſione ſuſcepit.

IRreligioſum prorſus & execrabile iudicamus ſi quiſquã clericos vel extraneos in ſua tuitione ſuſceptos, non omni fide & tota animi ſui educauerit ſanctitate. Ac cùm

A cùm Olympius diaconus dilectionis tuæ Felicis atque Olympij ſuggeratur auunculus: eiusq́ue paruulos tutelæ vice ſuſceperit nutriendos: vltra latrocinium eſſe iudicamus, quòd eos boniſculis parẽtum (ſicut aſſerunt) reliquit extorres: alia retinendo, alia contra leges & iura vendendo.

Item ex concilio Auraſico. Ca.5.conci. Auraſicã. primi.

Confugientes ad eccleſiã extrahere nõ licet.

EOs qui ad eccleſiam confugiunt, trahi non oportet: ſed loci ſancti reuerentia

B & interceſsione defendi. Si quis autem mancipia clericorum pro ſuis mancipiis ad eccleſiam cõfugientibus crediderit occupanda: per omnes eccleſias diſtrictiſsima damnatione feriatur. In eccleſia quoque manumiſſos, & per teſtamentum eccleſiæ commendatos, ſi quis in ſeruitutẽ, vel obſequium, vel ad colonariam conditionem reuocare tentauerit, animaduerſione eccleſiaſtica coërceatur. Item ex cõ- Cap.6. eiuſdem.

C cilio Agathenſi. Cap.29.

In libertate eccleſia tueatur libertos.

LIbertos legitimè à dominis ſuis factos eccleſia (ſi neceſsitas exegerit) tueatur: quos ſi quis ante audientiam, aut peruadere aut expoliare prꝑſumpſerit, ab eccleſia repellatur. Item ex concilio Toletano quarto. 2.pars. Ca.71.conc. Toletani 4

A ſacerdotibus defendantur liberti ne in ſeruitutem reuocentur. A

LIberti qui à quibuſcũque manumiſsi ſunt atq; eccleſiæ patrocinio cõmendati exiſtunt: ſicut regulæ antiquorum patrum conſtituerunt ſacerdotali defenſione à cuiuſlibet inſolẽtia protegantur, ſiue in ſtatu libertatis eorum, ſeu in peculio quod habere noſcuntur. Item ex concilio Toletano.

Expoſitos defendat eccleſia ſi quis eorum calumniator extiterit. B

SI expoſitus ante eccleſiam cuiuſcunq; ſit miſeratione collectus, conteſtationis ponatur epiſtola: vt ſi is qui collectus eſt, intra decem dies quæſitus agnitusq́ue nõ fuerit, ſecurus habeat qui collegit. Sanè qui poſt prędictũ tẽpus calũniator extiterit, vt homicida eccleſiaſtica diſtrictione dãnabit̃, ſicut patrũ ſanxit auctoritas.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſecularia negocia non curent. C

Diſtinctio lxxxviij.

Id habetur in priuilegio Conſtãtini imper.

PROHIBENTVR ergo clerici cupiditatis negocia ſuſcipere, non pietatis curam viduis & orphanis impendere. Vnde Melchades papa.

De eod

A *De eodem.*

DEcreuit ſancta ſynodus nullum deinceps clericum, aut poſſeſsiones cõducere, aut negociis ſecularibus ſe immiſcere niſi propter curã, aut pupillorum, aut orphanorum, aut viduarum, aut ſi fortè epiſcopus ciuitatis eccleſiaſticarum rerũ ſolicitudinem eum habere præcipiat. Vbi patet quòd alia ſunt negocia ſecularia, & alia eccleſiaſtica. Non'ne Moyſes in ſeculo erat cùm crebrò intraret tabernaculum *Exo.32.b*
B & exiret qui intus contemplationi rapiebatur, foris infirmantium negocio vrgebatur? Sed & Iacob aſcendẽtes & deſcẽdẽtes angelos vidit: quia rectores eccleſiarũ non ſolùm contemplando aſcendunt, ſed deorſum quoq; ad membra illius miſerãdo deſcendunt: & dum ſacerdotes eorum facta imitantur, & ſe cuſtodiunt, & ſubditorum onera portant. Itẽ Gelaſius papa. *Gene. 28.c*

Gela. pa.1. epiſto.ad epiſcopos, per Lucaniã.

De eodem.

C COnſequens eſt, vt illa quoq; quæ de Picenis partibus nuper ad nos miſſa relatio nunciauit, non prætereunda putaremus, id eſt plurimos clericorum negociationibus inhoneſtis & turpibus lucris inhiare; nullo pudore cenſentes euangelicam lectionem, qua ipſe dominus negociatores ex templo verberatos aſſeritur

expuliſſe, nec apoſtolica verba recolentes A
2.Tim.2.a quibus ait: Nemo militans Deo, implicat ſe negociis ſecularibus. Pſalmiſtam quoque Dauid ſurda diſsimulantes aure cantantem:
Pſal.70 Quoniam non cognoui negociationes, introibo in potentias domini. Proinde huiuſmodi aut ab indignis poſthac quæſtibus nouerint abſtinẽdum, & ab omni cuiuslibet negociationis ingenio cupiditateque ceſſandum: aut in quocunq; gradu ſint poſiti, mox à clericalibus officiis
Hiere.7 Mat.21.b cogantur abſtinere, quoniam domus Dei, B domus orationis & eſſe & dici debet: ne per officia negociationis potius ſit latronũ ſpelunca.
Cap.7 Itẽ ex canone apoſtolorum.

In ſacris ordinibus conſtitutus ſeculares curas aſſumere non debet.

EPiſcopus, aut ſacerdos, aut diaconus nequaquam ſeculi curas aſſumant: ſin
Epiſt.11 lib.11 aliter, deiiciantur. Item Gregorius Romano defenſori.

Epiſcopus ſecularibus cauſis occupari non debet. C

PErlatum eſt ad nos reuerendiſsimum fratrem noſtrum Baſilium epiſcopũ velut vnum de laicis in cauſis ſecularibus occupari, & prætoriis inutiliter deſeruire: quæ res quoniam ipſum vilem reddit, & reuerentiam ſacerdotalẽ annihilat: ſtatim vt

A tim vt experientia tua hoc præceptum ſuſceperit, ad reuertēdum eum diſtricta executione compellat: quatenus ei illic te inſiſtente quinque diebus ſub qualibet excuſatione immorari non liceat: ne ſi quolibet modo eum ibidem amplius morã habere permiſeris, cum ipſo apud nos grauiter incipias eſſe culpabilis. Item ex concilio Carthagineñ. iij. *Ca. 18. conc. Cartha. 4*

Teſtamentorum tuitionem, & curam rei familiaris epiſcopus non ſuſcipiat.

B EPiſcopus tuitionem teſtamentorũ nõ ſuſcipiat. Item ex eodem. *Ca. 20. eiuſdem.*

De eodem.

EPiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet: ſed lectioni & orationi, & verbo prędicationis tantũmodo vacet. Item ex eodem. *De eodem.* *Cap. 17. eiuſdem.*

EPiſcopus gubernationẽ viduarum & pupillorum ac peregrinorum nõ per ſeipſum, ſed per archipresbyterum aut archidiaconum agat. Itẽ Gregorius Quartano præfecto. *Epiſt. 50. libro 10. ad Quartinũ*

C *Ratiociniorum cauſas clericus ſuſcipere non debet.*

INutile & valde laborioſum eſt hominẽ literatum ratiociniorum cauſas aſſumere: & in eis (quod non expedit) ſe obligare. Item Hieronymus. *Hieron. ad Nepotianum, de vita cleri.*

Fugiendus eſt clericus negociator. A

NEgociatorem clericum, & ex inope diuitem, & ex ignobili glorioſum, quaſi quandã peſtẽ fuge. Item Aug. in libro quęſtionũ veteris & noui teſtamenti.

Clerico negociari non licet.

FOrnicari hominibus ſemper non licet, negociari verò aliquando licet, aliquando non licet. antequam enim eccleſiaſticus quis ſit, licet ei negociari: facto iam non licet. Item Ioannes Chryſoſtomus ſuper Matthæum. B

Chryſo. homil. 38. ad ca. Mat. 21

De eodem. Palea.

EIiciens dominus vendentes & ementes de templo, ſignificauit quia mercator nũquam poteſt Deo placere, & ideo nullus Chriſtianus debet eſſe mercator: aut ſi voluerit eſſe, proiiciatur de eccleſia, dicente propheta. Quia non cognoui negociationes, introibo in potentias domini. Quemadmodum enim qui ambulat inter duos inimicos, volens ambobus placere, ſine alloquio mali eſſe non poteſt: ſed neceſſe eſt vt iſti malè loquatur de illo, & illi malè de iſto: ſic mercator ſine mendacio & periurio eſſe non poteſt. Sed ſubſtantia talium ſtabilis eſſe nõ poteſt: neque ad bonũ proficit quod de malo congregatur. Quemadmodũ enim ſi triticum aut aliud C

Pſal. 70

tale

A tale cernas in cribro: dum huc & illuc iactatur, omnia grana paulatim deorſum cadunt, & tandē in cribro nihil remanet niſi ſtercus: ſic de ſubſtantia negociatorum nouiſsimè nil remanet niſi ſolum peccatum. Sed omnes vidētur eſſe mercatores. Oſtēdam ergo quis non eſt negociator, vt qui talis non fuerit, eum intelligas eſſe negociatorem. Quicunque rem comparat nō vt ita integram & immutatam vēdat, ſed vt materia ſibi ſit inde aliquid operandi:
B ille non eſt negociator. Qui verò rem cōparat vt integram & immutatam vendendo lucretur: ille eſt mercator qui de tēplo Dei eiicitur. Vnde ſuper omnes mercatores maledictus plus eſt vſurarius. ipſe namque rem datam à Deo vendit, non comparatam vt mercator. poſt fœnus rem ſuam repetit, tollens aliena cum ſuis: mercator autem non repetit rem venditam. Dicit aliquis: qui agrum locat vt agrariam * accipiat, aut domum vt penſionem recipiat: * granum
C non'ne eſt ſimilis ei qui pecuniam dat ad vſuram? Abſit. Primò quidem, quoniam pecunia non eſt diſpoſita niſi ad emēdum. Secundò, quoniam agrum habens arando accipit ex eo fructum: habens domum, vſum manſionis capit ex ea: & ideo qui locat domū vel agrum, ſuum vſum dare videtur.

detur, & quodammodo videtur mutare A
cũ lucro lucrum. ex pecunia repoſita nullum
vſum capis. Tertiò ager vel domus
veteraſcit. Pecunia ſpiritualiter intelligũtur
homines: quia ſicut nũmus habet charagma
Cæſaris, ita homo charagma Dei:
& ſicut nummus qui non habet charagma
Cæſaris, reprobus eſt: ita homo qui non
Eſaiæ 1 oſtendit imaginẽ Dei. vnde Eſaias ad Hierusalem:
Caupones tui miſcent vinum cũ
Mat. 21. b aqua. Ideo ergo menſas nummulariorum
Ioan. 2. c euertit, ſignificans quia in templo Dei nõ B
debent eſſe nummi niſi ſpirituales, id eſt,
qui Dei imaginem nõ diaboli portant. aut
certè menſas nummulariorum, id eſt ſacerdotum
dicit ſcripturas. nouo enim teſtamento
ſuccedente priori, euerſæ ſunt
Augu. ad pſal. 70. verſu, Quoniã nõ cognoui. ſcripturæ illorum. Item Auguſtinus.

Palea.

QVoniam non cognoui literaturam. aliqui codices habẽt negociationes:
in quo diuerſitas interpretũ ſenſum oſtendit, C
non errorem inducit. Si ergo iſte propter
aſsiduam laudem Dei dicit, quia non
cognoui negociationes: non negocientur
Chriſtiani. Sed ait ipſe negociator: Affero
ex longinquo merces: mercedem laboris
mei vnde viuam peto. dignus eſt enim
mercenarius mercede ſua. De mendacio
& de

A & de periurio agitur:non de negocio.Ego enim mentior,nõ negocior. Nam poſſum dicere,tanto emi,ſed tanto vendam: ſi placet eme. quomodo ergo reuocas me à negociatione? omnes artifices mentiuntur, ſutores,agricolæ. Vis vt optem carum tẽpus, vt poſsim vendere annonam quam ſeruaui?ſed hoc non faciunt boni agricolę (inquit)neque illa boni negociatares. Eſt peccatum habere filios: quia quando eis dolet caput,matres infideles quærunt eis B ligaturas ſacrilegas,& incantationes. omnia iſta ſunt peccata hominum, non rerũ. quæro ergo (ipſę dicit mihi negociator) quomodo Pſalmiſtam intelligas: & noli me prohibere à negociatione. negociatio enim me non facit malum: ſed iniquitas mea, & mendacium meum. Quæramus ergo negociatores qui præſumunt gloriari ex ſuis operibus,ſi ſunt contra illã gratiam,quam hic Pſalmiſta commendat,vt C nemo de ſuis operibus glorietur. Et ſicut contra medicos ſuperbè pollicitantes ſalutem,vigilat hoc quod dictum eſt: Tota die ſalutare tuum:ſic contra negociatores operibus ſuis gloriantes vigilat hoc quod dictum eſt: Os meum annunciabit laudem tuam. Vnde & dominus eiecit eos de templo volentes ſuam iuſtitiam ſtatuere: & ignoran

Pſal.70

Pſal.50

ignorantes iuſtitiam Dei. Meritò dictum A A
eſt negocium quia negat ocium quod malum
eſt: neque quęrit veram quietem, quę
eſt Deus. Item Caſsiodorus in eodem.

Caſſio. ad pſal. 70. ver ſu, Quoniā nō cognoui.

De eodem. *Palea.*

QVid eſt aliud negocium niſi quę poſſint vilius comparari, carius velle diſtrahere? Negociatores verò illi abominabiles exiſtimantur, qui iuſtitiā Dei minimè conſiderātes, per immoderatum pecunię ambitum polluunt merces ſuas plus periuriis onerando quàm pretiis. tales eiecit dominus de templo, dicens: Nolite facere domum patris mei, domum negociationis. Item Cyprianus. B B

Ioan. 2. b

Cypria. epi. 9. libr. 1. ad Furnitenſes.

Nomine ſacerdotis careat, qui Dei miniſtros ſuis euocat officiis.

NEque apud altare Dei merentur nominari in ſacerdotum prece, qui ab altari ſacerdotes & miniſtros volunt auocare, & ideo Victor cùm contra formam nuper in concilio à ſacerdotibus datam, Geminum Fauſtinum presbyterum auſus ſit tutorem conſtituere: ob dormitionem eius apud vos non fiat oblatio: neque aliqua deprecatio pro nomine eius frequentetur in eccleſia: vt ſacerdotum decretum religioſè aut neceſſariè factum obſeruetur à nobis. C C

Epiſco

A Epiſcopi nulli duo officia tradant, nec ſecularibus eccleſiaſtica.
Diſtinctio lxxxix.

DOMUI quoq; ſuæ oportet epiſcopum eſſe bene præpoſitum: vt quædam inde quodammodo futuræ diſpenſationis argumenta ſumantur. In diſpoſitione verò eccleſiæ hanc regulam abſeruandam nouerit, vt nulli quantumlibet exercitatæ perſonæ duo ſimul officia committat: neque ſecularibus viris res eccleſiaſticas gubernandas committat. Vnde Gregorius ſcribit omnibus epiſcopis. 1.Tim.3.

B

Vni perſonæ duo non committantur officia.

SIngula eccleſiaſtici iuris officia, ſingulis quibuſque perſonis ſingillatim cōmitti iubemus. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus: omnia autē mēbra non eundem actum habent: ita in eccleſiæ corpore multa membra ſunt ſecundùm veridicam Pauli ſententiam, in vno eodemq́ue ſpirituali corpore conferendū eſt hoc officium vni: alij committendum eſt illud. neque enim quantumlibet exercitatæ vni perſonę vno tempore duarum rerum officia committenda ſunt: quia ſi totū corpus eſt oculus, vbi auditus? Sicut enim Rom.12

C

enim varietas mēbrorum per diuerſa offi- A cia & robur corporis ſeruat, & pulchritudinem repræſentat, ita varietas perſonarum per diuerſa nihilominus diſtributa officia, & fortitudinem & venuſtatē ſanctæ eccleſiæ Dei manifeſtat. Et ſicut indecorum eſt in corpore humano vt alterum membrum alterius fungatur officio: ita nimirum noxium ſimulq́; turpiſsimum eſt ſi ſingula rerum miniſteria perſonis totidem non fuerint diſtributa. Item Gregorius Anthemio ſubdiacono. B

Grego. epi. 66. lib. 9

Quilibet epiſcopus vicedominum & œconomum habeat.

2. pars. VOlumus vt frater noſter Paſchaſius & vicedominum ſibi & maiorem ordinet domus: quatenus poſsit vel hoſpitibus ſuperuenientibus, vel cauſis quæ eueniunt, idoneus & paratus exiſtere. Si verò negligentem eum perſpicis: vel ea quæ dicimus implere differentem: omnis clerus eius adhiberi debet: vt cōmuni cōſilio epiſcopi eligantur, quorū perſonę ad ea quæ C prædiximus valeant ordinari. Hinc colligi poteſt archidiaconi electionē à cuncto clero ſi epiſcopus negligens vel differens fuerit, canonicè fieri poſſe. Officium vicedomini eſt epiſcopatū diſponere. Vnde Gregorius Clemētinæ patriciæ poſt alia.

Grego. epi. 11. lib. 1

Quod

A *Quod ſit officium vicedomini.*

DIaconum verò Anatolium quem ad vos dirigi popoſciſtis, hoc nos facere non poſſe, cauſæ magis modus quàm rigoris auctoritas facit. vicedominum enim eum conſtituimus: cuius arbitrio epiſcopium commiſimus diſponendum. Item ex conci. Chalcedonenſi. Cap. 26 *De eodem.*

QVia in quibuſdam eccleſiis (ſicut ad nos peruenit) ſine œconomo epiſcopi res eccleſiaſticas tractant, placuit omnes B eccleſias habentes epiſcopos etiam œconomos habere de proprio clero qui gubernent res eccleſiæ cum arbitrio ſui epiſcopi: vt non ſine teſtimonio ſit gubernatio ipſarum rerum eccleſiaſticarum: neque ex hoc eueniat res eiuſdem eccleſiæ diſpergi: & ſacerdotali dignitati obtrectatio generetur. ſi verò quis hoc non obſeruauerit: diuinis ſubiacebit regulis. Itē Gregorius Ioanni Carolitano epiſcopo. *Epiſt. 66 lib. 7. ad Ianuariũ Caralitanum.*

C *Secularibus viris res eccleſiaſticæ non committantur.*

INdicatum eſt nobis quòd laicis quibuſdam curam veſtri patrimonij commiſeritis: qui poſtmodum in ruſticorũ veſtrorum deprædationibus atque fatigationibus fuerint deprehenſi. Quod ſi ita eſt, diſtrictè à vobis diſcuti cõuenit: atque inter

O cos

eos eccleſiæque veſtræ ruſticos cauſam exa A
minare ſubtilius:& quicquid fraudis inuentum fuerit, cum pœna legibus ſtatuta reddere compellantur. Decætero verò cauẽdum eſt à fraternitate veſtra ne ſecularibus viris,atque ſub regula veſtra nõ degentibus, cuiuſlibet res eccleſię committãtur: ſed probatis de officio veſtro clericis, in quibus ſi quid reperiri poterit prauitatis, vt in ſubditis emendare quod illicitè geſtũ fuerit valeatis: quo videlicet apud vos habitus ſui officij magis cõuenienter admi- B
3.pars niſtrent quàm accuſent. Propinquis etiã vel fauore ſibi coniunctis eccleſiaſtica officia epiſcopus committere non audeat.

Vnde in Toletano cõci. x.legitur,ca.iij.

Eccleſiaſtica officia non committat epiſcopus propinquis,vel fauore coniunctis.

DEcenter omnibus placet in præſenti tale reſcindere factum,& non eſſe de cætero faciendum. Quicunque igitur pontificum deinceps aut ſanguine propinquis, C
aut fauore perſonis quibuſcunque ſibi con
* loca iunctis talia lucra * commendare tentauerit ad ſuum nefandæ præſumptionis excidium:& quod iuſſum fuerit, reuocetur in irritum:& qui ordinauerit,annuæ excommunicationi ſubiaceat. quæ verò ablata fortaſſe fuerint,ab eo qui tulerit reddãtur in

A in duplum. Porrò ipſa officia quare ſint ita diſtinguenda, & non vni perſonæ omnia committenda, ex auctoritate * Gregorij & Bonifacij pa. datur intelligi, qui ait: *Graduum & ordinum diſtributio eccleſiaſticã vnitatem conſeruat.*

Greg. epi. 52. ſiue ca. 96. lib. 4. ad epiſcopos Galliarum. Boniſac. pa. 2. epiſt. Eulalio ſcribens.

AD hoc diſpenſationis prouiſio gradus diuerſos & ordines conſtituit eſſe diſtinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent: vera con-
B cordia fieret, & ex diuerſitate contextio: & rectè officiorum gereretur adminiſtratio ſingulorum: neque enim vniuerſitas alia poterat ratione ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magnus eam differẽtiæ ordo ſeruaret, quia verò quæque creatura in vna eademque qualitate gubernari vel viuere non poteſt: cæleſtiũ militiarũ exemplar nos inſtruit: q̃a dũ ſunt angeli, & ſunt archãgeli: liquet quia nõ ſunt ęquales, ſed in poteſtate & ordine (ſicut noſtis) differũt alter ab altero.
C

Epiſcopi non ſint litigioſi, & diſcordes concordent. Diſtinctio. xc.

LITIGIOSVS quoque prohibetur ordinari: quia q̃ ſua poteſtate diſcordãtes ad cõcordiã debet attrahere: q̃ oblationes diſſi-

dentium prohibetur recipere:nequaquam litigandi facilitate alios ad diſsidium debet prouocare. Vnde in concilio Carthaginenſi iiij.legitur. A

Cap.59.

Clerici diſcordes deiiciantur,vel reuocentur ad concordiam.

DIſcordãtes clericos epiſcopus,vel ratione, vel poteſtate ad concordiam trahat:inobedientes ſynodus per audiẽtiã damnet. Item ex eodem.

Ex eodem conci.Cart. 4.cap.93

Diſsidentium fratrum,in eccleſia oblationum dona non recipiantur. B

OBlationes diſsidentium fratrum neque in ſacrario neque in gazophylacio recipiantur:ſimiliter dona eorum qui pauperes opprimunt, à ſacerdotibus refutanda ſunt. Item Cyprianus.

Tracta.3 de ſimplicitate prælatorum.

Extra eccleſiam eſſe probatur, qui pacem cũ proximo non habet.

Gene.4.a

NEque ad Cain neque ad munera eius reſpexit Deus,neque enim habere placatum Deum poterat,qui cum fratre non pacem ſed zeli diſcordiam habebat .quam ſibi igitur pacem promittunt inimici fratrum?quæ ſacrificia ſe celebrare credunt æmuli ſacerdotum? ſecum eſſe Chriſtum cùm collecti fuerint,opinãtur hi qui extra eccleſiam Chriſti colliguntur? Tales etiam ſi occiſi in confeſsione nominis Chriſti C

fue

A fuerint, macula iſta nec ſanguine abluitur. inexpiabilis enim & grauis culpa diſcordiæ neque paſsione purgatur. Item ex viij. ſynodo.

Murmurantes à fratrum vnitate alieni efficiantur.

ALienus ſit à fratrum vnitate qui murmurat: & opus eius abiiciatur qui murmurans extiterit, ne pœnam murmurantium incurrat: de qua Apoſtolus ſcribit: neque enim murmuraueritis ſicut qui- *1. Cor. 10. b*
B dam murmurauerũt, & perierunt ab exterminatore: iuxta menſuram itaque operis peccator (quod in hac ſententia Apoſtoli plenius declaratur) ſacerdotis iudicio pœniteat. Item ex eodem.

Corripiantur qui rixas & contentiones amant.

SI quis monachus contentiones vel rixas amauerit, vel manifeſtum conuiciũ fratri intulerit: iuxta arbitrium rectoris,
C modumque peccati, diuturna expietur pœnitentia. Item qui contentioſus aut murmurans extiterit: ſecundùm arbitrium prioris tam diu pœniteat quàm diu culpæ qualitas extat. Item ex concilio Carthagiñ. iiij. cap. 25.

Diſsidentes epiſcopi ad concordiam redire cogantur.

DIſsidentes epiſcopos ſi nō timor Dei, A ſynodus reconciliet. Item ex eodē.

Ca. 26. eiuſ dē cōtinuò.

De eodem.

STudendum eſt epiſcopis vt diſsidentes fratres ſiue clericos ſiue laicos ad pacē magis quàm ad iudicium coërceant. Itē ex eodem, cap. 94.

Non recipiantur dona eorum, qui pauperes opprimunt.

EOrum qui pauperes opprimunt, dona à ſacerdotibus ſunt refutanda. Item B ex concilio Agathenſi, cap. xxxj.

A cœtu alienentur fidelium qui ad concordiā redire contemnunt.

PLacuit etiā vt (ſicut plerunque fit) qui cunque odio aut longinqua inter ſe lite diſſenſerint, & ad pacem reuocari diuturna obſtinatione nequiuerint: à ſacerdotibus ciuitatis primitus arguantur: qui ſi inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint, de eccleſiæ cœtu iuſtiſsima excommunicatione pellantur. Item Fa- C bianus papa.

Inediis maceretur acerrimis, qui fratri ſuo reconciliari non vult.

SI quis contriſtatus noluerit reconciliari fratri ſuo, ſatisfaciente eo qui contriſtauit, acerrimis maceretur inediis vſque dum gratāti animo ſatisfactionē recipiat.

Item

A Item Innocentius ſecundus.

Epiſcopi ad pacem firmiter tenẽdam viciſſim ſibi conſilium & auxilium præſtent.

PRæcipimus enim vt epiſcopi ad ſolũ Deum & ſalutem populi habentes reſpectum, omni tepiditate ſepoſita ad pacem firmiter tenendam mutuum ſibi conſilium & auxilium impendant: neque hoc alicuius amore vel odio prætermittant. Quòd ſi quis in hoc Dei opere tepidus inuentus fuerit: damnum propriȩ dignitatis *2. pars.*

B incurrat. Item Victor. papa. *Epiſt.2. ad Afros.*

Expellendi ſunt à communione fidelium, qui ſibiinuicem reconciliari noluerint.

PErlatum eſt ad ſedem apoſtolicam aliquos veſtrum nocere fratribus velle: & vt cadant, decertare: ſimiliter in ſacramentis diſcrepare, & ob id contentiones & æmulationes fieri inter vos: à quibus diſſenſionibus vos auertere, & in his omnibus concordare, & opẽ ferre viciſsim mãdamus. Nam ſi hoc agere cito neglexeritis,

C & viciſsim reconciliari non ſtudueritis: ab apoſtolicæ ſedis & totius eccleſiæ communione vos pelli non dubitetis.

Eccleſiaſtici ita laborent, vt cultum diuinum non deſerant. Diſtinct. xcj.

QVI autem turpi lucro vel inhoneſto negocio victum ſibi quærere prohibetur, de oblationibus eccleſiæ ſtipẽdia conſequatur. Quòd ſi eccleſia ei ſufficere non potuerit: proprio artificio vel agricultura (exemplo Apoſtoli, q de labore manuũ viuebat) ſibi neceſſaria inueniat: ita tamen, vt occaſione ſui operis, eccleſię vigiliis non deſit: quod abſq; inæqualitate ſui corporis nulli impune conceditᷓ. Vnde Pelagius papa. A

Corripiantur clerici qui officiis matutinis vel veſpertinis ſe ſubtrahunt. B

ELeutherius frater & coẽpiſcopus noſter queritur clericos ſuos ſibi contra canones ſuperbire: & id quod nobis iubentibus facta in ſcrinio cautione promiſit, vt quotidianis diebus vigiliæ in eius celebrarentur eccleſiá, illis contemnentibus implere non poſſe: ſed magis vnumquenque ſuis (poſtpoſito eccleſiæ ſeruitio) vacare negociis. Et ideo experientia tua eos quos tibi eſſe oſtenderit contumaces, debita obiurgatione compeſce: & modis omnibus vigiliis vacare compelle. Item ex concilio Ananethenſi. C

De eodem. *Palea.*

PResbyter manè matutinali officio expleto, penſum ſeruitutis ſuæ canendo,

A do, primam, tertiam, ſextam, nonam, veſperamq́ue perſoluat: ita tamen, vt horis competentibus & ſignis deſignantibus iuxta poſsibilitatẽ aut à ſe aut à ſcholaribus publicè compleantur. Deinde peractis horis, infirmis viſitatis, ſi voluerit ad opus rurale exeat ieiunus: vt iterum neceſsitatibus peregrinorum & hoſpitum, ſiue diuerſorum commeantium, infirmorum quoq; atque defunctorum ſuccurrere poſsit vſq; ad ſtatutam horam, pro qualitate temporis & opportunitatis.

B Item ex dictis ſancti benedicti, propheta dicente: Septies in die laudẽ dixi tibi. Qui ſeptenarius ſacratus numerus à nobis ſic impletur, ſi matutini, primæ, tertiæ, ſextæ, nonæ, veſperi, completorij tempore noſtræ ſeruitutis officia perſoluamus: qa de his dixit propheta: Septies in die laudem dixi tibi. nã de nocturnis vigiliis ipſe idẽ propheta ait: Media nocte ſurgebam ad cõfitendũ tibi, &c. *Pſal. 118* *Pſal. 118*

C Ergo his tẽporibus referamus laudes creatori noſtro ſuper iudicia iuſtitiæ ſuę. Vnde in Carthaginenſi concilio legitur. *Cap. 52. cõc. Carth. 4*

Sine officij detrimento, artificiolo ſibi clericus neceſſaria quærat.

Clericus victum & veſtitum ſibi artificiolo vel agricultura abſque officij ſui dũtaxat detrimẽto paret. clericus enim *Ca. 49. eiuſdem.*

qui abſque corpuſculi ſui inæqualitate vigilijs deeſt, ſtipendio priuatus excommunicetur. Item ex eodem A

Cap.51. eiuſdem.

De eodem

CLericus quilibet verbo Dei eruditus, artificiolo victum quærat. Item omnes clerici qui ad operandũ validi ſunt: & artificiola & literas diſcant. Qui verò nõ pro emendo aliquid in nundinis vel foro deambulant: ab officio ſuo degradentur. * Interemptores autem ab officio declinantes, vel negligentius agentes, ab officio remoueãtur. Itẽ ex cõcilio Aurelianẽ. B

Ca.53. eiuſdem conci. Cartha. 48. Ca.50.

** tentationes.*

Ca.30. con. Aurel. pri.

De eodem.

CLerici verò qui ad opus ſanctũm adeſſe contempſerint: ſecundùm arbitriũ epiſcopi eccleſiaſticam ſuſcipiant diſciplinam.

Eccleſiaſtici quomodo, & quid cantare debeant. Diſtinctio xcıı.

CVM autem ad eccleſiam venerint, corde magis quàm voce Deo cantandum meminerint. C Item Hieron. in epiſtola ad Epheſios.

Epheſ.5. ad cap.5. epiſt. ad Ephe.3 lib.3

Corde, non voce, Deum laudare debemus.

CAntantes & pſallentes in cordibus veſtris domino. Audiant hæc adoleſcentuli, audiant hi quibus in eccleſia eſt pſallendi

A lendi officium: Deo non voce, ſed corde cantandum, nec in Tragœdorum modum guttur & fauces dulci medicamine colliniendas, * vt in eccleſia theatrales moduli audiantur & cantica. Ab officio autem cantandi & pſallendi diaconi inueniuntur exempti: ne dum vocis modulationi ſtudent, altaris miniſteria negligant. * al. liniendæ ſunt.

Vnde Gregorius. epi. 44. ſeu cap. 88. li. 4.

Cantandi officium diaconi ſibi non vſurpent.

B IN ſancta Romana eccleſia dudum conſuetudo eſt valde reprehẽſibilis exorta, vt quidam ad ſacri altaris miniſterium conſtituti cantores eligantur, & in diaconatus ordine cõſtituti modulationi vocis inſeruiant, quos ad prædicationis officiũ, & eleemoſynarum ſtudia vacare congruebat. vnde fit plerunque vt in ſacro miniſterio dum blanda vox quæritur, congrua vita negligatur: & cantor miniſter Deum moribus ſtimulet, cùm populum vocibus C delectat. Qua de re præſenti decreto conſtituo vt in hac ſede ſancti altaris miniſtri cantare nõ debeant: ſolumque euangelicæ lectionis officium inter miſſarum ſolẽnia exoluant: pſalmos verò ac reliquas lectiones cẽſeo per ſubdiaconos, vel (ſi neceſſitas exigit) per minores ordines exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum

meum

meum venire tentauerit:anathema ſit. A

2.pars. A quibus ordinandos oporteat eſſe immunes,breuiter monſtratũ eſt: de quorũ verò manibus ſuos ordines ſuſcipere debeant,facilè patet.ſacerdos enim & cuncti infra ipſum conſtituti ab epiſcopis debent ordinari. Vnde in concilio Martini papæ legitur.

Ca.45. libr. Martini Brac.ex ſynodis Graecorum.

Qui non ſunt ordinati ab epiſcopo,in pulpito non pſallant neque legant.

NOn liceat in pulpito pſallere aut legere niſi qui ab epiſcopo ſunt ordinati lectores. B De epiſcopis autem à quibus vel in quibus locis ordinari debeant,ſupra diffinitum eſt. Nunc autem quæritur de his qui ordinati à parœcia ſua non recipiuntur,vel pro aliqua cauſa eas adire noluerint, an in alterius parœcia epiſcopale poſsint officium celebrare. De his in concil.Martini papæ ſic ſtatutum eſt.

3.pars.

Cap.10.eiuſdẽ li.Mar.

Sacerdotis officium gerat epiſcopus, quem ſua parœcia non recipit. C

SI quis ordinatus epiſcopus ad parœciam cuius eſt electus,pro contentione populi aut pro aliqua ratione non pro ſua culpa in parœcia quæ ei fuerit data non ierit,hunc honorem oportet ſacerdotij tantummodo contingere:ita vt de rebus eccleſiæ in quam venit,nihil præſumat: ſuſtineat

A neat autem quid de eo ſanctum concilium iudicare voluerit. Item ex concil. Antiocheno. Cap. 18

De epiſcopo ordinato quem ſua parœcia non recepit.

SI quis epiſcopus ordinatus ad parœciã cuius eſt electus, minimè acceſſerit, nõ ſuo vitio, ſed quòd eum aut populus vetet, aut propter aliã cauſam, nõ tamẽ eius vitio perpetratam: hic & honoris ſit & miniſterij particeps, dummodo rebus eccleſię vbi B miniſtrare cognoſcitur, in nullo moleſtus exiſtat, quem etiam obſeruare conuenit, quicquid ſynodus prouinciæ perfectè iudicando decreuerit. Item ex concilio Ancyritano. Cap. 19

A ſua parœcia non recepti, alijs moleſtiam non inferant.

SI qui epiſcopi ordinati ſunt, neque recepti ab illa parœcia in qua fuerãt denominati, voluerintque alias occupare parœcias & vim præſulibus earũ inferre, ſe-C ditiones aduerſus eos excitando: eos abijci placuit. Quòd ſi voluerint in presbyterij ordine (vbi prius fuerãt) vt presbyteri reſidere, non abiiciantur à propria dignitate. ſi autem ſeditiones cõmouerint ibidem conſtitutis epiſcopis, presbyterij quoque honor talibus auferatur: fiatq; dãnatione notabiles

Cap.17 notabiles. Item ex conci. Antiocheno. A

Communione priuetur epiſcopus, qui ſibi commiſſam eccleſiam adire neglexerit.

SI quis epiſcopus per manus impoſitionem epiſcopatum acceperit, & ſibi commiſſum miniſterium ſubire neglexerit, nec acquieuerit ire ad eccleſiam ſibi commiſſam, hunc oportet communione priuari donec ſuſceperit coactus officiũ, aut certè de eo aliquid integra decreuerit eiuſdem prouinciæ ſynodus ſacerdotum.

Cap.16.eiuſdem. Item ex eodem. B

Sine concilio integri ordinis vacantem epiſcopus eccleſiam non adeat.

SI quis epiſcopus vacans in eccleſiam non habentẽ epiſcopum ſurripiens populos ſine cõcilio integri ordinis irruerit, etiã ſi populus quẽ ſeduxit, deſideret illũ, alienum tamen eum ab eccleſia eſſe oportet. Integrum autẽ & perfectum conciliũ dicimus illud, cui metropolitanus epiſcopus interfuit. 4.pars. Quòd autẽ ſupra clerici ſe vigilijs ſubtrahentes excommunicari iubentur: de his intelligendum eſt, qui ab epiſcopo frequenter admoniti, negligentiam ſuam corrigere contemnunt. Vnde in concilio Martini papæ legitur. C

Ca.64.libr. Martini Bracharẽ. ex ſynodis Græcorũ. *Excommunicetur clericus qui ab epiſcopo commonitus matutinis vel veſpertinis horis adeſſe*

A *eſſe neglexerit.*

SI quis presbyter aut diaconus vel quilibet clericus eccleſiæ deputatus in quolibet loco fuerit in quo eccleſia eſt, & ad quotidianum pſallendi officium matutinis vel veſpertinis horis ad eccleſiam non conuenerit: deponatur à clero, ſi tamen caſtigatus veniam ab epiſcopo per ſatisfactionem noluerit promereri.

Summo pontifici omnes obediāt, B & ſuperioribus inferiores.

Diſtinctio xciij.

OBEDIENTIAM autē inferiores ex ordine ſuperioribus debent. ſummo enim pontifici ea debetur ab omnibus obedientia, vt nulli liceat ei communicare cui pro actibus ſuis inimicus ipſe extiterit, nec in eccleſia eſſe poterit, qui eius cathedrā deſerit. Vnde beatus Petrus princeps apoſtolorum in ordinatione Clementis popu- C lum alloquens inter cætera ait: *Clemēs epi. ad Iacobū fratrem domini.*

Cui pro actibus ſuis prauis apoſtolicus inimicatur, ei communicare non debemus.

SI inimicus eſt iſte Clemens alicui pro actibus ſuis prauis, vos nolite expectare vt ipſe vobis dicat: Cum illo nolite amici eſſe, ſed prudenter obſeruare debetis, & vo-

* *communicatione.*

& voluntati eius abſque cōmonitione*ob A ſecundare:& auertere vos ab eo cui ipſum ſentitis aduerſum:neque loqui his quibus ipſe non loquitur.Vnde vnuſquiſq; qui in culpa eſt, dum cupit omnium veſtrum amicitias habere:feſtinet citius reconciliari ei qui omnibus præeſt : & per hoc redeat ad ſalutem,cùm obedire cœperit monitis præſidētis.Si verò quis amicus fuerit his quibus ipſe non loquitur,vnus eſt ipſe ex illis qui exterminare eccleſiam Dei volūt: & quum corpore videatur eſſe nobiſcum, B mente tamen & animo cōtra nos eſt:& eſt multo nequior hoſtis hic,quàm illi qui foris ſunt,& euidēter inimici ſunt.hic enim per amicitiarum ſpeciem , quæ inimica ſunt gerit,& eccleſiam diſpergit & vaſtat. Ideoque huiuſmodi apoſtolicis inſtitutis vos monentes inſtruimus , vt effecta certior charitas veſtra ſolicitius deinceps agere ſtudeat & cautius , ne peruerſi & infideles homines lædendi fideles & beneuolos C habeant facultatem. Item Gregorius.

A nullo debet ſuſcipi, quem Romana depellit eccleſia.

MIratus valde ſum,quia in tanto Salonitanæ eccleſiæ clero & populo vix duo in ſacris ordinibus inuēti fuerunt,frater ſcilicet & coëpiſcopus meus Paulinus, & di

A & dilectiſsimus filius meus Honoratus archidiaconus eiuſdem eccleſiæ qui communicare Maximo ſacerdotium rapiēti minimè conſentirent,& ſe Chriſtianos eſſe cognoſcerent.debuiſtis enim filij chariſsimi pēſare ordines veſtros,& quem ſedes apoſtolica repellebat,repulſum cognoſcere,vt prius(ſi poſſet) ab illatis criminibus mundaretur:& tunc ei veſtra dilectio communicaretur, ne particeps obligationis exiſteret. Item Cyprianus. *Epi.9.lib.4*

B *Non eſt in eccleſia, qui cathedram Petri non ſequitur.*

QVi cathedrā Petri(ſupra quam fundata eſt eccleſia)deſerit: in eccleſia ſe eſſe non confidat. Epiſcopi verò qui apoſtolicæ ordinationi ſubiacent, etiam hanc ei reuerentiam debēt,vt ſingulis annis apoſtolorū liminibus ſeſe repręſentēt.

Vnde Anacletus & Zacharias papa.

Singulis annis apoſtolorum limina viſitent C *epiſcopi, qui ordinationibus apoſtolicis ſubiacēt.*

IVxta ſanctorum patrū & canonū inſtituta omnes epiſcopi qui huius apoſtolicæ ſedis ordinationi ſubiacent,& qui propinqui ſunt annuæ circa idus Maij ſanctorum principum Petri & Pauli liminibus præſententur omni occaſione ſepoſita. Qui verò de longinquo ſunt,iuxta chiro-

P graphum

2.pars. graphum ſuum impleant. Qui autem hu A
iuſmodi conſtitutionis contemptor extiterit (præterquam ſi ęgritudine fuerit detentus) ſciat ſe canonicis ſubiacere ſententijs.

Cap. 7. ſynodi Romana ſub Silueſtro. Reliqui verò in eccleſia minores ſemper debent maioribus ſubeſſe, ſicut in ſynodo ſancti Silueſtri legitur.

Minores maioribus obedientiam exhibeant.

A Subdiacono vſque ad lectores omnes ſubditi ſint diacono cardinali viro reuerendiſsimo in eccleſia repręſentantes ei honorem. Porrò pontifici presbyter, preſ B bytero diaconus, diacono ſubdiaconus, ſubdiacono acolytus, acolyto exorciſta, exorciſtæ lector, lectori oſtiarius, oſtiario abbas, abbati monachus in omni loco repræſentet obſequium, ſiue in publico, ſiue in gremio eccleſiæ.

Epiſt. 1. ad Iacobū fratrē domini. Item ex epiſtola Clementis papæ.

Quod ſit officium diaconorum.

Diaconi eccleſiæ ſint tanquam oculi epiſcopi oberrantes & circūluſtran- C tes cum verecundia actus totius eccleſiæ, perſcrutantes diligentius ſi quem videant fieri vicinum præcipitio, & proximum eſſe peccato: vt referant hoc ad epiſcopū, & ita epiſcopo ſuggerere quæ ad cultum eccleſiæ, & diſciplinam eius pertinent, diaconis cura ſit.

Idem Cle. in eadē epiſto. Item in eodem.

De eod

A *De eodem.*

SAcerdotes verò dicebat beatus Petrus ſal terrę,& mundi lumen,docẽs eos in ſplendore bonorum operum glorificare Deum patrem : de quibus ait dominus: Beati eſtis cùm maledixerint vobis homines:& reliqua.& iterum:Vos eſtis ſal terræ. Item ex concilio Pariſieñ. *Mat.5.b* *Ibidem.* *Ibidem.*

Hi non ſunt habendi clerici, qui epiſcopali prouidentia non gubernantur.

B NVlla ratione clerici aut ſacerdotes habendi ſunt, qui ſub nullius epiſcopi diſciplina & prouidentia gubernantur,tales enim ἀκεφάλους, id eſt, ſine capite priſca conſuetudo nuncupauit. Item.

De eodem.

QVi ſuis epiſcopis non obediunt, indubitanter reprobi & rei exiſtunt. Porrò ipſi à Deo donum ſummi muneris conſequuntur,qui ſuis doctoribus(qui rectè epiſcopi intelliguntur)libenter obediunt. Item Anacletus.

C *Illi in Deum ſcandalizantur,qui ſuo non obediunt epiſcopo.* *Epiſt.1. ad omnes epiſ.*

ILle proculdubio ſcandalizatur in Deũ, qui rectè non docet,& qui eius ſcandalizat epiſcopum vel ſacerdotem. Item Euariſtus omnibus epiſcopis. *Epiſto.1.ad epiſ.Aphricanos.*

Septem eſſe debent diaconi in vnaquaque ciuitate. A

Diaconi qui quaſi oculi videntur eſſe epiſcopi, in vnaquaq; ciuitate ſeptẽ debent eſſe: qui cuſtodiant epiſcopum prædicantem, ne ipſe epiſcopus ab inſidiatoribus quoquo modo infeſtetur, aut lædatur à ſuis, aut verba diuina detrahendo, aut inſidiando polluantur vel deſpiciantur: ſed veritas ſpirituali redoleat feruore: & pax prædicata labijs, cum voluntate animi concordet.

Ca.14. Item ex concilio Neocæſarieñ. B

De eodem.

Diaconi ſeptem debent eſſe ſecundùm regulã, quãuis non magna ſit ciuitas. Regulę autẽ auctoritas eſt iſta, ꝙ & liber actuũ apoſtolorum idẽ inſinuat. Vt igitur ex præmiſsis apparet auctoritatibus, diaconi debent obedientiam presbyteris, ſicut presbyteri epiſcopis: ſed diaconi ſuperbiẽtes ſacerdotibus exæquari vel potius præferri quęrebant: cõtra quorũ inſolentiam multorum auctoritates emanauerunt eorum ſupercilium reprimentes: atque vt ſacerdotibus condignam obediẽtiam exhibeant decernentes. Vnde Pelagius papa ait: C

Gelaſ. pa. 1. epi. ad. epiſcopos per Lucaniam ca. 9.

Nihil eorum quæ ſunt decreta primis ordinibus, vendicent diaconi.

Dia

A DIaconos propriam conſtituimus obſeruare menſuram: neque vltra tenorem paternis canonibus deputatum quippiam tentare permittimus: & nihil horũ in ſuo miniſterio penitus applicare quæ primis ordinibus propriè decreuit antiquitas. Abſque epiſcopo vel presbytero baptizare non audeant, niſi prædictis ordinibus fortaſsis longius conſtitutis neceſſitas extrema compellat: quod etiam laicis Chriſtianis facere plerunque conceditur. B Sacri corporis erogationem ſub cõſpectu epiſcopi ſeu presbyteri (niſi his abſentibus) ius non habeant exercendi. Item in Niceno concilio legitur. *Cap. 10. eiuſdem.*

Inferiores presbyteris ſe diaconi cognoſcant.

PEruenit ad ſanctum concilium quòd in locis quibuſdã & ciuitatibus presbyteris ſacramenta diaconi porrigant. hoc neque regula neque conſuetudo tradidit, vt hi qui offerendi ſacrificij non habẽt poteſtatem, his qui offerunt corpus Chriſti porrigant. Sed & illud innotuit, quòd quidam diaconi etiam ante epiſcopos ſacramenta ſumunt. Hæc ergo omnia amputẽtur & excidãtur, & in ſua diaconi mẽſura permaneant: ſcientes quòd quia epiſcoporũ miniſtri ſunt, inferiores à presbyteris habentur. per ordinem ergo poſt presbyte- *Capi. 14. & 18* C

rós ſacræ gratiam cõmunionis accipiant, A aut epiſcopo aut presbytero porrigente eis. Sed nec ſedere in medio presbyterorũ diacono liceat: quia ſi fiat hoc, præter regulam probatur exiſtere. Si quis autem poſt has diffinitiones obedire noluerit, à
Cap.20 miniſterio ceſſare debebit. Item ex concilio Laodicenſi.

Diaconus honorem exhibeat presbytero, & ipſe ab inferioribus honoretur.

NOn oportet diaconum corã presbytero ſedere: ſed iuſsione presbyteri B ſedeat. Similiter autem diaconus honorẽ habeat à ſequentibus, id eſt à ſubdiaconis
Cap.25.eiuſdem. & ab omnibus clericis. Item ex eodem.

Calicem benedicere, & panem dare diacono non licet.

NOn oportet diaconos panẽ dare, nec
Cap.37 calicem benedicere. Item ex concilio Carthaginenſi iiij. cui papa Zozimus interfuit per vicarios.

Sicut epiſcopis, ita & presbyteris diaconi miniſtrent. C

DIaconi ita ſe presbyteri ſicut epiſco-
Ca.38.eiuſdem conci. Carthag. 4 pi miniſtros eſſe cognoſcant. Item ex eodem. *De eodem.*

Ca.39. eiuſdem. c.40. eiuſdem. PRæſente presbytero diaconus euchariſtiam corporis Chriſti populo (ſi neceſsitas cogit) iuſſus eroget. Itẽ ex eodẽ.

De eodem.

A *De eodem.*

DIaconus ſedeat iubēte presbytero in quolibet loco. Item diaconus in cōuentu presbyterorum interrogatus loquatur. alba verò tantùm tempore oblationis & lectionis vtatur. Item ex concilio Toleta. iiij. Cap. 38

Diaconi presbyteris ſe ſuperiores non cognoſcant.

NOnnulli diaconi in tantam prorumpunt ſuperbiam, vt ſeſe presbyteris B anteponant, atque in primo choro & ipſi priores ſtare præſumant, presbyteris in ſecundo choro conſtitutis. ergo vt ſubli-miores ſe presbyteros agnoſcant, tam illi quàm hi in vtroq; ordine conſiſtant. Cō- 3. part. pagis verò calciari abſque apoſtolica licē-tia diaconis nō permittitur: ſicut nec mappulis vti abſque eius auctoritate quibuslibet clericicis cōceditur. Vnde Gregorius Epiſtol. 28 lib. 7 Ioanni epiſcopo Syracuſano.

C *Abſque apoſtolica licentia diaconi compagis vti non præſumant.*

PEruenit ad nos quòd diaconus eccleſiæ Catineñ. calciatus cōpagis procedere præſumpſiſſet. quod quia hactenus nulli per totā Siciliā licuit niſi tantūmodo diaconis Meſſanenſis eccleſiæ, quibus olim à prædeceſſoribus noſtris nō dubita

tur eſſe conceſſum, bene recolitis. Quia A
ergo tantæ temeritatis auſus leuiter non
* attentā dus. eſt attendendus: * cum omni hoc fraterni
tas veſtra ſubtilitate perquirat, vt an per
ſe, vel alicuius hoc auctoritate præſum-
pſerit, nobis ſubtiliter innoteſcat. Nam ſi
negligenter ea quæ malè vſurpātur omit
Greg. epiſt. 93. lib. 2 timus, exceſſus viam aliis aperimus. Itē
Io. Rauennati epiſcopo.

Mappulis clerici ſine apoſtolica licentia vti non debent.

ILlud autem quod pro vtēdis à clero ve- B
ſtro mappulis ſcripſiſtis, à noſtris cleri-
cis fortiter eſt obuiatum, dicentibus nulli
hoc vnquam alij cuilibet cōceſſum fuiſſe
eccleſiæ: nec Rauennates clericos vel illic
vel in Romana ciuitate tale aliquid cū ſua
conſcientia præſumpſiſſe: nec ſi tentatum
eſſet, ex furtiua vſurpatione ſibi præiudi-
cium generari: ſed etiam ſi in aliqua eccle
ſia hoc præſumptum fuerit, aſſerunt emē-
dandū, quod non conceſsione Rom. pōti. C
ſed ſola vſurpatione vel ſurreptione præ
Hiero. de ſeptem ordinibus eccle. ſumitur. Item Hieronymus ad Ruſticū
epiſcopum Narbon̄.

Sicut in miniſterio, ita in diſpenſatione ſine diacono epiſcopus non viuat.

5. pars. Apoc. 1. b DIaconi ſunt quos in Apocalypſi legi
mus, ſeptem angeli eccleſiarum, hi
ſunt

A ſunt ſeptem candelabra aurea: hi ſunt voces tonitruorum virtutũ operatione præclari, humilitate præditi, quieti, humiles, euangelizantes pacem, annunciantes bona, diſſenſiones & rixas & ſcandala reſecantes, docentes, ſoli Deo colloquentes in templo, nihil penitus de mundo cogitantes: dicentes patri & matri, Non noui vos: & filios ſuos non agnoſcentes. Sine his ſacerdos nomen non habet, ortum non habet, officium non habet. hic miniſter Dei
B dicitur: quia ſcriptum eſt: Maior eſt qui miniſtrat, quàm cui miniſtratur. & ſicut eſt in ſacerdote miniſtratio, * ita in miniſtro ſacramenti diſpenſatio. Sacerdotibus etiam propter præſumptionem non licet de menſa domini calicem tollere, niſi eis traditus fuerit à diaconis. ita enim dominus noſter omnipotẽs vniuerſa diſpoſuit, vt qui maiorem ſe eſſe crediderit, minor eſſet: & qui minor videretur, maior exiſte
C ret. Denique quàm hoc verum ſit, tuipſe perpende. leuitæ componunt menſam domini: leuitæ ſacerdotibus cùm ſacramenta benedicunt aſsiſtunt, leuitæ ante ſacerdotes orãt: vt ſi diſtinctio locorum creditur in mũdo, etiã in altari Dei videant ſibi epiſcopi qui ſuperbi ſunt, diaconos anteponi. ſi humilitatẽ diligunt, & * diaconi

Mar. 10. g

* *al. conſecratio.*

* *In aditione Hieró. apud Frobeniũ nõ habetur hoc loco, & diaconi.*

maiores ſe eſſe in eo quòd ſunt humiles ręcognoſcant. tunc demum vt aures habeamus ad Deũ, diaconus acclamat, ipſe prædicat, ipſe hortatur, ipſe etiam cõmonet aſtantibus ſacerdotibus, ne leuiter hanc vocem qua loquitur hæc, & pacem annũciat, audiant, aut negligẽter aſpiciant. Sufficit huic ordini tantũ fuiſſe per Deum cõceſſum, vt non ſolus ſacerdos in templo Dei totum agere & implere videatur: & infra. Nunc autẽ ex quo in eccleſiis, ſicut in Romano imperio creuit auaritia: periit lex de ſacerdote, & viſio de propheta. Singuli quique per potentiam epiſcopalis nominis quam ſibi ipſi illicitè abſq; eccleſia vendicauerunt: totum quod leuitarum eſt, in ſuos vſus redigunt: nec hoc ſolùm quod ſibi aſſcriptum eſt vẽdicant, ſed cunctis auferunt vniuerſa. Mendicat infelix in plateis clericus: & ſeruili operi manꝫcipatus, publicã à quolibet poſcit eleemoſynam:* qui ex eò magis deſpicitur à cunctis, quò miſer & deſolatus iuſtè putatur ad hanc ignominiam deueniſſe. Solus epiſcopus incubat bonis, ſolus vtitur miniſterio, ſolus vniuerſa ſibi vendicat, ſolus partes inuadit alienas, ſolus occidit vniuerſos. Hinc propter auaritiam ſacerdotum ſæpe odia conſurgunt: hinc epiſcopi accuſantur

A

Ezec. 7. & B

*alimoniã. C

A ſantur à clericis: hinc principū lites, hinc detractionis * cauſa, hinc origo fit crimi nis. Etenim ſi vnuſquiſque ita in hoc mū do viſibili aliquid poſsidere iubetur, vt ſua tantū poſſeſsione ſit contentus: ac res non inuadat alienas: non agrum pauperi tollat, non vineam, non ſubiectorum aliquod, non famulos, non fructum, quanto magis qui eccleſiæ Dei præeſt, debet ita ſeruare in omnibus iuſtitiam; vt ſolū ſibi vendicet, quod ſui iuris eſſe cogno-

al. deſolationū cauſa.

B ſcit, aliena non rapiat, aliena non contingat, æqualem ſe cæteris faciat: & ſicut ſine his in miniſterio non viuit, ita in diſpē ſatione non viuat. Certè (vt ipſe noſti) qui viſibiliter in hoc mundo ius inuadit alienum, accuſatur à paupere, damnatur à iudice: ita & in eccleſia Dei dum quiſq; ſtipēdia ſua perdit, clamat ad dominum, & exauditur à Chriſto, nec differtur vltio nis ſententia, ſi non reddantur vniuerſa.

C Moderatio enim Dei ac pietas ſolùm noſtrum reditum quærit: ac nos cupit longa bonitate ſua ſaluari. Si non conuertimur, ſi duri colli ſumus: ſi in peccatis vſque ad mortem illicitè perduramus: aſsiduè peccantium nō miſeretur Deus. Hoc *6. pars.* capitulo ſacerdotum auaritia reprehenditur, diaconorum dignitas ſiue officium commen

commendatur. Sed quia (vt ſupra dictum eſt) diaconi inſoleſcentes etiam presbyteris ſe præferendos arbitrati ſunt: contra
Hieron. tomo 2 eorum ſupercilium ſcribit Hieronymus ad Euagrium epiſcopum.

Diaconi presbyteris debent ſubeſſe.

Eſaia 32.b LEgimus in Eſaia: Fatuus fatua loquitur. Audio quendam in tantã erupiſſe vecordiam: vt diaconos presbyteris, id eſt epiſcopis anteferret. Nam cùm Apoſtolus perſpicuè doceat eoſdem eſſe presbyteros quos epiſcopos: quid patitur menſarũ & viduarum miniſter, vt ſupra eos tumidus ſe efferat, ad quorum preces Chriſti corpus ſanguiſque conficitur? Quæris au-
Philip. 1.a ctoritatem? Audi teſtimonium. Paulus & Timotheus ſerui Chriſti Ieſu, omnibus ſanctis qui ſunt Philippis, cum epiſcopis & diaconis. Vis & aliud exemplum? In Actibus apoſtolorum, ad vnius eccleſiæ
Act. 20.f ſacerdotes ita Paulus loquitur: Attendite vobis & cuncto gregi, in quo vos fratres ſpiritusſanctus poſuit epiſcopos, vt regatis eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo. Ac ne quis cõtentioſè in vna eccleſia plures epiſcopos fuiſſe contendat, audiat & aliud teſtimonium, in quo manifeſtiſsimè comprobatur eundem eſſe epiſco-
Ad Tit. 1.b pum atque presbyterum: Propter hoc reliqui

A liqui te in Creta, vt quæ deerant corrige
res,& conſtitueres presbyteros per ciui-
tates,ſicut ego tibi mandaui: ſi quis eſt ſi-
ne crimine, vnius vxoris vir, filios habẽs
fideles,non in accuſatione luxuriæ,aut nõ
ſubditos. Oportet enim epiſcopum ſine
crimine eſſe,quaſi Dei diſpenſatorem. Et
ad Timotheũ: Noli negligere gratiã quæ *1.Tim.4.b*
in te eſt,quę tibi data eſt * per prophetiã, ** ali. quæ tibi data eſt prophetia.*
& per impoſitionem manuum presbyte-
rij. Sed & Petrus in prima epiſtola: Preſ-
B byteros,inquit,qui in vobis ſunt, precor *1.Pet.5.b*
ego compresbyter, & teſtis paſsionum
Chriſti,& futuræ quæ reuelanda eſt glo-
riæ particeps, regite gregem Chriſti, &
inſpicite non ex neceſsitate, ſed volunta-
riè iuxta Deum. Quod quidem Græcè ſi-
gnificantius dicitur, ἐπισκοποῦντες, id eſt
ſuperintendentes: vnde & nomẽ epiſcopi
tractum eſt. Parua tibi videntur tãtorum
virorum teſtimonia? Clangat tuba euange *Mat.3.b*
C lica, filius tonitrui, quem Ieſus plurimũ
amauit,qui de pectore Saluatoris doctri-
narum fluenta potauit: Presbyter, Electæ *2.Ioan.a*
dominę,& filiis eius: quos ego in veritate
diligo. Et in alia epiſtola: Presbyter Caio *3.Ioan.5.a*
chariſsimo, quem ego in veritate diligo.
Quòd autem poſtea vnus electus eſt qui
cæteris præponeretur, in ſchiſmatis re-
medium

medium factum eſt, ne vnuſquiſque ad ſe A
trahens Chriſti eccleſiam rumperet. Nam
& Alexandriæ à Marco euangeliſta vſq;
ad Heraclã & Dionyſium epiſcopos preſ
byteri ſemper vnum ex ſe electum, in ex-
celſiori gradu collocatum, epiſcopum no-
minabant: quomodo ſi exercitus ſibi im-
peratorem faciat, aut diaconi eligant de
ſe quem induſtrium nouerint, & archidia
conum nuncupent. Quid enim facit exce-
pta ordinatione epiſcopus, quod presby- B
ter non faciat? Nec altera Romanæ vrbis
eccleſia, altera totius orbis exiſtimanda
eſt. Et Galliæ, & Britanniæ, & Africa,
& Perſis, & Oriens, & India, & omnes
Barbaræ nationes vnum Chriſtum ado-
rant, vnam obſeruant regulam veritatis.
Si auctoritas quęritur, orbis maior eſt vr
be. Vbicũq; fuerit epiſcopus, ſiue Romæ,
ſiue Eugubij, ſiue Cõſtãtinopoli, ſiue Rhe
* al. thanis. gij, ſiue Alexandriæ, ſiue Thebis, * ſiue
* al. non habetur, ſiue Guarmatia. Guarmatiæ: * eiuſdẽ meriti, eiuſdẽ eſt & C
ſacerdotij. Potẽtia diuitiarum, & pauper-
tatis humilitas, vel ſublimiorem vel infe-
riorem epiſcopũ non facit. Cæterùm om-
nes Apoſtolorũ ſucceſſores ſunt. Sed di-
ces: quomodo Romę ad teſtimonium dia
coni presbyter ordinatur? Quid mihi pro
fers vnius vrbis cõſuetudinem? Quid pau
citatem

A citatē de qua ortū eſt ſupercilium, in leges eccleſię vēdicas? Omne quod rarū eſt, plus appetitur. Pulegium apud Indos pipere precioſius eſt. Diaconos paucitas honorabiles, presbyteros turba contemptibiles facit. Cæterùm etiam in eccleſia Romæ presbyteri ſedent, & ſtant diaconi: licet paulatim increbreſcentibus vitiis inter presbyteros abſente epiſcopo diaconos ſedere videamus, & in domeſticis conui-
B uiis benedictionem coram * presbyteris dare. Diſcant qui hoc faciunt, non ſe rectè facere: & audiant Apoſtolos: Non eſt dignum vt nos relinquentes verbum Dei, miniſtremus menſis. Sciāt diaconi quare conſtituti ſunt. Legant Acta apoſtolorū, & recordentur conditionis ſuæ. Presbyter & epiſcopus, aliud ætatis, aliud dignitatis eſt nomen. Vnde & ad Titum & ad Timotheum de ordinatione epiſcopi & diaconi dicitur: de presbyteris omnino re
C ticetur: quia in epiſcopo & presbyter continetur. Qui prouehitur, de minori ad maius prouehitur. Aut igitur ex presbytero ordinetur diaconus, vt presbytero * maior comprobetur, in quem concreſcit ex paruo, aut ſi ex diacono ordinatur presbyter, nouerit ſe laicis maiorem, ſacerdotibus eſſe minorem. Item Cyprianus.

** al. nō habetur corā.*

Acto. 6.

** aliàs, vt presbyter minor diacono comprobetur.*

Epi. 9. li. 3. ad Rogatianum.

De eodem.

De eodem. A

DOminus noſter Ieſus Chriſtus rex & iudex & Deus noſter vſque ad paſſionis diem ſeruauit honorem pōtificibus & ſacerdotibus: quamuis illi nec timorem Dei, nec agnitionem Chriſti ſeruaſſent.

Mat.8.a Nam cùm leproſum mundaſſet, dixit illi: Vade & oſtende te ſacerdotibus: & offer donum: humilitatem nos Chriſtus humilis docuit, ſacerdotem adhuc appellans quem ſciebat eſſe ſacrilegum. Item ſubditus paſsioni cùm alapam accepiſſet, & ei B

Ioan.18 diceretur: Sic reſpōdes pōtifici? nihil ille contumelioſè locutus eſt in perſonam pōtificis: ſed ſic magis innocentiam ſuam tutatus eſt dicens: Si malè locutus ſum, exprobra de malo: ſi autem bene, quid me cædis? Quæ omnia ab eo ideo facta ſunt humiliter atque patienter, vt nos humilitatis ac patientiæ haberemus exemplum. docuit enim ſacerdotes veros legitimè & plenè honorari, dum circa falſos ſacerdotes ipſe talis extitit. Meminiſſe autē diaconi debēt quoniam apoſtolos, id eſt epiſcopos & presbyteros dominus elegit: diaconos autē poſt aſcenſum domini in cælum C Apoſtoli ſibi cōſtituerunt epiſcopatus ſui & eccleſiæ miniſtros. quòd ſi nos aliquid audere cōtra Deum poſſumus, qui epiſcopos

A pos facit: poſſunt & contra nos audere diaconi, à quibus fiũt. Hoc autẽ quod de diaconorum minoritate dicitur, vbique ſeruãdum eſt, niſi cùm locum diaconus habuerit aut proprij patriarchæ, aut ſui metropolitani. Vnde in ſexta ſynodo legitur. 7.pars.

Diaconus ſacerdotibus non præferatur, niſi locum metropolitani ſui obtineat.

PRęcipimus ne diaconus (quamuis etiã in dignitate, hoc eſt in officio quolibet eccleſiaſtico ſit) ante presbyterum ſedeat, B niſi cùm locum habuerit proprii patriarchæ, aut metropolitani ſui pro aliquo capitulo. tunc enim ſicut illius locum tenẽs honorabitur. Si quis verò præſumpſerit hoc tyrannicè facere: à proprio gradu repulſus vltimus omnium fiat in ordine ſuo.

Inferiores nonnunquam ex priuilegio ſuperioribus præferuntur. Diſtinctio xciiij.

C SVBDIACONO etiam ſummus patriarcha vices ſuas committere valet. Vnde Symmachus papa ait: Greg. epiſto.1.lib.1 ad epiſco. Sicilia.

Etiam ſubdiaconis vices ſuas apoſtolica committit eccleſia.

VAlde neceſſarium proſpeximus eſſe, vt ſicut prædeceſſorum noſtrorum

Q fuit

fuit iudiciũ, ita vni eideq; perſonę omnia A cõmittamus: & vbi nos præſentes eſſe non poſſumus, noſtra per eum cui præcipimus re præſentetur auctoritas. quamobrẽ Petro ſubdiacono ſedis noſtræ intra prouinciã Siciliam vices noſtras (auxiliãte Deo) commiſimus. nec enim de eius actibus dubitare poſſumus, cui Deo auxiliante totum noſtræ eccleſiæ noſcimur * patrocinium cõmiſiſſe. Legatũ verò apoſtolicę ſedis quicunque impedierit, vſq; ad ſatisfactionem excõmunicetur. Vnde Alexander papa. B

patrimonium.

Epiſt. 10 epiſcopis omnibus.

Excommunicetur qui legatum ſedis apoſtolicæ impedire tentauerit.

SI quis autem legationem impedit, non vnius, ſed multorum profectum * auertit. & ſicut multis nocet, ita à multis arguẽdus eſt: & bonorum ſocietate priuãdus. Et quia Dei cauſam impedit, & ſtatũ conturbat eccleſiæ: ideo ab eius liminibus arceatur. Ab omnibus itaque talis eſt cauẽdus: & non in communionem fidelium vſque C ad ſatisfactionem recipiendus. Archidiaconus quoq; quãuis ex officio ſuo clericorum vitam diligenti examinatione debeat inquirere, & quæ corrigenda inuenit epiſcopo nunciare: tamen dominationẽ ſuper eos exercere, & cenſum ab eis exigere prohibetur. Vnde in Cabilonẽſi cõcilio legiẽ.

euertit.

r 3. pars.

Ar

A *Archidiaconi ſuper presbyteros iuriſdictionē non exerceant.*

DIctum eſt quòd pleriſque locis archidiaconi ſuper presbyteros parœcianos, quandam exercènt dominationem, & ab eis cenſum exigunt, quod magis ad tyrannidem quàm ad rectitudinis pertinet formam. Si enim (iuxta Apoſtoli ſentētiā) *1. Pet. 5.* epiſcopi nō debēt eſſe dominātes in clero, ſed forma facti gregis ex animo: multo minus facere hoc iſti debēt. Sint itaq; contēti B regularibus diſciplinis: & teneant propriā menſurā: & quod ab epiſcopis eis iniūgit, hoc per parœcias ſuas exercere ſtudeāt: nihil per cupiditatē & auaritiā pręſumentes.

An liceat presbyteris chriſmate & oleo ſancto linire.

Diſtinctio xcv.

QVOD autem ſacerdotes ſupra iubentur epiſcopis tanquam ſubditi obedire: non ita intelligen C dū eſt quaſi non liceat eis pręſentibus epiſcopis ſacra myſteria celebrare: ſicut epiſcopali ſupercilio quidam ab his volebant presbyteros prohibere, ſed quia presbyteri pontificibus tanquam filij parentibus debent obedire, & baptizatos etiam chriſmate eis tangere conceditur.

Vnde Gregorius ſcribit Ianuario epiſcopo Carolitano. A

Epiſt.26 lib.1.

Vbi epiſcopi deſunt, baptizatos in frontibus presbyteri chriſmate tangant.

PEruenit quoque ad nos quoſdam ſcandalizatos fuiſſe quòd presbyteros tangere chriſmate eos qui baptizati ſunt prohibuimus. Et nos quidem ſecundùm veterem vſum eccleſiæ noſtræ facimus: ſed ſi omnino de hac re aliqui contriſtantur, vbi epiſcopi deſunt, vt presbyteri etiam in frõtibus baptizatos chriſmate tãgere debeãt, B concedimus. Supra Leo epiſcopus contra, quãuis chorepiſcopi. Itẽ Gelaſius pa.

Leo epi.86 Gelaſius ad epiſcopos per Lucaniam.

Vltra ſuum modum presbyteri contendere nõ præſumant.

PResbyteros vltra ſuum modum contendere prohibemus: nec epiſcopali faſtidio debita ſibimet audacter aſſumere: non conficiendi chriſmatis, non conſignationis pontificalis adhibendę ſibimet arripere facultatem. Sed iſtud Gregor. pro ſcandalo ſedando ſemel conceſſum legitur. C illud autem Leonis papæ & Gelaſij vſu approbante præualuit: niſi fortè vbi aliquorum conſuetudo hoc admiſit, vt in abſentia epiſcopi extrema neceſsitate cogente, & ex conceſsione Gregorij presbyteri baptizatos in frontibus liniant. Prohibitio

verò

A verò Leonis & Gelaſij in eo caſu intelligatur, cùm epiſcopi præſentes ſunt, vel cùm non cogit vltima neceſsitas. oleo verò ſanctificato permittitur eis vngere infirmos. Vnde Iacobus ait: Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros eccleſiæ, qui orẽt ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine domini: & oratio fidei ſaluabit infirmum. *Iaco.5*

Sed quæritur an epiſcopis liceat eodem oleo vngere infirmos: vel ſi impœnitentibus huiuſmodi vnctio ſit concedenda. De B his verò ita ſcribit Innocentius papa. *2.pars.*

Innoc.pa. epiſto.1. ad Decẽtium Eugubinũ epiſcopum.

Oleo ſanctificato non prohibetur epiſcopus infirmos tangere.

ILlud ſuperfluũ videmus eſſe adiectum, vt de epiſcopo ambigatur quod presbyteris licere non dubium eſt. nam idcirco de presbyteris dictum eſt, quia epiſcopi præoccupationibus alijs impediti, ad omnes languidos ire non poſſunt. Ceterùm ſi epiſcopus aut poteſt aut dignum ducit aliquem à ſe viſitandum & benedicere, & tan C gere chriſmate: ſine cunctatione poteſt, cuius eſt ipſum chriſma conficere. nam non pœnitentibus iſtud fundi non poteſt: quia genus eſt ſacramenti. nã quibus reliqua ſacramenta negantur: quomodo hoc vnum genus putatur poſſe concedi? His igitur frater chariſsime omnibus quæ tua dile-

ctio voluit à nobis exponi, prout potuimus reſpõdere curauimus. Chriſma verò à ſuis epiſcopis ad baptiſmi ſanctificationem presbyteri petant. Vnde in concilio Carthaginenſi iiij. *De eodem.* A

3.pars.

Cap.36

PResbyteri qui per diœceſes eccleſias regunt, nõ à quibuſlibet epiſcopis, ſed à ſuis: nec per minorem clericũ, ſed omni anno aut per ſeipſos, aut per illum qui ſacrarium tenet, & ante paſchæ ſolennitatẽ chriſma petant. Item Hieronymus ſuper epiſtolam ad Titum. B

Ad cap. 1 Et conſtituas per.

Presbyter idem eſt qui epiſcopus, ac ſola conſuetudine præſunt epiſcopi presbyteris.

OLim idem erat presbyter, qui & epiſcopus: & antequã diaboli inſtinctu ſtudia vel ſchiſmata in religione fierent, et diceretur in populis: ego ſum Pauli, ego ſum Apollo, ego autem Cephæ: communi presbyterorum conſilio eccleſiæ gubernabantur. Poſtquam autem vnuſquiſque eos quos baptizauerat, ſuos eſſe putabat, non Chriſti: in toto orbe decretum eſt vt vnus de presbyteris ſuperponeretur omnibus, & ſchiſmatum ſemina tollerentur. & paulò poſt: Sicut ergo presbyteri ſciunt ſe ex eccleſiæ conſuetudine ei qui ſibi præpoſitus fuerit, eſſe ſubiectos: ita epiſcopi nouerint ſe magis conſuetudine quàm diſpẽſation C

1.Corinth.1

ſation

A ſationis dominicæ veritate presbyteris eſſe maiores: & in communi debere eccleſiam regere. Idem ad Ruſticum Narbonenſem epiſcopum. *De ſeptem gradibus eccleſiæ.*

Coram epiſcopis, presbyteris docere licet.

ECce ego * dico præſentibus epiſcopis * Nec ego. ſuis atque aſtantibus in altario presbyteros poſſe ſacramenta conficere: ſed quia ſcriptum eſt: Presbyteri duplici honore *1.Timo.5. c* honorentur, maximè qui laborant verbo Dei: prædicare eos decet. vtile enim eſt benedicere, B congruum eſt confirmare: & conuenit reddere communionem, neceſſe eſt viſitare infirmos, orare pro inualidis, atq; omnia Dei ſacramenta cõplere. nemo hinc epiſcoporum inuidia diabolicæ tentationis inflatus iraſcatur, ſi plebem interdum presbyteri exhortentur, ſi in eccleſiis prędicent, ſi plebi (vt dictum eſt) benedicant.

Etenim abnuentibus mihi iſta, ſic dicam. Qui nõ vult presbyteros facere quæ C iubentur à Deo dicat: quid magis eſt Chriſto, aut quid poterit corpori & ſanguini eius anteponi? Si presbyter Chriſtum conſecrat cùm in altari Dei ſacramenta benedicit, benedicere populum non debet, qui Chriſtum conſecrare non metuit? Circa laicos ac mulieres, iubentibus vobis ô iniuſtiſsimi ſacerdotes, presbyter Dei benedi-

ctionis perdit officiã, amittit linguę opus, A
non habet confidentiã prædicandi, & trun
catus eſt omni parte virtutum, ſolũ preſ-
byteri habet nomen, plenitudinem ac per-
fectionem quæ conſecrationi eius compe-
tit, non retentat. Quis igitur hic rogo
ſacerdotes honor veſter eſt, vt damnum
gibbi inferatis? quoniam quum paſtoribus
per potentiam aufertur Deo digna diligen
tia, contagium quoddam & calamitas cre-
ſcit in gregibus: ac dominici patrimonij
dãna conquiritis, dũ ſoli vultis in eccleſiis B
potentari. Presbyteri verò ab initio iu-
dices negociorum eſſe mandati ſunt. preſ-
byteri ſacerdotum intereſſę debent con-
ciliis: quoniam & ipſi presbyteri (vt
legimus) epiſcopi nominantur, ſecun-
1. Tim. 3. d dùm quod dictum eſt ad epiſcopum. No-
li negligere gratiam quæ data eſt tibi per
impoſitionem manuum presbyteri. &
Actor. 20. f alibi ad maiores natu. Qui vos poſuit epi-
ſcopos regere eccleſiam ſuam. Sed oderunt C
hoc ſuperbi ſacerdotes in presbyterij no-
mine, qui nolunt hoc eſſe quod Chriſtus,
Ioan. 13. a qui diſcipulorum pedes lauit, qui baptiza
Matth. 3. d tus à Ioanne eſt, licet baptizandum à domi
no ſe eſſe ille proclamaret. Quod propter
ea ſcribo vobis, vt ſi pręteriti temporis er
ror iam nõ poteſt reuocari, vel ad præſens
in ec

A in eccleſiis faciant quod Romæ fit, quod in Aphrica, quod in Oriẽte, quod in Hiſpania, quod in Gallia, quod in Britannia, quod in omnibus locis vbi humilitas perſeuerat: quod etiã in cælis fit (quod maius eſt) vbi ſedes angelorum legitur diſpoſita.

Idem ad Nepotianum. *Idẽ Hiero. de vita clericorum.*

Epiſcopi & clerici inuicem ſibi honorem exhibeant.

ESto ſubiectus pontifici tuo, & quaſi parentem animæ ama. Sed epiſcopi ſacer-
B dotes ſciant ſe eſſe, non dominos. Honorent clericos quaſi clericos, vt ipſis epiſcopis à clericis quaſi epiſcopis honor deferatur. Scitum eſt illud oratoris Domitij: Cur ego, inquit, te habeam vt principem, cùm tu me non habeas vt ſenatorem?

Quod autem Aaron & filios eius, hoc eſſe epiſcopum & presbyteros nouerimus. Vnus dominus, vnus baptiſmus, vnum templum, vnum ſit miniſterium.

C Recordemur ſemper quod apoſtolus Petrus pręcipit ſacerdotibus: Paſcite eum qui in vobis eſt gregem domini: prouidentes non coactè, ſed ſpontaneè ſecundùm domini præceptum, neque turpis lucri cauſa, ſed voluntariè: neque vt dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo, vt cũ apparuerit princeps paſtorũ, *1. Pet. 5.*

percipiatis immarceſsibilem gloriæ coronam. Peſsimę conſuetudinis eſt in quibuſdam eccleſiis tacere presbyteros, & præſentibus epiſcopis non loqui, quaſi eis inuideant, aut eos dedignentur audire. A

1.Cor.14 Prouer.10 &11. Sed ſi aliquid (vt inquit apoſtolus Paulus) fuerit reuelatum ſedenti, prior taceat. Gloria patris eſt filius ſapiēs. Gaudeat epiſcopus in iudicio ſuo, cùm tales elegerit ſacerdotes. Itē ex cōcilio Laodicēſi, ca.56

Presbyteri epiſcopos non præcedant, ſed comitentur vel ſubſequantur. B

NOn oportet presbyteros ante ingreſſum epiſcopi ingredi & ſedere in tribunalibus, ſed cum epiſcopo ingredi: niſi fortè aut ægrotet epiſcopus, aut in peregrinationis * commodo eſſe eum conſtiterit.

** in peregrinatione modo eum eſſe, &c.*

Item ex cōcilio Carthaginenſi 4.ca.34.

Epiſcopus non dominum ſed collegam ſe presbyterorum cognoſcat

EPiſcopus in quolibet loco ſedens ſtare presbyterum non patiatur. Item ex eodem C

Cap.35 eiuſdem cōtinuò. *De eodem.*

EPiſcopus in eccleſia in cōſeſſu presbyterorū ſublimior ſedeat. intra domū verò collegam presbyterorū ſe eſſe cognoſcat. Item ex concilio Martini papæ.

Cap.52.lib. Martini Bracharē. epiſcopi.

Sine præcepto epiſcopi presbyter non ſignat infantes

Preſ

A PResbyter præſente epiſcopo nõ ſignet infantes, niſi ab epiſcopo fuerit illi pręceptũ. Item ex cõci.Genueñ.cap.iiij.

De eodem. *Palea.*

PResbyteri ruris in eccleſia ciuitatis epiſcopo præſente vel presbyteris ipſius vrbis offerre non poſſunt:nec panẽ ſacrificatum dare, calicemq́ue porrigere. ſi verò abſentes hi fuerint,& ad dandã orationem vocentur,ſoli dare debent.

B Nulli laici quidpiam de rebus eccleſiaſticis ſtatuãt.

Diſtinctio xcvj.

ILLVD autem Honorij Auguſti quòd de electione ſummi põtificis ſupra conſtituiſſe legitur,nullius eſſe momenti probatur,cùm non ſolũ de ordinibus, ſed nec etiam de rebus eccleſiaſticis laicis legatur aliquando attributa diſponendi facultas. C vnde quæcunque à principibus in ordinibus vel in eccleſiaſticis rebus decreta inueniuntur,auctoritatis nullius eſſe monſtrãtur. Vnde Symmachus Simplicius epiſcopus catholicæ eccleſiæ vrbis Romæ in ſynodo reſidens dixit. *Capi.1.Romanæ ſynodi 3*

De rebus eccleſiaſticis diſponendis,laicis nulla facultas attribuitur.

Bene

BEne quidem fraternitas veſtra eccleſiaſticis legibus aſſueta, ſub diuini timore iudicij quæ erant ſtatuenda diffiniuit, & ad iuſtitię cumulum peruenit, cùm ſufficienter omnia amplectitur, nec adiectione indiget plenitudo, maximè de clericis quos amor dominationis inuaſit, & iugum diſciplinæ eccleſiaſticæ fecit reſpuere: quorum exceſſus enarrare difficile eſt: vnũ tamen quod ocurrit, venerando ordini veſtro intimare non differo. Inter alia ſcripturam quãdam illuſtris memorię Baſilium quaſi pro eccleſiaſticæ amore ſubſtantiæ conſcripſiſſe refero, in qua nullus Romanæ eccleſiæ interfuit vel ſubſcripſit antiſtes, per quem potuiſſet firmitatem legitimam ſortiri. Ne ergo inde diſputẽ, vnde poteſt veſtrum iudicare concilium: requiratur & referatur in medium, vt ex lectione cognoſcatis cuiuſmodi poſsit habere ſubſtantiam. Sancta ſynodus reſpondit: Deferatur in mediũ, vt cuiuſmodi ſit, poſſit agnoſci. Hoc cùm diceret, Hormiſda diaconus recitauit. Cũ in Mauſoleo quod eſt apud beatum Paulum apoſtolum, reſideret ſublimis & eminentiſsimus vir præfectus prætorio, atque Patricius, agens etiã vices præcellentiſsimi regis Odoacris Baſilius, dixit: Quanquam ſtudij veſtri & reli A B C

reli

A religionis interſit vt in epiſcopatus electio ne, concordia principaliter ſeruetur eccleſiæ: ne tamen per electionis occaſionẽ ſtatus ciuitatis reuocetur in dubium: admonitione beatiſsimi viri papę noſtri Simmachi Simplicij, quã ante oculos ſemper habere deberemus: hoc nobis ſub obteſtatione meminiſtis fuiſſe mandatum, vt propter illum ſtrepitum & venerabilis eccleſiæ detrimentũ, ſi eum de hac luce trãſire contigerit: non ſine noſtra conſultatione
B cuiuſlibet celebretur electio. Hæc cùm legerentur, Creſconius Tudertinæ eccleſiæ epiſcopus ſurgens de conuentu dixit: Hoc perpendat ſancta ſynodus, vtrum prętermiſsis religioſis perſonis quibus maximè cura eſt de tanto pontifice: laici electionem eius in ſuam poſsint redigere poteſtatem: quod contra canones eſſe manifeſtiſsimum eſt. Itẽ Hormiſda diaconus legitur dixiſſe: Ac ne confuſionis atque diſpendij aliquid venerabilis eccleſia ſuſtineret,
C miramur prætermiſsis nobis quicquam de rebus eccleſiæ fuiſſe tentatum: cùm ſacerdote noſtro ſuperſtite nihil debuiſſet aſſumi. quare ſi amplitudini veſtrę & ſanctitati placet, incolumia omnia quæ ad futuri antiſtitis electionem reſpiciunt, religioſa veneratione ſeruemus: hanc legem

ſpecia

ſpecialiter præferentes, quam nobis hęredibusque noſtris Chriſtianæ mentis deuotione ſancimus, ne vnquam prædium, ſiue ruſticum, ſiue vrbanum, vel ornamenta aut miniſteria eccleſiarum quę nunc ſunt, vel quæ ex quibuslibet titulis ad eccleſiarum iura peruenerint, ab eo qui nunc antiſtes ſub electione communi fuerit ordinandus, & illis qui futuris ſeculis ſequũtur, quocunque titulo atq; commento alienari liceat: & quicunq; hoc facere voluerit, ineficax atque in irritum reuocetur: ſitque facienti & conſentienti, danti accipientique anathema. Maximus epiſcopus Bletanæ eccleſiæ dixit: Modò ſancta ſynodus dignetur edicere ſi licuerit laico homini anathema in ordinem eccleſiaſticum dictare: aut ſi potuit laicus ſacerdoti anathema dicere: & contra canones quod ei non competebat conſtituere. dicite quid vobis videtur: de me licuit laico legem dare? Sancta ſynodus dixit: Non licuit, & adiecit: Lege ſequentia. Hormiſda diaconus legit: Et is qui prædium ſiue ruſticum ſiue vrbanum iuris eccleſiaſtici fuerit conſecutus, nouerit ſe nulla lege vel præſcriptione munitum: ſed ſiue is qui alienauerit, ſiue qui eum ſequens voluntatę contraria prędiũ huiuſmodi alienatũ retinere

A retinere voluerit: id cum fructibus reſtituat quos illic conſecutus fuerit. Hæc cùm legeret, Stephanus Venuſinæ eccleſiæ epiſcopus ſurgens ex conceſſu dixit: Perlegatur. Hormiſda diaconus legit. Qua pœna placuit accipientis etiam hæredes afficere: in qua re cuilibet clericorum nulla contradicendi, libera ſit facultas. Iniquum eſt enim, & ſacrilegij inſtar, vt quę pro ſalute & requie animarũ ſuarum vnuſquiſque venerabili eccleſiæ pauperũ cauſa contu-
B lerit, aut certè reliquerit: ab his quos maximè ſeruare conuenerat: in alterum trãſferãtur. Planè quęcũque in gemmis vel auro atque argento, necnon & veſtibus, minus apta vſibus vel ornatui videbũtur eccleſiæ, quæ ſeruari ac diu manere non poſſunt, ſub iuſta æſtimatione vendantur: & erogatio religioni proficiat. Cumq; lecta eſſet, Laurentius epiſcopus Mediolanenſis eccleſiæ dixit: Iſta ſcriptura nullum Ro-
C manæ ciuitatis potuit obligare pontificẽ: quia non licuit laicis ſtatuendi in eccleſia præter Romanum pontificem habere aliquam poteſtatem: quos obſequendi manet neceſsitas, non auctoritas imperandi: maximè cùm neque papa Romanus ſubſcripſerit, nec alicuius ſecundùm canones Metropolitani legatur aſſenſus. Petrus epiſco

epiſcopus Rauennatis eccleſiæ dixit: Scri A
pturã quæ in noſtra congregatione vulgata eſt, nullas vires habere manifeſtum eſt: quia nec canonibus cõuenit, & à laicali perſona concepta videtur: maximè quia in ea nullus apoſtolicæ ſedis pręſul interfuiſſe, vel propria ſubſcriptione eam firmaſſe monſtatur. Eulalius epiſcopus Syracuſanæ eccleſię dixit: Scripturam quę in ſacerdotali concilio recitata eſt, euidentiſsimis documẽtis conſtat eſſe inualidam. Primũ
quòd contra patrum regulas à laicis quã- B
uis religioſis (quibus nulla de eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi legitur vnquã attributa facultas) facta videtur. Deinde quòd nullius præſulis apoſtolicę ſedis ſubſcriptione firmata docetur. Quod ſi cuiuſlibet prouinciæ ſacerdotes intra ſuos terminos concilio habito quicquid ſine Metropolitani ſui auctoritate tractauerint, irritũ eſſe debere ſancti patres ſan-
xerunt: quanto magis quod in apoſtolica C
ſede nũc extãte præſule (qui merito beati Petri apoſtoli per vniuerſum orbem primatũ obtinẽs ſacerdotij, ſtatutis ſynodalibus conſueuit tribuere firmitatem) à laicis (licet conſentientibus aliquãtis epiſcopis, qui tamen pontifici à quo conſecrati probantur, præiudiciũ inferre non potuerunt

A runt) præſumptum fuiſſe cognoſcitur, viribus carere non dubium eſt: nec poſſe inter eccleſiaſtica vllo modo ſtatuta cenſeri. Sancta ſynodus dixit: Licet ſecundũ proſecutionem venerabilium fratrum noſtrorum Laurentij, Petri, Eulalij, Creſconij, Maximi, vel Stephani, nec apud nos incertum habetur hanc ipſam ſcripturam nullius eſſe momenti: veruntamen etiam ſi aliqua poſsit ratione ſubſiſtere: modis omnibus in ſynodali cõuentu prouida bea-
B titudinis veſtræ ſententia eneruari conueniebat, & in irritum deduci, ne in exemplũ remaneret præſumendi quibuſlibet laicis quamuis religioſis vel potentibus in quacunq; ciuitate quolibet modo aliquid decernere de eccleſiaſticis facultatibus, quarum ſolis ſacerdotibus diſponendi indiſcuſsè à Deo cura cõmiſſa docetur. Vnde in ſeptima actione Chalcedonenſis cõcilij Martianus imperator dixit inter cætera. *In actione ſexta Chalcedo. conci. habetur.*

C *Imperatores ad fidem confirmandam, non potentiam oſtendendam, ſynodo intereſſe debent.*

NOs ad fidem confirmandam, non ad potentiam oſtendendam, exemplo religioſiſsimi principis Cõſtantini ſynodo intereſſe volumus: vt veritate inuenta non vltra multitudo prauis doctrinis attracta diſcordet. Item ex eadem. *In fine actionis ſexta eiuſdẽ concilij.*

R *De eod*

De eodem. A

QVędam capitula ſunt quæ ad honorem veſtræ reuerentiæ vobis reſeruauimus, decorum eſſe iudicantes à vobis hęc regulariter potius firmari per ſynodũ, quã noſtra lege ſanciri. Itẽ Nicol. papa.

Nicol. pap. ad Micha. imperatorem.

Synodali conuentui imperatores intereſſe non conuenit, niſi vbi de fide agitur.

VBinam legiſtis imperatores anteceſſores veſtros ſynodalibus conuentibus interfuiſſe? niſi fortè in quibuſdam vbi de fide tractatum eſt, quæ vniuerſalis eſt: B quæ omnium communis: quæ non ſolùm ad clericos verùm etiam ad laicos & ad omnes omnino pertinet Chriſtianos. Idẽ.

Nicol. paulò inferius ibidem.

De præſulibus diuinarum rerum: qui humanis rebus præſunt, iudicare non poſſunt.

DEnique hi quibus tantùm humanis rebus non diuinis pręeſſe permiſſum eſt: quomodo de his per quos diuina miniſtrantur, iudicare præſumant, penitus ignoramus. Idem. C

Idem Nicol. in eadẽ epiſtol. ferè continuò.

Nec etiam imperator iura pontificis, nec pontifex iura regia vſurpet.

CVm ad verum ventum eſt, vltra ſibi nec imperator iura pontificatus arripuit: nec pontifex nomen imperatorium vſurpauit: quoniam idem mediator Dei & hominũ homo Chriſtus Ieſus actibus

proprijs

A proprijs & dignitatibus diſtinctis officia poteſtatis vtriuſq; diſcreuit, propria volens medicinali humilitate ſurſum efferri: nõ humana ſuperbia rurſus in infernũ demergi: & vt Chriſtiani imperatores pro æterna vita pontificibus indigerent: & pontifices pro curſu temporalium tantũmodo rerum imperialibus legibus vterẽtur: quatenus ſpiritualis actio à carnalibus diſtaret incurſibus: & Deo militãs, minimè ſe negocijs ſecularibus implicaret: B ac viciſsim non ille rebus diuinis prçſidere videretur qui eſſet ſecularibus negocijs implicatus. Idem. *Idem Nicol. ibidem.*

A ſeculari poteſtate pontifex prorſus nec ſolui nec ligari valet.

SAtis euidenter oſtenditur à ſeculari poteſtate nec ſolui prorſus nec ligari põtificem: quem conſtat à pio principe Conſtantino (quem longè ſuperius memorauimus) Deũ appellatũ: cùm nec poſſe Deum C ab hominibus iudicari manifeſtũ ſit. Sed & Theodoſius minor ſanctæ ſynodo ſcribens Epheſinæ primę dixit: Deputatus ergo eſt Candidianus magnificẽtiſsimus comes ſtrenuorum domeſticorum tranſire vſq; ad ſanctiſsimam ſynodum noſtram: & in nullo quidẽ quę faciendę ſunt de pijs dogmatibus quęſtiones ſeu potius expoſi-

tiones, cõmunicare. Illicitum nãque eſt eũ qui non ſit in ordine ſanctiſsimorũ epiſcoporum eccleſiaſticis intermiſceri tractatibus. & poſt pauca: His itaq; manifeſtè repertis apparet comminiſtrũ noſtrũ Ignatium per imperialem tantummodo ſententiam nullo modo potuiſſe prorſus expelli: in cuius dãnatione quia præſulum quoq; aſſenſus eſt ſubſecutus, apparet id cauſa patratũ fuiſſe adulationis, non legitimę ſanctionis. Idem Lodouico imperatori. A

Idem Nico. ad eundem Michaëlem in eadem epiſtola.

Facta pontificũ imperator iudicare non debet. B

IN ſcripturis narratur Conſtantinus imperator dixiſſe: Verè ſi proprijs oculis vidiſſem ſacerdotem Dei, aut aliquem eorum qui monachali habitu circumamicti ſunt peccantẽ, chlamydem meã expoliarem, & cooperirem eum, ne ab aliquo videretur. In quibus deſideratiſsime fili nenneceſſariò cõmonemini, vt quemadmodũ fide & religione ac honoris parilitate ei adæquari videmini, ita quoq; humlitate atque deuotione æquiparari nihilominus anheletis: ita vt in nullo inferior eo, ſed potior inueniamini poſt illius exẽpla qui talem ſe exhibuit ante talia prorſus exempla. Sed hoc quidem diximus cautos vos reddere cupientes: vt ſi de domini ſacerdotibus (qui iure patres animarum dicuntur C

cuntur

A cuntur) aliquid cõtigerit vos audire quod confuſionem pijs mentibus ingerat: non infrunitum, ſed pudoratos filios Noë imitantes, paternam de reliquo verecundiam contegatis: vt affluenti (quemadmodum & illi) benedictione repleri (moderante domino) mereamini. Item ex epiſtola Gregorij ad Hermannum Metenſem epiſcopum. *Iuo Carno. li. 5. de ſenten. excommun. refert ex eodem.*

Regum & principum patres & magiſtri ſacerdotes eſſe cenſentur.

B QVis dubitet ſacerdotes Chriſti, regũ & principum omniumque fidelium patres & magiſtros cenſeri? Non'ne miſerabilis inſaniæ eſſe cognoſcitur ſi filius patrem, diſcipulus magiſtrum ſibi conetur ſubiugare, & iniquis obligationibus illum ſuæ poteſtati ſubijcere: à quo credit non ſolùm in terra, ſed etiam in cælis ſe ligari poſſe & ſolui? Item Gelaſius papa Anaſtaſio imperatori. *Iuo ibidem refert quæ eſt Gelaſij primi.*

C *Auctoritas ſacra pontificum & regalis poteſtas huius mundi gubernacula regunt.*

DVo ſunt quippe imperator Auguſte quibus principaliter hic mundus regitur: auctoritas ſacra pontificũ, & regalis poteſtas. In quibus tantò grauius eſt pondus ſacerdotum, quantò etiam pro ipſis regiminibus* hominũ in diuino ſunt red- ** al. regibus, vel legib. &c.*

dituri examine rationem. & poſt pauca: A
Noſti itaque inter hæc ex illorũ te pendere iudicio, non illos ad tuã poſſe redigi voluntatẽ. Talibus igitur inſtitutis, talibusq; fulti auctoritatibus plerique pontificum alij reges, alij imperatores excommunicauerunt. Nam ſi ſpeciale aliquod de perſonis principum requiratur exemplum: beatus Innocentius papa Archadium imperatorem (quia conſenſit vt ſanctus Ioãnes Chryſoſtomus à ſua ſede pelleretur) excõmunicauit. Beatus etiam Ambroſius, licet B
ſanctus, non tamen vniuerſalis eccleſię epiſcopus, pro culpa quæ alijs ſacerdotibus non adeò grauis videbatur, Theodoſium magnum imperatorem excommunicans ab eccleſia excluſit: qui etiam in ſuis ſcriptis oſtendit quòd aurum non tam precioſius ſit plumbo, quàm regia poteſtate ſit altior ordo ſacerdotalis: hòc modo circa principium ſui paſtoralis ſcribens: Honor fratres & ſublimitas epiſcopalis nullis poterit comparationibus adæquari. Si regũ C
fulgori compares, & principum diademati: longè erit inferius quàm ſi plumbi metallum ad auri fulgorem compares: quippe cùm videas regum colla & principum ſubmitti genibus ſacerdotum: & oſculata eorum dextra, orationibus eorum credant

A dant ſe communicari, vel muniri. Item Ioannes papa.

Imperatores debent pontificibus ſubeſſe, & non præeſſe.

SI imperator catholicus eſt, (quod ſalua pace ipſius dicimus) filius eſt non præſul eccleſiæ. quod ad religionem competit, diſcere ei conuenit, nõ docere. habet priuilegia ſuæ poteſtatis, quæ adminiſtrãdis legibus publicis diuinitus conſecutus eſt: & eius beneficiis non ingratus contra
B diſpoſitionẽ cæleſtis ordinis nil vſurpet. Ad ſacerdotes enim Deus voluit quæ eccleſiæ diſponenda ſunt pertinere, non ad ſeculi poteſtates, quas, ſi fideles ſunt, eccleſiæ ſuę ſacerdotibus voluit eſſe ſubiectas. Non ſibi vendicet alienum ius, & miniſterium quod alteri deputatum eſt: ne cõtra eum contendat abrumpi, à quo omnia cõſtituta ſunt, & contra illius beneficia pugnare videatur, à quo propriam conſecu-
C tus eſt poteſtatem, non à legibus publicis, non à poteſtatibus ſeculi, ſed à põtificibus & ſacerdotibus omnipotens Deus Chriſtianę religionis clericos & ſacerdotes voluit ordinari & diſcuti, & recipi de errore remeantes. Imperatores Chriſtiani ſubdere debent executiones ſuas eccleſiaſticis præſulibus, non præferre. Idem.

De eodem. A

NVnquam de pontificibus niſi eccleſiã iudicare debere: nõ eſſe humanarum legum de talibus ferre ſententiam abſque eccleſiæ principaliter conſtitutis, pontificibus obſequi ſolere principes Chriſtianos, decretis eccleſiæ non ſuam præponere poteſtatem, epiſcopis caput ſubdere principes ſolitum eſt: non de eorum capitibus iudicare.

De eodem. *Palea.*

COnſtantinus imperator coronam & omnem regiam dignitatem in vrbe Romana, & in Italia, & in partibus Occidetalibus apoſtolico cõceſsit. Nã in geſtis beati Silueſtri (quæ beatus papa Gelaſius in conci. lxx. epiſcoporum à catholicis legi commemorat, & pro antiquo vſu multas hoc imitari dicit eccleſias) ita legitur. B

De eodem. *Palea.*

Ex edicto Conſtantini imperatoris. Iuo lib. 4. de dig. & priuileg. Ro. eccle.

COnſtãtinus imperator quarta die ſui baptiſmi priuilegium Romanę eccleſiæ pontifici contulit, vt in toto orbe Romani pontifices vel ſacerdotes ita hunc caput habeant, ſicut iudices regem. In eo priuilegio ita inter cætera legitur: Vtile iudicamus vnà cum omnibus ſatrapis noſtris, & vniuerſo ſenatu, optimatibus, & cũcto populo imperio Romanæ eccleſiæ ſubiacenti, C

A centi, vt ſicut beatus Petrus in terris vicarius filij Dei videtur eſſe conſtitutus: ita & pontifices ipſius principis apoſtolorũ in terris principatus poteſtatem amplius quàm terrenæ imperialis noſtræ ſerenitatis manſuetudo habere videtur, conceſſam à nobis noſtroque imperio obtineāt: eligentes nobis ipſum principem apoſtolorum vel eius vicarios firmos apud Deũ eſſe patronos. Et ſicut noſtra eſt terrena imperialis potentia: ita eius ſanctam Ro-
B manam eccleſiam decernimus veneranter honorari: & amplius quã noſtrum imperium terrenumque thronum, ſedem ſacratiſsimam beati Petri glorioſè exaltari: tribuentes ei poteſtatem & gloriam & dignitatem atque vigorem & honorificentiam imperialem, atque decernentes ſancimus, vt principatum teneat tam ſuper quatuor ſedes, Alexandrinam, Antiochenam, Hieroſolymitanam, Cõſtantinopolitanã, quã
C etiam ſuper omnes in vniuerſo orbe terrarum eccleſias Dei: & pontifex qui per tempora ipſius ſanctæ Romanæ eccleſiæ extiterit, celſior & princeps cunctis ſacerdotibus totius mundi exiſtat, & eius iudicio quæ ad cultum Dei, vel fidẽ Chriſtianorum, vel ſtabilitatẽ procurãda fuerint, diſponantur: & infra. Eccleſiis beatorum

apoſtolorum Petri & Pauli pro continua A
tione luminariorum, poſſeſsionum præ-
dia contulimus, & rebus diuerſis eas dita
uimus,& per noſtram imperialem iuſsio-
nem ſacram tam in Oriente quàm in Oc-
cidente, vel etiam in ſeptentrionali & me-
ridiana plaga, videlicet in Iudæa, Græcia,
Aſia, Thracia, Africa, & Italia, vel diuer-
ſis inſulis noſtra largitate ei conceſsimus,
ea prorſus ratione vt per manus beatiſsi-
mi patris noſtri Silueſtri ſummi pōtificis
ſucceſſorumque eius omnia diſponantur: B
& infra. Beato Silueſtro & omnibus ſuc-
ceſſoribus eius de præſenti tradimus pa-
latium imperij noſtri Lateranenſe, dein-
de diadema, videlicet coronam capitis no-
ſtri: ſimulque Phrygium, necnon & ſuper
humerale, videlicet lorum quod imperia-
le circundare aſſolet collum: verùm etiam
chlamydem purpuream, atque tunicam
coccineam,& omnia imperialia indumen
ta, ſeu etiam dignitatem imperialem præ C
ſidentium equitum: conferentes ei etiam
imperialia ſceptra, ſimulque cuncta ſigna
atque banna & diuerſa ornamenta impe-
rialia, & omnem proceſsionem imperia-
lis culminis, & gloriam poteſtatis noſtræ.
Viris etiam diuerſi ordinis reuerendiſsi-
mis clericis ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſer
uientibus,

A uientibus, illud culmen ſingularis potentiæ & præcellentiæ habere ſancimus, cuius ampliſsimus noſter ſenatus videtur gloria adornari, id eſt, patricios & conſules effici, necnon & cæteris dignitatibus imperialibus eos promulgamus decorari. Et ſicut imperialibus extat decorata militia: ita clerũ ſanctæ Romanę eccleſię ador nari decernimus. Et quemadmodũ imperialis potẽtia diuerſis officiis cubiculariorũ, necnõ & oſtiariorũ atq; omniũ cõcubi B torũ ordinatur: ita & ſanctã Romanã eccleſiam decorari volumus. Et vt ampliſsimè pontificale decus præfulgeat, decernimus vt clerici eiuſdem Romanæ eccleſiæ mappulis & linteaminibus, id eſt, cãdidiſſimo colore decoratos equos equitent: & ſicut noſter ſenatus calceamẽtis vtitur cũ vdonibus, id eſt, candido linteamine illuſtrẽtur: & ita cæleſtia ſicut terrena ad laudem Dei decorẽtur. Præ omnibus autẽ li- C centiã tribuimus beato Silueſtro et ſucceſſoribus eius ex noſtro indicto, vt quẽ placatus proprio conſilio clericare voluerit, & in religioſorum numero clericorum cõnumerare: nullus ex omnibus præſumat ſuperbè agere. Decernimus itaque & hoc, vt ipſe & ſucceſſores eius diademate, vide licet corona quam ex capite noſtro illi cõ

ceſsimus

ceſsimus ex auro puriſsimo & gẽmis pre- A
cioſis, vti debeat pro honore beati Petri.
Ipſe verò beatiſsimus papa ſuper coronã
clericatus quã gerit, ad gloriam beatiſsi-
mi Petri ipſa ex auro non eſt paſſus vti co
rona. Phrygium verò candido nitore ſplẽ
didum, reſurrectionem dominicam deſi-
gnans, eius ſacratiſsimo vertici manibus
noſtris impoſuimus: & tenentes frenum
equi ipſius pro reuerentia beati Petri ſtra
toris officium illi exhibuimus, ſtatuentes B
eodẽ Phrygio omnes eius ſucceſſores ſin-
gulariter vti in proceſsionibus ad imita-
tionem imperij noſtri. Vnde vt pontifica-
lis apex non vileſcat, ſed magis quàm ter-
reni imperij dignitas, gloria & potentia
decoretur: ecce tã palatium noſtrum, quã
Romanam vrbem, & omnes Italię ſiue oc
cidentalium regionum prouincias, loca,
ciuitates, beatiſsimo pontifici & vniuer-
ſali papæ Syluestro concedimus atque re
linquimus, & ab eo & à ſucceſſoribus eius C
per pragmaticum conſtitutũ decernimus
diſponenda, atq; iuri ſanctæ Romanæ ec
cleſiæ concedimus permanenda. Vnde cõ-
gruum perſpeximus noſtrum imperium,
& regni poteſtatem ab orientalibus tranſ-
ferri regionibus, & in Byzantiæ prouin-
ciæ optimo loco nomini noſtro ciuitatem
ædifica

A ædificari, & noſtrum illic imperium con ſtitui: quoniam vbi principatus ſacerdotum: & Chriſtianæ religionis caput ab im peratore cæleſti cōſtitutum eſt, iuſtum nō eſt vt illic imperator terrenus habeat poteſtatem. Hæc verò omnia quæ per hanc imperialem ſacram & per alia diualia decreta ſtatuimus & confirmamus: vſque in finem mundi illibata & inconcuſſa perma nere decernimus. Vnde coram Deo viuo, qui nos regnare præcepit, & coram terri B bili eius iudicio obteſtamur omnes noſtros ſucceſſores imperatores, vel cūctos optimates, ſatrapas etiam, ampliſsimumque ſenatum, & vniuerſum populum in toto orbe terrarum, nunc & in poſterum nulli eorum quoquo modo licere hæc aut infringere, * aut in quoquam conuellere. * Si quis autem (quod non credimus) in hoc temerator aut contēptor extiterit, * æternis condemnationibus ſubiaceat innodatus: & ſanctos Dei principes apoC ſtolorum Petrum & Paulum ſibi in præſenti & in futura vita ſentiat contrarios: atque in inferno inferiori concrematus cum diabolo & omnibus deficiat impiis. Huius verò imperialis decreti paginam propriis manibus roborantes, ſuper venerandum corpus beati Petri poſuimus. Data

* al. infirmare.

* conuelli.

Data Romæ tertio Cal. Aprilis Conſtantino Auguſto iiij. conſule, & Gallicano iiij.conſu. Item Grego.Gelaſio. A

Gela. pa. epi.ad epiſ. Dardania.

Imperialis auctoritas religioſæ diſpenſationis menſuram non mutat.

SIcut quæuis parua ciuitas prærogatiuam præſentis regni nõ minuit: ſic imperialis præſentia menſuram diſpenſationis religioſæ non mutat:& infra. Semper eſt effectum in ſacerdotali concilio de ſacerdotibus iudicia prouenire. Nam qualeſcunq; pontifices ſint, etſi errore humanitus accedente,non tamen contra religionem vllatenus excedentes, nullatenus videntur à ſeculari poteſtate poſſe percelli. B

Marcellus epiſto.2. ad Maxentium tyrannum.

Item Marcellus papa Maxentio epiſcopo.

Eccleſias reſtaurare contritas, non pontifices perſequi,boni principis eſt.

BOni principis eſt ac religioſi eccleſias contritas atque conſciſſas reſtaurare, nouasque ædificare,& Dei ſacerdotes honorare ac tueri. Vnde ſanctos apoſtolos eorumque ſucceſſores ſub diuina conteſtatione conſtitutos præcepiſſe legimus non debere fieri perſecutiones, nec inferri fluctuationes, nec inuidere laborantibus in agro dominico, nec expelli æterni regis diſpenſatores. C

Impera

A Imperatorum conſtitutiones de rebus eccleſiaſticis niſi à papa confirmentur, irritæ ſint. Diſtinctio xcvij.

Hoc capitulo patenter oſtenditur, quod nec imperatori nec cuilibet laico licet decernere, vel de electione ſummi pontificis, vel de rebus eccleſiaſticis. Quæcun
B que autem ab eis conſtituta fuerint, pro infectis habenda ſunt: niſi ſubſcriptione Romani pontificis fuerint roborata. Vnde illud Honorij Auguſti, vt ſupra dictũ eſt: Vanum eſſe videtur quod contra auctoritatem ſacrorum canonum de electione ſummi pontificis decernere tentauerit. ſed ſicut ex eodem capitulo habetur, eccleſiæ precibus imperator in præſumptores valet decernere: ſicut pro defenſione fidei
C quondam decreuiſſe leguntur: ne hæretici aliquid nomine eccleſiæ poſsiderent. Ab ea autem non inuitati de rebus eccleſiaſticis aliquid diſponendi nõ habent facultatem. Honorius verò Auguſtus non ſua auctoritate, ſed beato Bonifacio ſupplicante eccleſiaſticæ quieti conſulere, & concertantium ambitionem punire curauit.

Vnde

Bonifa.pa. epiſto.1. ad Honoriũ. Vnde idem Bonifacius epiſcopus ſuppli- A cationis epiſtolam Honorio Auguſto deſtinauit, dicens:

Epiſtola Bonifacij ad Honorium Auguſtum.

ECcleſiæ meæ, cui Deus noſter meum ſacerdotium vobis res humanas regẽtibus deputauit, nos cura conſtrinxit: ne cauſis eius quamuis adhuc corporis incõmoditate detineat propter cõuentus qui à ſacerdotibus vniuerſis & clericis & Chriſtianæ plebis perturbationibus agitãtur, apud aures Chriſtianiſsimi principis exi- B ſtimemur deeſſe. Si enim ſecus quã oporteat eueniat, non vos id facere qui cuncta æqua moderatione componitis: ſed nos per noſtram tacentem deſidiam videbimur quod ciuitatis quietem & eccleſię pacẽ peruertere valeat admiſiſſe. cùm enim humanis rebus diuinæ cultor religionis domino fauente prouideas: noſtra culpa erit ſi non id ſub veſtra gloria (quam certum eſt diuinis rebus ſemper animo prõptiore fauiſſe) firmo & ſtabili iure cuſto- C diatur: quod per tot annorum ſeriem ſub illis etiã principibus obtinuit, quos nulla noſtræ religionis cura cõſtrinxit, id eſt vt licita ſeruentur: & ſub veſtræ imperio clementiæ minimè quæ ſunt licita formidẽtur. Ipſa enim eccleſia deuotionem tuam chriſtia-

A chriſtianiſsime imperator non meo quidẽ ſermone,ſed ſuo venerabili affectu appellat:quam Chriſtus Deus noſter veræ fidei rector, & veſtri gubernator imperij ſibi vni deſponſatam & intactam virginẽ ſeruat:ne in eam aliquos patiamini inſidiantium procellarum fluctus illidi: & quietã faciem tempeſtatis inſolito tumore turbabari,glorioſiſsime & trãquilliſsime imperator Auguſte.ipſa verò quæ vni deſpõſata eſt,noſtra tamẽ eccleſia mater eſt:pie-
B tatem veſtram legatione quam ſuis ſacerdotibus commiſit appellat,præterita pręſentiaque auxilia repetit vobis(inquit)religioſiſsime imperantibus modò tutus eſt populus, tam fidelis Deo,quàm tibi principi Chriſtiano.ecce enim inter myſteria, inter preces ſuas quas eccleſia pro felicitate veſtri dependit imperij :teſte apud quẽ,& de cuius ſede agitur ſancto Petro, ſolicitis pro religionis obſeruantia voci-
C bus clamat ad vos:cum ſolicita petitione miſcetur oratio : ne humanas res ſolito tentatore occultè ſolicitante ſemel euulſa diſcordia diſtrahat. angeretur pluribus princeps Chriſtianiſsime mater eccleſia, niſi apud te ſuarũ eſſet cura cauſarũ,& niſi in oppreſsionibus idolorũ,& hæreticorũ correctionibus fide tua diuino cultu pari-

ter cum imperio noſtro ſemper florente A
viciſſet. Habet refugium pium tuæ manſuetudinis animum cum ſuæ religionis veneratione coniunctum: cũ quicquid huic proficiat eccleſiæ, vos agatis & conferatis fratribus & conſacerdotibus meis probatiſsimis viris à me, & ab omnibus qui eccleſiam faciunt legatis: quibus proſequentibus precamur ſacræ cauſa religionis, vt in vrbe veſtræ manſuetudinis hoc animo quo poſtulaſtis annuitis, in perpetuum ſtatui vniuerſalis eccleſiæ conſulatis. B

Reſcriptum Honorij ad Bonifacium papam.

Honorius in reſcripto ad Bonifacium.

VIctor Honorius inclytus triũphator ſemper Auguſtus, ſancto ac venerabili Bonifacio papæ vrbis Romæ. Scripta beatitudinis tuæ debita reuerentię congratulatione ſuſcepimus: quibus recenſitis egimus omnipotenti Deo maximas gratias, quòd ſanctimoniam tuam poſt longum incommodum optatę redditam didicimus ſanitati. Et ideo reuertentibus venerabilibus viris gaudium noſtrum ſanctorum C
apicum atteſtatione ſignamus, ac petimus vt quotidianis orationibus apoſtolatus tuus ſtudium ac votum ſuum circa ſalutẽ atque imperium noſtrũ impendere dignetur. Illud autẽ pietati noſtræ ſatis placuiſſe cognoſce, quòd ſanctimonia tua de ec-

eccleſiarum

A cleſiarū ac populi perturbatione ſolicita eſt: quæ vt aliqua ratione nō poſsit euenire, ſatis clemētia noſtra credidit eſſe prouiſum. deniq; prædicante beatitudine tua id ad cunctorum clericorum notitiam volumus peruenire, vt ſi quid fortè religioni tuę (quod nō optamus) humana ſorte contigerit: ſciant omnes ab ambitionibus eſſe ceſſandum: ac ſi duo contra fas, &c. vt ſupra: & infra. Vnde id ſeruandum eſt vt omnes tranquillā mentē & pacificos ani- *Ibidē paulò inferius.*
B mos ex ſerenitatis noſtræ admonitione cuſtodiant: nec aliquid ſeditionis conſpirationibus tentare conētur: cū certū ſit nulli partium ſua ſtudia profutura. Sine ſignatis apicibus nō eſt mos Romanæ eccleſiæ vndecunque legationem ſuſcipere, neque mittere. Vnde Nicolaus papa. *2. pars.*

Romana non conſueuit eccleſia ſine ſignatis apicibus legationem vndecunque ſuſcipere.

NObiliſsimus vir atque ſtrenuus veC ſtrę ſublimitatis legatus licet nullam epiſtolam iuxta conſuetudinem à vobis noſtro pontificio detuliſſet: licet nunquā apoſtolicæ ſedis modus fuerit abſque ſignatis apicibus vndecunque legationē ſuſcipere: nos tamen vos in illo honorantes, eiusque grauitatem, & eloquiorum illius veridicas cognoſcētes aſſertiones: nihilo-

minus eum & (ſicut decuit) ſuſcepimus: A
& ei (ſicut honeſtum fuit) credidimus.

Peregrinum nullus ordinet ſine multis chirographis. Diſtinctio xcviij.

QVAE circa ordinãdos ſint obſeruanda: quæ in eorũ electione diligenter ſint conſideranda: multorum auctoritatibus monſtrata ſunt. Sed quia veritas rei nonnunquam obſcuratur mutatione prouinciæ: decretũ eſt ſacris canonibus vt peregrini niſi quinque vel eo amplius ſuorum epiſcoporũ fuerint cõmendati chirographis, nõ ordinentur. Vnde Silueſter papa in generali concilio præſidens dixit: B

Silueſter in epilogo concilij Rom.

Niſi quinque epiſcoporum literis deſignatum trãſmarinũ hominẽ ad clericatũ nullus ſuſcipiat.

NVllus aliqua ratione tranſmarinum hominem penes vos in clericatus gradus ſuſcipiat, niſi quinque aut eo amplius epiſcoporum deſignatus ſit chirographis. C

Item Anaſtaſius vrbis Romanæ epiſcopus omnibus epiſcopis.

Epiſt. 1. ad Germaniæ & Burgũdiæ epiſco.

De eodem.

TRanſmarinos homines in clericatus honorẽ nemo ſuſcipiat niſi quinque, aut eo amplius epiſcoporũ chirographis fuerint

A fuerint deſignati: quia per ſurreptionem multa ſolent euenire. Item Greg. Romanæ eccleſiæ præſul. Squilitano epiſcopo. Greg. epiſt. 25. libri 2 ad Ioannẽ Squilatinum.

De eodem.

AFros paſsim & ignaros peregrinos ad eccleſiaſticos ordines accedentes nulla ratione ſuſcipias: quia Afrorum alij quidem Manichæi, alij rebaptizati ſunt: peregrini verò plurimi in minoribus ordinibus conſtituti fortiores de ſe prætendiſſe honores ſæpe probati ſunt. Item Cap. 24. B ex concilio Elibertano.

Non ſunt promouendi ad clerum qui peregre fuerint baptizati.

OMnes qui in peregrinatione fuerint baptizati: eò quòd eorum minimè ſit cognita vita, placuit ad clerum non eſſe promouendos in alienis prouincijs.

Patriarchis & primatibus archiepiſcopi obediant. Diſt. xcix.

C DE PRIMATIBVS autẽ (quorum ſupra mentionẽ fecimus) quæritur quem gradũ in eccleſia obtineant: an in aliquo à patriarchis differant: quam obedientiam archiepiſcopi eis debeant. Primates & patriarchę diuerſorũ ſunt nominũ, ſed eiuſdẽ officij. Ab archiepiſcopis autẽ quotiẽs

neceſſe fuerit epiſcopi ad primates appel- A
lant: ſed à primatibus ad archiepiſcopos appellare non licet. debent ergo obedientiam primatibus archiepiſcopi in omnibus quæ ſibi fuerint ab eis iuſtè imperata.

Epiſt. 2. ad epi. Italiæ. Vnde Anacletus papa ait.

Quæ obedientia ſit exhibenda primatibus & patriarchis.

PRouinciæ multo ante Chriſti aduentum tẽpore diuiſę ſunt maxima ex parte: & poſtea ab apoſtolis & beato Clemẽte prædeceſſore noſtro ipſa diuiſio eſt reno- B
uata in capite omniũ prouinciarũ, vbi dudum primates erãt legis ſeculi, ac prima iudiciaria poteſtas: ad quos qui per reliquas ciuitates commorabãtur, quando eis neceſſe erat, qui ad aulam imperatorũ vel regum confugere non poterant, vel quibus permiſſum nõ erat: confugiebant pro oppreſsionibus eorũ, vel iniuſtitijs ſuis, ipſoſque appellabant quotiens opus erat: ſicut in lege eorum ſcriptũ erat. ipſis quo- C
que in ciuitatibus vel locis noſtros patriarchas vel primates qui vnam formam tenent, licet diuerſa ſint nomina, leges diuinæ & eccleſiaſticæ poni & eſſe iuſſerunt: ad quos epiſcopi (ſi neceſſe fuerit) confugerent, eoſque appellarent: & ipſi nomine primatum fruerentur. Reliquæ verò metropo

A tropolitanæ ciuitates quæ minores iudices habebant, licet maiores comitibus * eſſent: haberent metropolitanos ſuos, qui prædictis iuſtè obedirent primatibus, ſicut in legibus ſeculi olim ordinatum erat: qui non primatum, ſed aut metropolitanorum aut archiepiſcoporum nomine fruerentur. Item Anitius.

* comitatibus.

Anicetus pa. ad epiſcopos Galliæ.

Non vocentur primates, niſi qui primas ſedes tenent.

2. pars.

B NVlli archiepiſcopi primates vocentur, niſi illi qui primas ſedes tenent: quarũ epiſcopos apoſtoli eorũq; ſucceſſores regulariter patriarchas vel primates eſſe cõſtituerũt: niſi aliqua gẽs deinceps ad fidem cõuertatur, cui neceſſe ſit præ multitudine primatem conſtitui. Reliqui metropolitani nominentur qui alias metropoles tenent. Item ex concilio Africano.

Ca. 26. con. Cartha. 3

Princeps ſacerdotum vel ſummus ſacerdos non appelletur, niſi primæ ſedis epiſcopus.

C PRimæ ſedis epiſcopus non appelletur princeps ſacerdotum, vel ſummus ſacerdos, aut aliquid huiuſmodi: ſed tantũ primæ ſedis epiſcopus. Vniuerſalis autẽ nec etiam Romanus pontifex appelletur. Vnde Pelagius omnibus epiſcopis.

3. pars.

Pela. pa. 2. ad omnes epiſcopos.

Nec etiam Romanus pontifex vniuerſalis eſt appellandus.

NVllus patriarcharũ vniuerſitatis vocabulo vnquàm vtatur: quia ſi vnus patriarcha vniuerſalis dicitur, patriarcharum nomen cæteris derogatur: ſed abſit hoc à fidelibus, hoc ſibi velle quempiam arripere, vnde honorem fratrum ſuorum imminuere ex quantulacunque parte videatur. Quapropter charitas veſtra neminem vnquam etiam ſuis in epiſtolis vniuerſalem nominet: ne ſibi debitum ſubtrahat, cùm alteri honorem infert indebitũ. A

Greg. epiſt. 30. lib. 7. ad Eulogiũ epiſcopum.

Item Grego. Eulogio patriarchæ Alexandrino. *De eodem.* B

ECce in præfatione epiſtolæ quam ad meipſum qui prohibui direxiſtis: ſuperbæ appellationis verbum vniuerſalem me papã dicens imprimere curaſtis: quod (peto) mihi dulciſsima ſanctitas veſtra vltrà non faciat: quia vobis ſubtrahitur quod alteri plus quàm ratio exegit prębetur. Ego non verbis quęro proſperari, ſed moribus: nec honorem eſſe deputo in quo fratres meos honorem ſuum perdere cognoſco. Meus nanque eſt honor, vniuerſalis eccleſiæ: meus honor eſt fratrum meorum ſolidus vigor. Tunc ego honoratus ſum, cùm ſingulis quibuſque honor debitus non negatur. Si enim vniuerſalem me papam veſtra ſanctitas dicit, negat ſe hoc C

eſſe

A eſſe quod me fatetur vniuerſum: ſed abſit hoc: recedant verba quæ vanitatẽ inflant, & charitatem vulnerant.

Pallium epiſcopis neceſſarium. Diſtinctio c.

EPISCOPOS autẽ ordinare ante pallium acceptum, nec archiepiſcopo, nec primati, nec patriarchæ licet. Quod ex auctoritate Pelagij papæ (licet minus euiden-

B ter) datũ intelligi. Ait enim Pelagius papa. *Iuo Carn. lib. 3. de conſecra. epiſcoporum refert.*

Intra tres menſes fidem ſuam exponere, & palliũ poſtulare à Romana eccleſia quiſque metropolitanus ſtudeat.

QVoniam quidam metropolitanorũ fidem ſuam ſecundùm priſcam conſuetudinem ſanctæ ſedi apoſtolicæ exponere detrectantes, vſum pallij neque expetunt neq; percipiunt, ac per hoc epiſcoporum conſecratio viduatis eccleſiis non

C ſine periculo protelatur: placuit vt quiſquis metropolitanus vltra tres menſes cõſecrationis ſuæ ad fidem ſuam exponendam, palliumque ſuſcipiendum, ad apoſtolicam ſedem non miſerit: commiſſa ſibi careat dignitate: ſitque metropolitanis aliis licentia poſt ſecundam & tertiam cõmonitionẽ viduatis eccleſiis cum conſilio

Romani pontificis ordinando epiſcopum A ſubuenire. Si verò conſecrandi epiſcopi negligentia prouenerit, vt vltra tres menſes eccleſia viduata conſiſtat: communione priuetur quouſque aut loco cedat, aut ſe conſecrãdum offerre nõ differat. Quòd ſi vltra quinque menſes per ſuam negligẽtiam retinuerit viduatam eccleſiam, neq; ibi neque alibi conſecrationis donum percipiat, imò metropolitani ſui iudicio cedat. Item Gregorius papa Brunichildæ reginæ. B

Epi. 5. lib. 7

Honor pallij non detur niſi meritis exigentibus, & fortiter poſtulanti.

a. pars.

PRiſca conſuetudo obtinuit, vt honor pallij niſi exigentibus cauſarum meritis & fortiter poſtulanti dari non debeat.

Idẽ Grego. epi. 55. ſiue ca. 99. lib. 4

Idem Ioanni Corinthiorum epiſcopo.

Palea.

NOuit ſanctitas tua quia prius palliũ niſi dato cõmodo non dabatur: quod quia incongruum erat, facto cõcilio ante C corpus Petri apoſtolorum principis, tam de hoc quàm de eorum ordinationibus aliquid accipere ſub diſtricta interdictione vetuimus. Oportet ergo vt neque per cõmodum, neque per gratiam, aut quorundam ſupplicationibus aliquos ad ſacros ordines conſentiatis vel permittatis adduci.

A duci. Cauſarum verò merita accipienda ſunt, vt & is qui poſtulat mereatur accipere, & fidei ſuæ profeſsionem prius iuramento confirmet: & apoſtolicis decretis atq; ſynodalibus ſtatutis ſe obediturum, nihilominus caueat. Pallio autem non niſi certis temporibus * & intra eccleſiam ad miſſarum ſolennia cuiquam metropolitano vti liceat. Vnde Ioãnes epiſcopus Giliberto Agrippinenſi epiſcopo. *s. pars.* ** diebus.*

Niſi poſt conſuetam fidei profeſsionem palliũ B *dari non debet.*

OPtatum tibi pallium nunc conferre nequiuimus: quia fidei tuæ paginam minus quàm oporteat continere reperimus: cùm videlicet nullam in ea ſanctarũ vniuerſalium ſynodorum, in quibus fidei noſtræ ſymbolum continetur, nec decretalium pontificum Romanorum conſtitutorum ſecundùm morem feceris mentionem. Sed nec illam propria ſubſcriptione C munieras: nec aliquem qui hanc iureiurãdo firmaret miſeras. Itẽ Gregorius Aregio epiſcopo Francorum. *Epi. III. li. 7*

Qui pallium deſiderat accipere, prius à ſe amouere illicita promittat.

IN ea ſynodo quam contra ſimoniacam hæreſim per fratrem & coëpiſcopũ noſtrum Syagrium decreuimus congregari,

ſanctita

ſanctitatem veſtrã volumus intereſſe: atque eidem fratri ita pallium quod tranſmiſimus tribui, ſi prius ſe promiſerit illicita quæ prohibuimus per diffinitionem ſynodi, à ſancta eccleſia remouere: de qua ſynodo omnem nobis ſubtiliter ordinem tuam fraternitatem volumus ſcriptis diſcurrentibus nunciare: vt ipſe cuius nobis ſanctitas valde experta eſt, nos reddat de omnibus certiores. Idem Vigilio epiſcopo Arelatenſi. A

Idem Gre. Virgilio epiſtol. 51. lib. 4

Non niſi ad miſſarum ſolennia archiepiſcopo vti pallio licet. B

4. pars.

PAllium tibi tranſmiſimus, quo fraternitas tua intra tuam eccleſiam ad ſola miſſarum ſolennia vtatur. Item Ioanni Rauennati archiepiſcopo.

Idem Gre. epiſt. 54. ſen 64. 93. lib. 2

De eodem. *Palea.*

NOn multum temporis interuallum eſt, quòd quædam nobis de tua fraternitate fuerunt nunciata: de quibus veniente illuc Caſtorio notario ſanctæ eccleſiæ, cui Deo auctore præſidemus, ſubtiliter nos iudicaſſe meminimus. peruenerat nanque ad nos quædam in eccleſia veſtra contra vtilitatem eccleſiæ, & conſuetudinis tramitem geri: quæ ſola (vt bene noſtis) eſt officij ſacerdotalis ereptio. Quæ ſi ſapientia veſtra vel manſuetè, vel cum C

epiſco

A epiſcopali ſuſcepiſſet ſtudio: non de illis accendi debuerat, ſed oportuerat hæc eadem cum gratiarum actione corrigere.

Idem Ioanni archiepiſcopo Rauennati. *Idē Grego. epiſt. 54. li. 2. ibidē continuò.*

De eodem.

Contra morem quippe eccleſiaſticum eſt, ſi non patientiſsimè toleratur (quod à vobis abſit) etiam iniuſta correctio: & infra. Illud frater chariſsime non putamus tibi ignotum, quòd penè de nullo metropolitano in quibuslibet mundi B partibus ſit auditum, extra miſſarum tempus vſum ſibi pallij vēdicaſſe: & quòd bene hanc conſuetudinem generalis eccleſiæ noueritis, veſtris nobis manifeſtiſsimis ſignificaſtis epiſtolis, quibus præceptum prædeceſſoris noſtri Ioannis papæ nobis in ſubditis tranſmiſiſtis annexum, continens omnes conſuetudines ex priuilegio prædeceſſorum noſtrorum conceſſas vobis, veſtræque eccleſiæ debere conſeruari. C confitemini igitur eſſe aliā generalis eccleſiæ conſuetudinem, poſtquā ea quæ geritis, vobis ex priuilegio vēdicatis. Nulla ergo nobis in hac re (vt arbitramur) poterit remanere dubietas. aut enim mos omnium metropolitanorum etiā à tua eſt fraternitate ſeruandus: aut ſi tuæ eccleſiæ aliquid ſpecialiter dicis eſſe conceſſum, præ

ceptum

ceptum've à prioribus Romanæ vrbis pō- A
tificibus: quòd hæc Rauennati eccleſiæ ſint cōceſſa, à vobis oportet oſtēdi. Quòd ſi hoc non oſtenditur, reſtat poſtquam talia agere neque conſuetudine generali, neque priuilegio vendicas: vſurpaſſe te comprobes quod feciſti: & infra. Decorari pallio nolumus, forſan moribus indecori: dū nihil in epiſcopali ceruice ſplendidius fulgeat quàm humilitas. Oportet ergo fraternitatem tuam ſi honores ſuos ſibi quibuſlibet argumentis ſtabili propoſuit mente B
defendere: aut generalitatis vſum ex non ſcripto ſequi, aut ex ſcriptis priuilegiis ſe tueri. Quòd ſi poſtremo nihil horum eſt aliis metropolitanis huiuſmodi te præbere nolumus præſumptionis exemplum.

5.pars. Epiſto. 112 lib. 7 Priuilegia quoque ſemper cum vſu pallij debent cōcedi. Vnde idem Gregorius Syagrio epiſcopo Auguſtudunenſi.

Cum vſu pallij aliqua priuilegia debent concedi.

C
RAtionis ordo omnino nos admonet vt cū vſu pallij aliqua priuilegia largiri debeamus. Sed quoniam cum honoris augmento cura quoque ſolicitudinis debet excreſcere: vt cultui veſtium, actionis quoque ornamenta conueniant: oportet vt enixius in cunctis ſtudiis ſe veſtra

frater

A fraternitas exerceat:& circa ſubiectorum actus ſit cura vigilans. Idem Ioanni epiſcopo primæ Iuſtinianæ Illyricæ. *Epi.15. ſeu ca.59. lib.4*

Vſus pallij concedatur: & antiqua priuilegia innouentur.

PAllium vobis ex more tranſmiſimus: & vices vos apoſtolicæ ſedis agere, iterata innouatione decreuimus. Idem epiſcopis Epiri. *Epiſt. 7. ſeu cap.107.li.5*

De eodem.

B SCriptorum veſtrorum inſinuatio fratres chariſsimi patefecit Andream Nicomedianæ ciuitatis epiſcopum Deo propitio ſolenniter ordinatum: cui pallium nos direxiſſe cognoſcite: atque priuilegia cuncta conceſsiſſe, quæ prædeceſſores noſtri eius prædeceſſoribus contulerunt.

In vna prouincia duo non ſint metropolitani. Diſtinctio cj.

C IN VNA autem prouincia duo metropolitani eſſe non debent: ſicut in Chalcedonenſi concilio legitur ſtatutum eſſe. *Cap.8*

Duo metropolitani in vna & eadem prouincia eſſe non debent.

PEruenit ad nos quòd quidam præter eccleſiaſticas ordinationes affectantes potentiam, per pragmaticum ſacrum vnam

vnam prouinciam in duas diuidãt: ex hoc inueniantur duo metropolitani epiſcopi in vna eademque prouincia eſſe. ſtatuit ergo ſancta ſynodus deinceps nihil tale attentari à quolibet epiſcopo: eos verò qui aliquid tale tẽtauerint, cadere de proprio gradu. Hactenus de electione & ordinatione catholicorum clericorũ tractauimus. Nunc ad ſimoniacorũ ordinationes tranſeamus. Et vt facilè liqueat quid ſuper hac hæreſi ſanctorum patrum decreuit auctoritas, cauſa deducatur in mediũ: cuius negocium & de ſcienter à ſimoniacis ordinatis, & de ignoranter à ſimoniacis conſecratis, & de ordinationibus quę per pecuniam fiunt, contineat.

A

B

C

FINIS PRIMAE PARTIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google